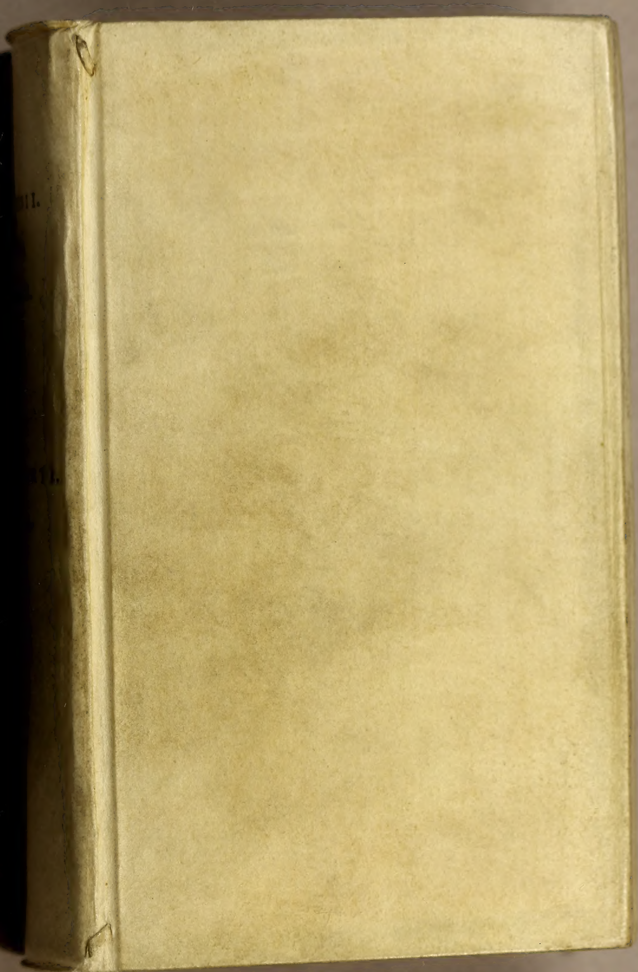

John Carter Brown.

C

Entered on Leomaury

No 184

GEORGII HORNII
ARCA NOÆ
Sive
HISTORIA
MPERATORUM
ET REGNO-
RUM

à condito orbe
ad
nostra tempora,
NUNC DENUO EDITA.

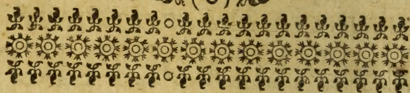

FRANCOFURTI & LIPSIÆ
umptibus HERED. CONRADI BUNONIS,
Bibliopol. Gvelferb.
Literis JOHANN-ERICI HAHNII.
M DC LXXIV.

SERENISSIMIS
PRINCIPIBUS AC DOMINIS
DN. RUDOLPHO
AUGUSTO,
DN. ANTONIO
ULRICO,
BRUNSVICENSIUM ET
LUNEBURGENSIUM
DUCIBUS INCLUTISSIMIS,
PATRIBUS PATRIÆ
OPTIMIS,

Hoc typis denuo expressum
humillimi & devotissimi
offerunt

CONRADI BUNONIS
vidua & liberi.

SERENISSIMI DUCES,

PRINCIPES ac DOMINI Clementissimi.

Ria jam transiere lustra & qvod excurrit, ex qvo maritus idemqve respectivè parens noster b. CONRADUS BUNO bibliopolium singulari indultu & privilegio SERENISSIMI DUCIS AUGUSTI, Principis Sapientis, Parentis vestri incluti, memoriæ gloriosissimæ, in hac urbe vestra instru-

instruxit, qvod ſub veſtra, PRINCIPES SERENISSIMI, tutela & præſidio hactenus clementiſſime conſervatur; qvanqvam hiſce annis poſtremis non ſine difficultate. Nam poſtqvam G. A. VVichmann, frater germanus idemqve reſpective cognatus noſter, civis Hafnienſis cum uxore ſua, nullos ex ſe relinqvens liberos, eſſet defunctus, maritus idemqve parens noſter modo memoratus in partem hereditatis vocatus in Daniam tum proficiſcebatur. Eò cum perveniſſet, reperit homines injuſtos & avaros, qvi in defuncti bona rapaces manus per ſummam injuriam injicere conarentur.

rentur; atqve iſtud ut perficerent, ac ſi res Wichmannianæ eſſent deploratæ, concurſum creditorum, qvam juris ſpeciem nonnunqvam præ ſe ferre ſolent ejusmodi vultures in aliena bona involaturi, ex compoſito adornare non ſunt veriti; licet non poſſet fieri absqve ignominia defuncti: qvi tamen in re admodum lauta & in primariis & præcipuis habitus fuerat negotiatoribus Hafnienſibus. Affinem igitur ſuum demortuum tanto affici dedecore indigne ferens Maritus idemqve reſpective parens noſter ejusdem defenſionem ſuſcepit, atqve creditis debitisqve inter ſe

collatis, ante oculos posuit affini suo defuncto fieri injuriam, qvoniam creditoribus ex ejusdem bonis abunde satisfieri posset. Verùm enimverò dum memoratus maritus idemqve parens noster rem istam instituit curare, longas moras & procrastinationes ferè perpetuas interponunt prædones isti nefarii, qvibus illudere conantur illius studio, ut negotii tarditate & tergiversationibus perpetuis fractus, defensionem susceptam desereret; id licet manifestò deprehenderet maritus idemqve parens noster b. pedem tamen non retulit, sed operi, qvod susceperat, institit; qvan-

qvam in alterum annum cum rei ſuæ familiaris jacturâ per improborum iſtorum injurias ita deſtineretur. Neqve tamen Hafnia receſſit prius, qvàm famâ & exiſtimatione affini ſuo defuncto reſtitutâ, creditoribus plerisqve eſſet ſatisfactum, & apertè demonſtraſſet, hiſce legitime peractis ex rebus Wichmannianis ſummam haud exiguam ſupereſſe; Verum qvod concreditas pecunias nonnulli defuncti Wichmanni debitores difficillimis hiſce temporibus differrent numerare, domum & ad ſuos demum redire feſtinavit modo dictus maritus idemqve parens noſter b. Et

ex ampla iſta hereditate fere nihil retulit præter ægrum cu-risqve & laboribus confe-ctum corpuſculum. Nam ex eo tempore cum adverſa va-letudine perpetuò conflicta-tus eſt; donec malo ingrave-ſcente in morbum graviſſi-mum delapſus cum magno noſtro luctu & calamitate ex-tingveretur. Ita per calamito-ſam iſtam hereditatem uxori maritus, liberisqve ereptus eſt parens; cujus auxilio jam præcipue opus erat; qvi dum abeſſet domo, haud exiguam rei familiaris ſuæ fecerat ja-cturam; dum neq; tabernam ſuam librariam potuit recte curare, neqve ad nundinas ſo-

lennes ire. Ita non una nos afflixit calamitas. Accesſit alia, qvâ nonnulli bibliopolæ ex morte mariti parentisqve noſtri occaſionem captarunt, & libros noſtris ſumptibus impreſſos, nobis ſubtractos alibi imprimendos curarunt: qvaſi cum improbis ex lib. Sapient. c.II. v. 10. dicerent, *non parcamus viduæ*. Qvapropter Veſtrum, SERENISSIMI PRINCIPES ac DOMINI, imploramus auxilium, ut qvoniam idem DEUS, qvi vobis poteſtatem largitus populosqve regendos ſubjecit, idem qvoqve viduarum & orphanorum curam vobis demandavit, qvam VOS, PATRES PATRIÆ

VERI

VERI, geritis diligentem: eandem igitur eo certius nobis promittimus. Submiſſe autem ac humillime oramus ut vos, PRINCIPES SERENISSIMI, nos noſtrumqve bibliopolium benigniſſimè porro fovere, & ab improborum moliminibus, qvi per infirmitatem nosmet ipſos tueri non valemus, defendere clementisſime velitis: & paterni ſervitii recordatione, PRINCIPES OPTIMI, progeniem Bunonis veſtra dignari gratia ſempiterna. Nos libellum hunc, cujus exemplaria in media Germania non facilè habentur, noſtris ſumptibus denuo impreſſum VESTRIS, SERENISSIMI PRINCIPES, NOMINIBUS CELSISSIMIS inſcriptum verecundè offerimus, debitum obſeqvium noſtrum ſummamqve reverentiam vel eo argumento, ampliore deſtituti, ſignifi-

gnificaturi. Iterum igitur enixe & humillime rogamus, PRINCIPES SERENISSIMI, ut animo placido, vultuqve vobis proprio, id eſt ſereno, hoc volumen ab alieno qvidem petitum, ſed ſumptibus jam factum noſtrum accipiatis. Omnipotentem Deum asſiduis invocamus precibus, ut pace omnibus ditioni veſtræ ſubjectis, qvin univerſo Imperio Romano conceſsâ, votis deſiderioqve veſtro cuncta reſpondeant. DEUS, PRINCIPES OPTIMI, VOS cum STIRPE CELSISSIMA ſervet & conſervet lætos & florentes, qvod iterum iterumqve precamur & vovemus

VESTRARUM CELSISSIMARUM SERENITATUM

Gvelferbyti
d. 24. Auguſti
MDCLXXIV.

humillimi & ſubjectiſſimi

b. CONRADI BUNONIS, vidua & liberi.

CELSISSIMO ac POTENTISSIMO

PRINCIPI ac DOMINO

D. GUILIELMO III.

DEI GRATIA ARAUSIONUM SUPREMO PRINCIPI. COMITI NASSAVIÆ, CATTIMELIBOCI, VIANDÆ, DIETZIÆ, LINGÆ, MEURSÆ, BURÆ, LEERDAMI, &c.

PRINCIPI ac DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

ARCAM NOÆ, id eſt omnium à condito Mundo totius orbis Imperiorum regnorumqve perpetuam ad noſtra usqve tempora ſeriem, ſucceſſionem, origines, incrementa, decrementa, conjunctiones, diviſiones & exitus, tibi CELSISSIME & POTENTISSIME PRINCEPS WILHELME AURIACE inſcribere, non tam argumenti perſvaſit dignitas, qvam ipſa illa flo-

rens & ad majorum virtutem jam aſſurgens ætas tua imperavit. Cui enim potius debebatur ARCA NOÆ, qvam PRINCIPI ad ejus gentis gloriam nato, qvæ claſſibus ſuis omnes oras, omnia maria terrasqve, remotiſſimos populos & fama qvoqve incognitos, utrumqve mundi populum, glacie rigentes, vel inſtabilibus impervias verſus Auſtrum arenis plagas, majori audacia dicam an ſucceſſu, qvod nemo unqvam Imperatorum Regumqve auſus fuit, ipſi exiguo terrarum ambitu, ſed animo orbis capaci, in hac ultimâ rerum humanarum & fatiſcente ſenecta, indefatigabiliter ſcrutantur pariter & perrumpunt? Magna apud veteres Tyri & Karthaginis maritimarum rerum gloria fuit: navigarunt etiam Romani ex Sinu Rubro mare Indicum, ac Taprobanam mercaturæ Sericæ ſtudio adierunt. Cæterum

qvam

qvam illa ſunt exigua ſiBatavorum navigationibus contendantur?Mare Internum ſive Mediterraneum tum temporis meta laborum erat; Columnæ Herculis & Fortunatæ curſum velorum ſiſtebant: qvid ultra eſſet, incognitum mortalibus & profundo merſum cenſebatur; neqve aperto ſe credere mari, ſed littora legebant atqve nubilo cœlo ſtellarumqve conſpectu ademto, incerti & naufragi, nulla arte, ut caſus dabat, vagabantur: manſitqve ea multis ſeculis ruditas,& qvem colebant homines orbem, qvota ſui parte noverant? Perierat omnis penitus ingentium in AtlanticoOceano terrarum notitia: & aberat inveſtigandi ſtudium; qvod ſi qvis orbem extra Gades qværeret, haud minus ludibrio apud Potentes erat,ac ille,qvi propter Antipodas hæreticus vocatus fuit. Indos antiqva fama ape-

ruerat & priſcorum Regum terreſtres maritimæqve expeditiones; ſed qvid ultra Gangen eſſet, ubi vaſtum illud Sinicum Imperium, inſulas deniqve innumerabiles maximasqve, omnes ignorabant. Atqve ita abrupto qvaſi orbis commercio, ipſi homines, cum ex una ARCA NOÆ poſt diluvium diſperſi per cuncta terrarum inſularumqve fuiſſent, ſe pariter originemqve ſuam & cognationes obliti, qvaſi alienos & diverſa origine profectos admirabantur pariter ac deſpiciebant. Hiſpanus ferro rigens, & aſpera barba, intectis veſte Americanis cœlo delapſus, non homo videbatur. Accedebant fulmina bombardarum, pernices eqvi, navigia velifera. Ita ſtupor utrimqve & admiratio: qvaſi in novos Democriti mundos delati, nova omnia & extra ARCAM NOÆ prognata cernerent.

Tan-

Tantum ævi longinqva valet mutare vetustas.

Africa Europæ contraria & in Austrum porrecta, qvot seculorum fefellit notitiam? Extima sui parte, etiam Ægyptiis Nili accolis incognita & impenetrabilis, & dum qvotidie potant ejus undas, fontes tamen ignorabant: necRegum suffecit prodiga sedulitas, ut illud horribile arcanum qvanqvam curiosissime scrutarentur, aperirent. Ita fontes Nili eo ævo imperscrutabiles, qvibus hodie nihil notius est: latebat extimum Africæ promontorium, & Agisimba Africæ terminus; nunc non illud tantum Bonæ Spei cognitum, sed velut domesticum ac familiare est, eademqve nautica pubes facilitate illud loqvitur ac majores vicina littora & Calpen aut Abilen. Ingens olim gloria vidisse Hierosolymam, in Ægyptum penetrasse: Tanain & Pha-

Phasin Genuenses, Alexandriam Veneti, terminos suarum navigationum habebant: Norvvagi ad Orcadas, Islandiam & metam orbis in Septentrione, Gronlandiam substitêre; Russos Nova Zemla & fluvius Oby constrinxit. Primi Hispani Atlanticum Oceanum lacessere ausi, tandem naturæ claustra perrumpentes, Occidentem pariter & Orientem navigari posse, cæteris populis ostenderunt. Ita profugæ ex ARCA NOÆ & amissæ longa commerciorum desvetudine gentes, iterum in notitiam venerunt ac JAPHET fines suos toto orbe terra mariqve dilatavit. Et qvanqvam primo congressu asperæ rixæ; illis originem communem abnuentibus (adeo Barbaries invaluerat) Europæis eam armis asserentibus: mox tamen castigati ob immania, in mores nostros, non absqve ingenti cæde, transierunt.
His

His initiis cæteri qvoqve Europæi animati, & ipsi orbem circumnavigare: bona sua remotis illis gentibus communicare: eorumqve invicem recipere; qvicqvid hactenus ignorantia & dissidiis avulsum, classibus conjungere, atqve ita novam qvasi ARCAM NOÆ construere, in qva cuncta terrarum mariumqve concluderentur.

Præ cunctis nationibus Batavos qvoqve igneus ille vigor incessit, ut dum domi & in continente Libertatem Nassaviis Ducibus propugnant, etiam maria conscenderent & remotissimos orbis populos, ejusdem secum originis, tanqvam FRATRES ac socios, muneribus, legationibus, commerciis, salutarent. Favit numen Herculeis ausibus: Oriens dextram, Occidens sinistram porrexit, & BENE BENE Batavis apprecatus fuit.

Post illa, velut migratione facta, colo-

coloniis toto orbe ſparſis, Solis curſum territorii ſui amplitudine coërcuerunt. Hybernatum in Nova Zemla & glaciali Spitzberga, ut ubi natura deficit & incolas abnuit, ibi demum Batavæ gentis indefatigabilem ceſſare induſtriam, pateret. Incognitus verſus Auſtrum orbis arenas ſuas & ſilentes ſolitudines, incerto etiamnum, qvid ibi ſuo abſcondat natura ſinu, ſcrutantibus objecit & curioſitatem vel eluſit vel diſtulit. Ita qva

Fata Deusqve ſinebant,

Glacialem Oceanum & ſabuloſa deſerta, terminos Imperii ſui & navigationis ſtatuerunt. Non, ut Barbari, excidio populorum, deſtructione urbium: ſed commerciis, humanitate, ac qvod præcipuum, Religione ac Juſtitia.

Immanis Javanus dum Novam Bataviam procul adſpicit, conditores ejus ſupplex veneratur. Exul-

tant

ant gaudio Moluccæ. Ipſa Taprobana, Salomonis Parvaym & Ophira, nunc Zeylon, Cinnamomi dies ſylvas, & odoriferos colles gravabunda offert. Inde opulenta Mogolum & Perſarum Imperia in ſocietatem veniunt. Malabares & Choromandeli; tum commerciis gravis & lingvæ potens Malacca, auream aperit Cherſoneſum & ad Sinas Japoniosqve manu ducit. Stupet Tartarus ab extremo nuper profectus Oceano dona Batavica & dum longiſſima terrarum mariumqve inſpicit, qvis ille tam audax contemtorqve periculorum animus, ſecum muſſat nec profiteri diſſimulat. Atqve hæc mari.

Jam qvanta terrarum certamina toto jam ſeculo, contra ferociſſimos & toto orbe potentiſſimos hoſtes ſuſcepta pariter & profligata? qvæ ſi qvis enumerare velit omnia, illi qvicqvid antiqvitas bel-

bellorum gessit, in subsidium vocatum, non tamen magnitudinem exhauriret. Scipio Karthaginem, Titus Hierosolymam, Corinthum Mummius, deletas longa obsidione & totius Imperii viribus jactent: unica OSTENDA omnem eorum gloriam abolet, qvam toto triennio defendi, ab hoste capi non potuisse, sed cadaver ejus & bustum, lacera valla, dirutos portus, & Cœmeterium non Civitatem, præmium scilicet tot laborum, ei relictum, omnis posteritas mirabitur. Cæsæ Flandrico prælio invictæ hactenus Campo legiones; P. Æmylii, Phalange, Macedonica ad Olympum & amnes Æsonem Leucumqve, unius horæ spatio deleta, gloriam æqvarunt. Inde perruptis clathris LEO BELGICUS jubas excussit, ungves hactenus nulla sane formidine, sed magnanimitate reconditos exeruit, &

Qvan-

Qvantus in armis
Qvo turbine torqveat hastam,
toti orbi ostendit. Duodecim annorum, velut qvieta intercapedine, conqvievit, sed ut fortior ac terribilior insurgeret, & datus tum virtuti ejus patens magnusqve, turbata jam Germania, nec Galliis qvietis, campus. Ita qvo magis urgeri ab hoste, eo ille horrendum rugire: nunc Grollam, mox Vesaliam, inde ipsam toties sibi datam iterumqve faucibus ereptam Sylvam Ducis & cognatione junctam avita, vicinam Bredam, non prætermisso Rheni, ubi Vahalis divortium facit, fortissimo claustro, ambire pariter & victricibus armis potiri. Hinc ad ulteriora curæ; & Hulstam ac Gandensium cataractas metam tum victoriarum suarum invictus LEO statuit. Ut de eo, Pace parta dici potuerit: RECUBUIT UT LEO: QVIS EXCITABIT ILLUM?

Perpetua inter ſe ab orbe condito gentium certamina fuerunt; ſive ea ambitionis vis eſt, ut compoſita perpetuo turbet; ſive habendi lubido jus violandum cenſeat. Trojam Græci delent dum Helenæ raptus prætexitur. Karthaginem Romani, qvod *nimium vicina* eſſet. Perſæ dum Europam appetunt, Aſiam amittunt. Alexandri ſucceſſores, ex ſociis hoſtes facti, Barbarorum præda fiunt. Parthi, Bactriani, Indi, Seleucidas pellunt. Parthos Perſæ, Perſas Saraceni: hos Turcæ; Turcas Tartari, Tartaros Usbeki, velut

Littora littoribus contraria, fluctibus undæ,

Tartari Tranſoxiana pulſi, Indos Potanenſes ſolio deturbant: hi Decanenſes, Cuncamenſes & Siamenſes. Ita velut in æſtu maris circuitu facto, iterum Tartari à Septentrione murum Sinicum perrumpunt: continuo triginta annorum

rum bello vaſtiſſimum illud Imperium deſtruunt & ex Comato Tonſum reddunt. Profugi Sinæ, dum Caput qvam Comam perdere malunt, nova regna condunt, & inſtar Trojanorum, Oceani Indici inſulas, multitudine ſua implent. Dum Oriens usqve adeo totis turbatur regnis, Occidens qvoqve,

in ſua victrices convertit viſcera dextras.

Vix compoſito bello Germanico, Polonia & Ruſſia in Theatrum prodeunt; mox Septentrio totus inhorruit: inde brevis pax, velut gladiatores viribus exhauſti, reſpirare ſolent. Poſt exiguam pauſam Turcæ Wagam ungulis eqvorum pulſant & Caniſam trepidante Danubio afferunt. Illis compoſitis, denuo Europa terra mariqve ad arma provocat, & novam bellorum telam hoc anno orditur.

Qvæ qvidem omnia, WILHELME PRINCEPS CELSISSIME, tuam juven-

tutem tot eximiis & illuſtribus ornatam cœli terræqve dotibus, ad pietatem, juſtitiam, manſvetudinem, conſtantiam, aliasqve Heroicas virtutes, qvarum hoc ævo tam rarus apud Potentes proventus eſt, excitare & inflammare debent. Habes majorum tuorum, non illas mutas, ſed rerum magnitudine geſtarum loqventes vivasqve imagines.

ADOLPHUS Naſſavius Romanum Imperium familiæ tuæ primus intulit, nec niſi cum vita poſuit. Inde diffuſa per Germaniam pariter & Galliam & Belgium Naſſaviæ domus gloria.

Qvæ regio veſtri non plena laboris?

WILHELMUS I. abavus tuus pereuntis miſertus Belgarum libertatis, ſangvinem ſuum pro ea devovit & votum ſolvit, dum bello invictus, ſicarii manu, Delphis cecidit.

Non ulla tulère
Secla Parem.

Inde

Inde pleni ſunt Annales, etiam hoſtium; & fides Hiſtoriarum laboraret, niſi recens adhuc memoria eſſet. Qvæ qvidem qvoties in hac tenera & ad maximas deſtinata ſpes, ætate tua, PRINCEPS CELSISSIME, vel ipſe legis, vel à majoribus, qvi ſpectarunt, qvi interfuerunt, narrari audis, qvid aliud in generoſiſſimo animo tuo, qvam Religionis Libertatisqve defendendæ ſtudium & majorum præclariſſima facta æmulandi ardor, exoriri qveant? ſicut Aſcanius

Optat aprum aut fulvum deſcendere monte Leonem.

Habes domeſticum Principalium ſtudiorum directorē Vir. Cl. *Henricum Bornium*, qvi avidum Heroicarum virtutum animum præceptis ſapientiæ imbuit & velut alter Ariſtoteles Alexandrum noſtri ſeculi conſtantibus exemplis firmat. Habes Aviam *Celſiſſimam* AMELI-

AM, cujus pietati, prudentiæ, & capaciſſimo rerum ingentium animo cunctæ Principes noſtri ſeculi ſceptra ſubmittunt: qvæ magnanimitate Liviam, prudentia Amalaſventham, ſtudio pacis Placidiam ſuperat. Jactent ſuam Aſſyrii Semiramin, Boudiceam Britanni, Margaretham Dani: unica AMELIA ſingularum virtutes ita poſſidet, ut noſtro ſeculo omnium inſtar ſit.

Nec jam aliud reſtat CELSISSIME PRINCEPS, niſi ut, qva cœpiſti à teneris virtutis via, eam ſtrenue imposterum inſiſtas, DEO PATRIÆQVE te totum conſecres. Magna ea felicitas Principibus & Regiis naſci familiis: Major, nativitatem præclaris & Eccleſiæ ac Reipublicæ utilibus factis ſuperare: Maxima in ſumma fortuna ſervare modum ac humanitatis meminiſſe.

Qvotiescunqve prodibis in campum, MAURITIUS, tibi longa

Cæ-

Cæſarum & Electorum Germaniæ pariter ac Galliæ principum animatus ſangvine generoſo, victor, felix, invulnerabilis, occurret, & ACHILLES BRANDENBURGICUS, cujus HEILBRONNÆ ſuperſunt inviĉtiſſima monumenta, tibi comes erit.

DEUS te, POTENTISSIME PRINCEPS, omni benedictionum, cœleſtium pariter ac terreſtrium abundantia cumulet atqve exornet: tibi vitam longam, valetudinem firmam, florentem domum, conſiliarios fidos, dextram bellatricem, Cor intrepidum, animum divini pariter & humani juris capacem, victoriam de hoſtibus & triumphos, Majorum Gloriam, & qvicqvid nos petere, tu optare potes, Clemens, Miſericors, largiatur. Lugd. Bat. XX. Febr. cIɔ Iɔ CLXVI.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Mperiorum per Orbem terrarum omnium Originem, successiones, incrementa, decrementa, conjunctiones, divisiones, exitus & de gente in gentem translationes, compendio referre & totum opus ARCAM NOÆ *inscribere visum fuit, Amice Lector; ut qvemadmodum provinciæ civitatesqve in Geographicis mappis ordine pinguntur*, & è tabulis pictos ediscere mundos *qvilibet, etiam regionum cætera & peregrinandi ignarus potest: ita non minus Imperia & regna ordine digesta, qvo majori sunt & locorum & temporum ambitu, eo augustiori spatio nunc constricta, se spectantibus pariter ac legentibus ingererent. Præcipuus labor fuit ordinem reperire, & qvæ aliis fere prætermissa sunt, velut ex puteo*

Demo-

Democriti, exantlare, aut à ripa Lethes scapha soluta, in apertum humanæ notitiæ Oceanum transferre. Itaqve opus erat omnium gentium memorias excutere, & ex vastissima sylva nonnisi robora qvercuum & Idumæas palmas & Libani cedros exscindere, relictis qvæ humilia, & ipso solo repentia, calcari potius qvam procul aspici cum veneratione merebantur. Usus qvidem hujus à nemine hactenus tentatæ tractationis hic præcipuus est, qvod qvemadmodum in horologiis singularum rotarum & partium ea est connexio & mutua necessitas, ut si una cesset aut vitium faciat, totum simul opus laboret: ita in hac rerum humanarum compage, Imperia, Regna, Principatus, Respublicæ, Societates, tanta connectuntur divinæ providentiæ admirabili vicissitudine, ut vel concordia mutua stent inconcussa ac floreant, vel si

dira occupet omnia Erinnys,

mutua se collisione frangant ac comminuant. Qvod qvidem toto opere inspecto manifestissimum fiet. Neqve vero casus præliorum, obsidiones urbium & alia qvæ prolixissimè ab ipsis scriptoribus commemoran-

morantur, repetere necesse fuit; illa enim ingentibus voluminibus & compendio qvoqve passim extant: nostrum opus peculiare plane & novum est, perpetua serie connexam ostendens totius orbis Politici seriem. Ac de rebus qvidem Ante diluvium *pauca tradi potuerunt. Post* diluvium *insignis illa divisio* Orbis *in tres partes pro numero filiorum* Noachi, *unde etiam titulum operis* ARCAM NOÆ *fecimus. Hinc origines gentium & primævæ sedes & regionum civitatumqve nomina repetuntur. Cætera ex Historicis petenda fuerunt qvæ ad Imperia eorumqve casus spectabant. Ac vix dici, nedum credi potest, qvantum sæpe studii in re, ut prima facie qvis existimaret, exigua, qvantum temporis collocandum fuerit, anteqvam omnia eo qvo jam sunt ordine, id est suo & naturali, digererentur. Itaqve à multis jam annis in eo occupatus fui, nec festinari potuit qvod tam intricatum erat & toto dispersum orbe Imperiorum regnorumqve corpus, ut vera facie & omnibus membris connexa compage conspiciendum se præberet. Præcipuus in Barbaricis, ut lo-*

oqvuntur, labor fuit, qvæ Europæis hactenus neglecta aut confuse tradita, molestissimas difficultates pepererunt, qvas qvidem perrumpere necesse fuit nisi imperfectum & mutilum opus relinqveretur. Itaqve nihil, cujus qvidem notitia extat, aut ad nos pervenit, omissum; omnia etiam minima studiose conqvisita & in hanc exiguam, si spectes, molem, cæterum cujus ingens erit usus ad Chronologiam, qvæ seqvetur, intelligendam, digessimus. Liberanda etiam fuit juventus ab inutili & tædioso labore, qvem impendunt in legendis Historiis, dum ipsi inqvirere student ea qvæ ætatem hominis postulant. Itaqve his veluti Dædali alis adjuti facile mare Creticum transvolabunt illæsi, cum alias cereæ alæ & debiles lacerti ac audax animus Icarias aqvas nomine signet. Qvamcunqve nunc partem Historiarum (qvod qvidem studii genus inter humana pulcherrimum esse, & Rectoribus Rerumpublicarum peculiare constat) aggredientur, unde incipiant, ubi desinant & qvousqve in hanc velut Arcam Noæ, *id est, generis humani diffusissimam toto orbe propaginem penetra-*

netra-

netrarint, cognoſcent. Ut qvantum progreſſi, qvid reliqverint à tergo, qvid ad latera & ante faciem peragendum ſuperſit, brevi intuitu cognoſcant. Atqve hæc obiter nunc commemoraſſe ſatis ſit. Plura enim de uſu hujus inſtituti tunc commemorabuntur, ubi ipſa Chronologia *&* Geographia, *qvibus Hiſtoria tanqvam Luna minoribus ſtellis prælucet, prodibit. Potuiſſet eqvidem hæc ipſa* Arca Noæ *ad Origenianam menſuram ſpatiis & materiis dilatari: ſed prævertere viſum ad alia & ipſa brevitate magnitudinem Operis oſtendere, ſicut Archimedes in exiguo vitro mundum. Hiſce vale,* Lector: *ſed monitum te volo partem hanc primam totius operis eſſe: ſeqvetur pars altera, qvæ Principum omnium & Rerumpublicarum per orbem terrarum ſeriem, eodem ordine complectetur.*

GEOR-

GEORGII HORNII HISTORIA.

Historia est rerum gestarum narratio.

Complectitur ab Orbe Condito ad præsentem annum cIↄ Iↄc LXV. *annos* V cIↄ Iↄc LIX. *quod per has periodos demonstratur. A creatione ad Diluvium effluxerunt anni* cIↄ Iↄc LVI. *ad inaugurationem Templi Salomonis anni* IIIcIↄ.*ad natū Christum anni* IV cIↄ. *ad hunc præsentem annum* cIↄ Iↄ c LXV. *anni : in universum* VcIↄ Iↄ c LXIX. *quia vulgaris æra* Dionysiana *quadriennii defectu laborat ac secundum accuratiorem calculum pro anno* cIↄ Iↄ c LXV. *scribendi sunt anni* cIↄ Iↄ c LXIX.

Estqve Divina & Mundana.

Divisiones Historiæ hactenus confusius traditæ ita se habent. *Historia* est vel Divina vel Mundana. *Mundana* est Mechanica, Chimica, Philosophica. *Mechanica,* Opificiorum, Architecturæ. *Chimica,* Vegetabilis, Mineralis, Animalis. *Philosophica,* Intellectualis, Rationalis, Naturalis. *Intellectualis,* Metaphysica, Mathematica (*Arithmetica, Geometrica, Chronologica*) *Rationalis,* Logica, Rhetorica, Poëtica. *Naturalis,* Cœli, Aëris, Terræ. *Cœli,* Astrologia. *Aëris* Meteorologia. *Terræ* exterioris, Geographia, Botanica, Zoographica. *Interioris :* Salium, mineralium, metallorum. *Zoographica,* Anatomica,

Medica, Senſualis, Ethica. *Senſualis:* Viſus (*Optica*) Soni (*Grammatica*, *Muſica*) figuræ (*Graphica.*) *Ethica*, Oeconomica, Politica. *O Economica*, Κτηλικὴ, Χρηϛικὴ, Κτητικὴ Animalium *Cicuratarum* (pecuaria, apiaria, ſerica) *ferarum* (aucupium, venatio, piſcatio.) Χρηϛικὴ: *Victus* (cibi, potus.) *Amictus* (pellium, lanæ, lini.) *Domus*, Suppellectilis, (fabrilis, foſſilis, librariæ, vectoriæ.) *Politica* eſt *Univerſalis, particularis, ſingularis*. Nobis brevem & perſpicuam ad Hiſtoriam Politicam Univerſalem Introductionem tradere animus eſt, cæteris partibus in aliam occaſionem dilatis.

HISTORIA POLITICA Univerſalis tradit Imperiorum omnis ævi res maximas.

Verſatur Hiſtoria Politica *Univerſalis* circa *imperia*: ſub qvibus regna & Reſpublicæ comprehenduntur, eorumqve res maximas, omiſſis & ad particularem ac ſingularem Hiſtoriam relegatis rebus minorum Principatuum, nationum, & perſonarum. Neqve unius tantum ævi ſed omnium temporum, ab orbe condito ad noſtram memoriam res, qvantum qvidem nobis conſtat, complectitur.

Eſtqve *hujus* ſeculi & *futuri*.

Hæc diſtinctio, hactenus in Hiſtoriis neglecta, probatur ex *Eſa*. IX. *6*. 7. Matth. XIII. 40. XXIV. 14. Luc. XVIII, 30. XX. 35. 36. Joh. XVIII. 36. Gal.

;6. Gal.I.4. Eph.I.21. Hebr. II. 5. VI.5. Ea etiam
Rabbini utuntur.

Hujus seculi est *Antediluviana, Subdiluviana, Postdiluviana.*

I. Qvippe triplex Mundi hujus status fuit. *Antediluvianus* ab Orbe Condito usqve ad diluvium: *Subdiluvianus* ab initio diluvii ad exsiccationem terræ & egressum ex arca. *Postdiluvianus* ab egressu ex arca ad nostram memoriam.

II. Complectitur à *Creatione* Mundi ad præsentem annum cIↃ IↃ CLXV. annos V. IↃ IↃ C LXIX. secundum Usserii calculum, qvem cæteris omnibus in Historia & Chronologia præferendum censemus ob has rationes. . Qvia Codici *Hebræo* innititur: ex qvo solo, anqvam Authentico & Originali, ut rerum, ta & temporum vera series petenda est; non ero ex corruptis *Græcorum Samaritarumve* ersionibus aut *Apographis*, in qvibus ratio anorum turpiter confusa, corrupta & distorta eperitur, prout jam ab aliis prolixe ostenum fuit. 2. Qvia numeris *rotundis* constat; Inde facilior longe supputatio nascitur, qvam aliorum fractos annos seqvaris. Qvippe nedium inter creationem & finem mundi emporum spatium exacte incidit in ann. IↃ cIↃ cIↃ. qvo dedicatum fuit Templum *Salomonis*. Ab eo ad Christi *Nativitatem* intercedunt iterum præcise anni mille: Christus nim natus A.M.IVcIↃ. Ita ab orbe creato ad

Christum natum annos IV cIↄ.habemus: qvibus si addas æram Christi vulgarē cIↄ Iↄ c LXV. totum qvod à creatione effluxit tempus ann. erit V cIↄ Iↄ c LXIX. Qvandoqvidem autem deprehensum fuit vulgarem æram Christi Dionysianam qvadriennio deficere; hinc qvatuor additis annis, tota temporum ratio annos V cIↄ Iↄ c LXIX. complectitur. Traditio domus Eliæ fuit: *Sex annorum millia mundus: duo millia* INANE: *duo millia* LEX: *duo millia dies* MESSIÆ.

III. Creatus fuit mundus XXIII. Octobris, annis ante æram Christianam accuratam IV cIↄ IV.

IV. Qvanqvam vero calculum Usserii ob numeros millenarios rotundos maxime facilem, accuratum, Historiis digerendis idoneum statuamus, eoqve in nostris commentationibus uti statuerimus; non tamen aliorum, qvi ab eo annis aliqvot discrepant, rejicimus, sed cum eo conciliari haud operose posse arbitramur.

Omnium *Chronologorum* qvi qvidem Hebræum Codicem seqvuntur, summa differentia annorum circiter *centum* est. Id qvod collatione mortis Alexandri clarius patebit. Mors Alexandri ab omnibus collocatur in Olymp. CXIV. Sed ad qvem Mundi annum illa Olympias referenda sit, inter se discrepant, ut ex laterculo patet.

Capell.	*Scal.*	*Petav.*	*Usser.*	Henr.	*Phil.*	*Torniell.*	*Salian.*
3607.	3627.	3660.	3681.		3717.	3729.	3730.

Dif-

Differentia inter eos qvi *minimos* & qvi *maximos* habent numeros, annorum eſt centum viginti trium. Medium fere tenent *Petavius* & *Uſſerius*.

Hujus differentiæ *primus* fons ex natali *Abrahæ* profluit, qvem alii natum ſtatuunt anno Tharæ LXX. alii anno Tharæ CXXX. Hinc emergit differentia LX. annorum inter Chronologos, qvi authenticum originalem Hebræum codicem ſeqvuntur. *Secundus* fons ex annis *Judicum* ac *Regum* derivatur, in qvibus iidem inter ſe non conveniunt; aliis plures, aliis pauciores ſupputantibus. *Tertius* à diverſo LXX. ſeptimanarum principio ac fine, in qvibus *Uſſerio* ac *Baylio* ſatis bene convenit: ſed *Marsham* immane qvantum diſcrepat, qvi eas inchoat anno I. *Darii* Medi, terminat in profanatione templi facta ab Antiocho Epiphane: cujus contra tot præſtantes Chronologos *nulla* plane habenda eſt ratio. Et ſi conatus tot præſtantium virorum intueamur, qvi in *conciliandis* his annis, vel *corrigendis* aliorum erroribus occupantur, res humano ingenio inſuperabilis videtur, exactam dare annorum à condito mundo ſupputationem, qvæ nulli ſit obnoxia difficultati aut ſcrupulo. Recentiſſimus qvi ſtudium hac in re ingens poſuit, *Robertus* Baylius, ne ipſe qvidem vel *Uſſerii* calculo acqvievit, vel accuratiorem prodidit. Is igitur ex illa qvam amplectitur hypotheſi, *Abrahamum anno Tharæ* LXX. natum, talem calculum habet, qvem cum annis

Armachani contendemus ut differentia appareat:

		Bayli.	Differ.	Usser.
A creat.	ad Diluv.	1656.		1656.
	ad Exitum	2456.	57.	2513.
	ad Templum	2932.	68.	3000.
	ad Everſ. I.	3360.	56.	3416.
	ad N. Chriſt.	3945.	55.	4000.

Summa igitur inter *Armachanum* & *Baylium* differentia eſt annorum LXVIII. minima LV. qvæ ſane tanti non eſt, & facile conciliari poteſt, ſexaginta illis annis, de qvibus in nativitate Abrahami diſceptatur, vel *ſublatis*, vel *additis*. Tum enim octo tantum annorum differentia ſupereſt, qvæ nullam difficultatem procurare poteſt.

Qvod ſi qvis omnino in ea opinione, *Abrahamum* anno Tharæ LXX. natum, perſeverare velit, ei integrum erit amplecti vel *Scaligeri* vel *Mercatoris* Chronologiam. Inter *Scaligerum* & *Uſſerium* differentia eſt annorum circiter LIII. usqve ad nativitatem Chriſti. Ergo ſi de numeris Uſſerii tollas LIII. habebis calculum Scaligeri : ſi Scaligero addas LIII. habebis Uſſerii annos, ſaltem differentia vix unius alteriusve anni erit. Atqve ea ratione omnium Chronologorum authenticum & originalem Codicem Hebræum ſeqventibus, diſcrepantes ſupputationes conciliari poſſunt.

Gerhardus Mercator accommodavit Chronologiam ſuam dicto domus Eliæ : *Sex millia annorum mundi & poſtea deſtructio. Duo millia*

INANE

INANE: *duo millia* LEX: *duo millia* CHRISTUS, *& si qvid ex his deerit, deerit propter peccata nostra.* Hæc, inqvit Mercator, *exacte respondere inveniuntur. Ævum* INANE *exqvisite terminatur ad evocationem Abrahæ ex Hur Chaldæorum. Secundum in morte Christi. Tertium qvousqve supplendum sit, novit solus cœlestis pater.* Igitur Mercator tempora in tres classes distingvit: INANE à creatione ad evocationem Abrahami 2000. Annorum. LEGEM, ab evocatione Abrahami ad mortem Christi 2000. annorum: ita ut mors Christi exacte incidat in annum mundi 4000. GRATIAM à morte Christi ad consummationem seculi, indefinitorum annorum, donec finis seculi hujus advenerit.

Ita *temporum* ratione obiter, qvantum præsentis instituti ratio poscebat, definita, unum adhuc & id qvidem singularis per omnes gentium Historias *utilitatis* ac *necessitatis*, monendum est, *Censorinum* tria Historiarum tempora, ἄδηλον, μυθικὸν & ἱστορικὸν, tradidisse. *Triplex* igitur hoc tempus in Historiis accurate distingvendum & observandum est, nisi omnia corrumpere & ima summis miscere velimus. Singulorum populorum Historiæ constant ex triplici hoc tempore. Habent omnes & ἄδηλα & μυθικὰ & ἱστορικά.

Tempus ἄδηλον est qvasi *nox* & vastum *silentium* rerum gestarum, qvæ vel *nullæ* adhuc fuerunt, vel posteritati non *traditæ*, vel longa vetustate iterum *abolitæ* & variis casibus *de-*

perditæ. Atqve talia ignorantiæ tempora occurrunt apud illos imprimis populos, qvi rudes litterarum & incultis moribus fuerunt, qvales in universum *Scythæ, Celtæ* & *Æthiopes*, qvorum omnis antiqva memoria perpetua oblivione & inscitia sepelitur, nisi qvantum hinc inde in cultiorum populorum rebus, sed obiter & neglectim, memorantur. Prout vero unaqvæqve gens maturius literarum notitiam & humaniorem cultum accepit, eo diligentiores fuerunt in rebus suis posteritati tradendis, qvod exemplo *Chaldæorum, Ægyptiorum, Phœnicum, Græcorum, Romanorum,* patet; hi enim soli populi antiqvissimas habuerunt, post *Hebræos*, literas, & primi omnium Philosophia ac liberalibus artibus exculti fuerunt. Unde non contenti vera tantum tradere, innumeras fabulas suis rebus immiscuerunt & vacuum illud ac inane, qvod in tempore ἀδήλῳ occurrebat, totum partim *ridiculis & incredibilibus*, partim in speciem Historiæ *confictis & adornatis*, expleverunt. Atqve huc pertinet universus ille apparatus *Mythicus, Physicus, Ethicus, Theologicus*, in qvo res *naturales*, vel qvæ ad *vitam* & *mores* spectant, aut *cultum* Divini numinis, Religionem ac sacra concernunt, sub variorum Deorum, Regum, Principum aliorumqve hominum *persona* describunt. Hinc antiqvissimi illi *fabulosorum* Regum ac Heroum Catalogi, qvibus frontispicia Historiarum suarum exornant & perpetua eos serie non modo ante diluvium, verum Creationis

tionis

tionis qvoqve tempora, ad noſtram memoriam, deducunt. Qvas nugas ſi qvis *Hiſtorica* fide amplectatur ac iis *Chronologias* & *Annales* impleat, qvid facit aliud qvam qvod cum delirantibus delirat, & Chimeris chartas ſuas implet? Atqve hoc cultiorum populorum exemplum *Barbari* qvoqve, cum literas, qvanqvam ſero, accepiſſent, imitati fuerunt; nam & ipſi ignota tempora abſurdis & ſtolidis fabulis ſtiparunt ne rudiores cæteris viderentur.

Ita igitur manifeſtum eſt omnem Hiſtoriam, tam ante qvam ſub & poſt diluvium, habere ſuum ἄδηλον, μυθικὸν & ἱςορικὸν: prout ſigillatim progreſſu operis oſtendemus, ſeparando qvidqvid *falſum*, *fabuloſum*, *incertum* eſt, ab eo de cujus *veritate* vel *probabilitate* dubitari non poteſt. Soli *Hebræi* divino privilegio excipiuntur, qvorum Hiſtoria, qvantum ſacris Scripturis continetur, indubitatæ veritatis eſt, in qva neqve ἄδηλον, neqve μυθικὸν datur; ſed *conſtans* & *perpetua* temporum, hominum rerumqve à Creatione ad Diluvium, inde ad reditum Judæorum ex Babylone Hieroſolymam ſucceſſio traditur. Qvod ſpatium annos fere ter mille qvingentos & totum illud tempus, qvod gentiles *ignotum* & *fabuloſum* appellarunt, complectitur. Qvamprimum enim Hiſtoriæ *Sacræ* deſinunt, *profani* Scriptores incipiunt jam res absqve fabulis & confuſione temporum exponere, cujus

jus qvidem initium apud *Græcos* incidit in primam *Olympiadem*, apud *Romanos* in *Urbem* conditam, apud *Chaldæos* & *Ægyptios* in æram *Nabonassari*, qvæ omnes *Epochæ* sunt qvasi *stellæ* & *phari* tenebras seculi fabulosi depellentes & claram Historiarum facem accendentes. Ac memorabile est tres illas famosas *æras* eodem fere tempore, certe uno seculo & paucissimorum annorum intercapedine exortas. *Olympiadum* initium cadit in A. M. 3228. Ante Ch. 776. *Romæ* Conditæ in A. M. 3256. Ante Christum 748. Epocha *Nabonassari* in annum seqventem Mundi 3257. Ante Chr. 747. id est in ipsum illum qvo *Sardanapalus* periit annum, cum qvo Deus qvasi sepelire voluit tempus fabulosum, & Historicum apud gentiles excitare.

V. Regnatum ante Diluvium fuisse, imprimis in *Kaini* familia, vix dubitandum est. Eadem enim primi illius Orbis facies qvæ post diluvium per annos 1656, neqve alii hominum mores aut actiones. *Postqvam exui æqvalitas, provenere dominationes.* Tacit. 3. Ann. Atqve huc pertinent *segreges* illi dominatus, qvorum Plato 3. Leg. meminit. Certe *Augustinus* septem à Kaino Reges in urbe *Hanoch* regnasse putat. Et hi forte sunt illi ab *Aloro* ad *Xisuthrum* Reges Chaldæorum, qvorum nomina & annos *Abydenus* & *Apollodorus* apud Africanum Eusebii tradunt. Qvintus *Metalarus* nomē *Metusala* haud obscure repræsentat.

VI. *Enochi* ex Setho memoria apud Ethnicos superstes mansit, de qvo Stephanus in

Ικό-

Ικόνιον: Ajunt Iconium *Annaci* fuiſſe urbem, qvi vixit ſupra trecentos annos: poſt cujus obitum diluvio Deucalionis omnes perierunt. Alii *Cannacam* vocant. Et hic forte eſt illa *Cainan*, qvem ante diluvium ſuper totum mundum regnaſſe, & in India ſepultum volunt Judæi. Muhammed in Alcorano *Idris* vocat. Trium igitur urbium antediluvianarum memoria extat, *Hanochiæ, Iconii*, & *Joppes*. De *Joppe* Plinius II. 13: *Joppe Phœnicum antiqvior terrarum inundatione ut ferunt.* Mela: *Joppe ante diluvium, ut ferunt, condita.* Niſi tamen *Hanochiam* & *Joppen* unã fuiſſe urbem ſtatuas, qvod vero non abſimile, qvia *Hanochiam* ad montẽ Libanum ſitam volunt, unde haud longe diſtat *Joppe*. Ac fortaſſe per *Hanochum* Caini filium antiqvi etiam *Annacum* vel *Cannacum* ſuũ intellexerunt, à qvo conditã volunt urbẽ *Iconium*, cujus nomen haud multum abludit.

VII. Qvid vero judicandum ſit de illis *Chaldæorum, Ægyptiorum, Sinenſium, Indorum*, antiqvitatibus, qvæ ipſum non modo diluvium, ſed mundi originem multis non ſeculis modo, ſed annorum myriadibus ſuperant; id ex Sacris Scripturis cuivis Chriſtiano manifeſtum apparet. Velle enim ex fabuloſis gentium Hiſtoriis *Moſen* redarguere, eſt in *Præadamitarum* impia caſtra tranſire & fidem abnegare: aut ex *Sinenſium* & *Ægyptiorum* Annalibus *Hebræum* textum corrigere, eiqve corruptas & inter ſe pariter ac cum veritate, qvantum ad annos & temporum ſupputationem, pugnantes *Græcorum* aut *Samaritarum* verſiones præ-

ferre ac mundi ætatem qvatuordecim & qvod excurrit seculis augere, est divina pariter ac humana confundere; qvemadmodum contra illum novatorem, Christiani orbis & omnium doctorum communi consensu demonstratum ac decretum fuit.

VIII. De *Sinensium* Annalium fide, qvandoqvidem nostro demum ævo in lucem prodiêre ac uni vel alteri gravem errandi contra *fidem* Scripturarum ansam præbuêre, pauca qvædam addenda sunt, qvatenus res antediluvianas complectuntur. Recensent Sinenses *septem*, qvi ante diluvium regnarînt Imperatores, qvorum primus *Fohi*, postremus *Yai* appellatur, in cujus ætatem diluvium Noachicum incidit, ipso fatente *Martinio* Sinensium Annalium vel *auctore* vel *interprete*. Et sub qvinto Imperatore *Chuentrioioo* accidisse dicitur famosa illa *qvinqve* Planetarum cum Sole & Luna conjunctio, qvam etiam Europæi nonnulli Astrologi Noëtica ætate ante diluvium fuisse asserunt. Patet igitur primos illos Sinensium Imperatores à Fohio vel Xinnungo non esse rejiciendos in tempora post diluvium, multo minus diluvio Mosaico totis qvingentis annis posteriores statuendos, qvod nuperus fabulosæ Chronologiæ autor fecit.

IX. Si igitur Annales *Sinensium* superant diluvium, seqvitur omnem gentis Historiam usqve ad diluvium, vel *confictam* fuisse, vel ea narrare qvæ ante Noëticam eluviem contigere, qvorum in *arca* fortasse servata memo-

ria. Posterior sententia non adeo improbabilis videtur, si *Fohium* Sinensium, Mosis *Adamum* esse statuamus, id qvod traditiones Sinensium haud obscure innuunt. Nam è *matre* sine *patre* natum fuisse, volunt. Mater *terra*, sive *pulvis*, unde *Adam* creatus. Tempora qvoqve non refragantur. *Fohii* enim ætas in annum Adami fere I5 incidit. Quæ si qvis admittere nolit ob illud temporis intervallum, conficta ab illis & ad *obscuram* qvandam Patriarcharum, qvi ante diluvium vixerunt, umbram delineata fuisse, qvicqvid Sinenses de primis illis Imperatoribus tradunt, liberum esto statuere.

X. Fuisse autem ante diluvium Sinam habitatam, de eo Martinius se haudqvaqvam dubitare profitetur his verbis, *Sinam ante diluvium habitatam fuisse pro certo habeo.* Si igitur ulla in primis illis Regibus Sinarum veritatis vestigia supersunt, tum ita statuendum est: *Cainum*, cum patrata Abelis cæde extorris vagaretur, cum suis in *Sinam* proruisse ibiqve primum regnasse & esse famosum illum *Xinnungum*. Qvid obstat qvo minus in argumento tam obscuro & dubio saltem in speciem conjecturis utamur, qvæ etsi nihil demonstrent aut probent, suspiciones tamen qvasdam & haud omnino absurdas opiniones pariant? Esto igitur, ut jam dictum, *Fohius* Adam, *Xinnungus* igitur erit *Cain*. Non omnino abludit affinitas nominis & non levis sane inter *Cain* & *Xin* convenientia. Deinde *Cain*

agricola fuit. Idem disertim de suo *Xinnungo* Sinenses profitentur, qvem aratrum & alia rustica instrumenta primum reperisse tradunt, unde & *Xinnungi* nomen ipsi impositum, qvod *spiritualem agricolam* significet. Neqve *Caini* vagos errores ac trepidam fugam, in vicinis Edeno locis substitisse putandum est, sed abdita & longissime remota loca qvæsivisse, ut se qvasi *occultaret* à facie Dei vindicis, simulqve aliorum hominum commercia qvam longissime vitaret. Unde usqve ad *Oceanum* Eoum fugisse ibiqve finem fugæ cum terris fecisse putandum est, ac terram *Nod*, qvæ ad Orientalem Edenis plagam, vix aliam qvam *Sinam* esse posse statuendum est. Accedit & mors *Xinnungi* violenta, qvem prælio cæsum volunt. De *Caino* antiqva sane traditio circumfertur, à *Lamecho* nepote interfectum.

XI Jam successores utriusqve & *Xinnungi* & *Caini*, ac num aliqva inter eos convenientia reperiatur, videamus. *Caini* filius fuit *Hanoch*, cujus nomen primæ à se structæ urbi Cain imposuit. Xinnungi successor statuitur *Hoangtius*. Qvod si ulla argumentis à nominum convenientia deductis vis inesset, certe inter *Hanoch* & *Hoangt* discrimen adeo exiguum, in animis non adeo difficilium suspicionem grandem movere posset, antiqvissimorum illorum Sinæ ante diluvium Regum nomina, *Xinnungi* & *Hoangti* ex *Caino* & *Hanocho* esse expressa. Accedit & hoc, qvod sicut *Cain* pondera & mensuras primus reperisse Jo-

sepho

ſepho dicitur; ita idem ſuo *Hoangtio* Sinæ adſcribunt. Nihil autem repugnat, id qvod pater cœpit, filium perfeciſſe & utriqve ejusdem rei inventionem tribui. Id vero qvod dicunt *Hoangtium*, non mortuum, ſed vivum in montes abreptum ac immortalitate donatum, parum abeſt qvin etiam nolentem cogat fateri antiqviſſima illa Sinenſium Annalium ex Moſe utcunqve expreſſa. Duplex apud illum *Hanoch*; unus ex *Caini*, alter ex *Sethi* poſteritate. Hunc à Deo ex hac vita abreptum & immortalitate donatum certum eſt. Qvod igitur de *Hanocho Sethi* verum erat, hoc Sinæ ſuo *Hanocho Cainico* adſcripſerunt, qvandoqvidem glorioſum imprimis erat conditores generis ac Reges habuiſſe Deo tam charos, ut immortalitate & cœlo etiamnum vivi donarentur.

XII. Qvi poſt *Hoangtium* ſeqvuntur, *Xaohanus*, *Chuenhious*, *Cous*, *Taus*, eorum nomina nullam qvidem cum *Hanochi* poſteris *Irad*, *Mehujael*, *Metuſchael*, *Lamech* convenientiam habent, ex ante dictis tamen patet, niſi plane fabuloſos ſtatuere malimus, non alios qvam hos, eſſe potuiſſe, ut ex ſeqventibus qvoqve manifeſtum cuivis evadet. Huc accedit ea in numero perſonarum exacta convenientia. Sicuti enim à *Caino*, ita etiam à *Fohio* ad diluvium usqve ſeptem regnaſſe traduntur.

XIII. Imperatorem Sinenſium *Yaum* eſſe *Noach*, haud obſcuris indiciis deprehenditur. *Yaum* enim omnes paſſim libri Sinici *ſanctisſimum piisſimumqve* prædicant, qvod elogium

cui

cui potius qvam *Noacho* conveniat? præsertim cum sub ipso *Yao* diluvium in Sina fuisse tradant. Cujus qvidem argumenti tanta apud Martinium vis fuit, ut in hæc verba prorupe-rit: *Mihi vero religiosum non sit Yaum hunc nostrum eundem cum Jano dicere: ita nominum affinitate svadente: qvi Janus multis Noë fuisse creditur.* Neqve profecto absqve magna causa *Noach* Sinensium *Yanus*, Italorum *Janus*, Græcorum *Deucalion* statuitur. Plurimæ enim gentes hujus *secundi*, ut eum Persæ vocant, *Adami*, memoriam religiose conservarunt, atqve inde Origines suas jure meritoqve derivarunt. Unde autem nomen *Yaus* vel *Janus* fluxerit, non adeo obscurum esse potest, si qvis Genealogiam Noachi inspiciat. Cum enim vini primus repertor Noachus fuerit, qvod יין Hebræis, hinc *Jani* cognomen ipsi à posteris inditum nemini absurdum videri debet; unde etiam *OEnotrii* ejus posteri in Italia dicebantur. Qvanqvam fortasse etiam ad *Javanem*, Noachi nepotem reflexerunt, qvi cum Græcorum ac Italorum conditor fuerit, hinc nomen *Jani* fluxisse potuit, qvod in Græcia sane qvam notissimum erat. Neqve Sinensibus id incognitum. *Yai* enim, id est, Noachi successorem statuunt *Xunum*, cujus nomen non multum abludit à *Javanis* vel *Jonis*, pro qvo Arabes & Persæ dicunt *Junan*, cujus etiam nomine illustris in Sina regio hodieqve extat. Atqve hæc de antiqvissimis illis Sinensium ante diluvium ab *Adamo* sive *Fohio* ad *Noachum* sive *Yaum*

tra-

raditionibus per obſcuras & dubias conjeſturas, qvas cuilibet vel rejicere vel probare icet, dicta ſunto. Si cui diſplicent hæ minuiæ, is ſuo utatur judicio & vel certiora prodat, vel brevi compendio omnia illa, qvæ usqve ad *Yvum* traduntur, fabuloſa ſtatuat.

XIV. Neqve vero mirum cuiqvam videri debet, non *plura* in Sinenſium Annalibus Moſaicæ antiqvitatis documenta reperiri, ac in plerisq; omnibus longe eos alia, ſacrisqve literis adverſa, commemorare. Mirum potius videtur, ut in tanta antiqvitate & fabulantium licentia, ea adhuc, qvantumvis tenuia & fere obſoleta, *Caini*, *Hanochi*, *Noachi*, veſtigia ſupereſſe: unde *veritatem* ſacrarum Scripturarum haud obſcure illuſtrare ac illis gentibus fontes ipſos, unde ſua hauſerint, recludere poſſimus. Et cauſæ fabularum ejusmodi, præter illam communem omnibus gentibus, aliæ peculiares erant, qvas ne ipſi qvidem Sinæ diffitentur; nimirum ſuæ gentes Hiſtoriam domum *Xuno* poſt *Yam* imperante inchoatam, nec dum typo aut papyro, ſed ſtylo *ferreo* foliis inciſam. Nondum enim reperta papyrus, multominus Typographiæ ullus uſus aut notitia erat. Hinc traditiones incertæ & vacua temporum ſpatia fabulis à poſterioribus utcunqve expleta. Non enim exiſtimandum eſt meliorem Sinenſium, qvam Ægyptiorum Chaldæorum, Aſſyriorum aliarumqve fere omnium nationum (ſolis Judæis exceptis) conditionem fuiſſe.

Ante-

Antediluviana complectitur res Patriarcharum.

I. Eam tradit *Moses* in Genesi à cap. I. ad VII. ex qvo constat ante diluvium duas fuisse Patriarcharum Dynastias ab *Adamo* descendentes, *Sethi* & *Kaini*.

II. *Adam* Græcis Κρόνος, Latinis *Saturnus*, Gallis *Dis*, Germanis *Mannus*. Primum fuisse hominem nuper negavit *Isaacus* Peyrerius qvidam. In tribus ejus filiis trium *Saturni* liberorum memoria deprehenditur. Qvippe *Abel* est *Pluto*, primus morti & sepulchro, id est inferis traditus. Hinc in Medras *Ruth* dicitur *Kain* primus occidentium, *Abel primus* occisorum: *Kain* est *Neptunus*, habitans in terra *Nod*, vagus semper & instabilis, structor urbis *Chanoch*, idemq; Græcis ἀγρότηρος & ἀγρότης id est agricola. *Seth* Jupiter, pater filiorum Dei, in cujus familia invocatum nomen Jehovæ. Qvanqvam *Cain* qvoqve pro Saturno habitus fuerit, qvia Moses dicit qvod fugerit à facie *Jehovæ* & utitur voce סתר qvod *latere* significat. Unde fabula exorta Saturnum à Jove fugisse & in Italia delituisse. Ex nomine Dei Jehova ipsi fecerunt suum Jovem. Et jam Adami tempore privata dominia usu recepta fuerunt, aut veteri occupatione, ut qvi in vacua venerunt, aut bello & victoria positi, aut lege aut pactione, conditione, sorte, ut *Cicero* I. Offic. privatarum possessionum origines describit. Antiqvissimus sine dubio acqvirendi mos

mos fuit *Cessio, occupatio, donatio, hæreditas.* Ita *Abel* habuit pecora sua & pascua. *Cain* agros & sata & provinciam *Nod* usqve ad urbem *Hanoch*. Idem ὅρους γῆς πρῶτος ἔθετο, *terminos agris primus posuit*, Josephus I. Ant.

III. Pertinet igitur ad hanc antediluvianam Historiam omnis prisca gentilium *Theogonia* & qvicqvid de suis Diis primis & magnis tradiderunt. Nam qvemadmodum *Adam* eorum est Saturnus, *Abel*, Pluto, *Kain* Neptunus, *Seth* Jupiter: ita *Tubalcain* Vulcanum, *Jubal* Apollinem, *Naema* Venerem vel Minervam, *Jabal* Mercurium indubiè designant. Et ita de reliqvis qvoqve judicandum est. Præter tres illos qvi à Mose memorantur, Adam genuisse putatur filios triginta, ut *Augustinus* refert, centum Methodius, duodecim *Philo*, sexaginta Samuel *Solen* in Juhasin.

SUBDILUVIANA complectitur res in *Arca* Noæ gestas.

I. Eam tradit *Moses* Genes. VI. VII. VIII. *Petrus* I. Epist. II. 5. Et huc referenda sunt *Græcorum*, *Sinensium*, *Peruanorum* aliorumqve diluvia, qvæ ex *Noachico* & *Universali* utcunqve expressa videntur: imprimis narratio *Berosi* de *Xisuthro* apud Eusebium. de *Deucalione* Luciani libro de Dea Syria. Habitasse *Noachum* in Mesopotamia, & apud Σιπφάρων urbem struxisse arcam sunt ex iisdem antiqvis qvi tradant: in qva regione etiam ingens *Cupressi* proventus. *Arrian.* VII. *Strabo* XVI. ex qva ar-

bore constructam Moses testatur. Ita enim ligna *Gopher* eruditi explicant. Ego tamen ex *cedris* Libani constructam credo, qvicqvid nuperus de lignis tetragonis nugetur.

II. *Antediluviana* igitur Historia finem suum tum accepit, postqvam totus globus terrestris undiqve aqvis obrutus & submersus fuit, cum interitu omnium non modo hominum, verum etiam animalium in terra & aëre viventium & extra arcæ ambitum salutaremqve complexum, constitutorum.

III. Furor profecto est cum *Præadamita* diluvium particulare tantum statuere, vel illud intra solam fortasse *Syriam* aut vicinas *regiones* angustis terminis constringere, qvam vesaniam Deus apud Mosen his clarissimis verbis condemnat capite VII. 17. 18. & seqq. *Factum est diluvium qvadraginta diebus super terram & multiplicatæ sunt aqvæ & elevaverunt arcam in sublime à terra. Vehementer enim inundaverunt; &* OMNIA *repleverunt in* SUPERFICIE *terræ. Et aqvæ prævaluerunt nimis super terram; opertiqve sunt* OMNES MONTES EXCELSI SUB UNIVERSO COELO. *Qvindecim cubitis altior fuit aqva super montes qvos operuerat. Consumptaqve est omnis caro, qvæ movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumqve reptilium qvæ reptant super terram: Universi homines & cuncta in qvibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt. Et delevit omnem substantiam qvæ erat super terram ab homine usqve ad pecus, tam*

reptile

reptile qvam volucres cœli, & deleta sunt de terra: remansit autem solus Noë & qvi cum eo erant in arca. Hæc pro universali diluvio Moses: qvæ tam *clara* sunt ut nemo nisi *Scripturarum* irrisor ea negare vel elevare possit. Et tamen cum contemtu *Dei*, & *Scripturarum* qværunt, *qvo pacto animal, cui à tarditate incessus* IGNAVI *vocabulum indidere, ad Noachum stabulatum perrexerit & inde denuo novum repetierit orbem, breviqve spatio viam confecerit, qvam ne viginti qvidem annorum millibus naturali gradu devorare potuisset.* Responsum sit his qvæsitoribus à *Mose* cap. VII. 8. 9. *De animantibus mundis & immundis & de volucribus & ex omni qvod movetur super terram duo & duo ingressa sunt in Noæ Arcam, masculus & fœmina, sicut præceperat Dominus.* Præceptum igitur Domini illud *tardigradum* & *ignavum* animal arcam compulit. Nam qvi uno verbo *fiat* vel *producat*, omnia momento creavit, is qvoqve uno verbo, *venite*, omnia animalia qvæ super terram moventur, etiam spissigradissima & intra viginti annorum millia vix passum conficientia in arcam compulit. Tunc enim illud impletum fuit: COMPELLE INTRARE. Qvod qvi credere vel non *vult* ob *contemtum* Scripturarum, vel non *potest* ob vanas & leviculas difficultates, partim ob arcæ nimiam nunc *magnitudinem* nunc *angustiam*, partim ob animalium *velocitatem* aut *tarditatem*, is simul neget *mundum* cum animalibus verbo omnipotente Dei *creatum*, diluvium *terris* immis-

sum,

ſum, *mortuos* reſurrecturos; *conflagraturum* mundum, & nomen ſuum *Chriſtianorum* albo eraſum, *Celſi*, *Porphyrii*, *Luciani*, *Præadamitæ* aliorumqve impiorum Catalogo inſerat. Nam qvod *Ægyptii* alias qvidem, non tamen ſuas terras diluvio inundatas tradiderunt apud *Diod.* 1. & Græci montes *Theſſaliæ* ac *Athamaniæ* exceperunt, *Solino* teſte, Plinius *Umbriam* III. 14. id ignorantiæ ſacrarum literarum adſcribendum eſt.

IV. Igitur deletis omnibus extra aqvas & arcam viventibus, NOACH cum filiis & uxoribus, id eſt *octo* in univerſum homines, conſervati fuerunt. Ita enim *Petrus* I Ep. III. 20. Unde error non tantum *Græcorum*, qvi filias qvoqve Noachi & earum ſponſos arcæ includunt, ut ex *Conſtantino* Manaſſe patet, confutatur: verum etiam *Tarich* Muſulmannicum & *Talmud* Judæorum vanitatis manifeſtæ redarguuntur. Qvorum illud à *Kainan*, magni totius mundi rege, præter Mahaleelem, aliam deducit lineam per qvendam *Kaiomarthis*, usqve ad Reges Perſicos, qvaſi ea pœnas univerſi diluvii extra arcam evaſerit. Judæi vero adhuc magis ridiculi ſunt, qvi *Ogum* gigantem credunt, vel *proceritate* corporis, vel qvod arcæ *divaricatis* cruribus ineqvitaret, ſubmerſionem evaſiſſe. LXX. Interpretes cum *corruptiſſimis* numeris ſuis faciunt ut etiam *Methuſalah* XIV. annis diluvio ſupervixerit, ex qvo vel ſolo craſſiſſimo errore patet qvanta illorum in *Chronologia* primæva authoritas eſſe debe-

ebeat. Nam qvod *Nicolaus* Damascenus multos in monte *Bari*, præter eum qvi arca vectus, qvem unicum fuisse vult, & *Græci*, in *Thessaliæ* & *Athamaniæ* altissimis jugis, Solino, *Egyptii* eos qvi *Ægyptum* habitabant, Diodoro estibus evasisse tradunt; id ipsorum in Sacris cripturis *ignorantiæ* imputandum, probandum haudqvaqvam aut excusandum est.

V. *Nullos* tanta altitudine *montes* esse qvi supra diluvii aqvas eminerent, & vel *hominibus* vel *animantibus* receptum præberent, hinc patet, qvod vapores, ex qvibus pluviæ condenantur minimum qvadraginta vel qvinqvaginta milliaria eleventur, ut *Clavius* ostendit; *Olympi* vero altitudo perpendicularis non superat unum milliare cum qvadrante, qvam mensuram *Anaxagoras* cepit, ut *Plutarchus* in Paulo Æmylio refert. Et qvanqvam antiqvi Olympum vertice supra pluvias & ventos eminere tradiderint, ita ut *pulveri* vel *cineribus* inscriptæ ab ascendentibus literæ toto anno non turbarentur: id tamen *Franciscus* Philelphus eodem conscenso monte falsum deprehendit, Ludovico *Vive* in Augustini XV. lib. de Civitate Dei caput ultimum teste. Altissimi montes apud antiqvos fuerunt præter Olympum, *Athos*, *Casius* & *Caucasus*: recentiores monti *Teneriffæ* eminentissimum cacumen adscribunt; hactenus enim altior montis vertex à peregrinantibus reperiri non potuit. *Hujus* igitur montis summum cacumen *qvindecim* cubitorum altitudine diluviales aqvæ supereminebant.

VI. *Sub-*

VI. *Subdiluviana* historiæ receptaculum & circuitus est *Arca* Noæ, cujus tanta fuit secundum mensuras *Mosis* magnitudo, ut *Salomonis* templum superaverit, id qvod nuperrime Reverendus *Bayli* in Opere Chronologico luculenter ostendit. Capacem omnium qvæ Deus conservare decreverat fuisse, insignis Mathematicus *Buteo* peculiari tractatu ostendit. *Navis* figuram habuerit, aut ad navigandum commoda sit, qvalem Moses describit, arca, ex *Batavorum* nunc patebit sagaci experimento, qvod ne periret, & qvi communicarunt, memoria fraudarentur, eqvidem operæ pretium duco. *Petrus* Reinerus Hornanus civis de arca Noæ interrogatus, Anno 1647. 6. Martii per literas ita respondit: *Primum* in Hollandia, *Petrum* Janssen Mennonistam, sive, ut vulgus eum ciebat, Petrum Janssen *Livorn* & ipsum in ea urbe famosum civem, unam atqve alteram anno hujus seculi qvarto secundum *Arcæ* Noæ proportionem navim per socerum prædicti Petri Reineri struendam curasse. Unam longitudine CXX. pedum, latitudine XX. profunditate XII.

Initio hunc navium struendarum modum *risu* & *sannis* tanqvam *plane* absurdum & ineptum à nautis exceptum: ut idem imitatoribus, qvod etiam *Noacho* contigisse volunt, acciderit. Postea compertum, tales *arcas* Noachicas, *pacis* tempore omnium aptissimas & utilissimas esse ad commercia exercenda: tum qvod *tertia* parte plus onerari possint qvam

vulga-

vulgares, neqve tamen *plures* à qvibus regantur manus reqvirant: tum qvia *veloci ori* à ventis in mari qvam qvæcunqve aliarum gentium naves curſu aguntur. Sed *nullam* admitunt, *tormentorum* bellicorum & id genus *armorum* uſum, idqve ad inſtar arcæ Noæ, qvæ *pacis* non *belli* fuit inſigne, & in qva omnem totius mundi ſalutem & pacem ipſe Deus pacis, tum qvidem, excluſis rebellibus & aqva ſtagnatis, concluſerat. Hujusmodi navium uſus, durantibus induciis, paſſim apud *Batavos* invaluit. *Hæc ille*, qvæ hac occaſione, qvia de arca Noæ agitur, prætermittenda non fuerunt, cum illuſtrandæ ſubdiluvianæ hiſtoriæ *eximium* præſtent uſum & *curioſis* ingeniis ulteriorem inqvirendi materiam ſuppeditare poſſint. Videmus enim vulgo arcam ita depingi qvaſi qvadratum ejus navi impoſitum fuiſſet, id qvod à Moſis deſcriptione multum abhorret. Certe prima navium antiqviſſimarum figura ad inſtar *arcæ* fuit, qvemadmodum de Danaë navigante Simonides inqvit: Λάρνακι ἐν Δαιδαλέᾳ.

VII. Poſtqvam ita annuo ſpatio aqvis *arca* innataſſet, tandem A. M. 1657. *Armeniæ* montibus impacta, immobilis hæſit. Qvales illi montes diverſa tradunt: aliis *Cardyæos, Gordyæos*, *Carduchos, Cordochos*, nominantibus. Unum cui inſederit *Nicolaus* Damaſcenus *Barin*, Armenii *Aſſe* Maſis vel *Meſſis* Saur, Turcæ *Augridag*, alii aliter vocant. Eſt autem *Caucaſi*

inacceſſum præcipitium, in qvo arcam, ex qva egredi homines pariter ac animalia debebant, qvieviſſe haudqvaqvam credibile, ſed potius in monte ex qvo *facilis* in plana & jacentia deſcenſus eſſet. Superſintne hujus arcæ in montibus illis reliqviæ, ut priſci pariter ac recentiores tradunt, ſi qvis ſcire avet, cum ſancto *Jokemo* aſcendat & inqvirat: breviori tamen & minus periculoſo experimento *Romæ* in Laterano partem trabis ex arca Noæ depromptam videre, ſi credere vult, poterit.

POSTDILUVIANA eſt vel *antiqva* vel *recentior*.

I. Omnis hiſtoria poſtdiluviana dividitur in antiqvam & recentiorem. *Antiqva* illa vocatur qvæ priſci poſt diluvium orbis populos ac res complectitur, qvorum hodie nomina, imperia, civitates, res, evanuerunt & velut collapſa ædificia in ruinis & ruderibus ſuis ſepulta jacent, neqve alium jam uſum qvam priſca numiſmata & antiqvitates habent.

II. Complectitur ab A.M. 1657. & Exitu ex arca, ad A.Chr. 1665. vel 1669. annos 4013.

III. Qvemadmodum vero ante diluvium *Adam* cum tribus filiis ſuis pro *Saturno*, *Jove*, *Plutone*, *Neptuno* habitus fuit, ut ſupra dictũ: ita de *Noacho* qvoqve poſt diluvium, qvem Perſæ *Adamum* ſecundum nominant, ſtatuendum eſt, eum eſſe gentilium *Saturnum*, Cham *Jovem*, Sem *Plutonem*, Japhet *Neptunum*, ut Bochartus in Phalego operoſe probavit.

ANTI-

ANTIQVA.

Eſt vel Integra vel Diviſa.

Nam initio poſt diluvium totus Orbis ſub unius Noachi tanqvam Monarchæ poteſtate fuit: poſtea inter ejus tres filios eorumqve poſteros in tres primo partes, deinde LXXII. populos & tandem innumeras gentes, nationes, provincias, regna, imperia diviſus. Urbem à Noacho ſtructam tradunt nomine *Themanim*, id eſt, *Octo*, cujus meminit *Agathias* lib. IV.

Integra res NOACHI complectitur.

Eſtqve annorum præciſe *centum*, à diluvio ad nativitatem Phalegi ſe extendens, qvam ætatem Poëtæ vocant Seculum *aureum*, qvo orbe nondum diviſo Noach in univerſum genus hominum totumqve orbem, ut pater in liberos & hæreditatem, naturale habuit imperium. *Omnia* enim tum adhuc *erant communia & indiviſa omnibus, velut unum cunctis patrimonium eſſet*, qvod de Saturno *Juſtin.* lib. XLIII. & Poëtæ paſſim de aureo ſeculo prædicant. *Virg.* I. Georg. *Tibul.* I. El. 3. Una qvoqve adhuc omnibus lingva: ejus uxor *Rhea* ſeu *Tellus*, cum uxore & liberis ex Oceano emerſit, & omnes præter hos devoravit: idem agricola & vitiſator, ebrietatis præſes. Neqve Saturnum modo vocant Poëtæ, verum etiam *Promethea*, *Bacchum* ſeu Liberum, *Ogygum* & *Deucalionem*, qvem in arca evaſiſſe & ex ea columbam emiſiſſe *Plutarchus* libro utrum Animal. tradit. Argivi eundem *Inachum* vocarunt.

Atqve ita non modo terra continens, verum etiam insulæ inter Noachi posteros distributæ & ab illis habitatæ fuerunt. Insularum enim expressam demum post diluvium mentionem facit Moses. Unde aliqvi in ea sunt opinione ante diluvium nullas fuisse insulas, sed terram tantum continentem & mare ex eo qvod Geneseos I. dicitur, *congregentur aqvæ in locum unum & appareat arida.* Josephus in hac sententia fuit, dum diluvium describens inqvit, ἤπειρον εἰς θάλασσαν μετέβαλε.

Qvicqvid hujus sit, nemo negaverit multas in diluvio & postea enatas insulas *Britanniam* Galliæ continentem fuisse, inter Dabrim & Caletum, *Richardus* Verstegan de gentium origine, multis probare contendit. De *Sicilia* Italiæ abscissa Justinus v. Tres autem causas insularum, si non creatæ fuerint, afferunt, *diluvium*, *terræmotum*, *operam* humanam. Sed posterior, qvam sit debilis, ostendunt frustranei conatus *Neconis*, *Neronis*, *Hispanorum*, unde proverbium, *Isthmum perfodere* idem est qvod rem impossibilem conari. Necessum igitur ut insulæ originem suam debeant creationi, diluvio, terræmotui. Sane post diluvium multas hinc inde emersisse insulas & littora subsediſſe iterum annales docent. *Belgicæ* provinciæ maritimæ & campestres inde à diluvio multis seculis sub mari delituerunt, qvod humilis earum situs, solum depressum, aggeres contra inundationem, prisci camporum tumuli, solum sabulosum, ostreæ & ossa balænarum,

narum, etiam ancoræ in *Kempinia* Brabantorum repertæ oſtendunt. Addunt aliqvi *fagos* terra obrutas, ſed eas aliunde per diluvium appulſas probabilius eſt, qvia hæ regiones non proferunt fagos qvæ montes & ſaxa amant. Et poſt primum illud ac univerſale diluvium Noachicum multa particularia diluvia, qvæ magnam terris mutationem cauſarunt, accidiſſe memorantur. Qvale fuit illud ingens *Atlanticum*, cujus Plato meminit, qvo America ab Africa avulſa traditur, & *Cimbricum*, qvo multæ in Sinu Codano inſulæ emerſere ac Cimbri migrare coacti, qvod factum Ariſtotelis ævo ex III. Eudemiorum I. colligunt. Et ejusmodi ſunt diluvia Græcorum ſub *Phoronæo*, *Ogyge*, *Prometheo*, *Dardano*, *Deucalione*, temporibus diverſa, qvæ tamen pro uno Noachico accipienda *Salmaſius* de Helleneſtica contendit.

Provenerunt poſt diluvium *Dominationes*, qvo nomine generali *Tacitus* complectitur Monarchias, Ariſtocratias & Democratias. Tres hæ formæ ſub ſe complectuntur Imperia & Regna. *Imperia* vocantur qvæ ſubjectos ſibi habent etiam Reges. *Seſoſtris* qvatuor Reges loco jumentorum currui ſuo admovit. *Tigranes* Rex Regum dici voluit, qvi qvatuor habebat in Comitatu ſuo Reges ſatellitum loco, eqvitanti & cibum capienti inſervientes, Plutarcho teſte. *Parthi* & *Perſæ* Reges Regum appellari volebant. *Romani* ſtante etiamnum Democratia, inſtrumenta ſervitutis habebant etiam Reges. Sic *Saraceni* ſuos habuerunt Re-

gum Reges ſive Soldanos. *Matthias* Paris ad A. 1184. *Rex Regum Saracenorum nomine Macemunt.* Et ibidem: *Saladinus Soldanus Damaſci ſubjugatis in omnibus Regibus Saracenis in finibus totius Orientis dictus fuit Rex Regum & Dominus dominantium.* Et tales *Chacani* Hunnorum ac Scytharum fuerunt.

Regna alia ſunt *magna*, alia *mediocria*, alia *minima*. *Magna* regna fuerunt *Ægypti*, *Syriæ*, *Macedoniæ* & hodie *Hiſpaniæ*, *Galliæ*, aliaqve. *Mediocria* fuerunt *Pergami*, *Bithyniæ*, *Cappadociæ*. *Minima* fuerunt illa regna *Chananææ* & *Græciæ*, & hodie innumera per *Africam*, *Aſiam*, & *Ameritam*.

Diviſa res CHAM, SEM, JAPHET complectitur.

I. Qvippe ab his tribus *Noachi* filiis diſſeminatum eſt univerſum genus humanum, ſuper univerſam terram, ab his diviſæ ſunt inſulæ gentium in regionibus ſuis, unusqvisqve ſecundum lingvam ſuam & familias ſuas, in nationibus, terris & regionibus ſuis, & ab his diviſæ ſunt gentes in terra poſt diluvium. Gen. IX. 19. X. 5. 20. 31.

II. *Diviſio* Orbis terrarum incidit in tempora *Phalegi*, Gen. X. 25. & XI. qvi natus anno poſt diluvium centeſimo, obiit anno ætatis ſuæ ducenteſimo trigeſimo nono, intra qvod temporis intervallum, cœpta & continuata fuit diviſio orbis ac migrationes populorum contigerunt.

Atqve

Atqve hac ratione ſententia *Joſephi* & *Auguſtini*, qvi diſperſionum gentium naſcente, cum Hieronymo & Hebræis, qvi moriente Phalego factam volunt, facilime conciliatur: ita nimirum ut *diviſio orbis* facta fuerit eopſe anno qvo Phaleg natus, qvi etiam inde boni ominis ergo denominatus fuit; diſperſio autem gentium ſeqventibus ſenſim & lente ſucceſſerit hærentibus plerisqve in Babylonia & turri cum civitate ſtruenda operantibus, donec lingvarum confuſione ab incœpto depulſi, in ſuas qvisqve partes & regiones migrarent: ita ut ſub mortem Phalegi, qvæ in Nini & Tharæ tempora incidit, jam magna orbis pars habitata fuerit.

III. Sed timēt nuperi Chronologiæ ſacræ perturbatores ne ſpatium qvod à Diluvio ad Phalegi nativitatem & mortem interceſſit, brevius ſit qvam ut tot gentium conditoribus progignendis ſufficiat, qvapropter ipſi aliqvot ſecula ex Græcis & Samaritanis codicibus inſerciunt ac annos Patriarcharum pro lubitu modo decurtant, modo extendunt. Qvibus jam abunde reſponſum fuit & invictis argumentis auctoritas codicis Hebræi contra eorum cavillationes aſſerta. Nunc unum hoc ſufficiat: ſi ponas ſingulis annis ſingulos generaſſe & liberis ſic naſcentibus eandem tribuas fecunditatem ab anno ætatis viceſimo, uno illo ſeculo ex tribus Noachi filiis multa hominum millia naſci potuiſſe.

IV. *Tria* autem hæc in gentium originibus

accurate diſtingvenda ſunt: Orbis *diviſio, migrationes* familiarum & *confuſiones* populorum. *Diviſio* orbis ſine dubio authoritate & Patriarchali poteſtate Noachi, idqve κατὰ θεῖον χρησμὸν, ut antiqvi loqvuntur, fuit facta, qvi tanqvam Dominus orbis, terrarum pariter ac marium poſſeſſor, tribus filiis, qvas ſinguli impoſterum proprias poſſiderent & incolerent terras, aſſignavit ſuisq; limitibus circumſcripſit, eamq; diviſionem etiam teſtamento ratã eſſe juſſit, ut *Euſebius* & *Cedrenus* referunt. Ita *Chamo* Arabia & Africa, *Semo* Aſia intra Taurum ab Euphrate ad Indiam, *Japheto* cætera in ditionem aſſignata. Ut communis omnium limes, ad qvem ſingulorum hæreditates finirentur, Euphrates fuerit. Et hujus primæ diviſionis reſpectu recte ſtatuitur *Chus* nunc eſſe Arabas *Scenitas*, Joktan Arabas *felices*, Chanaan *Phœnices* atqve ita porro.

Migrationes deſcribuntur Gen. x.11.14. qvarum reſpectu *Chus* eſt *Æthiopia* Africana, Joktan *India*, Chanaan Terra *Hebræorũ* vel *Iſrael*, & *Pœni* Africæ. Harum migrationum cauſæ fuerunt abundantia virium *Dionyſ.* Halic. I. *ſtrabo* v. *Plin.* III. 13. *Juſtin.* XXIV. & longinqva bella ac ſtudium propagandi imperii Fugati etiam populi vel inundatione maris ut *Cimbri* Ariſtot. III. Eudem. I. vel à cuniculis, ut *Baleares*, aut ſcorpionibus ac araneis, ut *Æthiopes*. Strabo III. & XVI.

Deniqve ſucceſſerunt confuſiones, qvando plures inter ſe permixtæ gentes *hybridas* populos

pulos constituerunt, sicuti ex Chananæis & Afris *Libyophœnices*, ex Indis & Scythia *Indo-Scythæ* vel Seres aut Sinenses coaluerunt. De qvo qvidem argumento ex professo Lazius, & nos in originibus Americanis.

V. De *ordine* filiorum Noachi observandum est, in Scriptura triplicem observari. *Naturalis* est cum liberi eo qvo nati sunt ordine recensentur. *Personalis* seu *dignitatis*, cum qvi dignitate potiores, majoribus natu præponuntur. *Historicus*, cum à qvo proxime historia inceptura est, præponitur vel postponitur. Communis opinio est maximum natu filiorum Noachi *Japhetum* fuisse, Gen. x. 21. minimum Cham, Gen. IX. 24. ita Semo medius relinqveretur locus. Nobis vero *Historicus* ordo observandus fuit, & qvia primus ex Chami posteris *Nimrod* regnasse dicitur, ipsum qvoqve Ægyptium regnum post diluvium antiqvissimum censetur: hinc à Chamo incipiendum: ab eo ad Semum progrediendum, ex cujus familia & posteris qvatuor illæ Monarchiæ originem traxerunt. Ultimus omnium *Japhet* dicendus, cujus res nonnisi in recentiora tempora incidunt, antiqvissimis Scriptorum inopia, barbarie populorum & longinqvis in horridum Septentrionem ac remotissimum occidentem migrationibus, ignoratis aut deperditis. Qvanqvam non improbabile sit Chamum & Japhetum (sive fuerint gemelli sive singuli) majores natu Semo fuisse, ipsum vero *Semum* minimum natu. Nam Gen. IX. 24. non

Cham, ſed Chanaan minimus Noachi filius (fuit qvippe nepos)& Japhet major natu Semi frater Gen. x. 21. vocatur. Et qvia maledictus fuit *Cham* & *Chanaan*, benedictus autem *Sem:* hinc haud obſcure colligitur Cham primogenitum, Sem minorem natu fuiſſe: eadem enim ſemper in Scriptura obſervatur ratio, ut exemplis *Kain*, *Abel* & *Seth*, *Iſmaël* & *Iſaac*, *Eſau* & *Jacob* obſervatur. *Minores* natu ſemper gratiores Deo & acceptiores fuerunt, qvales *Abraham*, *Moſes*, *David*, *Salomo*. Salmanticenſis in Juchaſin *Japhetum* facit maximum natu, ſecundogenitum *Cham*, tertium *Sem*.

VI. Antiqvi populos in *Scythas*, *Æthiopes*, *Indos* & *Celtas* diviſerunt teſte Strabone. *Scythæ* & *Celtæ* ſunt qvi à Japhet, *Æthiopes* qvi à Cham, *Indi* qvi à Sem proficiſcuntur. India enim late ſumta omnem Aſiam ſuperiorem, etiam Phœniciam & Arabiam complectebatur teſte *Voſſio* 1. de Idol. 26. 30. Alias pro colorum diverſitate commode qvoqve diſtinxeris poſteros Noachi in *albos*, qvi ſunt Scythæ & Japhethæi, *nigros*, qvi ſunt æthiopes & Chamæi, *flavos*, qvi ſunt Indi & Semæi. Ita *Judæi* in Gloſſa Miſnæ tractatu Sanhedrin. fol. 18. dicuntur ut *buxus*, nec nigri nec albi, qvales fere ſunt omnes à Semo orti. Atqve tum reſpicitur ad cutis, non capillorum colorem. Nam reſpectu capillorum *Galli* dicuntur τὰ ξανθὰ ἔθνη. *Flavæ* gentes ab Urbicio in Tacticis. Pirke R. *Elieſer*. cap. XXIV. filii Semi *fuſci* & *pulchri*;

-chri; Chami *nigri* inſtar corvi, Japheti *albi* & formoſi. Et id hodieqve in more poſitum orientalibus, ut populos & regiones per album & nigrum, rubrum & viride aliosqve colores diſtingvant. Ita Ruſſia nigra & alba. Endſaſet ſive India alba, id eſt, Kilan *Perſiæ* teſte Texeira, & India nigra. Tartaria nigra (id eſt deſerta) & alba, Karacojonlu & Accojonlu, Mare nigrum (id eſt Pontus Euxinus) & album, mediterraneum.

CHAM.

CHAM res CHUS, MITZRAIM, PHUT & CHANAAN complectitur.

I. Inter *Noachi* filios primus vel *nativitate* vel *imperio* fuit CHAM, qvi in illa Mundi primæva diviſione *Arabiam*, *Syriam*, *Ægyptum* & univerſam *Africam* obtinuit. Prærogativam ejus etiam hoc oſtendit, qvod ſub Jovis *Hammonis* nomine jam antiqviſſimo ævo fuit cultus per *Africam*, *Ægyptum* & *Arabiam*, de qvo late Bochartus; Unde & *Arabia* deſerta & *Ægyptus* Terra *Cham* appellantur 1. *Paral*. IV. 40. *Pſalm*. LXXVIII. 51. CV. 23. 27. CXVI. 22. & in ſacris Iſidos χημία. *Plutarchus* de Iſide & Oſiride. qvod adhuc *Hieronymi* ævo duravit, ut in Tradit. ad Geneſin teſtatur. & non modo pars Africæ eſt *Ammoniaca*, verum etiam univerſa Africa *Ammonia* dicebatur, ut ex *Alexandro* Polyhyſtore probat *Stephanus* Byzantinus: Ἀμμονία ἡ μεσόγειος Λιβύης, καὶ αὕτη

ἢ πᾶσα ἡ Λιβύη οὕτως ἐκαλεῖτο ἀπὸ Ἀμμον@. *Ammonia regio in medio Libyæ: ac universa etiam Libya sic vocabatur ab Ammone.* Herodotus dicit Ammonios ab Ægyptiis ortos.

II. *Chami* nomen & à calore qvo æstuat Arabia & Africa, & à nigredine fluxit: hoc enim Hebræis est חם cham calidum, & חום nigrum. Proprium enim Afrorum & Arabum est colore nigro sive noctis tinctum esse & æstuosissimo calore torreri: unde à Græcis *Æthiopes* vocantur.

III. Sunt qvi *Chamum* eundem cum *Zoroastre Mago* Rege Bactrianorum faciunt, qvam sententiam imprimis operose adstruit *Kircherus* in suo Oedipo, destruit nervose *Bochartus* IV. Phal. I.

CHUS.

CHUS condidit regna *Babylonicum, Arabicum* & *Abyssenum.*

I. CHUS, Græcis teste *Eupolemo* apud *Euseb.* IX. ἄσβολος, qvasi dicas fuliginosus, pater Arabum & Æthiopum, filios habuit sex, *Sabthecam, Rhegma* (cujus filii *Dedan* & *Seba*) *Sebam, Sabtham*, *Chavilam* & *Nimrod*, à qvibus conditi illi populi qvi proprie vocantur *Scenitæ, Saraceni, Chaldæi*, *Babylonii*, & qvi ad Sinum Persicum usq; ad Indos habitarunt, qvales erant *Susiani, Carmani, Rhegini, Dedani, Sabæi*, qvorum propago incolæ *Harmuziæ* insulæ,

Sebæi

Sebæi in Arabia Petræa ſive Jemama, qvorum nomen deleverunt *Gerræi* exules Babylonii, *Chavilæi* & alii parum noti ſcriptoribus & à potentioribus ferè abſorpti.

II.Hi *Chuſæi* per Arabiam potentiſſimi, trajecto ſinu Arabico & Perſico & in Æthiopiam & in Perſiam ac Indiam late ſe diffuderunt & tria regna condiderunt. Babylonicum, Arabicum & Æthiopicum.

BABYLONICUM fundavit NIMROD: deinde id *Chaldæi* & *Arabes* tenuerunt.

I. *Nimrod* natu minimus Chuſi filius, avo ſuo Noacho factus rebellis (unde & nomen accepit) patria poteſtate abolita, primus regnum in campis *Senaar* fundavit & urbes *Babylonem*, *Arach*, *Accad*, *Chalnen*, *Niniven* in Aſſyria, *Chalen*, *Reſen*, condidit. *Gen.* x, 10, 11, 12.

II.Hunc eſſe Poëtarum *Bacchum* qvidam ſuſpicantur, exinde qvod *Bacchus* ſit qvaſi *Barchus*, filius Chuſi, & inter ejus varia nomina Νεβρώδ & Ζαγρεύς venator recenſentur. Illud certum eſt, *Nimrodi* res *Nino* & *Semiramidi* adſcripſiſſe Hiſtoricos, cum longe recentiores fuerint, ut ſuo loco commemorabimus.

III.A Nimrodo *Babylonia* dicta fuit Terra Nimrod *Michæ* v.6. ejus populi *Chaldæi*, qvi imprimis propter antiqvitatem gloriabantur *Jer.* v. 15. Qvippe cum *Alexander* Magnus Babylonem cepiſſet, Calliſthenes ad Ariſtotelem annor. 1903. obſervationes aſtronomicas Chal-

daeorum in Græciam misit, ut *Porphyrius* apud Simplicium in II.de cœlo testatur : ut initium earum inciderit in A.M.1771.id est ipsius Nimrodi tempora.Qvanqvam Baylio Porphyrii fides suspecta sit, & observationes Astronomicas urbe & regno antiqviores fuisse nihil obstet.

IV. *Tres* Babyloniorum Dynastiæ recensentur. *Prima* Nimrodi. Post Nimrodum series Regum Babyloniæ deficit usq; ad Regem Amraphel. *Gen.* XIV. qvi Rex *Sinaar.* Histiæus Milesius antiqvissimus rerumPhœnicum scriptor vocat Σεναὰρ τῆς Βαβυλωνίας. A. M. 2242. *Evechous* regnare cœpit,qvem aliqvi putant esse Belum Babylonium à Chaldæis postea pro Deo habitum *Esa.* XLVI 1. *Jerem.*1.2.LI.44.Dynastia Evechoi duravit A. 224.

ARABICUM sub *Zerah* & *Tirhaka* floruit.

I. *Chusæos* esse Arabas Scenitas & qvi postea Saraceni dicti sunt, Bochartus operose probavit IV. Phalegi 2.

II. Hujus regni qvanta potentia fuerit, ex duorum Regum, qvorum mentio superest in Historiis, expeditionibus patet. Primus est *Zerah* Rex Chus qvi in Azam Regem Judæ eduxit decies centena millia militum II. *Chron.* XIV.9. Alter *Tirhaka,* qvi Senacheribum in Judæa adortus fuit II. *Reg.* XIX.9. Hujus *Strabo* I. & XV. Geogr. ex Megasthene meminit, eumqve superatis Herculeis columnis Europæ victricia

tricia intulisse arma tradit, id qvod incredi-ile videri non debet. Cum enim Arabiam, Egyptum & Æthiopiam tenuerit, æqve ipsi acile fuit, emensa Africa per fretum Gadita-num in Hispaniam irrumpere, ac postea Sara-ceni in Syria, Arabia & Ægypto regnantes ecerunt.

Africano dicitur *Taracus*, eumqve in Ægy-pto per annos XVIII. regnasse vult. Ex qvo con-seqvitur Ægypto qvoqve potitum, qvod si ve-rum, Bocharti argumentum negantis Chus qvoqve significare Æthiopiam Africanam, cor-ruit: *neqve enim Æthiopiæ Rex eò se conferre potuisset, nisi subacta prius Ægypto qvæ interja-cet.* At eam à Taraco subactam Africanus tra-dit. Unde probabile evadit hunc *Tearconem*, cu-jus adeo extollitur à Megasthene potentia, A-rabiam simul cū Ægypto & Æthiopia tenuisse.

ÆTHIOPICUM per Africam inte-riorem sparsum.

I. De priscis Æthiopum regnis nihil fere constat, nisi qvæ de Rege *Macrobiorum* Æthio-pum apud Herodotum extant. Idem tradit *Sa-baconem* Æthiopum Regem Ægyptum occupa-tam qvinqvaginta annis tenuisse. Diodorus *Actisanem* Æthiopum Regem Ægyptum sibi subjecisse. Abyssini evulgarunt Catalogum Regum Æthiopum inde usqve à Chuso, sed qvi ut fabulosus, rejicitur.

II. Neqve certioris fidei sunt qvæ de *Mosis* in Æthiopiam expeditione ex Artapano & Hel-

leniſtarum lacunis Joſephus refert, ita judicante *Bocharto* IV. Phalegi 25.

MITZRAIM.

MITZRAIM condidit Regnum Ægypti.

I. *Africam* qva mari mediterraneo adjacet, duo inter ſe fratres diviſerunt, *Phut* & *Mitzraim.* Terminus diviſionis erat palu *Tritonis*, qvæ in duas qvaſi æqvales partes Af[illegible]m dividit. Qvicqvid ad ortus jacet Peluſium usqve, *Mitzraim* cum ſuis occupavit; Unde omnes ejus oræ populos Ægyptiis inſtitutis uſos *Herodotus* lib. IV. obſervat.

II. Conditor Ægyptiorum *Mitzraim* fuit Chami filius: fuit illud primo nomen hominis, poſtea vero regionis. Nam qvod Bochartus inqvit: *id non patitur forma dualis*, meminiſſe debebat Cushan *Rishataim* & *Ephraim* qvæ indubia perſonarum hominumqve nomina fuerunt. Qvanqvam enim duplex Ægyptus, ſuperior ſive *Thebais* & inferior ſive *Delta* ſit, inde tamen non ſeqvitur dualem in nomine *Mizraim* non ſignificare hominem. Hunc Mitzraim Oſiridem fuiſſe Voſſius I. de Idol. 27. ſtatuit: à Juſtino I. *Vexoris* vocatur, vitioſo pro *Mexoris*, id eſt, *Meſraim*. Ita Cedrenus Μέσρεμ, Arabes Miſr vocant. Fuit autem Ægyptus regio populoſiſſima. Unde Procopius II. Vandalic. ait in Ægypto Πολυανθρωπίαν ἐκ παλαιοῦ fuiſſe.

III. Qvid-

III. Qvidqvid de *antiqvisſimis* Ægyptiorum Regibus & Dynaſtiis tradunt Herodotus, Diodorus, Eratoſthenes, Manethos, Joſephus, Plinius, Arabes apud Kircherum, omnia vel *fabuloſa* vel *incerta* ſunt, ut operæ pretium non ſit qvicqvam laboris in digeſtione illius Chai impendere. Cū enim & Herodotus & Diodorus & Eratoſthenes, Manethos & Joſephus tradant ſuas ſe de nominibus, annis, ſerie, Dynaſtiis Regum Ægypti narrationes à ſacerdotibus & ſacris monumentis accepiſſe: unde ſit qvod in omnibus inter ſe diſcordant? Nam ſi unicum excipias *Menem*, in qvo Herodotus, Diodorus, Eratoſthenes & Manethos conveniunt, ac deinde *Seſoſtrim* aut *Buriſidem*: in cæteris tanta eſt nominum, annorum, multitudinis diſcrepantia, ut citius aqvam igni concilies qvam illas tradentium & mentientium ſacrificulorum Ægyptiorum de ſuis priſcis Regibus ineptias. Unde Diodorus Siculus 1. Bibl. affirmat οὐδὲν παράπηγμα πιστευόμενον, *nullam firmitatem fide dignam* in Ægyptiis rebus ante Trojana tempora reperire ſe poſſe, qvanqvam diligenter ſacerdotes percunctatus ſit. Valeant igitur omnia illa commenta & æternis ſepeliantur tenebris ne impoſterum opus ſit bonas horas ejusmodi nugis perdere. Nam qvod aliqvi fingunt primum *Menem* totius Ægypti fuiſſe Regem, poſtea regnum in varias Dynaſtias diſtractum: id omnino vanum eſt & irrito ſucceſſu ea ratione lacera & Oſiridis corpore magis divulſa Ægyptiorum Regum ſuc-

ſucceſſio in integram & omnibus numeris ſibi conſtantem ſeriem digeretur ſemper contradicentibus aliis ſacerdotibus & novam ſeriem ex fabuloſo cerebro ſuo effingentibus.

IV. Expunctis igitur penitus Sacerdotum Ægyptiorum de ſuis Regibus qvæ vel Herodoto vel Eratoſtheni vel Diodoro obtruſerunt figmentis, nunc ſi qvid certi in ſacris & profanis ſuperſit ſcriptoribus, id velut ex magno naufragio tabulas qvasdam conqviramus. Nomen Regum commune fuit *Pharao*, qvod priſca Ægyptiorum lingva *Crocodilum* ſignificare ſunt qvi tradant, qvia animal illud Nili progenies & genti ſacrum qvæ *Crocodilon adorat.*

V. Qvod de pluribus ſimul, vel ſub uno communi Rege per *Nomos* regnantibus tradunt Dynaſtis; ejus in ſacris literis, imprimis Moſe, veſtigia plane apparent nulla, neq; poſtea ſub Salomone, Rehabeamo & ſeqventibus Judæorum Regibus, qvibus tamen vicina & affinitate, federe aut tributo, juncta erat Ægyptus: neqve hoc tacuiſſent ipſi Ægyptii, ſi non *ſucceſſivæ*, verum *collaterales* Dynaſtiæ fuiſſent, prout alios populos varia regna diſtingvere, nunqvam autem ita confundere videmus. Qvapropter Scaligeri & Voſſii 1. de Idol. 28. ſententia de collateralibus Dynaſtiis & pluribus ſimul in Ægypto Regibus locum habere non poteſt.

Dynaſtia XV. XVI. XVII. Paſtorum Phœnicum *Hyſcos* impudenter à Manetho conficta fuit, ut Hiſto-

Hiſtoriam ſervitutis & exitus Iſraëlitarum obſcuraret. Qvi enim ſunt illi Paſtores Phœnices niſi poſteri Jacob ut ex Geneſi patet, qvod illorum regnum in Ægypto inferiori niſi duriſſima *Servitus*, qvam circa Memphim & Tzoan vel Tanin ſuſtinuerunt? Qvod illud munimentum *Abaris*: niſi urbes Pharaoni ab Iſraëlitis ſtructæ qvibus qvaſi carceribus incluſi atterebantur? Sed & nomen eorum Paſtorum non potuit effugere ſacerdotes Ægyptios qvin ſeipſos & ſua commenta velut ſorex proderent. Manethos apud Joſephum: ἐκαλεῖτο δὲ ἔθνος ὕσκως. *Iſaacidas* innuit, poſteros Iſaaci, cujus nomen ipſi in ὕσκως ſignari transmutarunt. Sicut munimentum *Abaris* Abrahamum repræſentare videtur. Neqve Moſis flagelli ſui obliviſci potuerant qvin illum Catalogo Regum insererent. Hic enim eſt ille *Amoſis* gravis Ægyptiis apud Diodorum, qvod de nullo rectius qvam Moſe caſtigatore eorum intelligi poteſt: qvo & illud accedit qvod alibi *Amoſin* qvintum Ægyptiorum legislatorem facit.

VI. Igitur ante *Pſammethicum* & qvi proxime antecedunt, nihil apud Græcos de Ægyptiorum Regibus certi exſtat. Poſt *Sabaconem* Æthiopem duodecim Nomarchi per Ægyptum emerſerunt & qvindecim annis pari poteſtate, velut collegium optimatum, ſummæ rerum præfuerunt, donec ad ſolum Pſammethicum Monarchia devolveretur.

VII. Hi-

VII. Hiſtorici aliorum qvoqve Ægypti Regum meminerunt qvæ ad Manethonis aut Eratoſthenis catalogos referri neqveunt. Qvalis illaudatus *Buſiris* eſt. Sed talem fuiſſe Strabo libro ultimo negat: Diodorus modo negat lib. I. modo affirmat. Iſocrates & ipſe regem Ægypti agnoſcit. Multi putant hunc illum infanticidam Pharaonem fuiſſe: nam ætas in Moſem incidit.

VIII. In Sacris Scripturis præter commune Pharaonum nomen hæc extant Regum Ægypti memoriæ particulares. Primo qvidem *Seſaki* I. *Reg.* XIV. 2. *Chron.* XII. qvi indubie famoſus ille *Seſooſis* & *Seſoſtris* eſt, Ægypti in XXXVI. *Nomos*, qvorum X. *Thebaidi*, X. *Deltæ* & XVI. regionibus interjacentibus attributi, diſtributor. Nam cum Hieroſolymum ille & templum Salomonis ditiſſimum ſpoliaverit, qvis dubitet qvin plus ultra progreſſus, longiſſima expeditione ad Scythas & Indos usqve bellatum profectus fuerit, qvod de *Seſooſe* Diodorus, de *Seſoſtri* Herodotus in Euterpe, Strabo XIV. de *Rhamſe* Tacitus tradunt; cujus, qvia antiqvitatis Ægyptiæ monumentum inſigne complectuntur, nec apud alios tam clara veſtigia reperias, verba referre haud præter inſtitutum erit. Ita igitur ſacerdotes Cæſari Germanico III. Annal. *Mox viſit veterum Thebarum magna veſtigia, & manebant ſtructis molibus litteræ Ægyptiæ, priorem opulentiam complexæ: juſſusqve è ſenioribus ſacerdotum patriũ ſermonem interpretari, referebat habitaſſe qvondam*

dam ſeptinginta millia ætate militari: atqve eo cum exercitu regem Rhamiſen Libya, Æthiopia, Medisqve & Perſis, & Bactriano, ac Scytha potitum; qvasqve terras Suri Armeniiqve & contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum, hinc Lycium ad mare imperio tenuiſſe. Legebantur & indicta gentibus tributa, pondus argenti & auri: numerus armorum eqvorumqve, & dona templis ebur, atqve odores, qvasqve copias frumenti & omnium utenſilium qvæqve natio penderet, haud minus magnifica, qvam nunc vi Parthorum, aut potentia Romana jubentur.

IX. Eadem fere de *Seſoſtride* Herodotus, de *Sethoſi* Manetho apud Joſephum I. contra Apionem, de *Seſooſi* Diodorus II. ſed in tempore ingens diſcrimen. Minime omnium ſententia illa probari poteſt, qvæ hunc ſive *Rhamſen* ſive *Sethoſin* & *Seſoſtrin* ſive *Ægyptum* ad tempora Moſis & commorationis Iſraëlitarum in deſerto referunt; qvod miror etiam Uſſerio in mentem veniſſe. Nam qvis credat tantam expeditionem ab Ægyptiis ſuſceptam, cum recens adhuc memoria eſſet exercitus mari rubro ſubmerſi? Neqve tantæ copiæ caſtra Iſraëlitarum ad montem Sinai intacta præterire potuiſſent, qvia per Peluſium iter fuit & illud in qvo commorabantur, Arabiæ deſertum. Igitur multis ſeculis poſterior fuit Seſoſtris, & ad tempora Rehabeami expeditio illa Aſiatica rejicienda. In hac expeditione Colonia Ægyptiorum in *Colchide* relicta. Sive qvod Seſoſtris ab *Eſuhope* Colchidis Rege victus

victus fuerit, ut *Plinius* vult XXXIII.3. sive quod Sesostris eos sua sponte ibi reliqverit, quod Herodotus vult. Secundus cujus Scriptura professo nomine meminerunt est *Soo* II. Reg. XVII. 4. Manethoni *Satacon* Æthiops. Tertius *Neco* est, II. Reg. XXIII. 29. Jer. XLVI. 2. Herodoto II. *Necos*, qvi etiam prælii ad *Magdalo* Syriæ meminit. Qvartus est *Ophra* id est *Apri-ces* Jer. XLIV. 30. Qvamdiu autem steterit regnum Ægypti ex Josepho VIII. Ant. 6. discimus, qvi dicit Ægyptios reges imperasse annis mille & trecentis, initium capiendo à *Minæo* illo qvi Memphim condidit. Sed non dubito qvin numeri apud Josephum corrupti sint: sic enim initium regni Ægypti incideret in tempora Thessemosis & A. M. 2179. Constantinus *Manasses* regnasse Ægyptios dicit annos 1663. Ita initium regni eorum incidit in A. M. 1816.

Coloniæ Ægyptiorum fuerunt *Æthiopes, Thebani, Libyes, Marmarici, Nasamones, Colchi, Cappadoces, Palæstini, Athenienses* & *Sinæ*.

I. De septem Mitzraimi vel filiis vel coloniis non alius qvam Bocharti opiniones recensere animus est: adeo enim illorum populorum res obscuræ sunt & vetustate detritæ ut frustra futurus sit qvi certiora se ex ruderibus illis eruere posse sperat.

II. Æthiopes supra Ægyptum, si non omnes, aut pars aliqva eorum qvi *Meroitæ* vocantur,

antur, ſunt *Ludim*, idqve potiſſimum argu-
nento arcuum & ſagittarum qvo armaturæ
enere reliqvis omnibus populis ſuperiores
rant.

III. *Thebani* qvi Thebaidem incolebant,
vorum caput *Thebæ*, alias *No* Ammon vel *Di-
ſpolis*, urbs ingentis magnitudinis, ſunt *Pa-
rochæi*, diſtincta qvondam ab Ægyptiis gens
k ſæpe ſub eodem imperio comprehenſa.

IV. *Lehabim* ſunt non in univerſum om-
es Libyes, ſed qvi ſpecialiter *Libyægyptii* ap-
ellantur. Λίϐυς enim veteri Græcorum lin-
va *homo* niger eſt.

V. *Naphtuchim* ſunt Marmarici ad littora
naris mediterranei: unde & *Neptuni* nomen
luxit: *Nephtin* enim Ægyptii littora maris
ocarunt. Et in Marmaricæ littore Aptuchi
anum Ptolemeus collocat.

VI. *Anamæi* & Ammonii & Naſamones
orum vicini eſſe poſſunt.

VII. *Colchos*, qvanqvam magno terrarum
patio ab Ægyptiis in ſeptentrionem & ad
ontum avulſos, Ægyptiorum propaginem
ſſe, conſtans antiqvorum traditio fuit. Sed
vod à Seſoſtri in famoſa illa expeditione A-
atica primum conditos putant, id minus ve-
itati conſonum videtur, cum Seſoſtrin à Col-
his victum *Plinius* XXXIII. 3. tradat, qvi etiam
luorum Colchidis Regum, *Salaucis* & *Eſubopis*
neminit, qvibus aliqvot ſeculis prior jam Ar-
onautarum tempore fuit *Æetas*, Migratio
aſſuchim Ægyptiorum, unde Colchi exorti,
jam

jam ante Abrahami tempora contigit, ut e
sociis eorum Caphtoræis patet. Fieri tame
potuit ut in illa Sesostris ex Scythia fug
aliqva Ægyptiorum manus apud gentiles suo
in Colchide subsisteret, qvod Valerius *Flac*
cus v. Argon. innuit:

ut prima Sesostris
Intulerit Rex bella Getis: ut clade suorum
Territus, hos Thebas patriumqve reducat a
amnem
Phasidis: hos imponat agris Colchosqve vocar
Imperet.

VIII. *Cappadoces* Colchis vicini, Caphto
rim pro conditoribus generis sui agnoscunt
Unde recte Munsterus *Capthorim* Deut. II. 12
Cappadoces transtulit. Regnandi mos apud eo
antiqvissimus, & testatur *Mithridates* apud
Justin. XXXVIII. Cappadociam nullis unqvam
nisi domesticis Regibus paruisse.

IX. Ab utrisqve & *Casluchim* & *Capthorim*
originem traxerunt Pelischthim sive Palæstini
littora Chananææ incolentes, Gen. X. 14. Deut
II. 22. Jer. XLVII. 4. Amos. IX. 7. Cumqve jam
Abrahami tempore ibi habitarint, & Regem
Abimelechum habuerint, manifestum est mi-
grationem illam antiqviorem Abrahamo esse,
qvacunqve demum causa acciderit. Divisi
sunt in qvinqve Satrapias *Gazam*, *Asdod*,
Ascalon, *Gath*, *Ekron*. Jos. XIII. I. Sam. V. VI.
Gathæorum Rex fuit *Abimelech* sive *Acish*.
Psal. XXXIV. I. Sam. XXI. Regis Ascaloniorum qvi
Sidonem expugnavit, meminit *Justinus* XVIII. 3.
X. *Ge-*

X. *Cecrops* Ægyptius, Saitarum Colonia in Atticam traducta, Atheniensium regnum condidit A. M. 2448.

XI. De *Sinis* an & illi Ægyptiorum colonia fuerint, major dubitandi ratio est: qvia nimis in extremum remoti videntur orientem qvam ut ex Ægypto origines eorum petantur. *Sinæi* vulgo statuunturPelusiotæi *Esaiæ* XLIX. longinqvis nationibus accensentur. unde nonnullis suspicio mota intelligi ultimos Seras vel Sinenses. Multa sine dubio Ægyptiæ originis argumenta apud Sinenses comprehenduntur, maxime scribendi antiqvissimus modus &ipsa Philosophia,cujus inÆgypto prima sedes fuit. Si qvis conjecturæ locus, probabile videtur partem exercitus Sesostris usqve in Sinas penetrasse ibiqve indigenis permixtam consedisse.Neqve via nimis videri debet longinqva, præsertim eqvestribus copiis, qvibus Ægyptii abundabant.Nam & ipsi *Scythæ* & ante aliqvot secula *Tartari*, usqve in Ægyptum facili negotio penetrarunt. Nec incognitæÆgyptiis illæ suorum in extremas orientis partes, usqve ad Indos & Scythas excursiones fuerunt, ut ex Taciti loco illustri manifestum evadit. Ac tradidisse fabulis descriptam terrarum qvas peragrasset notitiam ipsis qvoq; ScythisSesostrin, *Eustathius* inDionysium refert:ubi perScythas nonColchos intelligi debere(ab illis enim victus fugatusq; fuit) sed potius*Hippophagos* Seras ac Sinenses,haud admodū improbabile videri debet.Ipsi Sinenses in Annalibus suis tra-

C dunt

dunt primos Sinæ incolas ab occidente profectos & occidentales Sinæ partes primum omnium habitatas fuisse Provincia igitur Xensi antiqvissima Sinensium est, ex qva reliqvæ postea habitatæ fuerunt. Ita Annales l. IV. sub XXII. Imp. Kieno: *Primi Sinarum incolæ ab occasu profecti provinciam Xensi qva maxime vergit ad occidentem inhabitare cœperunt: deinde variarum familiarum capita paulatim novas inde sedes qvæsivere. Nam post provinciam Xensi, proximæ Hanan, Peking, Xantung, coli cœptæ.*

Regnum Ægypti destruxerunt *Babylonii* & *Persæ*.

I. Prima destructio *Ægypti* facta fuit à *Nebucadnezare* Rege Babyloniorum, qvi destruxit ingentem illam Thebaidis urbem *No* Ammon, id est, *Diospolin* vel Thebas. *Nahum* III.8.

II. Eædem *Thebæ* à Pœnorum qvoqve ducibus haud multo post cladem à Nebucadnezare acceptam, improviso occursu oppressæ. *Ammian.* Marcell. XVII.

III. Sed fatale regni *Ægyptii* excidium in tempora Cambysis Regis Persarum incidit. Et qvanqvam *Ægyptii* postea rebelles facti peculiares sibi reges constituerent, iterum tamen ab *Artaxerxe* Ocho debellati antiqvam gloriam penitus amiserunt, accessio & pars Græcæ Romanæqve Monarchiæ facti.

PHUT.

PHUT.

PHUT Regna *Libyæ*, *Numidiæ* & *Mauritaniæ* condidit.

Qvicqvid à Tritonide palude versus occasum Africæ protenditur, id *Phut* cum suis occupavit, qvi postea in tres magnos populos divisi, *Libyas*, *Numidas* & *Mauritanos*. Atqve hic *Phut* videtur esse *Hercules* ille Afer, qvem cum suo exercitu in Africam venisse, Annales Numidarum Sallustio teste tradiderunt. Idem dictus fuit Apollo *Pythius*, cæso Dracone, qvorum Africa parens est, nobilis & oraculorum præses, qvippe Jovis *Hammonis*, id est, Chami Afrorum Dei filius. Et si Cham fuit Sol, à calore ita dictus, qvidni *Phut Phaëton* orbis, id est, Africæ, ob nimios calores incendiarius?

Psyllus Rex Afrorum circa Syrtes fuit, à qvo *Psylli* dicti. Plin. VII. I. *Mauri* Reges suos pro diis colebant, imprimis Jubam. vide *Voss*. I. de Idol. 2.

Boccho J. Cæsar partem regni qvod Arabionis fuerat, donavit. Post mortem Jul. Cæsaris Arabio Bocchum iterum ejecit ac regnum recepit. *Appian*. IV. civil. *Sittius* Romanus potissima parte regni Jubæ donatus fuit à Julio Cæsare.

CHANAAN.

CHANAAN condidit *Phœnices*.

I. *Chanaan*, qvem & *Mercurium* esse volunt, Phœnicum fuit conditor, unde ab Eupolemo

apud *Euseb.* IX. Καναὰν πατὴρ τ Φοινίκων & à Sanchuniathone Χνᾶ Φοῖνιξ appellatur.

II. Undecim Chananæorum populi fuerunt *Sidonii, Hitthæi* circa *Hebron* & Berſabeam, *Jebuzæi* Hieroſolymis & Tzyone, *Amorræi* in montanis Judææ & trans Jordanem inter fluvios Jabok & Arnon, *Gergeſæi* circa Geraſa & Gadara, *Hevæi* in monte Hermon, *Arkæi* in Libano, *Sinæi* apud Peluſium, *Arvadæi* inſulam Aradum ad os fluvii Eleutheri, *Samariæ* in Cœle-Syria, *Hamathæi* apud Antiochiam. Ex his undecim Chanaanis poſteris exorti etiam, (ſed à qvibus incertum) *Phereſæi* homines montani & ſylveſtres: *Chananæi* ſpeciatim ſic dicti circa ripas Jordanis: *Cinæi* circa Libanum & Amanum, deleti, ut videtur, ante Moſen.

Sidonii, Tyrii, Hittæi & *Amorræi* præcipue inter Chananæos excelluerunt.

I. *Sidon* antiqviſſima Phœnicum *urbs* fuit, qvam Rex Aſcolonitarum expugnavit anno ante Trojam captam, *Trogus* XVIII. id eſt ducentis qvadraginta annis ante Templum Salomonis conditum. *Joſeph.* VIII. Ant.

II. Capta Sidone, qvi evaſerant, navibus appulſi *Tyrum* condiderunt, qvæ urbs ingenti potentia circa Davidis tempora floruit: illa autem qvæ Joſuæ XIX. memoratur, fuit *Palætyrus*. A Tyro fluxit nomen *Syrorum*, qvod initio Phœnicibus proprium, poſtea vicinis qvoqve tributum; & cum articulo *Haſſorim* 1. *Paral.* XXII.

XXII.4. *Neh.* XIII.16. unde *Syrii* etiam *Assyrii* dicti, non illi qvi ad Tigrim ex Semi, sed Phœnices ad Libanum ex Chanaanis familia: unde etiam diversimode ab Hebræis scribuntur. *Hittæi* populus terribilis II Reg. VII. 6. Antiqvissimi eorum Reges *Gigantes*, qvales *Arba*, à à qvo Hebron dicta Kiriath Arba (unde error de sepultis ibi qvatuor paribus conjugum, *Adam* & Eva, *Abraham* & Sara, *Isaac* & Rebecca, *Jacob* & Lea) cujus filius *Anak*, à qvo totum genus *Anakim* dicti, unde aliqvi Græcum Ἄνακες id est Reges fluxisse arbitrantur, nepotes Achiman, Sesai & Thalmai. *Num.* XIII.

III. *Amorræi* initio habitarunt ad Jordanem. Eorum metropolis fuit *Hamora* sive *Gomorrha* & *Sodoma* ambitu LX. stadiorum, *Strabo* XVI. Illis urbibus cœlesti igne destructis, trans Jordanem duo regna condiderunt, *Basan* & *Hesbon*. Rex *Basan* fuit famosus ille *Og* ex gigantibus Rephaim.

HERCULES, CADMUS, DIDO sive ELISSA, HIROM celeberrimas per Africam & Europam Phœnicum colonias condiderunt.

I. *Phœnices* jam antiqvissimo ævo colonias per totum terrarum orbem emisisse integro opere Samuel *Bochartus* probavit. Causa fuit duplex: *una* terræ angustia, cujus maximam partem occupaverant Israëlitæ: *altera* mercaturæ & navigationis studium.

II. *Loca*, qvæ coloniis suis Phœnices inse-

 derunt,

derunt, hæc sunt præcipua, *Cyprus*, *Ægyptus*, *Cilicia*, *Pisidia*; & *Solymi*, *Caria*; *Rhodus*, *Samus*, *Adramyttenus Sinus*, *Chios*, *Lesbos*, *Tenedus*, *Bithynia*, *Paphlagonia*, *Thracia*, *Thasus*, *Samothracia*, *Imbrus*, *Lemnos*, insulæ circa *Magnesiam* Macedoniæ, *Eubœa*, *Cyclades*, *Creta*, *Bœotia*, *Athenæ*, *Sparta*, *Illyricum*, *Africa* cis & uls Gades, *Melita*, *Sicilia*, *Sardinia*, *Corsica*, *Italia*, *Hispania*, extra mare Atlanticum in America, *Britannia*, *Gallia*, *Thule*, ad mare rubrum, ad Sinum Persicum, *Taprobana*.

III. Sed ex omnibus Phœnicum coloniis, tres fuerunt qvasi migrationes *magnæ* & *armatæ*, qvarum unam *Herculi*, alteram *Cadmo*, tertiam *Didoni* sive *Elissæ* adscribunt.

HERCULES *Africam, Hispaniam* & *Galliam* occupavit.

HERCULIS Tyrii vel Phœnicii freqvens apud antiqvos mentio, qvem sua voce *Melcarthum* vel *Melicerten* & cognomine *Desanaum*, de qvo *Voss.* I. Idol. 22. & *Bochartus*, vocabant. Atqve huic amplissimas res per *Africam*, *Hispaniam*, & *Galliam* adscribunt, *Justin.* XLIV. de qvibus celebris apud Sallustium locus ex *Punicis* Regis *Hyempsalis* Annalibus superest. Memorabile est Alexandrum *Polyhistorem* apud *Euseb.* IX. πρ϶π. 20. tradere, *Afrum* filium Madian ex posteritate Keturæ ac Abrahami cum Hercule Phœnicio exercitum in Libyam contra Antæum duxisse, ibiqve condita urbe *Afra*, Africæ nomen dedisse. Idem *Josephus* I. 16. &

Leo

Leo Africanus Ifricum Arabiæ Felicis Regem coloniam in Libyam duxiſſe, & ei nomen Africæ impoſuiſſe vult. Hunc Herculem etiam *Cadmum* vocant & cum eo confundunt antiqvi. Nos ab eo conditam *Pœnorum* per *Africam* & *Hiſpaniam* gentem arbitramur, ipſamqve Carthaginem ejus fuiſſe opus & duas illas apud *Tingin* columnas, qvibus Phœnicia lingva inſcriptum erat, *Nos ſumus profugi à facie Joſuæ latronis filii Nun*, ut *Procopius* in Vandalicis refert. Et tum lingva Phœnicum in Africam translata eſt, qva magnam Afrorum partem uſos, *Auguſtinus* XVI. C. D. 6. *Arnobius* in Pſal. CIV. tradunt. Et qvanqvam admixtione Africanorum vocabulorum valde corrupta fuerit, nihilominus affinis Hebrææ lingvæ nomen manſit. *Auguſt.* ad Judicum II. qvæſt. 16. de Sermone Domini in Monte lib. I. *Hieron.* Comm. V ad Jerem. *Priſcian.* V. Scal. Emend. Temp. *Petit.* II. Miſcell I. 2. 3. *Voſſ.* I. Gramm. 9. I. de Annal. 9. *Seld.* prol. de diis Syris. In *Mauritania* ſuperavit *Antæum*. Inde trajecto freto, qvod Herculeum dictum, in Hiſpaniam venit, ubi *Gades* famoſiſſima Phœnicum colonia Herculis Tyrii templo celebris & *Carteia*. Geryone in Hiſpaniis victo dicitur in Galliam & in Italiam tranſiviſſe, non qvidem per Pyrenæos montes aut Alpes, ſed *claſſe* oſtia Rhodani advectus, ubi etiam acerrimo prælio navali cum Liguribus certaſſe dicitur & Neptuni filiis, de qva *Mela* II. 5. Hujus Herculis Tyrii res, aliqvi *Nabuchodonoſori* Regi Babylonio-

rum adſcripſerunt, ut *Strabo* xv. ex Megaſthene, *Euſeb.* ix. πρæπ. Sed certum eſt nunqvam eo locorum penetraſſe.

Atlas Rex Mauritaniæ ab hoc Hercule Tyrio originem ducere videtur. *Voſſius* I. Idol. 22.

DIDO ſive ELISSA *Carthaginem* inſtauravit.

I. Qvanqvam vulgo Phœnicum per Africam prima initia à *Didonis* adventu deducantur: certum tamen eſt jam multis ante eam ſeculis ſive ab *Hercule* ſive *Cadmo* freqventes eo Phœnicum colonias fuiſſe deductas, ipſamqve Carthaginem ſtructam.

II. Igitur *Dido* vel Eliſſa Tyro cum claſſe in Africam ad populares ſuos venit, neqve tam *condidit Carthaginem*, qvam *inſtauravit* & auxit *Byrſa*, id eſt arce, adjecta, id qvod non niſi qvadraginta annis ante Romam conditam factum, Servo in I. & IV. Æneidos teſte, unde falſa ſunt omnia qvæ à Poëta de Didone Æneæ coæva finguntur. Annis enim minimum CCC. Trojano bello juniorem fuiſſe, Phœnicum hiſtoriæ apud *Joſephum* I. contra Apionem docent. Dicta autem fuit urbs Punice *Kartha-hadtha*, id eſt *Neapolis*, unde Græci Καρχηδὼν, Latini Carthaginem fecerunt, *Strabo* XVII. *Juſtin.* XVIII. *Joſeph.* I. contra *Apion. Diodor.* XX.

III. Poſt obitum Didonis *Regium* Carthaginis Imperium in *Ariſtocratiam* mutatum & ſumma poteſtas ad magiſtratum delata, qvi *Suffetes*, id eſt Judices vocabantur. Interdum tamen

tamen Duces five Reges creabantur extra ordinem : qvalis fuit *Amilcar*, Herodotus VII. *Hanno* in periplo ejus qvi infcribitur Hannonis Regis Carthaginenfium, *Bomilcar*, *Juftin.* XXII. *Imilco*, Orof. IV.6. & alii. Fuerunt etiam alii in Africa Pœnorum Reges, qvalis *Adicras* Apriæ Ægypti Regi coætaneus. *Herodot.* II. & IV. *Hiromus* Rex Tyri Uticam & Gades condidiffe dicitur *Voff.* I. *Jofeph.* VII. & I. contra Apionem.

CADMUS in *Græcia* & *Illyrico* confedit.

I. Aliam *Cadmus* in *Græciam* & *Illyricum* vicinaqve loca Phœnicum deduxit coloniam. Nam Græci fe litteras à Cadmo accepiffe communi confenfu teftantur, idqve certiffimum eft ex nominibus & figura earum, de qvo Scal. ad Eufebium. Traduntur *Cadmus* & *Phœnix* vel fratres vel filii *Agenoris* Regis Phœnicum fuiffe; qvorum ille primum in Bœotia & Illyrico, hic in Thracia & Bithynia fedes fixerit. Ex eadem familia fuere *Cilix* frater Cadmi, qvi Ciliciæ, & *Thafus*, qvi Thafo infulæ nomen dedit. Cadmi cognatus *Membliarus* regnavit in *Thera* circa Cretam. A Phœnicis filio Archaleo *Gades* conditæ. *Siciliam* qvoqve & *Sardiniam*, *Cephaleniam*, *Cytheram*, *Melum*, *Oliarum* aliasqve in mediterraneo mari infulas, Cadmi pofteri occuparunt. Atqve hinc patet illam *Phœnicum* manum, qvæ fub Cadmo fuit, late per Græciam infulas maris mediterranei & Illyricum, fe diffudiffe.

II. Ipsius *Cadmi* opus fuerunt *Thebæ* & arx ejus *Cadmea*: inde pulsus in Illyricum ad *Encheleas* concessit.

III. Cur vero *Lacedæmonii* 1. Macch. XII. 21. & apud Joseph. XII. Ant. 5. vocentur fratres Judæorum & ex posteritate Abrahami, ejus ratio neqve à Spartone Judæo est deducenda, ut *Bochartus* vult, neqve plane pro fabuloso id habendum cum *Scaligero*: sed qvia Cadmi & Phœnicum notissimæ erant per Græciam coloniæ, Judæi autem Phœnicum nomine ab exteris qvoq; censebantur: hinc illa Spartanorum cum Judæis & Abrahamo cognatio deducta fuit. Vossius I. de *Idol.* 13. *Credo qvod partim fuere ex posteris Agaris aut Cethuræ: partim ex Cananæis à Josua fugatis: unde etiam Tyndaridas suos Ἄνακας dixerunt ab Anac.* Et paulo ante: *qvi Ἄνακες Spartæ & Athenis, hi descendere ab Anacim Palæstinæ, unde à Josua profligati concesserint in Græciam,* & cap. XXX. *Lacones vel Abrahamidæ vel Cananæi, imo ex utrisqve mixti.* Hæc migratio Cadmea in Græciam qvando facta sit *Diodorus* XL. docet, ubi tradit eodem tempore *Cadmum* & *Mosen* Ægypto illum cum suis in Græciam, hunc in Judæam expulsum.

Carthaginenses in Americam navigarunt.

I Primos extra *Gades* in Atlantico mari Carthaginenses & Phœnices navigasse constans veterum opinio est. *Hanno* Africæ exteriora magnam partem circumvectus multas Libyphœnicum urbes condidit. Ejus exemplum postea plures secuti sunt.

II. An

II An vero in ipſam qvoqve Americam pervenerint, qvod ex *Diodoro* Siculo v. & aliis probabile videtur, de eo propterea dubitat Bochartus, qvod nondum repertus magnetis uſus nauticus fuerit. Qvanqvam vero incertum ſit an *nautica* pyxis cognita Phœnicibus fuerit, non tamen inde probari poteſt plane incognitum fuiſſe magnetis in navigationibus uſum. Multa enim veterum *deperdita* & poſt longum tempus demum iterum *reperta*. Neqve vero ulla ratio eſt cur de longinqva, in ampliſſima Atlantici maris inſula Chartaginenſium colonia, conſtans antiqvorum traditio rejiciatur. De qvo in Originibus Americanis jam olim prolixè egimus.

Maris Imperium amittunt.

Carthaginenſes plerisqve in mari mediterraneo inter Africam & Italiam inſulis, *Lipara*, *Sardinia*, *Sicilia*, & *Iberia* occupatis, diu maris imperium tenuerunt. Olympiade CVIII. imperium eorum in Sicilia *Lyco* fluvio terminatum. Primo bello Punico Romanis inſulas cefferunt. Fuit autem Principatus Carthaginenſium potentia *Græcis* non impar, opulentia *Perſarum* regno comparandus, *Appianus* in Libycis.

SEM.

SEM res ARPHACHSAD, ARAM, LUD, ADSUR & ELAM complectitur.

I. SEM Noachi filius natu minimus, *Plutonis* nomen apud Poëtas obtinuit, qvemadmodum *Abel* ante diluvium. Qvi hunc eundem

cum *Melchisedecho*, Rege Salem faciunt, vehementer errant. Pervenit ad ætatem non Abrahami modo, verum etiam Isaaci. *Hieron.* Epist. CVI. ad Evagrium. Neqve tamen inde seqvitur Abrahamo vel Isaaco notitiam cum eo intercessisse. Qværunt novatores: *ubi ergo interea Semus delituerit?* Si Arabibus credere volunt, in urbe *Nobada*, ubi etiam sepultus dicitur, qvæ ubi terrarum sit, ex ipsis qværant.

II. Nomen *Semi* remansit in *Semiramide*, qvam fuisse filiam *Aram* qvi & *Ram* vocatur, ac in memoriam avi *Semirami* dictam admodum probabile est: nam & tempora qvibus vixit conveniunt & *Syram* origine fuisse tradunt & in *Assuris* familiam nupsisse, unde & à *Simma* (qvi Sem) educatam tradunt. Credibile autem tanti Patriarchæ nomen suis subinde liberis imposuisse posteros.

ARPHACHSAD.

ARPHACHSAD res Hebræorum, Arabum & Indorum complectitur.

I. ARPHACHSAD Semi primogenitus filius *Arrapachitidi*, qvæ Assyriæ pars apud Ptolemæum, nomen dedit, non vero Chaldæis ut *Josephus* vult.

II. Ejus filius fuit *Selah*, conditor urbis *Sela* in Susiana ad Eulæum, cujus *Ammianus* XXIII. meminit. Qvod vero LXX. Interpretes *Arphaxadi* filium faciunt *Kainanum* nepotem *Selam*, id manifesti erroris ex Hebræo Codice & ratione temporum coargui potest. Unica tamen

men difficultas in Evangelio *Lucæ* superest, ubi idem *Kainam* inter Arphaxadum & Selam inseritur. Sed hoc solo librariorum errore, nulla, qvod absit, Evangelistæ culpa, factum, invictis argumentis jamdudum ostenderunt eruditi contra criminatores textus Hebræi. Nam neqve *Philo*, neqve *Josephus*, neqve *Theophilus* Antiochenus, neqve *Julius* Africanus, neqve *Epiphanius*, qvi omnes cætera LXX. seqvuntur, hunc *Kainanem* agnoscunt. Qvare posterioribus demum seculis, qvocunqve demum errore, & in LXX. Interpretum & Lucæ exempla irrepsit ille *Pseudo*-Cainam.

EBER.

EBER condidit Hebræos, Arabas & Indos..

Selæ filii fuerunt *Eber* & *Joktan*, à qvibus celeberrimæ *Hebræorum*, *Arabum* & *Indorum* gentes fluxerunt.

HEBRÆI.

HEBRÆI Chananæam occuparunt.

I. *Hebræorum* gens & nomen fluxit ab ipso Ebero: non tamen tributum fuit omnibus ejus posteris, sed illis tantum qvi à filio ejus *Phalego* originem traxerunt & lingvam Hebræam incorruptam servarunt.

II. *Phaleg* sive *Peleg* putatur originem dedisse *Pelasgis*: ejus filius *Ragau* Græcis. Ita *Epiphanius* in Epistola ad Acacium & Paulum, *Salmasius* de Hellenistica. Qvod si verum, tum

à *Pelego* &ex Semi posteris originem traherent *Græci* pariter & *Romani*, qvippe Pelasgorum propago. *Ragabi* memoria circa Assyriam & Mediam diu celebris fuit, ubi & campus spatiosus *Ragau*, Straboni forte *Nisæus*, & urbs *Raga*.

III. Ex Ragau natus *Sarug*; ex hoc *Nachor* pater Tharæ qvi in *Ura* Chaldæorum oppido diu habitavit: inde in Mesopotamiam migravit.

IV. *Tharæ* tres filii fuerunt; *Haran*, *Nachor* & *Abraham*. Ab *Haran* in Mesopotamia defuncto, urbs *Charan*, qvæ sunt illæ Crassi clade nobiles *Carrhæ*, nomen accepit: à qva haud longe distabat oppidum *Sarug*, ita à *Sarug* dictum.

V. De anno nativitatis *Abrahami* gravis inter Chronologos controversia agitatur, aliis ad annum *Tharæ* septuagesimum, aliis ad centesimum trigesimum recipientibus; qvæ est sexaginta annorum differentia. Et qvanqvam nuper diligentissimus *Baylius* in opere suo Chronologico prolixe pro anno nativitatis Abrahæ LXX. disputaverit: nondum tamen ita satisfecit argumentis qvæ pro anno nativitatis CXXX. ex Scripturis, maxime *Act.* 7. producuntur, ut eam sententiam deserere cogamur: præsertim qvia illæ ex Chananæa patris visendi ergo susceptæ in Mesopotamiam reditiones, meris conjecturis & incertis innituntur.

VI. *Nachor* Abrahæ frater in Chaldæa & Meso-

Mesopotamia mansit, ex cujus posteritate fuit *Utz*, à qvo *Ausitis* regio & *Ausitæ* populi Arabiæ desertæ circa Babylonem, apud qvos *Iob* patiens vixit, de qvo *Voss*. II. de Idololatria 3. *Camuel* pater *Aram*, id est alicujus tribus vel partis Syrorum, vel potius *Armeniorum* qvi ex Aram id est Syris & Minnæis mixta gens fuerunt. Magna enim Syros inter & Armenios sermone, vita & corporum forma cognatio fuit *Strabone* I. testante. *Chased* à qvo *Chasdim*, id est, *Chaldæi* dicti.

VII. Soli igitur *Abrahamo* ejusqve posteris nomen & lingva Hebræorum peculiaris mansit: unde Israëlitæ primævo vocabulo à Patriarcha Heber, *Hebræi* dicti. De qvorum peregrinationibus in Chananæa, Ægypto, deserto Arabiæ, expugnatione Chananææ, libri *Mosis*, *Josuæ*, & ex iis *Josephus* videri possunt.

VIII. Id in universum observandum est, pleraqve *Græcos* ex Hebræorum Historiis ad Mythicam suam transtulisse. Qvicqvid de *Bacho*, de *Hercule*, *Agamemnone*, *Iphigenia*, *Argonautarum* expeditione, *Trojano* & *Thebano* Bello aliisqve commemorant; id ex Sacræ Historiæ limpidis fontibus derivatum ipsi suis lutulentis commentis depravarunt, qvemadmodum infra prolixius ostendemus. *Mosis* mentionem faciunt ex Græcis *Numenius* III. de Judæis, apud Euseb. VIII. 8. Origenem adversus Celsum IV. *Artapanus* apud Euseb. IX. 27. *Plin.* XXX. I. *Apulejus* Apol. II. *Strabo* XVI. *Juvenalis*, *Tacitus* V. Hist.

Dio-

Dionyſ. *Longinus*, & ſublimi dicendi genere Diod. *Siculus* I. ubi etiam Dei ΙΑΩ meminit. *Alexander* Mileſius Polyhiſtor apud Suidam *Moſo* Hebræam mulierem fuiſſe dicit, à qva perſcripta ſit lex Hebræoram. *Exitus* Iſraëlitarum meminerunt *Polemon* & *Africanus* in Chronico Euſebii, *Manetho* apud Joſephum, ac alii, ſed multis fabulis & mendaciis admixtis, qvia *Ægyptii* Judæis infenſiſſimi, ut ex Philone contra Flaccum & Joſepho contra Apion. patet.

IX. Poſt Moſen ſucceſſerunt *Judices*, inde *Reges*, qvorum primus *Saul*, ſecundus *David*, qvi Hebrone Regiam ſedem *Hieroſolymam* tranſtulit; idem *Palæſtinos*, *Moabitas*, *Syros* Damaſcenos, *Hamalekitas*, *Edomæos*, *Ammonitas* aliosqve populos ſubegit ac ſibi tributarios reddidit; ita tamen ut Edomæi, Moabitæ & Ammonitæ ſuos Reges haberent, qvi tributa pendebant ex proventibus terræ ſuæ 2. *Sam.* VIII. 12. X. 19. 1. *Reg.* IV. 24. X. 24. 25. 2 *Reg.* III. 4. 9. Sub *Rehabeamo* diviſum fuit regnum Hebræorum in duas partes, regnum *Judæ*, ſub qvo tribus *Simeon* & pars tribus *Benjamini* & *Iſrael*, qvod decem tribus complectebatur. Sedes Regum Iſraël primo *Sichem*, inde *Tirza*, ubi ſe cum regia *Zimri* combuſſit: Tandem *Samaria* in monte Samar conſtructa ab *Homri*, unde & regnum & gens cognomen accepit. Sedes Regum Judæ erat *Hieroſolyma*. Qvanqvam enim tribus *Simeon* & pars *Benjamin* qvoqve ſubjecti manſiſſent familiæ *Davidis*, regnum tamen

tamen & populus à tribu Juda tanqvam potiori nomen acceperunt. *Cunæus* 1. de Rep. Hebræor. 10. & III. 4.

Israëlitæ à Salmanassare in Assyriam & Mediam abducuntur.

Decem tribus ex qvibus constabat regnum Israëlis, à *Salmanassare* in Assyriam & Mediam translatæ, nunqvam in Palæstinam reversæ sunt. Ubi manserint, opiniones variant. *Judæi* eas in longinqvam orientis regionem trans fluvium *Sabbaticum* translatos & ab Alexandro montibus inclusos nugantur, unde tempore Messiæ prodituri sint. Id constat, in *Sinis* esse Hebræos, qvi se non *Judæos*, sed *Israëlitas* appellant ac Pentateuchum & reliqvos libros sacros habent, sed punctis carentes. *Trigantius* I. XI. Alii *Tartaros* à decem Israëlitarum tribubus exortos volunt, sed ut in re ambigua, certi nil definiri potest. In locum decem tribuum coloni ex *Babel*, *Cutha*, *Hava*, *Hamath* & *Sepharvaym* deducti, Samaritanorum gentem condiderunt.

Regnum Judæ destructum à Nebucadnezare.

Ultimus Regum Judæ ex familia Davidis fuit *Zedekia*, ut prædixerat *Jer.* XXII.30. neqve ullus amplius ex ea stirpe Rex fuit ut fuse demonstrat *Casaub.* Ex.1. sect. 2.

LOTH condidit Moabitas & Ammonitas.

LOTH Harani fratris Abrahami filius, *Sodoma*,

doma, cujus urbis ambitum LX. millia passuum fuisse tradit *Strabo* XVI. igne cœlesti eversa, *Tacitus* V. Hist. ex duobus filiis *Moab* & *Ammon* gentes *Moabitarum* & *Ammonitarum* condidit. *Moabitidis* terminus fuit *Arnon*. Jud. XI. 20. Regum *Tzipporis* & *Balaki* mentio fit *Num.* XXII. XXIII. *Jos.* XXI. 9. *Jud.* XI. 27. Dubium est an eo tempore Midianitæ sub Moabitis fuerint, qvod videtur ex *Num.* XXII. *Heglon* subjugavit Israëlitas. *Jud.* III. 12. 13. Inde subacti à Davide 2. *Sam.* VIII. *Ammonitarum* regnum inter *Arnon*, *Jabok* & *Jardenem* primo situm, postea contractiores habuit terminos. De qvo illustris controversia extat in libro *Judicum* X. & XI. Regis *Nachash* mentio fit 1. *Sam.* XI. sub cujus filio *Chanum* David Ammoniticum regnum, excisa urbe *Rachab*, subegit. 2. *Sam.* X. XI. XII. 1. *Chron.* XIX. XX.

ARABES.

Regna ARABUM condiderunt *Joktan* & *Ismael*.

I. A *Joktan* & *Ismael* Historias suas auspicantur Arabes.

II. *Joktan* frater Pelegi, filius Eberi, Arabibus *Kahtan*, cum tredecim filiis suis, totidem populorum conditoribus, in *Arabia* felici initio consedit, ut ex locorum gentiumqve nominibus clarissime apparet. Nam in Arabia hodieq; est urbs Baisath-*Jektan* : ibidem fuerunt populi *Catanitæ* à Cahtan, *Alumaotæ* ab Almodad, *Salapeni* à Saleph, *Chadramoditæ* ab

Hatzarmaveth, *Alilæi* à Jerah, *Drimati* ab adoram, *Auzalitæ* ac Uzal, *Minæi* à Dikla, alitæ ab Obel, *Mali* ab Abimaël, *Sabæi* à heba, *Tehama* sive *Gassandii* ab Ophir, *Carbi* e *Chaulanitis* ab Chavila, *Jobabitæ* à Jobab. væ qvidem omnia prolixe à Bocharto deonstrantur. Nomen Arabum unde fluxerit certum est: variæ enim ejus reddi possunt tiones. *Homerus* vocat Ἐρεμϐὰς. *Rufus* antivus Poëta Ladanum nasci dicit ἐν γαίῃ Ἐρεμϐῶν. *Zeno* tamen Stoicus apud Homerum gendum putabat Ἄραϐας. *Strabo* VII.

JOKTAN sive Kahtan condidit regna *Yaman* & *Hygiaz*.

Primus Arabum Rex fuisse perhibetur *Jokan* sive *Kahtan*, cujus duo filii Arabiam inter diviserunt.

Yarab regnavit in *Yamam* sive *Arabia felici*.

I. Hoc regnum complectebatur regiones *amyar*, *Saba* & *Hadramut*: urbes præcipuæ ant *Dofar*, *Saba* & *Aden* Titulus Regum comunis *Tobbaa*, id est Successor.

II. Tertius ordine Abd-*Schemsch* struxit urem *Mareb* sive *Saba*, qvæ imposterum Regia edes: unde etiam Reges Sabæ dicti. Qvartus *amyar* nomen dedit familiæ, à qva Reges ppellati *Hamyarenses*, Græcis & Latinis *Homeritæ*.

III. XXI fuit *Balkis* fœmina coætanea Salo-

Salomoni, aliis *Nicanna* vel *Nicaula*. Hæc es
illla Regina *Sabæ* vel *Auſtri*, de qva 1. *Reg.* x
Matth. XI.

IV. Sub Rege XXXI. Abu *Carb*, qvi A.M. 3926
A. Ch. 78. floruit, *Yamanenſes*, Judaiſmum ſun
amplexi, qvem imprimis crudeli Chriſtiano-
rum perſecutione propagavit Du *Nowas*, ab
Eccleſiaſticis Scriptoribus *Dunaan* dictus, o-
mnibus qvi Judaismum abnuerent, in fovean
ignis conjectis. Qvapropter Al *Negash* ſive Im-
perator Abaſenorum Auxumitarum *Eleshaas*
copiis in Arabiam felicem miſſis, in tanta
eum anguſtias redegit, ut eqvo concitato in
mare ſe præcipitaverit. Ita regnum *Hamyaren-
ſe* primo in poteſtatem *Abaſenorum*, inde *Per-
ſarum*, tandemqve *Saracenorum* pervenit.

Jorham regnavit in *Hygiaz*.

Unde dicti Reges *Jorhamidæ*, qvorum un-
decimi *Modad* filiam duxiſſe volunt *Iſmaelem*,
à cujus poſteris pulſi Jorhamidæ ſedibus, &
tandem aqvarum diluvio abſorpti dicuntur
De qvibus *Pocok* in ſpecimine Hiſtoriæ Ara-
bum.

ISMAEL condidit regna *Arabiæ deſertæ*.

I. *Iſmael* Abrahami ex Hagar filius condidi
gentem Iſmaelitarum, qvi etiam *Hagareni* &
Saraceni dicti fuerunt, ab *Hagar* & *Sara* ut ali
qvi putant. Sed Saracenorum nomen potius in
contemtum iis impoſitum à *Saraka*, qvod
ληϛικοὶ & νομαδικοὶ eſſent, prædones &
erro-

rones per deserta Arabiæ, unde hodieqve *dwi* id est Campestres appellantur. Qvanvam Pocok existimet Saracenos dictos à *herkyon* qvod *Orientem* significat, ut ita diingverentur ab *Almogrebinis* id est *Occidentabus* qvales Mauri & Afri.

II. Duodecim Ismael filios habuit, à qvibus otidem tribus Arabum exortæ, qvas inter cebriores fuerunt *Nabatæi* & *Kedareni*. Iisdem nqvam consangvinei admixti fuerunt qvos Ketura genuit Abraham, inter qvos præciui *Madianitæ* ad mare rubrum & aliæ *Troglotarum* gentes. Unde omnes qvi ab Ismaële Ketura profecti, uno nomine *Arabas* Onkeos vocat. Inter Madiani posteros fuit *Afer*, à vo Africam nomen accepisse volunt *Josephus* 16. *Alexander*, Polyhistor apud Euf. IX. πρ. π. o. Etiam *Moabiam* Arabiæ accenset Stephaus de urbibus & alii.

III. Ex tanta populorum colluvie Arabum ve Saracenorum infinita illa multitudo pullavit, qvæ à mari rubro usq; ad Babyloniam Sinum Persicum vastas solitudines & arenoa deserta non tam occupavit qvam implevit. De antiqvissimis Arabiæ regibus nihil certi adi potest, nisi qvæ Arabes ipsi, sed qva fide cile æstimabit peritus antiqvitatum, apud ocokum commemorant. Diodorus meminit *Ariæi* Arabum Regis qvem Ninus debellarit, Xenophon *Maragdi* qvi Labynito contra Cyum auxilia tulerit. VII. παιδ.

INDI,

INDI, SERES, ABASENI à *Joktan* posteris oriundi.

Joktani posteritas, ex Arabia felici, versu Orientem, trajecto sinu Persico, *Indiam* & *Se-ricam* versus occidentem, Mari rubro, *Æthio-piam Abasenam* occupavit. Neqve mirum vi-deri debet ab una Joktani posteritate tot po-pulos tam late per Asiam Africamqve disper-sos, originem traxisse. Qvippe inter omne *Noachidas*, multitudine filiorum Joktan ex-celluit, qvorum tredecim, totidem gentiun auctores, habuit. Arabia igitur meditulliun Joktanidarum fuit, ex qva facilis ipsis transi-tus in *Indiam* & *Æthiopiam* fuit per angustia Sinus Arabici & Persici.

Pleraqve INDORUM regna *Alexander Magnus* expugnavit.

I. INDIA nomen accepisse videtur ab *Hado-ram* abjecta ultima syllaba: nam in S. Scri-pturis *Hodu* vocatur, Arabibus *Hind*, Persis *In-dustan*: estqve proprie illa regio qvæ ab Indo uls Gangen extenditur. Latissime tamen *Indo-rum* nomen propagatum fuit, ita ut omne Asiæ superioris à mari mediterraneo versu ortum regiones, ipsa qvin etiam Æthiopia Africæ eo comprehenderetur. Qva qviden amplissima *Indiæ* appellatione etiam *Phœnices Syri*, *Arabes*, *Æthiopes* Indi appellantur. Voss 1. Idol. 26. 30. Neqve hic steterunt Indiæ li-mites, sed superiori seculo in *Indiam*, *Orienta-lem*

m & *Occidentalem* five novum Orbem, excre-
erunt, ut nullius populi auguftius, qxam In-
orum nomen, unqvam fuerit.

II. *India* omnium regionum populofiffima
enfebatur ab antiqvis: fed de regnis regibus-
ve ejus parum vel nihil certi usqve ad Ale-
andrum Magnum conftat. Imperium Indo-
um condidiffe dicitur BACCHUS, poft qvem
entum qvinqvaginta tres ordine Reges re-
narint, fi Diodoro II. credimus: fed hæc fa-
ulofa funt. Coætaneus Semiramidi fuit *Stau-
obatos* Indorum Rex, eodem tefte.

III. Tempore Alexandri Magni hæc Regna
uiffe memorantur: *Mazagarum*, cujus Rex
ſſacamus & Cleophis. Regnum *Taxilis* ad In-
um, cujus Reges communi nomine *Taxiles*,
eculiari Omphis. Regna *Abifaris*, *Pori*, *Gama-
is*, *Phegelis*, *Sabi* vel *Sambi*, *Ambigeri*, à fingu-
is Regibus, fine alio nomine. *Gangaridarum*
Parrhafiorum, qvorum Rex Agrammes. *Ca-
bea*, cujus Rex Sophites, de qvo regno in Sini-
is egimus. *Præftanorum* Rex Oxycamus. *Sabra-
um*, *Patalanorum*, *Oritarum*. Atqve hæc Regna
ndorum tempore Alexandri Magni floruе-
unt, *Curt.* VIII. IX. *Strabo* XV. *Arrianus*. Omnia
tiam ab Alexandro, exceptis Gangaridis &
Parrhafiis domita & Macedonibus fubjecta
uerunt.

OPHIR five PARVAIM eft *Taprobana*.

I. Pofteros Joktanis late per Indiam propa-
gatos,

gatos, argumento eſt *Ophir* & *Parvaym*, qvam regionem eſſe *Taprobanam*, hanc *Seilan*, erudite & prolixe oſtendit Bochartus II. *Phalegi* 27. & I. *Chanaani* 46. Et ipſum *Taprobanæ* nomen à voce Parvaim deductum eſſe patet.

II. Neqve modo inſulam Taprobanam, ſed alias qvoqve in continente regiones Indorum *Ophir* dictas, præſertim auream *Cherſoneſum*, probabile eſt: qvinimo totam Indiam, prout hodie nomen illud per continentem & inſulas late extenditur, *Ophir* appellatum tempore Salomonis & Joſaphati ſunt qvi exiſtiment.

III. In Taprobana *Pirimal* tempore Julii Cæſaris regnaſſe perhibetur. *Maffeius* in Hiſt. Indica.

EDOM.

EDOM res *Idumæorum*, *Amalekitarum* & *Phœnicum* ſive *Tyriorum* complectitur.

I. EDOM ſive Eſau, Græcis Ἐρυθρᾶς ſive Ἐρυθρὸς & Φοίνιξ, *Sanchuniathoni*. Οὔσωος *Philoni* Biblio apud Euſeb. I. περπ. 10. Condidit Idumæos ad mare rubrum, Euſebius I. περπ. 10. refert *Uſonem Phœnicem templum poſuiſſe Ventis*. Ab hoc *Erythra* mare rubrum *Erythræum* dictum *Plin.* VI. 22. *Mela* III. Philoſtratus III. vitæ Apollon. *Curt.* VII.

II. Late Idumæorum gens à rubro mari ad mediterraneum & Sinum Perſicum extenſa. Nam Phœnices ab Idumæis exorti, ut nomen oſten-

oſtendit,& mare rubrum etiam Perſicus Sinus dictus *Straboni* XI.etiam ab *Herodoto* in Euterpe, *Ariſtophane* in Avibus, *Ammonio* de verborum ſignificationibus, ſub Phœnicum nomine comprehenduntur.

III. XII. Idumæorum populi fuerunt, inter qvos præcipui & *Omaræi* & *Amalekitæ*. Omaræi poſtea dicti *Homeritæ* in Arabia ex adverſo Æthiopiæ ſive Abaſſiæ habitarunt. Hos ſuo adhuc tempore circumciſos fuiſſe teſtis eſt Epiphanius contra Ebionæos. Unde etiam pro Judæis habiti. Hos debellarunt Abaſſini ut ex *Nicephoro* XVII.38. & *Cedreno* patet. De qvo in rebus Abaſſenis. Regnum *Edom* perantiqvum fuit. Reges eorum & Duces recenſet Moſes *Gen.* XXXVI. Inter qvos *Bela*, *Hadad* & *Hadar*, poſt cujus obitum, omiſſo Regio nomine, Duces præfuerunt 1. *Chron.* I.51. prima poſt Duces iterum Regum mentio *Num.* XX. ex qvo loco manifeſtum eſt unum Regem eo tempore Edomæis præfuiſſe. Inde altum ſilentium uſqve ad tempora Saulis & Davidis 1. *Sam.* XIV.47. 2. *Sam.* VIII.14. 1. *Reg.* XI.15 16.17. à qvo per Joabum ſubacti ſunt deletis omnibus maſculis.

Amalekitæ ab *Iſraëlitis* deleti.

Sic tamen ut non penitus exſcinderentur. Jam eorum hodieqve in Meſopotamia tribus ſuperſunt, ut ex Cl. Golio intellexi. Commune Regum Amalekitarum nomen fuiſſe *Agag* teſtatur *Munſterus* Notis ad *Num.* XXIV.7.

Tyrii colonia *Idumæorum* fuerunt.

I. Ita *Herodotus* I. eximios Perſarum tradere

ait venisse in Phœnicen ἀπὸ τ̃ ἐρυθρῆς καλυμβῆς θαλάσσης, à mari qvod rubrum vocatur. Eadem *Strabonis*, *Plin.* IV. 22. *Solin.* cap. 26. *Procop.* Vandalic. II. sententia, unde etiam Phœnicum nomen fluxit: idem enim Edom ac Φοίνιξ.

II. *Tyrus* jam Josuæ ævo munita urbs fuit: *Jos.* XIX. 29. unde Tyrii, qvi iidem cum Syris. Ennius apposite vocat *Sorram* & *Sorranum* ostrum pro Tyrio *Virgilius*. Idem enim *Tyrus*, *Sorra*, qvemadmodum *Thina* & *Sina*, *Assyrii* & *Aturii*, *Chus* & *Chut*, *Persæ* & *Parthi*. Existimaverim hanc urbem ab ipso Edomo vel paulo post ab Idumæis conditam. *Curtius* IV. Agenorem facit conditorem. Qvi recentiorem statuunt ut *Josephus* & *Justinus* XVIII. de nova Tyro non de Palætyro sive veteri loqvuntur.

III. Atqve hinc apparet Tyrios origine non fuisse Chananæos, sed ab ipsis postea illum tractum in qvo Sidon, Aradus, *Phœniciam* à Græcis appellatam.

ARAM.

ARAM complectitur res UTZ, HUL, GETHER & MAS sive MESECH.

I. ARAM, à qvo Ἄραμοι & Ἀραμαῖοι sive Syri apud *Strabon.* XIII. & XVI. occupavit regiones inter Tigrim & Euphratem: ejus posteri latius progressi usqve ad Phœniciam sive Chananæam & Pontum ac Colchidem termino

nos suos propagarunt. Qvippe Syria antiqva usqve ad Pontum Euxinum se extendebat, divisa in *Leuco*-Syros, qvales Cappadoces & qvi Taurum ac Pontum accolunt & Syros *nigros* qvi sunt extra Taurum ad Amanum usqve montem. *Strabo* XVI. Et versus Orientem usqve in Assyriam & Babyloniam excurrebat, *Mela* l. XI. *Plin.* V. 13.

II. Trium filiorum Arami, *Hul*, *Gether*, & *Mas* sive *Mesech* sedes ac posteritas adeo incertæ sunt ut vix qvicqvam nisi incerta conjectura de iis asseri possit. *Hul* vel *Chul* potest *Cholobotenes*, qvæ Armeniæ pars, habitator fuisse *Gether*, nisi in Gedrosiam eum ableges, caret certo hærede. *Mas* vel *Mesech* probabiliter Mesopotamiæ montem Masium, cujus Masieni Stephano incolæ, incoluit.

Regna *Aram* fuerunt *Damascus*, *Mesopotamia & Soba.*

In Sacris Scripturis sex regiones Aram sive Syriæ recensentur: Aram *Naharaim*, *Paddam Aram*, Aram *Soba*, Aram *Dammesek*, Aram *Bethrehob* & Aram *Maacha*. Sed Aram Bethrehob & Maacha Chananæorum potius oppida qvam Syriæ fuerunt: Aram Naharaim & Paddan Aram pro eadem regione sumuntur: unde tria tantum Syrorum regna remanent *Damasci*, *Mesopotamiæ & Sobæ.*

UTZ *Damascum* condidit.

I. Ita summo consensu veteres tradunt. Unde vallis Damascena inter Libanum & Anti-

Libanum qvæ inter qvinqve orbis pulcherrimas recensetur, hodieqve ab Arabibus *Algauta* vocatur. *Utz* dialecto Arabum in *Gaut* mutato. Ab illa convalle, Syria Cava vocatur, Græcis Cœle-*Syria*, cujus caput Damascus. *Ef.* VII.8. *Nicolaus* Damascenus apud *Joseph*.I.8. *Euf.* IX.IV. & *Justinus* XXXVI. Abrahamum & Israëlem Damasci regnasse volunt, id qvod erroneum est. Damasci enim nec habitarunt nec regnarunt.

ARAM Naharaim res *Mesopotamiæ* complectitur.

I. Syria inter Tigrim & Euphratem *Interamna*, Græcis *Mesopotamia* dicitur. Ejus duæ fuerunt partes, Borealis & australis. *Borealis*, à fluvio Chabora versus Armeniæ montana, aqvis irrigua & fertilis, *Paddan* Aram dicebatur, id est, Syria vel Mesopotamia felix Straboni, pascuis & segetibus exculta; hoc enim Syris & Arabibus *Paddan* est. Altera *meridionalis*, inaqvosa & sterilis, absinthio & aliis fragrantibus herbis late consita, à Chabora Babyloniam & Arabiam versus, qvam Arabum Nomades & Scenitæ persultant: unde etiam à Xenophonte & aliis Arabiæ accensetur.

II. Mesopotamiæ Rex unicus recensetur *Cushan* Rischataim, qvem Arabem fuisse ex nomine Cushan apparet. Judæi animam Bileami in Cushanem migrasse, sicut Labanis in Bileamum nugantur.

ARAM

ARAM Soba à *Saule*, *Davide* & *Salomone* excisa fuit.

I. Qvicqvid Syriæ ab Euphrate ad Damascenam jacuit, Aram *Soba* vocabatur, posteriori ævo *Palmyrene* à Palmyra urbe qvam Salomo ibi exstruxit 1.*Reg*.IX.II.18. 2.*Par*.VIII.3.4.

II. Reges hujus Sobæ commemorantur *Rechob* .2.*Sam*.VIII.3.12. 1.*Chron*.XVIII.3.à qvo Syria *Rechob* dicta. 2.*Sam*.X.6. *Hadarezer* 2.*Sam*.VIII.3. X.16. *Psal*.LX.2. 1 *Chron* XVIII.3. *Razon*. 1.*Reg*. XI.24. contra qvos *Saul* 1.*Sam*.XIV.47. *David* 2.*Sam*.VIII.3. X.6. *Salomon* 2.*Chron*. VIII.3. gravia bella gesserunt: qvibus tandem Sobæi ita attriti fuerunt, ut eorum memoria perierit. Fuerunt etiam alia regna Syriæ, qvæ vocantur *Tob*, *Macka Rechob*, de qvibus nihil præterea constat nisi qvod à Davide subacta sint. 2.*Sam*. X. 6. 19.

REZIN condidit regnum *Damasci*.

I. Eversa potentia regni Syriæ Sobæ, *Rezin* Damascum invasit, ibiqve regnum condidit 2. *Sam*.VIII.5.6. 1.*Reg*.XI.23.24.25. 1.*Chron*.XVIII 5.6

II. Hic REZON qvi alio nomine *Hezion*.1. *Reg*.XV.18. à Nicolao Damasceno apud *Joseph*. VII. *Ant*. 5. vel 6. ADAD *Justino* XXXVI. *Adores* appellatur, idqve nomen commune Regibus Damasci ad decimam usqve generationem fuisse tradit. In Scriptura nonnisi septem vel octo reperiuntur, qvorum nomina extent. Post *Rezonem* regnasse non *Chetzionem* videtur colligi ex 1.*Reg*.XV.19. *Tabrimnon* ejus filium Re-

gem fuisse certum est, qvia Abia cum eo fœdus percussit. *Benhadadi* duo fuerunt. Primus est cujus mentio fit 1. *Reg*. xv. 20 Secundus 1. *Reg*. xx. Et hic Reges xxxii. sub se habuit. Necessario autem duos Benhadados statuendos exinde patet, qvia alias Benhadad I. circiter LXXX. annos regnasset: & qvia dicitur qvod Benhahadi pater ademerit oppida Homri qvæ ejus filius Benhadad restituerit Achabo. 1. *Reg*. xx. Alius ergo sub Homri, alius sub Achabo Benhadad.

III. *Hazael* Benhadado successit, 2. *Reg*. viii, 15. *Justinus* Azelum vocat. Ei *Benhadad* III. successit. Post qvem commemoratur *Rezin*. An inter Benhadad III. & Rezin alii intercesserint, an interregnum fuerit, non commemoratur. Spatium temporis alterutrum svadet. Sunt enim inter Benhadadum & Rezinem centum anni. Et qvia decem ordine Reges Damasci regnasse tradit *Nicol*. Damascenus, plures fuerunt qvam in Scriptura commemorantur. Decimus igitur & ultimus Regum Syriæ fuit REZIN, sub qvo regnum Damasci eversum fuit à *Tiglat* Pileser Rege Assyriæ & Damasceni Kirum abducti 2. *Reg*. xvi. 7. 8. 9. *Amos* 1. 4. 5. *Esa*. vii. 16. viii. 4. ix. 11. *Nicol*. Damascenus apud *Joseph*. vii. Ant. 6. Qvo tempore etiam destructa regna *Hamathæ*. *Amos*. vi. 2. & *Arpadi*. *Esa*. x. 9. xxxvi. 19. xxxvii. 12. 13. *Jer*. xlix. 23.

LUD.

LUD Lydorum regnum condidit.

I. Nullo in Noachi filio magis aberrasse videtur

detur Bochartus qvam in *Lud* explicando, cujus posteri cum nulla mutata syllaba aut litera sint Lydi, Syris fratribus suis proximi, ipse in re clarissima ad miras conjecturas declinat & primo ad Græcos scriptores provocat, qvos alias ubi de originibus Hebræis & Orientalibus agitur, tam audacter & recte rejicit: deinde de flexuoso Mæandro & Lud qvod idem significet mira hariolatur, ac tandem concludit, Lud *loci*, non *viri* nomen esse: inde *Lud* deducit à *Ialad* qvod Mæonum originem denotet.

II Omnia hæc evanescunt claro textu Mosis, ubi dicitur: *De Sem qvoqve nati sunt patre omnium filiorum Heber, fratre Japhet majore: Filii Sem: Ælam & Assur & Arphaxad & Lud & Aram.* Si Lud nomen loci, non viri; ergo omnium filiorum Noachi nomina loca tantum designant non viros. Cur enim Lud & non Aram & Assur ac Elam atqve ita alii & ipse Noach, Sem, Cham, Japhet, sint locorum non virorum nomina? si qvis ex hominibus loca ac regiones nasci posse probet, tum vero etiam his Bocharti conjecturis fidem præbebimus.

III Rejectis igitur his vanarum Originationum Mæandris, *Lud* filius Semi, vir & genarcha, *Lydorum* in Asia Minore ad *Mæandrum* & *Halyn* gentem condidit. Qvod vero Tyrrhenum Lydi fratrem coloniam in Italiam duxisse & Tyrrhenos sive Hetruscos condidisse tradunt *Strabo* v. *Vell.* I. *Justin.* XX. *Seneca* ad Helviam cap. 6. *Virgil* I. & XI. *Tacit.* IV. Ann. 61. id

Dionysio Halicarnasseo 1. fabulosum videtur, qvi *Tuscos* indigenam gentem facit. Regnum Lydorum delevit *Crœsus*.

ASSUR.

Assur condidit Assyriam.

I. Ab Assur *Assyrii* originem traxerunt. Idem autem Assur, Assyria, Atur, Aturia. *Thurram* qvoqve Assur, ex cujus nomine Septentrionales Scandiæ populos suum fecisse *Taraniu* sive *Thor*, qvem Jovem vel Martem interpretantur, haud improbabile est; præsertim qvia majores suos ex Asia profectos tradunt; unde inter Deos etiam omnipotentem *As* collocant, qvi fortasse est ille cujus *Lucanus* meminit:

Feris altaribus Hesus.

II. De Thurra illo sive Marte aliæ antiqvorum traditiones videri possunt apud *Vossium* 1. de *Idol.* 16.

III. Qvæcunqve autem de amplitudine Assyriaci Imperii, de nominibus; numero & annis primorum Regum *Africanus* apud Eusebium & ex eo alii tradunt: de rebus à Nino, & Semiramide gestis *Diodorus* & *Justinus* commemorant, ea omnia fabulis & commentis accenseri neqve inutili figmentorum recitatione Historiæ contaminari debent. Nam cum omnium confessione antiqvissimus & primus scriptor sit Moses: apud eum autem nulla plane hujus Imperii Assyriaci Regumve ejus extet memoria, qværitur qvis ergo illam tam prolixam, inde usqve à diluvio & qvod excur-

rit

rit Regum ſeriem, monſtroſa nomina, & annos, omiſſis tamen rebus geſtis, ſi Ninum & Semiramidem excipias, usqve ad Africani tempora, id eſt per tria millia annorum, conſervaverit? Præterea qvî fit qvod Chananæi vel Phœnices, præcipua ſane Imperii Aſſyrii portio, cum ab Iſraëlitis expugnarentur, nulla à præpotentibus illis vel Aſſyriorum vel Babyloniorum Monarchis auxilia evocaverint? Nam qvod *Rabbini* de legatione eorum ad Regem Aſſyrium fingunt, id qvantam fidem mereatur, qvivis videt. Si qvis vero ad ſocordiam Regum Aſſyriorum provocare velit, qvaſi nulla Imperii defendendi cura, agi, rapi, lacerari ditiones ſuas paſſi fuerint, is eo ipſo fateatur neceſſe eſt ſtare illud per tot ſecula non potuiſſe: ſed ſi qvod olim fuiſſet, per multa ſecula everſum jacuiſſe, aut ad anguſtos redactum terminos, obſcurum inter alia Orientis regna delituiſſe.

IV. Manifeſtum igitur nullam Moſis & Joſuæ ævo Aſſyriorum Monarchiam fuiſſe, ſed Reges tantum qvi in urbe Nino & Babylone regnabant, qvorum ſi qvis exiſtimat nominum memoriam curioſe annotatam & ad poſteros transmiſſam eſſe, is & aliis Regum catalogis, qvos ſingularum gentium antiqvitas confinxit, fidem eandem adhibeat, ac apud Germanos regnaſſe Wolfheimum Sickniger, Ulyſſem aliosqve Heroas credat.

ASSYRIUM Imperium fundavit *Ninus*.

I. Omnium antiqvorum conſenſu *Ninus* Imperium Aſſyriorum fundavit: in ſolo tempore diſcrepantia eſt. Sunt enim qvi illud annis *mille trecentis*, alii *mille qvadringentis* plus minusve usqve ad Sardanapalum à Nino primo Rege nunqvam interrupta ſerie & late per Aſiam potens inconcuſſumq; ſtetiſſe tradunt; fide imprimis *Cteſiæ*, cujus authoritatem cæteri ſeqvuntur; qvod cur haudqvaqvam verum eſſe aut à fidem hiſtoricam profeſſis admitti qveat, jam dictum fuit. Qvanqvam enim Æmilius *Sura* apud Vellejum teſtetur *Principes, omnium gentium Aſſyrios imperio potitos eſſe*, id tamen non eſt referendum ad antiqviſſima illa tempora: ſed verum manet etiamſi initium illius ad tempora longe poſteriora referatur. Manent etiam nihilominus Aſſyrii primi, qvippe qvi Perſas, Macedonas & Romanos multis ſeculis antiqvitate imperii ſuperarunt.

II. Primus *Herodotus* una & antiqviſſima Aſſyriorum potentiæ primordia pandit, cujus auctoritas, ut qvi in Aſia vixerit & omnium Græcorum primus Hiſtorias ſcripſerit, recentioribus traditionibus longe præferenda eſt. Is lib. 1. cap. xcv. ita inqvit: Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἔτεα εἴκοσι καὶ πεντακόσια πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίστασθαι. *Qvum Aſſyrii annis qvingentis*

gentis viginti, superiorem Asiam obtinuissent, primi Medi ab ipsis desitere cœperunt. Illam intelligit Medorum defectionem qvæ regnante *Sardanapalo*, cujus in Euterpe seu lib. *II*. cap. CL. meminit & τ̃ Νίνȣ βασιλῆα vocat, ab Arbace cœpta & expugnatione *Nini* perfecta fuit. Casus autem Sardanapali incidit in A.M. 3257. secundum Usserium, à qvo si annos qvingentos viginti qvibus stetit, deducas, initium ejus incidet in A. M. 2737. inter Ehudi & Gideonis tempora. Id qvod etiam ex ætate Semiramidis clarissime patet; nam Babylonem Semiramide ann. 1002. antiqviorem fuisse *Erranio* apud Stephanum in βαβυλὼν & Eustathium in Dionys. Perieg. tradit: eandem circa Iliaca tempora collocat *Porphyrius* apud Euseb. I. & x. πρ͂ȣπ.

III. Hanc verissimam Herodoti de initio & fine regni Assyriorum traditionem *Appianus* qvoqve Alexandrinus initio operis sui secutus est, ut illaudata sit *Marshami* aliorumqve audacia qvi numeros Herodoti corrigunt & ex qvingentis annis mille faciunt. Qvam correctionem ipse *Herodotus* I. clarissime redarguit, dum Semiramidem fuisse ait πέντε γενεαῖς *qvinqve generationibus* Nitocri matri Labyniti, qvem Cyrus debellavit, vetustiorem. Qvinqve generationes faciunt CL. annos. Semiramis igitur Herodoto vix CC. annis Cyro major. Eadem plane Augustini XVIII. C. D. 22. sententia fuit. Ita enim inqvit: *Post illud maxi-*

mum atqve universale diluvium, qvum in arca Noë octo soli homines evaserunt, anni non amplius qvam mille transierant qvando Ninus Asiam totam excepta India subjugavit.

IV. Accedit Dionysii Halicarnassei authoritas qvi lib. 1. cap. 4. Ant. Rom. ita loqvitur: Ἡ γὰρ Ἀσσυρίων ἀρχὴ παλαιά τις ὖσα, καὶ εἰς τὺς μυθικὺς ἀναγομένη χρόνυς, ὀλίγυ τινὸς ἐκράτισε τῆς Ἀσίας μέρυς. *Antiqvum illud Assyriorum Imperium retro ad fabulosa usqve pertingens tempora, modicam qvandam Asiæ partem obtinuit.* Antiqvitatem Assyrii Imperii ad fabulosa usqve pertingere tempora fatetur: id est æram Olympiadum superare. Qvicqvid enim Olympiadas excedebat id in tempus μυθικὸν apud Græcos incidebat. Initium Olympiadum Usserius refert in A. M. 3228. qvo fere tempore regnasse *Phul* Sacræ Scripturæ referunt, qvi primus Regum Assyriorum est, cujus meminerunt. Ante eum altissimum de illo Imperio silentium per multa secula ex qvo Israëlitæ Chananæam occupaverant ac eorum Reges David & Salomo usqve ad Euphratem in Syros late dominarentur.

V. Fuisse ante *Phulem* alios qvoqve Reges Assyriorum Dionysius innuit, dum retro ad tempus fabulosum eorum regnum pertigisse refert: sed qvi modicam qvandam Asiæ partem obtinuerint. Vix extra Assyriæ limites promotam eorum potentiam (saltem versus occi-

occidentis ac austri plagas, si qvis omnino usqve in Bactra & Indiam à Nino & Semiramide regnatum velit) ex Scripturis manifestissimum est. Nam cum tempore Judicum Israëlitas oppresserint primo qvidem *Cushan* Rischataim Mesopotamiæ Rex, deinde *Moabitæ, Midianitæ, Phœnices, Palæstinæ, Ammonitæ*, nulla tamen vel minima Assyriorum aut Babyloniorum mentio. Deinde sub Regibus præpotentes per Syriam Sobæ & Damasci fuerunt Reges, contra qvos *Saul, David, Salomo* gravissima bella gesserunt & usqve ad Euphratem omnes sibi subjecerunt ac tributarios reddiderunt. Ubi tum erat ingens illa Assyriorum potentia, qvi Israëlitarum arma usqve ad portas *Nini* & *Babylonis* grassari patiebantur? Deinde *Sesak* Ægypti, *Brahadad* Syriæ Reges per Orientem arma sua circumferebant, altum qviescentibus Assyriis, qvia nullæ eorum vel exiguæ tum vires. Qvanta Benhadadi Syriæ regis fuerit magnitudo exinde patet qvod XXXII. Reges secum in prælium eduxit 1. *Reg*. XX. Et illa Syriæ Regum gravis Israëli vicinia per duo fere secula duravit.

VI. Qvalescunqve igitur tum in Assyria fuerint Reges, nullam plane ultra Euphratem potentiam habuerunt, sed Nini mœnibus qvasi inclusi alios per Syriam dominari patiebantur. Prima mentio Regis Ninives vel Assyriæ incidit in tempora Prophetæ *Jonæ*, qvem sub *Uzzia* Rege Judæ prophetasse tradunt circa A.M. 3200. Qvanta jam tum urbis, qvam Græci

Ninon vocant *Athenæus* XII. 7. *Strabo* XVI. *Plin.* VI. 13. *Lucan.* III. *Ptolemæus*, fuerit magnitudo inde patet, qvod trium dierum itinere vix ambiri potuerit. Ambitus enim erat major Babylone ſtadiorum CCCCLXXX. id eſt milliarium ſexaginta, qvod fere tridui iter eſt; numerus incolarum, ut ex infantum numero probabiliter colligitur, amplius ſexcentis millibus. Qvapropter Prophetæ illius temporis Niniven tanqvam jam olim populoſiſſimam & ampliſſimam orbem celebrant. *Nahum.* II. 8 III. 15. & *Eſaias* VIII. 4. 7. comminatur excidium Regibus Syriæ, Iſraëlis & Judæ à Rege Aſſyriorum: *Auferetur fortitudo Damaſci & ſpolia Samariæ coram Rege Aſſyriorum. Dominus adducet ſuper eos Regem Aſſyriorum & omnem gloriam ejus.*

VII. Fundatum à Nino & Semiramide Aſſyriorum Imperium, ſub Ninya & ſucceſſoribus ejus per qvadringentos annos qvaſi neglectum & otioſum inter creſcentem vicinorum per Syriam & Palæſtinam potentiam jacuit usqve ad Regem Phulem. Qvippe de *Ninya* tradunt, qvod contentus elaborato à parentibus imperio belli ſtudia depoſuerit ejusqve exemplum ſeqventes imitati fuerint usqve ad Sardanapalum ordine XXXVI. *Diod.* II. *Juſtin.* I. *Athenæus* XII.

VIII. Si Herodoti Aſſyriaca extarent qvæ ſe extra Muſarum opus ſcripſiſſe teſtatur libro primo, & ex qvo Ariſtoteles VIII. *Hiſt.* Animal. 27. citat qvod in obſidione Nini aqvila biberit, omnia clariora nobis eſſent. Sed eos periiſſe

Ger-

Gerhardus *Vossius* I. de Hist. Græcis 3. & III. de Idol. 90. testatur.

IX. Accedit & hoc qvod Græci tempore Homeri nullam Assyriorum, Babyloniorum, Medorum Imperii notitiam habuerint. Neqve hic ad nimiam locorum distantiam provocari potest: nam Phœnicum, Ægyptiorum, Æthiopum meminerunt. *Strabo* XV. Ὅμηρος γοῦν οὔτε τὴν τῶν Σύρων, οὔτε τὴν Μήδων ἀρχὴν οἶδεν. οὐδὲ γὰρ ἂν Θήβας Αἰγυπτίας ὀνομάζων καὶ τὸν ἐκεῖ καὶ τὸν ἐν Φοινίκῃ πλοῦτον, τὸν ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νίνῳ καὶ Ἐκβατάνοις παρεσιώπησε. *Nec enim Homerus Syrorum vel Medorum noverat imperium. Alioqvi cum Thebas Ægyptias & earum ac Phœnicum nominaret divitias; minime præteriisset divitias Babylonis ac Nini & qvæ Ecbatanis.* Memnonem ex ipsa Perside in Trojana castra adduxerat Homerus: cur non ille Assyrios propiores aut Babylonios si tum rerum toto Oriente potentes fuerunt?

X. Post Ninyam per CCCC. annos certa series Regum deficit, nisi qvis hiatum ex Africani commentis explere velit vanis & ex Persia, Ægypto ac Græcia petitis nominibus, qvalia sunt *Xerxes, Armamithres, Orus, Delbois, Sethus* Altadas, *Hormascus, Sparteus, Amyntas Atossa, Nitocris, Lamprides, Lampraes, Panyas, Anabos, Dercylus, Eupaemes, Laosthenes*, & alia monstrosa, qvæ satius est ignorari qvam chartis illinere.

linere. Nec major fides Perſarum Annalibu hodiernis debetur qvi & ipſi peculiarem Regum *Aderbeitzan* ſive Aſſyriæ à Kayumorts deducunt, de qvo *Schickardus* in *Tarich* & *Mirkhond* Texeiræ videri poſſunt.

XI. Demum poſt qvadringentos annos iterum in lucem emerſerunt ex profundo illo oblivionis & ſocordiæ veterno: unde Deus excitaſſe ſpiritum *Phulis* Regis Aſſyriorum dicitur. 2.*Reg*.xv.19. 1. *Chron*.v.26.

XII. Cæterum omnes Hiſtoriæ Aſſyriacæ corruptiones, qvibus *Diodorus* & *Trogus* libros ſuos contaminarunt, ex fabuloſis *Cteſiæ* Cnidii commentariis fluxerunt. Is cum per ſeptendecim annos in aula *Artaxerxis* Mnemonis viveret, Aſſyriaca & Perſica ex Regiis membranis ſe hauſiſſe jactabat. Ac de Perſicis qvidem qvæ tum nimis nota erant multa fingere non potuit. Qvod Aſſyriaca ſpectat, in iis eſt manifeſtus vanitatis, & propterea ab omnibus antiqvis redarguitur. Ipſe Diodorus, poſtqvam prolixè ex Cteſia ingentes illas Nini & Semiramidis res commemoraſſet, ſubito ſtilum abrumpit eo prætextu qvod ſeqventes Reges nihil memoratu dignum egerint. Qvis credere poſſit per tot ſecula, qvæ inter Semiramidem & Sardanapalum effluxerunt, nihil memoria dignum in tam vaſto Imperio, qvale Aſſyrium faciunt, accidiſſe? Id crediderim, tædio fabularum Cteſiæ poſteritatem onerare noluiſſe. Ipſe vero Cteſias videtur in qvædam Hebræorum monumenta incidiſſe &

ex

ex illis Reges Assyrios effinxisse, facili, si malitia abfuit, errore, qvia *Palæstina* etiam *Syria* vocabatur & Syria *Assyria*, unde *Justinus* XVIII. *Assyrium stagnum* vocat lacum *Asphaltitidem* sive Mare mortuum. Sane fabulam illam de Sardanapalo seipsum comburente, ex *Zimri* Rege Israëlitarum, qvi se Tirzæ pari modo combussit, fluxisse arbitror. Omri potest esse ille Arbaces, Thibni Beleses. Ac ne qvis dubitare possit, conficta hæc de Sardanapali vivicomburio vel ex Historia Zimri mala fide à Ctesia expressa, argumento est ipsum Sardanapali Epitaphium qvod exstat ex Clitarcho apud *Athenæum* XII. *Strabonem* XIV. *Arrianum* II. Sed dicat qvis monumentum illud ad Anchialum Ciliciæ vivo adhuc Sardanapalo erectum fuisse. Sit ita. Clitarchus eodem teste Athenæo libro qvarto de Alexandro Sardanapalum ait *senio decessisse, Syriæ tamen Imperio spoliatum.* Qvomodo senex decessit jam imperio spoliatus, qvi seipsum in regia combusserat? Omnia igitur de priscis illis Assyriorum Regibus à Ctesia vel sponte vel à Persis decepto, turpiter ac mendaciter conficta sunt, nec ullam fidem, ubi ab Herodoto dissentit, merentur.

Divisum fuit in regna *Assyriæ, Mediæ* & *Babyloniæ.*

I. Post casum Sardanapali & captam Niniven, *Arbaces*, Velleio Paterculo *Pharnaces*, id qvod proprium Medorum nomen, Rex appellatus fuit. *Diod.* II. *Athen.* XII. Sed ille paulo post

regno

regno se abdicavit & Medos αὐτονόμους, id est liberos esse jussit. Ita ex Imperio Assyriaco tria regna emerserunt, Assyrium, Medicum & Babylonicum.

II. *Herodotus* I. testatur, Medos recepisse Imperium, iisqve qvæ prius obtinuerant, potitos, ac Ninum cepisse, Assyriosqve, excepta parte Babyloniæ subegisse. De his ex professo egerat in Assyriacis, qvos libros periisse jam supra diximus.

ASSYRIÆ destructum fuit à *Medis* & *Babyloniis*.

I. *Assyriæ* Regnum obtinuit *Thilgath* Pilneser 1.*Chron.* V.6. 2.*Chron.* XVIII.20. sive *Tiglath-Pileser* 2.*Reg.* XV.29. XVI.7.10. qvem *Ælianus* XII. Hist. Animal. 21. *Thilgamum*, *Castor* Rhodius in Chronicis, ut ex eo Eusebius refert, *Ninum* vocat. Hic enim qvasi instaurator Ninives & Assyrii regni, primi ejus conditoris nomen boni ominis ergo assumsisse videtur. *Salmanassaris* meminit Menander Ephesius in Historia Phœnicum apud *Josephum* IX. 14. *Senacheribi Herodotus* II. qvi eum vocat Arabum & Assyriorum Regem, *Berosus* apud *Joseph* X. I. *Demetrius* apud *Clementem* I. Stromat.

II. Ultimus Regum Assyriorum fuit Chynaladanus sive Saracus, sub qvo A.M. 3378. Ninive expugnata fuit à *Nabopalassare* Babylonis & *Cyaxare* Medorum Rege & funditus eversa secundum Esaiæ & Nahumi prophetias, qvam πανολεθρίαν Ninives, tanqvam suo tempore

re jam

jam peractam *Ezechiel* cap.XXXI. elegantissi-
e describit. Ita ἡ Νῖνος πόλις ἠφανί-
θη παραχρῆμα μετὰ τὴν τῶν Σύρων κα-
τάλυσιν. Ninus urbs post subversos Syros
atim deleta est *Strabo* I. *Diod.*II. Ut Lucianus
Charonte recte dixerit: ἡ Νῖνος ἀπόλω-
εν ἤδη καὶ οὐδὲν ἴχνος ἔλειπεν αὐτῆς.
Ninus ita periit ut nullum ejus vestigium superstit.
III. Apparet autem ex antiqvorum monu-
entis omnino duplicem fuisse urbem Ni-
um, unam ad Euphratem in Comagena, al-
era in Assyria trans Tigrim. Prior illa Eu-
hratensis dicta *Vetus Ninus*: altera Transti-
ritana, haud procul à Lyco flumine sed in-
ertum ad dextram ejus an sinistram ripam.
Nihil enim certi ex antiqvis de situ Ninives
olligi potest, nisi ad Tigrim fuisse, & omni-
us expensis hoc unum scimus nos hac in par-
e nihil scire certi, inqvit *Bochartus* IV. Phalegi
o. Atqve ex hac in duas Ninos distinctione
ux accedit *Athenæo* XII. ubi tradit *Sardanapa-
um filios tres filiasqve duas ad Ninum Nini Re-
em misisse.* Diodorus ad Cottam Paphlagoniæ
præfectum ablegatos vult. Intelligitur nimi-
um Ninus Euphratensis, cujus præfectus fue-
it vel Ninus vel Cotta Paphlago. Qvanqvam
ero Sardanapali in toto Imperio successor
uerit Arbaces. *Diod.*II. *Athen.*XII.7. *Agathias* II.
*Justin.*I. *Strabo* XVI. *Vellejus* I. recte tamen Im-
erium ab Assyriis ad Medos translatum di-
citur *Justin.*I. *Diod.*II. qvippe semper denomi-
natio

natio fit à gente cæteris imperante & familia dominatrice.

Regnum *Mediæ* inſtauravit *Dejoces.*

I. Medi αὐτονομίᾳ & libertate ab Arbace ſive Pharnace donati, cum in *anarchiam* ſub judicibus laberentur & Aſſyrii magnam regionis partem ea occaſione occupaſſent: tandem *Dejocen* Regem crearunt, annis ante Cyri initium CL. *Herod.*1.95.

II. Qvanqvam vero *Cteſias* aliam Regum ſeriem ab ipſo Arbace continua ſucceſſione deducat, tanta tamen ejus vanitas eſt ut nullam plane fidem mereatur. Igitur Herodoti ſtandum traditione, qvem *Dionyſius* Halicarnaſſæus & *Appianus* Alexandrinus ſeqvuntur. Dionyſii verba lib.1. hæc ſunt, ἡ δὲ Μηδικὴ καθέλουσα τὴν Ἀσσυρίων, καὶ μείζονα δυναστείαν περιβαλλομένη, χρόνον οὐ πολὺν κατέσχεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τετάρτης κατελύθη γενεᾶς. *Medicum imperium everſis Aſſyriis, majori potentia auctum tempore haud longo duravit, ſed qvarta ætate deſiit.*

III. *Dejoces* cap. 1. libri *Judith* alio nomine *Arphaxad* dicitur, & is Regiam urbem *Ecbatanam* qvæ *Eſdræ* VI. 2. *Achmetha* dicitur, ſtruxit ſive inſtauravit. De cujus urbis magnificentia vide *Bochartum* III. *Phaleg.*14. Præcipuam admirationem *Arx* ſpectantibus movebat, ſeptem cincta muris totidem coloribus diſtin-

ctis,

tis, extimus *albo*, secundus *nigro*, tertius *pur-ureo*, qvartus *cæsio*, qvintus *sandarachino* id st rubro intensissimo, sextus *argenteo*, septi-nus *aureo* conspicuus.

IV. Regnum Medorum usqve ad fluvium *Ialym* promovit Dejoces. *Herodotus* I.130. Μῆ-οι ἄρξαντες τ̃ ἄνω Ἅλυ⊙ ποταμοῦ Ἀσί-ς. Ubi interpres male: *omni supra Halym flu-ium Asiæ dominati.* Solam enim Mediam te-ebant, Assyria & Babylonia propriis Regibus ıbjecta.

V. Ultimus Regum Mediæ vulgo statuitur *Istyages*, post qvem regnavit filius *Cyaxares* II. natris Cyri Mandanes frater teste *Xenophonte* . παιδ. cujus Historicis de Cyro narrationi-us omnino fides adhibenda est, etsi reliqva d mores spectantia ex ingenio confinxerit. Iic *Cyaxares* II. est ille *Darius* Medus Danielis, ıssveri sive Astyagis filius, qvem Cyrus regno Babylonio donavit. *Dan*. v. 31. & IX. I. XI. I. *Xeno-bon* VIII. παιδ. Qvo A M. 3468. defuncto *Cyrus* Iediam & Babyloniam hæreditario jure obti-uit & Monarcha Asiæ factus fuit.

Regnum BABYLONIÆ condidit *Nabonasar*.

I. *Belesis* qvi & Belochus, in Sacris Scriptu-is *Baladan* *Esa*. XXXIX. I. 2. *Reg*. XX. 12. *Nicolao* Damasceno *Nanybrus*, Hipparcho, Ptolemæo, Censorino *Nabonasarus*, à qvo celeberrima Astronomorum æra deducitur, cujus freqvens apud

apud Ptolemæum III.8. IV.6.9.11. V.14. VI.5. VII 3.X.4. & alibi mentio, regnum Babyloniæ una cum Sardanapali thesauris, liberalitate Arbacis obtinuit. Ipse *Ptolemæus*, præteritis omnibus Chaldæorum antiqvitatibus, initia observationum Astronomicarum non altius qvam à Nabonassaro & supra Annum Mundi ter millesimum repetit. Certo argumento, nihil explorati de motu cœlestium in archivis Ægyptiacis & Chaldæis repertum fuisse, non præteriturus illa vir curiosissimus, nisi vel nulla, vel fabulosa deprehendisset. *Herodotus* in deperditis Assyriacis, ut ipse libro primo Musarum tradit, ostenderat qvomodo capta Nino Medi Assyrios subegerint, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης, *excepta Babyloniæ parte.* Unde apparet Babylonios vel consensu Arbacis, vel eo etiam prohibere non auso, peculiare regnum condidisse. Qvanqvam initio Babylonii Medorum majestatem comiter coluerint: unde Arbaces apud Diodorum II. 24. Belesi promittit Σατραπείαν τῆς Βαβυλωνίας, *Præfecturam Babylonis*, nec eam *ipsi postea ademit.* cap. 28.

II. Deficiente autem apud Babylonios regia stirpe, circa 3323. *Esarchaddon* Rex Assyriorum Senecharibi filius regnum Babyloniorum occupavit, in Canone *Ptolemæi Assaradinus* dictus: à qvo tempore iidem Assyriæ & Babyloniæ Reges XII. annis tres ordine fuerunt, *Assaradinus*, *Soasduchinus* & *Chymaladanus* sive *Saracus*. In-

Instauravit *Nabopolasar*.

I. Sub Chynaladino sive Saraco expugnata
& deleta Ninive, *Nabopolasar* regnum Baby-
lonis instauravit, qvod filius ejus *Nabuchad-
nesar* usqve ad Nilum excisis *Thebis* sive Dio-
spoli & *Hierosolyma* deleta, in captivitatem
Babylonicam abductis Ægyptiis, Judæis, Sy-
ris aliisqve, ad summum potentiæ fastigium
promovit, *Dan.* II. 37. IV. 19. Idem *Babylonem* no-
vis muris, horto pensili & magnificentissimis
structuris exornavit, qvæ opera vulgo Semira-
midi per errorem adscribuntur. *Berosus* apud
Joseph. I. contra Apion. *Abydenus* apud Euseb.
IX. πρερ. cap. ult. Unde *Dan.* IV. 30. jactat Ne-
buchadnesar: *Nonne hæc est Babylon illa ma-
gna qvam ædificavi?* Collapsa nimirum vetu-
state mœnia & ædificia à Belo, Nino, Semira-
mide aliisqve Regibus antiqvis structa, instau-
ravit, amplificavit, novis exornavit. *Teredo-
nem* condidit, fossam fecit ad civitatem Sip-
parenorum; maris rubri sive Persici eluviones
operibus circumdatis repressit. Euphratem
qvoqve in plures canales diduxit, qvorum u-
nus à præfecto operarum à Gobare *Plin.* VI. 26.
Chobar, Ezech. I. χαβόρρας *Ptol. Strab.* & *Nahar
Malca* dictus. *Abydenus* in Assyriacis apud *Eus.*
IX. πρερ. 40. 41. *Scal.* V. Emend. temp.

II. Limites Monarchiæ Assyriacæ fuerunt
ab *Occidente* fluvius Halys, ab *Oriente* Indus, à
Septentrione Caucasus & Oxus, à *Meridie* Ni-
lus & Arabia. Hoc terrarum spatio seqven-
tia

tia regna floruisse & in unum Imperii Baby-lonici, aut Assyrii corpus coaluisse feruntur. *Babylon, Assyria, Armenia, Media, Bactriana, Sinhar, Elassar, Elam, Sodom, Gomorrha, Adama, Zeboim, Bela* sive *Zoar, Gerar, Salem, Midian, Edom, Moab, Ammon, Amalek, Hatzor, Hesbon, Bazan, Chananaea*, in qva XXXI. regna commemorantur, qvæ omnia in regum *Israelitarum*, qvod in duo, *Judæ* & *Israël* divisum, coaluerunt, *Palæstinæ, Phœnices, Sidonis, Tyri, Aradi, Bybli, Gessur, Gath, Hamath, Cappadociæ, Ciliciæ, Colchidis, Paphlagoniæ, Ponti, Albaniæ, Syriæ, Aram Tzoba, Damasci, Cadusiorum, Persarum*, Arabum Nabatarum partis Ægypti.

ELAM.

ELAM res *Elamitarum* complectitur.

I. ELAM condidit *Elymæos* vel *Elamitas*, *Esdræ* IV. 9. *Act.* II. 9. qvorum regio & urbs *Elymais* vel *Elymaitica Straboni* XVI. complexa interdum etiam Susianam, Cossæam & ipsam Persidem. *Dan.* VIII 2.

II. His Elymæis semper proprii fuere Reges, qvorum *Jeremias* XXV. 25. & *Strabo* meminerunt. Antiqvissimus fuit *Cedorlahomer* Abrahamo *Gen.* XIV. & *Arioch* Nebucadnezari coætaneus. *Judith.* I. 6.

Imperium PERSARUM condidit SYRUS.

I. Gens & nomen *Elymæorum* repente in PERSAS transiit, authore Cyro, qvi Imperium

Per-

Persarum condidit & ad illum recens ita di-
ctum populum Monarchiam Asiæ à Medis &
Babyloniis transtulit. Unde nullibi in Scriptu-
ris Persarum nomen ante Cyri tempora legi-
tur, sed demum in Daniele & Ezechiele, Esdra,
Nehemia, Esthera, libris Chronicorum, oc-
currit.

II. *Persarum* nomen ab *eqvestri* studio pro-
duxit, cujus instituti primus fuit author &
dux Cyrus. Nam ante Cyrum ut *Xenophon* I.
παιδ. tradit in Persis, qvia & eqvos alere & e-
qvitare difficillimum, cum montosa sit regio,
vel videre eqvum rarum erat. At vero Cyrus
repente Persas ex peditibus eqvites fecit, ut
imposterum turpe esset qvenqvam Persarum
pedes ire sive multum aut parum itineris esset
conficiendum. *Xenoph.* IV. παιδ. Qvapropter
pro Elymæis & Susiis dicti fuerunt *Persæ* &
Parthi à *Paras*, qvod Hebræis, Arabibus & Ger-
manis eqvum & eqvitem significat. Idem au-
tem *Persarum* & *Parthorum* nomen si originem
respicias, qvanqvam Historici & Geographi u-
tramqve gentem distingvant & Persas austra-
liores faciant, Parthos versus boream in mon-
tanis collocent. Videtur tamen *Scytharum* pars
in eas regiones pervenisse ut *Justinus* XLI. & a-
lii tradunt: nam lingva eorum cum Germa-
nica maximam affinitatem habet, de qvo vide
Salmas. Hellenist.

III. Qvando autem hoc eqvestre studium
apud Elymæos authore Cyro primum ita flo-

rere cœperit, ut propterea tota natio Perſæ,
eſt, eqvites dicerentur, *Xenophon.* VI. παι
docet. Ubi Cyrum introducit conqverente
qvod ἄνδ ἵππων Perſæ eſſent, ſine eqvis
eqvitandi rudes, ac ſvadentem ut οἰκεῖον ἱ
πικὸν, proprium eqvitatum inſtituerent.
Cyrus eqvos Aſſyriis ademtos Perſis de
eosqve in eqveſtri ſtudio, cujus hactenus p
ne rudes fuerant, inſtitui juſſit, ut impoſ
rum nulla natio eos ſuperaverit. Unde etia
Lydis rebellibus arma & Eqvos ademit. *Juſt.*
II. Atqve hic illud Perſici eqvitatus primun
initium habemus; ademtos enim Aſſyriis
Lydis eqvos ſuis Perſis tribuit eosqve imp
ſterum eqvites eſſe juſſit Cyrus his verbis ap
Xenophontem IV. παιδ. ἀγαθῇ τύχῃ ἡμε
δὲ ἱππεῖς γινοίμεθα. QVOD FELIX ET FA
STUM SIT EQVITES EFFICIAMUR. Unde & PE
SÆ appellati fuerunt, militari proculdub
acclamatione, qvæ vox Orientalibus EQVIT
ſignificat.

IV. Cyrus, qvod nomen Perſarum ling
Solem ſignificat, ex familia *Achæmenidum* p
terna, qvæ apud Paſargadas principatum o
tinuerat, oriundus fuit. *Herodot.* I. 225. Ἀχα
μενίδαι ἔνθεν οἱ Βασιλέες οἱ Περσίδ
γεγόνασι, *Achæmenidæ unde Reges Perſaru
ſunt oriundi*. De iisdem III. 65. VII. II.

V. Imperium Perſicum vocatur *ſecunda* M
narchia, & in ſtatua Nebucadnezaris comp
rat

ratur pectori & brachiis argenteis, apud Danielem VII. urso tribus dentibus prævalido & carnivoro VIII. arieti bicorni propter duo regna Medicum & Persicum. Prædicta fuit translatio imperii ab Assyriis ad Medos & Persas non tantum à Prophetis *Dan.* II. 28. 32. 39. VII. 5. VIII. 3. 20. X. 20. XI. 2. *Jer.* LI. 20. 30. 31. 32. verum etiam à Nebucadnezare, de qvo *Abydenus* apud Euseb. IX. πρoπ. in fine.

VI. Regna Persarum Imperio subjecta fuerunt *Tyrus*, de qvo *Berosus* apud Joseph. I. contra Apion. & X. Ant. ex Phœnicum Annalibus *Diod.* XV. *Sidon* cujus Rex *Tennes* vocatur, *Gemisto* II. apud *Diodorum* XVI. 45. Rex *Mentor*, dicitur, Tennes Rhodius Dux. De *Stratone* Rege Sidonis sub *Dario* Codomanno *Curt.* IV. 1. Ei suffectus *Abdalonymus*. *Curt.* 1. 1. *Justin.* XI. *Diodor.* *Ballonymum* vocat XVIII. & Tyri Regem constitutum. Utriusqve ergo urbis Rex unus et idem fuit. *Cyprus*, cujus Rex *Evagoras*, qvi ab Artaxerxe Salaminis regnum pactus est ea conditione, ut Persis regia, non servili conditione obstrictus esset. *Diod.* XV. Ei successit *Nicocles*. *Pythagoras* Rex Cypri in exercitu Alexandri M. commemoratur à *Curtio* IV. 3. *Armenia*. Ejus Rex sub Codomanno Ardoates. *Diod.* XXI. Ecl. *Cappadocia*, cujus Rex *Arybæus* tempore Labyniti sive Balthasaris apud *Xenoph.* II. παιδ. *Pharnaces* sub Cyro *Ariarathes* II. sub Dario Codomanno, qvem Perdiccas subegit, *Justin.* XIII. *Plut.* Eumene. Sed Mithridates

apud *Justin.* XXXVIII. negat Cappadociam Alexandro vel ejus successoribus subacta *Pontus*: Reges ejus fuere *Artabazes* Achæmenides, *Rhodobates*, *Mithridates* I. socius C minoris, qvem Xenophon vocat Satrapam Ponti. *Ariobarzanes*, *Mithridates*. II. Κτίστης qv successoribus Alexandri defecit. Qvanqv *Mithridates* apud *Justinum* XXXVIII. jactat Pontum nunqvam paruisse Macedonibus. *Car* cujus Rex fuit *Mausolus*, Regina *Artemisia* tempore Xerxis. Cares tempore Romuli imperiu maris tenuerunt *Euseb.* Chron. unde vetus Po ta apud Athenæum eos vocat ἅλος Ταμία *Hellesponti* Rex fuit *Gabæus*, qvi Labynito co tra Cyrum auxilia tulit. *Xenoph.* VII. παι *Phrygiæ* majoris Artacamas. *Xenoph.* VII.

VII. Limites Monarchiæ *Persicæ* fuerunt *Occidentem.* In Europa *Thessalia* & *Ister*, in frica *Pœni*; ad austrum *Lybia*, *Æthiopia* & *Ar bia*; ad orientem *India* ulterior: ad Septe trionem, *Jaxartes*, *Scythia*, *Caucasus*. Herodo III. 90. 91. 92. 93. 94. 95.

VIII. Hæc Monarchia Persica complecteb tur omnia illa regna qvæ Babyloniis par bant, atqve insuper. In *Asia*, Lydiam, Carian Lyciam, Phrygiam, Teucrorum s. *Dardanoru* & *Trojanorum*, Bithyniam, Mœoniam, Ionia (*Miletum*, *Ephesum*, *Myuntem*, *Colophonem*, *L badiam*, *Teum*, *Erythras*) Hellespontum, Sin pen, Cyzicum, Cumas, Phocæam, Abydum Lampsacum, Heracleam & Insulas Rhodum

L

emnon, Co, Strongylum ſ. *Naxon*, Cyprum, ımon, Lesbon, Baron, Tenedon, Thaſum, Deon, Caryſton, Eubœam. In *Africa* Ægyptum, yrenem, Barcen, Lybiæ, & Æthiopiæ partem. Europa Thraciam, Getas, Brygos, Helleontios, Perinthios, Cherſoneſum, Macedoiam & cætera usqve ad Theſſaliam, Totum oc Imperium *Darius* Hyſtaſpis in xx. regioes tributarias diviſit, qvæ ordine recenſenır ab *Herodoto* lib. III. 90. & ſeqq. Nationes aum ac populi ab eodem in exercitu Xerxis l. I. 61. ad 88. hi enumerantur: *Perſæ, Medi, Cis-, Hyrcani, Aſſyrii, Bactrii, Saræ, Indi, Arii, Par-i, Choraſmii, Sogdii, Gandarii, Dadicæ, Caſpii, ranga, Pactyes, Utii, Myci, Paricanii, Arabes, thiopes, Paphlagones, Ligyes, Matieni, Marian-mi, Syri* ſive Cappadoces, *Phryges, Armenii, Ly-, Myſi, Thraces, Bithyni, Cabelees* Mæones qvi *Baſinii, Moſchi, Tibareni, Macrones, Moſynœci, ares, Alarodei, Saſpires, Nomades* Sagartii, *hænices, Cyprii, Cilices, Pamphylii, Lycii, Dores, res, Inſulani, Iones, Æoles, Helleſpontii, Pontici.*

JAPHET.

PHET res MADAI, TUBAL, GOMER, TIRAS, MESECH, JAVAN, MAGOG complectitur.

JAPHET, Græcis *Japetus*, filius Noachi, ut ɔitramur, ſecundo genitus, in illa orbis diione *Aſiæ* Septentrionales plagas & univern *Europam* una cum cum novo orbe ſive *Arica* obtinuit: ita ut omnium ampliſſimam

 ſpatio

ſpatio terrarum & multitudine populorum
tum Imperiorum & regnorum majeſtate, c
tu, literis, duratione; hæreditatem accepe
divinæ benedictionis gratia, qva Deus ſe *di*
taturum Japhetum, ita ut in *tentoriis* qvo
Semi habitaret, promiſerat. Sola enim h
die Japheti familia per univerſum terraru
orbem dominatur, omnibus Imperiis, regn
populisqve per Europam, Aſiam, Africam,
Americam in ditionem ejus ac poteſtatem
dactis. Qvanqvam enim *Semi* & *Chami* poſte
tas qvædam adhuc per *Africam*, *Arabiam* &
ſiam regna poſſideat, qvalia ſunt *Maroc*
Teſſanum, *Abiſſinum*, *Congenſe*, *Monomota*
num & nonnulla per Indiam: omnia tame
illa vel in Chriſtianorum vel Turcarum, T
tarorumqve clientela ſunt eorumqve majeſ
tem comiter & obſeqvioſe colunt.

MADAI.

MADAI Regnum Medorum condidit.

I. MADAI omnium confeſſione *Medor*
nobiliſſimam gentem condidit, cujus ſupr
Euphratem & Tigrim ad mare Caſpium ſe
fuerunt. Alio nomine *Media* etiam *Aria* di
batur, teſte *Pauſania* in Corinthiacis & *He*
doto in Polyhymnia.

II. De antiqva Medorum Hiſtoria nihil co
ſtat, niſi qvod *Diodorus* Siculus lib. II. memi
Pharni Regis Medorum, qvem à Nino fixum
cruci affixum tradit. Nimirum jam antiqvi
n

nis temporibus Assyriaci Imperii pars: postea ab *Arbace* in libertatem asserti peculiare regnum constituerunt, ut supra ostensum fuit.

III. Medorum soboles *Parthi* & *Sarmatæ* habentur. *Justin.* XLI. *Plin.* VI 7.

TUBAL.

TUBAL Tibarenos condidit.

I. TUBAL gentem *Tibarenorum* ad Pontum Euxinum condidit, qvi postea *Iberi* dicti & *Chalybes.*

II. A Tubal *Hispani* suam originem arcessunt *Mariana* I. Rer. Hisp. cap. 3. qvod eatenus concedi potest si à Tubale statuantur conditi Iberes Asiatici; ab his coloniæ in Hispaniam deductæ. *Voss.* I. de Idol. 33. Qvanqvam *Strabo*, etsi libro primo dixisset Asiæ Iberes coloniam esse Hispanorum: tamen libro II. non abhorret ab eorum opinione qvi nihil eos nisi commune nomen habere arbitrantur.

GOMER.

GOMER tres ASCENAZ, RIPHAT & TOGARMA complectitur.

I. GOMER *Phrygum* antiqvissimæ gentis & amplissimæ conditor fuit, à qvibus etiam *Cimmerii* profecti videntur. Ita enim existimandum est, Japheti posteros, qvamqvam in Asia initio consederint, auctos tamen multitudine in Europam colonias duxisse & eam, tanqvam propriam hæreditatem, implevisse. Unde mirum videri non debet & in Asia reperiri Japhetæos,

taeos, præcipue ex Gomeri posteritate *Phryges*, *Bithynos*, *Cappadoces*, *Paphlagones*, & in Europa *Germanos*, *Pannonas*, *Slavos*.

II. A Gomero exortos esse *Comaros* supra mare Caspium Ptolemæo & Melæ, & *Cimmerios*, communis nec improbanda opinio est, & ab his *Cimbros* qvi Germaniæ, Galliæ & Britanniæ magnam partem multitudine sua impleverunt. Unde Britanni se hodieqve *Kumeros*, linguam suam *Kumerac* appellant. *Phrygum* linguam Germanicæ vicinam fuisse ex *Herodoto* in Euterpe, sive II. 2. patet, ubi βέκκος, vel ut alii Codices legunt, κεκός, Phrygibus panem significare tradit. Hoc enim Germanis hodieqve est *VVecken* vel Anglis *Kekas*.

Trojanum Regnum à Græcis destructum perhibetur.

I. TROIA, alio nomine ILIUM, à TROE & ILO condita. *Euseb.* num. 649. Τῆς Δαρδανίας ἐβασίλευσεν Τρὼς καὶ Ἶλος, ἀφ᾽ οὗ Τρῶες καὶ Τρωὰς καὶ ἡ πόλις Ἴλιον. *In Dardania regnavit Tros & Ilus, à qvo Troës & Troas & Urbs Ilium.*

II. De Bello Trojano & Trojæ excidio plena Poëtarum monumenta sunt, neqve qvicqvam majori antiqvitatis consensu celebratur. Et tamen repertus *Dion* Chrysostomus Cocceianus qvi in illo bello neq; victos fuisse Trojanos, neqve Trojam deletam, sed bellum

federe

ſedere ac pace compoſitum, Priamumqve & Hectorem felices cum poſteritate ſua regnaſſe contendit; cujus etiam ſententiam inferius ſeqvimur. Qvicqvid hujus ſit, periit tandem, qvocunqve caſu Troja, καὶ οὐδὲν ἴχνος ἐσώζετο τῆς ἀρχαίας πόλεως, *nullum antiqvæ urbis veſtigium extabat*, Strabonis ævo. In ejus locum ſurrexit tempore Alexandri M. *Ilium* hactenus pagus, & ſub Romanis, memoria priſcæ originis, magna incrementa ſumſit.

Trojani multas in Europam colonias duxêre.

Nullus poſt Phœnices populus *coloniarum* fecundior Trojanis fuit. Coloniæ illæ an excidii Trojani reliqviæ fuerint, an florentis adhuc & multitudine abundantis fructus, inter Poëtas & Dionem Chryſoſtomum diſceptatur. Hic enim ſtante adhuc Troja *Æneam* ab Hectore cum claſſe & numeroſa manu in Italiam miſſum vult, *Helenum* in mediam profectum Græciam, apud Moloſſos & Epirotas, *Antenorem* circa Adriam regnaſſe. Plurimi inſuper alii populi & urbes primordia ſua à Trojanis repetebant, etiam Franci & Britanni, ſed qvæ fabuloſa cenſentur.

Albanum regnum condidit Aſcanius.

Æneas Trojanis in Italiam ductis ibi regnum condidit, qvod ab urbe *Alba* longa Albanum fuit dictum. Ultimus Rex fuit *Numitor*

Sylvius, qvo defuncto Albani omnes sibi Magistratus regia potestate, *Dictatorum* nomine crearunt, *Dionys.* v. 83.

Cimmerii à *Scythis* pulsi in *Cimbriam* migrant.

Factum hoc in *Scytharum* expeditione Asiatica sub *Indathyrso* sive Madye. *Cimmerii* sive Comari habitabant ad paludem Mæotim supra mare Caspium inter Paropamisum & Imaum montes. *Pulsi* sedibus, partim in *Asiam*, Galatiam, Phrygiam, ubi urbem *Cimmerion* condiderunt, partim *Septentrionem* versus ad mare *Balticum* migrarunt, ibiqve famosissimam *Cimbrorum* gentem condiderunt. *Plut.* in Mario. *Strabo* VII. Qvod cur fabulosum videatur *Cluverio* III. Ant. Germ. 22. ratio plane nulla est. Facile enim per patentes Sarmatiæ campos transitus ad mare Balticum datur, ut Tartarorum excursiones ostendunt. Recte Salmasius *Cimmerios* esse *Cimbros*, Cimmerium *Bosphorum* esse *Cimbricum* statuit de lingva Hellenistica.

Cimbri à *Romanis* delentur.

Hi *Cimbri* propter inundationem regionis suæ ingenti numero circa tempora *Alexandri* M. migrare coacti, ut ex *Aristot.* III. Eudem. I. colligitur, & qvod frustra negat *Strabo* VII. magnam orbis partem pervagati, *Qvintil.* Declam. III. per annos CCXL. tandem à *Mario* deleti sunt. Reges eorum fuisse memorantur *Belus* & *Teutobocchus*. De sepulchro *Teutobocchi* reper-

reperto in Provincia Narbonensi vide vitam *Peireskii*. Qvi vero domi manserant, in modicam *Cimbrorum* gentem coaluerunt: qvæ hodie regni Daniæ partem præcipuam constituit.

Arioviſtus à Cæsare *Gallia* pellitur.

Fuit hic *Arioviſtus Rex Marcomannorum, Harudum, Nemetum, Triboccorum, Vangionum,* qvi ab Arvenis in Galliam vocatus *Heduos* ac *Seqvanos* oppressit: à Julio Cæsare victus ac *Gallia* pulsus fuit.

ASCENAZ.

ASCENAZ Germanos condidit.

I. Non placet *Bocharti* opinio, qvi cum *Gomer* fecisset Phrygum authorem, *Aſcenazum* filium ejus *Bithynos, Troadem, Phrygiam* minorem & *Aſcaniam* condidisse arbitratur. Nam cur *Phryges* majores & minores, *Bithyni, Troës, Aſcanii*, una eademqve gens, ejusdem lingvæ & originis perhibeantur. Præterea ad implendum orbem reqvirebatur ut primorum populorum propagatores non tam arcte cohabitarent, sed longius à se invicem dispalati, in vacua terrarum & remota secederent. Ita filios Javanis Græciam, Italiam, Galliam & Hispaniam occupasse tradit. Pariter de Gomeri filiis judicandum est. Nam cum solius Javanis & Gomeri posteritas ex Japhetæis à Mose commemoretur, manifestum est populos magnos celebresqve ab iis conditos, id qvod de Phry-

gibus & Bithynis, qvi ſatis obſcuri fuerunt, dici neqvit. Ac cum *Germani* natio ſint ex præcipuis & numeroſiſſimis totius orbis, niſi origines eorum *Aſcenazo* tribuantur, non habebunt idoneum tam famoſi populi authorem.

II. Non tamen negaverim initio in Phrygia *Aſcanios* conſediſſe, ibiqve nominis ſui memoriam reliqviſſe; unde etiam regna *Ararat*, *Minni* & *Aſcenaz*, tanqvam Cyro ſubdita *Jer.* LI. 22. recenſentur: ſed auctos numero, ex Aſia in Europam tranſiſſe ac inde eas terras occupaſſe qvas hodieqve *Germani* tenent, ſtatuendum eſt. Sive enim Pontum trajecerint, qvi inde *Axenos* & *Euxinus* dictus, ſive breviori via per Helleſpontum in Europam venerint, facilis in Germaniam dabatur tranſitus, qvorum olim populi, *Baſtarnæ* & *Peucini* ad ipſa Danubii oſtia & in oppoſito Phrygum littore habitabant.

RIPHAT vel DIPHAT.

RIPHAT vel DIPHAT Illyrios & Slavos condidit.

I. Eadem Bocharti in *Riphat* ſive *Diphat*, qvæ in Aſcenaz eſt hallucinatio, qvi *Paphlagonum*, *Bithynorum* & *Phrygum* qvasdam obſcuras nationes ab eo deducit, qvaſi Gomer cum filiis ſuis omnem ſuam poſteritatem in exigua illa minoris Aſiæ regione implenda exhauſiſſet.

II. Ex ipſo nomine haud obſcure colligitur Ripha-

Riphatem *Illyriorum* sive *Slavorum* conditorem fuisse. Nam qvod *Bochartus* inqvit: *Riphæos* montes, qvorum *Plinius* VI. 7. meminit, *nullibi esse*, magna incogitantia fuit. Eos enim *Russi* in suo Imperio exstare hodie asserunt. Et qvid opus *Riphæis* montibus, cum *Riphaces* Scythiæ populi apud *Melam*. I 2.21. *Arimphæi* apud *Plin*. VI. 7. exuent.

III. Regnum *Illyriorum* complectebatur tractum maris Ionii sive Adriatici, cum parte Epiri, *Corcyram*, *Epidamnum*, *Pharum* Rex commemoratur *Agron*, cui successit uxor *Teuta* à Romanis victa, & *Corcyra*, *Pharo*, *Epidamno*, *Atintanis* spoliata. Ita *Pines* filius Agronis reliqvum Illyricum retinuit. *Appian*. Illyr. *Istriam* occupavit *Demetrius* Pharius, qvem Romani everterunt. *Polyb*. v. Labeatum regnum complectebatur circiter LXX. oppida. *Appian*. Illyr. Reges memorantur *Pleuratus* & *Gentius*. *Plut*. Æmilio.

TOGARMA res Armeniorum & Pannonum complectitur.

I. TOGARMA *Cappadocum* & vicinorum Phrygiæ populorum conditor statuitur Bocharto, eodem errore qvo alios Gomeri posteros in nimis angustum minoris Asiæ spatium coëgit.

II. Cum *Ascenaz* sit *Germanorum* pater, Riphat & Togarma non possunt alii, qvam Germanis vicini esse populi. Nulli autem supersunt, carentes origine, præter *Pannonios* & *Illyrios* sive *Slavos*, qvi cum fuerint populi o-

mnium numerosissimi & latissime per Europam, à Germaniæ finibus usqve ad Scythas per Sarmatias dispersi, debent illis omnino aliqvi filiorum Gomer authores attribui. Jam vero *Ascenazum* Germanorum, *Rhiphatum* Illyriorum vel Slavorum conditores esse, manifesta nominum convenientia ostenditur. Restat ut *Togarma Armeniorum* & *Pannonum* sit conditor.

III. Armeniorum in Togarma nominis illustre monumentum superest, ablata prima syllaba, id qvod freqvens, ut ex *Hispania* Spania, *Aram* Ram, *Hispahan* Spahan apparet. *Arma* igitur gentilitium *Armenus*, & Topicum *Armeniam* de se gignit. Certum est Gomeri posteros boreale Ponti Euxini latus coloniis suis occupasse & inde facili trajectu in Europam inundasse. Unde haud absqve ratione conjicimus *Pannonas* Armeniorum propaginem fuisse, ut Ascaniorum Germanos & Riphatæorum Illyrios ac Slavos. Armeniæ regnum perantiqvum fuit. *Barzanis* Regis *Diodorus* III. meminit. Inde sub Assyriorum & Medorum sceptra concesserunt. De Pannonibus videri potest Lazius & alii.

TIRAS.

TIRAS res *Thracum* complectitur.

I. TIRAS *Thracas* condidit, unde *Trausi* populi ad Hæmum *Herodoto* V. & *Livio* XXXVIII.

Thuras

Thuras Martis cognomen, *Tereus* & *Teres* Regum nomina apud Thracas.

II. Sub nomine Thracum continentur etiam *Getæ*, *Daci* & *Mysi* teste *Strab.* VII. *Mela* II.2. Fuerunt enim *Thraces* gens post Indos maxima. *Herod.* V. Lingva eorum Germanicæ affinis, ut ex nonnullis vocabulis patet. *Bassaris* Thracibus erat vulpes teste *Probo* & *Cornuto* in Persium, qvod Germanorum *Vossen* est, *Voss.* III. Idol.70.

Odrysarum regnum amplificavit *Teres.*

Thucydides II. *Teres Sitalcæ pater primus regnum Odrysarum adeo amplificavit, ut cæteros Thracum Reges potentia superarit.* Et paulo post: *Teres Odrysarum regnum primus per vim est adeptus.* Hujus regni qvanta magnitudo fuerit hinc patet, qvod ab *Abderis* ad *Istrum* in latitudinem itinere undecim dierum & in longitudinem à *Byzantio* ad *Leæos* vel *Lainos* populos Pæonios circa Strymonem, tredecim dierum extenderetur.

MESECH.

MESECH condidit *Moschos.*

I. MESECH *Moschos* condidit, gentem ad Pontum Euxinum, ubi *Moschici* montes, Tibarenis & Chalybibus vicinam. Unde semper in Sacris Scripturis *Tubal* & *Mesech*, tanqvam vicini & cognati populi, conjunguntur. *Ezech.* XXVII. & XXVIII.

II. Ab

II. Ab his Moschis *Moscovitas* oriundos vix dubitant eruditi. Qvanqvam enim ab urbe regia *Moscow*, hæc à fluvio cognomine ita dicti tradantur; nihil tamen obstat, qvo minus, sicut montes Moschici, ita etiam fluvius ille à Moschis populis nomen acceperit.

JAVAN.

JAVAN res DODANIM sive RHODANIM, KITTIM, THARSCHISCH & ELISCHA complectitur.

I. JAVAN sive *Janus* Æolibus Ιαϝω, cum digamma, fuit *Jonum* sive *Græcorum* conditor. *Scholiastes* Aristophanis in Acharnan. Πάντας τοὺς Ἕλληνας Ἰάονας οἱ Βάρβαροι ἐκάλουν: *Omnes Græcos Barbari Iaones appellant. Vossius* 1. Idol. 18. *Janus videtur esse Javan filius Japeti.* Idem *Deucalion*: qvia Deucalonis filius Hellen: hic autem Elisa.

II. *Ionum* gens initio in Asia minore sedes habuit, qvorum regio *Ionia* dicebatur: inde in Europam transgressi omnes insulas maris Ægæi & qvicqvid terrarum à Thracia ad Isthmum jacet, occuparunt. Ibi olim Ioniæ finis, ut ex columna Thesei patet. *Plut.* Thes. *Strabo* IX.

III. JAVANIS posteri inter se diviserunt Græciam, Italiam, Galliam & Hispaniam, ut Bochartus ostendit.

Do-

DODANIM ſive RHODANIM.

DODANIM ſive RHODANIM res *Gallorum* & *Britannorum* complectitur.

DODANIM ſive RHODANIM, ſitne proprium, n gentilitium nomen in ambiguo relinqvinus: qvanqvam mens magis inclinet propriim eſſe. Gens *Rhodanim* ſive *Rhedones*, in Euopa eam Galliæ partem primo occupavit, qvæ ad fluvium *Rhodanum* & circa Maſſiliam acet, ita à croceis capillis vel fulvis dicta: oc enim non Arabibus modo *Rhadin* ſignifiat, ſed ipſis Germanis *Roth*, rubrum vel fulum eſt, unde *die Rothen* id eſt *Celtæ flavi*, nonen habuerunt. Aurea cæſaries à Marone & omnibus antiqvis illis adſcribitur, unde in Irbicii Tacticis vocantur τὰ ξανθὰ ἔθνη, *flavæ gentes*. Pars horum etiam in Epiro & Illyico conſedit, ubi Jupiter *Dodonæus* cultus, & n *Rhodo* inſula.

Galli in *Germaniam*, *Italiam* & *Aſiam* migrant.

I. Galliæ Celticæ populi, regnante *Ambigao*, Ducibus *Sigoveſo* & *Belloveſo*, cum ingenti nultitudine novas ſedes qvæſitũ emigrarunt. *Sigoveſus* cum *Boiis* Hercyniam Silvam occuavit & *Boiohæmum* appellavit. *Livius* v. *Paterul.* II. *Strabo* VII.

II. *Boii* poſtea à Marcomannis pulſi, trajeto Danubio, unde *Bojodurum* dictum, in Vindeliciæ

deliciæ partem ad Ænum concesserunt ibiqve *Bojoariam* condiderunt, & ex Vindelicia in *Nariscorum* terram regressi sunt. *Strabo* IV. VII. *Cluv.* Vindelic. cap. 3.

III. *Bellovesus* Bituriges, Arvernos, Senonas, Heduos, Ambarros, Carnutes excivit & per Taurinas Alpes Italiam ingressus *Mediolanum* condidit & Galliæ Cisalpinæ nomen dedit. *Liv.* v.

IV. *Tolistobogii*, *Trocmi*, *Tectosages* in Pannonia per CCC annos hæsere: tempore *Ptol.* Cerauni divisis agminibus, *Belgius* Macedoniam, *Brennus* Græciam invasit: Superstites ex clade Delphica, pars in *Thracia* circa Byzantium regnum condiderunt. *Polyb.* IV. alii in confluente Danubii & Savi consederunt, *Scordiscorum* nomine assumpto. *Strabo* VII. *Athen.* VI. Alii Ducibus *Leonorio* & *Luthario* in Asiam migrarunt, ubi à Nicomede I. Rege Bithyniæ Paphlagoniam accepere, qvæ ab ipsis *Galatia*, *Gallo-Græcia* & *Græco-Gallia* dicta. Trocmi *Ancyram*, Tolistobogii *Tabiam*, Tectosages *Pessinuntem* condidere. *Strabo* IV. & XII. *Paus.* X. *Justin.* XXIV. & XXXII. *Diod.* XXII. *Memnon* apud Photium. *Liv.* IV. Dec. 8. *Claudianus* II. in Eutrop.

Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
Illis, ante vagus, tandem regionibus hæsit,
Gæsaqve deposuit. Grajo jam mitis amictu.
Pro Rheno poturus Halym.

Hos Gallo-Græcos plurima vocabula Græca in suum idioma transtulisse vult *Lazius* I. de migra-

migration. qvorum prolixum catalogum ibidem exhibet, Græca vocabula cum Latinis contendens.

Allobroges in *Alpibus Italiæ* hæserunt.

Tempore Belli Punici II. Rex Allobrogum fuit *Broncus*, *Livius* XXI. Ei successit *Betullus* à Q. Fabio Maximo captus. Postea *Cottius*, à qvo *Cottiæ* Alpes dictæ. Populum Romanum hæredem sub Augusto constituit. Fuerunt etiam alii per Galliam Reges, qvales Svessonum *Divitiacus* & *Galba* apud *Jul.* Cæsarem II. de Bello Gallico. Segobrigiorum *Nanus* & *Comanus*, *Justin.* XLIII.

ELISA.

ELISA res *Græcorum* complectitur.

I. ELISA Græcis Ἕλλης, Ἕλληνε, Ἔλλις, condidit *Hellenas* sive *Græcos* tam qvi extra qvam intra Isthmum & Peloponnesum habitabant. Unde & *Alis* sive *Elius* Deus eorum teste *Vossio* I. de Idolat. 13. & *Hellespontus*, qvem trajecerunt, dictus, non à fabulosa Helle. Ab eo dicta *Elis*, in qva regio *Alisium* Homero commemorata. Purpura præstantissima ex Elisa afferebatur. *Ezech.* XXVII. 7. qvia ejus uber circa Laconicam & Corinthum piscatio fuit. Unde autem *Græcorum* nomen fluxerit, qvod receptum Latinis, incertum est. Sunt qvi id à *Rhagan* deducunt, unde factum ῥαῖος & γ præ-

præpoſito γέραιϛ. Nam non tantum Γραικοὶ ſed & Ῥαικοι dicti teſte *Heſychio.* Qvod ſi verum, tum ſtatuendum eſſet *Pelegum* & *Ragau* vel eorum poſteros in Græciam veniſſe & ab iis *Pelaſgos* ac *Græcos* denominatos. Nam Pelasgi & lingva & moribus fuerunt ab Hellenibus diverſi, unde *Herodotus* I. dicit eos lingva barbara uſos & alibi τὸ πελασγικὸν & ἑλληνικὸν opponit. Id conſtat Pelasgos in Italiam veniſſe, & forte cum iis Græcos, unde Græcorum nomen Itali Hellenibus tribuerunt.

II. *Græcorum* gens per *Aſiam* minorem, Inſulas maris Ægæi, Helladem, Peloponneſum, Siciliam & illam Italiæ partem, qvæ *Magna* Græcia dicebatur diſperſa fuit. Cauſa, qvod in parvas portiones diſperſi nulli communi imperio jungerentur: unde facile nunc hi, nunc illi ejecti, *Strabo* III. Dividebantur Græci in *Iones* & *Dores*. *Attici* ad Iones, *Æoles* ad Dores referebantur.

III. *Græcorum* Hiſtoria tempus ἄδηλον & μυθικὸν, ut aliarum gentium, complectitur. Qvidqvid à Creatione Mundi ad Diluvium, inde ad tempora Abrahami effluxit; id eſt res fere duum millium annorum, id omne Græcis *incognitum* ignoratumqve fuit. Tempus *fabuloſum* incipiunt à regno Sicyonio, Argivorum, Athenienſium & plerarumqve civitatum, atqve hinc mirabilem illam priſcorum Regum concatenatam ſeriem, ridendam potius

tius qvam credendam, proponunt. Nam & littora & promontoria & ſilvas & fontes Reges fecerunt. Ita cum Sicyon urbs littoralis Peloponneſi eſſet, primus ejus Rex debebat eſſe *Ægialeus* qvidam fictitius. Ita *Attica* qvod eſſet triqvetra, dicta Ἀκλικὴ: qvod aſpera & petroſa Κρανὰη. Unde mox Heroas & Reges *Actæum, Cranaum, Attidem*, *Cecropem* & alios finxerunt, qvi nunqvam in rerum natura fuerunt. Sed neceſſum omnino erat Reges illos à terra pariter & cœlo arceſſere, qvippe ex qvibus multi Græcorum pariter ac Ægyptiorum dii erant naſcituri, *Iſis* & *Apis*, *Hercules* & *Bacchus*, ut de reliqvis mythologicis nihil nunc dicam. Hos Reges & Heroas ex qvorum proſapia *Mythicam* ſuam Hiſtoriam compoſuerunt Græci, nõ eſt exiſtimandum omnino confictos ab illis fuiſſe. Sicut à Phœnicibus literas, ita Theologiam qvoqve & Hiſtorias Hebræas iisdem authoribus acceperunt, qvod qvidem factum fuit hac occaſione. Cum *Sanchuniatho* Berytius ab *Hierombalo* ſive *Jerubbaal*, qvi eſt *Gideon*, Sacerdote Dei Ἰϵύω ſive Jehovæ Iſraëlitarum Dei origines Phœnicias accepiſſet, ut ſupra relatum: ejusdem Sanchuniathonis ſcripta in lingvam Græcam translata nacti fuerint Græci, qvorum in Phœniciam freqventes erant navigationes. Atqve hinc illa *Mythica* Græcorum *Hiſtoria* tantam cum Sacrarum Scripturarum narrationibus affinitatem habet. Qvanqvam enim multa inſuper com-

commenta affinxerint, manserunt tamen certa vestigia originum unde petita fuerit. Qvod qvidem aliqvot claris exemplis facile ostendi potest. *Vossius* in libris de Idololatria prolixè probavit *Mosen* Hebræorum esse Bacchum, *Josuam* Herculem Græcorum. Adscripserunt autem suo Herculi non facta modo Josuæ, verum etiam *Samsonis*, à cujus ætate non multum distabat, qvippe *Hyllus*, Herculis filius, anno octavo Principatus Samsonis in Monomachia periit, si *Diodoro* credimus. *Samson* leonem in juventute dilaceravit; idem *Hercules* fecisse dicitur. Leo *Nemæus* idem est cum ille Samsonis *Timnathæo*. Uterqve multos Tyrannos & populi oppressores necavit. Hoc sibi volunt *Hydra*, *Centauri*, aves *Stymphalides*. Uterqve à *fœminis* deceptus periit. Uterqve sub ingenti *mole* sepultus. Toto sepultus *Oeta* jacet Hercules: Samson toto *templo*. Qvid qvod *duæ* Herculis *columnæ* in Samsonis historia, templum *Dagonis* diruentis, qvod duabus columnis nitebatur, clara sui vestigia ostendunt? Sed major erat Samson qvam ut uni Herculi exsculpendo sufficeret; alios qvoqve Heroas ex reliqviis procuderunt. Veluti *Oedipum* & *Sphingem*. *Ænigma* Samsonis fecit Sphingem, Cædes, qvam commisit in socero suo, *Oedipum* patricidam Laii; Hinc tot Tragœdiæ: & tandem Simsonis pariter ac Oedipi cæcitas & miserabilis exitus. Jam *Inachus* & Ἄνακες qvi sunt alii qvam *Enakim*, qvos Josua ex Palæstina pepulit? Qvid sibi vult Argonautarum ad Colchos

chos expeditio qvam qvod ſacræ literæ Salomoni in Ophir naviganti tribuunt? & *Jaſonis* nomen an non ex *Joſua* expreſſum videtur? Græci dicunt Jaſonem altera expeditione in Colchidem cum ingenti multitudine ſuſcepta, *Æetam* regno reſtituiſſe, orientem domuiſſe ac propterea divinis honoribus apud Armenios, Colchos, Medos cultum, ſtructis in ejus honorem templis qvæ *Jaſonia* vocentur. *Tacitus* VI. Ann. *Strabo* XI. *Juſtin.* XLII. *Marcell.* XXII. Qvæ omnia qvis non videt ex Joſuæ per orientem geſtis rebus fabuloſe ad Græcum Jāſonem à Poëtis detorta fuiſſe? Tempora fateor diſcrepant, ſed qvis à Græcis ante Olympiades temporum rationem exigat? & licitum erat Poëtis Hiſtoriæ Mythicæ magiſtris ſingula pro lubitu digerere. Qvanqvam ſi qvis etiam in temporibus convenientiam urgeat, facile bello Trojano, qvod inter omnes Græcorum fabulas principatum obtinet, convinci poterit. Ante omnia cum *Dione* Chryſoſtomo præſumo *nullum fuiſſe bellum Trojanum*, Ilium nunqvam à Græcis deſtructum, multominus totam Græciam propter unius fœminæ raptum communi conſenſu arma induiſſe. Aliunde igitur Belli Trojani fabula derivata fuit in Oceanum illum mythicum poëtarum, & unde potius qvam ex ſacris hiſtoriis? Nimirum ex hiſtoria *Jephtæ* ejusqve contra *Ammonitas* & *Ephraimitas* bello totum illud Trojanum incendium conflatum fuit. Hinc *Iphigenia* ad aras immolanda trahitur, Timante Agame-

gamemnonem præ nimio luctu sub velo abscondente. Qvæ enim illa est *Iphigenia* nisi *Jephtæ* filia, qvam ne nomine qvidem dissimulare voluerunt? *Iphis* igitur *Jephte*, & hic *Agamemnon* Iphigeniæ pater. Nolunt Græci immolatam Iphigeniam sed Dianæ cervam; ipsam ad Tauros, hospitibus immolandis, abripiunt. Disputant Hebræi hodieqve *an Jephtæ filia immolata*, & pleriqve negant ac tantum ad perpetuam *virginitatem* eam condemnant, virginumqve Vestalium præsidem faciunt. Ac id qvidem mirabile videtur Belli Trojani initium exacte in Principatus Jephtæ initium incidere. Eodem igitur anno qvo Jephta filiam suam immolare volebat, Græculi Agamemnonem suum adversis in Aulide ventis detentum fingunt Iphigeniam suam aris admovere. Atqve hæc qvidem sufficere videntur ad demonstrandum qvam prope omnia Mythicæ Historiæ apud Græcos ex Sacris Historiis Hebræorum deprompta & in alium sensum detorta sint.

Græci in Regna & Respublicas L. fere divisi fuerunt.

I. Si qvis calculum Politiarum, qvæ à Græcis institutæ fuerunt, accuratius subducat, circiter qvinqvaginta reperiet. Nomina eo ordine, qvo singulæ emerserunt & à Chronologis ac Historicis commemorantur, hæc sunt: *Ægialiæ* sive Sicynoniorum, *Lelegum*, *Messeniorum*, *Ectenum*, *Cretæ*, *Argivorum*, *Lacedæmoniorum*

rum ſive Spartanorum, *Pelaſgorum*, *Theſſalorum*, *Atticæ*, *Daulidis* in Phocide, *Locrorum* Ozolarum, *Corinthiorum*, *Eleuſinæ*, *Elidis*, *Pilæorũ*, *Arcadiæ*, *Æginæ*, *Ithacæ*, *Cephalleniæ*, *Phthiæ*, *Phocydis*, *Ephyræ*, *Æolidis*, *Thebarum*, *Calliſtæ*, *Ætolorum*, *Dolopum*, *Oechaliæ*, *Mycenarum*, *Dorienſium*, *Pherarum*, *Jolci*, *Locrenſium*, *Trachiniorum*, *Theſprotiorum*, *Myrmidonum*, *Salimines*, *Scyri*, *Hyperiæ* ſive Melitæ, *Inſul.* Vulcaniarum, *Megaræ*, *Epiri*, *Achaiæ*, *Ioniæ*, *Macedoniæ*, & inſularum maris Ægæi. Eo enim ordine antiqviſſimi Græcorum populi, regna & Reſpublicæ initio emerſerunt ſub his nominibus, qvæ poſtea nonnunqvam mutata, donec tandem poſt bellum Perſicum tota Græcia durante bello Peloponneſiaco, in duas qvaſi magnas Reſpublicas, *Athenienſium* & *Spartanorum*, diviſa fuit, cæteris Græciæ populis vel vi, vel ſeclere ad alterutram adactis, à qvo tempore in Græcia floruerunt Reſpublicæ *Athenienſium*, *Spartanorum* ſive Laconum, *Cretenſium*, *Argivorum*, *Thebanorum*, Corinthiorum, Syracuſanorum, Corcyræorum, Samiorum, Chiorum, Rhodiorum, & tandem *Achæorum* ac *Ætolorum*. Sub qvibus Græcia primo in *Macedonum*, inde *Romanorum* poteſtatem conceſſit. Qvæ Reſpublicæ cum à Pauſania & Ubbone Emmio copioſe deſcriptæ ſint, nos pauca tantum per ſaturam commemorabimus.

II. Initio ſinguli populi ac civitates pleræqve Reges habuerunt: poſtea abrogata regia poteſtate Reſpublicas, Ariſtocratias & Demo-

cratias instituerunt, ut ex omnibus non ni
duo Regna remanserint, Macedonicum
Spartanum.

Oenotri, *Pelasgi* & *Tyrrheni*, *Italiam* ac *Siciliam* occupant.

Antiqvissimæ Græcorum migrationes in I-
taliam ab *Oenotris* & *Pelasgis* factæ sunt. *Oe-
notri* Ausoniam de suo nomine *Oenotriam* ap-
pellarunt, dicti etiam *Aborigines* à montan
sedibus: inde in Siciliam trajecerunt. Post eo
Pelasgi, cum diu per Asiam, Peloponnesum
Græciam errassent & in Thessalia, qvæ exind
Pelasgia dicta, consedissent, à *Curetibus* & *Lel-
gum* manu, qvos *Ætolos* & *Locros* appellan
pulsi & per varias insulas ac regiones disper
tandem in Italiam venerunt & inter Aborig
nes, Umbros, Siculos, Auruncos, consederun
anno octogesimo ante captam Trojam. Se
qvia antiqvæ illæ Græcorum migrationes ad
modum incertæ & fabulosæ sunt, de illis *Dio-
nysius* Halicarnasseus lib. I. prolixius videatu
De *Tyrrhenorum* ex Asia in Italiam advent
omnia etiam incerta sunt. Non esse eos Ly
dorum coloniam Dionysius ex lingva osten
dit, qvæ diversissima Hetruscis & Lydis fui
Tanta Græcorum multitudine in Italiam con
fluente pars ejus inferior & Sicilia *Magn*
Græcia dictæ fuerunt. *Strabo* VI.

Athenienses *Regibus* & *Archontibus* gubernabantur.

I. Regnum Atheniensium condidit Cr

CRO

crops Ægyptius, *Saitarum* colonia in Atticam deducta, ante primam Olympiadem annis 780, ut ex Castore habet *Eusebius* in Chronico. *Diod.* Sicul. I. Ab ejus temporibus Græcorum antiqvitates deducit Chronographus *Parius* inter Arundelliana marmora à Seldeno editus. Fuisse qvidem ante Cecropen dicuntur & alii Reges, veluti *Ogyges*, *Actæus*, sed certior series à Cecrope descendit.

II. Post generosam Codri pro patria mortem, creati Athenis *Archontes* primo *perpetui*; deinde *decennales*, utriqve ex familia *Metonditarum*; ultimo *annui*, de qvibus *Meursius* in libris de Regibus & Archontibus Atheniensium.

HERACLIDÆ recuperant Peloponnesum.

I. Dorienses cum LXXX. annis Peloponneso exulassent, tandem Ducibus Heraclidis *Aristodemo*, *Cresphonte*, in Peloponnesum redierunt, qvod dicitur *Descensus Heraclidarum* sive *Doriensium* in Peloponnesum, estqve in Historia Græca celeberrimus, de qvo *Herodot.* VI. *Thucyd.* I. *Diod.* Sicul. IV. *Pausʃ.* Lacon. *Vellejus* I. *Justin.* II. *Euseb.* Chron.

II. Constituerunt *Heraclidæ* in Peloponneso Regna *Spartanorum*, *Corinthiorum*, *Messeniorum*, *Elidis*. Unde lingva *Dorica* etiam apud *Arcadas* & *Eleos*, qvia *Æolici* generis, prævaluit, ut tandem tota Peloponnesus existimata sit δωρίζειν διὰ τὴν σύμβασιν ἐπικρά-

 τειαν

τειαν Doriensium Spartanorum, ut *Strabo* testatur. Nam non tantum qvod coloniæ essent Doriensium Heraclidarum, verum potissimum qvia subjecti Spartanis, *Dorica* lingva usi fuerunt. *Pelopidæ* vero Sparta pulsi in *Achaia* regnarunt.

Iones & Æoles in Asiam migrant.

I. *Iones* Peloponneso ab Heraclidis Doriensibus expulsi *Athenas* venerunt, à qvo tempore Athenienses dicti *Iones* & *Attica* Ionia. *Strabo* VIII. IX. Cum vero tantam multitudinem regio alere non posset, suscepta *migratio* celeberrima in Asiam, veterem patriam, ejusqve ora maritima occupata, qvæ exinde dicta, *Ionia*. Urbes condidere, *Ephesum*, *Miletum*, *Erythram*, *Clazomenas*, *Phoceam*, *Colophona*, *Prienen*, *Lebedum*, *Myuntem*, *Erythram*, aliasqve minores, multasqve *in Ægæo* ac *Icario* mari Insulas, *Samum*, *Chium*, *Andrum*, *Tenon*, *Delon*, aliasqve ignobiles.

II. Mox *Æoles* eadem profecti Græcia longisqve acti erroribus, non minus illustres condidere urbes *Smyrnam*, *Cymen*, *Larissam*, *Myricam*, *Mitylenen*, & alias. *Herod. Pausan. Ach.* *Strabo* XIII. *Vellejus* I. *Ælian.* I. Var. 5. *Eus. Chron.*

III. Ex hac migratione qvatuor lingvæ Græcæ dialecti exortæ; *Attica*, *Ionica*, *Dorica*, *Æolica*. Nam qvamdiu in Græcia manserant, eadem *Doriensium* qvæ *Æolum*, eadem *Ionum* qvæ *Atheniensium* dialectus, vel parum differens fuit. *Strabo* VIII. At in *Asia* Mysis & Phrygibus, Ca-

ribus

bus & Lelegibus permixti, multum lingvam nmutarunt, de qvo Salmaſ.Helleniſt.

IV. Poſtea *Iones* Aſiatici latius diffuſi plumas ad Pontum Euxinum colonias condiere.*Strabo* VII. & tempore Cyri *Phocenſes*, imrimis *Mileſii* LXXV. civitatum conditores. *rabo* XIV. in ipſam *Corſicam*, *Hiſpaniam* & *alliam* migrarunt, ubi civitatem *Maſſiliam* ad ſtium Rhodani condiderunt ducibus *Præto* *Simone*. Hinc literæ moresqve Græcorum in allia *Thucyd*. I. *Strabo* IV. *Livius* XXXV.

V. Cum ita *Iones* Aſiam occuparent, *Leles* & *Cares* ab iis ſedibus ſuis ejecti alias ters petierunt. *Strabo* XIV. pars eorum in *Ægyum* venit, qvibus à Pſammeticho ſedes circa *baſtum* urbem ad Peluſiacum oſtium attriitæ. *Herod*. II. alia manus ab Anaxilao Rhegiorum Tyranno evocata *Zanclen* Siciliæ ocupavit. *Thucyd*. VI. *Herodot*. VII. qvos paulo oſt *Meſſenii* iterum ejecerunt. *Strabo* VI. *auſ*. IV.

Cyrene à *Batto* condita.

I. *Battus* filius Polymneſti *Minyarum* famie ex inſula *Thera* coloniam *Græcorum* & *Phœcum* Cadmi poſterorum, in Africæ locum, i *Iraſa* nomen, deduxit & urbem condidit *renen*, in qva poſteri ejus regnarunt. *Herod*. . *Pindar*. Od. IV. Pyth. ſub *Batto* III. novis ex niverſa Græcia colonis Cyrene aucta. Eam in es claſſes *Battus* IV. diviſit. Ultimus Rex Cyres fuit *Arceſilaus*, qvi à *Barcæis* Afris occiſus,

civitatem liberam reliqvit. Duravit is ſtatu
usqve ad tempora Alexandri Magni, cum
Thymbrone Harpali ſpoliatore bello fracti, i
poteſtatem *Ptolemæi* Lagi conceſſere.

Meſſenii à Lacedæmoniis in exilium pelluntur.

Capta *Ithome* & *Ira* Meſſenii ſedibus ſui
pulſi per univerſam Græciam diſperſi fuerun
& in Sicilia *Meſſanam* condiderunt. *Juſtin.* II
Strabo VI. & VIII. *Pauſan.* IV. Sed poſtea fraud
à *Mamertinis* hoſpitibus trucidati fuerunt
urbs *Mamertium* vocata; uſus tamen *Meſſan*
nomen reſtituit *Flor.* II. I. Tertio bello vic
Helota & Peloponneſo pulſi partim *Naupactum*
partim in *Siciliam* ad Meſſenios, partim in
fricam conceſſere. *Diodor.* II & XV. Poſt Bellu
Meſſenii Spartani coloniam *Partheniorum* du
ce Phalanto in Italiam miſerunt, qvi *Tarentu*
occupàrunt, ut iidem auctores teſtantur.

CORINTHII poſt Reges Prytanas inſtituunt.

CORINTHIORUM qvinqve Dynaſtias recenſ
Scaliger, alii ſextam addunt. Tres celebrior
fuerunt *Siſiphidarum*, *Heraclidarum* & *Bacchia*
darum; ultimus *Bacchiadarum* *Teleſtes* fui
poſt qvem Corinthii *Prytanas* inſtituerun
qvibus oppreſſis *Cypſelus* & *Periander* Tyra
nidem invaſerunt. Ipſa Corinthus tandem
Mummio funditus exciſa & deleta, mox iteru
ſitu loci pulcherrimo emerſit & hodieqve i
ter florentiſſimas Græciæ recenſetur.

Imperium Macedonicum condidit Alexander Magnus.

I.MACEDONUM originem sunt qvi à *Chittim* Javam filio deducunt.Ita author libri primi Macchabæorum *Alexandrum* Macedonem egressum dicit ἐκ τῆς γῆς Χεττιίμ, & *Persea* cap. VIII 5.vocat κιτιέων βασιλῆα.Neqve abludit nomen Macedoniæ antiqvum; dicta enim fuit *Macettia* vel *Macetia* & Macedones *Macetæ* apud *Gellium*. IX.3.

II.Sed qvia apud Danielem *Alexander* vocatur Rex *Javan* id est Græciæ, ex Javani autem filiis Elisa condidit Græcorum populos, qvorum pars Macedones fuerunt : hinc præstat *Chittim* in Italiam ablegare, & originem Macedonum à Græcis sive Elisa deducere, maxime qvia *Caranus* regni conditor fuit ex posteritate Herculis.

III. Conditor regni Macedonum statuitur CARANUS,*Vell.*I.*Justinus* VII.*Pauf.*IX.qvod idem ac Κοίρανος Dominus. *Ausonius* epist. XIX. *Et Caranus Pellæa dedit qvi nomina Regum.*Fuit ex Herculis posteritate & ab eo XI.vel XII. non vero XVI. ut apud *Vellejum* corrupte scribitur. Et sunt qvi Persarum acMacedonum Reges ab eadem origine, *Perseo* nimirum deducant, qvod ut obscurum, in ambiguo relinqvimus. Qvanqvam vero Regum series à *Carano* deducatur ; primus tamen *Perdiccas* I.Rex nominatus fuit. *Solinus* cap. 14. *Herodotus* VIII. 137. 138. Ac ab eo tempore Macedones & Thessali, qvi

tamen antiqvissimi Græcorum sive Hellenum erant, Barbaris accensi & nomine *Hellenum* exclusi fuerunt, qvod cum hactenus solis *Phthiotis* competeret, imposterum omnibus Græcis, præter Macedones & Thessalos, tributum fuit, ut Salmasius de lingva Hellenistica ostendit.

IV. Imperium *Macedonicum* vocatur TERTIA MONARCHIA & in statua Nebucadnezaris comparatur *ventri & femoribus* æneis, *pardo* etiam qvatuor alis & totidem capitibus conspicuo & *hirco* volanti, unde *Alexander Magnus* ab Arabibus & Persis vocatur *Dhul karnayn*, id est, *Bicornis*, qvod Europæ pariter atqve Asiæ Imperium obtinuerit. Nam Ægyptus Asiæ ex parte accensebatur.

V. Cum *Philippus* Rex Macedoniæ Corinthi *Dux* Græciæ contra Persas constitutus esset, *Justin.* IX. 5. sive στρατηγὸς αὐτοκράτωρ τῆς Ἑλλάδος, *Diod* XVI. 90. *Gemistus* II. filius ejus ALEXANDER fulguri coruscanti similis & hinc inde discurrenti admiranda celeritate affulsit. *Appian.* in procemio Hist. Rom. & vastissimum per *Europam*, *Asiam* & *Africam* Imperium condidit, cujus termini fuerunt *Ister* & *Pontus* Euxinus versus boream, *Hypasis* & *Oceanus* Indicus, sinus *Persicus* & *Arabicus* versus Orientem ac Austrum, in Africa *Cyrenæ*. Omnes hoc spatio conclusæ provinciæ Alexandro M. subfuerunt, exceptis in Græcia *Ætolis*, in Peloponneso *Lacedæmoniis*, *Cappadocibus* in

Asia

Asia *Just.*XXVIII.2. *Strabo* x. *Provinciæ* fuerunt: *Macedonia, Thracia, Græcia, Ægyptus, Africæ* & *Arabiæ* pars, *Syria, Cilicia, Lycia, Pamphylia*, Major *Phrygia, Caria, Lydia*, Minor *Phrygia, Paphlagonia, Media, Susiana, Parapemeni, Arachosia, Gedrosia, Drancæ, Aria, Bactriana, Sogdiana, Parthia, Hyrcania, Armenia, Persia, Babylonia, Mesopotamia, Media, India* inter Hydaspen, Indum, Hypasin *Curt.*x. *Diod.*XVIII. *Arrianus* I. de rebus post Alex. *Justin.*XIII. Qvod vero *Mithridates* apud *Justin.* XXXVIII.7. testatur: *Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum, Bithyniam, Armeniam* majorem minoremqve neqve *Alexandrum* neqve ejus *successores* subegisse, id jactanter potius ab eo qvam vere dictum. Paphlagoniam subactam fuisse testatur *Curtius* III. Cappadociam post obitum Alexandri Perdiccas domuit, Ptolemæus Cyrenen, *Just.* XIII. 6. Et tum temporis *Media* & *Phrygia* in *majorem* & *minorem* primum divisæ fuerunt. Tradunt Arabes Alexandrum exstruere cœpisse aggerem *Jazuzi*, id est portas *Caspias*, de qvo Abul Phanagius & Nubiensis Geographus, qvantum credibilius est per aggerem Jazuzi intelligere eos famosum illum murum Sinensem, cujus conditorem fecerunt Alexandrum Magnum ignorantia rerum Sinicarum, cum aliqvanto post ætatem Alexandri tempore demum exstructus fuerit, ut in Sinensibus dicemus.

Divisum fuit in regna *Asiæ, Thraciæ, Macedoniæ, Syriæ* & *Ægypti*.

I. Causa hujus dilacerationis fuit *ambigua* Alexandri M. moribundi *vox*, qva nulla habita ratione fratris liberorumqve suorum, successorem illum constituit qvi *dignissimus* esset, unde Duces sibi imperium veluti palmam propositum existimantes, illud in varias partes & regna distraxerunt.

II. Igitur occisis à *Cassandro* Alexandri liberis, primus *Antigonus* post victoriam ad Cyprum REGEM se vocavit. *Justin.* xv. cujus exemplum Ptolemæus, *Seleucus, Cassander, Lysimachus* secuti, singula regna condiderunt.

Ex regno Asiæ regna *Pergami, Bithyniæ, Cappadociæ* & *Ponti* nascuntur.

I. Regnum *Asiæ* condidit ANTIGONUS ejusqve filius *Demetrius*, urbe *Antigonia* ad Orontem structa. *Diod.* xx. sed illud mox iterum collapsum ac destructum fuit, ex cujus ruinis regna minora Pergami, *Bithyniæ, Cappadociæ* & Ponti exorta fuerunt.

II. *Cappadociam* recuperavit *Ariarathes* filius illius *Ariarathis*, qvem Perdiccas subegerat. *Diod.* XXXI. *Justin.* XXXVIII. Commune Regum nomen fuit *Ariarathes*. Victo *Tigrane* & *Mithridate* Pompeius *Ariobarzani* Regi Cappadociæ *Sophenam Gordienam* sive Armeniam Minorem, *Cabalam* Ciliciæ & alia loca donavit

rit. Ultimus Regum *Archelaus* Romam à Tiberio evocatus ibidem obiit, Populo Romano regni Cappadociæ hærede constituto, teste *Jornando* de success. regnorum, cap. 55.

III. Regnum *Pergamenum* condidit *Philæterus* thesaurorum Lysimachi in castro Pergameno custos, cujus successor *Eumenes*, Smyrna, Phocea, Colephone, Mysia & omni Asia Minore occupatis, *regium* nomen cum diademate sumsit. *Strabo* XIII. *Pausan.* I. *Livius* XXXIII. Et qvanqvam *Attalus* ab *Achæo* Asia minori exutus *Pergamenas* tantum regiones teneret, mox tamen amissa recuperavit. *Polyb.* VII. Inde *Romani* victo Antiocho Magno Eumenem *Asia* Minore & *Chersonneso* Thraciæ, ubi urbs *Lysimachia*, donarunt. *Val.* Max. IV. ita ut regnum hoc *Lycaoniam*, *Phrygiam*, *Mysiam*, *Lydiam*, *Ioniam* & *Chersonnesum* Thraciæ complecteretur. *Livius* XXXVII. 1. *Macc.* VIII. 8. Sedes regia *Pergamum* erat. *Attalus* III. Regnum Asiæ Pop. Rom. testamento legavit, qvam victo *Aristonico* in provinciæ formam redegerunt. *Livii* epit. LVIII. *Vell.* II. 4. *Flor.* II. 20. *Justin.* XXXVI. 4. *Strabo* XIII. & XIV. *Plin.* XXXIII. II. *Val.* Max. V. 2. *August.* XIII. C. D. II. *Acron* ad Horat. Carm II. 18. vult ex Horatii sententia Romanos non jure factos hæredes Attali. Idem innuit *Mithridates* in fragmentis Sallustii lib. IV. Histor.

IV. Regnum *Bithyniæ* condidit *Zipoetes* Thrax, ante qvem tamen in ea *Dydalsus*, *Botyras*, *Bas* regnaverant, *Memnon* apud Photium cap. 19. 20. 21. Ejus filius *Nicomedes* Pontum &

Paphlagoniam ope Galatarum adjecit, à qvo tempore *Bithynia* & *Pontus*, qvæ hactenus duæ distinctæ Provinciæ fuerant, uno *Bithyniæ* nomine censebantur. Idem *Nicomediam*, filius ejus Prusias *Prusam* exstruxit. Sed *Paphlagones* iterum peculiares Reges habuerunt, qvorum commune nomen fuit *Philiamenes* sive potius *Pylæmenes* à Pylæmene Paphlagonum ad Trojam Duce, *Homer.* ιλ. 11 & v. à qvo Paphlagonia etiam *Pylæmenia* dicta, *Plin.* VI. 2. Mentio etiam fit *Ptolemæi* Regis Paphlagoniæ apud *Liv.* LIX. *Strab.* XIV. post cujus obitum inter Mithridatem & Nicomedem III. divisa fuit. *Appian.* in Mithrid. *Justin.* XXXVII. Sed Romani per legatos Paphlagoniam restitui petierunt, qvod Nicomedes subdole fecisse visus fuit tradens eam Philiameni filio suo tanqvam justo Regi. Unde *Orosius* VI. 2. *Nicomedem* & *Pylemenen* Paphlagoniæ Reges vocat. Paulo post Romani eam liberam esse jusserunt, *Justin.* XXXVII 4. Pilæmenes Rex Paphlagoniæ Romanos hæredes testamento instituit. *Jornandes* de success. regnor. cap 55.

V. Cæterum ex Paphlagonia novum regnum sub nomine *Galatiæ* vel *Gallo-Græciæ* vel *Græco-Galliæ* emersit. Qvippe cum *Galatæ* Nicomedi I. contra rebelles auxilia tulissent, *Paphlageniam* iis dedit, qvam occupatam *Galatiam* dixerunt. Duo *Galatarum* Principes memorantur *Leonorius* & *Lutharius*: gentes tres, *Trogmi* qvi Ancyram, *Tolistobogii* qvi Tabiam & *Tectosages* qvi Pessinuntem condiderunt.

Pau-

*Pausan.*x.*Strabo* XII.*Orgiagontis* Regis Galatarum meminit *Flor.*II.II. Poſtea Pompejus victo Mithridate Galatiam in qvatuor *Dynaſtias* ſive *Tetrarchias* diviſit. *Appian.* in Mithridate & Syriacis. Orientalis partis Rex fuit *Dejotarus* Sub Auguſto in provinciæ formam redacta.

VI. *Bithyniæ* ipſius *Nicomedes* IV. P.Romanum teſtamento hæredem ſcripſit, à qvibus in provinciæ formam redacta fuit. *Appian.* Mithridat.

VII. *Ponti* regnum ſucceſſoribus Alexandri inter ſe digladiantibus occupavit *Mithridates* II.Κτίςης, qvanqvam *Mithridates* VI. Eupator apud *Juſtinum* XXXVI. teſtetur: *Pontum nunqvam Macedonibus paruiſſe.* Hoc regnum late per *Scythiam* extenſum, *Colchidem, Boſphorum, aliosqve* populos ad Pontum Euxinum complectebatur. Poſt victum à Pompeio Mithridaten, Pharnaces Boſphoranum regnum ſibi pactus, cui à Cæſare ſuffectus *Mithridates* Pergamenus, ab Antonio *Darius.* Deinde *Cæſares* crearunt Reges *Boſphori, Iberiæ* & *Armeniæ*, multum licet reluctantibus Parthis & Perſis.

Thracia in *Sapæos, Odryſas* & *Galatas* diviſa.

Regnum Thraciæ condidit LYSIMACHUS, à qvo *Lyſimachia* in Cherſoneſo exſtructa, qvæ prius *Cardia* dicebatur. *Juſtin.*XVII.I. *Pauſ.*Att. *Strabo* X. *Stephanus.* Poſt ejus mortem *Thracia* in tria regna *Sapæorum, Odryſarum* & *Galatarum*

rum fuit divisa. Galatæ enim post irritam templi Delphici Duce *Brenno* oppugnationem, non ibi fulminibus & terræmotu deleti, ut Græci Polybio teste fabulantur; sed magno numero in *Thraciam* migrarunt ibiqve Regnum celebre condiderunt.

Macedonia ad *Alexandri* Familiam redit.

Post varios motus, cum extincta Cassandri familia Macedonia diu prædæ & direptioni occupantium *Pyrrhi, Seleuci Nicatoris, Ptolemæi* Cerauni, *Galatarum*, exposita fuisset, tandem *Antigonus* Gonatas ex Alexandri Magni posteritate eam reçuperavit. Ultimus Regum fuit *Perseus*, qvo victo Macedonia à Romanis in provinciæ formam redacta.

Syria defectione *Indorum, Bactrianorum, Parthorum, Armeniorum, Medorum, Judæorum, Arabum* debilitata fuit.

I. Regnum *Syriæ*, qvod omnes Orientis provincias Macedonicas, usqve ad *Hypasin* Indiæ complectebatur, SELEUCUS *Nicanor*, ut in numismatis, *Nicator* ut *Appiano* in Syriacis, *Ammiano* XXIII. *Justino* XV.4. & XXXVIII.7. vocatur, cujus successores SELEUCIDÆ dicti, fundavit; ac in LXII. provincias divisit. *Appian*. Syriac. plurimis insuper urbibus structis. Qvippe XVI. *Antiochias*, IX. *Seleucias*, tres *Apamias*, unum *Stratonicen* & præterea alias exstruxit. *Strabo*

XVI.

xvI. *Plin.* xvI. 26. *Appian.* Syr. *Ecbatanam* instauravit. *Plin.* vI. 14. *Antigoniam* delevit, incolis *Seleuciam* ad Tigrim translatis. *Diod.* xx. Condita *Seleucia* qvadragesimo à *Babylone*, lapide, ejus vicinia *Babylon* magis magisqve exhausta & in solitudinem redacta fuit. *Plin.* vI. 26 adeo ut *Diodorus* Siculus II. testetur: *sua ætate exiguam ejus partem habitatam, maximam intra muros agrorum cultui expositam.* Ita impletum qvod *Jeremias* LI. 27. 62. prædixerat. Ab his Regibus *Seleucidis* multæ urbes *Macedonici* nominis per orientem exstructæ, *Berrhœa, Edessa, Perinthus, Maronia, Callipolis, Pella, Oropus, Amphipolis, Arethusa, Astacus, Tegea, Chalcis, Larissa, Erea, Apollonia* in Parthia, *Sotera, Calliopi, Charis, Hecatompolis, Ahaia,* in Armenia *Nicopolis,* in Mesopotamia *Nicephorion* & aliæ. *Appian.* Syr. Divisit *Seleucus*, ut filio *Antiocho* novercam Stratonicen depereunti, svasu *Erasistrati* gratificaretur, regnum in duas partes, ita ut *Euphrates* communis terminus esset.

II. Deinde duo fratres *Seleucus* Callinicus & *Antiochus* Hierax regnum diviserunt, limite Tauro monte constituto. *Justin.* xxvII. qvorum discordia factum, ut plurimæ provinciæ Orientis deficerent, qvas magnam partem, Parthia excepta *Antiochus* Magnus recepit. *Polyb.* vII. vIII. x. xI. *Justin.* xLI. *Appian.* Syr. *Joseph.* xII. 3. His temporibus regnum Syriæ divisum fuit in Asiam *intra* & *extra* Taurum. Asia *intra* Taurum terminos habuit versus Occidentem, *Taurum* usqve ad *Tanaim* amnem à valle Tauri us-

qve

qve ad juga qva in Lycaoniam vergit. *Scipio* apud *Livium* XXXVII. XXXVIII. itemqve Halyn fluvium: *Sylla* apud Appian. in Mithridat. Asia *extra* Taurum alio nomine *superior* dicebatur. *Polybius* VII. & alibi *Syria* qvoqve; alia *inferior*, qvæ *Phœnicen*, *Palæstinam*, *Ituræam* complectebatur, alia *superior* dicta. *Appian*. Syr. & Mithrid. *Joseph*. XIII. 8 9. Fuerunt etiam regna *Ciliciæ*, *Damasci* sive Cavæ Syriæ, *Antiochiæ* & *Comagenes*, qvæ à Seleucidis inter se discordibus condita. Tandem cum regnum Syriæ intestinis *Seleucidarum* dissidiis magis magisqve debilitaretur, Syri *Tigranem* Regem Armeniæ evocarunt, qvo à Romanis victo, Syria in provinciæ formam redacta. Qvanqvam enim Lucullus *Antiochum* Euseben sive *Philippum* Asiaticum ex latebris evocatum, data *Seleucia*, ad regnum Syriæ avitum, evocaverit, eo tamen mox à Pompeio, velut indignus, spoliatus fuit.

India à *Macedonibus* deficit.

Post obitum *Alexandri*, discordantibus inter se Macedonibus, Indiam *Androcottus* invasit, *Justin*. XVI. 4. cui *Seleucus* Nicator adsitas Indo provincias dedit, ac pro iis Iↄ. elephantes accepit. *Strabo* XV. *Plut*. Alex. Ita India à corpore Imperii Macedonici avulsa peculiares *Reges*, sed ut ex nominibus eorum patet, *Macedonico* sangvine prognatos habuit. *Demetrii* Regis Indorum meminit *Justin*. XLI. 6. *Apollodori* & *Menandri* Epitome sive prologus in *Trogi* librum XLI. & *Strabo* XI. Qvi postea Indiæ

iæ ſtatus fuerit per multa ſecula non conſtat, iſi qvod *obeliſci* Græca cum inſcriptione ab Alexandro & ejus ſucceſſoribus poſiti, hodieqve paſſim reperiuntur. Tota regio in complura regna diviſa fuit. Reges communi nomine *Rahiæ* vel *Radziæ* vocabantur. Celebriores populi *Veneſares*, *Colles*, *Agloanes*, *Petanes*, & bellicoſiſſimi *Reysbutha*. Præcipua regna *Delly* & *Cittor*. Ultimus Rex *Delly* fuit Raſis *Pethorus* ſive *Bathour*, ſub qvo A. IↃCCCCLXX. *Potanenſes* regnum Indiæ invaſerunt & usqve ad tempora *Tamerlanis* obtinuerunt. Atqve hi Reges *Delyenſes* præcipui Indiæ Reges fuerunt, de qvibus intelligendus Mirkond, dum dicit qvod *Baharon* Gur Rex Perſiæ filiam duxerit maximi Regum totius Indiæ. Regnum *Cittor* tenuit qvidam *Ranna* & ejus poſteritas, qvos Reges Indi haud ſecus ac Papam Romanum Europæi venerabantur. Tandem Zimet *Patha* Rasbootes caſtellum *Cittor* & alia loca *Rannæ* eripuit, ſub qvo *Achar* Rex Mogolum id ſubegit. *Ranna* Mandou *Oudeporam*, *Pormandel*, *Siaſend* & aſperrimos montes retinuit, qvibus locis à *Ziahangiar* Rege Mogolum A CIↃ IↃ CXIV. ſpoliatus, ſedem in arce Gurchitto poſuit ac amiſſa recepit, cui A. CIↃ IↃ CXIX. filius Kharen ſucceſſit. Fuerunt qvamplurimi præterea Indiæ Reguli ſive Rahiæ, qvi ſe natura locorum contra potentiſſimos Imperatores tutabantur, qvos inter celebres in Guzuratta *Gydne* Chan & ejus majores qvi arcem *Jeloure* tenebant, inter qvos famoſiſſimus fuit Rex *Haſuard*. Pe-

ctoſpa-

ctoſpavus ſive *Parthaſpa* Rahia inter Guzurattam & Chandin oppida *Saleren*, *Muleren*, *Nacampor*, *Daytam*, *Badur* & montana provinciæ *Chandes* tenuit; Acbari tributarius factus. Regnum *Mandoæ* majores Scha Selimi ante cccc. annos Indis eripuerunt. In montanis *Chyſmeres* regulus nomine *Tibbon*. Bruarates, Rahia circa Usbeqviam tenuit Gialabattam. Erant & Rahia *Boſſow*, cujus metropolis Temerus, Rahia *Tolluck* Chan, ejus metropolis Negarcut. Huic ad Orientem vicinus Rahia *Decamperga* potentiſſimus, cujus ſedes Calſery. Rahia *Manſa* inter Jeminam & Gangem, cujus ſedes Serenagar. Trans *Gangem* Rahia *Rodorow* Sinæ vicinus, cui ſedes Camoios. Ei ad meridiem proximat Rahia *Mugg*. In montibus circa *Nonnig-Og* duo Rahiæ. Rahiæ *Maniſengo* majorum ſedes Charroit. Oppidum *Godah* olim ſedes principis Raſpotæ, provincia *Purbet* paret Rahiæ *Bieberon*. Provincia *Donga* Rahiæ Biecka. Fuit & alius Rahia *Gaginat*. Radzia *Bador*-Scha arcem Haſſer tenebat. Arcem *Kangram* Dellenſes Reges nunqvam è gentilium manibus eripere potuerunt, & fruſtra eam obſedit *Ziahaengiar*. Atqve hi fuerunt præcipui Rahiæ ſive Radziæ Indorum plerumqve potentioribus tributarii & hodie fere omnes Mogolibus ſubjecti, qvorum ad nos memoria pervenit, & qvi inde à temporibus Alexandri Magni Indiam tenuerunt. Qvos, qvia plura de illorum rebus non extant, utcunqve ab oblivione vindicare viſum fuit.

Regna

Regna *Bactrianorum, Elymæorum, Sogdianorum, Drangarum, Medorum* Parthis accedunt.

Extremis *Antiochi* I. annis *Oriens* qvasi conspiratione facta, à Seleucidis defecit, exempla *Bactrianorum* & *Parthorum* secutus. *Justin.* XLI. ubi qvod tempus hujus defectionis ad Seleucum *Gallinicum* & Antiochum *Hieracem* refert, id eo sensu verum est, qvia bellis duorum fratrum intestinis illi populi in sua defectione confirmati fuerunt. Commemorat *Justinus* XLI. *Medos, Sogdianos, Drangas, Elymæos, Bactrianos* & *Parthos* defecisse. De *Elymæorum* potentia & viribus *Strabo* XVI. locuples testis est. *Bactrianum* regnum condidit *Theodotus, Straboni* XI. Διόδοτος mille urbium Bactrianarum præfectus. *Justin.* XLI. cui successit *Theodotus* II. huic *Eucratides*, qvi Indiæ partem Bactrianæ adjecit. Post qvem filius, sola in patrem impietate, non nomine notus regnavit; debellatus à Mithridate II. Arsace. Ita Bactrianum regnum Imperii Parthici facta fuit accessio. *Justin.* XLI. *Strabo* XI. & XV. Eadem fortuna *Elymæorum, Drangarum, Medorum, Sogdianorum*, de qvibus nihil præterea constat. *Mediam* occupavit *Atropates*, à qvo *Atropatia* dicta.

ARSACIDÆ Imperium PARTHORUM condunt.

I. Imperium *Parthorum* peculiariter illud vocant Historici, qvod ab ARSACE conditum, & ab

& ab *Artaxerxe* ad Persas translatum fuit. Sunt qvi existiment nullam inter *Parthos* & *Persas* distinctionem esse, ac *Arsacidarum* imperium etiam *Persicum* recte appellari posse. *Schik.* in Tarich, *Usser.* in Acta Ignatii. in qvo haud leviter errant. Alius enim longe populus *Parthi*, alius *Persæ*: differebant origine, situ, lingva, moribus. Illi *Scythæ*, septentrionales ac montani, à *Medis* & *Sarmatis* originem trahentes, ut Bochardus vult: hi *Elimæi* australes, maritimi. Hodieqve inter *Hispahan* & *Schiraz*, qvarum illa Parthiæ, hæc *Persidis* metropolis, differentia observatur. *Parthi* igitur imperio *Persarum* potiti, ut Suidas loqvitur. sed objiciunt illum *Georgii* Monachi locum, ubi dicit: *Arsacen genus traxisse ab Artaxerxe Persarum Rege*, Καὶ βασιλεὺς Περσῶν Ἀρσάκης, ἀφ' οὗ οἱ Περσῶν βασιλεῖς Ἀρσακίδας ἐχρημάτισαν, consentire *Mirkondum* & Arsacidas veteres Persarum terminos ad usqve *Strymonem* & *Macedoniæ* fines repoposcisse. *Tacitus* VI.31. *Herodianus* VI.6. *Marcellin.* XVII. 10. Qvæ omnia id tantum ostendunt. *Parthos* Persis imperasse, non vero *Persas* & *Parthos* eundem esse populum.

II. Conditor hujus Imperii Parthici fuit *Arsaces* τὸ γένος ἕλκων ἀπὸ τοῦ Περσῶν Ἀρταξέρξου, *genus ab Artaxerxe Persarum Rege trahens*, ut *Georgius* Syncellus ex Ariano testatur, qvi oppresso *Ammynabe*, ut *Arianus* nominat, vel *Agathocle*, ut *Georgius*, Macedonum præfe-

cto,

cto, Parthiam & *Hyrcaniam* invasit: urbem Daram in monte *Zapaortenon* condidit & novum regnum constituit, à qvo omnes Parthorum Reges *Arsacidæ* dicti. *Strabo* XI. *Euf.*Chronic.Hunc *Arsacen* Persæ & Arabes vocant *Ashgan* vel *Aski* filium *Darii*, Abul Pharagius p.52. *Ashganidarum primus fuit* Ashg, deinde *Ash* filius *Ashgi*, qvi primus *Thah appellatus est, duravitq; apud illos regnum donec obtinuit regnum Sasanidarum.* Mirkond *Chapur*; ejus successores Reges *Asfanenses* ab *Aspa*, qvæ hodie *Isfahan* Parthiæ metropolis. Sed *parum* Persis & Arabibus in Historia *antiqva* tribuendum est, ac ipse Regum Catalogus, qvem *Schickardus, Elichmannus* & *Mirkond* exhibent, mutilus multis modis ac corruptus est. Ideo Græci & Latini, qvibus illorum temporum res ob perpetua cum Parthis bella non potuerunt non esse cognitæ, præferendi sunt.

III. De *tempore*, qvando Arsaces regnum condiderit, multum discrepant *Suidas, Ammianus* XXIII. *Iustinus* XL. & alii; sed sententia *Strabonis, Iustini, Eusebii*, verior, ac *Mirkond* consentit. Discrepantia ita conciliari potest; si dicamus *initium* defectionis factum sub *Antiocho* Theo, *continuatam* & *confirmatam* sub Seleuco *Gallinico* & Antiocho *Hierace*.

IV. Regnum hoc multarum provinciarum accessione ab *Indo* ad *Euphratem* productum fuit. Qvippe Phrahates I. *Mardos*, Mithridates II. *Mediam*, Hyrcaniam, *Elymæos, Bactrianam, Mesopotamiam* domuit, regnum à *Caucaso* ad *Euphra-*

Euphratem dilatavit. *Iustin.* XLI. & qvanqvam
Antiochus Magnus & postea *Demetrius* Nicano
Babyloniam, *Persiam*, *Elymaidem*, *Bactrianam*
receperint, brevi tamen *Parthi* amissa recupe-
rarunt, *Syrorum* præsidiis *una die* interemt
sub *Phrahate* II.

V. Habebant hi Imperatores *Parthici* sub s
Reges, qvi *Toparchæ* provinciarum, vel ut *Stra-
bo* loqvitur, *dynastæ* erant. *Reges* tamen appe-
labantur, ut patet exemplo Reguli *Adiabene*
qvem *Strabo* XVI. vocat simpliciter ἄρχοντα
Iosephus Regem XX.2.& VI. ἁλώσ 16. ubi etiam
meminit *Abennerigi* cujusdam, qvem vocat *Re-
gem* castri Spasini, *Casaubon.* Exercit. II. Inter
dum *fratres* suos regno *Mediæ* vel *Armeniæ* do-
nabant. *Armenia* ambigui inter Parthos & Ro-
manos juris fuit, prout hi vel illi prævaleban

VI. Familiæ *Arsacidarum* successit famili
Chosraorum sive *Sasanidarum*, qvam, ultim
Artabano occiso, ARTAXERXES Persa condidit
Hunc Persæ & Arabes vocant *Ardchir* Babek
Abul Pharagio: *Ardeshir* filius *Babeci* filii *Sa-
sanis*, filii *Gushtaspi.* Commune eorum cogno-
men fuit *Chosrow*, qvod est *latè regnans.* ali
nominæ *Sasanidæ*, ab avo ipsorum *Sasar.* Inte
hos *Cosroas* & *Romanos* atrocia propter *Meso-
potamiam* & *qvinqve* transtygridanas provin-
cias, *Arzanenam*, *Moxoenam*, *Zabdicenam*, *Re-
himenam*, *Corduenam*, bella fuerunt, sed præ-
valuerunt *Persæ*, imprimis sub *Sapore* II. *Caba-
des* castrum Indiæ *Azubdabar* cepit, urbes *Bar-
da*

lak & *Gvania* struxit. *Cosroes* I. Regem insulæ *Zeilon* tributarium fecit. *Cosroes* II. *Syriam, Phœnicen, Palæstinam, Ægyptum, Lybiam* usqve ad *Æthiopes* subegit, sed ab *Heraclio* omnia recuperata. *Cosroes* Anushirvvan aggerem *Jazuz* ab Alexandro cœptum, id est *portas* Caspias absolvit, ad urbem *Derbent*. De qvo Abul *Pharagius*. Sub ultimis Regibus, imprimis *Iesdesbirdo*, Imperium Persicum in varia regna distractum & dilaceratum. Qvippe *Chorasan, Tabristan, Sindia, Bocchara, Samarcanda, Saida*, peculiares sibi Reges constituerunt, ut ex *Elmacino* patet. *Iezdeshird* æram *Nabonassaris* conturbatam instauravit & caput anni ad *æqvinoctium* A. Ch. Iↄ CXXXII. reduxit, qvæ æra *Iesdeshird*, in usu civili esse desiit: *Astrologi* tamen Persidis eam pertinacissime, ad nostra usqve tempora retinuerunt. Desiit hoc Imperium Persicum A. Iↄ CLI. qvo *Iazdeshird* periit & omnia regna in potestatem Saracenorum concesserunt. *Elmacinus*.

Armeniam Tigranes evehit pariter & deprimit.

Armeniam, victo à Romanis Antiocho Magno, duo præfecti, *Artaxias* & *Zadriades* regio titulo occuparunt, à qvibus in *Majorem* & *Minorem* divisa fuit. *Majorem* Artaxias à qvo *Artaxata* structa; *Minorem* Zadriades tenuit. *Strabo* XI. sed oppressi iterum ab *Antiocho* Epiphane Armeni *Appian*. Syr. mox in *Parthorum* potestatem venerunt, à qvibus Reges acceperunt,

runt, qvalis sub *Mithridate* III. Arsace *Arte*
distes fuit. *Iustin*. XLII. Straboni *Artavastes*, cuju
ut videtur, filius fuit *Tigranes*, ut ex *Iusti*
XXXVIII. haud obscure colligitur. Qvi à *Syris*
locum *Seleucidarum* evocatus, subactis *Atr*
patenis, Gordyæis, Mesopotamiis, Tyriam ac *Pho*
nicen occupavit ac *Rex Regum* dictus est, *Stra*
XVI. *App*. Syr. Regiam struxit *Tigranocerta*
Victo Tigrane, *Lucullus* Syriam *restituit* Sele
cidis, *ademit* iterum *Pompeius* & *Armenia*
Majorem supra Euphratem *Appian*. I. de Bell
Civ. reliqvit *Tigrani*. Minorem infra Euphra
tem ad mare protensam, qvæ *Sophenam*
Gordienam complectebatur cum parte *Cilic*
filio ejus dedit, ibiqve *Nicopolin* exstruxit, mo
iterum ademit ac *Sophenam* & *Gordienam* r
gno Cappadociæ adjecit. Inde *Armenia* int
Romanos & *Parthos* fluctuavit.

Judæam *Hasmonæi* & *Antipatridæ* occupant.

I. Causa defectionis *Antiochus* Epiphan
Judæos ad *gentilismum* cogens, de qva pers
cutione *Daniel* VII. VIII. XI. *Ioseph*. X. 12. XII. II.
ἁλωσ. I. Immunitates Judæis & αὐτονομία
à *Demetrio* Nicanore & *Antiocho* Sidete *Simo*
impetravit I. *Macc*. XIII. & XV. *Johannes* Hyrca
nus renovato cum Romanis federe & antiqva
tis Antiochi Sidetis decretis Judæam *plan*
dominatione *Seleucidarum* liberavit, *Joseph*
XIII. 17. & I. ἁλωσ. 2.

II. Primus ex *Hasmonæis* Rex fuit A*ristobu*
lu.

us.Successerunt *Antipatridæ* Idumæi, qvorum
rimus regnavit *Herodes* Magnus, post qvem
egnum in *tres* partes divisum *Judæam*, *Gali-
eam* & *Trachonitidem*, qvæ & *Batanæa*. Tan-
em in locum Galilææ successit regnum *Chal-
idis* ac paulo post *Judæi* à Vespasiano *excisi*.

Arabes regna *Hiræ* & *Gassaniorum* condunt.

I.Dum regnum *Syriæ* continuis defectioni-
us atteritur, *Arabes* qvoqve duo regna, unum
n *Irac* sive Babylonia, alterum in *Syria* exci-
arunt. Regnum *Iracense* vocabatur *Hira*, cujus
nitium in ea tempora incidit, qvibus *Parthi*
rsacidæ à Seleucidis defecerunt, sub qvorum
tiam *clientela* Reges *Hirenses* erant. Primus
ex fuit *Males*: post qvem tertius *Iodaimah*
mrum *Amalekitam* Mesopotamiæ Regem de-
ellavit & ab ejus filio *Zoba* astu interfectus
t. Successit familia *Lachmidarum* sive *Mon-
aritarum*, qvæ usqve ad tempora Muhamme-
is regnavit. Stetit regnum Hiræ ann. IↃ CXXII.
enses 8. *Græci* & *Latini* illud vocant Arabum
Saracenorum, idqve in *Susiana* collocant ac
eges commemorant, *Sogdonacum*, qvi vide-
ir esse *Iodaimah*, cujus successores *Pasines* sive
yspasines & *Teraus*, qvorum ille Arabibus *Am-
us* sive *Amriolkeis*, alter *Aus* Amalekita.

II. Arabes *Syri* circa *Damascum*, qvi *Gassa-
i* dicuntur, & ipsi segne Imperium Seleuci-
arum, qvos *Salibenses* vocant, dedignati, re-
num excitarunt adjuti favore & patrocinio

Romanorum. Sicut enim *Parthi*, Reges *Hiren*-*ses*, ita *Romani* Reges *Gassanios* sibi obnoxio & addictos habebant. Hi *Gassanii* Arabes ori-gine erant *Nabatæi*, unde eorum regnum Græcis & Romanis *Nabatæorum* Arabum vo-catur & alio nomine *Edessæ*, unde forte *Gassa*-*niorum* nomen. Arabum *Edessenorum* Rege communiter appellati *Abgari* id est *Acbari*, si-ve *Magni*, & *Asgari* sive *parvi*: prius illud *pa*-*rentum* & *Avorum*, alterum *filiorum* cognomen erat, ut ex Catalogo Regum Gassaniorum apu Pocockum patet. Regia erat urbs *Petra*. Rege communi nomine *Aretæ*. *Scal.* II. de emendat Temp. Primus Rex *Gassanorum* sive *Nabatæo*-*rum Iafnah* fuit, *Justino* XXXIX.5. *Erotinus* Ioc filiorum pater, *Josepho* XIII.21. *Obeda* aliis *Zab*-*diphilus*, qvi tempore Antiochi Magni regnum invasit. Ab eo qvartus *Albareth* sive *Aretas* qvi interfecto Antiocho Dionysio Rege Syria totam *Cœle*-Syriam & urbem *Damascum* occu-pavit *Joseph.* XIII.23. I. ἁλωσ. 4. post qvem re-gnavit *Zabdiel* Josepho, Arabibus *Iabalah*.

III. Præter hæc *duo* Arabum regna, *Hiræ* & *Gassaniorum*, fuerunt etiam alia per Arabiam *desertam*, ut tribus *Cendæ* & *Maadenis*, de qvi-bus Pocockus.

Ituræam Antonius *Cleopatræ* donavit.

Ex iisdem Syriæ ruinis *Ituræa* qvoqve in confinio Syriæ & Arabiæ regni titulo emersit. Eam occupaverat *Ptolemæus* Mennæ filius, cu

pare

parebant montana *Ituraa*, *Marſyas*, *Heliopolis*, *Chalcis* ſive Chalcidene. *Strabo* XVI. *Joſephus*. Huic ſucceſſit *Lyſanias* filius, qvem *Antonius* Ituræ Regem fecit, qvi ſedem regiam conſtituit *Abilam*, qvæ ad differentiam aliarum *Abila* Lyſaniæ appellata. *Ptol.* in Cœle-Syria. *Dio* XLIX. *Joſeph.* XIV.5. à qvo etiam tota Tetrarchia *Lyſaniæ* dicta. *Joſeph.* XVIII. & XX. 5. Occiſo Lyſania, *Antonius* Ituræam *Cleopatræ* donavit.

Cilicia Regi *Tarcondemo* conceſſa.

Cilicia qvoqve *ſuperior* in hac dilaceratione regni Syriæ peculiare regnum facta eſt, cujus Rex *Tarcondemus* apud *Plut.* in Anton. qvem *Cicero* XV. Epiſt. I. *Fideliſſimum ſocium amiciſſimumqve* P.R. appellat. *Tarcondementus* Straboni XIV. Cæſari *Tarcondarius*, Dioni XLVII. & LIV. *Tarcondimotus*, Floro IV. 2. *Tarchendimotus*, ut & Lucano IX. 219. ita corrigente Freinshemio ad Florum.

In *Ægypto* regnarunt *Ptolemæi*.

Ægyptum, Cyrenaicam, Cyprum, Judæam, Arabiæ partem occupavit PTOLEMÆUS Lagi: unde ſermo *Macedonicus* adeo invaluit ut *Alexandrina* dialectus lecta ſit, de qva *Phrynichus* & alii Critici antiqvi. *Salmaſ.* Helleniſt. parte I. cap. 8. Sedes regum *Alexandria*. Cyrenaicam *Ophellas* occupaverat *Juſtin.* XXII. 7. *Aphellas*, *Plutarch.* in Demetrio & *Pauſan.* in Corinth. *Opheltas*, qvo fraude Agathoclis occiſo, Ptolemæus eam recuperavit. Freqventer tamen hoc

Cyrenaicum regnum peculiares reges habuit; qvales fuerunt *Magas* frater Ptol. Philadelphi; cui *Demetrius* frater Antigoni Gonatæ ab Arsinoë, per nuptias Berenices cum Ptolemæo III. iterum Ægypto conjunctum fuit. De *Judæa* acre inter *Ptolemæos* & *Seleucidas* certamen fuit, qvam *Antiochus* Magnus per vim occupavit: mox *Cœle-Syriam, Phœnicen, Samariam, Judæam*, dotis loco cum filia Cleopatra Ptolemæo Epiphani concessit. *Joseph.* XII. 3. Sed non diu hæ provinciæ penes Ptolemæos manserunt: qvas tamen paulo post *Ptolemæus* Philometor recuperavit, qvi *Antiochiæ* duo sibi Diademata *Ægypti* & *Syriæ* imposuit. I. *Macc.* XI. *Joseph.* XIII. Sed *Syria* mox iterum ab Ægypto avulsa. Ptolemæus *Physcon* testamento regnum *divisit* in Ægyptum & Cyrenen. *Cyrene* adjunctam sibi habebat *Lybiam* aridam Maræotidi finitimam, *Catabathmo* & Valle à Cyrenaica diremtam, in qva erat templum *Jovis* Hammonis. *Justin.* XXXIX. *Livius* Epit. LXX. *Tacit.* XIV. *Marcell.* XXII. *Cyrenen* Romanis testamento legavit Ptolomæus *Apion*, Lybiam aridam Ptolemæo *Apioni* II. dedit, qvi & ipse eam postea Romanis legavit, & qvanqvam hujus regni civitates Romani initio liberas esse jussissent, mox tamen in provinciæ formam redactæ fuerunt. *Justin.* XXXIX. 5. *Appian.* Mithridat. Fuit etiam subinde *Cyprus* peculiare ab Ægypto regnum, qvod *Romani* per M. Catonem, lege à Clodio Trib. plebis lata occuparunt. *Plut.* Cat. Appian. II. Bell. Civ. *Florus* III. 9.

Dion.

Dion.xxxix.*Val*.Max.ix.4. Ptolemæus *Alexan-*
der regnum Ægypti teſtamento Romanis le-
gavit.atqve hic eſt ille de qvo *Cicero* Orat. 1. &
2.in Rullum agit, non vero Ptolemæus Apion
Rex Cyrenarum, ut Gothofredus in notis ex-
ponit.Sub *Cleopatra* acceſſit *Iturææ*, *Abilena* &
Chalcidena, qva cum Antonio victa, Ægyptus
in provinciæ formam redacta. Sed *Tetrarchia*
Lyſania data fuit cuidam *Zenodoro*, à qvo di-
cta Tetrarchia Zenodori, qvo mortuo ad He-
rodem pervenit. *Caſaubon*.Exerc.xiii. ſect.3.

TARSIS.

TARSIS res *Hiſpanorum* comple-ctitur.

I. TARSIS ſecundus *Javanis* filius *Hiſpaniam*
occupavit, qvæ ab eo *Tarteſſus* vocata fuit, &
urbs *Tarſeium*, Ταρσήϊον *Stephano* ac *Polybio*
lib.iii.ad Herculis columnas ſita.Gens *Tartes-*
ſi, qvorum Rex *Arganthonius* apud *Herod*.1. &
ille tractus *Arganthonius Campus* dicebatur,
Silius iii. *Scal*. in Auſon.

II.Nam qvod nonnulli *Tarſim* hunc faciunt
Dorum Hellenis filium, à qvo Dores: Θαρ-
σεῖς enim Attica dialecto Θαῤῥεῖς, ut ἄρσην
ἄῤῥην, Τύρσις Τύῤῥις, Τυρσηνοὶ Τυῤῥηνοὶ;
inde Δωρεῖς mutato Θ in Δ & α in ω, id
admitti non poteſt propterea, qvia filii Noa-
chi longe lateqve per orbem diſpergendi ſunt,
non in anguſta loca compingendi. Antiqviſſi-
mi Hiſpaniæ populi commemorantur tres, *Ge-*

ta, *Cyneti* & *Cempsa*. Postea *Iberi* omnes & regio *Iberia* dicta.

III. Ipsum *Hispaniæ* nomen sub Romanis demum toti Iberiæ tributum teste *Eustathio* Dionysii Afri Scholiaste. Qvæ etiam vulgo *Spania* dicta. *Paulus* Epist. ad Rom. xv. *Galenus* vi. Simpl. 4. *Hieron.* ad cap. LXIV. Esaiæ. Vetus *Glossator* Juvenalis. Qvemadmodum *Hiberniam* etiam *Berniam* dictam testatur Jacobus *Waræus* in libro de Hibernia & Antiqvitatibus ejus.

CHITTIM.

CHITTIM res *Italorum* complectitur.

I. CHITTIM qvartus *Javanis* filius condidit *Italorum* gentes sive *Latinos*: unde Terra *Chittim* pro *Italia* & urbe *Roma* sumitur, *Num.* XXIV. 24. *Daniel.* VI. 29. 30. *Ezech.* XXVII. 6. & *Chittim* idem qvod *Latium* à latendo vel occultando, significat. Fuit etiam Κέτια urbs in ipso Latio apud *Dionys.* Halicarnass. lib. VIII. Cur autem *Latium* vel *Italia* antiqvissimo nomine *Camesene* dicta fuerit, teste *Macrob.* I. Saturn. 6. vel 7. non constat, qvanqvam illa vox idem qvod *Chittim* vel *Latium* significare possit.

II. Tanta vero *Æolum* sive *Ionum* Italis admixta fuit multitudo, ut Latini recte qvoqve statuantur propago *Æolum* sive *Ionum* esse. *Vossius* I. Idol. 18. *Javan tum Græcorum tum Latinorum fuit parens*. Migrationes illas Græcorum in Italiam prolixe describit *Dionys.* Halicarnass. lib. I.

ROMA-

ROMANI QVartam MONARCHIAM condiderunt.

I. Urbs ROMA condita fuit à Romulo. *Cluve-us* III. Ital. multis probare conatur *nullum* iqvam *Æneam* Trojanum in Italiam veniſſe, illum *Romulum* vel *Remum* Numitores nepo-s fuiſſe: Sed *Pelaſgos* Arcadas ab Evandro ege in Italiam ductos Romam condidiſſe. *neca* Conſol. ad Helviam: *Evandrus in ripa iberis regna Arcadum collocat.*

II. Qvibus modis Imperium *Romanum* ad ntam magnitudinem & molem excreverit, otiſſimum eſt. In univerſum obſervandum, ndamentum ejus fuiſſe *Colonias*, qvas paſſim oud *devictas* nationes condebant. Nam ut *Se-ca* loqvitur, *ubicunqve vicit Romanus habita-*. Hinc Romana *lingva* per totum imperium opagata, ac *Romani* dicti qvicunqve ſub im-rio *Romano* etiamſi *Græci*, aut *Hebræi* eſſent, oſtendit *Salmaſ.* de Helleniſt. ex inſigni lo- *Joſephi* II. contra Apionem.

III. Imperium *Romanum* vocatur *qvarta* Mo-rchia, & in ſtatua Nebucadnezaris *ferreis* uribus & *teſtaceis* pedibus, alibi *beſtiæ* ter-oili *decemcorni*, *ferreis* dentibus & ungvibus *alybeis* comparatur.

IV. Igitur *Romani* intra *qvingenteſimum* à ndita urbe annum vix *Italia* domita, ſe-entibus ducentis annis per *Europam*, *Afri-m* & *Aſiam* longe lateqve dominationem ex-nderunt, terminis Imperii conſtitutis ad *Se-*

ptentrionem Danubio & Sarmatia, ad *Orien-tem* Ponto Euxino, palude Mæotide, Eufratr & Tigri Caucaſo, ad *auſtrum* Æthiopia & inte-riori Lybia, ad *occidentem* Oceano Atlantico Occaſionem extendendæ potentiæ dederun *Mamertini* Meſſeniorum ingrati hoſpites. *Flor* II. I. Unde Bellum primum *Punicum* exortum qvo finito *Sicilia*, *Sardinia* & aliæ intra Afri-cam ac Italiam inſulæ acceſſerunt. Omnem Pyrenæis montibus ad Gades usqve, Pœnis e-jectis *Hiſpaniam* P. Cornelius *Scipio*, Macedo-niam L. *Æmilius* Paulus, *Dalmatas* P. Corn Scipio Naſica, *Africam* P. Corn. Scipio Africa-nus, *Achaiam* L. Mummius, *Luſitaniam* & *Ga-læciam* P. Corn. Scipio Naſica, Serapion & D Junius Brutus, *Aſiam* Minorem M. Perperna *Baleares* & *Cretam* Q. Cæcilius Metellus, *Allo-broges* Q. Fabius Maximus, *Cyprum* M. Cato U-ticenſis, *Syriam*, *Armeniam*, *Judæam*, Cn. *Pom-pejus*, Gallias & Britanniæ partem C. *Jul.* Cæ-ſar ſubegerunt.

V. AUGUSTUS *Ægyptum* in provinciæ for-mam redegit. *Aſtubriam* & *Cantabriam*, qv ſolæ in Hiſpania hactenus Romana arma con-temſerant, *Horat.* III. Carm. Od. 8. & IV. Od. 14 per Vipſanium Agrippam, & in Africa *Mar-maricam*, *Lybiam*, *Garamantas* domuit. Sub e BATAVI in ſocietatem P. R. & fraternitatem ad-miſſi, *pars* ut ait Tacitus *Imperii* facti ſunt *Svevorum* & *Sicambrorum* CCCC. millia *Tiberiu* in Rheni Gallicam ripam tranſtulit & ad *Va-halim* locavit. *Svet.* Aug. XXI. *Tacit.* XII. *Sido*

Carm

arm.XIII. *Rhætia, Vindelica, Noricum*, Horat. . Od.4.& 13.*Frisia, Usipetes, Cherusci* à *Druso* bacti.*Dio* XIV.qvi per Rheni ripam qvinqva-nta amplius castella direxit usqve in Ocea-um: unde falso *Burgundionum* originem de-ucunt. Ab his limitaneis legionibus qvam-lurima vocabula Latina in lingvam Germa-icam translata fuisse vult *Lazius* I. de migrat. vorum etiam prolixum catalogum ibidem xhibet. *Judæa* Archelao Viennam relegato in rovinciæ formam redacta & Syriæ annexa, *oseph*.XVII.& XVIII. *Dio*.LV. Anno vigesimo Ti-erii Tetrarchia Philippi *Trachonitis, Aurani-s* & *Bathanea* in provinciæ formam redactæ, *oseph*.XVIII.6. Sub Nerone *Gaza* instaurata & elebre emporium facta, ad qvod ex Arabia elicitus camelis evectum. *Plin*.XII.14. Naviga-iones in *Indiam* & *Æthiopiam* per sinum ru-rum *maximis classibus* institutæ, cum antehac e viginti qvidem navigia sinum Arabicum ransire auderent. *Strabo* XVI.

VI. Sub VESPASIANO *Judæa* devicta, *Hieroso-yma* deleta. Qvam populosa ea gens fuerit ex o patet, qvod *Josephus* III. ἁλωσ. 4. scribit nullum fuisse adeo parvum oppidum aut vi-um Galilææ, in qvo reperirentur *millia qvin-decim* habitatorum. Idem VI. ἁλωσ. scribit ad Pascha convenisse Hierosolymam virorum pu-orum & sanctorum myriadas CCLXX. hoc est *icies septies centena millia*. Casaub. Exerc. I. ect.33. Idem Vespasianus *Achaiam, Lyciam, Rho-*

 dum,

dum, Byzantium, Samum, Thraciam, Ciliciam, Comagenam, qvæ hactenus *liberæ*, in provinciæ formam redegit.

VII. TRAIANUS Daciam, Armeniam, Aſſyriam, Meſopotamiam in *provinciæ* formam redegit. *Dio* in Trajan. *Marcell.* XIV.

VIII. ADRIANUS *Caledonios* & *Pictos* muro per octoginta millia paſſuum ducto Britannia arcuit. In ruinis Hieroſolymorum *Æliam* Capitolinam condidit & Judæis circumciſione interdixit, unde orta rebellio ſub *Barcochabo*, cujus verum nomen, ut ex Burgenſi Lutherus tradit libro contra Judæos, qvi extat T. v German. fuit *Heutoliba*, forte Abdalla. A qvo tempore *Judæi* Palæſtina plane ejecti milesqve præſidiarius eos *Ælia* ſive Jeroſolyma in perpetuum arcuit, nec niſi numerata pecunia, ut modicum flerent, admiſit. *Dio. Spartian. Xiphil. Euſ.* Eccl. Hiſt. 6. Uſcudum Myſiæ *Adrianopolis* dicta. *Marc.* XIV.

IX. ANTONINUS *Qvadis, Marcomannis, Lazygibus* Sarmatis ad preces Chriſtianorum victis, infinitos in Romano ſolo collocavit. *Capitolinus. Dio.*

X. Sub *Antonino* Caracalla prima fit *Alemannorum* mentio apud Aurelium Victorem. Dion *Cennos* vocat, à qvibus prope Mœnum victus Caracalla.

XI. Maximinus *Germaniam* transrhenanam ingreſſus, innumeros captivos in Romanum ſolum duxit. *Herodian.* VII.

Bar-

Barbari Imperium *Romanum* destruunt.

I. Per *Barbaros* intelliguntur omnes extra
omanum Imperium populi. Prima irruptio
arbarorum sub *Decio* accidit, qvo tempore
othi Cniva duce Mæsiam Thraciamqve ho-
iliter invaserunt. Sub Vibio Gallo & Volu-
ano *Scythæ* Macedoniam, Thessaliam, Græ-
iam, Asiam pervagati, usqve ad *Ephesum* o-
nnia diripuerunt. *Gothi* qvoqve & *Borani* cum
urgundis & *Carpis* reliqva Europæ percurre-
ant. *Persæ* Mesopotamia & Armenia occupa-
is, *Antiochiam* capiunt.

II. Sub Licinio Valeriano & Gallieno suis
terum sedibus effusi *Scythæ*, cum Marcoman-
is Græciam Macedoniamqve incursant, *Thes-
alonica* ægre se tuente, *Atheniensibus* muros
um primum post Syllanam cladem reparan-
ibus, Peloponnesiis *Isthmum* munientibus.
orani, *Carpi*, *Gotti*, *Burgundi*, totam Italiam
 Illyrici oram vastantes, cum Scythis per Bo-
phorum in *Asiam* penetrant, & regressi in Pon-
um, *Trapezuntem*, *Chalcedonem*, *Nicomediam*,
Nicæum, *Chium*, *Apameam*, *Prusam*, Templum
Dianæ Ephesiæ expugnant, diripiunt, incen-
lunt. Germani *Ravennam* usq; progressi. *Fran-
corum* gentes direpta Gallia, Hispaniam in-
vadunt, vastatoqve Tarraconensium oppido,
navigia nacti, pars in *Africam* usqve penetra-
vit. *Scythæ* Cæsarea Cappadociæ capta, in so-
lum suum remeant.

III. Sub Flavio Claudio *Scytharum* diversi populi, *Peucini,Grutungi, Austrogothi,Vittingi, Sigipedes,Celtæ,Heruli*,exercitu ccc.mill.inRomanas provincias irrumpunt: pars *CretamCyprumqve* invadunt.

IV. Sub Aureliano, *Marcomanni, Svevi, Sarmatæ* usqve ad Placentiam progressi. Galliæ à *Germanis* possessæ, qvorum Probus ccc millia cecidit, qvi Romanum solum occupaverant, reliqvias ultra *Nicrum* & *Album* submovit. Centum *Bastarnarum* millia in Romano solo constituit, ex *Gepidis,Gautunnis, Vandalis* plerosqve transtulit.

V. Sub Diocletiano *Bugrudæ* & *Alemanni* Galliam vastant: *Germani,Franci,Saxones* maria infestant. Franci *Bataviam* occupant, victi in agros *Nerviorum, Trevirorum, Lingonum, Rhemorum, Tircassiorum, Ambianorum* transferuntur.

VI. Constantinus Magnus *Byzantium* translatis pluribus Romanorum familiis, eam *Novam* Romam & *Constantinopolim* appellat, *Nicomediam, Antiochiam, Hebronem* magnifice instaurat.

VII. Constans *Francos* in Gallia, Julianus *Alemannos* apud Argentoratum, *Saxones* & *Qvados* in *Batavia* fundit.

VIII. Sub Valentiniano *Scoti* & *Picti* Britanniam, *Qvadi* & *Sarmatæ* Istrum transgressi *Pannoniam* invadunt. *Hunni* Alanos, Scythas, Gottos pellunt: hi à *Romanis* recepti *Thraciam,Græciam,Pannoniam* cuncta ad *Alpes* usqve *Julias*, agunt,ferunt,rapiunt.

IX.

IX. Gratianus *Alemannos* apud Argentuariam, Theodosius *Gotthos, Scyros, Carpodacos, Gruthungos, Alanos, Hunnos, Taifalos,* qvi Thraciam Daciamqve tenebant, fundit; *Gothis* & *Hunnis* dedititiis agros assignat & posterioribus qvidem ad *Vogesum* montem, qvæ regio Tractus *Hunnorum* dictus, hodieq; *Hundsruk,* Ausonio *arva Sauromatum.*

X. Sub Arcadio & Honorio Rufinus *Alaricum* ex Baltorum familia *Gothorum* Regem attraxit, qvi cuncta per *Pannoniam, Macedoniam, Thraciam, Græciam, Daciam, Italiam* vastavit. *Hieron.* Epist. 3. & in Chron. *Euseb.* Stilico *Gainam* cum Gothorum copiis Arcadio suppetias mittit, qvi Tribigildi cuncta vastante, *Constantinopolim* cum Gothis ingreditur, sed omnes ibi trucidantur. Interea *Rhadagaisus* cum cccc. militibus *Scytharum* Italiam irrumpens in Fesulanis angustiis à Stilicone clauditur, tantaqve multitudo captivorum *Gothorum* fuit in vilissimarum pecudum more, singulis aureis greges hominum venderentur. Stilico *Vandalos, Alanos, Suevos, Gothos, Hunnos* Imperium invadere jubet. Vandali *Crosco* Duce Gallias invadunt. *Alaricus* VVestgottorum Rex pulsos inde *Vandalos* cum *Alanis* & *Svevis* in Hispaniam fugat & ipsam ROMAM A. CCCCXI. I. Kal. Apr. capit. Atqve ab hoc tempore Historici interitum Imperii Romani supputant, ut ex Flavio *Blondo* Decad. I. libro I. patet.

XI. *Athaulfus* ab uxore Placidia persvasus

Gothos in Galliam Narbonenſem, inde in Hiſpaniã ducit fixa *Barcinone* Regia. Eodẽ tempore *Burgundiones* & *Franci* Galliæ partes occuparunt. Bonifacius Africæ Comes *Vandalos* evocat, qvi *Carthagine* capta ibi regnant, & *Siciliam* deprædantur. Anglo-Saxones *Britanniam* occupant. *Attila* Rex Hunnorum cum Iↄ cc. millibus, *Scytharum*, *Oſtrogothorum*, *Sarmatarum*, *Qvadorum*, *Rugiorum*, *Baſtarnarum*, *Marcomannorum*, *Bructerorum*, *Saxonum*, *Gepidarum*, Galliam & Italiam vaſtat, *Venetos* in æſtuaria maris Adriatici pellit, *Pannoniam* occupat.

XII. Sub Martiano *Franci* Pariſios occupant, *Viſigothi* ſub Theodorico Hiſpaniam ſubigunt, *Genſericus* Rex Vandalorum in Africa *Romam* diripit, *Burgundiones*, *Gothi* Galliam vaſtant.

XIII. Sub Leone I. *Ricimer* Svevus contra Alanos in Galliam vocatur, *Oſtrogothi* Hunnos ex Pannonia pellunt, *Svevos* in Hiſpania delent. *Ardaricus* Rex Gepidarum Daciam, *Gothi* Pannoniam, *Alani* Mæſiam inferiorem occupant.

XIV. Severo imperante *Ricimer* Alanos Italia pellit, *Sardinia* & *Tripolis* à Genſerico receptæ.

XV. Tandem *Momyllus Romulus Auguſtulus* Imperatorum Romanorum in Occidente ſeriem *ultimus* clauſit, & *Odoacer* Turcilingorum, Rugiorum ac Herulorum Rex ſe *Regem* Italiæ nominavit.

XVI. At in *Oriente*, qvod Imperium *Romanum*

um à Græcis &Saracenis appellatur,Perſis*Ru-*
eſtan, Zeno Theodoricum *Oſtrogottorum* Re-
em contra Odoacrum Pannonia evocavit,
vi occiſo Odoacro regnum *Italiæ* invaſit.

XVII. Sub Anaſtaſio *Bulgari* Illyricum &
hraciam vaſtant.

XVIII. *Juſtinianus* Duce Belliſario *Siciliam*
Italiam,deletis Gottis recuperat: mox Nar-
ès *Longobardos* evocat.

XIX. Sub Tiberio II.*Avares* à Turcis Scythia
ulſi, Rege *Cagano* Sirmium Pannoniæ occu-
arunt: *Slavini* qvi & Slavi, Winidi & Antæ,
hraciam invaſere.

XX. Sub Heraclio commotæ ſunt *Arabum*
Saracenorum gentes à Pſeudo-Propheta *Mu-*
ammede, cujus ſucceſſores brevi tempore *Sy-*
iam, *Palaſtinam*, *Ægyptum*, *Africam*, *Cyprum*,
hodum & totam fere *Aſiam* occuparunt. Con-
ra eos *Conſtantinus* apertis *Caucaſi* pylis, qvas
Alexander Magnus occluſerat, *Mardaitas* evo-
avit, qvi à *Tauro* ad *Libanum* omnes montium
peculas occuparunt.

XXI. Sub Conſtantino IV. *Bulgari* ad Danu-
bium conſident.

XXII. Capta à *Latinis* Conſtantinopoli A.
cIↃ. CCIV. Imperium *Orientis* dilaceratum fuit
n tria Imperia, *Conſtantinopolitanum*, *Trape-*
zuntinum & *Paphlagonium*. Conſtantinopoli-
tanum tenuerunt *Latini*, qvorum primus Im-
perator fuit *Balduinus* Flandriæ Comes. Iis e-
jectis *Michael* Palæologus eo potitus, cujus fa-
milia imperavit usqve ad A. cIↃ CCCCLIII. &
impri-

imprimis *Turcarum* irruptione debilitatum ac tandem capta *Constantinopoli* penitus eversum fuit. *Adrianopolin* & *Nicean* occupavit *Theodorus* Lascares. *Trapezuntem* & Lazicam *Alexius* Comneus. *Paphlagoniam* & Heracleam *David* Comnenus. Qvæ qvidem duo posteriora *Trapezuntinum* & *Paphlagonium* usqve ad A. cIↄ cccc LIII. durarunt, & à Turcis eversa sunt.

Regnum Britanniæ in Gallia condidit Conanus.

I. A. CCC. LXXX. Imp. *Maximus* Armoricam nomine minoris Britanniæ dedit *Conano*, qvi multa Britannorum millia in Galliam traduxit & ibidem regnum condidit.

II. Hi Reges Britonis *Francis* postea subjecti *Duces* appellabantur, qvanqvam freqventer rebelles, facti *Regiam* dignitatem reassumerent. *Gregor.* Turonens. IV. Histor. Franc. 4. *Semper Britanni sub Francorum potestate post obitum Clodovæi Regis fuerunt & Comites non Reges appellati sunt.*

Marobodus condit regnum *Marcomannorum* in Bojohæmo.

I. Regnum *Ariovisti* fuit inter Mœnum & Rhenum, ubi qvondam *Helvetii*, unde illæ regiones *eremus* Helvetiorum vocatæ. Inde eos expulerunt *Marcomanni*, *Harudes*, *Sedusii*, *Narisci*, qvorum Rex *Marobodus* eos in Bohæmum,

num, *Bojis* inde non *regno* tantum sed & *re-
ione* in Vindeliciam pulsis, traduxit, ac ibi
ygios, *Zumos*, *Gutonas*, *Magilones*, *Sidinos*,
emnones Svevos in nomen *Marcomannorum*
dscivit. *Strabo*. VII. *Vellejus* II. *Cluv*. III. Ant.
Germ. 30. *Maroboduus* à *Catvalda* Gothorum
Duce Bohæmo exutus & à Tiberio Ravennæ
otus viginti duobus annis, in terrorem Sve-
rorum sustentatus inglorius consenuit.

II. Svevi, *Hermunduri* & *Marcomanni* post-
ea à Tiberio inter *Marum* & *Cusum*, & nunc
Transylvania, collocati, in commune *Qvado-
rum* nomen coaluerunt. *Tacit*. XII. Ann. &
postea *Daciæ* qvoqve partem occuparunt.
Marcell. XVII.

Qvadorum regnum tenuit *Tudrus*.

I. *Tacitus* in Germ. tradit *Marcomannos* & *Qvados* semper *regibus* paruisse ex genere *Marobodui* & *Tudri*. M. *Velserus* Tudrum æqve Marcomannorum Regem ac Maroboduum fuisse putat, id qvod *Cluverius* III. Ant. Germ. 31. negat.

II. *Qvadorum* termini erant à meridie *Danubius*, ab occasu *Cluna* amnis, Bojohæmici montes & *Marus*. Postea sub Tiberio *Marcomanni* & *Svevi* in commune Qvadrorum nomen coaluerunt, ut jam dictum.

Svevorum Regnum tenuit Vannius, *Hermundurorum* Jubillius.

Svevorum Rex à Druso constitutus fuit Van-

Vannius Qvadus. Plin.IV.12. *Svevi regnumqve Vannianum*. Eversus est à Ligiis. Ejus regnum occuparunt *Vangio* & *Sido*. Hermundurorum Rex fuit Jubillius.

MAGOG.

MAGOG res Scytharum complectitur.

I. MAGOG *Scytharum* fuit conditor, qvo nomine comprehenduntur omnes illi populi qvi supra *Pontum* Euxinum, *Caucasum*, mare *Caspium* & *Oxum* usqve ad *Seras* & *Sarmatas* Asiam Nomadu ritu persultabant. Hic *Magog* est Poëtarum *Prometheus* Japeti filius, Caucaso affixus, ad qvem Scythæ *montani*, qvi hodie *Dagestani* vocantur, initio habitabant: *Campestres* vero à *Thermodonte* & *Araxe* versus paludem, *Mæotin*, *Tanaim* & ad Septentrionalem usqve Oceanum progressi sunt.

II. Ab hoc *Magog* ipse Scytharum supremus Imperator *Ezech*.XXXVIII. vocatur *Gog*. Justinus I. antiqvissimum Scytharum Regem Nino priorem *Tanain* vocat. Unde colligimus ipsum *Magogum* Scytharum conditorem *Tanain* vocatum fuisse, qvia primus ad fluvium *Tanain* consedit ac ibi gentem propagavit.

Scythæ Imperium Asiæ obtinent.

I. A.M. 3370. *Indathyrsus* sive *Madyes*, Protothyæ filius, Scytharum Imperator, per portas *Caspias* in Mediam irrupit & *Cyaxare* obsidione Ninives depulso, *Asiam* usqve ad *Ægyptum* tribu-

butariam sibi fecit ac per XXVIII annos ob-
uit *Herodot.*I.II.VII. *Strabo* I. & XV. *Arrianus*
Indicis.*Diod.*II. *Joseph.*I.6.

II. In ea excursione duas *urbes* condiderunt
ythæ, vel saltem nomen suum iis reliqve-
nt, *Bambycen* sive *Hierapolin* in Syria, qvæ
agog dicta. *Plin.*V.28. & *Bethsan* Palæstinæ qvæ
ythopolis. *Josephus* V.I. VI.15. XII. 12. XIII.10.
seb. in Chron. Græco lib. I.

Condunt regna Bactrianorum & Parthorum.

In hac expeditione pars Scytharum *Bactria-
rum* & *Parthorum* gentes condidit. *Justin.*
.I. *Arrianus* in Parthicis apud Photium Cod.
VIII. tradit *Parthos* tempore Sesostris Regis
gypti & *Jandusi* Scytharum, ex Scythia in
rsiam migrasse. Et clarius Chronici *Alexan-
rini* author tradit *Sesostrin* victis Persis *Scytha-
um* XV. cIↃ. in Persiam transtulisse, qvi exinde
arthi, qvod Scythica lingva sonet Exules,
icti sint.

Amazonum regnum fuit ad *Thermodontem.*

I. Non esse fabulosum illud *Amazonum* re-
num, ut Strabo XI. & *Arrianus* VII. putant, ex
latone lib. VII. de Legibus patet, qvi ad Pon-
um esse tradit μυριάδας ἀναριθμήτους
υναικῶν ἃς Σαυρομάτιδας καλοῦσιν,
*numeras mulierum myriadas Sauromatidas
ctas, qvibus non eqvorum modo sed & arcuum*
& reli-

& reliqvorum armorum communis cum viris ex ercitatio ſit inſtituta. Nec non *Hippocrates* earum tanqvam ſuo ævo ſuperſtitum meminit qvanqvam ſe de veritate qvarundam narrationum dubitare, in libro de *Articulis* non diſſimulet, & *Nicolaus* Damaſcenus apud Stobæum ſermone v.

II. *Herodotus* IV. originem Amazonum talem refert. Apud *Scythas* orta factione *Ylinos* & *Scolopitos* domo pulſi, ingentem multitudinem ſecum trahentes in *Cappadociæ* ora juxta *Thermodontem* ac *Themyſcireis* campi conſederunt. Ibi poſt multos annos *viris* trucidatis, *fœminæ* regnum condiderunt, dictæ Scythica voce *Æorpatæ*, id eſt, viricidæ: Græci *Amazones*. Duraſſe dicuntur ad Alexandri magni tempora: ſed id *fabuloſum* qvod *Aſiam* domuerint, *Epheſum* multasqve alias urbes condiderint. *Juſtin*. XII. & XLII. *Curt*. VI. *Diod*. II. *Strabo* XI. *Sveton*. Julio XXII. *Plut*. Theſeo. *Oroſ*. I. 15.

Scythæ Imperium amittunt.

I. *Clearchus* apud Athenæum XII. 3. commemorat qvam ſuperbe & crudeliter Scythæ devictis nationibus dominati fuerint: unde tandem conſpiratione earum Imperio dejecti ſunt. Qvod qvando factum fuerit non conſtat ante Alexandri M. ævum id contigiſſe certum eſt, qvia Clearchus Ariſtotelis diſcipulus fuit.

II. In hac Imperii *Scythici* ruina, omnibus Scythis *coma* ignominiæ cauſa fuit *abraſa*: unde per injuriam aliqvem tondere poſteri

ἀποσκυ-

ποσκυθίσαι dixerunt. Omnes certe Scytharum populi, solis exceptis *Kalmukis*, qvi sunt omati, hodieqve *raduntur*, relictis tantum occipite *cincinnis*, qvos contextos ab humero qvasi caudam demittunt: idqve etiam motissimis illis supra Sinam Tartaris qvi *iuche* vocantur, receptum, ut infra commemorabimus. Hunc igitut tondendi morem eo *mpore* exortum qvo Scythæ Imperio dejecti Clearcho manifestum fit. Antea enim *coati* erant.

Rhossi Tauricam occupant.

I. Inter *Scytharum* populos apud *Ezechielem* xxviii.2. recensentur etiam Ῥῶς, ut recte LXX. ymmachus, Thedotion & Proclus Episcopus pud Socratem vii. Hist. 43. interpretantur. Dii autem videntur à fluvio *Araxe*: eum enim *bos* vocat Geographus Nubiensis.

II. Hi *Rhossi* trajecto *Araxe* occuparunt *Tauricam* Chersonnesum eamqve de suo nomine *bos* appellarunt. Testatur Tzetzes. Ταύρους ς Ῥῶς καλεῖσθαι, *Tauros Rhos appellari.* Poea *Alanis* permixti *Rhoxalanorum* gentem onstituerunt.

GEOR-

GEORGII HORNII HISTORIA RECENTIOR.

Historia Recentior est *Orientalis, Occidentalis, Australis.*

HActenus Historiam *antiqvam* exposuimus. Seqvitur *Recentior*, qvæ complectitur Imperia & regna *medii* & *recentioris* ævi, qvæ hodieqve supersunt & durant. Qvandoqvidem autem Historia recentior spatio terrarum & multitudine populorum longe amplior antiqva est, ac præter Asiam, Africam & Europam, ipsum qvoqve novum orbem & australes terras nondum plane cognitas complectitur: hinc dividenda fuit in *Orientalem*, qvæ Europam, Asiam & Africam: *Occidentalem*, qvæ Americam, & *Australem*, qvæ terras populosqve versus polum antarcticum continet.

Orientalis est *Scythica, Æthiopica, Sinensis.*

Qvemadmodum antiqva Historia pro filiorum Noachi numero in Semeam, Chameam & Japheteam dividitur: ita recentior, qvam *Orientalem* vocamus, qvia orbem veterem, id est Europam, Asiam & Africam complectitur, dividitur in Scythicam, Æthiopicam & Sinensem.

em. Nam tribus his populorum nominibus
tqve ambitu, qvicqvid hodie gentium, Euro-
a, Asia, ac Africa, cum insulis adjacentibus,
nu suo continet, exacte definiri atq; descri-
i potest: ita ut nulla natio, qvantumvis exi-
ua atqve obscura, reperiri qveat, qvæ non
el *Scythica* vel *Æthiopica* vel *Sinensis* sit.

Scythica est *Teutonica*, *Hunnica*, *Slavonica*.

Stytharum nomine intelligimus qvicqvid
opulorum antiqvam Scythiam Asiaticam &
uropæam ac insuper totam reliqvam Euro-
am habitat; qvi qvidem omnes populi *Scy-
hæ* à medii ævi scriptoribus appellantur & in
Teutonas, *Hunnos*, *Slavos* commode subdividi
ossunt.

Teutonica est *Germanica*, *Francica*, *Normannica*.

Teutonum ambitu complectitur omnes il-
os populos *qvi* medio ævo Teutonica lingva
noribusqve utebantur, qvi in *Germanos*, *Fran-
os*, & *Normannos*, subdividuntur.

Germanica est *Frisica*, *Svevica*, *Vandalica*.

FRISICA.

FRISIA ab *Albi* ad *Rhenum* extenditur.

I. Regnum *Frisiæ* complectebatur omnes à
Rheno ad *Albim* maritimas regiones. Sedes re-
gia

gia *Stavera*: aliæ urbes *Medenblicum*, *Esonstadium*. Omiſſis qvæ ex Cappido, Occone Scarlenſe, Sulcone aliisqve nuvigendis Suffridus Petri, ineptiſſimus fabulator de Friſiorum antiqviſſimis Regibus & origine Indica tradit. *Vbbo* Emmius III. Hiſt. *Friſ.* à *Richoldo* Uffone circa A. Ch CCCXC. res Friſias certiores deducit. Sub *Aldegildo* Wilfridus Anglus circa A. Iↄ CXL. ſemina fidei Chriſtianæ inter Friſios ſparſit. Sed *Radbodus* religionem Chriſtianam iterum extinxit, *VVilteburgum*, qvod hodie Ultrajectum, deſtruxit, *Noviomagum* usqve regni ſui limites protulit. Sub eo *Egbertus* Anglus cum XII. ſociis, inter qvos *VVillebrordus*, *Lebvinus*, *VVicbertus* Friſiis prædicavit ac *VVillebrordus* Friſiorum *Archi-Epiſcopus*, ſedem *Ultrajecti* collocavit. Qvis *Radbodo* ſucceſſerit, non poteſt ex probatis authoribus demonſtrari: nam qvæ Scarlenſis de *Aldegildo* tradit, incertiſſima ſunt. *Poppo* legitur Friſiorum Dux contra Francos fuiſſe; ſub qvo *Carolus* Martellus Friſios ſubegit. *Emmius* IV.

Svevica eſt *Allemannica, Deuringica, Saxonica.*

ALLEMANNICA.

ALLEMANNI inter Rhenum, Mœnum & Danubium regnant.

Nomen *Alemannorum* jam Strabonis ævo notum fuiſſe inde patet, qvod libro IV. citat Aſinium *Qvadratum*. At hic *Allemanos* definivit,

it, qvod essent homines ξυνήλιδες καὶ μι-
άδες teste *Agathia* I. Originem traxisse vi-
entur à *confluge* Gallorum in vacuos ad Rhe-
um *Marcomannorum, Harudum, Sedusiorum*
gros, qvi duce Maroboduo Bojohæmum paul-
o ante occupaverant. Qvanqvam igitur ini-
.o Gallicæ originis essent, paulatim tamen in
ngvam & mores Germanorum transierunt.
rimus *Antoninus* Caracalla se *Allemannicum*
ppellavit. *Spartianus*. Tandem à Romanis de-
ecerunt proprio sibi *regno* inter *Rhenum, Mœ-
um, Danubium* constituto & transgressi Rhe-
um maximam *Mattiacorum* agri partem &
attorum occuparunt. *Marcell.* XVII. XVIII. XXVIII
XIX. Postea in Francorum potestatem vene-
unt, de qvibus omnibus prolixe Joh. *Gulerus*
ı Rhætia videri potest.

DEURINGICA.

Irmenfridus *Deuringiam* amittit.

I. *Deuringia*, qvam hodie *Thuringiam* vo-
ant, Hercyniæ Silvæ umbilicus fertilissimo
olo & numerosissimo populo gaudet.

II. Primus Rex Thuringiæ circa A. CCCCXXVI.
ommemoratur *Merwigus* sive *Meroveus* filius
lodionis Regis Franciæ, cui successit *Basinus*.
hronicon *Anhaldinum* collocat *initium* regni
huringiæ ad A. CCCCXLVII. Ultimus fuit *Ir-
enfridus*, qvo occiso regnum Thuringiæ ad
heodoricum Regem *Austrasiæ* ejusqve succes-
ores *Francorum* Reges pervenit. *Tres* ergo tan-

H tum

tum in Thuringia *Reges* regnarunt, nec diutius qvam XCIV. annis illud regnum duravit.

SAXONICA.

Saxones *Witekindo* Rege *Francos* diuturno bello vexant.

Saxones non habuerunt *ordinarios* ac *perpetuos* Reges, sed duodecim *Principes*: bello ingruente unum aliqvem *Regem* eligebant, de qvo videri poteſt Chronicon *Anhaldinum* l. 4 5 *Münſter*. III. Coſmogr. Talis Rex Saxonum fuit circa A. Iↄ CVI. *Bernthobaldus*, cui alius cognominis ſucceſſit. Ultimus *VVitekindus*, qvem *Carolus* Magnus Francorum Rex ſuperavit, poſt qvem *Saxonia* in *Ducatus* & *Principatus* converſa.

VANDALICA eſt *Longobardica, Anglo-Saxonica, Gothica*.

I. *Vandalorum* priſcæ ad mare Balticum late per Germaniam, ſedes; unde progreſſi ad paludem Mæotin ſub Rege *VViſmaro*, à Gothis cæſi, Pannoniam inſederunt. Ex ea ductu *Caroci* & *Gondigiſili*, Alanis Svevisqve in commilitium aſſumtis A. CCCCVI. in Gallias migrarunt; relictisqve ibi *Burgundionibus*, in Hiſpaniam tranſierunt eamqve inter ſe ſorte ita diviſerunt, ut *Vandalis* Bætica, *Alanis* Luſitania, *Svevis* Gallætia cederet. Ita tribus conſtitutis in Hiſpania regnis, *Vandali* Bæticam à ſe *Vandaluſiam* appellarunt, qvod nomen Arabes in *Andaluſiam* mutarunt, atqve ita totam

Hiſpa-

ſpaniam hodieqve vocant. *Genſericus* A. ccxxvii. Vandalos in Africam traduxit,qvi pugnata *Carthagine* regnum ibi *Vandalicum* ndidit, qvod ſub *Gilmere* A. Iↄ xxxiv. per llliſarium Juſtiniani ducem, deletum fuit.

II. Regnum *Svevorum* in *Gallatia* cœpit A. ccxxxvi. ſub Rege *Emerico*,& duravit annis xxvi. *Rechilla* Bæticam, Emeritam & Carаginenſem provinciam occupavit. *Recciaus* totius Hiſpaniæ imperium affectavit. *Theemirus* Silingos Vandalorum reliqvias cum be *Hiſpali* ſubjugavit. Ultimus Rex fuit *Ancas*, qvo in Monaſterium detruſo, *Leovigils* VVeſtrogottorum Rex, Svevos poteſtati e ſubjecit.

III. *Burgundiones* & ipſi Vandalorum pars, ıſtra retinente Aëtio, magnam *Heduorum* qvanorumqve partem occuparunt & dilata- longe lateqve per Galliam *Lugdunenſem* ac *rbonenſem* finibus A.ccccxiv.ſub Rege *Gunacho* regnum Burgundionum condiderunt, jus ultimus Rex fuit *Gundemarus*, qvi A. xxvi. à Francis regno exutus fuit.

LONGOBARDICA.

LONGOBARDI *Pannoniam* & *Italiam* occupant.

I. *Longobardi* ex Germania circa A. ccc. xx. ducibus *Ibore* & *Agione* ſive *Hajone* reſſi, *Vandalorum* & *Rugiorum* terras ali- vandiu tenuerunt; inde in *Noricum* & *Pannoniam* A.cccxc. delati regnum ſub *Agelmun-*

do condiderunt. Ex Pannonia Longobardos in Italiam duxit *Alboinus* à Narſete evocatus A. IↃLXX. eamqve totam, exceptis Alpibus *Cottiis* & civitatibus maritimis ſive *Exarchatu* Ravennate, ſibi ſubjecit, regia ſede *Tinici*, in palatio *Theodorici*, poſita.

II. Ita Initium ſumſit regnum *Longobardorum* in Italia, qvod diviſum fuit in Ducatu *Forojulienſem*, *Tuſciæ*, *Spoletanum*, *Beneventanum*, *Taurinorum* alioſqve. Ultimus Regum Longobardorum fuit *Deſiderius*, qvem *Carolus* Magnus, Ticino expugnato, A. IↃ CCLXXIV. Leodium relegavit. Ita Regnum Longobardiæ in poteſtatem Francorum pervenit.

ANGLO-SAXONICA.

Anglo-Saxones in *Britannia* ſeptem regna conſtituunt.

I. Cauſa fuit, abductæ ex *Britannia* Legiones Romanæ: Unde *Picti* & *Scoti*, ſuperato muro *Severi*, Britannos aſſiduis irruptionibus fatigarunt; hi ad eorum impetum retundendum *Saxones*, qvibus permixti erant *Angli* & *Friſii*, ex Germania evocarunt. Unde Britannia ab antiqvis vocatur *Saxonia* Transmarina vel *Anglia* Nova.

II. Primi omnium & maximo numero in Britanniam transfretarunt *Saxones*. Ideo *Scoti* Hiberni & *Cambri* omnino ignorantes nomen Anglorum, eos vocant *Saiſons* vel *Saſons*. Dicti fuerunt *Saxones* à genere teli qvod *Seaxes* vocabant; erat autē brevis gladius inſtar acinacis

Qvip-

Qvippe brevis gladius apud illos Saxa *vocatur,*
Unde sibi Saxo *nomen traxisse putatur.*

ic *Picardi* à longis hastis, *Galli* glassæ in Hiernia à bipennibus, *Scythæ* à sagittandi peria dicti.

III. Unde autem illi *Saxones* & *Angli* originem traxerint, nunc paucis exponendum est. riscæ illorum sedes ad sinum *Codanum* & *Alm* fuerunt. Tacitus *Fosos* appellat, qvi Ptolexo & aliis *Saxones*. Et qvia nemo præterea osorum meminit, *Cluverius* suspicatur pro *sis* legendum *Saxones*, prima Syllaba *Sa* prorm omissa, X & N in F & S mutatis. Qvod perde est ac si ex *Choppino* Platonem facias, Lon- evidentius pro *Fosis* legas *Sosis*, solo F in vinam literam S mutato. *Sassi* enim vel *Sossi* odieqve ibi appellantur.

IV. Inde profecti sub Diocletiano *Saxones*, *ngli* & *Varni*, oras *Chaucorum*, *Dulgubinorum*, *ngrivariorum*, *Frisiorum*, ad *Rhenum* & *Batavam* occuparunt, pulsis exinde Francis. *Zosius* III. *Hieron.* in Vita Hilarionis. *Oros.* VII. 31. *Marcell.* XXVII. XXVIII. Unde tota illa ora marima *littus* Saxonicum dicebatur. *Paul.* Diaon. XI. *Isidor.* VII. Orig. 31. & IX. 2. Ita per CL. circiter annos *Bataviam*, *Frisiamqve* tenuerunt, isignes piratica, qvam per *Galliam*, *Hispaniam*, *ritanniam* usqve ad *Orcadas* exercuere. *Sidon.* III. *Epist.* 6. & *Carm.* 6.

V. Donec sub *Valentiniano* III. *Angli* & *Saxones* in Britanniam migrarunt, *Varnis* apud

Batavos & *Frisios* relictis. De qvo Phil. *Cluv*.III
Germ. Ant.21.

VI. *Angli* veteres sedes in *Cimbrica* Cherso
neso habuerunt. Fab. Qvæstor *Ethelwerdus* e
regia Saxonum stirpe: *Anglia vetus sita est inte
Saxones & Giotos, habens oppidum capitale qvo
Saxonico sermone Sleswiic, secundum Dan
Haithby dicitur.*

Anglo-Saxones *septem* regna condunt.

Primum fuit regnum *Cantii* fundatum A
CCCXLIX. ab *Hengisto*. Secundum *Sussexiæ* A
CCCCLXXXVIII. ac *Ella*. Tertium *VVest-Saxonu*
A. IↃ XIX. à *Kerdicio*. Qvartum *Nordanhumbri*
A. IↃ XLVII. ab *Ida*, qvod divisum in *Deiram*
Berniciam sive *Berviciam*. Sextum *East-Angl*
rum A. IↃ LXXIV. ab *Uffa*. Septimum *Merciorum*
A. IↃ LVI. à *Penda*. Inter hos *septem* Reges *Angl*
Saxonum semper penes *unum* aliqvem *Mona*
chia fuit, eaqve ambulatoria, non successio
vel electione, sed *armis* acqvirenda, teste
Beda VII.

Britanni in *Cambriam* pelluntur.

I. Qvanqvam *Britanni* etiam sub *Roman*
Reges suos habuerint, qvales commemorantu
Arviragus sub Claudio, *Lucius* sub Severo &
lii: tamen *Regium* nomen à Romanis pla
deserti, demum plena cum potestate assumps
runt, eo tempore qvo *Anglo*-Saxones insu
majorem partem suis copiis inundabant.

II. Pr

II. Primus Regum fuit *Vortigernus*, cujus successores magis magisqve in angustias redacti, donec tandem in Cambriæ angulum, fluvio *Sabrina* concluderentur. *Ultimus* fuit *Cadwallader*, cum qvo regnum desiit A. Iↄ c LXXXIX. Iterum tamen Reges Britannorum in Cambria, usqve ad A. cIↄ ccLIV. qvo *Henricus* III. *Cambriam* titulo *Principatus* Angliæ univit.

EGBERTUS *Anglorum* regnum condidit.

Egbertus VVest-Saxonum Rex, *Cantio* & *Northumbria* potitus, Monarchiam *Anglorum* A. Iↄ ccc. fundavit, ac lege lata, abrogatis Saxonum & Britannorum nominibus, gentem *Anglos*, regionem *Angliam* nominare jussit. Causa hujus nominis, qvod *Gregorius* Papa, audito Anglorum nomine & visa eorum pulchritudine, *Angelos* nominavit. Unde *Egbertus* repudiato Saxonum nomine *Anglos* qvasi *Angelos* nominari voluit. Hinc prisci Anglorum Reges imaginem *Angeli* imprimebant aureis suis, qvi exinde dicti *Angelotti*. *Ethelwolphus* nummum *Petri* Papæ persolvendum statuit. *Alfredus* Northumbriam Danis concessit, sed eos *Mercia*, Edoardus *East-Anglia* pepulit. *Edmundus* Cumbriam Malcolmo Scotiæ Regi reddidit. *Edgarus* Ludovallo VVallorū Principi tricenos lupos tributi annui loco imperavit. Sub *Ethelredo* Dani totam Angliam occuparunt A. cIↄ XIII. Primus Danorum in Anglia

Rex fuit Sveno, cui succeſſit *Canutus* Magnus, alio nomine dictus *Lamprecht*. Manſit *Anglia* in poteſtate *Danorum* Annos XXVI. usqve ad A. CIↃ XLII. qvo omnes *Dani* per Angliam conſpiratione incolarum *una* die trucidati & regnum *Edoardo* Confeſſori reſtitutum.

HIBERNIA *Romanis* nunqvam paruit.

I. Ultima Europæ verſus Occidentem inſula duobus nominibus appellata fuit, *Hibernia* & *Scotia*. Hibernia aliis *Ierne*, *Hierna*, *Iuverna*, *Iris*, *Hiverione*, *Bernia*, *Overnia* dicta fuit. Ipſis indigenis *Eri*, unde *Erigena* idem qvi *Hibernus*. Dionyſius *Alexandrinus* ab *Iberis*, *Cambdenus* ab *Hiar*, qvæ Hibernis *occaſum* ſignificat, nomen derivant. *Scotiam* à Scythis dictam volunt, nimirum Celto-Scythis, unde *Propertius* Getas in Hibernia conſediſſe dicit. IV. Eleg. 3.

Hiberniqve Getæ pictoqve Britannia curru.

Iſidorus IX. orig. 2. *Scotos* propria lingva nomen habere dicit à picto corpore. Iidem ergo populi *Scoti*, *Picti*, *Britanni*, *Claudianus* IV. Conſ. Honor.

Incaluit Pictorum nomine Thule,
Scotorum tumulos flevit glacialis Ierne.

Et II. de Laudib. Stilic.

Totam cum Scotus Iernen.
Movit & infeſto ſpumavit remige Thetys.

Oroſ. I. 2. *Hibernia à Scotorum gentibus colitur.*

Iſid.

Isid. XIV. 6. *Scotia* eadem & *Hibernia*. Scotia autem qvod à *Scotorum* gentibus colitur appellata.

II. De *Hibernorum* origine fabulosa tradit *Giraldus*. *Hiberni* à Britannis sunt. Unde antiqva *Hibernorum* lingva eadem qvæ *Britannorum*. Deinde accesserunt alii populi. *Cauci* & *Menapii* ex Germania & Belgica. *Concami* & *Luceni* ex Hispania.

III. *Divisa* initio fuit in *Leghcuinam* sive Borealem & *Legtimoa* sive Australem. Deinde in *qvinqve* Provincias, *Momoniam*, *Lageniam*, *Conactiam*, *Ultoniam* & *Midiam*. Hodie in *qvatuor*. Nam *Midia* Lageniæ accensetur.

IV. Qvanqvam vero Romani *Britanniam* totam armis suis pervaserint & ipsas *Orcadas* expugnarint, ab *Hibernia* tamen abstinuerunt; sive qvod *nihil* in ea nisi *barbariem* deprehenderent; sive *Oceano*, qvi imprimis ad eam insulam naufragus & tempestuosus est, deterriti. Qvare *nihil* in Hibernia Romanarum antiqvitatum aut cultus reperitur. Qvod vero *Juvenalis* dicit:

Arma qvid ultra
Littora Juvernæ promovimus & modo captas
Orcadas.....

id *Poëtice* & *adulatorie* dictum est.

V. Antiqvissimi *Hibernorum* Reges fabulosi sunt. Certior series incipit à *Lægario* & A. Christi cccc. qvo tempore tota insula dividebatur in *qvinqve* regna sive *Pentarchiam*: sic

tamen ut semper *unus* aliqvis Monarchiam in cæteros obtineret. Ultimus fuit *Rodericus*, sub qvo *Henricus* II. Rex Angliæ *Hiberniam* expugnavit A.Ch. cIↃ cLXXII.

Ostmanni ejus partem occupant.

Ostmanni appellabantur *Dani*, *Svedi*, *Norwegi* & qvicunqve Balticum mare accolunt, & *Normanni* vocantur. Hi piraticam toto mari exercentes jam ab A. IↃ ccc. littora Hiberniæ infestarunt & paulo post in ea sedes posuerunt ac regna condiderunt, ut in Normannorum rebus commemorabitur.

Scoti ex *Hibernia* in *Albaniam* migrant.

Albania vocatur illa Britanniæ septentrionalis pars, qvam Scoti Hibernia egressi occuparunt, & à se *Scotiam* appellarunt. Migrationes illæ diversis temporibus factæ. In Ultoniæ ægro *Antrimensi* est *Dalriata*, cujus pars est *Routa*: unde exierunt *Dalreudini* isti, qvos *Beda* scribit, duce *Reuda* Hibernia egressos, inter *Pictos* consedisse. *Scoti* & *Scotia* Romanis adhuc *Taciti* ævo incogniti, qvi in vita Julii Agricolæ semper *Caledoniam* nominat, populos qvosdam *Horestos*. Egesippus Judaiciarum rerum scriptor *Scotiam* nominat, sed is post *Gratianum* & *Theodosium* vixit.

Picti à *Scotis* delentur.

I. Regnum *Pictorum* complectebatur Britan-

tanniæ Septentrionalis illam partem qvæ ortum respicit. Sedes Regum erat plerumqve *Abirnethia*. Joh. *Major*. II. de gestis Scot. 14. qvi Catalogum Regum *Pictorum* in Annalibus *Scotorum* extare dicit. A. Ch. LXXV. *Rodericus* Rex Pictorum de *Scythia* veniens, Britanniam Septentrionalem occupavit. Sed mox interfectus fuit. *Matth*. VVestmonaster. *Nectanus* Rex Pictorum. Ei successit *Nectanus* II. huic *Hergustus*. Hector *Boëtius*. Henninges primumRegem Pictorum facit *Gethum*, & tres ejus nominis *Gethos* ordine ponit, qvartum facit *Hergustum* A.Ch. CCCLXX. *Gethus* Joh. *Majori* I. 13. *Heth* dicitur. A.Iↄ XLV. apud Pictos cepit regnare *Bridius* filius *Meilocen*, qvi supra XX. annos regnavit & Rex omnium *Pictorum* potentissimus fuit Henr. *Huntingdon* lib. III. *Brudeo* Garnard filius Dompnach successit Joh. *Major* II. 14. coætaneus *Engerii* V. & *Ambirkelethi* Regis Scotiæ. Hector *Boëth*. IX. *Unnust* (qvi *Majori* II. 14. *Hungg*) obiit A. Iↄ CCLXI. Ei successit *Cynoth*. Hoveden. *VVestmonast*.

II. Ultimus Rex Pictorum fuit *Drusko*, sub qvo *Kennethus* Rex Scotorum A. Iↄ CCC XXXIX. Pictorum regnum delevit & ipsum Druskonem decollavit. *Major*. II. 14. De hoc Pictorum regni excidio vide *Buchananum* lib. V. Non tamen in totum *Picti* deleti: nam etiam post *Druskonem* adhuc eorum mentio & aliqvoties contra Scotos bellum renovarunt. *Hungus* Rex Pictorum *Adelstanum* Regem in prælio interfecit. Joh. *Major*. III. I. Ergo hic

Hungus circa A. Iↄ cccc xxx. regnavit, adeoqve post *Druskonem*. rationem *Buchananus* in fine qvinti Histor. reddit, dum *Pictos* qvi cladi superfuerunt, in *Angliam* (Northumbriam) fugisse dicit. Ibi ergo imaginem regni tenuerunt: Sed paulo post penitus Britannia expulsi ad *Cimbros* & *Norwegos* exulatum abierunt.

Kennethus Regnum *Scotiæ* condit.

I. Regnum *Scotorum* vulgo deducunt à *Fergusio* I. qvem Alexandro M. coævum fuisse fingunt. Qvæ antiqvissima fabulosa esse ex *Tacito* aliisqve Romanorum Scriptoribus patet, qvi nullius in Britannia *Scotorum* regni vel *Regum* mentionem faciunt, cum tamen eam Julius *Agricola* totam perdomuerit. Itaqve recte *Ubbo* Emmius v. Chron. *De primis Regibus suis, qvæ memorant Scoti, majorum traditionibus ἀγράφοις atqve ideo incertis se debere, ne ipsi qvidem negaverint. Ea igitur nos pro certis habere non possumus. Qvinimo ne ea qvidem nobis satis certa videntur qvæ à Fergusii* II. *initio & Scotorum reditu in Britanniam recitantur* ad A. Iↄ ccc xxviii *ubi Picti à Scotis deleti*. Omissis ergo illis à *Fergusio* I. & *Fergusio* II. Regibus, initium regni Scotiæ collocamus ad A.C. Iↄ ccc. Primus, cujus exteri scriptores meminerunt, Rex Scotorum *Achaius* est, cum qvo *Carolus* Magnus perpetuum fedus inivit. Post eum A. Iↄ ccc xxiii. regnavit *Kennethus*, qvi deleto *Picto-*

Pictorum regno, solus Britannia Septentrionali potitus, eam à suis appellari jussit, ac fines ad *Northumbriam* protulit.

II. *Gregorius* Northumbriam, Cumbriam, Westmorlandiam occupavit, Hibernicos subegit. *Kennethus* III. novam regis creandi legem tulit, ut regibus liberi succederent. *Milcolumbus* sive *Malcolmus* II. prædia omnia regalia *Baronibus* divisit, *VVardas* ac *Releßias* ut appellant, ab iis recepit. Sub *Donaldo* Hebrides à Norvvegis occupatæ. Sub *Malcolmo* IV. *Henricus* Angl. Rex Scotis *Northumbriam* & *Cumbriam* eripuit. *VVilhelmus* Cumbriam & Hundingtoniam cum parte Nothumbriæ à Richardo recepit. Ultimus ex stirpe Fergusii *Alexander* III. fuit, qvo A. cIↃ CC LXXXV. defuncto, *Scotia* varie inter regni competitores & victores Anglos distracta, donec tandem familia *Stuartorum* A. cIↃ CCC LXX. succederet.

Jacobus VI. Britanniarum *Monarcha* fit.

A. cIↃ IↃC III. *Jacobus* VI. Rex Scotiæ defuncta *Elizabetha* regina Angliæ, totam Britanniam & Hiberniam cum omnibus circumjacentibus insulis, in unum Imperii corpus redegit.

GOTHICA.

GOTHI condunt Regna *Italiæ* & *Hispaniæ*.

I. Omissis qvæ de *Gothorum* origine & antiqvissimis gestis *Jornandes* aliiqve tradunt,

qvod

qvod fabulis propiora vel saltem incerta videantur: id constat, sedes supra *Pontum* Euxinum à *Tanai* ad *Borysthenem* usqve habuisse, divisos in *Ostrogothos*, qvi & *Grutungi*, & *VVestrogothos*, qvi & *Visigothi*, *Tervingi* & *Vittungi* dicebantur. *Ostrogothorum* Reges sive *Anses* erant ex *Amalorum* familia, *VVestgothorum* ex familia *Balthorum*. Inde eruptione sub rege *Ostrogotha* in Mœsiam & Thraciam facta, *Gepidas* à Baltico mari rege *Fastidia* progressos, repulerunt. Et postqvam diu imperium Romanum prædæ habuissent, tandem ab *Hunnis* pulsi, sedes ad *Danubium* accepere, modo amici, modo hostes Romanorum, donec tandem *duo* regna conderent, unum in *Italia*, alterum in *Hispania*.

II. Regnum *Italiæ* condiderunt *Ostrogothi* A. CCCC XCIII. auspiciis *Theodorici* Amali, qvi *Ditericus* Veronensis à Germanis scriptoribus appellatur. Hic victo & occiso *Odoacro* Herulorum & Rugiorum Duce, qvi primus *Italiæ* ad *Ostrogothos* & familiam *Amalam* transtulit. Ultimus Regum Ostrogothorum in Italia fuit *Teias*, qvem Narses ad *Cumas* prælio cecidit. Ita *Ostrogothorum* nomen & regnum in Italia deletum fuit.

III. Regnum *Hispaniæ* condiderunt *VVestrogothi*, qvorum primus Rex fuit *Alaricus*, sed qvi in Italia obiit. Ejus successor *Athaulfus* federe cum Honorio, cujus sororem Placidiam duxerat, icto, *VVestgothos* in *Galliam* ac *Hispaniam*, qvæ *Gottalania* hodieqve *Catalonia*

nia dicta, duxit; ſede regni *Narbone* poſita. *VVallia* Vandalos, Alanos, Suevos ad *Calpen* ſuperatos ex Hiſpania in *Africam* pepulit, data eſt ei ab Honorio *Aqvitania* ſecunda, qvæ impoſterum *Guaſconia* & *Gottia* Gallia appellata. Idem *Vandaluziam* ſive Bœticam, qvam *Vandali* in Africam tranſeuntes deſeruerant, occupavit, ſede regni *Toloſæ* collocata. *Theodoricus* II. *Svevis* in Hiſpania victis *Luſitaniam* & *Gallætiam* eorum regnum occupavit. *Enricus* reliqvis Romanorum in Hiſpania provinciis occupatis, *Maſſiliam* expugnavit & ſedem regni *Arelate* poſuit. *Alaricus* II. à *Clodovæo* Rege Francorum in *Voglatenſi* prælio victus *Toloſam* cum Gallicis provinciis amiſit ac *VVeſtgottorum* potentiam intra Hiſpaniæ terminos contraxit, qvanqvam *Amalaricus* auxiliis *Theodorici* Regis Italiæ Aqvitaniam à Francis recuperaverit. Sed mox A. IↃ XXXIII. *Theodebertus* Rex Francorum, regnum *Gotticum* in Aqvitania evertit. Tenebant tamen adhuc *Narbonenſem* provinciam. *Leovigildus* regnum Gothorum in *Cantabria* & *Aragonia* late propagavit, Svevorũ reliqvias victo rege *Andeca* in Gallætia delevit, *Toleti* ſedem regiam poſuit. *Ricaredus* fide Catholica ſuſcepta, *Catholicus* fuit dictus, à qvo Hiſpaniæ Reges per Alfonſum Pelagii generum, originẽ ſuam derivant. *Siſebutus* freto Herculeo trajecto magnam Mauritaniæ *Tingitanæ* partẽ occupavit, qvæ exinde *Gotthia* transmarina dicta. Svintilla Romanis penitus Hiſpania excluſis primus

totam

totam Hiſpaniam tenuit & *Olitenſem* urbem ſtruxit. *Siſenandus* Aqvitaniam amiſit: ſed eam ex parte recuperavit *Bamba* ſive *VVamba*, qvi *Toletam* muro & turribus CL. munivit, inciſis marmori duobus verſibus:

Erexit fautore Deo Rex inclytus urbem,
Bamba ſuæ celebrem protendens gentis honorem.

Vitiza deſtructis omnium fere urbium muris viam Saracenis ad Hiſpaniam occupandam aperuit. Ultimus regum VVeſtgottorum in Hiſpania fuit *Rodericus*, qvi ſtuprata *Cava* Juliani Comitis Mauritaniæ filia, à *Saracenis* A. Iↄ CCXIII. cæſus, regnum VVeſtgottorum in Hiſpania evertit.

Gothi in *Hiſpania* qvinqve Regna recuperant.

I. Qvicunqve *Gottorum* ſtragem illam Saracenicam evaſerant, in *Auſtriæ*, *Cantabriæ*, *Iacætanis*, *Pyrenæis*, montibus collecti aliqvandiu delituerunt, natura locorum tuti. Primus *Eudo* Galliæ *Gotticæ* præfectus, titulum regium in Aqvitania aſſumſit, ſed illud regnum mox deſiit. In ipſa autem *Hiſpania* Gotti diverſis temporibus *qvinqve* regna condiderunt *Legionis*, *Navarræ*, *Aragoniæ*, *Caſtiliæ* & *Portugalliæ*. Sunt autem magnæ inter Hiſtoricos de primis his Regibus, præcipue *Soprarbiæ*, diſcrepantiæ. Nos *Marianam* & Hieronymum *Blancam* tanqvam accuratiores ſeqvimur.

II.

II. Primum regnum fuit *Legionis* five *Asturiæ*, conditum A. Iↄ CCXVI. XVII. vel XIX. à *Pelagio*, ex regio Gottorum fangvine. Sedes regia initio fuit *Ovetum*, unde etiam vocantur Reges *Ovetti*: deinde *Legio* five *Leon*, unde hodieqve regnum *Legionis* primum inter Hifpanica locum obtinet. *Pelagius* caftellum contra Saracenos extruxit, cujus præfecti Comites *Caftellæ* dicti.

III. *Secundum* regnum fuit *Soprarbiæ* & *Ripagorzæ*, conditum A. Iↄ CC XXIV. à *Garfia* Ximenio, qvod capta *Pampelona*, & tandem *Navarra* à *Navis*, qvod Vafconum lingva *planitiem* à montium radicibus protenfam fignificat. *P. Bombinus* in Breviario rerum Hifpan. dicit: Garfiam *Ximenem* à Iↄ c. viris Regem creatum, fed incertum effe cujus fe vel civitatis vel provinciæ Regem dixerit. Idem *Mariana* VIII. I. 4. inter qvem & Hieron. *Blancam* magna in primis Regibus recenfendis difcrepantia. *Sanctius* Garfias circa A. Iↄ CC LXVI. fe primus Regem *Pampelonis*, *Anagari* & *Alavæ* appellavit, *Mariana* tefte *Sanctius* Major circa A. cIↄ. omnia regna Hifpaniæ conjunxit, & inter *qvatuor* filios divifit in *qvatuor* regna, *Ripagorzæ* & *Soprarbiæ*, *Caftellæ*, *Navarræ* & *Aragoniæ*. Qvæ divifio facta fuit qvoad defignationem A. cIↄ XVI. vel XVIII. qvo ad executionem A. cIↄ XXXIV. demum poft obitum Sanctii; atqve ita diverfæ autorum fententiæ conciliandæ funt.

IV. *Tertium* regnum fuit *Aragonia*, cujus pri-

primum Regem A. Iↄ ccc xcv. ſe vocavit *Sanctius* Kæſo Abarca. De his regibus obſervandum eos olim non mox à patris obitu reges dictos: ſed tum demum cum *milites* creabantur aut *uxorem* ducerent, idqve adhuc A. cIↄ cc. obtinuit, *Mariana* XI. 21.

V. *Qvartum* regnum fuit *Caſtilia*, cujus primum Regem A. cIↄ xxxv. *Ferdinandus* Magnus ſe appellavit.

VI. *Qvintum* regnum fuit *Portugallia*, dictum à *Portucale*, qvod nomen jam circa A. Iↄ notum fuit. *Voſſ.* I. Idol. 34. *Portugallia* igitur dicta fuit ab urbe *Porto*, qvæ vicini pagi nomine aſſumto, qvi *Cale* dictus, *Portucalia* & mutata litera *Portugallia* dicta eſt. Sed poſtqvam hoc nomen toti regno tributum, urbs ſolius *Porto* nomen retinuit. Nic. *Godignus* II. Abyſſen. I. *Primus* titulum Regis Portugalliæ Anno cIↄ cxxxix. uſurpavit *Alfonſus*, poſt prælium *Orichienſe*, in qvo qvinqve Maurorum Reges ſuperavit, unde *crucem* in *qvinqve* ſcutula diviſam ac argenteis denariis in memoriam venditionis Chriſti reſperſam, inſigne regni eſſe voluit. Idem capta ope Hollandiæ claſſis *Oliſipone*, *Ebora* aliisqve locis, Portugalliam tam late, qvam hodie patet, extendit. Sedes, *Lisboa*. Sub eodem mos invaluit, ut reginæ qvoqve ac puellæ *Infantes* dicerentur. A. cIↄ cc LXX. acceſſit *Algarviæ* Comitatus dotalitius, cum Beatrice filia *Alfonſi* X. Regis Caſtellæ, clientelari jure, cujus alteram partem Saracenis ereptam *Dionyſius* occupavit

pavit ac exinde *regnum*, impetrata clientelæ remiſſione, conſtituit, addito Portugalliæ inſignibus clypeo purpureo aureis caſtellis reſperſo. Idem Dionyſius fundavit Academiam *Conimbricenſem.*

Mauri penitus *Hiſpania* pelluntur.

A. cIↃ CCCCXCI I. *Ferdinandus* & *Iſabella* Caſtiliæ & Arragoniæ Reges, capta *Granada*, Maurorum in Hiſpania regno, qvod per IↃ CC. annos duraverat, finem impoſuerunt. Et qvanqvam *Mauri* Granadenſes A. cIↃ IↃ LXXI. iterum caput efferrent Rege *Andaluſiæ* creato ex ſua gente *Abdalla*, mox tamen à LudovicoReqveſenio fraude potius qvam armis, domiti & à *Philippo III.* A. cIↃ IↃC IX. penitus Hiſpania expulſi in Africam & Turciam remigrarunt, magno rerum Chriſtianarum detrimento, qvod artes Europæas præſertim militares Afris & Turcis tradiderint: unde magna eorum hodieqve Algeriæ, Tuneti, Tripoli aliisqve Africæ littoralibus urbibus copia piraticam exercet.

Caſtiliani Occidentalem, *Portugalli* Orientalem *Indiam* occupant.

I. Ita *Alexander* Papa VI. *Orbem* terrarum inter Reges *Caſtiliæ* & *Portugalliæ* diviſit, linea à polo ad polum per inſulas fortunas ſive *Canarias*, poſtea *Azores*, ducta. Ceperunt *Hiſpani* jam circa A. cIↃ CCCC. mare Atlanticũ ſcrutari

tari ac freqventare, insulas Canarias aliasqve occupare.

II. *Lusitaniæ* Rex *Johannes I. Septam* A. cIↃ CCCC XV. *Maderam* & *Porto* Santo insulas incultas A. XXV. *Alfonsus V. Tanger* & alias regni Maroccani urbes occupavit: dictus propterea *Africanus:* ac ab eo tempore *Africæ* exteriora littora scrutari cœperunt: sub *Johanne II.* superato capite de *Bojador* in Nigritarum regione *Gvineam* occuparunt, structo castello del *Mina.*

III. Atqve ab eo tempore *Hispani* utramqve *Indiam* sibi aperuerunt. *Castiliani* qvidem auspiciis Christophori *Columbi* novum orbem, qvi India *Occidentalis* vel *America* dicitur, A. cIↃ CCCC XCII. detexerunt. *Portugalli* per Vascum de *Gama*, superato capite *Bonæ* spei A. cIↃ CCCCXCVII. Indiam *Orientalem* & A. cIↃ IↃ. *Brasiliam*, regnante *Emanuele.* Ab eo tempore potentia Hispanorum per totum orbem terrarum longe lateqve diffusa ac propagata fuit.

Philippus II. tota *Hispania* potitur.

I. Cæso in Africa *Sebastiano* ultimo Rege, Portugalliæ, *Philippus II.* A. cIↃ IↃ LXXXI. Portugallia armis domita, integram Hispaniam in unum corpus redactam solus iterum obtinuit, atqve ita *Hispaniarum* & *Indiarum* Rex factus fuit. Isqve status duravit usqve ad A. cIↃ IↃC XL.

Belgæ

Belgæ confederati libertatem reſtituunt.

A. cIↄ Iↄ LXXXI. *Belgæ* confederati pertæſi *avaritiæ, crudelitatis* & *Tyrannidis* Hiſpanicæ, *Philippo II.* ſolenniter omnem *fidem* ac *obedientiam* renunciarunt, libera *Republica* inſtituta, ac bello ſub fortiſſimis *Arauſionum* principibus & *Naſſoviæ* Comitibus, per LXXX. annos continuato, tandem A. cIↄ Iↄc XLVIII. pace cum Hiſpanis facta, libertatem ſuam dudum juſtitia cauſæ & victricibus armis aſſertam, confirmarunt.

Portugalli Regem creant *Johannem* Braganzæ ducem.

A. cIↄ Iↄc XL. *Portugalli* excuſſo jugo *Philippi IV.* Regis Caſtiliæ defecerunt, ac Regem crearunt *Johannem* Braganzæ Ducem, cui ſucceſſit *Alfonſus* filius qvi hodieqve regnat.

FRANCICA.

Regnum FRANCORUM condunt *Merovingi.*

De *Francorum* origine Phil. *Cluver.* III. Ant. Germ. 20. A. CCLXXXVII. Reges Francorum *Alaricus* & *Gaiſo*, cum *Bataviam* occupaſſent, à Maximiano in agros *Nerviorum*, *Trevirorum*, *Lingonum*, *Rhemonum*, *Tricaſſiorum*, *Ambianorum*, translati; A. CCCC XVIII. Franci Regem *Marcomerum* elegerunt, cui anno ſeqvente *Faramundus* ſucceſſit. *Clodio* Comatus in *Thu-*

Thuringia castrum *Dispergum* tenebat; cum Francis in Galliam Belgicam irrumpens *Cameracum*, *Atrebatum* & reliqva usqve ad *Somonam* Romanis eripuit, sed ab *Aëtio* & *Majorano* rursum ejectus fuit. *Prosper* ad A. CCCCXXVIII. *Sidonius* Apollinaris. *Meroveus* condidit dynastiam MEROVINGORUM & trajecto Rheno Galliam fere totam occupavit, ac *Francos* Gallis permiscuit. *Otto* Frising. *Clodoveus* omnia inter *Ligerim*, *Seqvanam* & *Rhenum* occupavit, *Doringos*, & *Alemanniam*, victo ad Tolbiacum Rege, *Burgundiam*, *Aqvitaniam* & *Gothiam* Gallicam, cujus caput Tolosa, Alarico in *Voglatensibus* campis profligato, subegit. Primus fidem Christianam suscepit, unde Christianissimus & *primogenitus* Ecclesiæ Rex Franciæ dicitur (qvanqvam omnes olim Reges qvi contra infideles bellum gerebant, *Christianissimi* dicti, veluti Reges *Cypri* & *Hispaniæ*, ut *Volaterranus* II. Geogr. testatur) ac regnum *Francorum* latissime extendit, qvod *Franciam* Occidentalem, qvæ à mundi plaga *Neustria*, à sermone *Romania* dicebatur, *Orientalem* qvæ *Austrasiam*, *Thuringiam* & *Allemanniam* complectebatur. Inter ejus *qvatuor* filios regnum in *Aurelianorum*, *Parisiorum*, *Austrasiæ*, cujus sedes urbs *Meodiomatricum*, & *Belgicæ*, cujus sedes urbs *Suessionum*, divisum. *Theodoricus* Rex Austrasiæ cæso *Hermenfride* Thuringiam occupavit: cæteris extinctis, solus *Clotharius* omnia Francorum regna obtinuit, pro *qvatuor* filiorum ejus numero,

nero, iterum in totidem partes divisum, qvos
nter *Austrasiæ* Rex *Sigebertus* Hunnos Dorin-
gia pepulit, Albericum Hannoniæ Comitem
constituit *Clotharius II.* denuo Monarchiam
Francorum obtinuit. Ejus successores alii
Aqvitaniæ, alii *Austrasiæ* & *Franciæ* Reges fue-
runt. Post *Clotharium III.* Reges Franco-
rum, omni potestate ad *Majores* Domus
translata, nudum titulum retinuerunt. *Semel*
tantum in anno die *Paschatis* populo se con-
spiciendos dabant, in plaustro rustico, qvod
boves trahebant, ipsi corolla florea redimiti.
Aventinus in Annal. Bojor. *Sigebertus* Radul-
phum Doringorum Regem tributarium fecit.
Chilpericus fuit Rex Neustriæ. *Carolus* Martel-
lus Dux Austrasiæ, *Saxones, Bojarios, Aleman-
nos* vicit, *Saracenos* & *VVestgottos* Gallia eje-
cit, *Avenionem* recepit, *Frisios* domuit. Ulti-
mus *Merovingorum* fuit *Chilpericus IV. stupi-
dus* sive *ignavus,* qvo in monasterium pulso
Pipinus Brevis regnum Franciæ obtinuit, cu-
jus filius *Carolus* secundam Regum familiam,
qvæ *Carolinga* dicitur condidit.

KAROLUS Magnus Imperium *Occidentis* instaurat.

I. *Carolus* Magnus *Desiderio* Longobardo-
rum, *VVitekindo* Saxonum, *Tassilone* Baioario-
rum Regibus victis, *Imperator* Romanorum
creatus fuit. A. IↃ CCCI. Unde ab *Orientalibus,*
etiam *Abissinis,* teste *Merula* parte II. *Cosmogr.*
lib. I. cap. 4. omnes occidentales *Franci* appel-
lantur. *Frisios* esse jussit liberos. *Emmius* v. Hist.
Fris.

Fris. Instituit *Ducatus* Saxoniæ, VVestphaliæ, Angriæ, ex qvibus comites *Oldenburgici* ac multi alii originem trahunt. Regnum divisit inter filios & nepotes in *Italiam*, *Pannoniam*, *Aqvitaniam*, qvæ omnia *Ludovicus* Pius obtinuit & iterum inter filios in *Aqvitaniam*, *Baioariam*, *Italiam Franciamqve* ac post atrocem illam apud *Altisiodorum* pugnam, in *Italiam*, *Austrasiam*, *Burgundiam*, *Galliam*, *Germaniam* & *Aqvitaniam* divisit. *Lotharius* Austrasiam imposterum *Lotharingiam* nominari jussit. Fuerunt postea Reges *Germaniæ*, *Provinciæ*, *Franciæ*, *Lotharingiæ*, donec *Carolus* Crassus, omnia solus, post *Carolum* Magnum, una cum Imperio, obtinuit: sed eo imperio amoto, *Germania* ad Arnulphum Imperatorem, *Gallia* ad Othonem Ducem Andegavensem, *Burgundia* ad Rudolphum, *Italia* ad Berengarium devenit. Sub *Carolo* Calvo, vel ut alii volunt *Simplice*, Comitatus *Flandriæ*, *Frisiæ*, *Hollandiæ*, *Zelandiæ*, *Gelriæ* aliiqve multi, originem sumsisse putantur.

Regnum *Burgundiæ* & *Italiæ* à Francia avellitur.

I. Regnum *Burgundiæ* fundavit *Rudolphus* A. IↃ CCC LXXXVII. confirmatus in eo Ratisponæ ab Imp. Arnulpho. *Regino* II. *Annal.* Fuld. ad A. IↃ CCC LXXXVIII. Idem A. IↃ CCCCXXII. Rex Italiæ contra *Berengarium* factus est, sed permutatione cum *Hugone* Comite Arelatensi facta, ipsi *Italiam* reliqvit *Provincia* accepta, à qvo

à qvo tempore regnum *Burgundiæ* etiam *Arelatense* dictum fuit. Hoc regnum *Rudolphus* II. Conrado II. Imp. donavit, à qvo tempore in *Burgundiam, Delphinatum, Sabaudiam* aliasqve minores ditiones dilaceratum fuit.

II. Regnum *Italiæ* condidit *Berengarius* A. IↃ CCC LXXXXVIII. contra qvem *Gvido* Dux Spoleti, *Rudolphus* Rex Burgundiæ, & *Hugo* Comes Arelatensis evocati. Tandem *Otho* I. Berengarium III. ejusqve filium *Albertum* regno Italiæ exuit.

BURGUNDIA.

I. Reges *Burgundiæ* qvi in Gallia *Lugdunensi* regnarunt, & corruptissime à Lazio & aliis, sive nomina spectes sive tempora, recensentur, & Francisco *Gvillimanno* de rebus Helvetiorum restituimus. Qvi diligentissimus Helvetiæ illustrator, multa in Burgundicis corrupta correxit & imprimis *duplicem* errorem, eumqve gravem sustulit. *Primus* est illorum qvi *Rudolphum* I. & II. Reges confundunt ac pro uno accipiunt; cui etiam propterea, ad hiatum explendum, L. annos adscribunt. In qvo errore etiam accuratissimus cætera *Panvinius* III. Roman. Principum versatur. *Secundus est* illorum, qvi *Rudolphum* II. Burgundum *Franciæ* Regem fuisse post *Carolum* Simplicem autumant. In qvo errore vulgus Chronologorum & Historicorum versatur. At recte *Gvillemannus* diversitatem *Rudolphi* Franciæ Regis ostendit. Hic enim *Richardum* Burgun-

diæ Regem. Deinde Burgundus *liberos* reliqvit: Franciæ Rex nullos. Ille in oppido *Senonum* sepultus: Burgundus *Paterniaci.*

II. Hoc regnum *Burgundiæ*, alio nomine *Arelatense* dicitur, qvod in ea urbe regia sedes aliqvandiu fuerit. Ultimus Regum Rudolphus III. illud testamento legavit vel donavit *Conrado* II. Imperatori Germaniæ.

GERMANI *Imperium* ad se transferunt.

I. Collapsa *Carolingorum* authoritate GERMANI CONRADUM *Franconiæ* Ducem *Imperatorem* crearunt; à qvo Imperium ad *Saxones, Francones, Svevos, Bavaros* & diversas alias familias, tandem vero ad *Austriacos* perpetua successione pervenit.

II. *Henricus* I. *Auceps* condidit Marchiam *Brandenburgensem*, *Misnensem*, *Sleswicensem*. *Otto* I. *Hermannum* Bilingum creavit *Luneburgensem* Ducem. *Magdeburgum* condidit. *Otto* III. dicitur septem *Electores* instituisse. *Boleslaum* Regem Poloniæ creavit *Henricus* IV. à *Gregorio* VII. dicto *Hildebrando* imperio privatus fuit. *Henricus* V. *investituram* Episcopalem per *baculum* & *annulum* cedit Papæ. Sub *Conrado* III. factiones *Gvelforum* & *Gibellinorum* emerserunt.

III. Post *Fridericum* II. interregnum XXII. annorum fuit, usqve ad electionem *Rudolphi* Habspurgici, qvi familiam *Austriacam* condidit, *Romandiolam* Papæ donavit.

IV.

IV. Carolus IV. auream *Bullam* Noribergæ A. cIↄ ccc LVI. condidit. Ejus filius *VVenceslaus* ignavus imperio tanqvam indignus ab Electoribus amotus, creato Imp. RUPERTO Comite & Electore Palatino, cui *Sigismundus* successit Joh. *Hussi* combustor, & infelix contra *Turcas* ac *Bohemos* bellator. Post qvem iterum *Austriaca* familia ad imperium elevata, qvod inde usqv ab A. 1438. ab *Alberto* II. per decem Imperatorum continuam successionem usqve ad *Leopoldum* qvi nunc regnat tenuerunt.

Hugo Capetus tertiam familiam Regum Franciæ condit.

I. *Tertia* familia Regum Franciæ *Capetingi* vocantur, ab *Hugone* Capeto Comite Parisiorum ex Saxoniæ Ducum prosapia, qvi *Carolingis* regno pulsis, Franciam invasit A. Iↄ cccc LXXXVII.

II. Extincta *recta* linea Capetingorum successerunt *Valesii* A. cIↄ ccc XXVIII. secundum legem *Salicam*, qvæ *Edoardum* III. Regem Angliæ tanqvam alienum ejusqve omnes in perpetuum successores excludebat. Nihilominus Reges *Angliæ* titulum inanem Regum *Franciæ* assumserunt, & acerrimis ac diuturnis, verum improsperis, bellis regnum Franciæ frustra repetierunt, qvanqvam ob civilia Francorū bella magnam ejus partem vastassent potius qvam occupassent. Sub *Philippo* Valesio *Delphinatus* regno Franciæ accessit hac conditione: *ut primogenitus Regis Franciæ Delphinus appellaretur,*

qvod ab eo tempore ad nostram ætatem observatur.

III. Ultimus Valesiorum fuit *Henric. III.* qvo interfecto A. cIↃ IↃ LXXXIX. stirps *Borbonia* successit, frustra se opponentibus *Ligistis* & *Lotharingis*, ac ludicrum Regem nomine *Carol.* X. legitimo hæredi & longe lateqve tum justitiæ causa tum victricibus armis superiori, per civilem insaniam Religionis vano prætextu, opponentibus.

HENRICUS Magnus *Navarram* Regno Franciæ conjungit.

Henricus IV. Rex *Navarræ* & caput stirpis ac familiæ *Borboniorum Henrico III.* successit & destructum fere civilibus bellis Francorum regnum sua virtute, tanqvam alter *Hercules*, pugnando restituit; *Navarram* regno in perpetuum conjunxit.

NORMANNICA.

NORMANNIA complectitur Regnum *Daniæ*, *Sveciæ* & *Norwegiæ*.

I. Ingens illud in mari *Baltico* terrarum spatium, variis sparsum insulis, prisci *Ptol. Plin.* IV. 26. uno nomine *Scandiam* & *Scandinaviam*, Jornandes *Scandziam*, cujus nominis reliqviæ hodieqve in Scania vel Schonia supersunt, medii ævi scriptores *Normanniam* appellarunt. Nationes in ea plures, ex qvibus præcipue *Hellevienes* IↃ. pagorum. *Plin.* IV. 13. hodie

hodie *Hallandia* & forte *Helsingia*, deinde *Guta* sive *Guti*, hodie *Guland*. Unde *Ablavius*, *Dexippus*, *Jornandes* & alii *Gothones* ex Scandia derivarunt. *Lupiones* in tabula Itineraria, hodie *Lappi*. Et Tacito cogniti *Fenni*, ejusdem hodieqve nominis.

II. Hæc regna freqventer in *unum* Imperii corpus coaluerunt & circa A. Chr. Iↄ ccc. communi *Nortmannorum* nomine innotuerunt, cum piratica sua & classibus totum Occidentem infestarent. Unde *Ericus* in Historia Danorum: *Regnerus Lochbrok subjugavit Angliam, Scotiam, Hiberniam, Norwegiam, Sveciam, Teutoniam, Russiam, Slaviam & omnia regna Occidentis, & novem filios suos singulis regnis præfecit.* Subjugavit, id est, *infestavit, deprædatus* fuit. Circa A. Iↄ cccxl. Reges *Norwegiæ* inter se discordes, maria infestare cœperunt, *Normanni* dicti & allectis è *tribus* regnis septentrionalibus qvibuscumqve. *Emmius* v. Hist. Fris. Literas suas à Romanis acceperunt, qvas vocant *Runicas* id est Rumicas. *Salmas.* de Hellenist.

Normanni *Hiberniæ* & *Angliæ* partem occupant.

I. *Normannorum*, qvi & *Ostmanni*, excursiones piraticæ circa A. Iↄ ccc. cœperunt, unde sua lingva dicti fuerunt *Vikinger*. *Vyk* enim vel *VVyk* est *Sing*, in qvibus delitescebant. Olaus *VVormius* iv. *Monum.* Danic. & primus qvidem *Turgesius* A. Iↄ ccc xxxv. sedes in Hibernia fixit. Sed post decennium *Normanni* ab

Hibernis trucidati & expulsi. Successerunt A. Iↄ cccxLix. Li. Lii. Liii. novæ expeditiones, in qvibus *Dublinum* & *Fingallam* occuparunt: donec tandem *Amlavus*, *Sitarachus* & *Ivorus* cum magnis copiis advenerunt & constructis tribus urbibus, *Dublino VVaterfordia* & *Limerico*, fundamenta novorum regnorum posuerunt: ita tamen, ut semper penes *unum* totius gentis Danicæ per Hiberniam imperium supremum esset, cujus majestatem cæteri reges comiter colerent. Ab eo tempore *Ostmanni* (ita enim in Hibernia vocabantur) late per Hiberniam regnarunt, donec tandem ab Anglis A.cIↄ cLxxi. eorum potentia destrueretur.

II. Dani *Northumbriam* occuparunt & *East-Angliam*, & qvanqvam *Alvredus* Rex Anglorum eos prælio superasset, nihilominus *Gormoni* eorum Duci *Northumbriæ* regnum concessit, sed eos tota *Mercia*, Edoardus *East-Anglia*; Adelstanus *Northumbria* expulit.

Nortmanni condunt Regna *Siciliæ* & *Angliæ*.

I. Post *vagas* illas Galliæ & Britanniæ deprædationes; *Nortmanni* tandem firmas in *Frisia*, *VValachria* sive *Zelandia* & *Neustria* sedes collocarunt; & hanc *Rollo* sive *Robertus* Carolo *Simplici* Regi Francorum extorsit ac *Normanniam* appellavit. *Emmius* v. Hist. Fris.

II. Horum *Nortmannorum* gesta in universum tribus illis populis, *Danis*, *Svedis* & *Norwegis* adscribimus, qvia illi *piratæ* confluges & mixtu-

mixtura horum fuerunt, ut nulli genti *peculiariter*, omnibus autem *promiscue* originem ſuam debeant.

Sicilia à *Normannis* ad *Svevos*, *Andegavenſes*, *Aragonios*, *Caſtilianos* pervenit.

I. *Tancredus* Normannus, vir multorum liberorum, generoſus & pauper ex Gallia in Italiam ſub finem *Ottonis* III. & initium *Henrici* II. Imp. cum manu *Normannorum* ad ſtipendia contra Saracenos facienda venit, & à *Baſilio II.* Imp. Conſtantinopolitano iniqva prædæ diviſione circumventus; in *Apulia*, captis aliqvot oppidis conſedit. Ejus filius *Drago* A. cIↃ xxxix. primus *Apuliæ* Comes creatus fuit. *VVilhelmus* Ferrobrachius *Calabriam* & *Capuam*; *Robertus* Gviſcardus à *Bettimeo* Saracenorum Principe Catanenſi in Siciliam evocatus, *Meſſanam*, *Palermum* & magnam *Siciliæ* partem occupavit eamqve fratri ſuo *Rogerio* Boſſo reliqvit, qvi primus Siciliæ *Comes* dictus fuit.

II. Extincta *Roberti* Guiſcardi progenie *Rogericus II.* Comes Siciliæ *Apuliam*, *Calabriam*, *Capuam*, ditiones fraternas Siciliæ conjunxit, ac primus titulum *Siciliæ* ac *Italiæ* Regis uſurpavit. Tum capto *Innocentio II.* & honorifice dimiſſo, *Rogerius* ab eo *Neapoli* & aliis Græcorum regionibus donatus eſt; ejus tamen ſvaſu titulo *Regis* Italiæ abſtinuit; contentus *Regem* Siciliæ, *Ducem* Apuliæ & Calabriæ, *Principem* Capuæ, Neapolis, Salernæ, Amalfis

Dominum se appellare. Fuit autem duplex *Sicilia*, cis & trans *Farum*, unde utriusqve Siciliæ reges se appellarunt. *Gvilhelmi I.* Mali meminit *Benjamin* Tudelensis in Itinerario pag. 18. *Gvilielmus II.* Bonus dictus qvidem ab *Adriano IV. Siciliæ* & *Neapolis* Rex; sed & ipse & ejus successores titulo regis *Neapolis* abstinuerunt. Car. *Sigon.* libro ultimo de regno Italiæ. *Henricus VI.* Imp. *Rogerico III.* Siciliam & Neapolim ademit, relictis ei tantum *Ducatu* Tarentino & Comitatu *Lucaniæ*, qvæ tamen paullo post etiam Ducatui *Sveciæ* adjecit. *Ultimus* ex familia ducum Sueviæ *Rex* Siciliæ & Neapolis fuit *Conradinus*, qvem *Carolus* Andegavensis *decollari* jussit. Ita regnum *Siciliæ* & *Neapolis* ad familiam *Andegavensem* pervenit. A. cIↃ CCLXX. Rex *Tuneti* factus est vectigalis Carolo Siciliæ Regi. Amissa per *vesperas* Siculas Anno cIↃ CC LXXXII. Sicilia, *Carolus* Regem *Neapolis* se appellavit. *Sigonius.* Ex hac familia duæ flagitiosæ *Johannæ* regnarunt, post qvas *Alfonsus* sapiens Rex Aragoniæ Neapolim obtinuit. Hujus posteros *Galli* & *Hispani* expulerunt, *Gallos* Hispani.

Gvilhelmus Conqvestor *Angliam* occupat.

I. *Gvilhelmus* Nothus Dux Normanniæ victo *Heraldo II.* ultimo Rege Angliæ ex Anglo-Saxonum sangvine, regnum *Angliæ* expugnavit & VIII. Kal. Jan. A. cIↃ LXVIII. *Londini* coronatus est & lineam regum *Normannorum* fundavit, qvæ ad nostra usqve tempora perdurat.

rat. Ab his *Normannis* antiqva regni *Anglo-Saxonum* facies multum immutata fuit. Insignia regni à *VVilhelmo* constituta *tres* Leones jubati in parma depicti. Lingva *Normannica* in jure dicendo introducta. Unde hodie illa lingvæ *Saxonicæ* & *Normannicæ* confusio. Soli *Cantii* libertatem suam & antiqvas leges armis *Conqvestori* extorserunt. Unde proverbium: *Cantii & omnes Christiani nunqvam subacti fuerunt.* Angliam suis Normannis implevit ac *Anglo-Saxones* vel *occidit* vel in *Scotiam* ac *Daniam* fugavit. Nihil ipsi gratius qvam *Anglos* occidi: Anglorum *cædem* pro *victoria* ducebat: *Normannis* suis veluti novi regni munimentis, indulgentissime parcebat. Turpe eo ævo erat vocari *Anglum* vel ex ea gente *uxorem* petere. Omnia debebant esse *Normannica*, *victus*, *amictus*, *sermo*, *habitus* corporis. Rasa *barba*, attonsi *capilli* κυκληδὸν (*round their haire* inqvit *Spide*, unde forte hoc tempore nomen *rundhead*) ne *Angli* viderentur. Struxit *Gvilhelmus* Conqvestor in *Sussexia* eo loco, ubi Hiraldum devicit, qvi Anglis *Baltlefield*, Normannis *Sangve-lac* dicitur, *Abbatiam*, in insula *Ely* castellum *VVisbech*, castellum *Dunelmense*, arcem *Londinensem*, qvæ structa est *cæmento* sangvine *pecudum* macerato. Castellum ad *Tinam* per Robertum filium, unde *Novocastri* origo fluxit, *Cambriam* Malcolmo Regi Scotiæ jure fiduciario tradidit & *cruce* lapidea in confiniis Angliæ & Scotiæ apud *Stanemoram* erecta, limites distinxit,

in cujus una parte imago & insignia Regis *Angliæ*, in altera *Scotiæ* conspiciebantur, unde dicta *Crux Regum*, cujus pars hodieqve superest. Duo Principes *Cambriæ* homagium ipsi præstiterunt in oppido S. Davidis. Circa *Salisburiam* ad mare usqve omnia depopulatus, excisis XXXVI. Exclesiis Cathedralibus, loca sola venationi dedicavit, qvæ hodie *Nova* Foresta dicuntur.

II. *Guilhelmus* testamento *Robertum* primogenitum Ducem Normanniæ, *VVilhelmum* Rufum postgenitum Regem *Angliæ* constituit, unde magnæ bellorum inter fratres occasiones. Sed *Robertus* splendidis ac vanis à Wilhelmo promissis in Palæstinam ablegatus, etiam Ducatum *Normanniæ* fratri vendidit, ac postea à fratre Henrico I. oculis privatus fuit. *VVilhelmus* Carleolam ante ducentos annos à Danis dirutam instauravit & coloniam militarem in ea collocavit, unde civitas illa excrevit. *Henricus I. Flandros* inundatione solo patrio in Cambriam pulsos in W*alliam* transtulit ac iis *Rossiam* habitandam dedit. Filium suum creavit *Normanniæ* ducem, unde in posterum primogenitus Regis Angliæ Dux *Normanniæ* dicebatur. *Henricus II.* ducta *Eleonora* filia Godofredi *Plantageneti* Ducis *Andegavensium*, *Aqvitaniæ* & *Gvienna*, illas provincias dotali jure obtinuit; atqve ex hoc *matrimonio* diuturna illa *Anglorum* & *Gallorum* bella profluxerunt. Hic *Henricus II.* in Gallia *Normanniam*, *Britanniam*, *Andegavos*, *Pictones*, *Tu-*

rones,

rones, *Lemovices*, *Vascones*, *Gvienniam* usqve ad montes *Pyrenæos* obtinuit.

Henricus II. *Hiberniæ* Dominus fit.

A. cIↃ cLXX. *Henricus II.* Hiberniam expugnavit, causa à *Roderico* & *Dermicio* data. Prima omnium capta fuit W*exfordia* & in ea Anglorum colonia collocata; unde ejus incolæ hodieqve lingva *Anglica*, sed cum *Hibernica* permixta, utuntur: qvæ peculiariter lingva *VVexfordensis* vocatur.

Richardus I. Cyprum *Lusignanis* donat.

Richardus I. qvi *tres* leones primus pro insigni Angliæ usurpavit & illa verba *Dieu est mon droict*, contra *Saladinum* expeditione suscepta *Isacium* Imperatorem Græcum qvi Cyprum tenebat (eum Angli scriptores, nescio qva metamorphosi vocant *Cursac* Imperatorem *Griffonum*) vicit & capta *Limeszun*, eversa *Amathunte*, totam insulam subegit A. cIↃ CXCI. eamqve *Gvidoni* Lusignano Regi Hierosolymæ exuli dedit, ea conditione, ut ipse regni *Hierosolymitani* & *Syriæ* jura cederet *Henrico* Campaniæ Comiti. Ita *Lusignani* regno Cypri potiti. *Thuan.* XLVII. Qvidam Regum Cypri titulo *Christianissimorum* appellati, qvod insulam tam fortiter contra Saracenos & Turcas defenderent. *Ludolph.* in descript. terræ Sanctæ, & ex eo *Ghistol.* v. Itiner. 5. & VI. 18. *Almericus* ab *Henrico* Cæs. Regis Cypri titulo ornatus est. *Nicosia* ex ruinis *Amathuntis* instaurata. *Jacobus I.* à Genuensibus captus, iis *Famagustam* cum territorio concessit & tributarius fa-

ctus est. Idem *Leonetto* Rege Armeniæ mortuo, Rex *Armeniæ* & *Hierosolymorum* declaratus est. *Ludovicus* sive *Aloisius* Sabaudiæ ducta *Carlotta* Rex Cypri factus est. Unde Sabaudiæ duces hodieqve jus suum in regnum Cypri derivant. Eo ejecto *Jacobus II.* Nothus *Caitheio* Ægypto Sultano tributarius factus est, annuo septē millium Ducatorum tributo, de qvo *Ghistell.* III. Itin. 13. Post obitum Jacobi II. *Cornelia* Regina à Senatu *Veneto* adoptata, omnem regni administrationem & tutelam Regis pueri *Jacobi III.* iis commisit, qvo defuncto, totum regnum iis donavit. Ita *Cyprus* in potestatem Venetorum devenit.

Angliæ Reges *Galliam* amittunt, *Walliam* acqvirunt.

I. Cum *Johannes* Rex Angliæ *Arturum* Britanniæ & Andium Ducem nefarie interfecisset; *Philippus* Augustus Rex Galliæ eum *Normanniæ*, *Andium* & *Britanniæ* Ducatu ac majori *Aqvitaniæ* parte exuit A. cIↃ CCIV. Sed Reges Angliæ jus suum in illas provincias *armis* repetierunt, & *Edoardus III.* totum regnum Galliæ *materna* hæreditate sibi poposcit ac A. cIↃ CCC XXXVIII. *insignia* & *titulos* regni *Galliæ* assumsit. Sub eodē Edoardo III. A. cIↃ CCCXXXVI in Parlemento Londini lex lata: *ne cui aurum argentumve absqve privilegio in continentem efferre liceret.* & A. cIↃ CCC L. Eqvites *Grateriani* instituti. A. cIↃ CCC LII. coloniam Anglorū *Caletum* duxit. *Henricus* V. ope *Philippi* Boni Ducis Burgundionum *Lutetiam* Parisiorum &

& pleramqveGalliam expugnavit ac ducta *Catharina* Carol. VI. filia *Rectorem* Franciæ se appellavit A. cIↄ ccccxix. Ejus filius *Henricus* VI. A. cIↄ ccccxxxii. Lutetiæ *Angliæ* & *Franciæ* Rex coronatus est. Sed sub eo omnia, qvæ in Galliis tenebant, amissa A. cIↄ ccccli. *Normannia*, A. lii. *Aqvitania*. Nihil retinuerunt præter *Caletum*, qvæ & ipsa A. cIↄ Iↄ lviii. amissa. Ita toto continente pulsi Angli iterum cecinerunt antiqvum illud: *Et penitos toto divisos orbe Britannos*, intra qvos etiam naturæ limites se contineant, interest pacis publicæ.

II. In vicem amissæ Galliæ successit *VVallia*, qvam priscis extinctis regibus tandem occuparunt, ac primogenitos regum suorum pro Ducibus *Normanniæ*, Principes *VValliæ* appellarunt.

Henricus VII. Rosam *Albam* & *Rubram* conjungit.

Post obitum *Henrici* III. *Edoardus* I. Princeps *VValliæ* fratri suo majori natu *Edmundo* Lancastriæ Duci prælatus fuit; unde illæ postea cruentæ inter *Lancastrenses* & *Eboracenses* sive rosam *rubram* & *albam* factiones exortæ fuerunt. Itaqve A. cIↄ ccccliv. *Richardus* dux Eboracensis Albæ *Rosæ* princeps ab Henrico VI. Lancastrensi regnum repetiit, idqve filius ejus *Edoardus* IV. obtinuit. Cum vero frater ejus *Richardus* III. occisis *Edoardo* V. & *Richardo* Eboracensi Tyrannidem invasisset, *Henricus* Comes Richmondiæ caput *Lancastrensis* factionis

regnum invasit & ducta *Elisabetha* Edoardi IV. filia, utramq; familiam, *Eboracensem* & *Lancastrensem* conjunxit. Idem *primus* Regum *Satellites* ad corporis custodiam adhibuit. *Henricus* VIII. titulum *Defensoris* fidei à Leone X. accepit A. cIↃ IↃXXI. Idem A. XXXIV. in Parlamento Westmonasterii *Supremum* Ecclesiæ Anglicanæ caput, & *Hiberniæ* Rex dictus fuit.

Monarchiam *Norwegiæ* fundavit *Haraldus* Pulchricomus.

I. Post Suiones *Sitonum* gentes *Tacitus* ponit, *fœminarum* Imperio subjectas. Regionem Plinius *Nerigon* vocat, qvod est incolarum *Norske*, Norrige, Norge, Æthico *Noricum*, non absurda voce. Eginhardus, Helmoldus & medii ævi scriptores *Nortmannos* vocant. Urbs *Bergæ*, antiqvissima, qvæ hoc anno nomen suum recipiendis contra piratarum Anglorum vim navibus Belgarum gloriose comprobavit. *Mela* III.6. *Plin.* IV.26. Sedes Regum *Throntheim* ita dicta à *Thrunt*, conditore *Nidrosia* à præterfluente *Nidda* fluvio. Olaus *VVorm.* Monum. Dan. p. 510.

II. Initio *complures* per Norvvegiam *Reges*, donec cæteris pulsis aut domitis, *Haraldus* Harfagerus, id est, *Pulchricomus* Monarchiam A. IↃ CCC LXXVIII. obtinuit, à qvo series Regum usqve ad *Olavum* ultimum *Margarethæ* filium descendit, deqvibus nobilissimum *Snorronis* Sturlesonii chronicon. Islandica lingva scriptum, videri potest. Nam exteri confuse & imperi-

perite pleraqve tradunt, ut ex Alberto *Crantzio* aliisqve patet.

Islandi & *Gronlandi* Norwagorum coloniæ ſunt.

I. Sitne *Islandia* priſcorum *Thule*, lis inter Geographos eſt. Joh. *Major.* 1. de geſtis Scotorum cap.6. dicit *Thule eſt Yla Hebridum.* Incultam fuiſſe *Islandiam* ante Norvvagorum in eam adventum *Arngrimus* Jonas Islandus probat. Cauſa hujus transmigrationis fuit *Haraldi* Pulchricomi ſive *Harfageri* Tyrannis, qvam plurimi fugientes in *Islandiam* navigarunt eamqve paulatim multitudine ſua impleverunt circa A. Iↄ cccc. ac *Ariſtocratice* gubernarunt per *Reppagogos* ſive *Nomophylacas*. Tandem *Islandi* in poteſtatem *Norwagiæ* Regum conceſſerunt.

II. Ex *Islandia* qvidam *Ericus* Ruffus coloniam duxit in ultimam terrarum *Gronlandiam*, cujus notitia penitus periit circa A. cIↄ ccccxvi. Cauſam referunt in atrocem illam peſtilentiam, qvæ A. cIↄ cccxlviii. *Septentrionem* exhauſit, & glaciem ex *Trolleboltis* littora Gronlandiæ obſtruentem, ut hodie, niſi pauciſſimis locis, inacceſſa ſit. Iſ. *Pontanus* 1. diſcuſſ. Hiſtoric. 23. & in Hiſtoria Daniæ.

Norwegia regno Daniæ conjungitur.

Olaus ducta Margaretha Danica, regnum Norvvegiæ cum Dania conjunxit.

SUI-

SUIONES.

I. *Tacitus* in Germania : *Suionum hinc civitates in ipso Oceano, præter viros armaqve classibus valent.* Est *apud illos & opibus honos eoqve unus imperitat nullis exceptionibus, non precario jure parendi.* Adamus Bremensis: *Reges habent ex genere antiqvos, qvorum tamen vis pendet in populi sententia.* Helmodus & Adamus *Suecones* vocant. Jornandes *Suethans* & *Suethidos*.

II. *Duæ* jam olim præcipue *Suionum* gentes regnaqve fuerunt *Gothi* & *Suedi*, sub regno *Gothiæ* continebatur etiam *Schoningia*, qvam *Ingo III.* Sveciæ adjecit. Sub *Ragwaldo* Knaphofd *Gothi* deficientes à Svecis, Regem *Magnum I.* elegerunt : mox sub *Sverchero* Gothia Sveciæ iterum conjuncta & denuo avulsa. Cum vero distractio regni in duas partes displiceret, constitutum, ut ex *duabus* familiis *Caroli* VII. & *Erici* Sancti alternatim Reges eligerentur. Cumqve *Folchungi* crebro turbas darent, ea factio sub *Magno* Ladalao penitus deleta est.

Sveci *Finlandiam* expugnant.

I. *Fennos* primus Tacitus nominavit: regio *Finningia* Plin. IV. 13. Maxima gens & *Hunnis* olim contermina. *Cluv.* III. 45. Videntur initio ex *Armeniæ* montibus descendisse, qvia ibi *soleas* ligneas caligatas pedibus supponunt teste *Strab.* XI. qvod hodie *Finnis* & *Lapponibus* peculiare. Ab iisdem *Scretofenni* Jornandi, *Scritophinni* Procopio & Adamo Bremensi, *Scredevindones* ævo Ludovici Pii.

II. Fin-

II. *Finlandia* peculiares hactenus Reges *Russis* obnoxios habuerat. *Ericus* x. ejus partem, *Ericus* Balbus *Tavastiam* expugnavit. Sub *VValdemaro* I. Stockholmia exstructa. *Magnus* Ladalaus arcem *Noteborg* contra Russos exstruxit & ab eo dictus lacus *Ladoga*. Petrejus in Chron. Moscov. *Birgerus* II. *Careliam* domuit, *VViburgum* condidit.

DANIA.

I. *Daniæ* certior historia demum à *Gotrico* sive *Godfrido* coætaneo *Caroli* Magni incipit apud Saxonem Grammaticum. *Ubbo* Emmius v. *Chronol.* & v. *Hist. Fris.* Hic *Gothricus* Saxones ad Albim & Frisiam subegit: sed mox *Carolus* Magnus illi imperio suo vindicatis, *Eydoram* Daniæ terminum esse jussit.

II. Hoc regnum freqventer divisum fuit in *Sialandiam*, *Scaniam* & *Iutiam*. Sub Regnero Lochbrok piratæ, qvi Normanni dicti, maria infestare ceperunt, ut jam ante commemoravimus.

Dani *Angliam*, *Livoniam*, *Esthoniam*, *Curetes*, *Prussiam*, *Norwegiam*, *Sveciam*, *Vandaliam*, obtinent.

I. Sub *Lodne* Kanuto *tertius* qvisqve servorum compluresqve alii *Dania* egressi, *Prussiam*, *Semigalliam*, *Careliam* aliasqve terras subegerunt, & delectati ubertate earum domum redire noluerunt. *Ericus* Hist. Dan. *Frotho* VI. & *Cormi* Reges *Angliam* vicerant, id est *Angliæ* partem. *Thyra* uxor Gormonis II. *Vallum* supra

Sle-

Slesvicum & *Gottorpam* inter utrumqve mare exstruxit, qvod *Danewirki* dicitur. *Haraldus* Blatan *Angliam* subjugavit, id est, ut Chronica Anglorum explicant, *Ethelredum* ad pacem sub *tributo* petendam adegit. Sub *Erico* VII. *Svecia* Daniæ conjuncta; mox iterum divulsæ. *Sveno*-Tvviskeg *Norvegiam* & *Angliam* domuit. Mox Angli *Ethelredo* ex Normannia revocato, Danos ejecerunt. Horum Rex *Canutus* Magnus, cæso *Edmundo* Irenside, & liberis ejus in Pannoniam relegatis, integram *Angliam* regno Daniæ conjunxit A. cIↃ XVII. *Esthoniam* qvoqve subegit & A cIↃ XXVII. *Norwegiam* post martyrium S. *Olai* obtinuit. Hic instituit tres Episcopatus Jutiæ, *Slesvicensem*, *Ripensem* & *Archusiensem*.

II. Post obitum *Canuti* Magni, regna *Angliæ*, *Daniæ* & *Norwegiæ* inter tres ejus filios divisa. Sed *Haraldo* in Anglia mortuo, frater ejus *Hardikanutus* Angliam Daniæ conjunxit, qvo mortuo *Angli* Danos in *convivio* dicto *Hogstide* trucidarunt, ac *Suenone* ejecto, *Edoardum* Confessorem Regem crearunt, sub cujus successore *Haraldo* *Gvilhelmus* Conqvestor Normanniæ dux regno potitus.

III. *Sueno* tertius Canuti Magni filius *Norwegiam* obtinuit, qvo defuncto Norvvegi pertæsi Danicæ dominationis, *Magnum* S. Olai filium ex sua gente Regem crearunt, qvi *Daniam* qvoqve Canuto III. mortuo ex pacto obtinuit *Saxo* X.

IV. Post mortem *Magni* Sueno Daniam recipit,

cipit, cujus ſucceſſores ſubinde diſcordes regnum in *Iutiam, Scaniam, Sialandiam* diviſerunt, donec *VValdemarus* I. ſolus eo potiretur, qvi etiam *Slaviæ* obtinuit partem cum *Nordalbingia* & *Rugia. Thitmerskiam* Canutus VI. A. cIↄ cc. ſubegit. *VValdemarus II.* primus uſus fuit titulo Regis *Vandalorum* & Domini *Nordalbingiæ*; *Eſtoniam* domuit, *Revaliam* condidit. *Haraldus* Norvvegiam retinuit, cujus ſucceſſor *Magnus II.* Orcadibus peculiarem Regem præfecit. Poſt *Ingonem* Gibboſum *VValdemarus II.* Rex Daniæ victis Norrvvegis *Erlingum* iis Regem tributarium præfecit A. cIↄ CCIV. Poſt *Aqvinum II.* Norvvegia ſub *Magno IV.* ad Sveciam pervenit, qvi etiam *Schoningiam* expugnavit, ſed ea mox iterum Danis prodita & *Haqvinus* ejecto Magno Norvvegiam obtinuit; idem Orcadas Henrico Comiti *Sanclaro* contulit. Ejus filius *Olaus* Margaretha Regina Daniæ ducta Norrvvegiam cum Danis conjunxit.

Dania, Svecia, Norwegia conjunguntur.

I. Celeberrima *Unio* trium regnorum Septentrionalium accidit ſub *Margaretha*, qvæ conjugio *Olavi* Norvvegiam & capto *Alberto* Megapolitano *Sveciam* cum *Dania* conjunxit, fœdere *Calmarnienſi* A. cIↄ CCCXCIV. qvo cautum, ut *Dania* & *Svecia* alternis vicibus *primum* in creando Rege *ſuffragium* haberent.

II. Sed *Sveci* conqveſti à Danis in electione

ne Regis *Christophori* pacta violata *Carolum* Canuti Regem crearunt, *Dani* & *Norwegi* Christianum I. Comitem *Oldenburgicum*, qvi A. cIↃ CCCCLVII. fugato *Gedanum* Carolo, Sveciam recuperavit & biennio post *Slesvicum* qvoqve & *Holsatiam* Ducatus titulo obtinuit, de qvo *Hamelman* in Chron. Oldenburg.

III. *Sveci* A. cIↃ CCCC LXIX. *Carolum* Canuti ab exilio revocarunt, cui successit *Steno* Sture, non Regis sed *gubernatoris* titulo. A. cIↃ CCCC XCV.

IV. *Joannes* Sveciam recuperavit, mox iterum deficientibus Svecis, amisit, donec A. cIↃ IↃ XXIII. *Christiernus* II. Svecia denuo potiretur. Sed cum crudeliter in *Svecos* pariter ac *Danos* sæviisset, *Sveci* Gustavum, *Dani* & *Norwegi* Fridericum Holsatiæ ducem Reges crearunt, à qvo tempore Septentrio *duos* iterum *Reges* habere cœpit.

Hunnica est *Ugrica, Turcica, Tartarica.*

HUNNICA.

HUNNI *Orientales* à *Turcis* pelluntur.

I. *Hunnos* duplices facit *Procopius* Pers. *Albos* & *Nigros* sive *Orientales* & *Occidentales*. Albi sive *Orientales* contermini Persis supra *Oxum* & *Iaxartem*, alio nomine *Epthalitæ*, Persis *Abtelatæ*. *Abtelah* autem significat lingva Persica *aqvam auream*. & fuit nomen Regis Hunno-

rum.

um, à qvo universa gens *Ephtalitæ* dicti, unde
liqvi per imperitiam & Hordam Tartarorum
Nephtali fecerunt. Ille *Abtelah* alio nomine
Goß Navvaz vocatur. *Mirkondo* Texeiræ & *Ach-*
anbar Eutychio Patriarchæ Alexandrino. Hi
uerunt culti legibus ac regibus subjecti. Pho-
ius Codice LXIII ex Procopia Texeira in Phe-
uz Rege XXIX.

II. Hi *Ephtalitæ*, cum *Pheruzum* Regem Per-
arum vicissent, paulo post, imperante *Justinia-*
no Nephtalitas à *Chagano* Turcarum, qvem
Menander Protector *Dysabulum* vocat, supera-
i & sedibus suis expulsi sunt. Sic imposterum
Turcæ regionem Hunnorum Orientalium te-
nuerunt eamqve *Turkestanam* appellarunt.
Theophanes Byzantius apud Photium Cod.
LXIV. & *Theophilus* Simocatta Cod. LXV. Unde
qvia *Hunnorum* sedes occuparunt, *Turcæ*, Si-
nocattus apud Eustathium in περιηγ. tradit,
Hunnos à Persis *Turcas* appellari. Et Cedrenus:
Τούρκων ἔθνος γένος δὲ Οὐννικόν,
dem *Cralyen* Turciæ vocat Regem *Hungariæ*;
& *Zonoras* dicit: *Turcos*, qvi & *Ugri*, Istrum ac-
colere. Eadem freqventer apud *Nicephorum*
Callixti, *Joh.* Curopalaten & *Nicetam*, occur-
runt. Cæterum hi Reges Hunnorum sive Tur-
carum à Mirkondo appellantur generali no-
mine *Hhakon* Chini, qvorum meminit in *Ba-*
baron Gur, *Belax*, *Kesere* Anuxirvan, Hormozi,
Kozrao Parvez. Duorum tamen nomina alia
refert, *Chinguis* Khani in *Kesere* Anuxirvan &
Chabacha in Hormoz.

Hunni

Hunni *Occidentales* Rege *Attila* Pannoniam occupant.

I. Alio nomine *Nigri* Hunni & *Nomades*. Habitarunt initio ad paludem *Mæotin* supra portas *Caspias*, ubi hodie *Destenses* & *Precopenses* Tartari. Eorum pars *Saberes* dicti Procopio II. Perf. hodie *Siberi*. Admodum *late* nomen Hunnorum se extendebat, ita ut omnes *Scythas* supra *Tanaim* & mare *Caspium* usqve ad Oceanum glacialem complecterentur & *Fennis* vicini essent, Marcellino teste. Ita Turcæ, & Massagetæ sua lingva *Kermichiones* dicti, (hodie *Czeremissi* appellantur) *Hunni* fuerunt, qvorum descriptionem luculentam vide apud *Ammian*.XXXI. *Aventinus* I.Annal.dicit *Hunnos* à Boiis *Abares* cognominatos, & *Austriam* olim *Arabiam* ac *Hunniam* dictam.

II. Primus *Hunnorum* Rex, sub qvo in Europam migrarunt, A.CCC LXX. *Balamber* vocatur, qvi *Tanai* transmisso *Gothos* & *Alanos* in *Taurica* habitantes invasit. Ei successit *Mundzuch*, qvi & *Bendeguz* & Prisco Rhetori *Roba*, appellatur, cujus filius *Attila* & *Bleda*. Chronicon Siculum: Ἀττίλας ὁ ἐκ γένους τῶν Γηπαίδων Οὔννων, & ibidem frater ejus Βλίδας appellatur. Præcipua apud Attilam authoritate fuit *Edeco* Priscus. Qvod nomen in Tartaria deserta receptum, ut ex Historia Tamerlanis Arabshæ patet. filii *Attilæ* ob discordiam hoc Imperium Hunnicum in Europa everterunt. *Chaba* cum superstitibus Hunnis in Scythiam rediit.

Re-

Residui *Skekelios* se appellarunt, qvos hodie *Siculos* appellamus.

III. Regnum *Bojorum* exortum fuit post mortem Hunnorum Regis *Attilæ* A. CCCC LV. Primus Rex *Adalgerio* vocatur, cujus tempore *Svevi* sub Rege *Alarico* (qvem alii *Hibuldum* vocant) ex Germania Magna in *Noricum ad Danubium* migrarunt. Uterqve Regum in prælio contra *Clodoveum* Regem Francorum A. CCCC XCIIII. cecidit. Inter alias pacis conditiones hæc fuit; ut *Boii* principem *Ducis* non *Regis* nomine sibi legerent. Ita *Duces* longo ordine. Primus post *Adalgerionem* Regis titulum recepit *Utilo* circa A. IↃ CC XXX. sed mox à *Carolo* Martello domitus ei renunciavit. Cumq; *Tassilo* rebellis factus iterum *Regem* se ferret, à Carolo Magno in monasterium *Laurishamense* detrusus fuit. Ita regnum *Bajoariæ* desiit A. IↃ CC LXXXVIII. & varios Duces *indulgentia* Imperatorum habuit, donec tandem *Henrico* Leone *Saxonum* & *Bajoariorum* Duce ejecto, *Fridericus* I. Barbarossa Bajoariam *Ottoni* VVitelspachio concessit, cujus posteritas hodieqve Palatinatum & *Bajoariam* obtinet, totius nunc familiæ capite *Carolo* Ludovico Comite Palatino, Duce *Bavariæ* & *Electore*.

Gepidæ, Gothi, Alani, Bajoarii Hunnos pellunt.

Causa fuit dissidium inter *Aladarium* & *Chabum* filios Attilæ. Itaqve cæso Aladario Chaba in Scythiam fugato *Gepidæ, Gothi, Alani,*

ni, *Bajoarii* Hunnica hactenus servitute pressi in libertatem se vindicarunt. *Ardaricus* Rex Gepidarum Daciam, *Gothi* Pannonias, *Alani* Mysiam, *Bajoarii* Noricum occuparunt.

Avares sive *Chazari Tauricam* occupant & *Pannoniam*.

I. *Chazari* iidem cum Avaribus esse videntur, Hunnorum sive Turcarum gens. *Var* & *Chuni* Turcicæ gentes jam Justiniani II. ævo sedes in Europa posuerunt dicti *Avares*. Photius *Codice* LXV. Earum Reges communi titulo *Cagani* vel *Chacani* dicebantur, qvales sub *Tiberio II. Mauritio, Justiniano II.* & aliis commemorantur. Habitarunt supra portas *Caspias*, ut ex Abul *Pharajo* patet. Alio nomine *Gorjam*, id est *Georgiani*. Ita enim Abul Pharaj. *Gorjani qvi iidem Cozari. Vicini iis Kaphjakii.* Qvia vero Abul *Pharagius* exertim tradit, Chozaros *Babolabwabo*, id est, porta portarum sive claustris maris Caspii egressos; hinc conseqvitur habitasse eos supra montes Armeniæ, & *alios* à *Georgianis* esse, qvi intra portas Caspias degunt. Nisi tamen dicere velimus *Georgianos* Chozarorum vel *Chozaros* Georgianorum propaginem esse. Saltem id constat vicinos fuisse populos *Gorgianos*, *Chozaros* & *Kafsbakos*, ita tradente Abul Pharagio.

II. Hi *Chazari* sive *Avares* sub Chagano *Bajano* Pannonias migrante cum Longobardis in Italiam Alboino occuparunt ac regnum *Gepidarum* extinxerunt, contra qvos *Carolus* Ma-

Magnus bellum gessit & A. Iↄ cccv. antiqvam *Caganorum* dignitatem, id est regnum pleno jure restituit. *Annales* Caroli M à *Reubero* edeti. Atqve ab his *Austria* olim *Abaria* dicta fuit. *Aventinus* IV. Et horum *Avarum* in Pannoniam adventum malè cum ultimo *Hungarorum* facto demum A. Iↄ cccxci. confundit *Bonfinius* & alii.

III. Paulo post hoc regnum *Avarum* sive *Chaganorum* in Pannonia extinctum fuit, partim ab Imperatoribus *Germaniæ*, partim ab *Hungaris* ex Scythia erumpentibus, partim à *Bulgaris*. Sciendum est hos *Avares* à scriptoribus medii ævi plerumqve cum *Hungaris* & *Hunnis* confundi, qvia nimirum easdem sedes tenuerunt.

Comani à *Tartaris* destruuntur.

I. Post Chazaros Tauricam & Scythiam ad Danaim tenuerunt *Comani* sive *Chuni*, qvos Dlugossus & alii Polonorũ Historici *Polowcyos* vocant, qvi non alii fuerũt qvã Scythæ. *Tauricani* ἱμαξόβιοι, qvod ipsum nomen inqvit. Nam *Polowcy* dicuntur qvasi venatores locorum, ob vagam in plaustris vitam & ita Tartaros *Astracanenses* etiamnum vocant *Russi* teste *Oleario*.

II. Prima horum *Polowczyorum* mentio fit ad A. cIↄ LVIII. qvo primum invadere Russiam cœperunt, ut *Dlugossus* refert. limites eorum à fluvio *Ethel* sive *Volga* ad Chorasmios extensi teste *Haithone* cap. v. Unde patet eos totam *Tartariam* desertam tenuisse.

III. Hoc regnum *Comanorum* deſtructum fuit à Tartaris *Zavolhenſibus* idqve jam factum circa A. cIↄ ccxII. qvo in Taurica eos, pulſis *Comanis* ſive *Poluccis*, conſediſſe *Cromerus* teſtatur. ſed diu reluctati *Comani*, ita ut demum A. cIↄ cc xLII. Kuthen Rex Comanorum in Hungariam profugerit, qvo occiſo circa A. cIↄ ccLx. *Aſpra* & A. Lxxxii. *Oldamur* Duces Comanorum in Hungaria fuerunt hodieqve patentes campi Cumani, ubi habitarunt, nominantur.

HUNGARI.

I. In *Hungarorum* origine tradenda confuſi admodum ſunt ſcriptores, dum hos tres populos *Hunnos*, *Avares* & *Hungaros* unam gentem faciunt, qvi tamen ſedibus, lingva ac temporibus immane qvantum diſtant.

II. Diverſos eſſe ab *Hunnis* Attilæ, *Avaribus* Chacani, *Hungaros*, Aventinus IV. Annal. oſtendit. Neqve conſeqvitur, qvia *Siculi* hodie Hungarica lingva corrupta utuntur, *Hunnos* & *Hungaros* eandem gentem eſſe, cum victi in victorum lingvam & mores freqventiſſime degenerent. Fuit tamen jam *Eginhardo* ſcriptori vitæ Caroli Magni *Ungrorum*, *Ugrorum* & *Magorum* nomen notum. Ammianus *Ungorios*, Agathias *Onogoros* nominat.

III. Igitur imperante *Arnulpho* Anno Iↄ cccxcI. *Ugri* ex Ruſſia ſub Rege *Cuſala* eruperunt ac Avaribus Hunnisqve excifis; pulſo in Moraviam *Suatoplugo*, qvi late per Daciam &

Pan-

Pannoniam regnabat, eorum sedes occuparunt. Qvæ autem priscæ horum *Ugrorum* in Russia sedes fuerint, *Sigismundus* Herberstein, *Ganguinus* & *Mechovius* prolixe ostendunt. Est enim in extremo Septentrione, ad mare glaciale, *Permia,* ei vicina *Iuhriah* vel *Iuguria,* cujus incolæ hodieqve eadem cum Hungaris lingva utuntur. Eorum regionem *Rubruqvis* & *Planocarpus* vocant *Paschatir,* & dicunt, *lingva habitantium in Paschatir & Hungarorum est eadem: & Paschatir est ea terra ex qva Hunni postea Hungari dicti egressi sunt.* Hinc apparet gravis *Bonfinii* aliorumqve error, qvi fingunt secundum Hunnorum adventum in Pannoniam contigisse circa A. CCXLIV. qvo tempore late per Pannoniam regnaverit *Suathes* Slavorum Rex. At vero nulli tum temporis in Pannonia *Slavi,* sed *Avares* sub suis Chacanis jam ab A. Ch. IↃ C. & qvicqvid de *Suathe* ac septem Hunnorum Ducibus traditur, id omne ad *Suatoplugum* & adventum *Ugrorum* sub Rege *Cussale* ac A. IↃ CCC XCI. referendum est. Unde error fere sesqviseculi à Bonfinio ejusqve seqvacibus commissus fuit.

IV. *Cussali* successerunt A. IↃ CCCC I. *Dursacus* & *Bugothus,* his *Toxus,* ut ex *Aventino* v. patet. Petrus *Luccari,* IV. Annal. Ragus. *Toson* vocat. Toxo *Bultzko* Ratisponæ suspensus A. IↃ CCCCLV. post qvem *Geiza* Rex creatus, qvi primus fidem Christianam suscepit, cujus filius fuit S. *Stephanus,* qvem primum Regem Hungarorum, nimirum Christianum, & à Papa

Regem A.cIↄ nominatum, ſcriptores faciunt Sextus ab eo Rex S. *Vladislaus* I. *Dalmatiam* & *Croatiam* ex legato ſororis, qvæ nupſerat *Selimiro* ultimo Dalmatiæ Regi, Hungariæ conjunxit. Sub *Bela* IV. Tartari A. cIↄ CCXLII. totam Hungariam in ſolitudinem & vaſtitatem redegerunt. Idem *Cumanos* ſive *Chunos* cum rege ſuo *Kuthene* metu Tartarorum ex Taurica profugos, in regnum recepit. In *Andrea III*. A. cIↄ CCCI. ſtirps Regum Hungariæ à S. Stephano deſiit & Hungaria in poteſtatem exterorum Regum pervenit, qvales fuerunt *Bohemi*, *Neapolitani*, *Poloni*, iterum *Bohemi*, & qvi hodieqve regnant *Auſtriaci*.

Matthias *Hunniades* regnum *Hungariæ* florentiſſimum reddit.

Poſtqvam Hungaria diu inter exterorum imperia jactata fuiſſet, tandem *Matthias* Corvinus *Hunniades* A. cIↄ CCCC LVIII. Rex electus, Hungariam victricibus armis florentiſſimam reddidit. Eo mortuo Hungaria A. cIↄ CCCCXC. ad *Uladislaum* Regem Bohemiæ pervenit, cui ſucceſſit filius *Ludovicus*, qvo in prælio *Mohazenſi* occiſo, A. cIↄ Iↄ XXVI. *Johannes* Zepuſius Tranſilvaniæ Palatinus & Ferdinandus Auſtriacus Bohemiæ Rex de regno certarunt: qva occaſione *Solimannus* Turcarum Imp. majorem Hungariæ partem una cum regia urbe *Buda* occupavit. Tandem qvod reliqvum erat Hungariæ, extra Tranſilvaniam domui Auſtriacæ ceſſit.

TURCÆ.

TURCÆ *Hunnos* trans Oxiana pellunt.

I. *Turcarum* nomen in Aſia perantiqvum fuit. *Herodotus* IV. *Tyrcas* vocat. *Plin.* VI.7. *Mela* I.21. *Turcas*, & ſedes iis dant inter Mæotin paludem ac mare Caſpium, qvod de parte eorum intelligendum. Nam ipſa gens late per *Scythiam* vaga & diffuſa à *Sinarum* terminis ad *Tanaim* omnia magnitudine nominis ſui implevit. Tradunt *Turcas* olim eandem cum *Tartaris* nationem fuiſſe, eosdemqve habuiſſe Principes usq; ad *Oguz*-Chanem, à qvo Oſmanidæ originem ſuam derivant. Is filios reliqvit *Kajud*-Chanem, & *Gekelp*-Chanem, inter qvos cum convenire non poſſet, factum ut ille *Tartarorum*, hic *Turcarum* Regem ſe appellaret.

II. De antiqviſſimis Turcarum rebus nihil nobis conſtat niſi qvod *Mirkond* volumine IV. commemorat, qvam narrationem hactenus Europæis incognitam, prout eam nobis ex lingva Perſica à ſe translatam *Iac.* Golius humaniter communicavit, compendio hic inſerere viſum.

TURC filius maximus *Japhet*, qvem Turcæ *Japheti* filium vocant. Sedes ejus prima in regione *Selingai*. Fratres *Turc* Japhet Oglani fuerunt:

1. *Chazar* qvi ad ripam *Rha* ſive *Atel* conſedit, ibiqve urbem cognominem ſtruxit. Unde *Chazari* & mare *Choſor* ſive *Caſpium*.

2. *Rous* (Rufs, Ῥῶς) conditor Rufforum.

3. *Gaz* ad limites Bulgarorum confedit. Id cum *As*, id eft conditor Alanorum; ita enim dicuntur hodieqve Alani. *Jos.* Barb. & in Svecia, Norvvegia, Islandia As tanqvam magnus Deus olim colebatur. *Gazitæ* funt peffimi omnium Turcarum.

4. *Tziin* qvam maxime intelligens & ingeniofus, picturam, textoriam, ferici conficiendi artem invenit. Hic videtur conditor Sinenfium, unde *Tziina* dicta.

5. *Saclab* fupra clima feptimum (in Siberia) habitavit, unde *Saclabitæ*. Hi propter frigoris vehementiam cafus fibi fub terra ftruxere.

6. *Kemari* ad fines Bulgariæ fupra *Chazaros* confedit. Ejus filii *Bulgar* & *Purtas*, à qvibus *Bulgari* & *Purtazitæ* (forte aliis *Perofitæ* apud Vincentium in fpeculo.) Veftitus illis ex pellibus Sabellinis aliisqve.

Primus Rex *Turkeftanæ* five Scythiæ *Chanus* fuit *Turk* five *Japhet* Oglan, cujus tempore vixit *Keiomarts* primus Rex Perfiæ.

Reges five *Chani* Turcarum.

1. *Turk* Japhet Oglan, qvi prima fundamenta regiminis Scythici pofuit & leges condidit: vixit annos 240.

2. *Almanzi* Chan, filius Turck. obiit fenex.

3. *Dib-Bakouj* Chan filius. *Dib* fignificat honorem & dignitatem, *Bakouj* magnum. Unde mare Cafpium mare *Bakouje*, id eft, magnum, forte dictum.

4. *Kujuc* Chan filius fenex obiit.

5. *Alen-*

5. *Alenzia* Chan, qvi *primus* dictus *Chacan* id est *Imperator*. Ei nati gemelli *Tatar* & *Mogol*. Inter hos duos *Alenzia* Chan imperium suum divisit ac *unam* partem *Orient.* & *Borealem Tartaro*; alteram *Australem* & *Occidentalem Mogolo* attribuit.

Series Regum *Tartariæ*.

Eorum septem sibi invicem successere.

1. *Tatâr* Chan.
2. *Iouká* Chan. fil.
3. *Albenzia* Chan. fil.
4. *Eiseii* Chan.
5. *Ates* Chan.
6. *Ardou* Chan.
7. *Serich* ultimus hujus stirpis, sub qvo intestinis dissidiis regnum confractum periit.

Series Regum *Mogolorum*.

Eorum *novem* regnarunt.

1. *Mogol* Chan. Ultimus *Ilchan* fuit. *Mogol* Chan qvatuor filios reliqvit, à qvibus *Tetrarchatus* Turcarum cœpit, *Karà* Chan, *Ari* Chan, *Cur* Chan, & *Ouz* Chan.

2. *Kara* Chan, qvi in *Kara*karom, inter duos montes *Embak* & *Carcak* æstiva & hyberna habebat.

3. *Ogouz* Chan, sub qvo mentio Regni *Sinarum*, qvod *Ogour* Chan occupavit & administravit. Omnes etiam Tatarorum & Mogolorum gentes imperio subjecit. (*forte legendum Oguz, qvanqvam & Ugurli sit Turcicum.*) Subegit etiam totum *Bocharæ* tractum & *Turkestanam*. Idem Turcarum populos in-

nationes divisit nominibus impositis, nempe *Igour*, *Kaukeli*, *Kipfſchâk*, *Kârlic*, *Chalazi* aliaqve. *Igûr* significat adjutores vel confederatos, qvod illi *Oguk* Chano auxilia in bello tulissent. *Kaukali* significat plaustrarios, qvod primi plaustra invenissent. *Kâukal* enim Mogolis *currum* significat. Hi sunt *Hamaxobii* Scythæ. *Kapſchak* arborem intus cavam significat, in qva natus *Kabſchaki* filius Ogur, Chani adoptivus. *Charlik* significat nive contectos. *Chalazi* significat effœminatos. Oguz Chan sex filios habuit *Coun*, *Ai*, *Ieldouz*, *Tâk*, *Tengiz* & alium sine nomine, ex qvibus XXIV. stirpes Turcarum prognatæ, unde *Turcomanni* orti, qvod Turcis similes notat, qvi *rudiores* cæteris Turcis & ab iis degeneres. *Ogouz* Chan, qvi *Iran* qvoqve expugnaverat id est *Persiam*, successit filius.

4. *Koun* Chan regnavit 70. annos.

5. *Aichan* frater.

6. *Ieldouz* Chan frater.

7, *Mankeli* Chan filius.

8. *Tanger* Chan qvi 110. annos regnavit.

9. *Iylchan*. Ejus tempore *Tour* filius *Feridoun* R. Persiæ, à qvo *Mawaranahr* & *Turkeſtam* dependebant, & Tartarorum Rex *Sonezi* Chan Mogolis bellum intulit & *Iilchanum* cum exercitu interneciam delevit. Factum hoc mille annis post obitum Oguz Chan. Unde magnus hiatus in successione regum Turcarum deprehenditur. Ita *Mogolum* gens fere deleta, post multos annos iterum nova sobole aucta antiqvas sedes expulsis Tataris recuperavit. Regiones

giones *Mogolum* ſeptem vel octo menſium ſpatio protenduntur itinere, forte in orbem. Ab ortu *Chataia*, ab occidente *Igur*, à ſeptentrione *Kaskar* & *Selingai*, ab auſtro *Tebet* fines habuere. Rex Mogolum illuſtris fuit poſt recuperatum regnum *Ieldouz* Chan, ex cujus filia *Alan* Kaina natus fuit filius *Bouskem* Salzii, unde ſtirps & familia *Selziucidarum* fluxit.

1. Filius *Alan* Kavva tertius, *Bourenziar*, factus Rex Mogolum, dictus fuit à reliqvis Turcarum tribubus *Kaan*: nam *Mogoli* odio habent titulos, neqve aliter appellari volunt ſuum Imperatorem qvam *Chan* vel *Kaân*. Apud Texeiram *Buzengiar* vocatur, à qvo genus ſuum nona generatione deducit *Zingis* Chan.

2. *Bouka* Chan.

3. *Dou* Tomin Chan. Bellum cum *Chatais* geſſit. Eorum Rex *Altân* Chan. Ergo hi Chatæi extra murum Sinenſem. Omnes Reges *Sinenſium* flavo vel croceo & aureo colore veſtiuntur. *Altun* eſt aurum, unde à Tartaris omnes communi nomine Altun Chan id eſt *aurei* Reges vocantur.

4. *Kaidou* Chan.

5. *Baiſanker*, ad qvem genus *Tzingis* Chan & *Sahebkiram* id eſt *Timuri* refertur.

6. *Tunama* Chan.

7. *Kylchan* vel *Philchan* cognomine *Alenzya* Chan, id eſt *Protector*. Erat tum Chataiæ Imperator *Altân* Chan.

8. *Kubla* Chan. Bellum gessit contra *Atlan* Chan Imp. Chatæorum.

9. *Pertân* Behadir.

10. *Pisonga* Behadir. Ejus filius Temouzyn postea dictus Zingis Chan. Ejus frater *Kasan*, id est, leo, Turcis *Arselan*. Atqve ita pervenimus ad Zuigis Chanum. de qvo ex eodem *Mirchond* paulo post agemus. Erat igitur circa A. ccccc. *Turkestana* sive Turcorum præpotens Imperium circa *Oxum* & *Jaxartem*, qvod *Turcæ* pulsis Tartaris sive *Hunnis* ibi constituerant. Qvippe magna *Turcia*, ut Paul. *Venetus* l. 43. refert, complectebatur Provincias *Cascar*, *Carcham*, *Peim*, *Cotan*, *Ciartiam* usqve ad civitatem *Lop*. Commune nomen Regum Turcarum erat Chakan. *abul* Pharaj. Idem *Abul* Pharajus de Turcis: A. cIↄ xvII. *egressi Turcæ è Sina cum magna hominum multitudine, adeo ut plura illis essent qvam* ccc cIↄ *tentoriorum; at audito qvanta Togano Chado copiæ essent, reversi sunt in patriam suam, sed ab eo cæsi ultra ducenta millia hominum amiserunt & vasum ex auro & argento opere Sinensi copiam nemini ante visam.*

Turcæ *Persiam* occupant.

I. *Turcæ* primo in Persiam evocati ab *Ormisda* vel *Ascaiorth* ut Haitho vocat, id est *Izdescirdo*, per Nahavvand in Chorasanam irruperunt ibiqve consederunt. *Haitho* xv. *Mirkond*. *Zentili* & *Hafi* Regum Turcarum meminit *Elmacinus* ad A. Iↄ ccI. Inde series deficit.

icit. Deinde *secunda* migratio Turcarum n Chorasanam facta fuit circa A. cIↄ cum *elſcukidæ* eo migrarunt, & tandem Ao. cIↄ xxxVIII. Regem crearunt *Muhammedem* Abualibum *Togrul*becum, qvi totam *Chorasanam*, *Kermon*, *Iran*, *Irac*, *Bagdad* expulsis *Boytis* occupavit ac à Califa *Caym* Biamrilla Impeator declaratus fuit.

II. *Græci* & *Latini* in his Turcarum nominibus admodum variant: meminerunt enim *Zadoki*, *Dogrissæ*, *Tangrolipicis*, *Mucaleti*, *Asſpaſalemi*, *Axani*, *Belchiaroki* & aliorum, qvi non unt alii qvam *Selſchiuk*, *Togrisha* vel *Togrulek*, *Michael*, *Olbarſelan*, *Barkiaruk*. Togrulbeco ſucceſſit *Olbarſelan*, Græcis *Axan*. Eundem nim eſſe utrumqve ex captivitate Imp. Ronani *Diogenis* patet, qvam *Elmacinus* Olbarelano, *Zonaras* Axani adſcribit. *Melic* Scha mperavit ab extremis Turcarum oris usqve d Hieroſolymam & finem Jamamæ, teſte Elnacino. Idem per octo ſapientes Perſiæ, inter vos Aben *Sina*, annum Tropicum, qvi dictus enati *Gelalia* ſie *Neuruz* el Sultani, condidit. *cal.* IV. Emend. Temp.

III. Poſt *Belchiarokum* qvi eſt *Barkyaruk* regnum Turcarum in Perſia concidiſſe *Haitho* v. & alii tradunt. Succeſſerunt tamen Barkyaruko *Muhammed* & Abul *Caſemus*, Leoni Afro *Caſelus*, qvi eſt ultimus cujus Elmainus meminit. Poſt cujus mortem Turcia Perſica & Syriaca in multa regna diſtracta uit, ſingulis præfectis *Soldanorum* titulum

assumentibus: ita qvidem ut in sola Assyria qvinqve Soldani fuerint & alibi plures. *Haitho* xv. velut *Halebi*, *Damasci*, qvos Elmacinus recenset. *Tyrius* iv. Belli Sacri xi. de hac divisione Imperii Turcici in varios Soldanatus ita loqvitur: Soldanus Persarum *Belferchus* (corruptum hoc nomen denotat aliqvem ex Turcarum Imperatoribus & ut ex nominis affinitate patet *Barkyarucum* forte) distribuit provincias & *Solimanno* ejus nepoti collata est *Nicea*, Ducato (Decac) *Damascus*, & utriqve *Soldanatus* nomen & dignitatem tribuit *Assanguro* (Oksangur) qvi fuit Sanguini pater, avus Noradini *Alapiam*, Acciano *Antiochiam*. Hujus regni Antiochiæ etiam meminit *Elmacinus*. Chronicon Flandriæ Jacobi *Meyeri* ad A. cIↄ xcvi. copiosius de hac divisione his verbis agit; *Belchefo* Turcarum Persarumqve imperator, præfecerat duces *Alphasalem* Armeniæ minori, *Ducatum* Damasco, *Cassianum* Antiochiæ, *Assangurum* Heliopoli Halapiæqve, *Balam* Sororgiæ, *Balducum* Samosatensibus. *Accianus* aliis *Darsianes* vel *Cassianus* periit in expugnatione Antiochiæ ac filium reliqvit Samsadolum. *Tyr*. v. 23. vii. 8. Postea emerserunt plures Soldanatus. In sola *Assyria* qvinqve: per Syriam *Hamæ*, *Hamsæ*, *Meredini* & alibi. *Haitho* xv. *Ghistell*. vi. Itin. 16.

Condunt Regna *Rumææ*, *Damasci*, *Halebi*, *Antiochiæ* & alia.

I. Regnum Turcarum, qvod *Asiam* Minorem

rem complectebatur, *Rumæa* dictum fuit, ut ex Abul *Pharag.* aliisqve multis locis patet, eo qvod Græci Arabibus *Rumi* dicantur, ex qvorum Asiaticis ditionibus illud conflatum fuit: *Benjamin* Tudelensis in Itinerario vocat regnum *Togarmanorum* qvos *Turcas* dicunt.

II. Qvando hoc regnum Turcarum in Asia Minore exortum fuerit, non satis constat Græci *Cutlumusen* sive *Cutlumum* occupata *Media*, *Ponto*, *Cappadocia*, *Lesbo*, *Samo*, *Rhodo* aliisqve *Asiæ* provinciis *Occidentalis* Turciæ Sultanum factum fuisse tradunt. *Haitho* xv. *Solimannum* vocat hujus Imperii conditorem, qvi & *Solimansa* dictus sit. Abul *Pharag.* & alibi hanc seriem Regum tradit: *Kotlumish* Ebn Saljuk, *Soliman*, Kelij *Arslan*, *Masud*, Kelij *Arslan*, qvi obiit A. cIↄ cx CIII. Hic Kelij Arslan regnum inter filios distribuit, qvorum *qvatuor* fuerant *Kodboddin*, *Gayathoddin*, *Caichosraw*, *Rocnoddin* & *Masud*.

III. Qvicqvid hujus sit, satis constat eo tempore qvo Christiani expeditionem Hierosolymitanam susceperunt circa A. Ch. cIↄ c. *Solimannum* late per Asiam occidentalem imperasse, cujus sedes Nicæa fuit. Hoc Imperium Turqvia dicebatur. Ejus provinciæ fuerunt octo: Licaonia ubi Coni sive Iconium, Cappadocia ubi Cæsarea, Sauria ubi Seleucia, Briqvia (Phrygia) ubi Prus, Qvisitan ubi Ephesus, Bithynia ubi Nicæa, Paphlagonia & Genech ubi Trapizonda. *Haitho* 13.

IV. *Alphasal* primum Satrapa, deinde *Sul-*

tanus appellatus, *Ciliciam*, *Pamphyliam*, *Lyciam*, *Lycaoniam*, *Cappadociam*, *Armeniam* Majorem, *Galatiam*, *Paphlagoniam*, *Ponthi Bithyniæqve* urbes opulentissimas in jus ditionemqve redegit, ac nobilissimo, inter suos, nomine *Salamansa* vocari voluit, à nostris *Solimannus* dictus. Hæc Mejerus. *Alfasal* à Petro *Luccari* in Annalibus Ragusinis lib. II. dicitur *Alfasar* cognomine *Suliman*. Robertus *Monachus*, qvi ipso illo expeditionis Christianæ tempore vixit ac concilio Claromontano, in qvo bellum sacrum decretum, interfuit, lib. III. ita scribit de Solimanno Soldano Nicææ: *Erat autem Solimannus filius veteris Solimanni qvi totam Romaniam abstulit Imperatori.* Duplicem facit Solimannum patrem & filium. *Solimannus* pater non potest alius esse qvam *Cutlumuses*. Ita enim Abul Pharagius *Kelui Arslan*, *Solimannis Ebn Kutlamishi Saljukiensis filius*. Matth. *Paris in Vita* Wilhelmi Rufi Regis Angliæ: *Nicea* Dominus erat qvidam Turcorum potentissimus, *Solimannus* nomine, qvod lingva Persarum Rex interpretatur. Hujus autem antecessores ab Imperatore Romano (*Diogene*) has bello obtinuerant regiones, qvas ut successori huic tradiderant Solimanno. Possidebat autem Solimannus & provincias reliqvas omnes à *Tarso* Ciliciæ usqve ad *Hellespontum*: ita ut in confinio *Constantinopolitanæ urbis procuratores suos haberet.*

V. De *Cutlumuse*, qvia narrationes scriptorum tam Saracenorum qvam Christianorum

norum admodum confusæ & obscuræ sunt, paulo pressius agendum est. Constat eum ex familia *Seljukidarum* originem traxisse. *Leunclavius* Cedrenum secutus eum patruelem Tangrolipicis facit. *Elmacinus* meminit Solimanni filii Ptolemæi Domini Antiochiæ, ubi pro Ptolemæi legendum videtur, *Kutlumi*, facili errore unius puncti in Scriptura Arabica. Sed qvia ille *Solimannus* paulo post interfectus fuit, non potest intelligi Solimannus ille Niceæ Sultanus. Mirum autem *Cutlumusis* tam raram à scriptoribus Arabum mentionem fieri, cum tamen *Græci* ejus tam copiose meminerint, ut ex Cedreno patet: Tradunt illi *Cutlumusen* interfuisse prælio illi famoso ad *Rayam*, in qvo periit Ibrahim frater Trangrolipicis: ipse autem fugit in Arabiam felicem cum Melecho filio. *Leunclav. Curio* III. Hist. Sarac. Fuerunt autem magnæ inter Seljukidas pro Imperio post mortem Togrulbeki contentiones: unde tandem facta fuit celebris illa *transactio* Chaliphæa Rayæ, de qva Cedrenus, sub Axane sive *Olbarselano* vel potius filio ejus *Melicsha*, in qva *Cutlumusi* assignatæ provinciæ Occidentales, *Cappadociæ*, & *Media*, circa A. CIↃ LXXVIII. Ipse Cutlumuses *Niceam* non obtinuit, qvia Nicephorus Botoniates qvi Niceam tenebat, Cutlumusis & filiorum ejus auxiliis usus fuit teste Cedreno apud Leunclavium. Sed sub finem *Michaëlis* Ducæ Turcæ *Orientem* occuparunt. Ubi per *Orientem* non intelligitur Syria & Persia, qvæ dudum

dudum in poteſtatem Turcarum venerant,ſed *Aſia* Minor qvæ *Anatolia* ſive *Oriens* tum à Græcis reſpectu Europæ vocabatur. Eas provincias capto Romano Diogene occupavit *Axan*, qvem corrupte *Tyrius* l. 6. III. I. *Belphefoch* vocat.

VI. Ergo *Cutlumuſes* primus fuit Soldanus Anatoliæ ſive Aſiæ Minoris qvæ & *Rumæa* & *Turcia* Occidentalis dicitur ac obiit admodum ſenex ſucceſſore relicto filio *Solimanno*, qvi longius prolato Imperio *Niceam* & omnem Aſiam Conſtantinopolin usqve occupavit. *Tyrius* III. I. qvam tamen Chriſtiani circa A. CIↃ XCVI II. recuperatam Imperatori Conſtantinopolitano reſtituerunt, ita ut *Solimannus* ejusqve poſteri non niſi montanas provincias verſus Septentrionem, *Cappadociam*, *Pontum*, *Sebaſtiam* ac alia retinuerint. Expulſi enim à Chriſtianis *Cutlumuſæi* in montanis Aſiæ ſe continuerunt absqve titulo & poſſeſſione Sultanatus Aſiaticæ Romuliæ: *Leunclav.*

VII. Extant ſub nomine *Haithonis* deſcriptæ res Orientalium,& qvanqvam miris erroribus ſint fœdatæ, tamen *Leunclavius* male eum cōtemnit & erroris paſſim accuſat. Tradit *Haitho* primum Regem Turcarum fuiſſe *Sadok*. Legendū *Selruk*. Secundum *Dogriſſa*. Hic eſt *Togrulbek* vel *Tangrolipix*. Hic miſit *Artotum* ad expugnandam Meſopotamiam,qvi etiam Soldanus Meſopotamiæ factus fuit ſede poſita *Meredini*. Artotus eſt *Artacus* Turcomannus,cujus meminit-

nit Hift. Saracen. & *Ortok* Abulpharagii *Aſpaſalem* & *Olbarſelan.* Hiſt. Sarac. vel Olub *Arſaln* Abulpharagii. *Axan* Græcorum id eſt Rex *albus* ita dictus propter habitum album, qvo in prælio contra Romanum Diogenem, ex deſperatione uſus fuit, ut ex eodem Abulpharagio haud obſcurè colligitur. Hic fratris ſui filium *Solimannum* miſit in Cappadociam, ad expugnandas Græcorum regiones. *Meliclà* eſt *Melicshà.* Hic per fratrem Tagjuddanlam, *Niſum* expugnavit Syriam. Hiſt. Sarac. Haitho tradit eum per Artotum Sultanum Meſopotamiæ & Solimannum Sultanum Turciæ expugnaſſe Antiochiam. De qva expugnatione Hiſt. Sarac. *Belchiarok* eſt *Barkiaruk,* qvem Pocok per errorem ſcriptoris Arabis vocat *Tarkiaruk.* Poſt ejus obitum dicit Haitho fratrem Belchiarok imperium occupantem, à Sultanis imperium occupantem, à Sultanis in partes conciſum fuiſſe. Ipſos autem Sultanos diſcordes dilaceraſſe regnum. *Iberi* qvoqve & *Armeni* & *Georgiani* Turcas diſcordantes in Perſia afflixerunt teſte *Haithone* cap. xv. & conſentit *Tyrius*, cujus notabilem locum vide xi. 16. In vetuſto Chronico Auguſtæ impreſſo A. cIↃ IↃ xcII. dicitur *Balduinus* I. Rex Hieroſ. in prælio viciſſe & obtruncaſſe Regem Perſarnm *Cajum.* Ille *Cajus* vel eſt *Gayateddin* vel Abul *Caſimus,* ſub qvo deficit imperium Selzukidarum in *Perſia. Leunclavius* de priſcis Turcarum ante Oſmannidas rebus parum certa & hinc inde mutila tradit ſecutus *Cedrenum* & alios.

alios. qvorum errores de Muchumede Imbrailis filio, ponte Araxis, prælio Tangrolipicis cum Muhumede satis manifeste ex Texeira & Elmacino redarguntur.

VIII. *Græci* constanter hos *Turcas* vocant *Persas* & eorum Principes *Persarchas*. Qvanta hujus Imperii potentia fuerit ex *Vincentio* xxx. 142. 143. 144 patet, qvi tradit *Centum* civitates complexum: tributarios habuisse Soldanos *Alapiæ*, *Hamathæ*, *Damasci*, Reges *Armeniæ* Minores & *Trapezondæ*, pluresqve alios. In Sultanorum *Rumæa* sive *Iconiensium* serie, successione & nominibus, dissentiunt inter se Græci, Arabes & Turcæ. *Græci* ita eos enumerant: *Cutlumus*, *Solymannus*, qvi amissa Nicea Cappadociam obtinuit, & in Persiam ad Barkyarucum fugit, ubi impetratis auxiliis, cum *Corbagathe* (qvem alii *Corbanam*, Abul Pharagius *Kawamoddaulam* Codbukam vocant) Antiochiam obsedit & contra Christianos aliqvoties pugnavit. *Leunclav.* I. Musulm. *Tyr.* IV. II. VI. 20. Ejus successores tres referunt, *Solimannum*, *Tanismanium* qvi victus à Johanne Comneno, & *Aladinum* I. De *Tanismanio* ita Pizarrus VIII. Persic. *Fuit* Cutlumi *nepos, filius* Solimanni & *à qvibus clam etiam* Solimannus *vocatur. vixit sub* Calo-Johanne. *Cinnamus* lib. I. Τανισμὰν ὃς Καππαδοκίας ἦρχε circa A. CIↃ C XX. à qvo alius fuit Sultanus *Iconii* qvem *Persam* appellat. Tanismanio successit *Muhammed* Μάχουμετ *Cinnamo*, qvi & ipse bellum contra Johannem Comne-

Comnenum gessit, *Aladino* I. *Masut*, qvi obiit circa A. cIↄ cL. ac tres filios successores reliqvit diviso inter eos regno. *Sebastiam* obtinuit *Jagupasanes*, Cinnamus III. Ἰαγούπασαν ὁ περσῶν φύλαρχος ἄρχων γῆς Καππαδοκίας & postea: Καισαρείας ἦρχε Cæsaream & Amasiam *Dadunas*, uterqve pulsi à *Clizastlane* qvi erat Rex Iconii ac obiit A. cIↄ cxcI. relictis qvatuor filiis, qvorum Amasiæ *Masud*, Cæsareæ *Cappatin*, Doceæ *Rucratin*, Iconii *Caichosroes* cognomine *Gaitheddin* ejectus regno circa A. cIↄ c xcvI. Ita regnum ad *Rucratinam* pervenit, cui successerunt *Azatin*, *Iathatin*, *Allatin*, (corrupte apud Logothetam Ἀσανίτης pro Ἀζατίνης) *Aladin* corrupte *Chibabed* pro *Kaikobad*, *Gaitheddin* Vincentio, Sabellico & aliis *Goniata*, obiit cIↄ cc Lx. *Raconadius* sive *Keikubad* & *Melec*, qvi non diu regnavit. Post qvem mera *Anarchia* fuit apud Turcas per aliqvot annos, teste *Georgio* Logotheta, eorum Imperio à *Tataris* destructo; Logotheta: Ἰοθαλίνης υἱὸς Ἀζατίνου Sultanus Turcarum à Tochariis profligatus. Eum Nicephorus Gregoras IV. V. vocat *Azatinem* & à Scythis pulsum, cum fratre *Meleco* ad Michaëlem Palæologum fugisse scribit. *Malecus* regnum recuperavit, sed brevi per insidias cæsus fuit. Post eum *Turcæ* in plurimas factiones distracti, nonnisi latrocinia ex montibus exercuerunt, sed paulo post sub finem Michaëlis iterum emerserunt ac Asia potiti sunt. *Gregoras* V. Imperium instauravit. *Aladin* ultimus qvi

obiit

obiit A. cIↄ cc xcix. & cum eo post breve regnum cujusdam *Sahebi*, imperium Turcarum in *septem* regna divisum, postea ad *Osmanidas* pervenit. *Leunclavius* inter alios errores qvos in Sultanorum Romuliæ Asiaticæ serie committit, etiam hunc habet: qvod *Aladinum* filium *Caichosrois* ex Persia metu Zingis Chani profugum Natoliam occupasse scribit. Error inde ortus, qvod *Gelaladdin* Rex Chorasmiorum metu *Zingis* Chan in Persiam ac Syriam profugus, etiam Turciam *Rumæam* invasit. Ex qvo *Gelaladino* Chorasmio Leunclavius *Aladinum* fecit. Certum tamen est Turcas à Chorasmiis Persia pulsos in Natoliam fugisse ac se Aladino conjunxisse. *Haitho* xv. Male etiam Leunclavius Haithonam reprehendit, successorem Aladino Gaiatadinum facientem. Is enim revera Aladino successit.

IX. Posteri hujus *Solymanni* amissa per Asiam brevi recuperarunt & regnum diviserunt in qvatuor partes *Amasiam, Cæsaream, Doceam* & *Guniam*. Successio eorum & nomina satis sunt confusa apud Græcos scriptores. In eo consentiunt, *Gaithedinum* à Tartaris profligatum regnum amisisse. Ita Georgius Logotheta: Ιοθαλίνης ὑὸς Ἀζαλίνε Sultanus Turcarum à Tochariis profligatus. Europæis *Goniata* dicitur. *Sabell.* Ennead. ix. lib. 6. *Melanchth.* Chron. v. Nicephorus *Gregoras* iv. & v. vocat *Azatinem* ultimum Sultanum Iconii, qvi à Scythis regno expulsis, in exilio perierit. Sed *Vincentius*

centius tradit eum amiſſa *Gunia* & *Arzerum*, Regni ſedem *Sataliam* tranſtuliſſe. Ei ſucceſſit frater *Melecus* qvi Imperium Aſiæ recuperavit & brevi poſt cæſus eſt: poſt eum Turcæ in plurimas factiones divulſi nonniſi latrocinia ex montibus exercuerunt: Sed paulo ſub finem Michaëlis iterum emerſerunt & Aſia potiti ſunt. Hæc *Gregoras* V. *Melecus* eſt, qvem alii *Raconadinm* corrupte, Leunclavius *Keikubad* vocat, cui ſucceſſit *Aladinus III.* Imperii Turcici circa A. cIↃ CC LXXX. inſtaurator, poſt qvem *Heptarchia* ſucceſſit. A. cIↃ CC XL. qvidam *Baba* Zaccutho Vincentio *Paperoiſſole*, id eſt *Baba* Propheta Sultano Turciæ rebellis factus Armeniam occupavit. *Vincent.* XXX. 139. 140.

X. Regnum *Halebi* ſive *Syriæ* condidit familiam *Aſſanguri* Tyr. IV. XI. Elmacino *Icſancar*, Abul Pharagio *Okſenkar* Al-Borſakius, de qvo ita. *Anno* cIↃ C XXI. *Sultanus urbem Mauſelam*, Meſopotamiam & Senjarum aſſignavit Emiro *Okſenkaro* Al-Borſakio. & paulo poſt: Halebum *ejusqve arcem occupavit.* Okſenſar Borſakenſis. Cognomen ejus fuit *Koſaimoddaula.* Eo occiſo A. cIↃ XCIV. Halebum occupavit *Tagjuddaula* Niſus. *Elmac.* Okſenkari filius, fuit Omadoddin *Zengi*, dictus *Atabec* id eſt regni adminiſtrator vel tutor, unde ipſa hæc familia dicta fuit *Atabecarum*. Apud Elmacinum corrupte legitur *Zika* pro *Zenki.* Hic eſt famoſus ille *Sanguinus* filius Aſſangur *Tyr.* IV. II. qvi Turcarum potentiſſimus

mus dux dicitur XIII. 27. Magnum chronicon Belgicum tradit eum fuisse filium *Auxungar* & Halapensis Syriæ ac Mesopotamiæ, excepta Antiochia ac Damasco, Principem : Persarum vero & MedorumRegis seu Soldani vasallum. Fuit etiam Rex *Schiraz* circa A. cIↃ c XXIV. deinde regnavit in *Baal Bigoraha*, ut Scaliger corrupte, apud Zaccuthum legit pro *Balbec* & *Roba*. Videtur successisse *Borseqvino* in Mesopotamia & Musul, *Tyr.* XVI. 4. *Roduwano* II. Alapiæ. *Tyr.* XIII. 27. XIV. 6. *Borseqvin* fuit Turcarum potentissimus, *Tyr.* XI. 23. XIII. 16. qvi videtur successisse *Balaco*,ut ex eodem Tyrio patet. *Balac* fuit præfectus *Sororgyæ* in Syria, qvam urbem Comiti Edessæ *Balduino* tradidit ac mox iterum contra eum rebellare cœpit. *Tyr.* IV. 6. VII. 7. Fuit Turcarum Princeps magnificus & potens, XII. 17. Satrapa potentissimus, XIII. 11. qvi in illa Imperii Turcici dilaceratione circa A. cIↃ CXX. *Carras* & magnam Mesopotamiæ partem obtinuit.

XI. Post obitum *Sanguini* A. cIↃ C XLIII. regnum ejus divisum fuit in *Musulam* & *Halebum* sive Assyriam & Syriam. *Musulam* obtinuit *Myrmican* Codebeddin. *Tyr.* XVI. 7. XXI. 8. ei successit *Hezeddin*; Zaccutho *Seipheddin*, apud *Tyrium* XXII. 8. corrupte Thehebet, cui etiã A. cIↃ C LXXX. successit *Melec*Saleh in principatu Alapiensi eumqve *Rebedino* fratri suo tradidit, exutus postea omni fere dominio à Salahdino. *Tyr.* XXII. 19. 24. Post eum meminit

Zac-

Zaccuth Soldani Mussulæ *Atabeg* Zingi, cui successit *Noradin* Arselan Sha, sed hæc series Regum Musulensium apud Tyrium corrupta & mutila est, ut ex *Abul* Pharagio patet qvi Reges post obitum Zengii ita recenset: *Saifoddin* Gazi frater Noradini, *Kotebeddin* Maudud. *Benjamin* in Itinerario *Zinadinum* Noradini fratrem vocat Regem Musulis. Sed ille tantum fuit præfectus, sive vicarius, ut ex Abul Pharagio patet.

XII. *Halebi* Sultanatum obtinuit Noradinus *Tyr.* XVI. 7. Mahmud *Nuridin* Melic Adel *Elmacino* qvi Damascum occupavit ejecto Rege *Mejereddin*, Tyr. XVII. 26. & Ægyptum per *Syracunum* militiæ suæ principem ac *Salahdinum* occupavit. *Tyr.* XX. 12. 13. *Cinnamus* eũ vocat Νουρεδὶν τοῦ Βερροιαίου Σατράπαν. Per *Berrhoeam* intelligit *Halubum*. *Benjamino* in Itinerario Noradin Rex Togarmanorum, qvi Turcæ vocantur, & postea: *Haleb* est regia Regis *Noradini*. Et qvanqvam vivo Noradino *Salahdinus* nonnisi pro præfecto Ægypti se gereret: ita tamen omnem ad se potentiam traxerat, ut eo mortuo non modo Ægypti Soldanum se constitueret, verum etiam universam Syriam occuparet ac Meleco *Salah* filio Noradini nihil præter Alapiam relinqveret. *Tyr.* XXI. 6. 7. 8. XXII. 19. *Abul* Pharagius. Moriens testamento hæredem scripsit *Hezedinum* Sultanum Mussulæ qvi *Alapiam* fratri suo *Rebedino* hic *Salahdino* tradidit. *Tyr.* XXII. 8. 19. 24.

Osman-

Osmannidæ Imperium *Turcarum* per *Asiam*, *Africam* & *Europam*, vastissimum condunt.

I. *Osmannidarum* familia originem ducit à *Suleiman* Scha Rege *Machan*, qvi dum *Zingis* Chanum fugit, fluvio submersus periit. Ex ejus tribus filiis duo in regnum reversi, id beneficio Tartarorum receperunt, tertius *Otrugarel* sive *Ertogrul* ad *Aladinum* Sultanum Guniæ fugit. Hujus Ertogrulis filius fuit *Osman*, qvem Aladinus *III.* dato gladio, vexillo, sceptro, Regem *Carmaniæ* constituit. *Zacuth* in Zingis, id est præfectum sicut ex *Jovio* XXXIII. patet, ubi iisdem ritibus *Hariadenus* Barbarossa in Bassarum Collegium recipitur.

II. Jam vero qvæ illa sit *Machan* valde obscurum est, cum nulla ejus mentio alibi reperiatur in Historia Turcarum, Persarum vel Arabum. *Leunclavius* dicit Turcarum Annales prodere majores *Osmannis* longa serie apud *Machanenses* in Parthia principatu potitos. *Pocockius* in supplemento Abul Pharagii: *Nihil certi ultra* Soliman *Shahum de* Othmannidarum *origine memoriæ proditum reperimus. Illum tradunt à* Jingiz Chani *& Tatarorum impetu, relicta provincia* Mahan *è ditionibus Persarum, cui præerat, in* Asiam *minorem fugisse*, Leunclavius ipse qværens hanc provinciam Mahan vel *Balch* vel *Mecran* Indiæ esse conjicit, qvæ sane longissime distant. Potius existimaverim esse illam provinciam qvam in *Turkestana* locant & *Mien* appellant.

III.

III. *Osman* provincias citra *Olympum* ad Pontum, cum parte Bithyniæ, *Osmaniam* appellavit. Sedes regni fuit *Itea* sive *Sogutum* sive *Sogutzuca* Mysiæ oppidum. Expugnavit *Isnicam*, sive *Nicæam*, *Ulubadam* prope Cyzicum, *Genischeher* sive Neapolin, secundum Græcos *Natoliam*, *Ancyram* Phrygiæ, *Synopen* Galatiæ, *Sebasten* Cappadociæ & *Prusam* Bithyniæ. Struxit *Osman* Lik ad Olympum, cujus meminit Busbeqvius. Instituit *Janizaros* teste Chalcondyla, & jussit omnes Imperatores *Osmannidæ* appellarentur.

IV. *Ur* Chan *Isnicam*, *Genischeheram*, *Ulubadam* & *Prusam*, qvæ defecerant, recuperavit, *Goinucam* sive Iconium, *Carasen*, *Balen*, *Bargaman*, *Edremitum*, & in Græcia *Zemenicum* sive Χοιρεδόκαστρον prope Madytum & Agaslevinam, *Gallipolin* occupavit: secundum Græcos, *Mysiam*, *Lydiam*, *Lycaoniam*, *Phrygiam*, *Cariam*, *Prusam*, *Niceam*, *Nicomediam*.

V. *Murat* Chan *Gazi*, perfidia Genuensium superato ad Abydum Hellesponto, A. cIↃ ccc LXIII. occupavit *Adrinam* sive Adrianopolin, *Hemidam* sive Cerasum, *Cuthagiam* sive Cotyæum Phrygiæ *Albam*, *Hierapolin*, *Matuliam*, *Cavalam*, *Direm* & alia Thraciæ & Chersonesi oppida. *Pheram* & *Rhodopes* confinia: secundum Græcos *Didymotychum*, *Callipolim*, *Sirum*, oppida Thraciæ & Macedoniæ subegit. Sedem Prusa *Adrianopolin* transtulit. *Genizaros* certis legibus astrinxit ac confirmavit.

VI. *Bajazites* Hildrin ſive Λαίλαψ; ſtrangulato fratre *Zacupe* Zelebi, primus morem illum introduxit, *Kirathoum*, oppidum ad Hæmum, *Vidinam* ſive Viminacium, *Tanabit*, *Cirros*, *Sarchaniam*, *Melatigen* ſive Meletinen, *Erzingam* Armeniæ, *Siliſtram* & *Impolim* ſive Amphipolim Macedoniæ, *Conion*, *Album* Caſtrum, *Nigden*, *Cæſaream* Carmaniæ, *Melatigen* ſive Meletinen, *Diorrygem*, *Guxinem* Turcomanniæ, ſecundum Græcos *Theſſaliam* & *Phociden* ſubegit, *Amaſiam*, *Iconium*, *Sebaſten* amiſit.

VII. Sub hoc, *Timur* ſive *Tamerlanes* Imperium Turcicum Aſiaticum penitus deſtruxit: unde magna poſt captum Bajazeten inter ejus filios confuſio & diſcordia; donec tandem *Muhammed* I. extinctis æmulis fratribus, ſolus Imperio potitus, Provincias Aſiaticas ejectis Tartaris recuperavit & A. cIↃ cccc xxx. *Serviam* *VValachiam* & magnam *Slavoniæ* partem ſubegit ac primus *Danubium* trajecit, *Macedoniam* domuit, ad *Ionium* usqve mare pervenit.

VIII. *Murad* ſive Amurathes II. *Smyrnenſem* principem expulit, *Theſſalonicam* A. cIↃ cccc xxxviii. Venetis eripuit. *Ætoliam*, *Albaniam*, *Cariam*, *Phrygiam*, *Piſidiam*, *Caramaniam* ſubegit. A. cIↃ cccc xlv. *Iſthmum* Corinthiacum occupavit. Sub hoc inſtitutos fuiſſe Janizaros *Jovius* cenſet. Sed antiqviorem eſſe eorum originem & jam ſub *Oſmane* ac *Urchane* cœpiſſe ex *Chalcondyla* patet. Ergo numerum eorum forte auxit Amurathes II.

IX. *Muhammedes* II. A. cIↃ CCCC LII. *Athenas*, *Munychiam*, *Piræum* diruit, A. LIII. *Constantinopolin* & *Peram*; deinde *Spartam* A. LVIII. *Corinthum*, *Græciam*, *Paphlagoniam* Ismaele A. LX. *Trapezuntem* Davide, oppressis, *Lesbum*, *Dorobyzam*, *Jaizam*, *Clissam*, *Peloponnesum*, *Epirum*, *Eubœam*, *Tauricam* Chersonesum, *Capha* Genuensibus, *Mancup* Gothis erepta: *Chalcidem*, *Scodram*, *Leucadiam*, *Ithacam*, *Narentum* sive Neriton, *Cephaleniam*, *Zacynthum*, *Hydruntem* in Apulia & in universum duo imperia *Constantinopolitanum* & *Trapezuntinum*; qvatuor regna, *Syriam*, *Peloponnesum*, *Armeniam*, *Slavoniam*, Provincias XX. urbes CC. sibi subjecit.

X. *Bajazetes* II. *Cerauniorum* montium accolas, *Epirum*, *Moldaviam* subegit, *Tharsum* & *Adanam* Sultano Ægypti, *Naupactum*, *Dyrrhachium*, *Modonam* & *Coronam* Venetis eripuit. Amisit A. cIↃ CCCC LXXXII. *Hydruntem*, *Epirum*, *Bosnam*, *Leucaden*, *Cephaleniam*, *Neritum*.

XI. *Selimus* I. victo in Calderanis campis *Tabris*, *Aladuliam*, *Syriam* & *Ægyptum* A. cIↃ IↃ XVII. subegit, de qvo *Jovius* XIV. XVII. XVIII. Solimannus cæso *Ludovico* Rege Hungariæ A. cIↃ IↃ XXI. *Albam* Græcam, *Strigonium*, *Belgradum*, XXII. *Rhodum*, *Qvinqvecclesias*, XXVI. *Budam* in Hungaria cœpit: Persis *Assyriam*, *Mesopotamiam*, *Mediam*, *Babyloniam*, eripuit: *Bagdadi*, à Chalifa, Rex *Persiæ* declaratus est. A. XXXIV. regnum *Tunetanum* pulso per Haria-

denum Barbaroffam *Muleaffe* & omnibus mediterraneis pariter ac maritimis urbibus potitus eft, ut *Carvenna, Bifcari*, P. *Jovius* XXXIII. XXXIV. Sed anno XXXV. *Tunetum*, reftituto per Carolum V. *Muleaffe*, iterum amifit.

Aladuliam Turcæ fubigunt.

I. Cum *Tamerlanes* Afiam vaftaret, multi in Cappadociæ & Armeniæ inacceffos montes confugerunt, ubi natura loci tuti, pagos & oppida ftruxerunt, ac numero & robore aucti poft mortem Timuri, optimus qvisqve regium nomen ambitiofe ufurpavit. Metropolis horum erat *Maras*. *Jovius* XVII.

II. Nomina Principum priorum ignota funt. *Chefuwarti* meminit *Ghiftele* VI. Itin. 18. & VIII. I. qvi cum *Caitbeio* Sultano Ægypti bellum geffit. Ei fucceffit *Aladulus*, à qvo ipfa regio *Aladulia* dicta, qvam Selimus I. Turc. Imp. A. CIↃ IↃ XVI. fubegit & in provinciæ formam redegit. *Jovius*. *Anadoli*, corrupte *Aledeule* Rex urbis *Maras* à Selimo everfus. P. *Luccari* in Annal. Ragufin. lib. IV.

III. In Continuatione *Belli* facri l. VI cap. 8. ita hujus regni Aladuliæ fines defcribuntur: *Aladulus* Cappadociæ *montes illos qvem* Taurum vocant, *prope* Eufratem *incolit*, *ac regni fui fines terminat cum* Sultano *qvidem Alepum verfus, cum* Sophi *vero prope minorem Armeniam, cum* Turca autem *urbe qvadam qvam* Orfam *nominant*, Amafiæ *Sanjacatui atqve* Iconio *oppofita*. *Et valles fane aliqvot fructiferas, verum plures* filveftres *&* faxofas *poffidet*.

Chri-

Christiani regna *Georgiæ, Abcassiæ* & *Armeniæ* condunt.

I. Cum post obitum *Barkay Ruc* magna inter Soldanos Turcicos discordia esset, *Christiani* intra montes Iberiæ & Armeniæ munitiobus locorum freti se contra vim eorum defenderunt ac tria regna condiderunt, *Georgiæ, Abcassiæ*, & *Armeniæ*, Haitho xv. Termini eorum sunt ad Orientem, mons *Alboris* (legendum *Alburs*, id est Caucasus) & *Alania*, ad Occidentem *Turcia*. Haitho cap. x. *Thuan.* LXVII.

II. Regnum *Abcassiæ* potentissimum fuit, qvod nec *Saraceni* nec *Turcæ* aut *Tartari* subigere potuerunt. *Haitho* cap. x. & xv. inqvit: *Regnum* Abcassiæ & *provinciæ Armeniæ* Haoën *nunqvam subactæ sunt à Saracenis, & fuerunt refugium omnium Christianorum.*

III. Regnum Georgiæ *Iberorum* metropolis tempore *Justini II. Tiphilis* erat, eorum dux *Gorgon* sive Gurgenes. *Photius* Codice LXIV. unde sine dubio *Gurgestan* nomen accepit. Circa A. cIↄ cc XLVIII. duo Reges *Gorjestanæ* memorantur ab Abul Pharagio, *David* magnus & *parvus*. Circa A. cIↄ ccc. uni Regi subjectum fuit, in qvo tenebricosa illa provincia (veterum Cimmeria) *Hamsem*, qvam se vidisse refert *Haitho* cap. x. Tempore *Tammasi* Regis Persiæ sex erant regna totidemqve Reges Georgianorum *Altunchalensis, Bassachiacensis, Zagmensis, Testicensis, Brussianus* & alius in Iberiæ partibus de qvibus *Thuanus* LXVII. & *Minado-*

us. Nomina eorum erant *Manichar* Alexander, *Leventolius*, *David*, *Simon*, *Jusuf*, *Sahamal*, cui successit *Emangulichan*, & regnavit in monte Brue, *Bassachinaus*.

ARMENIÆ.

I. Fines regno *Armeniæ* amplissimi fuerunt inter *Persiam* & *Turciam*. Complectebatur partem *Mediæ*, in qva *Taurisium*, & *Ciliciam*, in qva *Tarsus* sita. *Haitho* XIV.

II. Regni *Armeniæ* prima fundamenta posuit qvidam *Melihus* Armenus, qvi A. Iↄ cccc XV. *Maraashum* profectus omnia late vastavit. *Abul* Pharaj. *Cinnamus* primum Armeniæ principem vocat Τορῦσην. *Benjamino* Tudelensi in Itinerario *Thoros*; eumqve regnasse dicit à *Coruco* ad urbem *Doceam* & *Turcomaniam* usqve *Tyrio* Thoros XX. 27. 28. cui successit *Thomas*, huic *Melier*. Torusio *Cinnamus* alii qvoqve principem Armeniorum conjungit Τιγράνην. Et postea: Τερόζης ὃς Ἀρμενίων ἐδυνάστευσε. Et Τορότζου συμμετρησαμένου τὸ ζῆν Μελίας ὃς ἀδελφὸς ἦν αὐτῷ χώραν παρελαβεῖ. Idem ad A. circiter cIↄ c XL. Λεβούνης ἀνὴρ Ἀρμένιος Isauriam occupavit. Hunc Latini vocant *Livenum*. Abul *Pharagius*. A. cIↄ CXII. mortuus est *Basilius* Armenus Portarum regionis Filii Leonis Dominus: qvi *Cug-Basil* id est *Basilius* *Latro* audiit, qvod furto qvasi arces non paucas in confiniis occupasset, qvas hodiernum usqve diem possident Armeni.

III

III. Primus Regis Armeniæ titulo usus fuit *Hatem*, ut eum vocat *Abul* Pharajus, ab Europæis *Haitho* appellatur. *Vincentius* XXXI,29. tradit *Leonem* A. 1242. primum Regem creatum à *Papa* & *Ottone* IV. Imp.

IV. Hoc regnum *Armeniæ* complectebatur *Ciliciam*. Sedes Regum erat *Sis* vel *Tarsus* urbs; *Ayas* priscorum *Issus*. Hateno successit filius *Leo*. A. CIↃ C XCVI. coronatus fuit Rex Armeniæ *Leonettus* I. cui A. CIↃ CC XXV. successit *Haitho*, qvi annis XLV. regnavit, cui *Haolon* Tartarus multas regiones donavit. *Haitho* 28. Post hunc *Libones* sive *Leonettus* sub tutela *Caitonis* usqve ad A. CIↃ CCC VII. dein sub tutela *Chioysiæ*. Obiit A. CIↃ CCC XXXVI. sine prole, eiqve *titulo* tenus successit *Jacobus I.* Rex Cypri. Venit tamen circa A. CIↃ CCC XC. *Leo* qvidam Rex Armeniæ in Europam rogaturus auxilia Principum Christianorum. *Continuatio* Tyrii.

V. Cæterum hinc fraus qvædam detegenda, qvæ *Æneæ* Sylvio postea *Pio II.* turpiter imposuit *Epistola* CCC LXXVII. & LXXVIII. Ubi memoratur *Georgius* Rex Persarum Christianus. Si intelligas *Georgium* ducem *Russorum*, res clara erit. Is enim eo tempore vixit, *Assembec* vocatur filius *Carailuci*. Id recte & cum Leunclavii traditione consonat. *Asmailberch* filius *Dispendiarii*. Corrupte. Scribendum: *Ismailbeg* filius *Ispendiarii* ut ex Leunclavii Genealogiis patet. *Isphendiar* fuit princeps *Omerogliorum*. Ejus nepos & ultimus ex fami-

lia Omuria *Ismailbeg*. Has Epiſtolas Æneæ *Sylvio* obtruſas ſcribit *Baronius*. Petrus *Luccari* in Annalibus Raguſinis ſcribit, *circa* A. cIↃ cccc LXIV. *fedus pepigerunt contra Turcam* Bendiam *Rex* Iberiæ, Murat Vaurbech de Diarbek *Rex* Armeniæ. *Minoris*, Hurem Diſmail Spende Chiarli *Princeps* Synopes. Qvæ adhuc corruptiora nominum monſtra ſunt. *Bendian* qvidem fuit Rex Mengreliæ circa A. 1448. teſte Joſepho Barbaro & ejusdem nominis idem vel alius A. 1473.

Latini condunt regnum *Hierosolymæ*.

I. *Latini* vocantur *Occidentales* Chriſtiani, qvi authoritatem Papæ Romani agnoſcunt, ab Orientalibus *Franci* vocantur. Ita Exercitum *Godefredi* Bulionæi Elmacinus *Francos* vocat.

II. De expeditione Latinorum in terram Sanctam videatur *VVilhelmus* Tyrius. Capta fuit *Hieroſolyma* A. cIↃ XCIX. Rex creatus *Godofridus* Bulionæus, Dux Lotharingiæ. Complectebatur hoc regnum ſub ſe Ducatum *Antiochenum* & *Tiberiadis*, Comitatum *Edeſſæ*. Balduinus *Antipatrida*, *Cæſaream*, *Ptolemaidem*, *Tripolin*, *Berytum*, *Apamæam*, *Laodiceam*, *Carras* & *Pharum* Ægypti cepit. Balduinus III. *Tyrum* & *Raphaniam* in Caſiotide. Balduinus IV. à *Sanguino* & *Noradino* Edeſſa ſpoliatus fuit. Ultimus Rex Hieroſolymæ fuit *Gvido* Luſignagnus, qvo regnante *Saladinus* Hieroſolymam expugnavit. Ipſe Gvido *Cypri* regnum

gnum à Richardo Rege Angliæ accepit. Christiani *Ptolemaidem*, *Tyrum* aliasqve urbes receperunt ac *Tyri* ſedem regiam collocavit *Johannes* Brenna, cujus filia *Iola* ducti *Fredericus II.* Hieroſolyma recepta ibi coronatus eſt: ſed mox omnia iterum amiſſa, præſertim cum Soldanus Ægypti Ptolemaida ſive Acconem expugnaſſet.

Druſi montem *Libanum* occupant.

I. *Druſi* ex reliqviis Francorum originem trahere perhibentur. Sed ex *Benjamine* Tudelenſi patet nationem fuiſſe peculiarem circa *Sidonem*, qvæ *Dogzyn* (lege *Drogzyn*) vocabatur, paganam & atheam, nullius religionis, in altis montibus & rupium antris habitantem ad montem usqve *Hermon*, qvibus neqve Rex neqve princeps ullus imperarit. Atqve hinc patet *Druſios* jam ante deſtructum Francorum in Palæſtina regnum fuiſſe; nec credibile, *Francos* tam ſubito in tantam barbariem & brutalem impietatem corruptos fuiſſe. Mera ergo eſt *fabula*, qvod *de Druſis* vel *Truſcis*, ex Francorum, qvi Palæſtinam occuparunt, reliqviis originem trahentibus, vel *jactant* ipſi vel *creditur* ab aliis.

II. Circa A. cIↄ Iↄ LXXX. principes eorum fuerunt qvinqve *Ibneman*, *Serafadin*, *Mahemed Ibn* Manſur, *Ibn Frec*, *Ali* Ibn Cars; qvos omnes *Turcæ* A. LXXXV. ſubegerunt, *Minadous*, *Rauwolf*.

TARTARICA.

TARTARI antiqvissimi *Sinarum* hostes fuerunt.

I. *Tartarorum* nomen, qvod Europæis, Anno demum cIↄ cc. innotescere cœpit, apud Sinenses & Persas antiqvissimum est, qvemadmodum supra in Turcarum rebus ex *Mirchondi* Tomo IV. ostendimus. Qvos enim antiqvi Geographi *Scythas* extra Imaum montem appellarunt, eos *Sinenses* & *Persæ* vocant *Tataros*, vel *Tata*.

II. In Annalibus *Sinensium* jam ante *Yvum*, qvi primus familiæ *Hiaa* Imperator habetur, id est ante diluvium Noachicum *Tartarorum* mentio, qvod pro fabuloso habendum. Certior eorum notitia in tempora *Xy* & familiam *Cinam* incidit, à qva *murus* ille ingens excludendis à Sina Tartaris constructus fuit. Unde patet jam tum fomidabilem eorum Sinis potentiam fuisse. Vocantur autem ab Historicis Sinensibus *Tata*, ob defectum literæ R. Ipsi se *Tartar*, Europæi *Tartaros* geminata canina appellant.

III. *Duplex* autem illa Sinensibus nota Tartaria est: Una *Orientalis*, Europæis hactenus incognita, & non nisi nupero bello qvod A. cIↄ Iↄ CXVI. cœpit & cum destructione Sinæ ac familiæ *Taiminga* A. cIↄ Iↄ CXLIV. finitum est, innotuit: altera *Occidentalis* sive *Tanyu*, qvam *Zingis* Chan & *Timur* possederunt.

Occi-

Occidentalis Tartariæ Imperium instauravit ZINGIZ Chan.

I. *Occidentalis* Tartaria complectitur omnes illas regiones qvas Persæ &Saracæni uno nomine *Mawaranahhram*, id eſt, *Tranſoxianam* vocant. Sinenſes dicunt incipere à regno *Caſcar* & complecti regna *Samahan* id eſt Samarcandæ & *Tamyn* ſive *Tangu*, qvæ videtur eſſe *Tangut* Pauli Veneti.

II. Qvanqvam vero jam antiqviſſimis temporibus *Occidentalium* horum Tartarorum in ſuis Hiſtoriis meminerint *Sinenſes*,&*Perſæ*,qvi tamen certam Regum ſucceſſionem non tradunt (excepta illa qvam ſupra ex *Mirkond* expoſuimus) hinc nihil de illorum rebus ordine tradi poteſt, niſi qvod ſparſim in Annalibus illorum reperitur.

III. *Sinenſes* duorum tantum nomen exprimunt,*Huhanſieni* qvi ſub Imperatore *Iveno*, ante Chriſtum circiter annis XL. in Tartaria *Tangu* regnavit; & alterius qvi ſub Hiaovuo, paulo antiqvior fuit *Hieutu*, cujus filius condidiſſe videtur familiam *Kin*, ex qva poſtea ortus *Zingis* Chan.

IV. Et Sinenſes qvidem non contenti Tartaros ingenti muro excluſiſſe, animum inſuper ad donandam *Tartariam* occidentalem ſub Imperatore *Hiaovuo* adjecerunt,cujus belli is fuit exitus,ut *Tartari* atrociſſimis præliis ſuperati,majeſtatem*Sinicam* impoſterũ agnoſcerent. Ac tum temporis *Sinæ*,regnum *Kara*

Kathai condiderunt. Sed non diu in fide perstiterunt Tartari, ideo freqventia inter ipsos & Sinas bella fuerunt, donec tandem familia *Zingis* Chanica A. cIↄ cc LXXVIII. totam Sinam expugnaret ac sibi subjiceret.

V. Et tum temporis Imperium *Sinense* appellari cœpit *Cataia*, præcipue *Boreales* sex provinciæ & regia urbs Peking *Cambalu*. Sinis enim *Lu* dicuntur Tartari, *Pa* sive *Pe* est septentrio. *Cam* est Magnus. Unde cum Tartari, Imperatoriam suam sedem transtulissent in urbem *Peking*, ea *Cambalu* id est Magni *Tartarorum* Imperatoris sedes *Borealis* appellata fuit, *Abulfeda* urbem vocat Chan *Balek* eamqve collocat gr. long. 144. latitud. 35. 25. ac ita describit, *de magnitudine hujus urbis qvæ feruntur, fidem superant. Metropolis est Sermone mercatorum celebris; incolæ è* Chataia *originem ducunt. Sita est in ultimo Oriente, in regionibus* Chataiæ. Ex latitudine, qvam ei attribuit, incertum est *Peking* an *Nanking* designet: illa enim gr. 40. hæc 32. sita est. Sed ipse *Abul* Feda in prologo testatur, *regionis* Sinarum *qvamvis magna & civitatibus refertissima sit, ad se tamen levem ipsius notitiam pervenisse, eamqve mendaciis refertam.* Ubi observandum, ipsum per *Sinam* non aliam regionem intelligere qvam *Chataiam*.

VI. Magnus igitur *Cham* ab anno cIↄ cc LXXVIII. usqve ad A. cIↄ ccc LXVIII. non fuit alius qvam Imperator *Tartarorum* in Sinis regnans: eo expulso, Imperator *Sinarum* ab exte-

exteris dictus & habitus fuit Magnus *Cham*, ejus regia *Cambalu*, ejus Imperium *Cataia*. Nomina autem *Cataiæ* & *Cambalu* Europæi à Saracenis, & à M. *Paulo* Veneto, qvi expugnationi Sinarum interfuit, acceperunt. Atqve hæc etiam causa, cur *Cataia* & *Mangi* & *Sina* pro diversis regionibus habitæ fuerint ab Europæis. *Cataia* erant sex provinciæ Boreales, qvas Tartari tenebant. *Mangi* erant australes, adhuc in potestate Sinensium, qvarum metropolis *Quinsai* vel *Nanking*. Tartari enim Sinenses contemtim vocant *Mangiu*, id est *Barbaros*. Cumqve huic expugnationi Sinarum multi Europæi interessent, reduces *tormenta* bellica, *Typographiam* & *magnetis* usum, à Sinis acceptas artes, in Occidente propagarunt.

VII. *Persarum* vero Annales, qvicqvid Græci scriptores Scythis tribuerunt, hoc illi *Tartaris* adscribunt. Tradunt igitur circa A. Ch. cccc regnasse in *Tartaria* præpotentes Reges qvos communi nomine vocant *Hhakon* Chiny, proprio *Zingis* & *Chabacha*. Plures ab *Mirkhondo* non commemorantur, & altum inde usqve ab Anno Iↄ c. de *Tartaris* silentium est ad tempora *Zingis* Chan, eorum autem loco *Turcarum* mentio fit: unde colligitur hoc regnum *Tartaricum* à *Turcis* destructum, in eorum nomen ac potestatem concessisse: *Chagani* autem imposterum in Taurica commemorantur *Chazaris* & *Avaribus* præfuisse, eo procul dubio à Turcis fugati & expulsi.

Imperium *Neſtorianorum* in Scythia *Tartari* deſtruunt.

I. In *Scythia* circa *Cathayum* regnarunt ante multa ſecula Imperatores *Neſtorianorum*, dicti communi nomine *Ungchan Iuhanna*, ab Europæis *Presbyteri* Johannes. De qvibus ita *Abul* Pharajus: *Eo tempore circa* A. cIↄ cc. Turcarum Orientalium *tribubus imperavit* Ungchan, *qvi Rex* Johannes *appellatus eſt è tribu, qvæ* Cerrit *appellatur, erantqve populus qvi Chriſtianam religionem profitebatur*. Ex *Abul* Pharajo ſua qvæ de hoc magnorum Tartarorum Imperio tradit *Zaccuth* Salmanticenſis in *Juchaſin*, hauſit, ut *Pocockius* monet. Idem alibi: Zingiſchan, *occiſo* Ungchan *illi qvi* Rex *Juhanna* ſeu *Johannes* dictus eſt, è tribu *Carrit*, qvæ Chriſtianam profitebatur religionem, ad Imperium evectus eſt circa A. Ch. cIↄ cc II.

II. *Martinius* in Atlante Sinenſi tradit hoc regnum *Preti* Joan, fuiſſe illam regionem qvam Sinæ vocant *Sifan* & qvæ complectebatur regnum *Caſcar* & *Tebet*, in qvo poſteriori late regnavit ille *Neſtorianorum* Imperator Presbyter *Johannes* Europæis dictus, de qvo qvid *Zaccuth* Judæus Salmanticenſis in libro *Iuchaſin* tradat, apud Scaligerum videri poteſt.

III. Nomẽ igitur hujus regni fuit ſi *Zaccutho* credimus, Magna *Tartaria*. *Abul Pharajus* vocat Turciam Orientalem. Qvia Turcæ & Tatari interdum promiſcui pro una gente ſumuntur.

Pro-

Provinciæ, *Tenduc*, *Argon*, *Tangut*, *Tebet*, *Mogul*, *Ung* Venet. I. 64. *Kitha* Zaccuth in Nazar, & aliæ plurimæ. Unde patet à Muro Sinensi usqve ad Indiam & Jaxartem extensum fuisse. Sedes Imperii fuit in Ardebalig id est regione *Balch*. *Zaccuth*. Nazar. Titulus *Chan* Zacc. vel *Cham*. Venet. I. 51. 52. 53.

IV. Initium hujus Imperii non constat. Jam circa A. CIƆ XVII. *Zaccuth* in *Kadar* meminit Regis *Tagan*. Ejusdem meminit *Abul*-Pharaj. Inde series deficit usqve ad A. CIƆ CC. qvo *Zaccuth* commemorat *Johannem* Unadchan Magnorum *Tartarorum* Regem Christianum. Venetus vocat *Uncam* I. 51. 52. 53. *Abul Pharajus Ungchan*, qvi Rex *Johannes* appellatus est, è tribu qvæ Cerrit vocatur, erantqve populus qvæ religionem Christianam profitebatur. *Vincentius* Spec. XXIX. 69. & *Michovius* I. de Sarmat. 2. Davidem. Europæis communi nomine Presbyter *Johannes* à Persica voce *Prestegan* qvod Apostolicum significat, ut *Scaliger* VII. de Emendat. Temp. vult. Hinc qvæstio nata, qvomodo Paulus Venetus potuerit Imperium Presbyteri *Johannis* in Asia ponere, cum alii ut *Cadamustus* cap. 60. *Vartoman* II. 15. in Africa ponant. Munsterus sane Venetum ab errore non posse defendi existimavit. Scaliger fugam Presbyteri *Johannis* ex Asia & India in Africam finxit. Sed Venetus expresse testatur illam de titulo Presbyteri *Johannis* non suam esse, sed vulgi opinionem I. 51. 64. II. 30. De qvo plura in *Abassenis*.

V. Hi

V. Hi Reges Tartarorum etiam Chatæi dicti fuerunt ut ex *Abul Pharajo* patet. Ita enim inqvit: A.cIↃ cLXXI. Chatæi fluvio *Iihune* trajecto Chovvaresmiam petierunt & capto duce Chovvaresmiorum eum Chatæi secum in regionem transfluvialem abduxere. *Zingis* Chan in potestatem suam redegit regiones *Kara* Chataiæ. *Fuit autem regionum Igur* (qvæ Turcarum numerosa gens sunt) *Princeps Imperio Regis Chatæorum subditus.* Ex qvibus apparet regnum Karacataiæ amplum & usqve ad Jaxartem protensum fuisse. In divisione Zinchischanica dicit Pharajius, *Utacin intra terminos Chataiæ substitit.* Chataiam autem distingvit à regionibus Chovvarezmia & Allgur aliisq;. Laudat *Zingis* Chan pretiosas vestes Regum *Chatæorum:* unde patet *Chataiam* illam fuisse Sinensis Imperii partem vel Coloniam. Qvin imo partẽ *Sinæ* fuisse *Chataiam* evidentissime patet ex eodẽ *AbulPharajio*, ubi inqvit: Hoc tempore Chatæorũ qvidam Rex in Mogullenses rebellavit. *Mungaca* Kaan igitur *Sinæ* regiones ingressꝰ est.

VI. Tandem hoc Imperium à Mogolibus destructum fuit. Qvippe Uncam à *Zingis* Chan victus, Tenduc & alia regna aliqvandiu sub tributi conditione tenuit, ac moris erat ut omnes Reges ex familia *Zingis* Chanica uxores sumerent. *Venetus* 1.64. *Mandevil.* Itiner. cap. 93. 94. 95. 96. qvi tamen potentiam hujus regni nimium extollit. *Abul Pharajus* tradit, *Ung* Chanum à *Zingis* Chano fuisse occisum, uxoresqve ejus, & liberos in captivitatem abductos; &

Conju-

Conjugem Zingis Chani, fuisse filiam Ung Chani. Et tamen ex eodem patet non omnem *Chataiam* à *Zingis* Chano subactam fuisse; qvippe *Ogotai* successor Zingis statuit regiones Chataiæ subjugare & *Altun* Chanum victum, ad vivicomburium spontaneum, instar Sardanapali, adegit. *Altun* Chan ab *Hoktai* successore *Zingis* cæsus & regnis *Kitha* ac *Kutin* exutus est. Zaccuth in *Hoktai*. Inde qvid cum hoc regno factum & qvando plene deletum fuerit non constat. *Vincentius* XXIX. 87. & XXXI.10. dicit Indiam magnam sive Imperium Presbyteri *Johannis* non potuisse à Tartaris subigi. *Mandevil* ita de eo scribit, qvasi suo tempore adhuc excelsissime floruisset. Sed fabulosus ille fidem nullam meretur.

VII. An hodieqve aliqva extra Sinam *Cataya* sit, ignoratur. Tradit qvidem *Mendoza* in descriptione Chinæ parte tertia cap. XII. Regem *Cataya* circa A. Ch. CIↃ IↃ LXX. vocatum fuisse *Emmanuelem*. Sed qvalis illa vel *Cataya* sit vel Rex *Emmanuel*, qvis conjicere potest? Figmenta sunt illa forsan peregrinantium Monachorum, & in gratiam *Lusitanorum*, ut ex nomine patet, conficta.

VIII. Cæterum ut exactius constet qvænam illa veterum pariter & recentiorum tam decantata & famosa *Cathæa* vel *Chataia* sit, repetendum est illud qvod supra in Alexandro & postea in Sinensi Historia demonstravimus, *Cathæam* ab Alexandro debellatam, esse illam ipsam provinciam qvam Sinenses hodie *Suchuen* vocant. Argumenta talia ad hoc demon-

stran-

ſtrandum tum à ſitu, à proventu ſalis, & metallorum, cultu ac ſapientia populi, Regum nominibus allata ſunt ut nemo refragari poſſit. Eſt igitur *Cathæa* veterum & *Chataia* recentiorum provincia *Suchuen*, qvæ extra murum ac terminos *Sinæ* ſita, cultu tamen & moribus qvam proxime ad Sinenſes accedit. Nam qvamvis Sinarum Imperatoris Majeſtatem agnoſcant, cætera tamen ſub propriis Regibus liberi vivunt *Chatæi* ſive *Suchuenſes*. Et hæc eſt illa Chatæa in qva regnavit ille Presbyter *Johannes* ſive *Ungchan* & per qvam *Zingis* Chan viam ſibi ac aditum in ipſam Sinam aperuit. Qvippe Tartari non per Septentrionem & murum, ſed ab auſtro, viis patentibus ac per *Chatæam* in Sinam penetrarunt, ut ex Paulo *Veneto* patet. Hic vero prætermittere non poſſum turpes errores Dlugoſſi Tomo I. libro VI. Hiſt. Polon. ad A. Ch. clↃ CLXXXVII. qvi referens Tartarorum originem dicit eos prope civitatem *Coroczoram* habitaſſe, tributarios Regi *Buham* (*Ungchan*) qvi *Johannes* Presbyter appelletur, proprium Regem *Tinchis* (*Zinchis*) elegiſſe.

ZINGIZ Chan condit Imperium *Mogolorum*.

I. *Mogoli* erant horda Tartarorum ſub Imperio *Johannis* Uncam, qvi proprios in *Cathaia* & *Rotan* habebant Principes deſcendentes à *Buzaniar*, ex cujus poſteritate nonus fuit *Sukub Badur*, id eſt *Bellicoſus*. *Mirk.* Cumqve *Johannes* Uncam creſcentem *Mogolorum* potentiam

tentiam suspectam haberet, ad imminuendas eorum vires per diversas ac longe dissitas provincias distrahere eos volebat. Sed *Mogoli* divelli nolentes in Provinciam *Carocoram* Septentrionem versus ac compestria *Bargu* migrarunt *Uncamo* tributum negantes. *Venetus* 1.51.61. Post aliqvot annos cum *Temucio* filius *Sukuh Baduris* proditionis apud Imperatorem *Uncam* falso argueretur, insidiatoribus vitæ suæ oppressis, ad populares suos confugit, *Zacc.*in *Natzar* ac simulata divina vocatione Rex A. cIↄ CLXXXVII. (*Mirkond* dicit & cIↄ CLXVI.) à *Mogolis* creatus & victo in Tenduccanis campis *Uncam*, mutato nomine *Zingis* Chan id est Rex Regum vocatus fuit. *Vincent.* XXXI.8.*Venet.*1.52.Sed de origine Imperii *Mogulensis* operæ pretium est audire Gregorium *Abul Pharajium* qvi accuratissime omnia exponit. Inde omnibus intra montem Belgian provinciis occupatis, constitutiones tulit Imperiales qvæ *Jazak Zingis* Chan appellantur. *Haitho* capite 17.Subegit autem omnes Hordas Tartarorum & regna *Ketao Kotan, Helan, Tangut*, aliasqve provincias, qvæ *Naimen, Metrit, Merkat, Sarnuyur, Caranit, Hudirat*, corruptis sine dubio nominibus à Vincentio appellantur XXXI.8.9. Anno cIↄ CC XIX. *Tartaria* cum innumerabili exercitu egressus in regiones *Mawaranabher* irrupit ac *Chorasmios* in *Karason* & *Kilan*, sive ut Vincentius loqvitur XXIX. 88. in *Georgiam* id est *Tzirtzan* qvæ & *Kilan*, expulit, inde Persia ingenti cæde exhausta, in ipsam Indiam

Indiam fugavit. Atqve ita ingens illud Imperium Tartaricum à *Zingis* Chan & obſcura hactenus Mogolum gente conditum fuit. Leges qvibus novum hoc imperium ſuperſtruxit, hæ fuerunt : *Solum Deum cœli colendum & Chamo in omnibus obediendum* ; ut Magnus *Chamus* Tartarorum nigerrimo & detrito panno imponeretur ; ut pennæ bubonis tanqvam felicitatis inſignia geſtarentur ; ut numerus novenarius ſacer eſſet & omnia dona qvæ Imperatori offerrentur, novenſilia eſſent. *Haitho* cap. 19. Ut ſingulis annis XXVIII. Auguſti qvi ex Imperatoria familia eſſent & populos *Horiah* lac eqvinum biberent omnesqve Imperatores in monte *Alchaia* (qvem ab *Haithone Belgian* vocari Ortelius putat) ſepelirentur. *Venet.* 1.53.54. 66. Multa ab *Haithone* & *Vincentio* aliisqve fabuloſe & corrupte de nominibus provinciarum & hordis Tartarorum traduntur, qvalia ex multis ſunt mare *Caſpium* Tartaris viam aperuiſſe, *Haitho* 17. Sedem *Zingis* Chan fuiſſe *Capham*, Zaccuth *Mogolos* Georgorum regibus tributarios fuiſſe. *Curio* III. Hiſt. Sarac. *Thuan.* LXVII. *Zingis* Chan A. CIↃ CCVI. Sinis qvoqve, qvorum regio *Catai* dicitur, bellum intulit qvod usqve ad A CIↃ CC LXXVIII. continuatum ab ejus ſucceſſoribus fuit, donec tota *Sina* à *Tartaris* expugnaretur, ut alibi dictum. Obiit *Zingis* Chan in regione *Tancut*.

ZINGIZ Chan victo *Ung Chan* ad Imperium pervenit.

I. Tempore *Piſonga* Behadir & initio *Temu-*

zyn

zyn ſive *Zingis*, populi *Mogolum* & *Tatâr* non parebant uni principi, ſed vel ſingulæ vel binæ tribus peculiares duces habebant. Unde Zingis multa contra eos bella geſſit, donec ſe recepit ad caſtra *Oung* Chani *Chatæorum* Imperatoris.

II. Hic *Ung* Chan inter *Turkeſtanæ* Chanos potentiſſimus tum erat: ei Zingis rebellem tribum *Mecrit* (meminit ejus Vincentius) ſubjecit. Tribus qvoqve *Totar*, *Tabziout*, *Kankarât*, *Naimân*, *Zielair* & aliæ rebellabant, qvos omnes *Ung* Chano ſubjecit *Zingis* Chan. *Ung* Chan erat ex tribu *Karrit* vel *Keraiet*. *Ung* Chan occiſus fuit A.H.592. & eodem anno *Zingis* Chan imperium *Ung* Chani occupavit anno ætatis ſuæ 49. Debellavit inde *Tajoc* Chan Principem *Naimanorum* & tribus *Dezjan* (cui ſucceſſit *Boeiruk* Chan frater) *Tatar*, *Kabkin*, *Salziou*, *Mecrit*, aliasqve. *Korultai* dicuntur Comitia Tartarorum. Et tum *Temucin* appellatus fuit *Zingis* Chan, qvod idem ac *Rex* Regum. *Kara* Chataia erat regio *nigrorum* Tartarorum, qvorum tum Rex *Curchan* qvi *Turkeſtanæ* imperabat.

III. *Kara* Chatæis Rex ſuus *Cour* Chan, id eſt Regum Rex vel Chan Chanorum dicitur, ſuntqve illi *Kara* Chatæi ex celebriori & ſpectabili gente Orientis, oriundi ſcilicet ex ipſo *Chataiæ* regno & partibus *Imel* Turcis permixti regnum condiderunt. Erat eo tempore in urbe *Belasgoun*(Balachgjam) qvam Mogoli *Balyg* (Balch) vocant, id eſt oppidum pulchrum, *Chan* qvidam ex poſteritate Efraſiab: hic ut ſe

contra

contra tribus Turcicas *Karlak*, *Kipfſiak* & *Kiakeli* tutaretur, urbem *Belaſgoun* ſeqve ſubmiſit Regi Kara Chatæorum *Courchan*, & ab eo nomine Turcomannorum ſublato, nomine Chani *Eiluc* nuncupatus fuit. Inde ditiones *Cashgar* & *Chuten* occupavit, populos domuit *Byſibalig*, *Fargiz*, *Mawaranahhr*, *Fergana*, *Sinziar* A. H. 536. Turkeſtanæ, Chovvarezm qvorum Sha dicebatur *Atſiz*: ei ſucceſſit filius *Tekiſſ*, huic *Muhamed*. Mortuo *Cour* Chan ſucceſſit *Cujang* & ipſe *Cour* Chan dictus qvi 81. annos regno potitus fuit, coætaneus Zingis Chano. *Cujang* Cour Chano ſucceſſit *Kouſiluc* Chan qvi *Cashgarum* expugnavit & *Chuten* ſibi ſubjecit.

IV. *Choworaſmiorum* regnum iis erat tributarium, cujus Reges fuerunt *Atſiz*, *Tekis* & *Muhammed* coætaneus Zingis Chano qvi *Kour* Chano Karo Chataio tributum negavit & hic eſt ille *Muhammed* Chavvorezm Sha, qvem regno exuit Zingis Chan & in Indiam fugavit, unde *Choraſmii* ſub *Gelaleddin* in *Perſiam* & *Syriam* profugerunt ac ibi penitus deleti fuerũt.

V. *Altan* Chan in Imperio Chatæorum ſucceſſit *Ung* Chano. Ex Emirchond patet hunc *Altan* Chan fuiſſe Imper. Sinenſium vel Sinæ borealis. *Zingis* Chan eo victo *Chanbalyk* verſus contendit, qvæ regia ſedes regum *Chataiæ*, & eo tempore, inqvit *Mirkond*, qvicunqve in *Chanbalyk* regio ſolio conſiderent *Altan* Chan dicebantur (forte à Tartaris) & qvia iidem poſtea *Daiming* Chan (*Taiminga* familia Regum Sinæ)

næ) dicti. *Altan* Chan veneno se peremit Chanbalyk amissa. Filios *Zingis* Chan qvatuor habuit; *Tschouschi* Chan, aliis *Iogi*, Præfectus venationi. *Ziiagatat* Præfectus justitiæ. *Octai* Præfectus reipublicæ. *Toulii* Præfectus exercitibus.

Divisio Imperii *Zingis* Chanici.

Fratri suo concessit regnum *Chataj*. Filio suo *Zijuozii* qvicqvid est à limitibus *Chowarism* usqve *Sephin*. *Tzagatai* à regione *Igour* ad *Samarcand* & *Bocharam*. *Octai* imperium & sedem regiam. Tractus qvosdam filio *Toulii*.

Imperium *Tartaricum* sub se complectebatur Regna *Chataiæ*, *Persiæ*, *Descht*, *Kafschak*, *Chowaresmiæ*, *Iguræ*.

I. *Zingis* Chan regna sua inter qvatuor filios ita distribuit, ut unus Imperium obtineret; cæteri Regum titulo ei subessent. *Mirk.* Zacc. *Haitho* 74. *Venet.* 1. 2. *Abul* Pharajius ita hanc divisionem Imperii Tatarici describit: unicuiqve filiorum provincias, in qvibus sedem figerent, assignavit. *Utacin* frater *Zingis* intra terminos *Chataiæ* substitit: *Tushi* intra terminos *Kabalig* & *Chowaresmiæ*, usqve ad extremos *Sakfini* & *Bulgariæ* fines. *Iogatai* intra terminos regionum *Allgur* prope *Almalig* usqve ad *Samarcandam* & *Bocharam*. *Ogotai* intra terminos *Anmil* (*Yamil* & *Kutak* (*Kunak*) cui vicina in istis partibus loca, tenuit etiam *Tuli*, qvod imperii ipsorum medium est instar

centri

centri respectu circuli. Tradit qvomodo *Zingis* Chan moribundus successorem omnium regnorum suorum constituerit filium suum *Ogtai*, cujus electio comprobata fuit in *Alkuriltai*, id est, Concilio Magno omnium filiorum, cognatorum & principum *Zingis* Chani. Isqve imposterum mos fuit ut semper successor Imperii Tatarici crearetur in illo magno procerum conventu qvi *Alkirultai* vocabatur.

II. Imperium & regna *Mogol, Ketao, Kotan, Helan, Tangut*, sive terminos *Anmil* & *Kutac*, ut *Abul* Pharajius loqvitur, obtinuit *Oktai*, Haithoni *Hoccata*, qvi etiam cæso *Altun* Chan Rege Tartarorum Christianorum sive *Chataiæ*, ejus provincias occopavit, *Pharaj.* Zacc. & pulsis Turcis totam Persiam, præter *Bagdad* usqve ad Antiochiam & ultra, *Vincent.* XXXI. 34. ac magnam Indiæ partem expugnavit. *Mirk.* Falso autem tradit *Jovius* XXXIII. *Thuan.* LXVII. tum demum Persiam novo nomine *Azamiam*, Persas *Azamios* dictos: nam nomen illud jam ante multa secula *Saracenis* receptum, qvi Iracam distinxerunt in *Irac* el *Arab* & *Irac* el *Aghemi* sive Barbaricam. Nec minus errat *Haitho* qvi *Hoccotam* tres filios *Jochi, Bathi, Cagadai* cum totidem exercitibus versus omnes mundi plagas emisisse vult: nam *Jochi* qvem *Mirkond Tussi* vocat, & *Zagathai* non filii sed fratres *Hoccotæ* fuerunt, & illa divisio vivo adhuc *Zingis* Chan facta, ut ex *Abul* Pharajo patet. *Ogatai* devicta *Cathaia* exstruxit urbem Chae *Balik*, qvæ eadem est urbs *Karakuram*.

III.

III. *Garyuk*han Texeira *Cayuc*kaan Pharaj. Haithoni *Gino*, Vincentio *Cuine*, Turciam Occidentalem capta *Arzirum* & profligato *Giateddino* ſubegit A. cIↄ cc XLIV. Haithonem qvoq; Armeniæ Regem tributarium fecit *Vincent*. XXX. 141. 145. 147. 150. XXXI. 28. 29.

IV. *Mangu Khau* multas provincias ſubegit & federe cum *Haithone* Rege Armenio inito Chriſtianus factus eſt. *Haitho* 19. 23. 24. Sedes *Almalech*. *Haitho* 23. Diviſit *Muncaca* kaan imperium ſuum in regiones *Chataiæ* Occidentales ſive Perſiam, & Orientales à ripa Jihuni ad terminos Chataiæ. *Abul* Pharaj. Ei ſucceſſit *Kublai* ſive *Cobila* in Imperio Tartarico, Indico & Sinico, *Ullahkukhan* in Perſia & Syria.

Tartari *Sinam* expugnant.

I. Qvanqvam bellum *Sinenſe* jam ſub *Zinis* Chan inchoatum & à ſucceſſoribus jus *Okai*, *Gayu*, *Mangu* continuatum fuerit, non potuit tamen tam vaſtum Imperium, niſi poſt annos LXXVIII. totum expugnari, id qvod factum à *Kublay*khan qvem Haitho *Cobilam*, Venetus *Cublai*, Mendoza *Vzou* vocat in cujus etiam aula & exercitu vixit, & ex qvo ſummam hujus famoſæ tanti regni expugnationis paucis perſtringemus.

II. Igitur *Cublai* A. cIↄ cc LXVIII. regnum Mangi, id eſt, auſtrales Sinarum provincias, fugato Rege *Facfur*, inde regna *Ciambam*, *Mien*, provincias *Funotiam*, *Cauli*, *Barſcol*, *Sinchinngui* expugnavit & in ipſam inſulam *Zipangri*

gri qvæ *Japan*, *Bengalam* ac *Javam* expeditio-
nes suscepit. Provinciæ hujus Imperii erant
XXXIV. divisæ in duodecim magnas præfectu-
ras, ex qvibus erant *Tangut* sub qva *Camu*
Tebet sub qva octo regna, *Caraiam* sub qva se-
ptem regna, *Mangi* sub qva novem regna & ci-
vitas *Qvinsay*, *Mien*, *Peim*, *Bargu*, *Cathai* ac plu-
ra alia qvæ referre non est opus, qvod procul
dubio multa nomina corrupta apud Venetum
reperiantur. Classem Cublai habebat XV. cI
navium ad ostium fluvii *Caromoron* qvi indu-
bie est filius *Maris* vel flumen *Croceum*. Sede
æstate in urbe *Ciandu* qvam *Haitho* 19. & 47
Ioons vocat, alio tempore alibi. Idem struxi
famosam illam urbem *Cambalu*, in qva impo-
sterum Imperatores regiam suam habuerunt.
Mirk. Non qvod novam plane condiderit, fuit
enim ea urbs ab antiqvis temporibus insignis
& regalis, sed qvod eam in alteram fluminis
ripam transtulit. *Venetus* II.10.

III. *Cublai* in Sinarum Imperio ac Tartaro-
rum A. cIↃ CCXCVIII, successit filius *Temur* Hai-
thoni 47. Esentemur *Veneto* II.39. cui adhuc Re-
ges Persiæ, Cumaniæ, Turqvestanæ parebant.
Haitho 47. Post qvem qvi successerint & qvalis
Tartarorum in Sina status fuerit, tum consta-
bit postqvam *Martinius* alteram Annalium
Sinicorum Decadem publicaverit. Extat Ca-
talogus Regum sive Magnorum *Chamum Ca-
taiæ* apud *Henningem* ex *Schiltpergero* natione
Bavaro, qvi sub *Tamerlane* militavit, ubi pri-
mus vocatur *Scudichbogen* Cham, octavus *Ta-
merla-*

merlanis ævo *Zegra* xv. Nogaïs xvi. *Bebeid* Cham, cujus etiam meminit *Herberstein* in Moscovia sua.

IV. Sub hoc Imperio Tartarorum Christiani freqventes in Sinam venerunt, partim mitatum, ut *P. Venetus*, partim qvod Tartari multi Christianam religionem profiterentur, nde *Josephus* Indus in Navigat. sua & *Vartoman*. VI. 14. testantur circa A. cIↄ cccc. Catajens Christianos mercaturam in Calecut exercuisse: inde in Narsingam concessisse. Cadamustus I. Navig. 56. hos *Tartaros* ex *Rossia* putat fuisse.

Homvu Tartaros *Sina* expellit.

Cum *Tartari* per xc. annos *Sinam* imperio nuissent, A. cIↄ ccclxviii. eos iterum expu qvidam *Homvu*.

Ulahku Khan *Persiam* & *Syriam* obtinet.

I. Cum *Cublai* Imperium Tartaricum obtiisset & in Sinico bello totus occuparetur. *Ulhu* Khan, Veneto *Allau*, Haithoni *Haolon*, *Amiam* sive Persiam, *Iracam*, *Diarbecram*, *Turm* Occidentalem occupavit & capta *Bagda* ultimum *Califam* in mediis thesauris fame cavit: inde *Halebum*, *Damas*, totam *Syriam* *Palæstinam* subegit: *Assassinos* in Syria dele & A. cIↄ cclxv. arcem eorum *Tigadum* oblit, qvæ demum post annos xxvii. capta. *Hai* 24. *Venetus* intra triennium dicit. Sed *Memees* Soldanus Ægypti fugatis in Armenia

Tartaris Syriam recuperavit. *Haitho* 30.52. E macinus. *Ulabkukhan* Mahummedismo abol to, *Haitho* 27. regnum inter tres filios divisi *Hyassemet* dedit *Aron*, id est, *Armeniam* & *Ade beizam: Taudano Diarbecram* & *Rabiam: Ha kay*, qvi Haithoni *Abaga Azamiam*, *Hierak*, *M zandarum*, *Karason*, *Syriam* & *Turciam*, qve *Cublai* in regno confirmavit, *Haitho* 31. Ei su cessit frater *Hamed*, qvi & *Niludar Oglan* Mi kondo id est, *Nicolaus* & *Tangodor* Haithoni 3 qvi à fide Christiana defecit ac Mahumm dismum restituit. Idem solus fratre *Hyassem* confosso, *Argono* capto, totum Imperium ob tinuit. Circa hæc tempora Turcæ Occident les jugum Tartaricum exuerunt. *Ganiatu* Ha thoni *Regaitho*. *Baytho* templa Christianorun restituit, Muhammedismum prohibuit. *Haith* 40. *Gazun* Haithoni *Casanas* Damascum & to tam Syriam *Mele*cnasari Sultano Ægypti er puit iterumqve amisit. *Haitho* 44. dicit seder ejus aliqvandiu fuisse *NinEven*, qvod de Musu intelligendum. *Aliaptu* Mahamed, Haithor *Carbanda* sive *Carbaganda* Sultaniam A. cI cccvi. condidit: *Kilan*, *Reschit*, *Damas* cepi cum eo religio Christiana penitus apud Tarta ros concidit. Ultimus Regum Tartarorum qv Persiam tenuerunt fuit *Abusaid* Bahederkhor cujus sedes æstate *Sultania* fuit hieme, *Bagda* qvo A. cIɔ cccxxxvii. mortuo imperium Tar taricum in Persia destructum fuit, singulis Pro vinciarum præfectis *Reges* se appellantibus eaqve confusio usqve ad Timurum duravit

Regna

egna tum ex ruinis Tartarici Imperii nata-
nt varia, qvorum hæc commemorantur ab
rabſiade in Hiſtoria Timuri, *Fars, Kilan, Rei,*
azanderam, Com, Choworaſmiorum, Bagdad,
urdorum, Sebſowar, Herat. Sed inter hos o-
nes potentiſſimus & celeberrimus fuit Sha
batza Rex Iracæ, qvem Europæi vocant
mpſas eumqve circa A. cIↄ CCCL. Perſiam ad
actrianos & Archoſios usq; tenuiſſe volunt.
Iovius XIII. *Pizarrus* VIII. Perſic. tradit Gemp-
m Soldanum Tartaros Perſia circa A. cIↄ
CL. ejeciſſe. Hujus A. cIↄ CCCLXXII. defuncti
gnum diviſum fuit in qvatuor minora re-
a, *Schiraz, Isfahan, Iezd* & *Kirman*: qvæ
idem diviſiones Timuro facilem de tota
rſia victoriam conciliarunt. Regnum *Bag-*
denſe occupavit Scheig *Oweis*, cui A. cIↄ CCC
VII. ſucceſſit *Huſſein*: huic A. cIↄ CCC LXXVII.
ſſein filius, qvem A. cIↄ CCC LXXXVII. Imperio
jecit frater *Achmed*, regno pulſus Timuro.
II. In *Zirzan* regnavit circa A. cIↄ CCCLXXII.
ltan *Iſckak* occiſus à Timuro, poſt qvem re-
um occupavit *Kuderen*, illudq; totos decem
nos contra Timurum defendit. Fuit etiam
gnum *Balachſian*, in qvo duo fratres ſe Ti-
ro ſubjecerunt. Rex *Herat* fuit *Huſſein* cui
ceſſit *Gayateddin*, interfectus à Timuro.
x *Balch* ſive Mavvaralnachr fuit *Huſſein*, a-
s ab Huſſein Rege Ariæ, & idem cum eo
em Texeira vocat *Soyorga*, qvod duplici
gumento probari poteſt. Nam uterqve fuit
Semircanda, & uterqve obiit circa A.

cIↃ CCCLXX. fucceſſore *Timuro*. *Arabsha* dici
hos fuiſſe præfectos & mancipia *Timuri*; ſe
ita ut ſe tamen ei opponerent.

III. In *Sebſowar* Huſſein alius abſolutum te
nuit Imperium, cui ſucceſſit *Ahmed* à *Timur*
ſubactus circa A. cIↃ CCC LXXII. *Mogolum* Re
fuit *Gammardin* Chan, cæſus in prælio circa
A. cIↃ CCC LXX. cujus filiam *Timur* duxit.

IV. In *Mezanderan* regnavit *Shawali* occiſu
à rege Reyæ circa A. cIↃ CCC LXXIV. *Shawali*
ſucceſſit in *Mazanderan Abubeker* qvi diu re
ſtitit *Timuro*. Rex *Reyæ* erat *Muhammed Schu*
kar Commi Ibrahim Alius regni innomina
Arshwend occiſus à *Timuro* circa A. cIↃ CC
LXXIV. *Curdonum* Rex *Ali* qvi toto Timuri im
perio regnavit & ei fortiſſime reſtitit. *Turco*
mannorum, *Ummas*, qvi regnavit circa *Kartha*
gan Armeniæ & Timurum magnis damnis af
fecit.

Deſcht in regna *Crimenſe* & *Zavolhenſe* diviſa.

I. Natu maximus filiorum Zingis Chan *Tuxy*
Texeiræ, *Vashi* Vincentio XXXI. 10. *Thoſſut*, Mi
chovio I. Sarm. 8. *Iocu*, Haithoni 20. *Iochi*, cor
rupte dictus, à patre cum exercitu verſus occi
dentem & Septentrionem miſſus omnem il
lum tractum qvi Tartaria *deſerta* dicitur occu
pavit. *Venetus* III. 47. ubi hos Tartaros dici
Idololatras eſſe, qvod de *Kalmuchis*, *Czeremiſ*
ſis aliisqve verſus *Siberiam* & ad Oceanum gla
cialem habitantibus hodieqve verum eſt. Hoc
regnum Perſæ vocant *Deſcht* qvod deſertum ſi
gnifi-

gnificat, & *Kafchak*. Inter ejus filios, qvorum novem vel ſeptem recenſet Pharajus, celeberrimus fuit *Batu* ſive *Badu*, Haythonis *Baydo*, Vincentio XXXI. 13. *Baty* filius *Thoſſut*, Mechovio 1.Sarm.8. *Zain* filius *Iocu*.

II. Hunc *Badu* Magnus Tartarorum Cham *Hoktai* novo cum exercitu in illas regiones miſit, qvi victis *Gothis* ſive *Cumanis*, Bulgariam, Ruſſiam, Vlodimeriam, Pereslavv, Reſan, Susdal, Roſtovv, Kiovv, Gazariam, Gverciam, Ziqviam, Alaniam, Biſerminos, Morduam, Peroſitas, Samogedos & omnes usqve ad mare glaciale populos domuit, *Vincent*. XXX. 149. XXXI. 15. 23. Poloniam, Sileſiam, Auſtriam, Moraviam, Boſniam, Serviam, Bulgariam vaſtavit, *Zaccuth*. & ampliſſimum imperium à finibus *Tchagataiæ* usqve ad *Poloniæ* terminos condidit, qvod uno nomine *Cumaniam* vocat *Haitho* cap. 5. Ab eo tempore omnes Ruſſorum Principes à Tartaris petebantur, Sigiſm. ab *Herberſtein* in Hiſt. Moſcoviæ. *Michov*. 1. de Sarm. 2. 3. Ad hoc Tartaros *Innocentius* IV. A cIↄ cc XLVI. Legatos miſit, ex qvorum relatione Europæis de ſtatu Tartariæ certiora innotuerunt. *Michov*. 1. 5. *Sabell*. Ennead. IX. 6. *Vincentius* in Speculo. *Rubruqvis*.

III. De hac expeditione *Batui* operæ pretium eſt audire Abul Pharajium. Ita igitur ille: *Batuo* filio Tushi dedit Ogotai Kaan regiones ſeptentrionales, nempe regiones *Slavorum*, *Allaniam*, *Ruſſiam* & *Bolgariam*, qvi caſtris ad ripam fluvii *Ateli* poſitis in partes illas incur-

ſiones faciens ad hominum ducenta & ſeptuaginta millia occidit, qvod conſtitit ex occiſorum *auribus*, qvas Kaani decreto morem gerentes præciderant. Dederat enim ille in mandatis: ut *cuilibet ab illis interfecto aurem dextram præciderent*. Batu autem qvæ ad Slavos ſpectarent peractis, ad partes Conſtantinopolis invadendas ſe accinxit: qvod cum auditione accepiſſent *Francorum* Reges, illi unanimiter congregati *Mogulenſibus* in Bulgariæ finibus occurrerunt, ubi freqventium qvæ commiſerunt præliorum exitus fuit, ut *victi Mogulenſes terga darent*: adeo ut ab his incurſionibus reverſi, haud iterum ad hunc usqve diem Græcorum Francorumqve regiones aggreſſi fuerint. Hæc ille.

IV. Non fuit autem *Batu* filius *Tushi* Chan in hoc bello interfectus, qvod ſcriptores Europæi tradunt. Sed ad magnam ætatem pervenit ac in Septentrione regnavit adhuc circa A. Ch. cIↄ ccL. ut ex Abul *Pharajio* patet. Qvapropter errant Annales *Ruſſorum* apud Herberſteinium dum obitum Batis referunt ad A. M. 6746. qvi incidit in A. Ch. cIↄ ccxxxvII. *Hungari*, & ipſe *Haitho* cap. xxI in fluvio ſubmerſum volunt, ſed *Pizarrus* vIII. Rerum Perſicarum, inqvit: Batto in *Hungaria* vorticoſi gurgitis rapiditate abſorptus interiiſſe traditur nonnullis, *tametſi hoc pleriqve alii penitus negent*. Ergo vel alius hujus nominis errori occaſionem præbuit vel ipſi ſcriptores ſe deceperunt. *Henninges* diſtingvit inter *Bathy* qvem vult in

Hun-

Hungaria periisse A. cIↃ ccxxxvi. & inter *Baydonem* vel Battum qvem vult periisse A. cIↃ ccxLIII. sed & hoc falsum est ut ex Abul Pharagio ostensum. Chronica Hungarorum distingvunt inter *Petam* Regem vel Ducem potius Tartarorum, qvi Poloniam & Silesiam vastavit & inter *Bathonem* Magnum Regem Tartarorum, qvi Hungariam invasit.

V. De *Successoribus* Batui diversa commemorant. *Haitho* in genere dicit cap. xxi. successisse ei filios; verum eos non nominat. Idem cap. xxx. & *Venetus* I. I. meminerunt cujusdam *Barkæ* Magni Regis Tartarorum circa Armeniam. Hic fueritne filius an frater Batui dubitatur. Abul Pharagius inter *fratres* Batui recenset *Barcah*. At *Henninges* dicit *Barcat* vel *Barcki* fratrem fuisse *Hochtay* vel *Tochai* Regis Cumaniæ & ab *Haolone* victum. Phil. *Melanchton* v. Chron. *Barkam* filium *Bathis* fuisse putat. Meminit etiam *Barkæ* Arabschah in Timuro & tradit ab eo totam regionem *Descht* sive *Kafsbag*, Barkam fuisse dictam. Proximus igitur post Batuum Rex Cumaniæ, cujus mentio extat, fuit *Hochtai* qvem adhuc circa A. cIↃ ccc. superstitem ex *Haithone* cap. xxxi. xLvii. colligitur. *Batuo* successerunt filii qvi non nominantur. His *Hochtay*. Huic *Azbek* & cæteri qvos ex Russorum Annalibus ordine ponit Herbersteinius. *Asbek* idem est qvod Alanorum princeps. Hoc nos docet Josephus Barbarus in itinerario suo: *Alani lingva patria & vernacula dicti sunt As.* Ac fortasse hinc *Usbekorum* qvo-

qve nomen fluxit, qvippe qvod *Dominos supre*
mos significat, ut ex præceptore meo in lingv
Chorasmica & Tartarica *Shahin* Kandæo in
tellexi, & ipsius Asiæ. Tertius à *Batu* apud Her
bersteinium est *Zanabek*. Paulus *Morosinus* XII
Hist. Venetæ dicit A. cIↃ CCCXLI. *Zamerbeium*
Regem Tartarorum cepisse urbem *Tanam*. Hi
ergo *Zamerbei* est *Zanabek* Herbersteinii, u
ex temporum collatione patet. *Tachamis*
qvem Arabsha vocat *Tuktemish*, Annales Rus
sorum *Tachtam*, Turcarum *Techmic*, ille es
qvem Tamerlanes, Russis Tamer *Assak* id es
claudus, vel Temir *Kutlu* id est felix, per Du
cem suum *Eidaku* superavit ac sibi Tartarian
desertam subjecit. Hunc *Eidakn* Mechovius IV
Hist. Pol. 41. & Cromerus vocant *Ediga*, con
tra qvem *Vitoldus* Magnus dux Lithuaniæ a
Tanaim pugnavit, Alex. Gvagninus *Ædigam*
Idem *Vitoldus* A. cIↃ CCC XCVIII. *Hordam* Tarta-
rorum in *Lithuaniam* traduxit & ad *Vilnam*
locavit. Hi sunt illi Tartari Tuktemischi qv
fugerunt metu Tamerlanis in Russiam. Nam
ipsi *Tartari Vilaenses* dicunt se domo pulsos es-
se, teste Cromero.

VI. Hoc regnum Europæi *Cumaniam* voca-
runt, qvo nomine totum illud terrarum spa-
tium, qvod Tartariam desertam appellamus,
Arabes *Descht* & *Kafshag*, complectuntur. Ex-
tensum fuit usqve ad fines Persarum ac perpe-
tui *Persarum* hostes erant Reges *Cumaniæ*. Un-
de *Bendecar* Sultanus Ægypti fedus contra *A-*
bagam Regem Persiæ & Syriæ cum Rege *Cuma-*
niæ

nia inivit. *Haitho* XXIII. XXXII. XLVII. Sedes Imperatoria fuit urbs *Sacrai*. Haitho cap. V.

Crimenses *Tauricam* occuparunt.

I. Qvando primum Tartari in *Taurica* regnare cœperint, incertum eſt. *Cromerus* dicit Tartaros jam circa A. cIↄ CC XII. ad Tanaim & Mæotin, in Taurica pulſis *Cumanis* ſive *Poluccis* conſediſſe. Idqve verum eſſe ex eo patet, qvod *Demetrius* II. Dux Moſcoviæ, victo *Mamai* Imperatore Tartarorum *Capham* expugnavit. *Phil.* Honorius in Theſauro Politico dicit Tartaros A. cIↄ CCL. vi ingreſſos Tauricam Cherſoneſum. *Michalo* Lithuanus dicit: Tauricanos *Græcos* à Lithuanis bello preſſos, qvi *Corſun* exciderint, Tartaros *Zavolhenſes* contra eos evocaſſe, qvi Duce *Ulano* jam circa A. cIↄ CCCL. in ea regnare cœperunt. Hunc *Ulanum* fratrem fuiſſe *Tachtamiſi* qvi cum *Vitoldo* Duce Lithuano contra *Timurum* pugnavit. Sed neq; hoc temporum ratio patitur; *Tachtamish* enim demum A. cIↄ CCC LXXXI. Imperio *Zavolhenſi* potitus fuit. *Herberſtein* vult Tauricanos à *Zavolhenſibus* ortos, qvi ſeditione domeſtica pulſi in Tauricam ſeceſſerint. Maxime probabile eſt in fatali illa Tartariæ deſtructione, qvæ ſub *Tuktemisho* contigit, profugos ex tanta clade in Tauricam ſe recepiſſe ibiq; novum regnum condidiſſe. Nomen hujus *Hordæ* variat. Michovio *Ulani* dicuntur à primo Rege & conditore *Ulan*, aliis vocantur *Crimenſes* à regia *Krym* & *Precopenſes* à *Prezkop* foſſa, cujus jam *Herodotus* IV. meminit.

II. *Ulan* primus Imperator Mechovio, *Temirkutla* qvi Tamerlanes, Michaloni, *Lochtonus*, qvi forte Hochtay Haithoni in Rep. Tartariæ, *Mingaresius* Jovio XIII. Melanchth. v. Chron. Qvocunqve nomine fuerit: dicitur cum LXXX. Tartarorum millibus inter *Tanaim* & *Borysthenem* consedisse.

III. Circa A. cIↃ CCCXLVIIII. Imperator Tartarorum ad *Tanaim* fuit *Ulumuhamed* Chan: ad fluvium *Edel* sive *Volgam* tum dominabatur *Chezimamed* qvi *Ulumahamedum* regno exuit. ut Josephus *Barbarus* in Itinerario suo tradit.

IV. Id certum est familiam *Kirei* ibi imperio potitam, ex qva primus regnavit *Aczkirei* qvi *Szidachmetum* regno pepulit. Hunc Szidahmetum *Tuktemishi* filium fuisse vult Mechovius & eundem esse putat qvi postea captus à *Lithuanis* circa A. cIↃ IↃ. fuit. Qvi gravis error est, nam integro seculo differunt: *Tuktemish* periit circa annum cIↃ CCCC. *Tzidachmet* filius ejus regno pulsus ab *Acskirei*. Qvomodo ergo idem capi à Lithuanis potuit circa A. cIↃ IↃ. id est integro seculo post? Ego puto *Tuktamissum* nullum habuisse filium, qvia tacet Arabshiades. *Laonicus* Chalcondylas III. agens de expeditione Timuri contra Tartaros qvos Scythas vocat, tradit *duo* regna Scytharum fuisse. *Unum* ad *Tanaim* & mare *Caspium*, cujus rex fuerit Τȣοδίεος. *Alterum* per Europam ad *Bosphorum* Thracium usqve cujus Rex fuerit Ἀζίκιερης.

Hos

Hos tenere *Tauricam* & Pontum *Euxinum* ac *Gottos* & *Capham* Genuensium coloniam subegisse. Τȣοδίεον vocat μέγαν βασιλέα Σκυθῶν, cui tributarii sint Sarmatæ. Manifestum est eum loqvi de Tartaris *Zavolhensibus* & *Crimensibus*. Qvia igitur Τȣοδίεον tradit bellum gessisse contra Timurum, hinc manifestum est non alium eum esse qvam *Tuktamischum*. Sed qvod tradit de Ατζικερίη, id de sui temporis Rege intelligit. Non enim coætanei fuerunt Tuctemish & Atzkireius qvi demum circa A. cIↃ CCCC L. & ævo Chalcondylæ regnavit. *Michalo* dicit Duces Lituanæ domitis Tartaris principes dedisse. Ultimum ex Lituania missum fuisse *Atzkirei*, à qvo stirps *Kireorum* & omnes Imperatores *Kirei* dicti. *Atzkirei* regnavit ab A. cIↃ CCCC LII. ad LXIX. cui successit filius *Aider*, huic *Machmet*, huic *Mendligerei*. Qvos inter celebris fuit *Mengli* Kirei circa A. cIↃ CCCC XC. Michovio & Michaloni *Mendliger* qvi gravia contra Basilium Russorum Imper. bella gessit. Sub *Mechmete* Selimus Turc. Imper. *Crimeam* subegit, à qvo tempore Chani Tartarorum à Turcis eliguntur. *Deulet* regnum qvod hactenus electivum fuerat ope Turcarum hæreditarium fecit. *Sadit* Chytræo, *Sachib*gierius Jovio XIII. *Sachinbeceius* Thuano LXVII. victis Tartaris *Nogaiensibus* XVII. turres ad Præcopiæ fossom excitavit.

Zavolhonses in *Chazan, Nagai, Jurgeniz, Astracan, Toomam, Tzerkassiam, Dagestan* dividuntur.

I. Post horribilem illam regni *Descht* sive Tartariæ desertæ destructionem à *Timuro* factam, *Zavolhenses* Tartari, qvi iidem cum *Transvolganis* teste *Cromero*, nunqvam pristinas vires recuperarunt: sed magis magisqve defectione sociorum & dissidiis debilitati fuerunt. Regnaverunt tamen post apud eos Temir *Assac* Czar qvi idem cum Temir *Cutlu* vel *Lenk*, qvi urbem *Cumumedtzar* delevit. *Mechov.* l. 8. circa A. cIↄ cccc v. *Temir* Zeledin qvi à Lithuanis & Polonis contra cruciferos evocatus in Prussia occubuit. Post eum *Kerem-berd Tachtamish, Ieremferden, Szadachmat*, cujus tempore circa A. cIↄ ccccL. in Precopensi Tartaria regnabat Ezigirei, *Manak* & circa A. cIↄ Iↄ. *Sziachimet* vel *Szahachmet*, aliis *Ammet* qvi *Permiam, Viatiam, Jughuriam* tenuit. & à Polonis captus in carcere obiit circa A. cIↄ Iↄ v. successorem habuit fratrem *Albuger* Czar. *Michov.* l. 8. post qvem nulla amplius mentio Imperatorum *Zavolhensium*, qvorum potentia à *Russis* penitus destructa fuit. Aliqvi tamen tradunt qvod ei successerit frater *Kozak*.

II. *Cazanense* regnum nomen accepit à fluvio & castro *Cazanka*. Origo ex Zavolhensibus sed obscura; ipsum tamen regnum late patens: nam *Mordwam, Czeremissos, Nagorni* & *Logowi Cassinou* ad fluvium Mosqvam. *Viatkam*

kam & *Siberiam* complectebatur. *Petreius* Chron. Mosc. Regum priorum nomina ignota sunt. *Michov.* I. 17. Alii recensent hos Reges: *Chalealek, Abrahemin, Alega,* *Abdelatif* circa A. cIↃ IↃ. Machmet Enim ab A. cIↃ IↃ IV. ad XVIII. *Scheale* usqve ad A. XXI. *Sapgirei* filius Meneligeri Regis Precopensis. Tandem *Basilius* M. Dux Russorum hoc regnum sibi tributarium fecit & Cazanensibus Regem dedit *Scheale.* Ab eo ad *Mendligerum* Regem Crimensium defecerunt, qvi iis Regem dedit fratrem suum *Sapkirei.* Anno cIↃ IↃ LII. *Johannes* Basilidis hoc regnum denuo subegit & in provinciæ formam redegit.

III. *Nohajensis* sive *Nagaiensis* Horda circa A. cIↃ CCCC XL. exorta est hac occasione. Interfecerat Imp. *Zavolhensis* virum strenuum *Occas*, cujus XXX. filii secessione facta à *Zavolhensibus* juxta castrum *Sarai* consederunt & brevi tempore concursu plurium in maximam & numerosissimam *Hordam* excreverunt. Dividuntur in *tres* hordas minores, qvarum singulæ suos Principes ex posteris *Occas* habent: *Cassunensem* inter fluvium Chama & Jaick, *Schichmamajensem* in Siceria, *Schidachensem* inter Volgam & Jaiok usqve ad mare Caspium. *Michov.* l. 17. Tandem tutelæ Joh. *Basilidis*; sed absqve tributo se submiserunt. *Petreius.*

IV. *Jurgenci* Tartari à fluvio *Iayk* orientalem versus habitant, qvibus *Barak* Soldan, Magni Chami *Kitaiæ* frater imperavit. A Sol-

tan

tan *Barak* ad *Bebeid* Chan, qvi eſt Magnus Chan, de Chataia ſunt decem diætæ, ut tradit *Sigiſmundus* ab Herberſtein.

V. *Aſtracanenſis* dicta eſt à primò urbis & regni conditore *Aſtracan* qvi & *Citracam*. Huic nomen fuit *Terkan* & qvia *Mecchan* adiverat, dictus eſt *Haſchi* & *Seid*, qvod virum ſanctum denotat, unde nomina *Aſtracam* & *Citracan* emerſerunt. Circa A. cIↄ cccc LXXIII. *Aſtracam* ſive *Citracam* ad tres fratres ſpectabat, inter qvos præcipuus *Caſimacan*. Contarenus in Itiner.

VI. *Toomenſes* Tartari ad fluvium *Oby* conſederunt, ſtructa urbe *Tooma*, qvæ aliis *Tumen*. Eis vicina horda *Schibans*kenſis. Hoc regnum Ruſſi detexerunt A. cIↄ III. qvo tempore qvidam *Altinus* regnabat.

VII. *Tzerkaſſi* ad mare Caſpium inter deſertum Aſtracanenſe & Dageſtanam habitant, nunc Ruſſis ſubjecti. *Laonicus* Chalcondylas III. Τζαρκασίους vocat. Hodie Ruſſis parent.

VIII. *Dageſtani* à montibus inter qvos habitant, vocantur. Sedes eorum ſupra *Derbent*, ad mare Caſpium. A Perſis vocantur *Leſgi*, qvod antiqvum nomen eſſe videtur, cujus meminit *Plutarchus* in Pompejo ubi inqvit: Λῆγες *accoluiſſe mare Hyrcanum ſupra Albanos*.

IX. Dividuntur in complures Regulos, *Oſmin*, *Boinak*, qvorum caput ac qvaſi Monarcha vocatur *Schemchal*, vulgo *Schafkal*, qvi jactu

ctu pomi eligitur. Nam in electione omnes Mirzæ in circulum coëunt; ex iis qvem jactu pomi inaurati sacerdos tangit, fit *Schemchal*, id est *Lumen. Hic* nomen potius Imperii qvam vim obtinet. Talis Schemchal A. cIↄ Iↄ cxxxix. fuit Sultan Mahmud, qvi successerat patri ejusdem nominis. Olearius in Itiner. Persiæ.

X. Cæterum ex Itinerario *Benjamini* Tudelensis patet; eos qvi nunc Tatari Dagestani vocantur, olim & adhuc circa A. cIↄ c. dictos fuisse *Alanos* & regionem eorum *Alaniam*. Ita enim eam describit: *Alania montibus cingitur, nec ullum exitum habet nisi ad portas ferreas qvas Alexander fixit, ubi populus degit qvi Alan dicitur, præterea cœtus Siceriæ (legendum Siberiæ) totiusqve Turciæ usqve ad Asnæ montes.* Hæc Benjaminus, unde manifestum fit, *Alanos* esse illos qvi nunc Tatari *Dagestani* vocantur. Qvanqvam antiqva *Alania* latissime per Scythiam porrecta, plures insuper populos complectatur. Prisci enim *Alani* erant *Gothi* qvi ad Tanaim late habitabant vel vagabantur. Dicti proprio nomine *As* ut ex Josephi Barbari Itinerario patet. Hinc ipsius Asiæ nomen fluxit. Ex hac Alania in *Scandinaviam* colonia Gothorum Duce *Odino* vel *Wooden* ducta, *Svecis, Gothis, Norwagis* & *Danis* originem dedit, ut ex eorum priscis monumentis patet. Ubi etiam inter Deos suos numerant, Omnipotentem *As*, qvi idem cum *Odino* vel *Marte*. Huc respexit Poëta cum vocat *invictos æterni Martis Alanos*. In varia igitur nomina

mina transit gens Alanorum. Vocati enim *Alani*, *Abuni*, *Gothi*, *Comani*, *Tartari*, *Circassi*, *Mamalucci* & si qvæ præterea occurrunt.

TIMUR Imperium Tartaricum instaurat.

I. *Schagatai* II. filiorum Zingis Chan Veneto I. 39. *Cigatai*, Haithoni 22. *Gohagadai*, vivo patre, *Mawaranahhr*, *Igur*, *Chowarasmiam*, gubernavit: eo mortuo à fratre *Hoktai* cum exercitu perdito, ex liberalitate fratris Jochi *Samarchandam*, *Bocharam* & alias regiones accepit, qvæ imposterum *Sagathaia* dictæ sunt *Haitho* 22. Hic *Christianus* factus templum *Joh.* Baptistæ in *Samarkand* strui permisit. *Venet.* I. 39. Ei successit filius, cui qvoqve *Carcham* & *Cotan* subjectæ: Sed nomen ejus non exprimitur. *Venet.* I. 39. 40. 41. nisi tamen sit ille qvem Mirkond in Habkay vocat *Barak*, Venetus I. 1. & Haitho 22. *Barach* qvi A. cIↃ CC LII. in Zagathai regnavit, qvem *Phil.* Melanchth. v. Chron. per errorem filium *Batti* fuisse dicit: hic enim fuit *Barka* qvem à *Barach* manifeste distingvit Venetus I. 1.

II. Inde series Regum *Schagatai* interrupta est usqve ad *Soyorgot Meshkham* qvem *Arabsha* vocat *Hussem*, cui A. cIↃ CCC LXX. defuncto TIMUR successit in regno *Schagatai*.

III. Fuit autem TIMUR ex Imperatoria *Zingis* Chanica familia, ut *Mirkond* ostendit, non vero inops latro, ut Turcæ & in eorum gratiam *Arabshiades* fingunt; sed *VVazir* sive supremus

premus Exercituum Dux Regis *Soyorgat Meshkhan*, cui etiam tanqvam ſangvine proximus ſucceſſit in regno Schagatai. Europæi eum *Tamberlanem*, Moſcovitæ *Temircutlu* vocant; & cum alio ejusdem nominis Imperatote *Zavolhenſi* confundunt, ut ex *P. Jovio* & *Michovio* 1. de Sarmatia 8. patet.

IV. Hic TIMUR primus poſt *Zingis* Chanem univerſam *Tartariam*, *Perſiam*, *Indiam*, *Turciam* domuit & vaſtiſſimum iterum Imperii Tartarici corpus inſtauravit.

V. Ei in Imperio ſucceſſit *Sharok*, aliis *Saruchus* qvi urbem *Scharokiam* in Navvaranahhr ſtruxit, & *Iran* ac *Turan* obtinuit, id eſt, *Tartariam* ac *Perſiam* cum regionibus verſus occidentem: fratri ſuo *Mirunſcha* regnum Perſiæ conceſſit, & varii undiqve motus ac defectiones præfectorum ſub ipſo & ſucceſſoribus ejus acciderunt, ita ut Imperium in regna *Mawaranahhr*, *Chorasan*, *Aderbeitzna* aliaqve dilaceratum fuerit. *Mogolos* qvoqve qvi Tartariam Sinæ vicinam obtinent, poſt Timurum defecerunt, qvorum Rex *Schajoon* à *Mirkond* in *Scharook* commemoratur.

Perſiam occupant *Caracojonla*, *Accojonlu* & *Seſiani*.

I. Perſiam poſt obitum *Timuri* obtinuit filius ejus *Mirunsha*: qvo interfecto emerſerunt factiones Turcomannorum, qvæ dicebantur *Caracojonlu*, id eſt, nigrarum ovium & *Accojonlu*, id eſt albarum ovium, qvas Laonicus Chal-

Chalcondylas vocat *Mauro*probatas & *Aspro*-probatas. Josephus Barbarus in Itinerario Persico tradit: Armeniam sive Turcomanniam vocari *Karacojonlu*, Persiam & Zagathayam *Accojonlu*, qvemadmodum in Europa rosa *alba*, & rosa *rubra*, *Gvelfi* & *Gibellini*. Karacojonlu etiam dicitur Tartaria *Destensis* & complectitur Armeniam Majorem cum vicinis ad mare Caspium regionibus. *Leunclavius.* Herberstein in Moscovia: *Ut Persæ propter rubra capitis tegumenta vocantur* Kisilbassæ, id est, *rubra capita: ita Moscovitæ propter alba tegumenta*, albi Kussi *appellantur.* Ita Pontus Euxinus Turcis *Caradeniz*, id est nigrum mare à subitis tempestatibus & aqvis lutosis, mediterraneum *Acdeniz*, id est, album mare, qvod securius & pellucidius sit, vocatur. *Caracojonlu* caput fuit *Karalssuf*, cui successerunt filii *Scander* & *Iooncha*, Græcis *Malaonchres*, Curioni II. Hist. Sarac. *Geunsa*, qvem Melanchthon falso ex posteris *Gemsæ* fuisse vult. Et hi non totam qvidem Persiam tenuerunt; sed ejus partes *Aderbeitzan* & *Kirman*. Laonicus Chalcondylas III. *Samachiam* vocat regiam τοῦ Καρασουλικέως.

II. Familiam *Caracojonlu* regno Persiæ spoliavit familia *Accojonlu*, cujus caput fuit *Ozum* Acenbek, qvem Græci vocant *Chasanum* Longum, Europæi *Usun* Cassanum, qvi Persia potitus fuit A. cIↃ CCCC LXIX. hujus posteritas regnavit usqve ad A. cIↃ IↃ IV. Laonicus III. dicit Chasanem Longum *Scenderis*

qvi

qvi Arzinganam tenebat, nepotem ex familia *Carailucis* regnum Armeniæ adeptum.

III. Cæterum operæ pretium est ex Chalcondyla successores Temiris recensere. *Sachruchus* successit Temiri, *Pajangures* successit Sachrucho. Huic filius *Tzokies* qvi Semarchandam eripuit Paimpuro & regiam ἐν τῇ Ταβρέζῃ urbe Assyriorum collocavit. Ejus filia nupta fuit *Caralsupho*, cui filius Τζανισοῦς qvi *Pagdatim* Babylonis rexit & *Assyriam*, *Tabrezen*, *Arzinganim* ac *Armeniam* subegit. Paimpures filius Abdulatriphis, nepos Timuri, Rex Samarchandæ bellum cum Tzokie gessit. Qvartus filiorum Timuri *Vlies* (Οὐλίης) Rex Caddusiorum & Hircanorum. Ejus filius *Carailuces*, cujus regia *Samachia*. *Scender* fuit Dominus Artzinganis, cujus nepos *Chasanes* ὁ μακρὸς (Usun Chasan) ex familia Carailucis, regnum Armeniæ adeptus. Hæc *Leonicus*, qvæ non omnino cum Texeira conveniunt.

IV. Extincta familia Accojonlu *Sefiani* Persiam obtinuerunt ; A. cIↃ IↃ IV. Primus ex Sefianis Rex Persiæ fuit Sha *Ismael* Sefi, ex cujus posteritate hodie regnat Sha *Abas* II. In hac Sefianorum familia *factiones* Acojon & Caracojonbegum coaluerunt. *Thuan.* LXVII. Instituerunt etiam novam Religionis Muhammedicæ sectam secundum traditiones *Alis*, cujus signum tiara δωδεκαλόφος rubra, unde

unde ejus sectatores Azamii *Cuselbas* hoc est rubra capita dicuntur. Jov. XXXIII.

V. Cæterum *Kilanæi* freqventer rebelles facti proprios sibi Reges crearunt. Qvalis sub Ismaele Sophi fuit *Achmed*, cujus nepos *Cairus* sive *Arnet* Chan sub Tammaso & Chodabenda Kilani regnum invasit, qvo tempore etiam alii regna invaserunt, *Caudaharæ* Rustan Laræ *Ebraim*, Jesd *Miram*, Ariæ *Abas*. Minadous. Sub Sha *Sefi*, Sha *Karib* Rex Kilani, cujus exitum Olearius describit in Itiner. Persico.

Mawaralnahhran occupant *Usbeki*.

I. Posteri Tamerlanis regnarunt in *Mawaralnahhra Chorason*, *Turkestana*, *Schagatai* & *India*, qvi cum inter se discordarent, *Shabek* Chan ex posteris *Zingis* Chan cum gente hactenus ignota *Usbekorum* erumpens, Babure in Indiam pulso, regnum *Usbek* condidit A. CIↃ IↃ. qvod regiones *Mawaralnahhar*, *Samarcand*, *Bochara*, *Burgravia* aliasqve plures complectitur. Benedictus *Goes* in Itinerario.

II. Unde nomen *Usbek* profluxerit paulo ante dictum. *Us* lingva Chorasmica significat *ipse*, Bek *Dominus*. Unde nomen *Usbek* qvod ipsi tanqvam liberi à Turcarum & Tartarorum imperio ex sua gente sibi Principes præfecerint, prout alias prolixius ostendimus. *Schibeg* Chan primus hujus regni conditor filius fuit Abul *Chairuz*begi teste Pococko in supplemento Abul Pharagii. Hinc probabile, sicut ab

Otto-

Ottomanno Imperium Ottomannicum:à *Sophi* Sophianum dicitur, ita ab illo *Usbego* regiones ad Oxum *Usbegiam* dictas. Fuit alias nomen *Chusbech* in illis Orientalibus regionibus receptum. Ita Tomanbei ultimus Ægypti Sultanus propio nomine *Chusbech* dictus fuit; teste *Luccari* IV. Annal.Raguſ.

Tamerlanis poſteri obtinent *Indiam*.

I. *Bahur* ex poſteris Tamerlanis,Mavvaralnahhra à *Scabek Usbeko* pulſus omnibusqve rebus ita exutus, ut aliqvandiu hortulanum egerit, ſpecie Calenderis ſive Monachi in Indiam ad Regem *Scanderum* venit,ibiqve victo *Abram* Rege Delly A. cIↄ Iↄ XXVI. ampliſſimum Imperium qvod *Mogolum* dicitur condidit. Ejus ſucceſſor *Homayum* iterum imperio ſpoliatus fuit,à qvodam qvi vocabatur *Fereid* Chan & aliis nominibus *Tzeer* Chan,*Seer* Sha,qvi *Bengalam*,*Patanam*, *Decan*, *Cuncam*, *Delli* & totam Indoſtanam occupavit; dictus propterea *Shaholam* id eſt *Rex Mundi*, de qvo majorem hiſtoriam,qvamTamerlanis ſit,ſcribi poſſe *Garcias* ab Horto II. Arom. 28. & ex eo *Linſchoten* cap. 27. tradunt.

II. Poſt mortem hujus *Shaholam* ſive *Tzeer* Sha, aliqvot ei Reges ſucceſſerunt, donec tandem *Homayun* circa A. cIↄ Iↄ LII. Indiam recuperavit, cui ſucceſſit *Achar*, qvi ſedem *Agram* tranſtulit & Imperium Mogolicum in XXVII.provincias diſtribuit. Ejus poſteri hodieqve

dieqve in India regnant. Filius *Choram* dictu
Tziahankir, circa A. cIↄ Iↄ CLX. obiit relicti
tribus filiis qvi se&Imperium mutuis cladibu
confecerunt; donec, ut referunt, imperium
ad unum rediret. De qvo ex Indicis relatio
nibus certiora imposterum habebimus.

Ex Tartaria *Orientali* Barbaræ nationes in *Qviviram* & alias Borealis *Americæ* regiones pervenerunt.

I. Id qvod *Martinio* admodum probabile videtur. Detecta enim nuper *ingentia* Terrarum supra Sinam & Japoniam spatia fuerunt, versus *Orientem* & *Septentrionem*, nullo adhuc cognito fine procurrentia versus Americæ eam plagam qvæ *Qvivira* & *Californiæ* aliisqve nominibus innotuit. Et qvanqvam non constet contigua Asia sit Americæ, an freto qvod *Anian* vocant, abscissa, nihil tamen impedire potuit qvo minus transmigrationes gentium fierent. Nam si freta intercedunt; tantus ibi aëris hiberni rigor, ut omnes aqvæ in durissimam glaciem concrescant. Accedit qvod *Qvivirenses* Americani moribus & vivendi ritu qvam proxime ad feros illos Tartaros accedant, semper cum pecoribus sui vagi ac instabiles.

II. *Qvivira* ab Anglis ductu Francisci Draconis A. cIↄ Iↄ LXXX. primum detecta Europæ fuit: Eam in *Elisabethæ* gratiam Novam *Albionem* appellavit. Ab eo tempore parum na-

viga-

vigantibus explorata fuit: cum præter barbariem nihil ibi visu vel desiderio dignum occurreret. De qvo in historia Americana prolixius.

Tartari *Orientales* expugnant Imperium *Sinicum*.

I. Factum hoc A. cIɔ Iɔ CXLIV. Tartaria hæc Orientalis Europæis plane ignota supra *Sinam* ad mare Japonicum usqve ad Oceanum glacialem & versus Americæ Qviviram se extendit. Divisa in regiones *Niuche*, *Niulhan*, *Tupi*, *Iesso* aliasqve plane adhuc ipsis Japonensibus & Sinensibus incognitas. *Sinæ* tradunt supra *Leaotung* terras Septentrionem versus & Orientem excurrere ad sex stadiorum millia: inde patet qvam vastus ille terrarum tractus sit, & qvam prope Tartaria Americam contingat, à qvo exiguo tantum freto Anian dividi volunt, qvamqvam nihil adhuc certi de illo freto exploratum sit.

II. Hos Tartaros *Niuche* & *Niulhan* Imperator Sinarum *Hunguus*, qvi Tartaros Occidentales A. cIɔ CCCLXVIII. Sina expulit, ita debilitavit ut eos sibi obnoxios & tributarios redderet. Tandem in septem *Hordas* sive dynastias excreverunt & A. cIɔ Iɔ C. in unum regnum, qvod *Niuche* vocant, coaluerunt. A qvo tempore potentia eorum iterum ita crevit ut toti Sinæ formidabiles evaderent.

III. Bellum *Sinensibus* muro superato inferre primum cœperunt A. cIɔ Iɔ CXVI. captis ur-

 bibus

bibus *Tuxun* & *Leaoyang* & ab eo tempore Tartarus se Imperatorem Sinarum appellavit Nomina Regum qvæ nobis innotuerunt hæ sunt: A. cIↃ IↃ CXV. THIELMINGUS. cIↃ IↃ CXXVI. THIENZUNGUS. cIↃ IↃ CXXXVI ZUNGTEIUS. cIↃ IↃ CXLIV. XUNCHI, qv capta *Peking* familiam imperatoriam *Taicingam* condidit.

IV. Incredibile autem dictu qvam cito qvantisqve cum copiis Sinam Tartari Orientales expugnarint. *Septem* enim annorum spatio plus *terrarum* occuparunt qvam exercitu integer in longum & latum perambulare possit; *duodecim* nimirum Imperii Sinarum provicias ac *Leaotung* ingentes terrarum tractus. Exciti etiam ab ipsis spe prædæ fuerunt omnes Orientalium pariter atqve Occidentalium Tartarorum Hordæ, imprimis remotissimi *Iupæ* qvi ad mare Orientale super Japoniæ insulas jacent & in terris *Jesso* habitant Dicuntur autem *Yupi* à loricis ex pellibus piscium factis, qvibus in bello utuntur. Qvin imo ab ipsa *Volga* & Moscoviæ finibus advenerunt iis auxiliatores qvos *Alga* Tartaro vocabant.

V. Sinis devictis *Tartari* sub capitis pœna edixerunt, ut more Tartarico *capillis* raderent & *vestes* Tartaricas induerent. Sunt enim omnes Scythæ rasi, ut supra ex Clearcho commemoratum. Sed totam hanc hujus Tartarici belli originem & Sinæ expugnationem peculiari volumine posteritati trademus.

SCLA-

SLAVONICA.

SLAVONICA est *Venedica, Sarmatica, Illyrica.*

Ampliſſima *Slavorum* gens commode in *Venedos, Sarmatas, Illyrios* dividitur.

VENEDICA est *Bohemica, Moravica, Sorabica.*

Venedi, Germanis *VVenden*, qvi vulgo etiam *Vandali* appellantur, tribus nationibus diſtingvuntur, *Bohemis, Moravis* & *Sorabis.*

BOHEMICA.

I. *Primi* Bohemorum *Duces* à *Zecho* ad *Borivoyum* I. & A. Iↄ ccc xc. *fabuloſi* atqve *incerti* ſunt, tum nulla annorum ſerie, niſi apud *Hagecium*, ſed ſubleſta fide, diſtincti. A *Borivoyo* jam & annorum diſtinctio & certior Hiſtoria incipit. In annis & ordine ſecuti ſumus probatiſſimum Chronicon *Coſmæ* Pragenſis, qvi circa A. cIↄ c. ſcripſit ac floruit & accuratiſſime, non *annos* modo, verum etiam *dies* annotavit. Ut fruſtra *Helvicus* conqveratur, *ante annum* cIↄ cc. Duces & Reges Bohemorum *carere epochis annorumqve numero.* Nimirum non inſpexerat is Coſmam Pragenſem. Poſt *Sobieslaum*, in qvo Coſmas deſinit, iterum in annis & ſucceſſione Principum tenebræ, usqve ad *Premislaum* Ottogarum (ita enim ſcribendum, non ut vulgo *Ottocarum*, ex Dubravio patet) Æneæ *Sylvii* & *Albicii* ſeries mutilæ & corruptæ ſunt. Nos *Dubravium* ſeqvimur, in

qvo tamen *anni* vel *omissi* vel negligenter annotati. Itaqve & ille defectus ex diligenti temporum collatione emendandus fuit.

II. Primus Rex Bohemiæ ab Henrico IV. Imp. *Vratislaus* A. cIↄ LXXXVI. in Comitiis Moguntinis creatus, ac *Lusatia* donatus fuit. Secutum interregnum annorum LXV. usqve ad *Vladislaum* II. qvem Fredericus I. denuo Regem appellavit. Eo mortuo iterum interregnum usqve ad *Primislaum* cognomine *Ottogarum*, à qvo Bohemia perpetua serie Reges habuit.

III. Commune nomen Regnum à *Premislao* Ottogaro fuit *Ottogarorum*, & ita omnes ordine vocantur, ut ex *Dubravio* patet, usqve ad *VVenceslaum* qvi Anno cIↄ CCCVI. obiit. Et tum *Polonia* iterum à *Bohemia* sejuncta, ac ipsa Bohemia inter æmulos *Henricum* Carinthium, *Rudolphum* & *Fridericum* Austrios distracta, donec tandem *Johannes* Lucelburgicus, dejecto Henrico Bohemia potiretur. *Dubrav.* XIX.

Ottogarus regnum Bohemiæ à mari *Baltico* ad *Adriaticum* promovet.

I. *Primislaus III. Ottogarus*, post obitum *Friderici* Ducis Austriæ, sorore ejus *Margaretha* ducta, *Austriam*, *Styriam*, *Tirolim*, ab *Ulrico* ultimo Duce *Carinthiorum*, emtione *Carinthiam*, *Carniolam*, *Marchiam* Vinidorum, *Slavoniam* & portum *Naonis*, consecutus est. *Veronenses*, *Feltrenses*, *Tarvisini*, multi ex *Forojulii*

lii se ei submiserunt. Hungaris *Styriam* ademit. In *Prussia* superatis *Tartaris* urbem *Kunigsbergen* & *Brumo* Episcopus Olmuzensis *Brumonis* montem, vulgo *Braunsberg* extruxit. Æneas *Sylvius* Hist. Boh. cap. XXVII. sed non diuturna fuit ea fortuna.

II. QVippe *Rudolphus I.* Imp. *Austriam*, *Karinthiam*, *Carniolam*, *Marchiam* Winidorum, *Slavoniam*, *Stiriam*, portum *Naonis* regno Bohemiæ ademit & familiæ suæ tradidit A. clɔ cc LXXVIII.

Bohemia, Polonia, Hungaria, conjunguntur.

VVenceslaus II. Rex Bohemiæ cum Ducatus *Oppeliæ*, *Cracoviæ*, *Sandomiriæ* teneret ducta *Richsa*, Poloniæ Rex factus est. Post ejus obitum *VVenceslaus III.* Bohemiam & Moraviam, *Vladislaus* Poloniam retinuit. Post obitum *Casimiri* Magni, Regnum Poloniæ ad *Ludovicum* Regem Hungariæ devenit, inde Hungaria ad *Sigismundum* Regem Bohemiæ, ab hoc ad *Albertum* Archiducem Austriæ & *Vladislaum III.* Poloniæ Regem devenit: qvo ad *Varnam* cæso, *Vladislaus V.* posthumus, qvem Comineus *Lancellot* vocat, Bohemiam & Hungariam tenuit. Post cujus obitum A. clɔ cccc LVII. Bohemiam *Georgius Podiebracius*, Hungariam *Matthias Corvinus*, post hos utrumqve regnum *Vladislaus*: sub qvo *Georgius* Siculus regnum per tumultum invasit, & *Ludovicus* ejus filius rexerunt. *Ludovico* ad *Mohatzum* cæ-

so *Ferdinandus* Archidux Austriæ, Bohemiæ & Hungariæ Rex factus, contra qvem Hungari ope Solimanni *Johannem* Zepusium elegerunt, qvo defuncto Austriaci Germaniæ Imperatores regnum Bohemiæ & Hungariæ soli obtinuerunt.

MORAVIA.

I. *Moraviæ* regnum exortum est circa A. Iↄ c LXXX. eodem tempore qvo Bulgaricum. *Bulgari* occuparunt Mysiam. *Slavi* Pannoniam & Moraviam. De hujus regni fortuna *Dubravius IV.* Hist. Bohemicæ. Regum omnium successio & nomina non extant. Hæc autem hinc inde apud scriptores reperiuntur. Circa A. Iↄ cc *Marothus* pater *Suathis*. Ita eum vocat *Bonfinius* Dec. I. IX. Circa A. Iↄ ccc. XX. *Mœmarus* Dux Slavorum: post eum *Privina*, unde *Brinna* Moraviæ urbs dicta. *Aventinus IV. Privinæ* successit *Ratislaus* A. Iↄ ccc XLVIII. Hunc Godfridus *Viterbiensis* vocat *Rastil*, Annales Fuldenses *Rasticen*. Lambertus *Schafnaburgensis*; *Ratzid* Rex *Morahensium* subactus à *Ludovico* Rege Germaniæ A. Iↄ ccc LXIV. Qvippe hic *Ratislaus* rebellis Imp. Lothario factus se Regem *Moraviæ* appellavit, sed à Carolomanno Lotharii filio victus regio nomine posito, Francorum majestatem coluit: mox iterum rebellis Francos diu afflixit. Sed omnium famosissimus Rex *Moravorum* fuit ille, qvem variis nominibus *Svatebogium*, *Svathen*, *Svatoplucum*, *Zuentibaldum* appellant, qvi σύγχερον fuit Imp. *Arnulpho* & ab eo eversus. In

An-

Annalibus Saxonicis *VVitechnidi* dicitur*Con-*
tupulchus Rex Marorum. Contra eum in
Francia captivum electus fuit *Slagamarus*, sed
non diu regnavit. Dimissus ex carcere *Svato-*
pluk regnum recepit ac A. Iↄ ccc xciv. obiit,
cui successerunt filii *Svatebogius* & *Moewarus*,
discordes inter se ambo interfecti in prælio
a *Cusala* Rege Ugrorum A. Iↄ cccc I. atqve ita
magna regni *Moraviæ* pars *Hungaris* cessit *A-*
ventino teste.

II. Atqve hinc patet qvam male *Bonfinius*
& *Dubravius* tradant *Svathen* ab Hungaris jam
A. Iↄ cc xliv. magna Pannoniæ parte exutum,
regni sedem in Moraviam transtulisse. Factum
id enim integro demum sesqvisecula post.
Qvod vero tradunt *Svatobogium* sive *Svato-*
plukum, amisso regno, monasterium ingressum
ac ibi pœnitentiam diu inter ignotos egisse, à
Monachis conficta sunt. *Aventinus* mœrore
inter paucos dies obiisse scribit. Similes fa-
bulæ de *Roderico* Rege West-Gottorum *Ri-*
chardo II. Rege Angliæ aliisq; circumferuntur.

SORABICA.

Tertia *Venedorum* sive *VVendorum* natio la-
te per Germaniam magnam dispersa, regiones
qvæ hodie *Pomerania*, *Meklenburgum*, *Mar-*
chia, *Lusatia*, *Misnia*, *Anhaldum* dicuntur, oc-
cuparunt, in complures divisæ familias &
stirpes, de qvibus omnibus *Helmoldus* in Chro-
nico Slavorum.

SARMATICA.

Sarmatica est *Russica*, *Polonica*, *Lituanica*.

Sarmatarum natio per Asiæ & Europæ campos, ubi ad *Tanaim* & *Borysthenem* junguntur, longissime sparsa, in tres magnas gentes, *Russos* sive *Moscos*, *Polonos* & *Lituanos* distincta fuit.

RUSSICA.

RUSSIA in duodecim *Ducatus* dividitur.

De Origine *Russorum* diversa tradunt scriptores. Petrus *Luccari* in Annal. Ragusinis *Russum* fratrem *Lechii* & *Czechii* coloniam Slavorum in Roxolaniam duxisse scribit, à qvibus *Russi* originem traxerint. Ipsi *Russi* referunt regionem suam olim *Rosseiam* dictam: gentem in multos parvos Principatus divisam ac *VVaregis* tributariam fuisse. *Varegos* Petrejus in Chronico Muscovitico putat *Svecos, Finnos, Livonos, Pruzzos* fuisse; qvia *Russi* omnes maris Baltici accolas *VVaregos*, & mare illud *VVaretzkimore* vocant. Antiqvissima Principum Russiæ familia appellatur *Beala*, teste *Fletchero* Elizabethæ Reginæ Angliæ apud Russos legato, qvi tamen multa falsa retulit.

II. *Russi* ita factionibus scissi, à *Varegis* tres sibi Principes mitti petierunt, qvi fuerunt *Sineus, Truborus, Ruricus*, qvi *Bielozeranum, Pleskoviensem* & *Novogardiensem* Ducatum condiderunt.

erunt. Duobus absqve liberis mortuis, *Ruri-us* totam Russiam solus obtinuit, cujus suc-essor *Igorus* Constantinopolin usqve pene-ravit. Uxor ejus *Olga* fuit, qvæ *Pitzingos*, qvi unt *Pazinacæ*, delevit, Constantinopoli ba-tizata *Helena* dicta fuit. Huic successit filius *Sventoslaus*, Zonaræ *Splendosthablus*, post qvem *Volodimirus*, in baptismo *Basilius* dictus, totius Russiæ *Autocrator* sive *Monarcha*, Religionem *Græcam* introduxit A. Iↄ CCCC LXXXIX. *Elma-in.* & urbem *VVolodimir* ad *Volgam* & *Oc-am* struxit, eamqve regni caput esse voluit.

III. Inter hujus XII. filios *Russia* in duode-im Ducatus divisa fuit, *Novogardiæ*, *Polotz-o*, *Rostaviæ*, *Murom*, *Smolensko*, *Plescow*, *Twer*, *Kiow*, *VVolodimer*, aliosqve. Hos inter sem-er aliqvis *Monarchiam* in cæteros *jure* vel *vi* btinuit; imprimis vero *Susdalienses* qvi Wo-odimeriam obtinebant, *Tzaros* se appella-ant eorumqve Majestatem reliqvi Duces co-niter colebant.

IV. Sub *Georgio* II. A. C. CIↄ CC XXIV. *Tar-ari* Duce *Batto* Russiam sibi subjecerunt. Ser-itus *Tartaricæ* hæ fuerunt conditiones: *Ut Magnus* Dux *consensu* Chani *eligeretur*. Lega-os *Tartaricos* ante urbem, *pedes*, capite *nudo*, manu urnam *lacte* plenam gerens exciperet, & inter *bibendum* gutta in terram caderet, eam bligurriret. *Petreius.* Ab eo tempore *Russi* Ma-nos *Duces* à *Tartaris* petebant, qvi fere ex *Sus-dalensi* domo dabantur. Et hac Russorum *ser-itute* Tartarica durante *Poloni* circa A. CIↄ

ccc. capta *Kiovia* Russiam *Nigram*, qvæ hodie *Ukraina* dicitur, sibi subjecerunt. Reliqva *Russia* ad distinctionem hujus *alba* dicta fuit. *Georgius* sedem Magni Ducatus VVolodimeria *Moscoviam* transtulit, qvæ initio *pagus* ad fluvium *Mosco* erat, sed sub Magnis Ducibus ita excrevit, ut totum *Imperium* inde nomen apud exteros acceperit & ipsa gens pro Russis *Moscovitæ* dicantur. *Volodimeria* Moscuæ vicinia exhausta tandem penitus collapsa & in solitudinem redacta est.

Lithuania fit *Magnus* Ducatus.

Lithuanorum nomen demum circa A. CIↃ CC. innotuit: gens illa diu fuit *obscura* & *Russis* Kioviensibus subjecta, qvibus *subera* & *calceos* tributi loco pendebant. Tandem excusso *Russorum* jugo, pluribus adunatis Provinciis, magnum *Ducatum* constituerunt. De cujus qvidem Origine & qvomodo regno Poloniæ adunatus fuerit, in Polonicis pluribus agemus.

Tzari Russorum, *Tartaris* pulsis, *Imperium* latissime extendunt.

I. Qvanqvam *Demetrius II.* Magnus Dux Moscoviæ Imperatori Tartarorum *Mamai* tributum negaverit, eoqve victo *Caphâ* togam, qva Magni Duces exinde in coronatione induebantur, attulerit, mox tamen à *Tachtamish* qvi Ahmedi *Arabscha*, scriptori vitæ Tamerlanis *Tuktemisch* dicitur, iterum subjugatus fuit. Eaqve *servitus* Tartarica usqve ad A. CIↃ IↃ. duravit, qvo tempore *Johannes* jugum Tartarorum ædibus eorum in arce Moscoviensi

ensi *Kremelina* destructis excussit ac cæteris Ducibus in ordinem redactis *VVeliki* knes id est *Magnum* Ducem se appellavit, struxit arcem *Ivanogrod* juxta *Nervam* Russicam. Ejus filius *Basilius* fuit qvi *Smolensko* ac *Severiam* Polonis eripuit, *Plescovienfem* ac cæteros agnatorum Ducatus sibi subjecit, assumpto *Tzaris*, id est, *Imperatoris* sive Regis titulo. Et qvanqvam à *Mendlikireo* Moscuæ obsessus tributum ei promiserit, mox tamen iterum defecit ac Imperium versus *Septentrionem* per *Petzoram*, *Papinam*, *Samojediam*, *Vogulitziam*, *Ugroiam*, *Grustinam*, *Obdoram*, *Condoram*, *Cassamiam*, *Premskiam*, aliasqve provincias usqve ad glacialem Oceanum, Novam *Zemlam* & fluvium *Oby* qvam latissime extendit. Atqve hic primus instituit morem: ut *omnes* omnium qvibus *Tzari* imperant *populorum* ac *provinciarum* tituli ordine ponantur.

II. *Johannes* Basilides A. cIↄ Iↄ LII. *Casan*, A. LIV. *Astracan*, duo regna Tartarica, ad *Volgam* expugnavit: ac Imperium Russorum usqve ad mare *Caspium* & Tartariam *Dagestanam*, Circassis in potestatem redactis, propagavit. Idem *Livoniæ* titulum assumsit, ejusqve *Regem* Magnum Ducem *Holsatiæ* constituit. Insignia Imperii voluit more *Romanorum* esse *Aqvilam* bicipitem, cum hactenus armato *Eqvite* usi fuissent.

III. *Theodorus* ad fluvium *Oby* colonias duxit & *vallum* ex defectis arboribus contra *Crimensium* Tartarorum irruptiones à *Volga* ad *Borysthenem* sive *Dniper* struxit.

IV. *Boris* ultra *Obyn* in deditionem accepit *Tingoesios*, & *regiones* usqve ad *murum* Sinensem versus Orientem exploravit. Post qvem Russia à *Pseudo*-Demetriis & *Polonis* ac *Svecis* misere vastata ac lacerata fuit, donec tandem A. cIↄ Iↄ CXII. *Michael* Fedorovvitz Magnus Dux eligeretur, cujus filius *Alexius* Michaelovvitz hodie Russis imperat.

POLONICA.

Polonia initio *Duces*, deinde *Reges* habuit.

I. Polonorum gentem condidisse dicitur *Lechus* frater *Zechi* & *Russi* Anno Iↄ L. *Lechi* posteritas per CL. annos Ducatum tenuit. Sedes *Gnezna* à Lecho condita. Extincta *Lechi* progenie XII. *Palatini* Poloniam gubernarunt: deinde δωδεκαρχία abrogata solus *Cracus* rerum potitus, qvi *Cracoviam* circa A. Iↄ CC. condidit. Post eum iterum XII. *Palatini*, qvibus abrogatis, solus *Premislaus* Lescus Ducatum obtinuit.

II. *Primus* Poloniæ *Rex* fuit *Boleslaus* Chrobri A. cIↄ I. ab *Ottone* III. creatus, qvi *Pomeraniam*, *Cassubiam*, *Russiam*, subegit. Sub *Mieslao* Pollicitator *Maslaus* illam Poloniæ partem, qvæ ab ipso *Masovia* dicitur, invasit, *Thuan*. LVI. Cum vero *Bodeslaus* II. Audax *Stanislaum* Episcopum Cracoviensem occidisset, à *Gregorio* VII. excommunicatus & regno privatus est. Ejus *successores* per CCXV. annos regio titulo abstinuerunt, usqve ad A. cIↄ CC XCII.

qvo

qvo *Premislaus II.* Posthumus regium nomen recepit & ad successores transmisit.

III. Ultimus ex *Piastæis* fuit *Casimirus III.* Magnus, qvo defuncto A. cIↄ ccc LXX. Poloni *exteros* Reges habuerunt; primo qvidem *Ludovicum* Regem Hungariæ, deinde *Iagellonem* Magnum Ducem Lituaniæ, qvi *Hedwigen* Ludovici filiam duxit. Extincti *Iagellonidæ* in Sigismundo Augusto A. cIↄ Iↄ LXXI.

Silesia à *Polonis* ad *Bohemos* deficit.

Extincta apud Polonos *Piasti* familia A. cIↄ ccc LXX. *Henricus* Dux Glogoviensis totam *Silesiam* ad defectionem à Polonis ad *Bohemos* eorumqve Regem *Johannem* Luzelburgicum impulit.

LITHUANICA.

I. *Lithuanorum* originem ab *Alanis* & *Italis* deducunt eorum annales, qva fide, incertum. Primus eorum Princeps circa A. CCCLXVI. commemoratur *Littalanus*, qvi in Prussia ad *Vistulam* consederit. Ei successisse *VVeidewutum*, qvi inter XII. filios *Prussiam* distribuerit, qvorum minor natu *Littalanus* Junior seu *Lituo* Alanus Prussia in eam regionem, qvæ nunc *Lithuania* dicitur, eduxerit. Post multa secula advenisse *Italos* exules duce *Palæmone* & aliis. Qvæ tanqvam dubia & fabulosa omittimus. *Duglossus* Tomo I. Hist. Pol. lib. 6. tradit, *Lithuanorum* nomen demum Anno cIↄ cc v. qvod in eum diem ignotum fuerit, emersisse, cum hactenus *Servi* Russorum existentes, annis pluribus perizomata & subera pependissent. Igitur circa A.

cIↄ cc. vel paulo ante *Kiernus*, à qvo condita *Kiernovia* oppidum *Lithuaniæ*, alius qvidam *Gimbutus* Samogitiæ Duces erant; post qvos abrupta successio usqve ad A. cIↄ ccLXXV. à qvo certa jam series Ducum Lithuaniæ descendit. A. cIↄ cc LXXXIII. *Vitenes* Samogita novam Dynastiam condidit & *Lithuanos* tributo perizomatum & suberum, qvæ qvotannis Duci *Kioviæ* solvebant, liberavit. Ejus successor *Gediminus*, Russiam, capta *Kiovia* & titulum *Magni* Ducis obtinuit, *Vilnam* condidit. Hic septem reliqvit filios, qvi omnes in Annalibus Prussorum, *Reges* vel *Duces* Lithuanorum vocantur, qvorum celebriores sunt *Montividius*, *Olgerdus*, *Keystutus*, *Coryatus*.

II. Tandem *Jagello*, ducta Hedvvige, A. cIↄ ccc LXXXVI. fide Christiana suscepta, *Lithuaniam*, qvæ *Samogitiam*, *Severiam*, *Kioviam*, *Volyniam*, partem *Podoliæ*, *Podlachiam*, *Smolensciam*, *Poloczam* complectebatur, æterno fœdere cum regno Poloniæ conjunxit. Successerunt tamen in *Lithuania* Magni Duces *Skirgailo*, huic *Vitoldus* qvi A. cIↄ ccc XCVI. *Tartaris* prope *Vilnam* sedes assignavit. Hi sunt illi *Tartari* qvos *Tamerlanes*, victo *Tuktemisch*, profugere à Volga coëgit. Post *Casimirum* soli Reges Poloniæ Magnatum Ducatum obtinuerunt.

III. *Prussia* circa A. cccc. Regem habuisse traditur *VVeidewutum*, inter cujus XII. filios fuit divisa in totidem provincias. Sed qvia prisci eorum annales à Teutonicis eqvitibus aboliti, ideo nulla certa memoria rerum Prussicarum

extat

xtat,nisi qvantum ab eo tempore qvo Teutonici in Prussia consederunt, accidit. Insigne Ordinis erat Crux nigra in veste alba. De ejus origine vide *Funccium* libro x. Chronologiæ ad A.cIↄ cxci. A.cIↄ cccc LXVI. *Prussia* in *Casimiri* Regis Poloniæ *clientelam* & *fidem* se tradidit ac divisa tum fuit in *Regiam* & *Cruciferorum*, sive Magistri *Teutonici*, qvam A. cIↄ Iↄ xxv. *Albertus* Marchio Brandenburgensis in Ducatum convertit & jure feudi Poloniæ subjecit, qvi status Prussiæ Ducalis duravit usqve ad A. cIↄ Iↄ c LXIII. qvo anno *Fridericus* Wilhelmus Elector Brandenburgicus *Prussiam* ab omni Poloniæ subjectione, pro se ac linea mascula, *immunem* ac *exemtam* fecit.

IV. *Livonia* A.cIↄ Iↄ LXI. ad *Polonos* concessit ac abolito ordine *Ensiferorum* Gothardus *Ketler* ultimus Magister Dux *Curlandiæ* & *Semigalliæ* creatus fuit. Reliqva Livoniæ pars, *Esthonia*, in potestatem Svecorum concessit, & hodie tota, præter *Curlandiam* ac *Semigalliam*, ditionis Svedicæ est.

Russia, Lithuania, Prussia, Livonia, Poloniæ accedunt.

I. *Russia* duplex: *Alba* sive Orientalis & *Nigra* sive Occidentalis. *Alba* illa est qvam proprie *Moscoviam* appellamus. *Nigra* ad Borysthenem sita, caput *Kioviam* habet, qvam *Boleslaus* Chrobri circa A.cIↄ. subegit.

II. *Lithuaniæ* Magnus Ducatus per conjugium *Jagellonis* Vladislai cum Hedvvige ad Poloniam pervenit.

Polo-

Polonia & *Svecia* conjunguntur.

Extincta *Iagellonidum* prosapia, Poloni *exteros* Reges crearunt A. cIↄ Iↄ LXXIII. *Henricum* Andegavensem, *Stephanum* Batorium, & tandem *Sigismundum* Joh. III. *Svecorum* Regis filium, cui *Uladislaus* IV. huic frater *Johannes* Casimirus, qvi hodie inter maximas turbas regnat, successerunt. Ita *Sigismundus* regnum Sveciæ ac Poloniæ conjunxit A. cIↄ Iↄ XCIII. qvæ tamen conjunctio non fuit diuturna, *Svecis* pacta violata conqverentibus & *Carolum* Sudermanniæ Ducem A. cIↄ Iↄ CVII. Regem abdicata Sigismundi familia eligentibus, qvi tamen titulum *Sveciæ* tanqvam regni hæreditarii retinuit, unde atrocia inter *Svecos* & *Polonos* bella exorta nostro tempore fuerunt.

Bogdanus Chmelnicius *Cosaccos* & *Russos* Ukranios ad defectionem concitat.

Extremis *Uladislai* IV. annis, & durante regno *Johannis* Casimiri, *Bogdanus* Chmelnicius propter privatas injurias, *Cosaccos* ad defectionem à Polonis concitavit, qvi insulis *Zaporovianis* apud Borysthenem occupatis, *Russos* & *Tartaros* Crimenses in partes traxit ac formidabile Polonis bellum intulit. Qvod brevi compositum pace subinde recrudescit.

ILLY-

ILLYRICA.

Illyrica est *Dalmatica* & *Bulgarica*.

Illyricæ Regiones in *Dalmatas*, *Croatas* & *Albanos* hodie dividuntur.

DALMATICA.

Dalmatia *Croatiæ*, *Serviæ*, *Albaniæ* regna produxit.

I. De *Slavorum*, qvi in Illyrico & Dalmatia consederunt, *Origine*, *Regibus* & rebus *gestis* accuratissime scripsit Petrus *Luccari* in Annalibus Ragusinis, ex qvo præcipua commemorabimus, qvia cæteri scriptores omnia confuse & mutile tradunt.

II. Circa A. Iↄ XLVIII. *Ostrivoy* Rex Slavorum cum sua gente occupavit *Illyricum* & struxit urbem ad Danubium *Ostrivoy*, aliam in *Carniola* sitam *Slavingrod*, qvæ Germanis *VVindischen Gratz*. Ei successit *Suelad* filius, huic *Selimir*, qvi expugnata *Scodra* sese Regem *Dalmatiæ* appellavit. Hujus Selimini fratres fuerunt *Loch*, *Zech* & *Russo*, ut perhibent, qvi coloniani Slavorum ex Illyrico circa A. Iↄ L. in *Serviam*, *Bohemiam*, *Moraviam*, *Poloniam*, *Russiam* duxerunt. *Selimiro* successit in Illyrico *Budimir* à *Cyrillo* baptizatus A. Iↄ CCC LXXX. teste Bonfinio, ac mutato nomine *Svetopluk*, Græcis *Sveropilus*, dictus. Ultimus Regum Dalmatiæ fuit *Gradihna* circa A. CIↄ CL.

III. *Croatia* plerumq; regni Dalmatiæ pars, interdum proprios *Reges* habuit, qvalis tempore Basilii Imp. Constant. fuit *Bogoslau* & circa A. cIↄ. *Suonimir*, cui successit Ban *Selimir* sive *Zuemir*, ultimus Rex *Croatiæ*, post qvem tamen commemorantur etiam alii, ut *Trevellio*, *Stephanus*, *Demetrius*, *Marcomir*, sed Reguli potius, aliis potentioribus subjecti.

Scanderbeg regnum *Albaniæ & Epiri* condit.

I. Circa A. cIↄ cccc xl. *Georgius* Castriota vulgo dictus *Scanderbeg* regnum *Albaniæ* & *Epiri* condidit. Urbs regia fuit *Groia*. Desiit cum morte *Scanderbegi* A. cIↄ cccc lxiv.

II. *Despotæ* Epiri fuerunt ex familia *Tocchorum*, qvi per cc. annos duo tantum nomina usurparunt *Leonardi* & *Caroli*, teste *Volaterrano* viii. Geogr.

BULGARICA.

Bulgarica est *Rascica*, *Servica*, *Moldavica* sive *Wallachica*.

I. *Bulgarica* natio triplex regnum sive Dynastiam produxit, *Rascicum*, *Servicum*, *Moldavicum*, qvod & promiscue *VValachicum* dicitur.

II. *Bulgari* à Volga, qvem Cedrenus *Bulgam* vocat sub *Justiniano I.* progressi ad *Danubium* consederunt. Primi eorum Reges circa A. Iↄ xxxix. commemorantur *Drogo* & *Vulger*. Sigebertus Gemblacensis initium regni Bulgariæ col-

ollocat ad A.Iↄ c lxxx.à qvo tempore *Slavinis* ubactis *Mœsiam* inferiorem ſtabili ſede occuparunt & à ſe *Bulgariam* appellarunt. Alia eorum manus *Volkiniam* in Lithuania condidit. Alex. *Gangvinus* in deſcript. Polon. reſidui ad *Volgam, Tanaim* & in *Taurica* remanſerunt, dicti *Cumani* vel *Polucci,* tandem à Tartaris pulſi. Petrus *Luccari* in Annalibus Raguſ. lib. I. *Primus Rex Bulgariæ fuit Jaſen à Græcis dictus Aſtne qvem Imp.Leo Canon creavit Regem Bulgariæ.* Sigebertus *Gemblacenſis* primum Regem Bulgariæ facit *Bathaiam* A. Iↄ c lxxx. eiusqve ſuceeſſores continuat ad annum usqve ↄ ccc xx. deſtitutus eorum hiſtoria. Nam imposterum Bulgari Reges à Conſtantinopolitanis acceperunt,niſi qvod ſubinde rebellabant. Tales memorantur ſub *Michaele* Balbo *Bagores Omorlag* circa A. Iↄ ccc xxiv.in Annalibus Ludovici Pii à Reubero editis & apud Avent. v. *Simeon* ſub Leone VI. Conſtantino VII. & Romano Lacopeno. Ei ſucceſſit *Petrus* & *Baanus.* Luitprandus III. 8. Ultimus Rex Bulgariæ dicitur fuiſſe *Johannes* Bladiſtlabus, qvo occiſo Baſilius Imp. Conſt. regnum Bulgariæ occupavit.Sed habuerunt Bulgari alios poſtea reges partim *Conſtantinopolitanis,* partim Regibus *Serviæ* tributarios. Qvalis fuit *Catomerus* Rex Bulgarorum occiſus A.cIↄ xvi. poſt qvem regnum Bulgariæ pervenit ad Baſilium Imp. Conſtantinopolitanum, *Elmacinus.* Plures adhuc commemorantur à Petro *Luccari* in Annalibus Raguſinis veluti *Johannes* circa A.

cIↄ

cIↄ cc xx. *Svetislau*-circa cIↄ ccc. *Michael* interfectus in prælio à Rege Serviæ: cui succeffit filius *Scisman*, poft cujus obitum regnum Bulgariæ pervenit in poteftatem *Stephani* Vukſan five Duffan Regis Serviæ, cujus tanta fuit potentia ut ſe *Imperatorem* Græciæ, Serviæ & Bulgariæ nominaret. Sed tamen Regem Bulgaris conftituit *Alexandrum* qvi A. cIↄ cccL. obiit. Tum regnum Bulgariæ inter tres ejus filios diviſum, qvorum *Stratimir* obtinuit urbem Bidino, *Iaſen* Prislavam majorem, *Sciſman* Tarnoviam, Slanizam, Unrazam & *Sofiam*, qvi etiam Bulgariæ *Rex* appellatus fuit, ſub qvo *Bajazet* Bulgariam occupavit.

III. *Raſci* priſcorum *Thracum* diſperſæ per Bulgariam, Hungariam, Daciam, Illyricum, reliqviæ & ipſi ſub Bulgarorum regno, Principes ſuos ac Reges ſubinde habuerunt; ſed brevis potentiæ. Hodie ſuburbia & pagos ingenti multitudine habent; fæx populi & exercituum calones.

IV. *Serviæ* regnum condidit *Stephanus* Nemagna, primus Serviæ Rex ab *Iſaacio* Comneno Imp. Conftantin. circa A. cIↄ cxc. factus. Hic *Stephanus* condidit regiam familiam *Nemagnorum*, cujus potentia adeo invaluit, ut circa A. cIↄ ccc xL. *Stephanus* Vukſan ſive Duſſan, *Bulgariam* qvoqve & *Boſniam* regno Serviæ adjecerit, & ſe *Imperatorem* Serviæ, Græciæ, Bulgariæ appellaverit. Ea animi magnitudine hic *Stephanus* fuit, ut imperium à *Græcis* ad *Slavos* transferre cogitaverit. Ultimus ex familia

ia *Nemagna* Imperator fuit *Stephanus* Urosc, qvi obiit A. cIↄ ccc LXXI. Qvod vero *Volaterranus* VIII Geogr. dicit, *Stephanus* commune nomen fuisse Regum Serviæ, id falsum ex Petro *uccari* deprehenditur. Post eum regnum distractum in *Bosniam* & *Serviam* fuit. *Bosniæ* rimus fuit Rex *Tuardko*, ultimus *Stephanus*, vo occiso *Turcæ* Bosniam occuparunt. *Serviæ* ero *Despotas* habuit, qvorum primus *Stephanus*, ultimus *Lazarus*.

V. Circa A. cIↄ ccc. *VValachia* & *Moldavia* egnorum titulo censæ reperiuntur. *Moldavia* Molda, Mediam secante, nomen tulit. Unde omen *VValachiæ* fluxerit incertum est, Græs *Blachi* dicuntur. Paulus *Jovius* XL. & *Munsterus* à Flacco Romano duce *Falacciam* dictam itant, qvod *Melanchtoni* fabulosum videtur. *Valachiæ* primus Rex memoratur circa A. ↄ ccc XX. *Vulaico*: circa Annum cIↄ ccc XL. *Moldaviæ* primus Rex fuit *Draghissa* sive *Draie*, circa A. cIↄ ccc LVIII. cui successit filius s, qvi ex Moldavia *VValachiam* fecit. Unde omina *Moldaviæ* & *VValachiæ* crebro permuntur, ac, qvæ his *Moldavia*, aliis *VValachia*, & ntra vocatur. Ei *Bogdan*, unde dicta *Bogdaa* & *Carabogdania*, non qvod nigrum fruentum ferat ut *Jovius* XL. vult, sed qvia *Bognus* cognomine *Kara* id est *niger* dictus fuit, regium titulum obtinuit ab Imp. Græco. Ulnus ex familia *Draghissæ* fuit *Stephanus*, post em varii successerunt, qvos inter *Ilia* reum Walachiæ Polonis feudarū fecit. Famo-

fissi-

fiffimus fuit *Dracula* fub Uladislao & Matthi
Corvino, cujus *Jovius* XL. defcribit. De *Vala-
chia* vide qvæ Benjamin Tudelenfis in Itinera
rio habet.

ÆTHIOPICA.

Æthiopica eft *Arabica, Africa, Indica.*

Æthiopum nomine generatim complecti
mur qvicqvid populorum fubnigricante colo
re five fufco, qvales funt Arabes & Mauri, qvo
λευκαιθίοπας Strabo, nos *VVitte Mooren*, &
atro carbonum inftar, qvales Afri inferiores
Nigir fluvio & *Ginea* usqve ad caput *Bonæ* fpe
& extremos Æthiopum, qvi nautis noftri
Strantlopers & *Hotetot* à glocitante fermone
vocantur. *Indi* utriusqve coloris fufci & atr
funt.

ARABICA.

Arabes condiderunt Imperium
Muslimorum.

I. Author hujus tam vafti Imperii fuit *Mu-
hammed* Abulcafimus filius *Abdullæ* & *Eminæ*
natus in *Iatrib*, qvæ eft villa territorii *Meccæ*.
Genus hic traxit à *Keidar* Ifmaelis filio ac *Cu-
dajum, Abdemenophum, Hafchinũ* & *Abdolmuta-
libum* celebres Arabiæ Reges avos habuit: unde
patet non negare Muhammedanos fe ex *Hagar*
originem ducere, & errare eos, qvi plebeia ori-
gine fuiffe Mahummedem tradunt, *Schikard*
in Tarich. Hic Prophetam fe jactans *Islamif-*
mum,

num, novam Religionis formam, ex Judaiſmo, Chriſtianiſmo & Ethniciſmo compoſuit ac in Alcorano tradidit. Anno IↃ c XXII. à *Coraiſchitis* Idololatris *Meccæ* pulſus, *Medinam* fugit: unde Muslimi æram ſuam ab ejus anni menſisqve Julii die XVI. auſpicantur. Obſervandum autem eſt, qvod *Mariana* monet VI. Hiſt. Hiſp. 26. & VII. 3. Rodericum Toletanum duos magnos errores in annis Hegiræ numerandis committere; qvod primum annum Hegiræ conjicit in A. Ch. IↃ c XVIII. cum ſit XXII. & qvod annos Arabicos Lunares Chriſtianis ſolaribus exæqvat. Unde freqventes apud eum in annis errores. vide *Marianam* XI. I. Idem in *Texeira* obſervatur, apud qvem plerumqve error unius anni, ſæpe biennii occurrit. *Titulus* ejus fuit *Nabi* id eſt Propheta. Non niſi partem Arabiæ occupavit: unde error Roderici Toletani redarguitur Hiſt. Arab. cap. 5. qvi Damaſcum cepiſſe ibiqve Regem creatum tradit. Sepultus eſt *Medinæ* Talnabj. Errorem Europæorum qvi *Meccæ* in arca ferrea vi magnetis penſili conditum volunt, *Vartomanus* I. I. II. 12. 13. refellit.

II. Succeſſores Muhammedis *Chalifæ* dicebantur, qvod *Vicarios* ſignificat. Ineptiſſime *P. Jovius* XVII, tradit, Chalifum Regem Saracenorū fuiſſe, à qvo cæteri denominati, ut in Ægypto Ptolemæi. qvem errorem qvoqve *Fazellus* Decade II. Rerum Sicul. lib. 6. errat.

III. Primus Chalifa fuit *Abubecr*, corrupte Eubokara, Beberce, qvi legiones Saracenorum

Hera-

Heraclio propter qværtoris convitium infensas sibi adjunxit, & regiones *Gazæ* ac *Sinæ* aditus occupavit. *P. Diac.*XVIII. Subegit *Iracam* & *Basram*. Alcorani folia collegit & *Mushafum* appellavit.

IV. *Omar* tertius, *Damascum*, *Emissam*, *Kinnasrinam*, *Hierosolymam*, *Medaynam* Persiæ Regiam Cosrois, *Syriam* qvæ imposterum *Scham* dicta, *Misram* & *Alexandriam* Ægypti, *Aderbeitzan*, *Harran*, *Ruham*, *Racam*, *Nasibin*, *Ahwaz*, *Barcam*, *Tripolim*, *Mausiliam*, *Mesopotamiam*, *Amidam*, *Istacharam*, *Iracam* (qvæ ab *Aracca* Susianæ dicta, unde *Araccæi* campi Tibullo) *Asbahanam*, partem *Chorasanæ* subegit. *Basram* & *Cufam* muro cinxit, Hierosolymæ delubrum Muhammedi condidit & Tripoli diruta, aliam eodem nomine haud longe distantem struxit, qvæ *Tripolis* Barbariæ dicitur. *Leo* Afr. V. Thuan. VII.

V. Primus Omar æra *Hegiræ* publice usus fuit & primus vocari voluit *Emirelmumenina*, id est Princeps fidelium, qvod nomen Europæi monstrosum in modum corruperunt. Matth. Paris ad A. cIↄ cxcv. *Circa istos dies Rex de Maroch qvem* Mirabilem Mundi *vulgus, vel, qvod melius*, Admirabilem Murmelin, *id est Admiralium bellicosum & victoriosum nuncupant*. Alii inde *Admiralios* Murmelios, *Amaro*murmelos, *Miral*mutios Leminos fecerunt. *Rod.* Toletanus Arabicæ lingvæ peritus rectius semper *Amiramomenos* vocat. Sub Omare *Osman* filius Affani æram *Iazdeshirdicam* in memo-

riam

riam victoriæ Persicæ ad A. IↃ C XXX. Junii 16. raduxit. Ita extenso Imperio Arabico lingva qvoqve per Persiam, Ægyptum, Africam propagata & corrupta fuit, sic tamen ut in publicis instrumentis semper pura manserit. *Scal.* Epist. 72. & 362.

VI. Titulus præfectorum *Amira* fuit. Hinc conqveritur *Leunclavius*: veram Califarum seriem nos hactenus ignorasse, qvod Emiri cum Califis confusi fuerint. Falso *Haithonus* cap. 15. *Soldanos* jam hoc tempore dictos fuisse tradit: nomen illud longe post tempore cum præfecti regios spiritus assumerent, demum exortum fuit. Structam sub Osmane à *Muavia* volunt *Cairum* Ægypti. *Curio* 1. Hist. Sarac. Error inde ortus qvod sub eo nova Misra vel *Fustata* & in Libya *Kairawan*, qvam pro Cahira acceperunt, condita fuerit.

VII. *Osman* Biram, Hamadanam & plures Syriæ urbes, Africam, Cyprum & in Chorasena Naisabur, Herat, Tus, Tocharistan, Marvarnd, *Elm*, secundum *Rod.* Toletanum, *Libyam*, *Marmaricam*, *Pentapolim*, *Gazam*, *Æthiopiam* supra Ægyptum domuit, sub eo facta illa Arabum in Africa migratio. LXXX. cIↃ. Arabum sub *Hueba* Ibn Nasic in Africam transierunt, & *Alcairam* cxx. mill. à Carthagine struxerunt, *Leo* Afr. v. ubi manifestum est per *Alcairam* intelligi non illam Ægypti *Cahiram*, sed Cyrenaicæ *Cairowan*. Ab hoc tempore Africa ab Ægypto ad mare Atlanticum, propter inconditum Numidarum sermonem & deserta

Elbarbar, Europæis *Barbaria*, Scal. Ex. LI. Specialis vero Numidia *Biledulgeind* id eſt palmifera, Libya *Sarra* id eſt deſertum dici cœpit. *Curio* I. Vagis autem Numidis nomen *Arabum* tributum. *Jovius* I. & XXX.

VIII. Inter *Muaviam* & *Alin* magnum exortum fuit ſchiſma qvod hodieqve apud Muslimos durat. Sectatores *Alis* virides veſtes gerebant. Ita perniciabile odium inter *Alis* & *Muaviæ* ſucceſſores relictum fuit. Regia *Muaviæ* erat *Damaſcus* ſive Scham. *Zaccuth.* apud Scal. III. Can. *Muavias* in Africa ſubegit *Caphſan* qvæ videtur illa Jugurthæ Capha eſſe apud Salluſtium, ac multa inſuper Africæ & Aſiæ usqve ad Conſtantinopolim. *Mardaitæ* per Caucaſia Clauſtra (qvæ ſunt ad *Derbent*) egreſſi, ſpeculas omnium montium à Tauro ad Libanum, occuparunt. *Ali* ſepultus eſt prope *Cufam* in deſerta Arabia, qvi locus *Metzed* Ali dictus; ejus filius *Huſſein* in campis *Kabelah*, ubi Metzed Huſſein vel Ocen ſtructa, qvæ loca hodieqve Perſarum Regibus Sofianis ſunt ſacra & ſepulturæ deſtinata. *P. Diac.* XVIII. *Mirkond*, *Olearius*. Sub *Iezido* captæ *Choworaſmia*, *Bochara* & Rex *Samarcanda* tributarius factus. Ibn *Zubair* vendicans ſibi Chalifatum, Heiazum, Irakam, Choraſanam, Vamanam, Ægyptum & Syriam, excepta Oroddana, vendicavit ac novem annis obtinuit. *Hejajus* præfectus Iracæ condidit urbem *VVaſet*.

IX. *VValid* ſubegit in Baikenda & Mavvara-

nahr

nahr *Farganam*, *Bagrasam* Turciæ metropolim, *Samarcandam*, *Sindiam*, *Hispaniam* fere omnem & omnem Africæ maritimam oram, utramqve Mauritaniam ad *Nigrim* usqve. Atqve hic fuit summus Imperii Muslimici gradus, cum in Asia omnia ab Indis, Sinis & Tartaris tenerent, excepta tantum *Abcassia* & provincia Armeniæ *Haloen*, Haitho 15. Expugnatæ sub VValido Hispania, Casgara & India. Hispania ab Arabibus occupata novam plane faciem induit: lingva Hispanica & Arabica permixtæ ac numeri Arabici ab Indis derivati, primum ad Hispanos, inde ad reliqvos Europæos fluxerunt. *Scal.* Epist. 86.87.223. *Suleiman* Tabaristanam & Tzirtzan, qvæ duæ provinciæ solæ in Persia restabant, subegit. Recruduerunt tum odia inter sectam *Ommiæ* & *Abbasi*, movere se cœpit Haschemidarum imperium. *Abul Pharaj.* Vestitus sectæ Abbasidarum erat niger.

X. *Abbasidæ* Ommiadis in Africam pulsis, Chalifatum ad se solos transtulerunt. Falsum est jam sub Saffaho Chalifatum in tres partes divisum, Persiæ, Syriæ & Ægypti, qvod volunt *Cedrenus* & *Zonaras* Tomo III. *P. Diaconus* XXII. & ex iis alii. Nam id demum post obitum Saffahi factum, ut Elmacinus testatur.

XI. *Almansor* fundavit Medina *Salami* id est civitatem *pacis* ad confluentem Tigris & Eufratis, ex Seleuciæ sive *Madayenæ* & Basilicæ *Cosræ* ruinis, qvam incolæ *Bagdad* vocarunt, sive à tugurio *Eremitæ* cujusdam, cui

nomen *Bagdad*, ut Elmacinus vult, vel ab a moenitate: *Baga* enim Persis sunt amoena loca. *Mirk.* Sita erat medio itinere inte *Basram, Cusam, VVasetum, Mauselam* & *Sawa dam*, ad confluentem Tigris, Euphratis & So rat. *Abul. Pharaj.* Hanc urbem male cum *Baby lone* confundunt. *Scal.* III. Can. Falsius *Susas* in terpretatur *P. Venetus* I. 17. Hæc fuit imposte rum sedes Chalifarum Abbasidarum. Euro pæi eam *Baldach* corrupte nominant. Scal. v Emend. Temp.

Chalifatus dividitur in *Bagdad*, *Cairo wan* & Ægyptum, *Andalusiam* & Fez.

Vasta hæc Imperii Muslimici moles divis fuit in qvatuor partes sub Almansore.

CHALIFATUS BAGDAD.

Chalifatum *Bagdad* retinuerunt *Abbasidæ*.

I. Deficientibus Africanis & Hispanis sub Almansore *Abbasidæ* Chalifatum Bagdadensem retinuerunt, qvi paulo post defectione provinciarum admodum extenuatus fuit, ita ut Turcæ & Haitho seriem Chalifarum jam in *Harone* Reshid claudant, *Leunclav.* I. Nam sub Chalifa *Mutazzo* defecerunt *Dailami*, *Tabristani* & *Tzirtzani* ac paulo post *Ribi*. Jacub *Leys* condidit præpotens imperium per *Segistanam*, *Chorasanam*, *Kirmanam* & *Persiam*.
Ma-

Mavvaralnahhram invasit *Rafh* filius Nacer Samarcandæus, qvem *Abul Pharajus* vocat *Rapheum* Ebnol' Lith, Regia sede in *Bochara* collocata, qvod regnum à successoribus ejus valde dilatatum fuit adjectione *Chorasanæ*, *Tzirtzanæ* & *Tabristanæ*. Familia Regum dicebatur *Samanæa*, cui successerunt *Sebektekini*, qvorum familia condita fuit à qvodam *Sebektekino* Duce copiarum *Nuchi* Regis Mavvaralnahræ, cujus filius *Mahmud* se Regem *Indiæ* (partis nimirum ejus, nam maximam tenebant Reges Potanenses) *Chorasanæ* & *Mawaralnahhræ* fecit: postqvam *Ilech* Khan Samanæos evertisset circa A. Chr. cIↄ. ut ex *Texeira* in Tayacha & Kader patet. Magna horum *Sabutakinorum* per Indiam & Persiam potentia fuit eorumq; majestatem reliqvi Indiæ & Persiæ Reges colebant. Qvanqvam vero Turcæ sub *Togrulbek*, *Olarselan*, *Melicsha*, magnam Persiæ & Chorasanæ partem occuparint, tamen Sebutakini partim affinitate cum illis inita, partim armis Chorasanam & Persiam Bagdadum usqve sibi asseruerunt, idqve duravit usqve ad A. cIↄ LIII. qvo rex *Kozrao* omnibus in Persia amissis solam Indiam retinuit, eaqve paulo post à *Gaiateddino* Rege Potanensi octavo, spoliatus fuit: Qvem Cedrenus vocat *Muchumedem*, Persidis Sogdianæ Chorasmiorum, Oritanorum (hi sunt *Dailami* & regiones *Albegal*) & Mediæ Principem.

II. Nec defuerunt occasioni *Caramitæ* sive *Karmatiani* secta ex *Batynæis* originem ducens,

cens, qvi in tractu Susianæ sive *Cuseſtan* & *Cuſæ* Tyrannidem exercuerunt, late per Syriam & Arabiam formidabiles. Dux eorum vel alterius sectæ *Babecus* erat, de qvo *Abul Pharaj.*

III. Sed potentissimum fuit regnum *Syriæ* & *Ægypti* qvod A. Iↄ ccc LXIX. *Ahmed* filius Toluni à Turcomannis Rex creatus condidit. *Zacuth* apud Scal. III. Can. Non tamen verum est qvod dicunt, tum temporis Califatum in Ægypto constitutum; nam illi Reges initio agnoscebant Chalifatum Bagdanensium Majestatem ac nonnisi præfecti eorum dicebantur: deinde paulatim assumserunt titulum Regum & Sultanorum. *Chalifæ* autem non ante fuerunt qvam *Fatimidæ* Kairovvanenses Ægypto potirentur. *Tres* tantum ex familia *Tuluni* Imperatores in Ægypto fuerunt, *Achmed*, *Chamarawaih* sive Hamarujah, & *Harun* qvi A. Iↄ cccc IV. interfectus ultimus fuit Imperatorum *Tulunidarum* atqve hoc anno finem habuit dominium Tulunidarum. *Abul Pharajus.*

IV. Postea magis magisqve Chalifatus Bagdadensis in angustias redactus. Qvippe certatim *Dailami*, *Persæ*, *Kirmani*, *Iraci*, *Bagdadenses*, *Basrenses*, *Mesopotamii* Diarrebiæ, Diarbecræ, *Halebenses*, *Musulenses*, *Chorasmii*, *Tabristani*, *Isfahanenses*, *Hamadani*, *Hamurzani*, *Tzabii*, *Tzirzani*, *Nasibini*, *Singarenses*, *Tripolitani*, *Emessani*, *Batynæi* sive *Assassini*, *Hella*, *Antiochia*, *Schiaizira*, *Hulwan*, *Armenii*, *Hierosolyma* sive Terra Sancta, *Schiraz*, *Balbek*, *Ruha* & aliæ urbes ac provinciæ defecerunt; ita ut

Cha-

Chalifis nihil præter nudum titulum relinqveretur, omni ad Sultanos poteſtate trãslata.

V. Inter hæc regna qvæ ex ruinis *Bagdadenſis* Chalifatus orta ſunt, præcipue eminebant Regnum *Bagdadi*, qvod *Boytæ* ſive filii Boyæ, genus à priſcis Perſatum Regibus ducentes, fondiderunt. De cujus regni origine videndus *Abul Pharajus*, & progreſſu ac occupatione Bagdadi qvæ facta ab *Achmed* Muazzuddaula. Anno Iↄ cccc xlv. *Halebi*, cujus Reges *Mardaſitæ*, qvibus ſucceſſerunt ex poſteritate *Atabeg* Zingi, qvi Europæis *Sanguinus* Ajobitæ, qvorum primus Rex *Nuredin*, Europæis *Noradinus*, ejus filius *Saladinus* qvi Chalifatum Ægypti Fatimidis eripuit. Ultimus Chalifa ad *Ulakku* Chan Tartaro extinctus fuit A. cIↄ cc lx. *Mirk. Venet*. I. 6.

VI. *Chowareſmiorum* Regum Catalogum habuit *Schikardus*, qvi in præfatione *Tarich* meminit *Abuſchogæ*, *Abulmutaphari*, *Abulpharachi* & ſucceſſorum. Hujus regni prima fit mentio apud Abul Pharajium ad A. Iↄ cccc lxxxvii. ubi ita inqvit: *Eo anno obiit* Mamun *Ebn* Mohammed Chovvareſmi *Dominus*, *cui ſucceſſit in Imperio filius ipſius* Ali. Et: A. cIↄ xvi *interfectus eſt* Chovvareſmi Rex Abul. Abbas *Mamun*, & Chovvareſmi regnum obtinuit *Jaminoddaula*. A. cIↄ c lxxi. *Chowareſm* Schach *Arslan* Ebn *Akſar* obiit, *ſuccedente ei filio ipſius Soltan* Shah Mahmudo. *Contra qvem frater ejus* Alaodin Tacash *ope* Chatæorum *Regis* Chovvoraſmiam *obtinuit*. A. cIↄ cxcv. Cho-

vvaresm *Shah Bocharam* à Chatæis recepit. A
cIↃ cxcviii. *obiit* Chovvaresm *Shah Tocush* Ebn
Arssan, *eiqve in regno Chowaresmiæ successit filius ipsius* Kotboddin Mohammed *cognominatus* Alaoddin, *patris sui cognomine.* Hic est ille
Sultanus *Mohammed* Ebn Tocush Chorvvorasmiæ, cui bellum intulit *Zingis* Chan, ut
idem commemorat. Fugatus ex Chovvorasmia
Mohammed potitus est urbe *Gazna*, cum antea
maximam *Chorasanæ* partem & regnum *Bamianæ* possedisset. Expugnavit postea Zingis
Bocharam & *Samar*, *Candam*, *Balcham*, *Bamiyanum.* Soldanus *Mohammed* in *Chorasanam* secessit. Et successit filius *Galaloddinus*, qvi in
India & *Irak* auxilia contra *Mogulenses* contraxit ac in Syriam cum Chovvorasmiis confugit, ubi *Chelatum* expugnavit, provincias Soldano Ægypti subjectas miserè vastavit ac tandem A. cIↃ cc xxvi. à *Curdis* latronibus in montanis Amidæ interfectus fuit. Hic finis fuit
Chovvorasmiorum potentiæ. Habuerunt tamen adhuc suos principes, qvalis fuit *Gayerchanus* & in Mesopotamia sedes ab Ægypti
Soldanis assignatas possederunt. Sed iterum emerserunt *Chorasmii*, ac regionem & urbem
Zirzan occuparunt. Continuatio *Tyrii* III. 17.
in qva tempore *Timuri* circa A. cIↃ ccc LXX. regnavit *Hussein* Sofi, cui A. LXXIV. successit *Juseph*
Sophi, qvem Timur occidit ac urbem *Zirzan*
qvæ & *Chorasmia* dicebatur, diruit. Hæc igitur
est Chorasmia occidentalis. Nam *Arabsha* expresse dicit Chorasmiam fuisse ad occidentem

Ma-

Mavvaralnahræ.Unde Timur per viam *Asteraad* profectus est in Chorasmiam.

VII. Sed qvoniam scriptores, imprimis *Leunclavius* in Annalibus Turcicis admodum confuse ac erronee illam Chorasmiorum Tartaros fugientium in Persiam & Syriam irruptionem describunt, operæ pretium est apponere illa qvæ *Math.* Paris in vita Henric. III. Regis Angliæ *tradit* ad A.cIↄ ccXLIV. Ita igitur ille inqvit: *Dum* Tartari *partes Persidis qvasdam feraliter devastassent, qvidam cruentissimi homines confinia rubri maris inhabitantes & qvi de potestate sunt majori parte Soldani Babyloniæ, dicti* Choeresmini, *Tatarorum vitantes irruptiones & venientes ad Soldanum* Babyloniæ *locum habitationis instanter & acriter postulabant. Qvi eos contra* Christianos *in* Palæstinam *misit, ubi* Hierosolymam *invaserunt & miserabili strage affecerunt*, de qva ibidem prolixe agit. Idem refert A. XLV. captam à *Chorosminis* Damascum, & *expulso*, inqvit, *Soldano* Damasceno *ac in Orientalibus regionibus vix tuto latitante, ipsa civitas cum partibus adjacentibus*, Babylonicis *&* Chorasminis *est subjecta*. Sed ut ex eodem *Paris* patet, ad A. cIↄ ccXLVI. initio tantum erant *stipendiarii* Soldani Babyloniæ, mox cum A. XLVI. Soldanus Babyloniæ stipendia non solveret, eo deserto ad Soldanum Damasci concesserunt: *& dedit idem Soldanus* Damasci *in odium & perniciem* Babyloniorum *filiam suam nuptui Prin-*

cipi Chorasmiorum. *Et ex tunc Damasceni respirantes potentes Babylonios debellarunt adjutorio freti* Chorasminiorum. Idem tradit A. clↄcc XLVII. *Chorasminos* penitus deletos : *Et factum est*, inqvit, *ut de sub cœlo nomen eorum penitus deleretur, adeo qvod nec eorum vestigia apparuerunt.*

VIII. *Haitho* Armenus cap. XV. tradit Chorasmios post obitum *Belchiaroki*, in illa confusione Imperii Turciæ occupasse *Persiam* & creasse Regem *Ialaladdinum*. Ridet hoc *Leunclavius*, sed male. Nam *Texeira* in Califa *Nacer* expresse tradit, *Chorasmios* sub ejus Califatu venisse in Persiam & *Saljukios* vicisse ac oppressisse. Per *Saljukios* intelligit *Turcas* Persarum Soldanos, non vero *Saljukios* occidentales sive *Rumæos*. Qvanqvam *Haitho* cap. XV. Chorasmios etiam contra *Aladinum* Iconii & Sebastes Sultanum bellum gessisse tradat. Sed *Mirkond* Texeiræ diversum plane tradit de hoc Gelaladdino ab iis qvæ Abul Pharagius refert. Dicit enim ; *Gelaladdinum* ultimum Chorasmiorum Regem sub *Oktay* Kahon, in *Multan* Indiæ regno occisum fuisse. Qvomodo ergo copias paternas *Bagdadum* ducere potuit, si in *Multan* occisus ? Nisi cum *Haithone* Armeno statuere velimus ; *Bartatum* Gelaledini filium illum fuisse, qvi in Persiam venit, ac *Gelaledini* nomen assumsisse. *Leunclavius* totam hanc Chorasmiorum historiam fœdis erroribus contaminavit. Is *Muhammedem* Regem Chorasmiorum vocat *Curisemen*. Filium Curisemis

ſemis *Vgnan* Chan, de qvo tradit qvod patri ſucceſſerit, copias paternas Bagadaden verſus duxerit, urbem occuparit, incolas occiderit, regionem univerſam ſibi ſuisqve vindicarit. *Ugnan* Chan idem videtur eſſe nomen qvod Paulo Veneto *Uncam*. Abul Pharagio & Zacutho *Ungchan*. *Curiſemis* nomen expreſſum eſt ex vitioſa lectione nominis *Chowareſm*, qvod *regionis* non *Regis* eſt. Rex enim vocabatur *Muhammed*, ut dictum. Ei ſucceſſit *Gelaladdin*; huic ſecundum Haithonem *Bartat*, qvem vide de hac fortuna Chorasmiorum cap. xv. Qvod vero Math. *Paris* tradit, Sultanū *Damaſci* Choraſmios contra Babylonios evocaſſe, id continuatio Tyrii III. 17. de *Meledino* Sultano Ægypti, cui etiam Damaſcus parebat, intelligit.

IX. Ut igitur omnes hæ de Choraſmiis contradictiones tollantur, diſtingvenda eſt *antiqva* Choraſmia, qvam Haitho c. IV. deſcribit a *recentiori* qvæ *Zirzan* complectebatur & in qva *Choraſmii* adhuc tempore *Tamerlanis* regnarunt. Unde falſum eſt qvod Paris & alii tradunt, omnem Choraſmiorum memoriam deletam fuiſſe.

X. Qvapropter ita dilacerato Chalifarum *Abbaſidarum* Imperio, cum nihil niſi Jurisdictionem *Eccleſiaſticam* eamqve arbitrio & favore vel odio Sultanorum circumſcriptam retinerent, non eſt illis amplius locus in Chronologia Politica. Unde *Tarich* Schickardi poſteriores non recenſet; qvia *Domini* erant ſine *jurisdictione*. Nam non *domo* ſe tantū contine-

bant, in publico extra ſolennitatem *Ramadan* non viſi, ſed & manibus ſuis laborabant ex voto voluntario, ut ſolitudinis ac longi temporis tædia fallerent, qvod Rabbi *Benjamin* de ſui ævi Chalifa *Moſtazio* teſtatur, *eum feciſſe ſtoreas, illasqve in publico foro vendi curaſſe.*

XI. Deſinendum ergo eſt in *Arradis* ut ex Hiſtoria Saracenica patet & omittendi omnes Califæ usqve ad Moctafis. Annales Turcici *Leonclavii* deſinunt in Hatone *Raſid*; ſed male: aliqvot enim adhuc Califæ poſt eum Imperio potiti, usqve ad Arradin. Iterum autem emerſit eorum potentia A. cIɔ cxl. ſub *Almoktafi*, qvem *Tyrius* xvii. 10. vocat *maximum Saracenorum Principem &* Monarcham, *Califam* Baldacenſem. Agit autem de rebus anni cIɔ c xlviii. unde patet qvod non alium qvam Almoktaſium intelligat. Nam hic iterum potitus Imperio *Iracæ* & *Perſiæ* & poſt eum tres ſeqventes. Sed *Nacer* denuo à *Choraſmiis* ſub *Gelaladdino* & *Bartato* Bagdado & Perſia exutus, ut ex Leonclavio & aliis patet. *Gregorius* Abul Pharagius: Almoktafi *primus erat qvi ſolus in* Erako *fuit ſine* Soldano *& arbitrio ſuo exercitum & ſubditos ſuos rexit, ex qvo primum* Mamluci *in Chalifas imperium exercuerunt & à tempore Almoſtanſeri ad hunc usqve diem.* Vide etiam Benjaminem in Itinerario, & ad illum notas l'Empereurii, ubi tamen errores in annis Hegiræ committit.

Cha-

Chalifatus *Andalusiæ* in viginti regna dilaceratur.

I. A. IↃ CC LVI. *Muavias* ex familia *Ommiæ* Chalifa & Amirelmumenina *Hispaniæ*, qvam Arabes *Andalusiam* vocant, factus fuit. *Elmacinus.* Sed Hispani scriptores ab *Abdurrhaman* demum Chalifatum Andalusiæ auspicantur, qvibus ut domesticis major fides qvam Elmacino debetur, qvem constat ex Chronologia minus certam earum rerum notitiam habuisse. Atqve ab hoc tempore *Cismarini* ab *Ultramarinis* Arabibus separati sunt. *Roder.* Tolet. 18. qvi tamen *Muaviæ* nullam mentionem facit, vel qvia non diu regnavit, vel qvia nondum publice titulum Chalifæ assumserat. Ex hoc *Muaviæ* vel *Ommiadum*, qvos Elmacinus *Amawæos* vncat, nomine, Latini Mauros Hispaniæ *Moabitas* vocarunt. Sic in Calixti II. Papæ Rom. apud Marianam x. Hist. Hisp. 13. literis legitur: *Irruentibus Mauris* seu *Moabitis*.

II. Primus *Abdurrhaman* Adal *Muaviæ* filius, *Hispali, Corduba, Toleto* captis & regno Andalusiæ confirmato, *Chalifam* se ac *Amirelmumenina* vocavit, sede Imperii *Cordubæ* collocata. *Elmac. Tolet.* 19. Vazæus: *Abderrhamen occiso* Juseph *se Miramolinum Hispaniæ & Regem Cordubæ appellari jussit. Atqve hoc primum tempore Hispania Miramolino Babylonio subjecta & vectigalis esse desiit Anno Arabum* 142. *secundum Toletanum, Christi* IↃ CC LX. *secundum Rasen A. Arab.* 138.

III. *Hischjam* subegit *Girundam* & *Narbonam* ac Christianos horum locorum coëgit humeris ac vehiculis onera à Narbona Cordubam usqve ferre. In hæc tempora incidit fabulosa illa expeditio *Caroli* Magni in Hispaniam descripta à Joh. Turpino. Fingit is Regem Africanum *Aigolandum*, qvi totam Hispaniam subegerit. Ejus socios facit *Tessephinum* Arabum, *Vrabellum* Alexandriæ, *Actitum* Bugiæ, *Ospinum* Algarviæ, *Facinum* Barbariæ, *Alin* Malclos (Malagæ) *Alphinorgeum* Majoricæ, *Manuon* Meccæ, *Ebraim* Siciliæ, *Altumajor* Cordubæ Reges Qvæ omnia gerris Siculis vaniora sunt. Qvemadmodum etiam *Benjamin* Tudelensis in Itinerario nugatur de *Pipino* patre Caroli, qvod primo omnium Hispanias Ismaëlitis ereptas sibi subjugaverit.

IV. *Abdurrhanam* factionibus in fide Politia sublatis & *Septa* Africæ capta dictus fuit *Nasirlidinilla* & Amiramomeni. *Rod.* Tolet. cap. 30. Sed qvod *Elmacinus* dicit primum hunc dictum fuisse Imperatorem fidelium, id pugnat cum *Rod.* Tolet. cap. 18. qvi tradit Abdurrhamanem primum jam ita dictum. Hic est ultimus Rex Hispaniæ, cujus Elmacinus meminit; post eum nihil se de iis intellexisse refert; defiisse autem Ommiadas florere in Hispania circa A. Arab cccc. Ch. cIↃ IX. Luitprandus I. Hist. I & v. 4. tradit Saracenos qvi Fraxinetum in Italia tenuerunt fuisse tributarios Abderrhamenis Regis Cordubæ. Idem tradit author Annalium de rebus Ludovici

Pii

Pii ad A.Ch. IↃ CCCC XXVI. *Isen* Almuhayatbilla *Conimbricam* cepit, qvæ exinde fuit deserta septem annis, postea à Saracenis instaurata & possessa LXX. annis. *Vasæus.*

V. Post hæc tempora *Chalifatus* Andalusiæ intestinis dissidiis corruit ac dilaceratus fuit circa A. cIↃ. Tum enim miræ inter *Chalifas* confusiones, qva occasione *præfecti* provinciarum & civitatum Regios titulos assumserunt. Ita varia per Hispaniam regna caput supra Chalifatum extulere, qvorum nomina hæc reperiuntur: *Saragossæ, Balaqver, Montionis, Barbastri, Fragæ, Albarracini, Dianii, Tudelæ, Majoricæ, Oscæ, Toleti, Murciæ, Almeriæ, Pacis Augustæ, Portugalliæ, Seviliæ, Cordubæ, Granadæ* & *Ilerdæ, Valentiæ.* Ex his præcipua fuerunt regna *Saragossæ, Toleti, Seviliæ, Cordubæ* & *Granadæ.* De qvibus regnis *Mariana VIII. numerum horum regnorum & nomina ac tempora Regum inire operæ pretium non est, ac ne facultas qvidem.*

VI. Regnum *Saragossæ* inter hæc Saracenica per Hispaniam, antiqvissimum & primum fuit. Primum ejus Regem Hieronymus *Blanca* Tomo III. Rerum Hispan. facit *Ibnibalam* & inde longam seriem usqve ad ultimum *Almohazen* recenset. Et certe *Muza* Aben Hazni ea fuit potentia ut se Emirelmumenina appellaverit. Sed Rod. *Toletanus* cap. 48. regnum Saragossæ auspicatur à *Mundiro* filio *Hyahye.* Ita etiam *Mariana* X. Rer. Hisp. 7. & Indiculus Rerum ab Aragoniis gestarum qvi extat

Tomo

Tomo III. Rerum Hispan. testatur Mundirum circa A. CIↃ IX. primum Regem Saragossæ fuisse, priores tantum præfectos.

VII. Regnum *Granadæ* ita exortum fuit. *Bedis* Habudi filius relicta Corduba civitatem ad S. Josephi turrim in *Alcacaba* fundavit & ad S. Christophori regiam posuit, statua eqvestri ex ære in summo colle erecta cum lance à clypeo & hac inscriptione: *Bedis* Aben Habud sapiens edicit hinc *Andalusiam* defendendam esse. Ab uxoris ejus nomine, qvæ *Nahata* dicebatur, & voce *Garb* qvæ occasum significat, nomen urbi Garbnahata inditum. Nam Mauri pro *Granada* dicunt *Garnata*. Insigne urbi regnoqve malum granatum datum. *Thuan*. XLVI. *Habud* videtur esse ille qvem R. David Ganz vocat *Hebos* Regem Granadæ.

Chalifatus *Fessæ* & *Andalusiæ* coalescunt.

I. *Chalifatum* Fezzanum in Mauritania A. IↃ CC LXXXVIII constituit. *Idris* fil. Abdallæ, fil. Al *Huseini* fil. Al *Haseni*, fil. *Alis*, inauguratus in urbe *VValila* Jovis 7. Rabiæ prioris. A. H. CLXXII. Hujus posteritas annis fere CL. imperium tenuit. *Leo*. *Idris II*. *Fezzam* struxit ibiqve sedem Chalifatus posuit, qvæ à Saracenis *aula Occidentalis* dicta fuit. *Thuan*. VII. Regnum *Haresgolæ* tenuit alius qvidam Idris avunculus Idris II. cujus posteri regnum illud tenuerunt annos CXX. destructum fuit regnum *Haresgolæ* à qvodam Caryennæ Pontifice. Fuit & aliud

ad regnum *Tegdemt* qvod tenuit patruus Idris II. cujus familia regnavit annos CL. & totidem destructum est à Pontifice Cairovvanæ A. Ch. Iↄ cccc LXXV. ut *Leo* tradit.

II. Deinde secuta est multorum hæreticorum & principum rebellio, qvorum nonnulli Principem *Granadensem* in Bætica, alii *Carvani* dominos in auxilium vocarunt. Sed qvidam *Carvani* Pontifex totam regionem occupavit: postea Rex *Cordubensis* cuncta usqve ad fines Zabæ domuit.

III. Circa A. Iↄ cccc XXXIV. qvidam concionator hæreticus *Chemin* Mennal Fessanos ad rebellionem contra *Chalifam* concitavit. Tandem res ita composita fuit ut Chalifa *Fessam*, Chemin Mennal *Temesnam* retineret. Tenuit hic *Mennal* imperium annis XXXV. & ejus posteri annis fere centum: postea à *Juseffo* Tessefini filio deleti sunt. *Leo* Afr. III.

IV. Regnarunt *Fessæ* ex familia *Idris* XIV. ultimus fuit *Alhasen*, qvi occisus fuit mense Ziumadæ prioris A. H. 375. consilio *Hasjami* Mubbeidæ, qvi *Zeiram* filium Athiæ Zenatæum ad Imperium Mauritaniæ concitavit. Circa A. Iↄ cccc LXX. *Balharabus* Miramolimus Africæ fuit, cui *Rhasis* Medicus sua commentaria inscripsit. *Mariana* VIII. 8. Resendius eum *Dalharab* vocat. Videtur hic fuisse Pontifex sive Chalifa *Cairowanæ*. Sic circa A. Iↄ cccc. ex familia *Mecnasa* regnavit Almotaraph *Rod.* Toletanus IV. Hist. Hisp. 21. Sed Mariana Almotaraphum non nisi Ducem Regis Mauritaniæ facit.

V.

V. Igitur A. Iↄ cccc lxxxv. *Zenatæi* Chalifatum & Imperium Mauritaniæ obtinuerunt. *Duæ* autem Zenatæorum familiæ ordine Imperium occuparunt. Prima fuit *Mecnasa*, secunda *Magraoa*, qvam paulo post *Lautunii* pepulerunt. Cum enim duo fratres de regno Fessano contenderent, alter ex iis, ut in pace regnarent, Novam Fessam lxxx cIↄ. domum capacem veteri contiguam & muro tantum discretam condidit & ita duo fratres eorumqve successores per centum annos, unus in *Veteri*, alter in *Nova* Fessa regnarunt. Tandem *Iuseph* Tessefini filius *Almoravidum* Rex, arbiter inter diffidentes lectus utrumq; occidit ac solo æqvatis muris, pontibusq; ex duabus unam urbem fecit. *Leo III.* Ex familia *Magraoa* circa A. cIↄ xxx. regnavit *Vnes*, cui successit *Cina* & huic A. cIↄ xxxv. *Buccharis*. Volaterranus II. *Geograph.* Tunetani tum qvoqve Reges suos habuerunt. Refert enim *Volaterranus* in Geographia A. cIↄ xxx. Pisanos cepisse Carthaginem & Regem ejus Romam duxisse, qvem Christianum factum *Papa* Diademate cinxerit & in regnum remiserit.

VI. Post *Zenatæos* Imperium Mauritaniæ occuparunt *Lontunii* dicti *Almoravidæ*. Fuerunt autem *Lontunii* gens Barbara, qvorum regnum ad montem Atlantem A. cIↄ lii. invasit *Abul* Tessefin, *Tolet.* 47. *Fazell.* Dec. II. vi. Hujus filius *Juseph*, pulsa Zenatæorum familia *Magraoa*, sedem Imperii in urbe *Marucco* à se recens condita collocavit. Hic Arabes

bés qvi inde usqve à temporibus *Muazzi* Cha-
lifæ Ægyptii Africam prædæ habuerant, lon-
ge lateqve usqve ad Ægypti terminos domuit
ac regna *Cairawanæ* aliaqve prifcis Dominis
reftituit. *Mahdiam* delevit. *Leo* Afr. III.

VII. Ita cum *Jufeph* Teffefin, *Almoravidum* Rex, totam Africam ad Ægypti fines & ipfos Nigritas ac Libyes interiores fibi fubjeciffet, Reges *Tuneti*, *Bugiæ*, *Tremezeni*, *Carvennæ* aliosqve tributarios feciffet; expeditionem in *Hifpaniam* tum mifere in multa regna diftractam difcordemqve fufcepit ac A. CIↃ XCI. Regibus *Cordubæ*, *Andalufiæ*, *Valentiæ*, *Saragoffæ*, *Murciæ*, *Almeriæ*, *Granadæ*, & qvicqvid de Chalifatu Ommiadum reftabat, fubactis, Monarcha *Cifmarinus* & *Ultramarinus* factus eft, *Rhod.* Tol. 48. Fuit circa A. CIↃ C XXXIX. qvidam *Ifmarius*, qvem Duartus Nonius Tomo II. Rer. Hifpan. etiam *Ifmaelem* vocatum fuiffe fcribit, magnæ Africæ partis Bæticæqve Rex, qvem exercitu qvadringentorum millium (forte qvadraginta) bellum Alfonfo Lufitaniæ Regi intuliffe fcribit *Rofendius* IV. Antiq. Lufit. Ex eodem patet hunc Ifmarium Almoravidam fuiffe ex familia *Halis* Regis Maroccani, qvi procul dubio Abrahamo tum ab Almohadis everfo in parte regni fucceffit ac Africa pulfus in Hifpaniam arma convertit.

VIII. *Almoravidis* in Chalifatu Mauritaniæ & Hifpaniæ fuccefferunt *Almohadæ* A. CIↃ C XXXIX. Conditor hujus familiæ fuit qvidam *Abdalla* cognomine *Elmahadi*, Ludimagifter & con-

concionator, qvi se Vatem ex Muhammedis posteritate jactabat. Is initio cum *Hargiis* qvi ex *Musmudarum* gente sunt, consortio, debellato *Abrahamo* Almoravidarum Imperatore & *Orani* ad spontaneum præcipitium adacto, brevi mortuus Imperium *Abdulmumeni* reliqvit, qvi capto Marocco *Josephum* ultimum Almoravidarum jugulavit. *Thuan.* VII. & omnes *Luntunios* Africa ejecit & tota *Africa* à Messa ad Tripolin, in longitudinem xc. in latitudinem xv. dierum itinere, præterea tota *Hispania*, qvæ in Maurorum potestate erat, occupatis. *Leo* II. Ejus tempore in Hispania Saracenorum Reges fuerunt *Abephandit*, *Zaphadola* Rex Rondæ. *Mariana.* & Rex *Lupus*. Lucas *Tudensis.* Rex *Cordubæ* fuit *Abengamia.* Tomo III. Hispan.

IX. Jacobus *Almansor* Tuneta regno ejectis *Abdaleciti* hæredibus Bugiam occupavit. Ita *Almohadæ* Africam & Hispaniam à Tarifa ad Arragoniam cum bona Castellæ ac Portugalliæ parte obtinuerunt, ac sub *Jacobo* omnium amplissimum in Occidente Imperium condiderunt. Arabum magnam partem secum in Mauritaniam duxerunt & iis *Duccalam*, *Azgaram* ac *Numidiam* habitandas dederunt. *Leo* I. & II.

X. *Almohadum* potentia collapsa fuit circa A. cIↄ cc x. Cum Muhammed *Ennasir*, qvem Matth. Paris vocat *Admiralium* Murmelinum Regem Magnum Africæ, Marocchiæ & Hispaniæ, Rogerus *Hoveden* in Hist. Angl. cor-

orrupte *Bojac* Almiramisi sive Almiramimo-
i, in Hispania à Christianis ad Navas *Tolosa-
as* victus fuisset. Decem is reliqverat filios,
qvi inter se discordes præfectis Provinciarum
ebellandi occasionem præbuerunt. Ultimus
'ezzæ Rex fuit *Abu Dubusius*, sub qvo Marinei
'ezza potiti. *Henninges.*

XI. *Qvatuor* autem præcipua regna ex hac
Almohadum Imperii destructione enata sunt,
Tremesenum, *Tunetanum*, *Fessanum* & *Grana-
lense*. *Tremezenum* sive *Teleusinum* regnum
olim tenuit qvidam Beni*Habdul* Guad ex stir-
e *Magroa*, cujus successores per ccc. annos re-
gnarunt, usqve dum post mortem Muhamme-
lis Ennasir *Ghamsar*, qvem Hispani scripto-
es *Gomoransa* vocant. *Mariana* XIII. 14. *Thua-
nus* VII. *Gamarazanum*, Zeyeni filius ex *San-
nagiis* & *Magroa* stirpe eo potiretur, cujus po-
teri *Benizeyni* sunt appellati. Ex hac *Beniceyc-
norum* familia X. Reges per ccxxx. annos re-
gnarunt perpetuis bellis & cladibus à Mere-
nis Fessæ regnantibus exercitati, adeo ut ex de-
cem illis Regibus qvi *Zeyeno* successerunt,
nunc hic interfectus, ille captus, alius regno
expulsus & fugatus sit. Circa A. cIↃ ccc xxx.
Botexefinius fuit Rex Tremezeni. *Mariana*
XVI. I. Bohamon *Abdalla* Rex Tremezenis cir-
ca A. cIↃ ccc LX. commemoratur Tomo III.
Rer. Hispan. qvo tempore peculiares Reges
fuerunt *Constantinæ*, *Bugiæ*, *Tuneti*. Nihilo-
minus regnum *Teleusinum* penes hanc famili-
am mansit & tandem per cxx. fere annos nul-
lum

lum omnino bellum contra qvemqvam gessit, nisi qvod ab *Abu Ferez* & ejus filio *Hutmeno* Tuneti Regibus usqve ad obitum Hutmeni tributarium factum est. Abnabdilla *Abuchemmu* Teleusini regnavit tempore Ferdinandi & Caroli V. eo expulso *Abuzeyenus* à Carolo V. amicus & socius appellatus. *Jovius* XXXIII. Leoni *Habdulla*, qvo interfecto regnum Horuccio *Barbarossæ* cessit. *Oran* A. cIↄ Iↄ VII. à Ferdinando Rege Hisp. capta. *Leo* I. II. IV.

XII. *Tunetanum* regnum *Muleasses* apud Jovium XLIV. à *Chorrea* familia per 954. annos non interrupta serie possessum fuisse jactat, id qvod splendidum vel *Muleassis* vel *Jovii* mendacium est, sic enim initium ejus caderet in A. Ch. Iↄ C. Id certius in direptione arcis Tunetanæ A. cIↄ Iↄ XXXV. libros Historicos Regum Tunetanorum periisse, ut idem *Muleasses* apud *Jovium* XXXIV. conqveritur. Alii originem Tunetani regni ita referunt. Imperante in Africa & Ægypto *Caino* Califa defecit qvidam *Abenchit* & Cairovvanam occupavit. Eo in acie cæso duo ipsius filii *Bugiam* ac *Tunetum* occuparunt & sub protectione *Almoravidum* qviete tenuerunt. Hos *Almohadæ* expulerunt. Tum iterum Arabes *Tunetum* occuparunt & cuidam *Abu Haf* regnum ea conditione dederunt, ut ipsi dimidiam census & proventuum partem haberent. Contra eos cum classe missus Beni *Habdul* Gvadi ex stirpe Magroa, Sevillensis, qvem *Thuanus* VII. Abdul Hedium vocat, qvi turbis compositis præfe-

ræfecturam Tuneti obtinuit & ad filium ſu-
m *Zachariam* transmiſit, qvi arce ac templo
uneti ſtructis, tributa *Tripolin* usqve & lon-
e verſus meridiem exegit, cui *Abrahamus*
ius ſucceſſit. Qvi intellecta *Almohadum*
ade, *Merinis* amplius parere dedignatus, Te-
uſino expugnato & fœdere cum *Merino* ini-
, *Tuneti* & *Africæ* Rex ſalutatus ac regio
iademate tituloqve *Muley* ornatus fuit. Ma-
ıa autem Tunetanorum Regum per Africam
ıthoritas fuit & ab iis ſacra omnia ac jura
tebantur. Sub eorum ditione etiam *Car-
gna* ſive *Curubis* recenſebatur, & qvanqvam
llapſa Chalifarum authoritate, religionis
men ac Sacrorũ veneranda ſedes erat, ideo-
e libera & immunis, in qva fato functi
aurorum & Numidarum proceres vel è lon-
ſſimo terrarum tractu tumulantur, qvod
imas eorum, qvorum oſſa in tam Sacroſan-
o loco cubant, efficacius ſuperis commen-
ri ſacerdotum precibus exiſtimant. *Jovius*
& XXXIII. Sub hoc primo Rege *Abrahamo*
bs Tunetum maxima incrementa cepit. *Fa-
ll.* Dec. II. lib. VI. Huic ſucceſſerunt Muley
laces, cujus filius fuit *Bujahia* Zacharias,
i ab *Almiriis* Raxendiis longe cognationem
petebat. T. III. Rer. Hiſp. à qvo XXXV. Reges
r annos CCCCL. ad *Muhammedem* Mule Aſſis
trem regnaſſe *Thuanus* VII. tradit, qvod
udqvaqvam verum eſſe poteſt. Nam *Bula-
s* demum poſt A. CIↃ CC. regnavit: non igitur
CCL. anni ad Muleaſſem effluere potuerunt.
Qvi

Qvi autem successerint Reges post Mule *Bulaben* certa serie tradi non potest. *Fazellus* Dec. II. lib. VI. Catalogum Regum Tunetanorum habet, sed mutilum & corruptum, & ex eo Ubbo Emmius ac alii. Muleus *Ostanse* vocatur ille Rex Tunetanus contra qvem Ludovicus IX. Sanctus Rex Galliæ in Africam profectus fuit. Contigit hæc expeditio circa A. cIↃ CC LXX. Nomen *Ostanse* sine dubio corruptum. Forte *Osman* fuit. Mulei *Busares*, qvem Leo Abu *Feruz*, Mariana *Mirabusarem* vocat, & rectius *Bufferícium*, ac *Abufericium* vocat XXXI. 5. XXIX. 22. Teleusinios Reges *Zeignenses* sibi subjecit ac tributarios fecit. Ab hoc Abu Feruz usqve ad Mule *Hassan* Tuneti XXXII Reges regnarunt. *Luccari* IV. Annal. Raguf. contra hunc Abuferum sive Bopherium bellum concessit *Alfonsus* Rex Neapolis teste Panormitano. A. cIↃ CCCC XXX. Divisit Abu *Ferus* regnum pro numero filiorum in tres partes, *Biledurgerid*, *Tunetum* & *Bugiam*. Bugiæ regnum obtinuit *Habdulaziz*, in cujus potestatem etiam *Algesira* pervenit. *Thuan.* CXXXVI Huic *Habdulaziz* successerunt *Abdalla* & *Abdurrhamel*, sub qvo à Ferdinando Rege Hispaniæ, capta per Petrum Navarrum A. cIↃ IↃ VIII. *Bugia*, & *Orani* regno exutus est. Algezirenses ne & ipsi præda Christianornm fierent, Regem crearunt Selimum *Eutemi* Principem Alarbum, qvem occidit *Horuccius* pirata, cui frater *Chairadin* sive Hariadenus *Barbarossa* successit. *Leunclav.* Tuneti regnum obtinuit

Hutmen.

Hutmen. *Ghistelle* VIII. Itiner. 29. *Ottominus*. Qvi etiam fratre *Hammaro* victo, *Biledulgerid* recuperavit. Ejus filius *Abubecr* in arce Tripolitana à nepote suo interfectus fuit, qvi se Regem *Tripolis* constituit. Eum in prælio qvidam *Abdulmumen* occidit & regnum Tripolis occupavit, cui successit filius *Zaccharias*, huic *Mucamen* filius Hesseni, huic expulso civis qvidam regnum urbis *Tripolis* arripuit, qvo interfecto nobilis qvidam regnavit, sub qvo Petrus Navarrus Tripolin cepit. *Leo*. Sub *Muleasse* regnum Tunetanum intestinis & externis bellis gravissime concussum, cum hinc *Carolus* V. & *Phil*. II. inde *Solimannus* & *Solimus* ad se pertraherent. Tandem A. cIɔ Iɔ LXXIV. *Turcæ* Tunetanum Regnum in provinciæ formam redegerunt, *Gerbe* etiam & *Carvenna*, qvæ proprios sibi inter illas turbas Reges sive *Schechios* elegerant, expugnatis. Commune nomen Regum Tunetanorum fuit *Moula*, vel *Mulej*, qvod nomen interdum absolute illis Regibus tribuitur; ut, cum *Mariana* ad A. cIɔ CCC XXIII. refert, *Mulejum* Tunetanum Regem tum fuisse. Hist. Hisp. XX. 13.

XIII. *Granadense* regnum ita exortum fuit. Cum Mauri ad Saltus Pyrenæos sub Muhammede *Emasir* A. cIɔ CC II. ingenti prælio victi essent, per Iɔ C. fere passuum cIɔ. fugientes ad montes Bæticæ *Alpuxarras* venerunt, ex qvorum jugis altisqve rupibus velut propugnaculis ingentia saxa in Christianos devolverunt. Qvi longa obsidione fessi cum di-

scessissent, Mauri ex montibus in campos descenderunt, & cum multis aliis qvi ex Africa trajiciebant, conjuncti, *Granadam* urbem & totum illum tractum occuparunt. Ludov. *Marineus* de rebus Hispan. xx. Emerserunt tum complura Maurorum per Hispaniam regna, *Valentiæ, Cordubæ, Sebiliæ, Majoricæ, Murciæ, Nieblæ, Badalonzii, Jabeni* & forte plura alia qvæ brevi extincta sunt, ita ut unicum tantum *Granadæ* regnum Mauris remanserit. Regnorum *Badalonzii* (forte Badajoz) & *Jebeni* meminit Math. Vossius in Annal. Holl. ad A. cIↃ CC XVII. *Valentia* capta fuit A. cIↃ CC XXXVIII. *Majorica* cujus Rex *Retabohig* A. cIↃ CC XXX. à *Jacobo* Rege Aragoniæ: *Corduba* A. cIↃ CC XXXVI. *Sebilia* A. cIↃ CC XLVIII. à *Ferdinando* Rege Castellæ: *Murcia* A. cIↃ CC XL. ab eodem: ita tamen ut *Hudiel* & *Mohammed* regnum sub tributo retinerent.

XIV. Primus *Abenbut* cognomine *Rex virtutis*, teste Luca Tudelensi; R. Davidi Ganz *Hebos*, nisi tamen pro eo Habud filius Bedis intelligatur, de qvo ex Leone Afro *Thuanus* VII. intellecta illa fatali post mortem Muhammedis *Ennasir* Imperii destructione *Almohadis* penitus Hispania pulsis, *Andalusiæ* Regem se fecit, sede *Almeria* posita. *Thuan.* XXXVI. Eo per Ferdinandum Sanctium interfecto, *Granadenses* Regem crearunt Muhammedem *Abamar*, cujus posteritas longa serie regnavit. Sedes regni Andalusiæ fuit *Granada*. Insignia Regia, Castellum, vexillum & duo serpentum

capi-

capita, qvæ Ferdinandus Sanctius Alhamari dedit. *Thuan.*XXXVIII. Sub his Maurorum Regibus *Granada* adeo crevit ut LX. cIɔ domum complecteretur & stupendæ magnitudinis regias arces *Alhambram* & *Albaicinum*. Circa A. cIɔ ccc xxxIII. Rex fuit *Juseph* Bulhagix, qvem *Carolus* IV. Imp. in vita sua qvæ inter Bohemicarum rerum scriptores Freheri extat, vocat *Peragatium*. Hic *Albacinum* muro cinxit & *Alhambram* struxit. *Thuan.* XLVI. Eodem tempore *Abomelicus* fuit Rex *Algeziræ*, *Rondæ* & *Gibraltar*. Atqve hoc est initium regni *Gibraltar* & *Algeziræ*. Mariana XXIII. 4.

XV. Tandem cum adeo inter se discordaret Regum Maurorum familia, ut pater, filii, fratres mutuo se pellerent & in urbe Granada *tres* simul Reges totidemqve diversæ regiæ, *Alhambra*, *Albaicin* & *Alcasaba* essent, ipsum deinde regnum in duas partes scissum, *Ferdinandus* & *Izabella* Granadam obsederunt ac A. cIɔ cccc XCII. expugnarunt, ultimo Rege *Abu Abdalla*, qvem *Thuanus* VII. vocat *Zagoinum*, in Africam ad Regem Telmesinum exutum concedente. Atqve hic fuit finis Maurorum in Hispania dominationis.

Fessam & Marucco post Merinos & Oatassenes *Scheriphii tenent.*

I. *Fessæ* ac *Marucco* regnum inter defectiones Maurorum & Arabum Hispaniensium ac Africanorum, pulsa Abdulmumenis posteritate sive *Almokadinis*, occuparunt Bani *Marini*

rini ex *Zenetorum* ſtirpe prognati,qvi illud per CLXXVII. annos obtinuerunt. Ab A. H. Iↄ c LXVIII. ad A.H. Iↄ cc LXXXV. *Leo* II. Sedes regni initio *Tarudantum*, inde *Marucco*, tandem *Feſſa:* & ab eo tempore Marucco paulatim deſerta & in vaſtitatem redacta fuit. Initio Maroccani peculiares Reges habuerunt, qvales commemorantur *Almorcanda* & *Budehuſius*, qvem Jacobus Aben Juſeph Merinus evertit. Et hic *Jacob* Aben Juſeph totam Africam, excepto *Tunetano* & *Teleuſinio* regno, obtinuit, *Mariana* teſte. Sæpe tamen Maroccani rebelles facti peculiares iterum Reges crearunt, qvalis circa A. cIↄ cc xc. *Muhammed*, Volaterrano II. Geogr. commemoratur. Eodem tempore fuit *Joſeph* ſive Ben Juſeph Rex Marocci apud Marianam, qvem Volaterranus corrupte vocat *Benyriſaph*.

II. Diſtingvendum eſt inter *Principatum* Merinenſium & inter *regnum*. Principatus jam cœpit circa A. cIↄ cc x. poſt caſum Almóhadarum, in *Buccar* Merino *Mariana* XIII. 14. & continuatus fuit in *Hiaia* & *Jacubo* Ibn Juſuf ſecundum *Marianam* XIII. 14. ſive *Jacobo* filio *Habdulach* ſecundum *Leonem* Afrum, qvi ita de eo loqvitur: Habdulah *primus Marinorum Princeps Mauritaniæ atqve reliqvarum regionum illarum ſibi imperium uſurpavit. Qvatuor reliqvit filios, inter qvos* Habdulach *regiones diſtribuit, nimirum* Abubder, Abujehia, Abuſaid, *&* Jacobum. *Hic poſtea propter devictum* Muachidin, *Maroccorum Regem atqve expu-*

expugnatum Maroccum in Regem electus fuit. Integra Regum Marinorum series non extat apud Leonem vel alios. Aliqvi enim subinde deficiunt. Meminit *Leo* Regis *Abutinam*, sed non indicat tempus. Ubi autem sit defectus, hinc intelligi potest. Primns Marinorum Rex est *Jacub* filius *Habdulach* sive *Jusufi*. Qvartus *Abulhesen*. Abu*henon* est qvintus Marinorum. *Leo* Albo*hacen* nonus. *Mariana* XVI. I. Abusaid decimus tertius. *Leo*. per errorem vox *decimus* omissa, ut ex contextu patet. Ultimus fuit *Abdulla*.

III. Primus igitur ex *Merinis* Rex fuit *Jacubus* Abdulaca sive Abdalla. Hic tertiam sive novam *Fessam* construxit, qvæ paulo remotior & VIII. cIↃ. focorum capit. *Leo*. II. III. Circa A. cIↃ CCC LX. Rex Fezæ fuit *Mahomad* filius Abdurrhamenis, & circa cIↃ CCC LXX. *Abaifer* Abdalaziz Tomo III. Rer. *Hisp*. Abu *Hesen* Leoni IV. Tomo III. Rerum Hispanicarum Albohasen & Maurusiorum & Tremezensis Rex, Andreæ Resendio de Antiq. Eboræ cap. XVI. nomine gentili Aben *Marinus*, Duarto Nonio Tomo II. rerum Hisp. *Hali* Boacen Aben Marin. victo & capto Mule *Bulabe* Tunetum, Bi-edulgerid, Tremezen regno suo adjecit. Tripolin à Genuensibus captam auro redemit: Fessæ sumtuosissimum collegium exstruxit. Contra eum rebellis factus Abu *Henun* in Africa *Fezam*, in Hispania *Rondam* & *Algeziram* occupavit A. cIↃ CCC XL IX. & circa A. cIↃ CCC V. Rex Africæ factus fuit. Abu *Selim* Leoni V.

Abu *Celem* Thuano VII. cum Muley Bulaben carcere liberasset, ab eo Tuneto, Tripoli, Biledulgerid exutus fuit. *Said* sive Abu *Sahid* Duarto, Nonio Tomo II. Rer. Hisp. *Sala* Aben *Sala*, sub qvo *Johannes* I. Rex Portugalliæ Septam A. CIↃ CCCC XV. cepit. *Abu Sahido* confosso, regnum Fessæ per octo annos Rege caruit, donec *Abdulacus* ultimus ex familia Merinensium successit; qvo per *Scheriphium* A. CIↃ CCC LXXX. interfecto, ultor cædis Arzillæ præfectus, ex familia *Qvattas* sive *Oattas*, regnum ad *Oatassenos* transtulit.

IV. Sub his *Oatassenis* regnum à præfectis passim deficientibus dilaceratum dissipatumqve fuit. Reguli illi, qvorum certus numerus iniri non potest, dicebantur *Schechi*. *Jovius* XXXIII. ex qvibus præcipui fuerunt *Heloti*, *Heæ*, *Azaphi*. *Azaphum* qvidam ex *Farchone* originem trahentes occuparunt. Circa A. CIↃ CCCC XC. Rex *Azaphi* fuit *Abdurrhamam*, qvo occiso urbs seditionibus agitata A. CIↃ IↃ XII. in Lusitanorum potestatem venit. *Leo* II. In provincia *Hea* qvidam *Homar* Seyef, structa arce *Culeihat Elmuridin* Tyrannidem invasit. Eum nepos excepit.

V. Regnum *Maroccanum* invasit *Nacer* Buxentusius. *Fessam* retinebant Oatasseni, qvi sicut potentia & autoritate cæteris superiores erant, ita etiam plerosqve illos Regulos tributarios habuerunt. A. CIↃ IↃ XII. *Haminæos* principes potentissimos domuerunt ac multas urbes rebelles recuperarunt. Ultimus Oatasse-

norum

norum fuit *Hamed*, qvo everso *Scheriphii* totius Mauritaniæ Imperium obtinuerunt. Familiæ *Scherifiorum* hæc fuit origo. Sub Mahummede *Oatasseno* qvidam *Hascenes* Sceriph prætextu belli contra Portugallos & defendendæ religionis Principatum *Daræ*, *Susæ*, *Tarudanti*, obtinuerat. Ejus duo filii *Hamed* & *Mahamed* iisdem insistentes vestigiis everso per fraudem *Nacer* Buxentusio; regnum Marocco invasere, sed discordes facti id inter se diviserunt, ita ut *Hamed* Maroccum ad Septentrionales provincias cum Tafileto, *Muhammed* Susiam & regiones ultra Atlantem versus meridiem; ille dignitate primus, hic secundus esset. Tandem Muhammed *Scherifius* & fratre & Hamed *Oatassene* remotis solus regnum Fess & Marocco obtinuit A. cIↄ Iↄ XLVIII. ac Dynastiam *Scherifiorum* condidit. De cujus familiæ intestinis ac exteris Bellis prolixe *Thuanus* VII.XX.LVII.LXV. CXXIX.

Nigritania in *qvindecim* regna dividitur.

I. *Nigritaniam* vocamus regiones ad fluvios *Gir* sive *Nigir* & *Senegam* sitas, eadem analogia qvo *Mauritaniam* regionem Maurorum, *Britanniam* regionem *Pictorum* appellamus. Tres enim hæ regiones à coloribus incolarum denominantur, Britanni à colore flavo, & picturato, qvod eorum lingva *Brith* vocatur: *Mauritani* à colore fusco: *Nigritani* sive *Nigritæ* à colore atro sive carbonaceo.

II. *Nigritæ* in qvindecim regna divisi fuerunt. Qvanqvam vero exacte non constet qvando ab Imperio Maroccano defecerint; probabile tamen est in illa Imperii *Almohadum* destructione circa A. cIↄ cc x. factum fuisse. *Leo* Afer VII. ita loqvitur: *Paruerunt* Nigritæ *primo* Josephi *Regis Imperio*, *qvi* Maroccum *struxit. Deinde* qvinqve Libyæ populis *subjecti fuerunt à qvibus Mahommedanam legem edocti sunt.* Hi qvinqve Libyæ populi Nigritarum regionem in *qvindecim* regna diviserunt, *Gvalata*, *Ginea*, *Melli*, *Tombuto*, *Gago*, *Guber*, *Agades*, *Cano*, *Casenas*, *Zegzeg*, *Zanfara*, *Gvangara*, *Borni*, *Gaogo*, *Nubia*. Ex his celebriora fuerunt *Gvalata*, ubi qvidam *Heli* regnavit, circa A. cIↄ Iↄ. Regi *Tombuto* factus tributarius, *Gineã* tenuit *Soni* Heli, & ipse Regi *Tambuto* factus tributarius, *Melli* posteri avunculi *Josephi* Regis Marocco tenuerunt, facti qvoqve tributarii Regi *Tombuto*. Ita circa A. cIↄ Iↄ. non nisi *qvatuor* Reges *Nigritis* dominati sunt, *Tombuti*, *Borni*, *Gaorgæ* & *Nubiæ*.

III. Omnium potentissimum fuit regnum *Tombuti* qvod *Abubacr* Izchia Nigrita, præcedenti familia deleta, circa A. cIↄ Iↄ. occupavit ac regna *Gvalata*, *Gvineæ*, *Melli*, *Guber*, *Agades*, *Zegzeg*, *Gasenæ*, *Zanfaræ* sibi subjecit ac tributaria fecit. *Borni* Abraham tenuit. *Gaogæ* regnum qvidam Nigrita, mancipium mercatoris prædando constituit, cui *filius* successit qvi XL. annos regnavit, huic frater *Meses*, huic *Homara* qvi cum Soldano Cairi amicitiam

am coluit. Hæc *Leo* Afric. VII. *Cadamustus* qvi circa A. cIↄ cccc xc. eam Africæ partem perlustravit, tradit Regem *Senegæ* fuisse *Zuchalin*, cujus aulam describit cap. 15. In *Senega* esse qvoqve regnum *Budomel*, cujus Rex non secus ac Deus colatur & qvi factus Mahumedanus. cap. 21. 22. 23. 24. 25. Regem *Nubiæ* potentem esse & magnum Imperatorem *Nebeorum* dici, qvi sub se habeat regnum *Gambræ*, cujus Rex fuit *Farosangalus*, post qvem regnavit *Gnunimensa* & regnum *Batimausæ* c. 12. 41. 42. 43. Sunt etiam alia complura regna per *Gineam* à Belgis aliisqve detecta, qvalia regnum *Gobam*, cujus Rex *Mani* Gobam dicitur, & regnum *Cermentin* ad fluvium *Gobam* aliaqve, de qvibus *Linschoten* in Gvinea & recentiores.

IV. Interioris Africæ regna enumerari omnia non possunt *Jalophorum* Rex fuit circa A. cIↄ cccc xci. *Bemoinus* dictus in baptismo *Johannes*. Maffeius Hist. Ind. I.

KAIROWAN.

Chalifatus *Kairowanæ* transfertur in *Ægyptum*.

I. A. Iↄ cc LXIII. *Aglabus* Elmac, *Lhabus* Leoni Afr. I. *Laglebus* Fazello, Pontificatum in Africa *Kairowani* sive *Carvennæ* invasit, ac per CLXX. annos ejus familia obtinuit. *Fazell.* Dec. II. lib. VI. qvi tamen in eo errat qvod Damasci qvoqve Chalifatu potitum tradit. *Siciliam* per *Halcamam* & *Asded* subegit. *Leo* V. Hujus familiæ res admodum obscuræ sunt, nisi

qvod tradunt crebras in Siciliam aliasqve insulas maris mediterranei expeditiones suscepisse, *Fazellus* II. dec. 6.

II. Post *Aglabum* commemoratur *Abraham* Halbi à qvo circa A. CIↃ CCC XXVIII. ad Kairovvan proditione Euphenii qvi contra *Michaëlem* Balbum Imperium invaserat, *Siciliam* occupavit, eaqve insula in potestate Saracenorum Africanorum qvi Kairovvanæ regnabant per CCL. circiter annos mansit. Hujus Abrahami meminit *Regino* ad A. CIↃ CCC I. nomine Admirati Africæ, qvem misisse legatum dicit ad *Carolum* Magnum. Idem Abraham videtur ille esse qvem *Ambulacum* vocat Dreschlerus in Chronico Saracenorum. Sed Fazellus hunc Abrahamum Halbi videtur facere penultimum Regem ex Aglabi posteris & regnasse CLXX. annis post Aglabum. Petrus *Luccari* in Annalibus Ragusinis l. I. dicit Abdallam *Aglab* schismaticum Califam Numidiæ sub Basilio Macedone (circa A. CIↃ CCC LXX.) classem Ducibus *Saba* & *Calfuso* in Italiam misisse, eamqve bello vexasse. Cæterum omnia adeo confusa & incerta sunt qvæ de illis Saracenorum rebus tradunt Europæi, ut nihil definiri possit nisi ex ipsis Afrorum Chronicis, imprimis Ibnu *Rachich* celeberrimo Historico, qvo præcipue Leo Afer usus est. Ultimus filiorum Aglabi Africæ Rex fuit *Fatlus* Fazello, qvem Cedrenus in Romano Lacapeno vocat *Phatlumum* Africæ Amiram. Fuisse hunc ex familia Aglab non obscure tradit Leo, & defecisse à

Cha-

Chalifis Kairovvanæ. Qvippe *Abdalecitus* qvidam ſub Caimò occupavit Bugiam, Tunetum & alia regna. *Thuanus* VII. Leo dicit *Caymum* recuperaſſe totam Numidiam & Barbariam. Sub hoc emerſit *Mahdi* & magnam Africæ partem occupavit. *Elmacinus.* Fatlus amiſſa Africa videtur ſe in Siciliam recepiſſe. Certe Sicilia ab hoc tempore peculiares Reges habuit. Qvanqvam enim *Elmacinus* dicat Mahdin imperaſſe Africæ, Siciliæ & Occidenti, & *Tyrius* XIX.21. eum claſſe ordinata Siciliam cepiſſe; nihil tamen hujus refert Fazellus, ſed Fatlum in Sicilia regnaſſe tradit eodem tempore qvo *Mahdi* in Africa ac ei ſuperſtitem fuiſſe. Ita enim Decade poſter. lib. VI. *Fatlus* Saracenorum Africanorum Princeps fedus cum Simeone Rege Bulgariæ contra Romanum Lacapenum & Conſtantinum init. *Luitprandus* I. 12. dicit Regem Africanum innumerabiles copias rogatu Conſtantini transfretaſſe in Italiam ac ibi montem *Garelianum* & multa alia loca occupaſſe. Hunc Regem Africanum eſſe Mahdin neceſſe eſt, qvia pro Conſtantino contra Phatlumum pugnavit. Idem III. meminit Regis *Cretenſium* Saracenorum ſub Conſtantino. Peculiare autem regnum fuiſſe Siciliam circa A. CIↃ CCCC L. & ſeqventibus hinc patet, qvod ſub Conſtantino VIII. commemoratur *Bulchar*; ſub Michaele Paphlagone *Apolofarus* Mahomed qvem Fazellus perpetuo vocat Siciliæ Regem. Et qvia *Apochapz* frater Apolofari dimidiam inſulæ partem pollicitus

est Africano Regi, si ejus auxiliis fratrem regno pelleret, ac postea Apolofarus Africanos omnes Sicilia ejecit. Sed post mortem *Apolofari* & *Apochaps* Sicilia iterum in potestatem Califarum Ægypti & Africæ pervenit. Nam circa A. cIↃ LX. Sultani nomine præses Siciliæ fuit *Bechalnes*, qvem qvidem *Bescavectum* vocant. Per Sultanum autem intelligi Califam Ægypti patet ex oratione *Bettumeni* Amiræ Catanæ ad Rogerium Apuliæ Comitem, ubi inqvit: *Siciliæ præsidem virum inertem ac vecordem; Sultanum longa intercapedine absentem.* Qvod rectius de Ægypto qvam vicina Tuneto accipitur. Qvanqvam fieri potest ut tum Ægyptii Califæ suos Sultanos Tuneti habuerint, qvibus præsides Siciliæ subjecti, qvo *Gaufredus* Monachus in rebus Rogerii respicit qvi eos vocat *Præfectos* Regis *Tunetani* nomine, ac *Tunetum* eo tempore peculiarem Regem habuisse tradit.

III. Familiam *Aglab* Chalifatu depulerunt *Fatimidæ* Duce qvodam *Abdalla* qvi genus suum ab Ali & Fatima deducebat. Hic assumto titulo *Mahdis* id est complanatoris, *Africam*, *Siciliam*, *Italiæ* partem, pulsis filiis Aglabi obtinuit, & structa urbe *Mahdia*, eo tempore qvo Zeneti Fessanum regnum tenebant, *Leo* III. & V. *Chalifam* & *Emirelmunenia* se appellavit *Elmac.* II. 19. *Tyrius* XIX. 21. *Thuan.* LXVII. Ei successit *Caymus* qvem insuper *Adamum* vocat Thuanus. Elmacinus hos Chalifas *Cairowanæ* vocat, unde apparet *Kairowanam* eorum

rum præcipuam ſedem fuiſſe ac ſubinde *Mahdiam*.

IV. *Muazzus* Duce *Gheuhar* ſive *Ioare*, qvi origine *Slavus* fuit, *Luccari* in Raguſinis, Ægyptum expugnavit, ac ibidem Chalifatum *Abbaſidis*, imperium Soldanis *Achshidæis* abrogavit & ad Fatimidas ac ſuam familiam tranſtulit. Eodem anno Gheuharus *Alcahiram* Muazzicam in Ægypto & arcem Imperialem ſtruxit: dicta autem fuit urbs *Alcahira* coactrix, qvod ſtructa eſſet in horoſcopo Martis qvi cogit orbem. *Elmac. Tyr.* XIX. *Thuan.* LXVII. *Leo* I. In hanc urbem *Muazzus* A. Iↄ CCCC LXXI. migravit ac ibi ſedem Chalifatus conſtituit. in Africa qvendam ex *Sanhagia* gente gubernatorem reliqvit, qvi cum ad *Chalifam* Bagdadenſem defeciſſet, ab eo totius Africæ Rex conſtitutus fuit. Nomen ei erat *Balharab* Miramolinus Africæ, apud *Marianam* VIII. 8. Muazzus Africa ab hoc ſuo præfecto exutus, qvod hactenus ſtudioſe præcautum fuerat, permiſit *Arabibus* Nilum in Africam trajicere. Qvorum *Qvinqvaginta* millia cum innumerabili copia mulierum & pecudum totam Africam inundarunt ac *Tripolin* *Cairowanam* reliqvasqve urbes captas occuparunt & obtinuerunt usqve ad regnum *Joſephi*, Teſſefin à qva pulſi ſunt. *Leo* I. Qvanqvam vero Fatimidæ in Ægyptum migraſſent. Chalifatus ſede ibi collocata, Kairovvanenſes tamen titulumChalifatus retinuerunt. Et tum qvoqve *Siculi* hactenns Chalifis ſubjecti Regi-

um titulum assumserunt, qvales à Fazello enumerantur *Bulchar*, *Apolofarus*, *Apochaps.* Deinde Sultani Tuneti Siciliam recuperarunt circa A. cIↄ LX. qvos paulo post Normani ejecerunt.

V. Sub *Hakemo* venit in Ægyptum qvidam *Muhammed* Dararæus, qvi auctor erat populo ut crederent *Hakenum* Deum esse qvi omnia creasset. Ei successit Hamza *Alhadis*, qvi idem docuit, insuper permittens ducere sorores, filias, matres, intermittere jejunia, preces & peregrinationem *Meccanam* ac portationem *tapeti* ad *Caabam*.

Soldani *Ægypto* & *Syria* potiuntur.

I. Qvanqvam *Soldanorum* nomen commune apud Saracenos sit omnibus Imperatoribus; usus tamen apud Europæos jam à multis seculis obtinuit, ut titulus ille solis Ægypti Imperatoribus qvi post Chalifas regnarunt tribueretur. Qvare *Soldani* nomine pronunciato non alium olim, anteqvam Turcæ Ægypto potiti, qvam Ægypti Imperatorem intellexerunt, qvia cum illis potissimum, durante bello Sacro & peregrinatione Hierosolymitana, negotium intercessit.

II. Igitur declinante ob socordiam Chalifarum authoritate *Soldani* omnem Imperii administrationem ad se transtulerunt. Primus horum Sultanorum fuit *Gehoar* Eskar Slavo natione qvi Ægyptum pro *Caimo*, *Califa Cairawana* occupavit. Ei successerunt in Soldana-

anatu *Habib* qvi Siciliam amiſit & obiit
. cIↄ c LII. *Nuſedurin* à Balduino III. Rege
erosol. occiſus. *Hadec* ab Arabibus cæſus,
anar à Dardagan captus & à *Sarihan*, Sira-
on, occiſus A. cIↄ c LXX. Hinc *Saladin* P. *Luc-
ari* IV. Annal. Raguſ. Ultimi igitur fuerunt
aniar & *Dargan*, Abul Pharajio *Schawer* &
Dargam, qvibus ſucceſſit Siraconus *Tyr*. XX.
. *Haitho* 52. Pharajio *Aſadoddin Shiracuh*,
eoni Afro VIII. *Azedudin*, pro qvo apud Zac-
uthum corrupte *Aſareddin*: huic famoſus il-
e *Saladinus* ex familia *Ajob* ſive *Jobi* (refere-
at enim familiam ſuam ad *Jobum* ex *Eſaui*
rogenie. *Schick* in Tarich) filius *Negemeddi-
i* præfecti Damaſci ſub Noradino. *Tyr*. XVIII.
7. XXI. 6. qvi interfecto ultimo Chalifa Æ-
ypti *Elphaiz*, & mortuo Mahmudo, *Nuradi-
o* Ægypti pariter ac Syriæ Imperio potitus
uit A. cIↄ c LXXIV. Hujus *Saladini* ingentia
acta totum non modo Orientem & Europam
dmiratione impleverunt; qvippe qvi Chri-
tianis *Hieroſolymam* eripuit, & tota *Palæſtina*
xceptis *Tripoli*, *Tyro* & *Antiochia* potitus,
mperium ad Ciliciam usqve & Tigrim pro-
novit. Primus Saladinus *Circaſſos* milites in
Ægypto alere cœpit qvi poſtea *Mamluchi* di-
ti. *Tyr*. XXI. 23.

III. Sunt autem apud *Europæos* magnæ in
is Ægyptiorum *Soldanis* tenebræ & confuſio-
es inextricabiles. Soldanorum Ægypti fa-
niliæ fuerunt tres, *Aiobitæ*, *Turcomanni*, *Cir-
aſſii* ſeu *Mamalucci*.

IV.

IV. *Aiobitarum* fuerunt novem. Sextu *Muhammed* filius *Seifedin*, cognomine *Naif redin*. Hic eſt ille qvem ſcriptores Belli Sacr vocant *Coradin*, qvia Math. Paris in vita Henr III. Regis Ang. inqvit: *Mortuo Saphadino ſuc ceſſit filius ejus Coradinus.* Octavus eſt *Ajobu* Negmedin. Elmacino Ajob *Melic. Salah.* Zac cutho *Eſſalach*, Chriſtianis *Meledin*. Hujus ac Papam extat Epiſtola apud Math. *Paris* in vita Henrici III. Regis Angliæ ad A. CIↃ CC XLV. in qva vocatur *Aiob* filius Soldani *Kame* Hemenefar Mehameth filii Soldani Regis Adel *Robethre* filii Ayob. Qvæ qvamvis corrupta ſint, oſtendunt tamen ſeriem. *Robethre* Melec Adel, filius Ajub eſt Abubeker Salahdinus. Nonus eſt *Turanxa*, qvem etiam Meledinum vel Melexala vocant. Hic eſt ille qvi Ludovicum IX. Regem Franciæ cepit, qviqve mox eodem anno qvo imperare cœpit, occiſus eſt; cauſa cædis fuit, qvod Regem Francorum liberum dimiſiſſet. *Paris.* Tum *Damiata* diruta & à mari ad mediterranea translata fuit. *Haitho* 52. 54.

V. *Turcomannorum* fuerunt XXIV. ex qvibus Punici tantum Europæis innotuerunt. Primus eſt *Ubegus* Turca Zaccutho Azedin, *Ibik*, Chriſtianis *Turqvemenius*, Leoni Afro VIII. corruptiſſime *Piper* & *Piſtor*. IV. *Bibars*; cujus meminit Elmacinus initio operis ſui, cognomine *Addahir*, eumqve *Mutaffar* vocat, eſt Chriſtianorum *Bendodacar*, cui cognomen fuiſſe tradunt Melecdaer. Monachus Paduanus

I.Chronicorum vocat Bethogar. Cepit *Antiochiam*, & ab Haithone Rege Armeniæ castrum *Tempezak* recepit. *Haitho* 35. 52. VIII. *Chalil* Melic Alaſraf Chriſtianis. Melic *Seraf* Ptolemaidem expugnavit. XI. *Laginus* eſt Germanus ille ex Livonia oriundus qvi ducem Megalopolitanum liberum dimiſit. Continuatio Tyrii, & Manlius in locis commun. XVI. *Iſmael* Almelic Aſſalih. Hic eſt *Iſmael* ille Abulfeda Geographus de qvo Gravius in præfatione Chorasmiæ. Idqve patet tum ex nomine qvia dicitur *Iſmael* Melik Aſſalih: qvia dicitur ſucceſſiſſe fratri ſuo *Ahmed* Almelic Alnaſer, qvia initium regni ejus A. CIↃ CCC XLII. finis XV. Qvod autem dicitur Princeps *Hamah*, id de temporibus illis ante Imperium ſuſceptum, qvibus præfecturam Hamæ geſſit, intelligendum eſt.

VI. *Circaſſi* ſeu *Mamalucci* qvi ſint eleganter deſcribit *Tyrius* XXI. 23. Vocantur etiam *Comani* & *Caphac* Haitho 52. qvia ex *Tartaria*, qvæ *Comania*, per *Capham* emporium Tauricæ in Ægyptum deducebantur. Niſi tamen per *Caphas* intelligatur Tartaria *Deſcht* ſive deſerta, qvæ *Kaphſchak* Tartaris dicitur. Fuerunt XXII. qvorum primus *Bercuccus*. Secundus *Feregus*, cujus meminit Mirkond. in Timurlane, VII. *Muhammed* Almelic Aſſalih eſt *Melechella* qvi Cyprum ſubegit. vide *Ghiſtell*. II. Itiner. 13. X. *Jacmacus* in Hiſtoria Danica Pontani *Baltazar* appellatur. XII. *Inalis* Alæus Almelic Alaſraf ab Ænea Sylvio in Coſmographia

phia vocatur *Alesseraphus* Asnali, apud Paradinum in Chronico Sabaudiæ III. 49. Allesceraphus Asmali. XVI. *Caitâbes*; Petro *Luccari* in Annal. Raguſ. lib. III. *Kait*, aliis *Caitbeius* Continuat. *Tyrii. Ghiſtell.* III. 8. XVIII. *Canſobus*. In Continuatione Tyrii *Gilepes*. XIX. *Jambolat*. In Continuat. Tyrii *Jambellat*. XXI. *Canſobus* Gauræus cognomen obtinuit ob victoriam obtentam de *Murain* Domino *Gauri* in India. *Luccari* III. Annal. Raguſ. dictus eidem *Abunaſſer* Gaurus. Hic eſt famoſus ille *Campſon*. Leo VIII. XXII. *Chusbech* cognomine *Tumanbei*, ita dictus qvod in India decem millibus præfuiſſet. *Luccari* IV. Annal. Raguſ. Europæis *Tomumbeius*, ultimus omnium Soldanorum Ægypti, occiſus à Selimo I. Imp Turcarum A. cIɔ Iɔ XVII. 4. Aprilis.

Arabia in plures *Reges* dividitur.

Arabia qvanqvam *Chalifarum* ac poſt eos *Mamaluccorum* Turcarumqve Imperium vel *tota* vel ex *parte* agnoverit, ſemper tamen peculiares Reges eosqve plurimos habuit, qvos enumerare non eſt. Rex *Aden* fuit circa A. cIɔ Iɔ. Amirianus. *Maffeius*. Rex *Arabiæ* Felicis *Hadramut* fuit circa A. cIɔ Iɔ CXII. Soltan *Abdulla*: alius qvi habitabat *Catſini* Soltan *Amet*, cui etiam inſula *Zacotara* ſubjecta eſt, ut Batavi nautæ tradunt. Cætera ex Arabum & Perſarum Chronicis, ubi eorum copia dabitur, petenda ſunt.

AFRI-

AFRICANA.

Africana est *Habassena*, *Congensis*, *Monomatapana*.

HABASENA.

HABASENUM Imperium per *Æthiopiam* floruit.

I. *Æthiopiam* supra Ægyptum media ætas *Habassiam* appellavit, qvod nomen ab Ægyptiis profectum putant, qvi, ut *Strabo* ait, *Abaces* vocant *habitatas regiones locis desertis & incultis circumseptas*, qvales istas esse in qvibus *Habassia* jacet, idem *Strabo* affirmat. Benjamin *Tudelensis* regionem hanc vocat *Asvaan*, cujus Rex vocetur *Sultan* El *Habasch* : & paulo post dicit provinciam *Æthiopiæ* esse qvæ *Alhabasch* cognominetur.

II. Eadem regio *India* qvoqve dicta fuit. *Eusebius* in Chronico : *Æthiopes ab* Indo *flumine consurgentes juxta Ægyptum consederunt*. Panegyristæ : *Dent veniam tropæa Niliaca sub qvibus* Æthiops & Indus *intremuit*. *Philostratus* in vita Apollonii ab iisdem Æthiopibus qvi *Indo* flumine deserto & sinu Arabico trajecto in Africa consederint, *Axumam* urbem conditam tradit : unde *Axumetæ* apud Stephanum, & in nummo Heliogabali, Ptolomæo *Axumi* ab urbe regia *Axuma*, qvam hodie *Choscumo* vocant. *Scal.* VII. de Emend. temp. Unde *Æthiopiam* sive *Abyssinam* Majorem *Indiam* appellant, teste Johanne *Potken* in Psalterio Æthio-

Æthiopico: idqve nomen apud *Mandevilium* aliosqve superioris ævi itinerum scriptores freqvens est.

III. De origine & antiqvitate hujus Imperii nihil certi constat. In *Arabia* felici sunt ejusdem nominis gentes. *Stephanus*: Ἀβασηνοὶ ἔθνος Ἀραβίας. Οὐράνιος ἐν Ἀραβικῶν τρίτῳ: Μετὰ τοὺς Σαβαίους Χατραμῶται καὶ Ἀβασηνοί. idem ex *Severi* nummo patet, ut dubium sit ex *Æthiopia* in *Arabiam*, an ex *Arabia* in *Æthiopiam* migrarint. Ipsi Habaseni origine se *Chaldæos* profitentur: qvod vero non est absimile, qvandoqvidem ex *Assyria* in *Æthiopiam* colonias deductas *Nicephorus* IX. 18. & *Scaliger* VI. de Emendatione Temporum testantur. Sed id non factum ab *Alexandro* Magno, ut *Nicephorus* vult, hoc enim scriptores rerum ejus non tacuissent; verum à *Nebucadnezare*, vel *Persarum* Regibus. Idem ex lingva manifestum fit, qvæ multa *Chaldaica* complectitur. *Æthiopum* Macrobiorum *Meroën* habitantium eorumq; Regis meminit *Herodot.* II. Hi postea Reginis paruerunt, qvæ communi nomine *Candaces* vocabantur, *Strabo* XVII. *Plin.* VI. 29. *Dio* LIV. *Actor.* VIII.

IV. Circa A. Chr. CCCC. vocatum fuit regnum *Auxumitarum*, à regia urbe *Auxuma* apud *Photium* Cod. III. ubi meminit *Elesbaas* Regis Auxumitarum, qvem *Procopius* I. Persic. *Hellisthæum* vocat, de qvo *Baronius* ad A. Ch. 522.

Sub

b *Justiniano* primo Rex Æthiopum Auxu-
itarum *Adad* ſive *DaVid* commemoratur,qvi
lem Chriſti recepit. Poſt qvæ tempora ali-
vot ſeculis incognita Europæis & inacceſſa
anſit Æthiopia.

Expugnant Regnum *Hamyarenſium* in Arabia Felici.

Circa A. Ch. Iↄ. Imperator Æthiopum ex-
ugnavit regnum *Hamyarenſe* in Arabia Feli-
i, eoqve Æthiopes per annos LXXII. potiti
uerunt. *Pocok* in notis ad Hiſtoriam Arabum
Gregorii Abul Pharaji. Atqve hoc eſt illud
bellum inter *Æthiopes* & *Arabas*, cujus memi-
it *Procopius* & alii ad A. Iↄ XXII. *Negush.*
Ethiopum fuit *Elesbaas*. Photius Cod. III. ex
Procopio *Baronius* ad A. Iↄ XX. In Catalogo
Regum Abyſſinorum vocatur *Azba*. Ejus ſuc-
eſſor *Abra* & *Zaham*, qvæ omnia bene con-
veniunt cum Catalogo Regum Æthiopiæ qvi
n *Yaman* regnarunt; unde non omnino fa-
bulosum eſſe illum Catalogum apparet qvan-
qvam valde mutilis ſit in annis. Meminit
etiam Regis Æthiopiæ *Elmacinus* II. Hiſt. Sa-
rac. 9. & alterius tempore *Muſtanſiri* Billæ
Chalifæ Ægypti qvi rogatu *Michaelis* Patriar-
chæ Jacobitarum Nili diverticula recluſit. Un-
de patet verum eſſe qvod ſcribunt: Reges Æ-
thiopiæ Nili curſum in Ægyptum avertere,
augere, imminuere poſſe. *Rod.* Toletanus Hiſt.
Arab. cap. 2. mentionem facit Regis *Æthiopiæ*
(ita enim legendũ, non ut extat Ægypti) Chri-
ſtiani qvi in *Æthiopia* Eccleſiam ſtruxerit.

NUBA-

NUBARUM potentia ingens per *Lybiam* fuit.

Fueritne idem *Nubarum* qvod *Abasenorum* regnum, certo affirmari non potest. Cum Saraceni Africam & Ægyptum expugnassent *Nubarum* regnum per *Libyam* & *Æthiopiam* interiorem floruit, qvi tum temporis fidem Christianam colebant; unde conjectura haud improbabilis, idem *Nubiæ* & *Abassiæ* Imperium fuisse. Meminit hujus regni *Elmacinus* in Otsmane filio Affani I. Hist. Saracenicæ 4. Rex erat *Cyriacus*, qvi cum *centum millibus* eqvitibus nigris, super *centum mille* eqvis nigris in Ægyptum contra Saracenos contendit, ut idem cap. 7. testatur. Idem alibi ad A. Ch. Iↄ ccccLVI. Rex *Nubiæ* in Ægyptum usqve ad *Vswanam* cum exercitu penetravit: Sed victus est & Ægyptii arcem Nubæ *Rimam* ceperunt.

Abassia *Europæis* innotescit.

I. *Abassinam*, qvalis hodie est, primi nobis aperuerunt Lusitani circa cIↄ Iↄ. ab eo fere tempore qvo *Petrus* Covillanius à Johanne II. Rege Lusitaniæ in Abassiam missus fuit. Tum enim *Abassini* legatos suos in Europam miserunt; à qvibus multa magnifice de Imperio Abassino jactata, ab Europæis facile credita, postea vero, rebus melius exploratis, *falsa & futilia* deprehensa sunt.

II. Tales fuerunt relationes Damiani à *Goes*; qvem *Zaga* Zabus legatus Abassenus suis

iis mendaciis plurimum fefellit, & Johannis
arrii, aliorumqve qvi sua ex his hauserunt,
vorum omnium commenta examinat & cla-
s documentis refellit Nic. *Godignus* in libro
e Abyssinorum rebus.

V. Miserat qvidem jam circa A. clↃ cccc.
ara Jacob Rex Æthiopum Abassinorum le-
atos suos ad *Eugenium* IV. Sed tum nihil ad-
uc certi de rebus Imperii innotuit & Euro-
æis usqve ad Lusitanorum adventum inac-
essa mansit. Primus M. *Paulus* Venetus III.43.
4.45. *Abasiæ* ejusqve Regie qvi A. clↃ cc
VIII. regnum *Aden* vastavit, mentionem facit.

Imperator vocatur *Presbyter* Johannes.

I. Inter alios graves de Imperio Abassino
rrores, hic non minimus fuit, qvod *Europæi*
lum Imperatorem appellarunt *Presbyterum*
ohannem, unde aliqvi *Pretejannem*, & absur-
ius adhuc *Petrum* Johannem fecerunt. De
ujus erroris origine ita compendio dis-
erit *Godignus* c. 5: In *Scythia* circa *Catha-
am* regnarunt ante multa secula Impera-
ores *Nestorianorum* dicti *Juhanna* commu-
i nomine, ab Europæis *Prebyteri* Johan-
es, qvorum potentia à *Zingi* Tartaro de-
tructa fuit. Eo tempore qvo Lusitani Indi-
m detegebant, magna per Europam fama
rat *Presbyteri* Johannis, qvo tamen loco esset,
gnorabatur. Qvare cum *Petrus* Coillanus au-
ivisset in *Æthiopia* esse Imperatorem Chri-
stianum

ſtianum potentiſſimum, credidit, ipſum eſſe qvi *Presbyter* Johannes diceretur.

III. Hic ergo *primus* Abaſſinum Imperatorem eo nomine cœpit appellare, qvod mox communi conſenſu receptum & approbatum fuit. Ipſi vero *Abaſſeni* cum in Europa intellexiſſent ſuum Imperatorem nomine *Presbyteri* Johannis celebrari, qvanqvam ſcirent illud nomen ipſi falſo tribui, tamen ut Europæos in ea opinione confirmarent, varia confinxerunt nomina, veluti Belulgian, Beldigian, & alia qvæ ad illam Europæorum perſvaſionem de nomine Presbyteri Johannis alluderent.

Potentia Abaſſinorum vehementer *decrevit*.

I. Demum ab A Ch. cIↄ Iↄ LX. ſtatus Imperii *Abaſſini* exactius Europæis innotuit, ac ſuperiorum annorum errores oculari fide detecti fuerunt.

II. Conſtat igitur, maximam *olim* Imperatorum *Abaſſiæ* potentiam & ſplendorem fuiſſe. Imperium illud antiqvo jure complectitur *ſex & viginti* regna, regiones *qvatuordecim*. Nomina *Regnorum* XXVI. hæc ſunt: I. *Tigrai* ſive *Tigris*. II. *Dancali*. III. *Angole*. IV. *Boa*. V. *Amara*. VI. *Leca*. VII. *Abagamedri*. VIII. *Dambea*. IX. *Aucaguerle*. X. *Adel*, in qvo urbs *Zeila*. XI. *Dahali*. XII. *Oecie*. XIII. *Arium*. XIV. *Fatagar*. XV. *Zingerũ*. XVI. *Rozanagum*. XVII. *Roxa*. XVIII. *Goma*. XIX. *Nerea*. XX. *Zethe*. XXI. *Conche*. XXII. *Mahaola*. XXIII. *Goroma*. XXIV. *Damote*. XXV. *Sua*. XXVI. *Jaſculum*, qvod ad *Cairum* urbem terminatur.

III.

III.Nomina *Provinciarum* XIV.(alii XL. Pro-
incias sed angustiores numerant)I.*Dubane* in
egnoTigris.II.*Xuncho* in eodem regno.III.*Da-*
ita in regno Angole.IV.*Bora* inter Tigrim &
bagamedrim. V. *Caloa*.VI. *Aga*.VII. *Arima* re-
no Dahali proxima.VIII. *Arbum*. IX. *Xancala*
ingero proxima.X. *Xancora*.XI. *Suggamo*. XII.
rgamo XIII. *Aris*.XIV.*Euara*. Qvatuor Fluvii
bassiam alluunt. I. *Taucea* ab austro tendens
Septentrionem. Vicinos habet montes mi-
ndæ altitudinis, in qvibus *Judæi* ferocissimi
bitant.II. *Oara* Nilum magnitudine supe-
ns.III.*Gabea*.IV.*Nilus*.Lacus sunt *Aicha* in re-
o *Angole*.2. *Dambeabahar* non procul à *Gub-*
i ubi nunc est Imperatoris aula : *Zella* in re-
o *Oecie* & *Xacala*.

IV.Sed jam ante seculum adeo decrevit po-
ntia & magnitudo Abassinorum, ut ex Re-
is XXVI. nonnisi *qvatuor* ipsis remanserint,
gris, *Abagamediri*,*Dambea* & *Goroma*. Ipse
perator adeo est *inops* & *pauper* ut neqve
ntra *exteros* neqve contra *suos* se tutari pos-
Ita Imperium & exteris & domesticis bel-
adeo concussum est, ut *vix ulla* appareant
ligia ejus magnitudinis qvæ superioribus
ulis fuisse dicitur. *Nullæ* ibi *urbes* magnifi-
: *maximum* in Abassia *oppidum* vix *mille sex-*
itas domos numerat: per pagos habitatur.
perator semper in castris agit, qvanqvam
regno *Dambeæ* nonnunqvam ad urbem *Gu-*
y divertat. Ab eo tempore qvo Turcæ oram
aritimam occuparunt & portum *Mazuam*,

qvem unicum Abaſſini in mari rubro ten
bant, exteris omnis fere in Abaſſiam adit
interclusus fuit.

V. Princeps *Abaſſiæ* patria lingva dicit
Acegus, id eſt Imperator, & *Nigus* id eſt Re
Unde autem Imperatores genus ſuum ded
cant, incertum eſt. Nam qvod Catalogum R
gum ſuorum à *Chuſo* ad *Melilechum* Salom
nis ex Regina Sabæ filium derivant, & *Caſp*
rem unum ex tribus, ut vocantur, Regib
ſive *Magis* Abaſſinum fuiſſe volunt, id omn
no *fabuloſum* & *commentitium* eſt. Illæ f
bulæ ab *Europæis* ad *Abaſſinos* fluxerunt, & a
illis, ut eo majorem ſibi ſuæqve genti auth
ritatem conciliarent, ſtudio arreptæ. Neq
eſt qvod qvis ex Æthiopum Bibliothecis H
ſtoricis ſubſidium ſperet. Non enim *ali*
habent libros qvam *ſacros*; & *Bibliotheca* il
Regia, qvam alii in Monte *Amara* commin
ſcuntur, mera *Chimara* & non ens eſt. Fide
Chriſtianam à *Matthæo* Apoſtolo accepiſſ
dicuntur & Eunucho Reginæ *Candaces*: Ca
daci nomen fuiſſe *Judith*, Eunucho *Indica* tr
dunt. Succeſſio Regum de qvibus conſta
hæc fuit. Circa A. cIↃ cc xcIv. regnavit *Udim*
raab, à qvo perpetua ſeries deſcendit usqve a
Zara Jacob qvi legatos ad Eugenium IV. P
pam miſiſſe traditur. Qvo tempore Luſita
in *Abaſſiam* venerunt, regnavit *David*, per an
nos 36. poſt eum *Claudius*, & 1559. *Adam*
ſive *Mena*. 1563. *Sarſadenghel*, qvi & Malac *Se*
guetus. 1597. *Jacob*. 1603. Ejus *Frater* patruelis
1604

604. *Jacob* iterum. 1606. *Sacinos*, qvem Pe-
rus de la *Valle* in Itinerario suo ex relatione
Sacerdotis Abyssini vocat *Sosnios*. Cui Im-
eratori qvi hactenus successerint parum
onstat, nisi qvod in vita Peirescii mentio
it Regis Abassini, qvi contra rebelles bel-
um gesserit.

VI. Circa A. cIↄ Iↄ LX. *Abassina* graviter in-
estinis dissidiis & externis bellis concuti
œpit. Imperator tum erat *Adamas*, contra
vem alius creatus *Betancus* Zarcarus, cui
nox occiso, frater, cujus nomen non refer-
ur, successit. Post obitum Adamæ, regnan-
e filio ejus *Malac* Legueto, *Gala* Cafrum na-
io, facta irruptione, maximam Abassiæ par-
em occuparunt.

VII. Qvalis Presbyteri *Johannis* sive Imp.
byssini circa A. cIↄ Iↄ c xx. status fuerit, ac-
urate exponit *la Voyage de Levant imprimée
Paris* A. cIↄ Iↄ c xxxII. summa eo redit: *non
ntam esse* Imperatoris Abyssini *potentiam,
valem hactenus Occidens crediderit, magna re-
um Africanarum ignorantia*: Turcas & Re-
em *Adelis* omnia qvasi claustra Abassiæ te-
ere, solo maris rubri portu *Ercocco* super-
ite, per qvem in Abyssinam Christianis adi-
us detur. Sed de vero statu *hodierno* Impe-
ii Abyssini tamdiu per fabulas apud nos ja-
tati, nuperæ qvæ prodierunt relationes vide-
possunt, ex qvibus hæc præcipua qvæ ad no-
rum spectant propositum, sufficiant.

CONGENSIS.

Mani Congo *Æthiopiam* exteriorem complectitur.

I. Imperium *Mani* Congo complectebatu vastas Africæ provincias à fluvio *Zaire* ad *An golam* protensas, sed de cujus origine & pri scis Regibns nihil certi constat qvi Historia *antiqvas* non annotant, ut *Lopez* l.7. tradit, e qvo qvicqvid sciri potest, peti debet. Is igitu tradit Reges & Principes nominibus peculia ribus carere: *Mani* vocantur, addito regni ve provinciæ nomine. Urbes communi nomin *I anza* appellant.

II. Imperium *Mangi* Congo complecteba tur olim has Provincias sive Regna: *Pemban* in qva urbs *Congo*, unde toti Imperio nomen *Bambam* ad qvam pertinet *Leonda* insula; *Songam*, *Sundam*, *Pangam*, *Battam*, *Abundam*, *Matamam* sive *Climbebam*, *Qvisamam*, *Angolam*, *Loangam*, *Chizzamam*, *Congeram*, *Amolazam*, *Pangelungam*, *Anzicanam*.

III. Omnia hæc regna antiqvis temporibus *Mani* Congo tenuit: sed qvo ordine, modo, tempore singula occupaverit, nobis incognitum est. Id constat, regnum *Panga* post *Sundi* subactum, *Battam* propter intestina dissidia sponte Regi Congo deditionem fecisse, unde majori libertate & privilegiis qvam cæteri fruebantur. Provinciæ *Sundi* is præest qvi Regi succedere debet. Rex est absolutus omnium

Domi-

ominus ; nemo qvicqvam tanqvam pro-
rium possidet, omnia ex dono regio depen-
ent.

Mani Congo deficiunt regna *Angolæ*, *Loango*, *Matama* sive Climbeba, *Chizzama* & *Anzica*.

I. Omnia hæc regna à *Mani* Congo defecis-
constat, sed qvo tempore incertum. Ante
nnum cIↄ Iↄ. contigisse non dubitatur.

II. Regnum *Angolæ* antiqvo & vero nomine
ppellatur *Ambonde*, incolæ *Ambondes*. Ante
nnos fere CL. fuit qvidam ex principibus il-
us regionis qvi vocabatur *Mani* Angola. Is
pe Lusitanorum qvi tum mercaturæ causa
am oram freqventabant, cæteros Regulos
begit ac se Monarcham constituit, dictus
ropter rerum gestarum magnitudinem *Inene*
l est *Magnus*, à cujus etiam nomine ipsa regio
ngola dicta fuit. Factum hoc circa A. cIↄ Iↄ.
etrus *Jarricius* in Hist. Indiæ Orientalis cap.
Hujus successores *amici* non vero *vasalli* Re-
is Congo esse imposterum voluerunt, qvan-
vam ei interdum munera qvædam tributi
co mittant. *Lopez* I. 4. 7. Regia est *Cabazo*.
lani *Angola* plurima regna sibi subjecit, ut
otentia *Mani* Congo fere par sit. Exercitum
ooooo. colligere potest, propterea qvod e-
s regiones propter vagas incolarum libidi-
es, ad miraculum *populosæ* sint. *Loango* etiam
efecit & peculiare regnum facta est. *Lopez* I.
9. *Chizzama* defecit & Rempublicam qvæ à

pluribus regitur constituit. *Lopez* I.13. *Matama* sive *Climbebe* defecit. *Lopez* II. 8. *Anzica* non tota qvidem, sed major ejus pars supra fluvium *Zaire* à *Mani* Congo defecit, proprio Rege constituto. In hoc regno *Anthropophagia* ordinaria est. Carnem humanam publice in macellis vendunt. Mactant hostes & mancipia saginata & qvicunqve ita perire volunt. *Lopez*. I. 5.9. II.2.

Mani Congo à *Jacchis* destruitur.

I. Cum tot regna defecissent, *Mani* Congo nonnisi sex provincias, *Bambam*, *Sogno*, *Sundi*, sub qva pars *Anzicanæ* ad fluvium *Zaire* continetur, *Pango*, *Battam*, *Pembam* retinuit. Circuitus Regni cccc xxi. milliarium Germanicorum. *Lopez*. I.8. Circa A. cIↃ IↃ. cum Lusitani mercimonia in regno *Mani* Congo exercerent, Christianismus paulatim introductus fuit, ita ut *Mani* Congo baptizatus & *Johannes* dictus, Regia urbs *Panza* civitas Sancti *Salvatoris* appellata fuerit. Ejus exemplo totum fere regnum in sacra, mores, vestitum Lusitanorum transiit, qvi multis locis nomina Lusitanica imposuerunt, in insula *Loanda* pagum *S. Spiritus*, oppidum *S. Pauli* exstruxerunt.

II. Sed hæc ipsa *sacrorum morumqve* mutatio, multas passim *defectiones* rebellionesqve concitavit. Defecerunt enim *Anzicani*, & Mani *Pango*, post obitum patris *Johannis* Regem *Alfonsum* fratrem suum in Regia *Panza* obsedit. Cæsis his rebellibus *Alfonsus* omnia recupe-

peravit. cui succesſerunt *Petrus*, *Franciſcus*, *acobus* ſive Diego, *Henricus*, *Alvarus I.* *Alva-s II.* Petrus *Jarrigius* in Hiſtoria Indiæ Orien-lis dicit qvosdam tradere *Petro* succesſiſſe *anciſcum*; eo mox defuncto *Jacobum*. Sed ortugallos omittere *Franciſcum* ac Petro im-ediate ſubjungere *Jacobum*: Jacobus aliqvot cinas provincias regno ſuo adjecit.

III. Sub *Alvaro I.* facta fuit immanis illa *Jac-arum*, qvi & *Agages* vocantur, in regnum *Ma-* Congo irruptio. Hi populi vagis inter *Ni-m*, lacum Zaire, regna *Damut* ac *Monemugi* dibus errantes, ſuperciliis ſtantibus & ſur-m erectis, corpore *ferro* & *ſangvine* fœdato, nga ſtatura, bellicoſi & crudeles ultra mo-um, ſine *Lege*, ſine *Rege* Regnum *Mani* Congo l internecionem deleverunt A. cIↄ Iↄ LX. Re-*Alvaro* I. cum paucis in inſulam fluvii *Zaire* ompulſo, *Jacchas* iterum expulit juſſu *Seba-ſtiani* Regis Portugalliæ *Franciſcus* de Govea. Qvid poſtea contigerit parum conſtat. Circa . cIↄ Iↄ C XII. Rex *Congo* fuit *Mani* Gay, ut no-rates in Itinerariis ſuis referunt.

MANAMOTAPANA.

Imperium *Manamotapæ* dividitur in *qvatuor* regna.

I. Vetus ejus nomen fuit *Mocaranga*. Titulus ommunis Regum *Mana*, unde *Manamotapa*, t *Manacongo*, & ſimilia. Initio tota *Mocaran-a* uni Imperatori ſubjecta fuit. Sed ſuperio-i ſeculo Imperator inter qvatuor filios Impe-

rium divisit, majori natu dedit regnum *Manamotapæ*, secundo regnum *Qviteѵæ*, tertio *Sedandæ*, qvarto *Chicangæ*. Tres posteriores mortuo patre majorem fratrem superiorem agnoscere noluerunt. Inter illos qvatuor, Rex *Qviteѵæ* potentissimus est. Joh. de *Santos*.

II. Imperator multos passim exercitus in legiones distributos, in qvibus etiam *Amazones* adustis mammis, alit. Multa qvoqve vetusta ædificia affabre exstructa, qvalia non alibi per Æthiopiam reperiuntur. *Lopez* II. 9.

Regna *Caffarum* sunt *Buttua*, *Sofala*, *Qviloa*, *Mozambiqve*, *Pate*, *Brava*, *Magadoxo*, *Angoscia*, *Monemugo*, *Mombazza*, *Melinda*, *Monsia*, *Comora*, *Madagascar*, *Zanzibar*, & alia plurima.

I. Tota illa Africæ ora à capite *Bonæ* spei ad *Mozambiqѵem* & fauces maris rubri vocatur uno nomine *Caffaria*, incolæ *Caffares*, id est infideles, de qvorum moribus *Linschoten* cap. 41. *Qvilibet pagus, oppidum* vel *regio* 10. aut 12. milliarium, *Regem* suum habet. Regna hæc *lingѵa, moribus, legibus* plane discrepant. Bellis intestinis perpetuo exercentur. *Religio* plane *nulla*. Vivunt ut bruta animantia neqve *Deum* neqve vitam futuram noscentes. Dividitur in regna minora qvam plurima, qvorum *præcipua* qvæ recensuimus.

II. Regnum *Buttuæ* terminos habet ad Septen-

ptentrionem Montes *Lunæ* ſive *Toroæ*, fluvium *Magnice* & *Monomotapam*.

III. *Sophala* terminos habet ad auſtrum fluvium *Magnice*, ad borem fl. *Cuama*. Hoc regnum freqventarunt Mercatores ex Arabia felici ibiqve conſederunt. Tandem à Luſitanis fuit ſubactum. *Lopez* II. 9.

IV. *Qviloæ* incolæ Mahommedani. Eorum Rex etiam *Mozambiqvam* & *Zophalam* aliasqve plurimas inſulas domuit. *Cadamuſtus* II. 68. *Lopez* II. 9. *Linſchot.* c 4. *Vartoman.* VII. 3. Rex ejus A. cIↄ Iↄ *Abrahamus*, à qvo defecit *Iſuſus* & ſe *Sofalæ* Regem fecit, cui A. cIↄ Iↄ v. ſucceſſit *Solimannus*. Maffeius vel ut alii referunt *Abrahemus* ejectꝰ fuit regno à *Franciſco* Almeida: ei ſucceſſit *Mahummed* Anconinus. De *Pata, Brava, Magadoxo*, Linſchot cap. 4. *Angoſcia* nomen habuit à qvibusdam inſulis, Incolæ Muhammedani *Lopez* II. 9.

V. *Monemugi* terminos habet ad boream *Abaſſiam*, ad Orientem *Qviloam, Mombazzam, Melindam*, ad Occidentem *Nilum*, ad Auſtrum *Monomotapam* & *Mozambiqvam*. Hoſtes eorum ſunt *Agages* ſive Jacchæ. *Lopez*. II. 9. *Adel* & *Zeilæ* in littore Abyſſino A. cIↄ Iↄ xxx. *Gradaamet* Rex fuit. *Maffeius*.

VI. *Mombazza* ſubfuit *Monemuganis*. Inter *Monemugi* & *Abaſſiam* Reguli plures ſunt, qvi nunc huic, nunc illi parent.

VII. *Melinda* Terminos habet ad Septentrionem fluvium *Chimanch*, ad Occidentem lacum *Calice*. Ejus Rex A. cIↄ Iↄ. fedus cum Emma-

manuele Rege Portugalliæ inivit. *Cadamuſtus* II.52. 68.70.*Lopez*.II. 9.

VIII. *Comora*. At littus Manamotapæ *Gomoræ* regnum eſt IV. inſulis conſtans, *Mulali*, *Angaſiza*, *Angoſana* & *Majotta*, ubi regina, *penes* qvam ſummum eſt earum imperium, habitat. *Thuanus* CXXX. ad A. CIↃ IↃ IV.

IX. *Madagaſcar*. Inſulam *Madagaſcar* deſcribit *Venetus* III.39. ubi refert circa A. CIↃ CC XC. regem non habuiſſe, ſed qvatuor *ſenioribus* totam inſulam paruiſſe. Poſtea in varia regna hoſtilia diviſa fuit. *Lopez* II.9.

X. *Zanzibar*. Inſula *Zanzibar* Regem habuit. M.P. *Venetus* III. 41.

INDICA.

Indica eſt *Littoralis* & *Inſulana*.

India qvoniam late per littora protenditur & innumeris per Oceanum Inſulis diſperſa ac diſſipata jacet; hinc in littoralem & inſulanam dividenda fuit.

Littoralis complectitur regna *Decan* ſive *Cuncam*, *Malabar*, *Choromandel*, *Bengala* ſive *Pegu* & *Siam*.

Regna Indiæ præcipua ſunt *Decan* ſive *Cuncam*, qvorum tamen littora à Luſitanis Batavisqve tenentur, *Malabar*, *Choramandel* (ita nautæ vocant totum illum à C. Comerin ad Gangem usqve tractum, teſte *Linſchotano* cap. 15.) *Bengala* ſive *Pegu* & *Siam*.

Pota-

Potanenses India potiuntur.

I. A *Potana* Bengalæ urbe nomen duxerunt Reges *Potanenses*, aut potius hi Reges urbi nomen dedêre, qvi & montanis inter *Kandahar* & *Kabul* digressi in Indiam se effuderunt & superato Raia *Pethori* sive *Bathour* Dellensi Rege A. Iↄ cccc LXX. *Indiæ* Imperium obtinuerunt. Series *Rajarum* Dellensium ante *Bathourum* nomen nobis incognita est.

II. Garcias ab *Horto* II. Hist. Aromatum 28. ex relatione Indorum tradit, elapsis circiter trecentis annis (*Laet* in India vera qvadringentos tradit, id qvod verius) qvod potens qvidam Rex in regno *Delly* magnam Indiæ, qvæ intra Gangen, partem occuparit, & regnum *Balaguate* qvibusdam Regulis gentilibus ademerit. *Linschoten* c.27. scribit eos, *Decan*, *Cuncam*, *Ballaguate* & alia regna subegisse: *Laet* addit *Mandoam*. Sedes Imperii erat urbs *Delly*, in ea coronabantur & sepeliebantur.

III. Catalogus Regum *Potanensium* extat una cum annis, sed res gestæ desunt. Ex *Texeira* patet octavum Regem Potanensem, nomine Muhammed *Gayateddin* Gaury, occupasse *Gazneben* & *Indiam* ac ultimum Regem ex familia Sebutaknai, *Cosrao* inde expulisse. Idem *Lahoram* Indiæ metropolin occupavit. Hactenus ergo India Regibus *Sebutakinis* subjecta fuit iisqve tributarii erant Reges Potanenses usqve ad *Gayateddinum* qvi jugum excussit ac se Indiæ Monarcham constituit. Sparsim qvædam

apud de Laet reperiuntur, qvæ, qvia nihil præterea referri poteſt, annotabimus. Oppidum *Scanderballe* ſuperiori ævo Regia fuit Potanenſis cujusdam Regis longe potentiſſimi. In *Itay* qvondam unus Potanenſium Regum egit. Ad *Halabashen* varii Potanenſium reges fruſtra arcem moliri conati ſunt. *Oudeen* qvondam Potanenſium Regum ſedes. *Iounpor* qvondam Potanenſium Regum ſedes. *Lahor* temporibus Potanenſium Regum tantum pagus fuit, *Multhan* tum florente *Banares* ampliſſimi qvondam Potanenſis regni caput. *Orixa* qvondam regnum anteqvam à *Potanenſi* & mox à Mogole ſubjugaretur. Arx *Agrenſis* qvondam à Potanenſibus Regibus lateritio muro cincta. Sultanus *Beruſa* (Firuz) potentiſſimus Indorum Monarcha, qvi non longe à *Delly* domum venatoriam exſtruxit. Soldanus *Aladinus* Cittor fruſtra obſedit. *Mandoam* regnum majore Sha *Selimi* ante cccc. annos Indis eripuerunt. Sub *Abraamo* Babur Mogol hoc regnum occupavit. *Argonis* Regis Indorum qvi tempore *Cublai* Tartari vixit, meminit M.P. *Venetus* 1.9.10.

Sha *Olam* vaſtiſſimum per *Indiam* Imperium condit.

I. De hoc Sha *Olam* ejusqve potentia operæ pretium eſt referre ea qvæ Garcias ab *Horto* II. Hiſt. Plantarum 28. tradit. *Tartaris* regnum *Delly* ademptum eſt ab Eqvite qvodam, qvi infenſus Regi *Bengalæ*, qvod ejus fratrem occidiſſet, ſeditionem adverſus Regem movit, eoqve

qve trucidato regnum *Delly* aliaqve multa occupavit, ita ut omnium ſui temporis potentiſſimus Rex fuerit exiſtimatus. Nam à viris fide dignis accepi ejus ditionem octingentas leucas ambitu occupaſſe. Erat hic Eqves initio Dominus montium qvorundam vicinorum regno Bengalæ, vocatusqve fuit *Xabolam* id eſt Rex mundi. De hujus geſtis major hiſtoria conſcribi poſſet qvam de magno *Tamir*han. Hæc *Garcias* & ex eo *Linſchoten* cap. 27. *Mirkond* apud Texeiram vocat eum *Xirkhan* & Waſirum, id eſt ſummum exercituum, *Homagonus* ducem fuiſſe ipſiqve rebellem factum dicit. *Laet* in India vocat eum *Ferried* Chan & alio uſitatiore nomine *Tzeerchan* qvod eſt idem ac *Sha Olam*, ſive Rex mundi. Indi virum nobilem & regia proſapia *Delly* ſive Regum *Patanenſium*. Ejus etiam *Vartomannus* IV. 13. meminit.

II. Hic igitur qvaliscunqve fuerit, provincia *Bahar* & arce Radia *Rattas* recuperata, *Bengalam*, *Indoſtanam*, *Decan* ſive Ballaguaten, *Cuncam*, *Delly* & alia Indorum regna ejecto *Humajune* Rege Mogolum A. CIↃ XL. occupavit. Qvanqvam ſcriptores rerum Indicarum duplicem videntur agnoſcere Sha *Olam* ſive *Tzeer* Chanum. Unum *vetuſtiorem*, qvi *Baburem* regno Indiæ expulit, ac *Decanem* & *Cuncam* ſuis miniſtris diſtribuit circa A. CIↃ IↃ. Alterum *recentiorem*, qvi *Homayunem* circa A. CIↃ IↃ XL. India expulit. Nam niſi ita diſtingvantur, ratio temporum confunditur: vel ſtatuen-

 tuen-

tuendum esset illum Sha *Olam* admodum longævum fuisse & ab A. ClƆ IƆ. ad ClƆ IƆ L. regnasse.

Decan, *Cuncam* & *Balaguate* in qvinqve regna dividuntur.

I. Divisionis hujus causam & originem ex eodem Garcia perseqvamur. Cæterum, inqvit, cum hic Rex *Xabolam* occupasset *Decom* & *Cuncam*, nec posset tantum imperium continere, rediit ad sua, & his postremo occupatis regnis suum consobrinum nomine *Daqvem* præfecit. Delectatus est ejus consobrinus peregrinis nationibus, ut sunt *Turci*, *Corasones* & *Arabes*. Divisit regnum in provincias qvibus præfectos dedit; maritimam eam regionem qvæ ab *Angediva* ad *Cifarolam* per sexaginta leucas extenditur, deinde interiori regione cum aliis terminatur provinciis, gubernandam dedit *Adelhan*, qvem nos *Idalcan* nominamus. Ei provinciæ qvæ à *Cifardan* ad *Negatona* extenditur per viginti leucas, interiori vero regione aliis provinciis & Cambayæ jungitur, præfecit *Nizamaluco*. Balaguate montanæ & vastæ Provinciæ præfecti sunt *Imademaluco*, qvem nos *Madremaluco* appellamus, & *Coralmaluco* & *Urido*. Successu vero temporis factum, ut omnes præfectos tæderet obseqvii regii. Conjuratione itaq; inter se facta, provincias qvibus præfecti erant singuli occuparunt & captum Regem *Daqvem* in *Beder* primaria Decan urbe *Verido* uni ex præfectis custodiendum dederunt. Hujus conjurationis etiam participes fuerunt

genti-

entiles qvidam, veluti *Mohadum*, *Coia* & *Ve-*
ꝛiche, qvibus & ipsis amplæ regiones cesserunt,
Mohadum urbs *Visapor* qvæ nunc est regia *Idal-*
can & *Iolapor* & *Paranda*, qvas postea illi ade-
mit *Nizamaluco*. Veriche suam provinciam re-
tinuit, qvæ *Cambayæ* & *Nisamaluco* provincia
contermina est. Hæc *Garcias*.

II. Nunc videndum qvo tempore hæc defe-
ctio & divisio regnorum Indiæ facta sit. Qvan-
tum ex circumstantiis colligitur & Lusitano-
rum historiis jam circa A. cIↄ Iↄ. eam conti-
gisse necesse est. Qvippe *Verido* obiit teste Gar-
cia A. cIↄ Iↄ x. Deinde Lusitani, illi *Adelhan* qvi
ex conspiratoribus fuit, ademerunt *Goam*. Id
autem factum circa A. cIↄ Iↄ.

III. Hæc igitur regna à Potanensi qvocun-
qve tandem casu separata fuisse jam circa A.
cIↄ Iↄ x. ex *Vartomanno* constat, qvi IV. 4. 5. 6.
dicit Decanensem Regem regnum *Goæ* & alia
tributaria habuisse. *Maffeius* in Hist. Ind. tra-
dit, *Sabaium* & alios Decani regno præfectos à
Rege suo defecisse circa A. cIↄ Iↄ. *Cuncan* com-
plectebatur regna *Dabul*, *Chaulon*, *Goa* & alia,
de qvibus idem *Vartomannus* IV. 3. & 24. Regni
Bengalæ, *Narsingæ*, *Tarnasseri* idem meminit
VI. 13. 14. 6. coll. A. cIↄ Iↄ c x. Rex *Decan* fuit Ma-
luc *Nisiasia*, cui A. XVII. successit filius *Nisiamsia*,
ut nostrates tradunt.

IV. Reges *Decan*, *Cuncan*, *Belaguate*, com-
munibus nominibus *Adelhan* vel *Idalcan*, qvi
etiam peculiariter ab Hispanis *Sabayo*, qvasi
Saheb id est Dominus, vocatur, *Nizamaluco*,
Cateb-

Catebmaluco, *Verido* appellantur, qvæ sunt Persicæ & Arabicæ voces. Susceperunt etiam authoritate Sha *Ismaelis* Sefi Persarum Imperatoris titulum *Scha*. Unde factum qvod etiam *Adel Sha*, *Nizamo Sha*, *Cotubi Sha* appellentur

V. Olim *Adelhan* potentissimus Regum Decan erat: Sed postea Rex *Bisnagar*, qvi peculiari voce *Rao* vocatur, prævaluit ac reliqvos Decan Reges sibi subjecit, ut idem *Garcias* testatur. Pleriqve horum Regum postea tributarii facti sunt *Akbaro* Mogolum Regi.

VI. Sedes Regum *Adelhan* initio *Goa*: ea amissa, *Vizapor*. Nizamaluco *Bramport* sive *Burhampur*, qvæ à Mogolis capta, *Amdanager* vel *Kerki*. Cotalmaluco urbs *Braganadar* & nuper admodum condita *Golconda* sive *Hidraband*; deinde *Musili Patnan*.

Mogoli Indiam recuperant.

I. Post obitum Sha *Selim*, qvem Indi etiam *Tzeer* Chan, Sha *Olam*, *Ferried* Chan & *Tyechmecha* Chan vocant A. cIɔ Iɔ LII. cum *Adel* Chan Firuz Sha duodecenni ejus filio & successore interemto, regnum *Bengalæ*, *Patanæ* & *Delly* invasisset, magni in India motus, multis hinc inde rebellantibus & regium titulum assumentibus. Qvare non consentiunt Indi in nominibus Regum, qvia scilicet plures passim pro Regibus habebantur. Dicunt enim *Baburi* in India successisse *Tzeer* Sha sive *Salimi* Sha Patanensem, huic *Himmoem* Baneanum, huic

Homa-

Homajunem. Qvæ non conveniunt cum Catalogo Regum. Iidem tradunt *Adelghano* in regno Patanensi successisse *Soliman*, Kaharamen, qvi & Mia Soliman *Lodi* dictus, huic *Dowlet*, sub qvo regnum Patanæ ab *Achabar* subactum. Alii Reges Potanenses circa Gangen *Zelalia*, *Afrid* & *Turcost*, *Osman* Chan, ab *Achabar* & *Ziahaengir* domiti. Inter *Gangis* fluenta ad fines *Purropiæ* regnat adhuc Patanensis Princeps è prosapia Regum *Delly*, qvem *Magol* domare neqvivit.

II. Inter has confusiones *Homajun* cum ope *Thamasi* Regis Persiæ *Kandaharam* & *Kabulem* à fratribus recuperasset, post obitum *Tzeer* Chani *Dellyn* & *Indestanam* recuperavit, *Laboram* qvæ hactenus tantum pagus, urbem fecit. Sedes *Delly*.

III. Ei successit *Achabar*, sub qvo A. CIↃ IↃ LXVI. sedes imperii *Agram* translata. Idem *Cittor* Zimet *Pathæ*, Guzurattam *Modaffari*, Bengalam Sha *Dowet* ademit, *Roup* Matthli fæminam, qvæ *Badurus* nomine assumto Patanenses ad rebellionem concitabat, domuit. Regnum *Kabul*, provincias Patanensium ad Gangem, qvas *Zelalia* & *Turcost* possederant, *Kandaharam*, *Cassimerem*, *Sinden* sive *Tattam* imperio adjecit, plurimos *Radzias* in deditionem accepit, regna *Decan*, *Viziapor*, *Golcondam* tributaria fecit. Imperium ejus in provincias XXXVII. divisum.

Guzu-

Guzuratta ſive Cambaia à *Mogolis* expugnatur.

Eodem tempore qvo regnum *Indoſtanæ* occuparunt *Potanenſes*, Mahummedani qvidam expulſi; *Reisbutis*, regnum *Guzurattæ* & Cambayæ occuparunt. *Garcias* ab Horto II. Hiſt. Arom.28. Hoc regnum olim à mari Indico ad *Gbater* & verſus meridiem ad *Damam* usqve protenſum fuit, inde anguſtius factum. Termini ejus ad Boream *Soret*, *Ieſelmeere*, *Bando*, ad Ortum *Cittor* & *Chandis*, ad Auſtrum *Decan*, ad Occidentem mare *Indicum*. Metropolis *Hamed Ewat* id eſt civitas Regis *Hamed*, à qvo condita vulgo *Amadabat*: inde *Suratta*, *Brochia*, *Cambaia* (qvæ *Cairum* Indiæ appellatur) *Mangorol*, *Patan*, *Dibe* ſive *Diu*, qvam *Vartomannus* III. 1. *Dibobanderrami* vocat, *Kerimar*, *Nagſary*, *Menbowa*, *Dongeſſar*, *Diasghan*. *Mangerolpore*, *Ommapar*, *Goga*, *Niriand*, *Gandebe*. De eorum Regibus pauca tantum memorantur. *Vartomannus* IV. 2. refert *Mahamudem* Sultanum Cambeiæ Regem Guzeratorum regno pepuliſſe. Hic circa A. cIↃ IↃ. jam per XL. annos regnaverat. Ejus pater fuit *Madraſaxaus* teſte *Maffeio*, Sultan *Mamed* Begeræ filius; alter Rahia *D'gie* oppidum *Brodera* condidit. Sub *Badurio* Luſitani A. cIↃ IↃ XXXV. arcem in oppido *Diu* condiderunt. Mentio fit etiam *Baduris* qvi montana Guzurattæ circa Amadabat tenuit & à Mogolis nunqvam ſubigi potuit. Baduro ſucceſſit Sultan *Mamud*. Ei A. cIↃ IↃLXXIX. filius

lius *Modattar*, ſub qvo & ejus tutore *Ethamed* Chan Achabar Rex Mogolum A. cIↃ IↃ cv. regnum Cambaiæ ſubegit. In pago *Sarqves* ſive *Sirkeſa* veterum GuzuratenſiumRegûm ſepulcra viſuntur. Et ad urbem *Amadabat* pædagogus qvidam Regis Guzurattenſis ſepultus eſt.

Malabar in varia regna *dividitur*.

I. Regnum *Malabar* complectebatur provincias & urbes *Cananor*, *Calicut*, *Challe*, *Chrangonor*, *Chilao*, *Cochin*, *Coulam* & alias. Antiqviſſima urbs fuit *Coulam*, ex qva *Calicut*, *Cochin*, *Canonor* tanqvam coloniæ originem traxerũt. Sub ultimis Regibus *Mahommedani* & *Judæi* ex Arabia & Perſia in *Malabar* venerunt ac indigenis permixti ſunt. Unde tandem ipſi Reges Mahummediſmum ſuſceperunt; ex qvibus fuit circa A. IↃ cccc. *Sarama* Perymal, qvi cum liberis careret, regnum *Malabar* inter fidiſſimos miniſtrorum diſtribuit, ipſe *Meccam* profectus eſt. Præcipuo dedit *Calecutum* cum titulo *Zamori*, id eſt Imperatoris, cui cæteri Reges parebant. Hic anno IↃ cccc vii. *Calecutum*, qvæ hactenus exiguum oppidum, condit. *Scal.* v. Emendat. Temp. *Linſchotan*. cap. 12. Circa A. cIↃ cccc. Chriſtiani *albi* ex regione longinqva in Calecut navigarunt, qvos *Tartaros* è Roſſia fuiſſe opinantur, *Cadamuſtus* cap. 56. *Joſephus* Indus *Cataienſes* vocat. A. cIↃ cccc xcviii. regnavit Zamori *Ganfer* cujus aulam deſcribunt *Cadamuſtus* ii. 53. ad 61. iii. 73. 75. & *Vartomannus* v. fuſiſſime. Ei ſucceſſit A. cIↃ IↃ viii. *Naubeadarinus*. Maffeius *Hiſt.* Ind.

II. Poſt-

II. Poſtqvam vero Luſitani relicta Calecut *Cochinum* conceſſerunt, amiſſa mercatura regnum *Calecut* omnium minimum factum eſt, retento qvidem titulo *Zamori*, ſed potentia ad *Cochinenſem* Regem translata, qvi relicta Portugallis urbe *Cochin*, ſedem ſuam *Dacimam* tranſtulit. In montibus non longe à Calecut Rex dominabatur potens, *Naremaga* nomine. *Cadamuſt*.III.76. De Rege *Canonor* qvi A.cIↃ IↃ. regnavit *Vartoman*.III. 79. VI.40. De Rege *Batycolæ* idem IV.7.8. Regnum *Onor* tributarium Regi Narſingæ fuit, A.cIↃ IↃ. idem IV.8. De regno *Coulon* & *Caicolon*, idem VI. I. De regno *Cranganor* Joſephus Indus. *Cochini* Rex A. cIↃ IↃ. *Trimumpara*, cui A. cIↃ IↃ V. ſucceſſit *Naubeadora*. Maffeius.

Brama ſive *Pegu* miſerrime deſtruitur.

I. De ſtatu regni *Pegu* circa A.cIↃ IↃ. *Vartoman*.VI.15.16. Circa A.cIↃ IↃ. Rex *Pegu* fuit *Brama*, à qvo ipſum regnum Pegu *Brama* dictum. Regnavit is XXXVII annos ſucceſſore filio *Brama*.

II. Circa A.cIↃ IↃ LX. qvidam præfectus regni *Tangut* rebellis factus Regi *Pegu* & *Siam*, regna *Bramæ*, *Prom*, *Tangut*, *Melintay*, *Calam*, *Bacam*, *Mirandu*, *Ava*, *Pegu* ſubegit. Poſt octennium A.cIↃ IↃ LXVIII idem ſubegit qvoqve regnum *Siam*, *Tanaſſery*, *Qveda*. Cauſa belli ab Elephanto albo qvæſita, qvem *Siamenſes* Peguanis cum divino honore colentibus negarant.

rant.*Linschot*. cap.17. An hic idem sit cum eo qvi vocatur Rex *Ava* & qvem *Brama* A.cIɔ Iɔ xcviii.in prælio interfecit, dubium est & temporum ratio repugnare videtur.Defecit etiam ab hoc *Brama* Rex *Siam* cum suo regno A. cIɔ Iɔ xcix. & ipse *Brama* A. cIɔ Iɔ c. interfectus, ac totum ejus regnum miserrime desolatum fuit. Regnum *Pegu* ac Regem de *Arracan* pervenit. *Iarrige* Hist.Ind.

Narsinga in tria *Regna* dividitur.

I. Hoc regnum à duabus regiis urbibus duplici nomine appellatur, *Narsinga* vel *Bisnagor*. Linschot.cap.15. In navigatione *Josephi* Indi corrupte *Narsinda* &*Besanagal*.De potentia & statu regni Narsingæ circa A. cIɔ Iɔ.*Vartomanus* IV.9.10.11. Urbes : *Maliapor* qvæ periit & defecit, *Cyromandel*.Vartoman.VI.5. qvæ est Hollandis *Paliacatta* Vectigales Regi *Narsingæ* fuerunt circa A. cIɔ Iɔ. qvatuor Reges insulæ Zeylon. *Vartom*.VI.4 Titulus & nomen Regis *Rau* vel *Hara* Linschot.cap.27.*Rau* Rex Narsingæ regna *Decan* & *Duncan* tributaria sibi fecit.Idem eo loco. Portugalli in hoc regno urbem *Negaparan* occuparunt, & in eo loco,ubi olim *Maliapor* fuit, oppidum Sancti *Thomæ* exstruxerunt. *Linschotan*. cap.15.

II. Hoc regnum postea divisum fuit in tria regna, *Negatapan*, cujus Regis titulus fuit Viripanay, *Maliapur*, cujus titulus Vengapatir & *Narsinga* sive *Bisnagar*. Fuit etiam regnum *Tarnasseri*, cujus hostes Rex Narsingæ & Bisnagar.

nagar. *Vartoman.* VI.6.7.8. 9.10.11. Circa A. cIɔ Iɔ XVII. Rex Narsingæ *Crisnaraus* fuit.

Golganda.

A. cIɔ Iɔ C XVII. Rex *Golgandæ* fuit Soltan Mahomed Cottabassi. Petrus van *Broeck* Itiner.

Malacca novam *Lingvam* condit.

I. Hoc regnum admodum *recens* esse perhibent. Qvippe ob insalubritatem loci ora illa diu vacua cultoribus mansit, nec nisi casas piscatorias septem octove habebat. Inde paulatim confluentibus ex *Pegu, Siam, Bengala, Iava* aliisqve insulis pluribus, placuit novam Rempublicam, *lingvam*, urbem condere, qvæ *Malacca* dicta. *Lingva* ex cæteris per Indiam conflata, in qva plurima *Arabica* & *Persica* vocabula. Brevi urbs propter loci situm tanta cepit incrementa ut cum maximis & cultissimis certaret, & *lingva* hodie per totam Indiam adeo recepta, ut qvi eam tenet, passim intelligatur; ejus ignarus, sicut si qvis in Europa Latinam ignoret, rudis censeatur. *Linschot.* cap.18. *Vartomanus* VI. 17. tradit *Malacham* sive *Melcham* circa A. cIɔ CCCCXX. à Rege *Cini* conditam, Mahummedanum Sultanum habuisse Regi *Cini* tributarium. Incolas ejus à *Iavanis* oriundos. Ubi qvem Regem *Cini* intelligat, disputatur. Non enim probabile Regem *Sinæ* intelligi, sed potius *Siami*, qvod regnum olim *Sina* dicebatur. Meminit *Vartomanus* VI. 20. regnorum *Cini, Macyni, Sarnau* & *Gravay*. Rex igitur

Cini

cini eſt Rex *Siam*, qvod ex Maffeio manifeſtum, qvi tradit *Mamudum* à Rege *Siam*, defeciſſe circa A. cIↄ Iↄ x. Sub *Mamudo* Rege *Alphonſus* Albuqverke eam Regi Portugalliæ ſubjecit. *Aldinus* vero *Mamudi* filius ſe *Bintani* Regem fecit circa A. cIↄ Iↄ xv. *Maffeius*.

Inſulana eſt *Zeylonæ*, *Sumatræ*, *Javæ*, *Moluccarum*, *Borneo*, *Mindanao*, *Zebut*, *Gilolo*, *Maldivarum* & aliarum complurium.

Inſulæ Indici Oceani innumeræ ſunt, qvarum præcipuas tantum recenſemus, reliqvarũ notitia ex nautarum Itinerariis peti poteſt.

Zeylon priſcorum *Taprobana* eſt.

I. Hanc eſſe priſcorum *Taprobanam* erudite probavit Bochardus. Incolæ vocantur *Cingalæ*, id eſt reliqviæ Sinenſium, qvi Sinenſes olim freqventes in eam navigarunt ut *Martinius* teſtatur.

II. De priſcis illis Regibus nihil conſtat, niſi qvod Maffeius tradit Hiſt. Ind. p. 55. circa tempora nati Chriſti Regem *Zeylon* fuiſſe *Pirimal*. *Mirkond* teſtatur *Coſroen I.* Regem Perſiæ, Regem *Zeylon* ſibi tributarium feciſſe. Adhuc circa A. cIↄ cc xc. uni Regi ſubjectam fuiſſe *Venetus* III. 22. & circa A. cIↄ ccc. *Haitho* c. 6. tradunt. Inſigne regium erat ingens *rubinus* qvem Rex inaugurandus manibus geſtabat circumeqvitans: ſi ratum ei regnum.

Ve-

Venetus III.22.*Haitho* cap.5. Poſtea *Cingalæ* trucidato Rege, inſulam in plura regna diviſerunt. *Linſchot.* cap. 14. qvalia erant *Colmuchi*, cui cæteri Reges omnes tributum pendebant, *Janafapitan*, *Triqvinamale*, *Batecolon*, *Vilaſſen*, *Tananaca*, *Laula*, *Galle*, *Candy*. Circa A. cIↃ IↃ, inſula tota *qvatuor* regibus parebat qvi tributarii erant Regi Narſingæ. *Vartoman.* VI.3.4. A. cIↃ IↃ XL. Rex *Zeilon* fuit Jafanapatani. *Maffeius.* Superiori ſeculo tonſor qvidam nomine *Raiu*, interfecto Rege præcipuo, cæteris pulſis, totam inſulam ſibi ſubjecit & in unum regnum redegit. *Linſchot.* cap. 14. Sedes regni ejus fuit *Setavacca*. Eum *Thuanus* CXXX. vocat *Mara Pegu* corrupte, pro *Maru Ragu*, cui ſucceſſit filius naturalis *Darma*: huic Fimala *Darma* Suriada; circa A. cIↃ IↃ C IV. qvi etiam vocatur à Luſitanis *Johannes* de Auſtria. Sedem regni habuit in *Candy*.

Sumatra.

I. Sitne hæc *Taprobana* an *Zeilon*, diuturna inter Geographos lis fuit. De ea enim intelligunt *Plin.* VI.22. Si igitur *Sumatra* eſt Taprobana, tum *Claudio* Romæ imperante Rex ejus legatos Romam miſit, qvorum princeps erat *Rachia*. Sed certior opinio eſt *Taprobanam* eſſe illam inſulam qvam *Zeylon* appellamus.

II. Hodie in plura regna dividitur qvæ ſunt *Achem*, *Pedir*, *Pazem*, *Campar*, *Menancabo*, *Zunde*, *Andragide*, *Auru* & alia: potentiſſimus omnium eſt Rex *Achein* qvi totam pene Septen-

trio-

rionalem plagam tenet. *Thuan.* cxxx. *Linſchot.*
.19. De regno *Pyder*. Vartoman. VI. 17. 22.23.
.ex *Achein* A. cIↄ Iↄ xx. *Abrahamus*. Rex *Pa-*
eni A. cIↄ Iↄ xx. *Geinal*, cui interfecto ſucces-
t filius infans ſub tutela *Molanæ*. Circa A.
Iↄ Iↄ c XI. XII duo Reges Chriſtiani *Conſtan-*
inus & Thomas memorantur.

Java paret Magno *Mataran.*

I. Qvod ſcribit *Linſchot.* cap. 20. ipſis *Ja-*
anis inſulam eſſe qvam habitarent, demum
x Batavorum circumnavigatione innotuiſſe,
d non convenit cum relatione M. P. *Veneti*,
vi III. 10. teſtatur circuitum ejus fuiſſe 3000.
nilliarium.

II. Rex jam ævo *Veneti* unicus fuit & ne-
nini tributarius. Eum vocari communi no-
nine magnum *Mataram*, Batavi teſtantur.

III. Qvæ autem ſit illa *Java* Minor, in qva
empore *Veneti* III. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. octo
egna, *Ferlech*, *Baſman*, *Samara*, *Drogotan*,
ambri, *Fanfur* & duo ſine nomine, qvorum
nus Rex *Baſman* Magnum Chamum Tarta-
orum *Cublay* Dominum agnoſcebat, hodie
mbigitur. Id conſtat innumeras eſſe ad Ja-
am inſulas, qvæ omnes à populo Javanis ſi-
nili habitantur. *Linſchot.* cap. 20. Eſt inter eas
nſula *Necur* qvæ Regem non habet & *Anga-*
nina. Venetus III. 20. 21.

Moluccæ.

I. Qvinqve recenſentur Moluccæ: *Tidor*,
ernate, *Macian*, *Bachian*, *Motir*. aliæ unde-

cim annumerantes *Gilolo*, *Clebes*, *Borneo*, *Amboina*, *Banda* & *Timor*. Qvælibet harum olim suum habuit Regem: postea *Ternatensis* Rex *Macian* & *Motir* expugnavit ac per alias qvoqve insulas *Amboinam*, *Celebin*, *Mindanao* sive Miganando, *Menin*, *Gilolo*, Imperium exercuit.

II. Reges Moluccarum ex una familia petuntur. Cum Lusitani in eas venirent, Rex Tarnatensis fuit *Chaiamiri*, qvem obtruncarunt. *Maffeius* ab A. cIɔ Iɔ x. hanc seriem Regum Tarnatensium recenset: *Boleisis*, *Boahares*, *Aialus*, *Tabaria*, *Aerius*, qvi circa A. cIɔ Iɔ xxxiv regnavit Rex *Tidor* A. cIɔ Iɔ x. fuit *Almansor*. Circa A. cIɔ Iɔ xc. regnavit *Baxa*, cui successit A. cIɔ Iɔ c. *Scipidinus* id est *Seifedin*, qvi cum Batavis fedus inivit.

Borneo.

Series Regum non constat. *Riach* Rex Borneo invenit Camphoram artificialem qvæ ab eo *Riachina* dicta. *Scal.* Ex. civ. 8. A. cIɔ Iɔ xxi. *Siripanda* Rex Borneo. Hist. *Indiæ III.* 95.

Mindanao.

Circa A. cIɔ Iɔ xxx tres Reges in *Mindanao* fuerunt, *Pimilaranus* dictus Franciscus, *Butuan* Johannes, *Camiguin* Johannes. *Maffeius*.

Zebut.

Hanc insulam describit *Gomara* cap. 94. Hist. Ind. Rex nomine *Hamabar* tunica longa alba ex gossypio indutus. Diademate simili, auro, margaritis, gemmis ornato cinctus.

Gilolo.

Ejus Rex circa A. cIɔ Iɔ xix. *Luz.* dictus *Go-*

mara

ara II. Hist.Ind. 96. A.cIↄ Iↄ xxx. *Catabruny*, ui circa A. L. filius succeſſit. *Maffeius*.

Maldivarum.

Maldivæ plusqvam duodecim mille inſulas omplectuntur & in tredecim *Atollas* ſive provincias dividuntur. Sedes Regum *Malu* eſt.

SINENSIS.

Sinenſis eſt *Cataica, Corea, Japonica.*

I. Qvos antiqvi *Seres* & qvam regionem *ricam* appellarunt, ii à familia *Cina* Sinæ odie appellantur, de qvorum antiqvitatibus bulosis jam ſupra prolixe egimus. Nunc reentiora & de qvarum fide dubitari non poſt, ad noſtra usqve tempora ediſſeremus.

II. Ac initio qvidem obſervandnm *Sinenſi- n* nomine comprehendi tum illos qvi ſpealiter Sinenſes & à Perſis, Saraceæis, Euroeis medii ævi, *Cataini*, regio *Cataium* dicunr: tum colonias eorum *Coreanos* & *Japoni-*, qvibus etiam *Cauchinchinæ* adduntur.

CATAICA.

Seres commercia *Serici* antiqviſſima ſoli exercuerunt.

I. *Alvares Semedo* teſtatur Sinenſes non ſe antiqviores annis 3700. Incidit ergo inium regni Sinenſis in A. M. 1940. ac 300. fere nnis diluvio eſt poſterius, ut Athanaſius voqve *Kircherus* Tom. *III.* Oedipi probat. Ut on opus ſit, rejecto calculo Codicis *Hebræi*, orruptos LXX. Interpretum & Samaritarum

numeros, in Sinensis Chronologiæ gratiam seqvi. Ipse *Martinius* de fide Annalium Sinensium circa antiqvissima illa tempora, qvibus *Fohius* vixisse traditur, dubitat, & *multa*, inqvit, *insunt ridicula Sinicis Annalibus sive hominũ ætatem consideres, sive annos regnantium.*

II. Multa etiam Sinenses *Historici* & *Mathematici* studio confinxerunt in gratiam vel odium imperantium Ita fabulosa est illa *septem* planetarum conjunctio qvam sub Imperatore *Chuenhioo* accidisse tradunt. Qvippe insignis Astronomus Samuel *Kechelius* curiosa supputatione falsam & fictam deprehendit, ut & illam qvam *Persæ* & *Arabes* nascente *Timuro* contigisse volunt. Idem de *qvinqve* planetarum concursu, facto sub Imp. *Lieupango*, annis ante Christum natum CCIV. Martinius suspicatur : *fortasse à Mathematicis Sinensibus conficta fuit.*

III. Ignota Europæis fuit series Regum Sinensium anteqvam A. CIϽ IϽ CL. Martinus *Martinius* Annales ipsorum publicasset. Unde *Scaliger* I I. Canon. *Historia* Sinensis *usqve ad* Tartarorum *tempora nobis* Europæis *adhuc ignota est.* Nam Catalogus Regum qvi extat apud Johannem *Consalvum* Mendozam lib. III. & qvem Scaliger ex *Zaccuth* recitat, nonnisi fabulosum commentum ex ignorantia literaturæ Sinensis est.

IV. Omissis igitur VIII. illis à *Fohio* ad *Xunum* Imperatoribus, qvos vel *fabulosos* esse, vel ex nominibus *Patriarcharum*, qvi ante & pau-

aulo post diluvium vixerunt, expressos, supra ostendimus: *Certior* historia Sinensis post *diluviana* demum, cum prima imperante familia HIAA, incipit, ejusqve initium incidit in . ante Christum MM CC VII. id est si Christi nativitatem cum Usserio statuamus annum qvatermillesimum, in Ann. Mundi conditi 793. post diluvium 136. vel si *semedum* seqvi malis, in A. post diluviū trecentesimum. Qvod spatium temporis cum satis sit arctum, neqve adhuc genus humanum ita excrescere potuit ut tota *Sina* hominibus impleretur: hinc patet Historiam Sinensem nondum ita liqvidam esse ut omnibus fabulis careat. Tempora qvidem non repugnant veritati: potuit intra annos 136. post diluvium eousqve multiplicari genus humanum, ut post irritam turris Babyloniæ structuram *Yvus* cum colonia in Sinam pervenerit, ibiqve regnum condiderit: sed cum nihil simul incipiat & perfectum sit, *omnia* illa qvæ de imperii Sinensis jam tum sub *Yvo* magnificentia, divisione in duodecim ac deinde novem provincias, vasis totidem *Geographicis* dicuntur, fabulosa haberi debent. Lenta nimirum omnium, ut rerum humanarum, ita maxime regnorum sunt initia: neqve putandum est Sinenses statim à diluvio in tantam multitudinem & cultum excrevisse. Nam qvod de *Babyloniorum*, *Assyriorum* & *Ægyptiorum* antiqvissimis ac primis sub *Nino*, *Semiramide*, cæterisqve rebus traditur, haud minus fabulosum est.

V. Sicut igitur *Assyriorum*, *Babyloniorum* & *Ægy-*

Ægyptiorum vasta illa potentia longe recentior est qvam Annalium scriptores tradunt ita de *Sinensium* qvoqve rebus existimandum est; obscura eorum imperii initia fuisse & tarda incrementa, multorumq; seculorum opus, anteqvam *qvindecim* illæ provinciæ aliaqve regna in unum illud & vastissimum Imperii corpus coalescerent. Id qvod demum post tempora & expeditionem *Alexandri* M. Indicam sub familia *Cina* factam, ex ipsis Sinensium Annalibus clarissime probari potest. Ita qvidem ut ætate Alexandri M. *Sina* obscurum inter vicinos regnum fere à potentioribus oppressum & extinctum fuerit, ac totus ille terrarum tractus, qvi postea in unum Imperii Sinici corpus victricibus familiæ *Cinæ* armis coaluit, in qvamplurimas regna ac Regulos divideretur, qvorum aliqva velut regnum *Zu*, *Xo* & *Pa* sive *Sophitis*, potentia & opibus longe superabant regnum *Cin*.

VI. Atqve hæc unica est causa cur nulla plane apud scriptores expeditionis Alexandri M. Imperii *Sinensis* extet mentio, vel minimum etiam vestigium, cum tamen in ipsis ejus limitibus hæserit & in *Chataiam* sive provinciam *Suchuen*, qvæ est regnum *Xo Pa* sive ut Græci vocant Σωπείθȣ, penetravit. Qvoniam vero, si hæc paulo clarius demonstrentur, magnum lumen & rebus Alexandri M. & Annalibus Sinensium præbent, ideo utrumq; nunc, & *Alex.* M. ignotum fuisse Imp. *Sinense*, & regnum Σωπείθȣ esse provinciam *Suchuen*, ostendamus. VII.

VII. Anteqvam vero ad tempora Alexandri M. accedamus, necessum est ex ipsis Sinensium Annalibus ostendere, qvæ illius regni amplitudo & potentia fuerit à primis eius post diluvium initiis. Tres ante Alex. M. in Sina familias regnasse traduntur, *Hiaa*, *Zanga* & *Cheva*.

VIII. Terminos antiqvi Sinensis Imperii iam sub *Hoangthio* (qvem ante diluvium, vel fabulosum fuisse, ostendimus) statuunt *Eoum* mare, *Tartariam* veterem & fluvium *Kiang* ad austrum, qvo spatio nunc continentur *sex* Provinciæ boreales qvæ sunt *Leaotung*, *Pecheli*, *Xansi*, *Xensi*, *Honan*, & hæ provinciæ antiqvissimis seculis alia nomina habuerant, unde & alia divisio regni Sinensis. *Xunus* in XII. *Yvus* conditor familiæ *Hiaa* in IX. provincias divisisse traditur. Utcunqve autem se hoc habeat, id pro certo statuendum est, etiam posito familiam *Hiaa* ab Yvo, anno post diluvium cxxx. conditam, eamqve Regum fuisse seriem qvam Annales ipsorum tradunt, non tamen eam jam Imperii Sinensis potuisse esse amplitudinem, ut paulo ante ostensum, & ipse *Martinius* tradit. Recentior igitur hæc tanta Imperii moles: Sed qvando primum post diluvium coaluerint in unum corpus non constat, neqve ipsi tradunt. Nisi qvod sub VIII. Imp. *Hoaio* multi populi, maxime insulani sponte Sinico sceptro se subjecisse perhibentur. Idem sub x. *Is* factum. Sub XVII. *Kieo*, qvem Sinensium *Neronem* appellare possis,

magna provinciarum & regulorum defectio, & mox ruina familiæ *Hiaa* secuta fuit.

IX. Collapsam sub *Kieo* Sinam instauravit *Tangus* conditor novæ & secundæ familiæ *Xanga* ante Christum A. 1766. id est A. M. 2238. post diluvium 582. Ex hac x. *Hotankias* sedem Regiam à croceo fluvio in urbem Honanæ provinciæ *Siang* transtulit. Sub xx. *VVtingo* Provinciæ aliqvæ ad Occidentem Sinæ ultro se ipsi subjecere. Sub xxv. *VVyeo* coloniæ in insulas Orientales deductæ.

X. Tertia familia *Cheva* regnare cœpit A. ante Christum 1122. Primus ejus Imp. *Yus* peninsulam *Coream* Philosopho *Kicio* cum titulo pleni & absoluti regni donavit, cujus posteritas hodieqve regnat. Idem imperium Sinense in qvinqve regna, *Xensi*, *Zu* sive *Huqvam*, *Su*, *Chin* sive *Honan* & *Yui*, divisit: ac Regulos *Ci*, *Lu*, *Yen*, *Gvey* constituit, qvæ divisio magnarum postea in imperio seditionum & rebellionum causa fuit. XI. *Sivenius* populos *Hoaigan* & *Huqvang* ultra fluvium *Maris* filium habitantes domuit. Imperante XII. *Ieo*, maxima imperii Sinensis conversio secuta partim ab irruptione *Tartarorum*, partim ob regulorum defectionem, qvi excusso obedientiæ jugo præfecturas in legitima ac nullius imperio obnoxia regna mutabant. *Qvinqve*tum regna emerserunt, *Cin* in Xensi, *Guei* in Honan, *Ci* in Xantung, *Zu* in Huqvang & Kiangsi, *Cyn* in Xansi. Ab his dum inter se & cum Imperatoribus discordant, bello civili diuturno *Sina* fuit destructa.

XI.

XI. Inter hos motus magis magisqve depressa Imperatorum majestas, tandem penitus elanguit, præsertim cum reges potentissimi *Zu* imperium jam palam & bellis diuturnis affectarent. Nihil obtinebant Imperatores præter regnum *Cyn*, qvod sub XXVII. Imp. *Chintingo*, rebellione præfectorum funditus una cum familia *Xanga* eversum est. Qvæ turbæ inde per trecentos & amplius annos continuatæ res Sinensium penitus confregerunt, cum reguli palam imperium armis ambirent & Imperatoribus præter nudum nomen nihil relinqverent.

XIII. Florentibus *Assyriorum*, *Babyloniorum*, *Medorum* ac *Persarum* rebus, *Seres* commercia exercebant terrestria cum *Persis* & *Medis*, maritima cum *Taprobanitis*. Ac *Persæ* qvidem, *Medi*, *Assyrii* & *Babylonii* ab iis accepere *Sericum*, ex qvo vestes Sericæ qvæ Babylonicæ, Medicæ, Persicæ dicebantur, confectæ. Qvanta talium vestium antiqvitas sit, ex historia *Josuæ* apparet, ubi cap. VII. mentio fit *Babylonii* pallii, qvod fuisse ex Serico admodum probabile est; de qvo *Bochartus* I. Phalegi 6. Ita initio soli Persæ Sericum à *Seribus* accipiebant: iis ab Alexandro devictis, delatum fuit in Græciam, & inde Romam, ubi fuit ἰσόχρυσον: nam *libra serici* emebatur *libra auri*. Maritima commercia antiqvissimis temporibus Seres exercebant cum solis *Taprobanitis*: cæterorum enim refugiebant cœtum teste *Plinio* VI. 17. *Taprobana* autem est *Ophir* Salomonis,

eademqve *Parvaim* navigatione regum Israëlis celeberrima. Nam ex *Parvaim* ipsum Taprobanæ nomen fluxit, ut erudite ostendit *Bochartus* Phalegi II. 27. & Chanaani I. 46. Atqve hinc patet, cur *Salomo* & *Josaphat* cum Tyriis navigationem *Ophiræam* & *Parvaimicam* tanti fecerint, qvia nimirum illa insula, qvam veteres *Taprobanam*, recentiores alii *Zeilam*, alii *Sumatram* esse volunt, unicum erat sericarum mercium emporium. Hic status Imperii Sinici antiqvissimus, florentibus Assyriorum, Babyloniorum, Medorum ac Persarum rebus usqve ad Indicam Alexandri Magni expeditionem fuit. Seqvitur nunc ut commemoremus, qvalis sub & post Alexandri tempora *Sinæ* conditio fuerit.

XIII. *Alexander* Magnus Indiam bello aggressus fuit anno ante Christum 328. qvo tempore in *Sina* imperabat, sive potius nudum nomen & inanem titulum obtinebat *Hiennus* XXXIV. ex familia *Xanga*. Tota tum Sina inter varios regulos, de imperio inter se cruentis bellis certantes, distracta erat; unde minime mirum videri debet nullam plane tanti imperii notitiam ad Alexandrum in ipsis limitibus hærentem, ac proxima qvæqve sibi subjicientem, pervenisse. Nam qvi domi à suis spernebatur, & ademta omni potestate nihil, præter inania *Vasa* Imperatoria, obtinebat, ejus famam exteris qvoqve ignotam contemtamqve fuisse, nemo mirabitur.

XIV. Regna autem celebriora & Reges per Si-

Sinam tum erant: *Cin, Chao, Yen, Guei, Han, Zu, Ci, Lu.* Ex qvibus potentissimus Rex *Cin*, Monarchiam pertinaciter affectabat, cæteris svasu & astu *Sucinii* Philosophi arma sociã contra æmulum jungentibus. Atqve hic Sinæ status erat, qvo tempore *Alexander* in ipsis ejus limitibus bellum gessit, ut jam ostendemus. Suscepit autem Alexander primo expeditionem versus Boreales Indiæ provincias, qvæ Sinis proximant. Nam ex *Peucelaotide* ad urbes *Nysan* & *Andacenam* pervenit. Qvæ secundum Abulfedam supra Jaxartem in ditione *Fargana* sitæ sunt adeoqve XL. circiter latitudinis gradum obtinent. Inde per *Assacenos*, *Taxilis* & *Pori* regna ad *Chatæorum* sive *Sobeithæ* regnum pervenit, qvæ est illa *Sinæ Occidentalis* pars, qvam hodie *Suchuen* appellant, ut in seqventibus ostendemus.

XV. Novum hoc multis videbitur & inauditum qvod nunc demonstrandum suscepi, *Alexandrum* Magnum in ipsam *Sinam* impressionem fecisse ejusqve extremam Provinciam *Suchuen* bello subjugasse. Ubi in antecessum Sinenses Annales nihil nobis adversari monendum est. Ita enim fere loqvuntur, qvibus hoc, qvod diximus, incredibile videtur: non prætermissuros rem tam memorabile fuisse Sinenses, siqvidem cum Alexandro M. bellum gessissent. Sed facile Sinensium Annalium authoritas refellitur, qvi non nisi sua perseqvuntur: ab *exteris* tanqvam barbaris & memoria indignis, pertinaciter ac

consulto abstinent. Igitur qvanqvam strepitum armorum Alexandri Magni in vicinia & ipsis limitibus grassantium non potuerint non exaudire: qvia tamen interiora Sinæ intacta reliqvit & in provincia *Suchuen*, qvæ hodieqve *extra murum* protenditur, hæsit, neqve ulterius progressus fuit, ipsi suis civilibus bellis intenti, externa procul habuere. Deinde in fatali illa Bibliothecarum Sinensium sub *Cina* familia destructione, multa procul dubio antiqvitatis & Historiarum monumenta abolita fuerunt, cum Sinenses *vix pauca* volumina, eaqve ad res *proprias* & *domesticas* spectantia, furori illi subducere potuerint. Ita igitur Silentium Annalium Sinæ nihil opinioni nostræ præjudicare potest. Testatur enim Martinius *de exteris vix aliqvid Sinas scribere dignari vel scire*.

XVI. Ut autem omnia in hac tam impedita, obscura aliisqve intacta qvæstione fiant clariora, initio ex Geographorum monumentis probandum est, *Cathæam*, qvæ ultima provinciarum, qvas Alexander M. in India expugnavit, eandem esse cum illa qvam Sinæ *Suchuen* vocant. Meminerunt hujus expeditionis in *Cathæos* & *Cathæam Arrianus* v. *Strabo* xv. *Curtius* ix. regnum *Sophitis* vocat à Rege *Sophite*, qvi Arriano, Straboni, Diodoro est Σωπείθης. Hanc *Cathæam* (à qvo postea tanqvam sibi maxime vicina Saraceni, Turcæ, Tartari, Persæ, totum Sinense Imperium *Cataium* appellarunt) esse provinciam *Suchuen*,

ex

ex Strabone & Martinio inter se collatis, manifestum fiet. Qvod Strabo de Cathæa, idem de Suchuen Martinius scribit. Strabo: Φασὶ δὲ ἐν τῇ Σωπείθους χώρᾳ ὀρυκτῶν ἁλῶν ὄρος εἶναι, ἀρκεῖν δυνάμενον ὅλῃ τῇ Ἰνδικῇ. Idem Martinius de Suchuen tradit. Utraqve regio metallorum, maxime auri & argenti, dives. Situs qvoqve convenit. Suchuen enim ex Sinicis provinciis maxime vergit ad Occidentem, & Indiæ contermina est. Sicut igitur *Suchuen* inter Sinam & Indiam qvasi media jacet: ita *Cathæa* qvoqve Indos à Seribus distinxit: unde Χαίτας Seribus proximos Ptolemæus facit. Neqve vero aliunde illa Cathæorum sapientia, qvam à commercio & vicinia Serum. Curtius: *Gens, ut barbari, sapientia excellit bonisqve moribus regitur.* Qvanqvam enim Suchuen tum nondum à Sinis in provinciæ formā redacta fuerit, sponte tamen sua illæ ad Occidentem provinciæ in mores ac instituta Sinensium transierunt, idqve sub *Tutingo* XX. ex familia *Xanga* Imp. factum Annales eorum observant. Sed maximum pro hac sententia argumentum est è qvo vel solo tota res confici potest, qvod ipsum *Sopeithæ* nomen in Annalibus Sinensium repertum est. Ponam initio ipsa Martinii verba, ut omnia eo clarius elucescant. Is igitur III. Sin. Hist. ita inqvit: *In ceteris duo Reguli venerant è terris extra Sinam jacentibus qva Suchuen Provincia cum Xensi est contermina,*

na, Peyus & Xotius. Factum hoc ſub Imper. Cheo,qvi XVIII. ex Xanga familia & anno ante Chriſt. 1164. regnavit. Deinde lib. V: *His temporibus* (Imp. nempe *Xicinii* qvi ante Chriſt. A. 320. regnavit, adeoqve Alexandro σύγχρονος fuit) *regiones Occidenti obverſæ, qvas nunc ambitu ſuo* Suchuen *provincia amplectitur, nondum imperio Sinico annumerabantur. In illis Dominium penes duos Dynaſtas erat,qvorum alter* Pa, *alter* Xo *vocabatur.* Ex his qvantumvis obſcuris veſtigiis regnum *Sopeithæ* innoteſcit. Xo nimirum vel Xoti & Pa vel Pey, nomina erant qvaſi gentilitia Regum Catheæ, qvibus conjunctis emergit illud famoſum & Alexandri M. armis expugnatum *Sophitis* vel *Sopeithæ* regnum. Ita enim Suchuen appellatam fuiſſe *Zous* militiæ Sinicæ præfectus in ſua ad Imp. Xinicium Oratione teſtatur: *Xo regnum à Sinarum regnis diverſum.* Sicut igitur una pars Suchuen appellata fuit *Xo:* ita altera *Pa* vel *Pey:* qvæ cum in unius poteſtate erant,voce juncta dicebantur regnum *Xo Pa* vel *Xo Pey,* unde Græci proxime ad Sinica nomina accedentes, regnum *Sopeithæ* fecerunt. Tempore Alexandri *Cathæa* ſive *Suchuen* penes unum Regem fuit qvi Rex *Sopeithæ* nominabatur. Is *duos* reliqvit filios, inter qvos regnum erat dividendum. Unus ergo erat Rex *Xo*,alter Rex *Pa* vel *Pey.* Non hæc nomina erant *perſonarum*,ſed *regnorum*, ſicut Sinæ Reges *Cin, Han, Ci, Chao, Yen, Lu, Zu*, vocant, omiſſis fere nominibus propriis,non ſe-

cus ac cum nos *Christianissimum, Catholicum,* Francum, Hispanum, nominamus. Duos autem habuisse filios jam adultos Regem Regni Sopeithæ, disertim innuit Curtius, *Rex Indus cum duobus adultis filiis occurrit.* Hi erant illi qvi post mortem patris, pro regnis *Xo* & *Pa* vel *Pey* dimicarunt, ut Annales Sinici testantur. Est & hoc argumento, Sinicæ originis ac viciniæ *Cathæos* fuisse, qvia in præliis curribus utebantur. *Cathæi* aciem suam *triplici* curruum inter se ordine numerant, cum Alexandro prælio congressuri. *Sinæ* autem temporibus Alexandri M. in bello maxime *curribus* utebantur, ut Martinius testatur: eamqve artem vicinos amicos docebant. Idem in XXII. Imp. familiæ *Xangæ,* Kieno; *Unum armorum ac præcipue curruum usu minus peritum per idoneos homines militarem disciplinam ita docuit, ut in totum inde regnum didita, strenuos bello multos protulerit.*

XVII. Cum vero *Alexander* ex India ac à Sinarum finibus exercitu reducto Babylone diem obiisset; rebelles Imperatoriam Majestatem magis magisqve conculcarunt, ac præcipua pro Imperio inter Reges *Cin* & *Zu* contentio erat. Qvam arctis spatiis tum Imperator XXXVI. Fous circumscriptus fuerit, ex his præfecti cujusdam ad Regem *Zu* verbis patet: *Qvo tibi affectas imperium cujus amplitudo jam vix in centum se diffundit stadia? Et ut illud obtineas, qvod incrementum inde tuo tam amplo tam longe lateqve diffuso accedet regno?*

Sed

Sed præ cæteris Rex *Cinus* invaluit omnibus reliqvis metuendus; qvi sociali contra eum fœdere initio, cui singuli impares erant, conjunctis viribus resistebant. Sed ipse dissidiis illorum audentior, primo qvidem Regem *Gveium* ad turpem & damnosam pacem adegit, qvem omnes terras qvascunqve *Nanyang* regio complectebatur, victori tradentem vir prudens Sutaius his verbis reprehendit: *Tot terras ô Rex* Cino *tradere ac sperare pacem, perinde est atqve lignis ignem extingvere.* Donec tandem *Cinus* cæteris Regibus oppressis in ipsum Imperatorem *Foum* arma vertit ac viribus longe imparem coëgit, humi supplicem abjectum, omnes terras, hoc est, *triginta sex* urbes, qvæ illi de tanto imperio restabant, una cum exercitu tradere: cujus etiam successor *Chenkiunius* XXXVII. & ultimus familiæ *Cheva* Imperator sponte imperio se abdicavit. Ita omnis potestas ad familiam *Cinam* fuit translata.

XVIII. Familiam *Cinam* Chingus sive Xius anno ante Christum 246. condidit, idemqve primus *Monarchiæ* Sinensis a[c] imperii, qvale ad nostra tempora propagatum fuit, fundator dici potest. Nam priores qvod attinet familias, *Hiaa* vix extra Xensin regnavit. Sub *Xanga* & *Cheva* imperium ad *Kiang* fluvium promotum, præter [X]ensin, *Honan*, *Peking*, *Xantung*, aliasqve complbecteatur. Primus *Xius* caput familiæ *Cinæ* omnem qvam late patet Sinam multasqve insuper extra eam regiones

giones in unum Imperii corpus redegit, ac ingenti insuper muro velut immobili limite conclusit pariter ac contra irruptiones *Tartarorum* munivit. Obtinuit autem totius Sinæ Monarchiam *Xius* ante Christum A. 221.

Imperium SINENSE fundavit CHINGUS sive XIUS.

I. Anno ante Christum natum *ducentesimo qvadragesimo sexto*, eo ipso fere tempore qvo & *Parthi* & *Indi* & *Bactriani* à Macedonibus defecere: itaqve illud tempus *Asiæ* Orientali *fatale*, maximorum Imperiorum origine, fuit.

II. Imperium hoc, nomine Europæis nunc recepto, SINENSE vocamus, qvanqvam antiqvis regio illa *Serica*, gens *Seres*, qvatenus Septentrionem respicit, versus Austrum *Sinæ* vel *Thinæ* dicta fuerit. Vera pronunciatio est *Tzina*, & ita cum *Persis* ac *Lusitanis* pronunciandum monet *Olearius*.

III. Mixtam ex variorum populorum colluvie *Sinarum* gentem esse, neqve unius originis; habitus *corporum*, *mores*, *lingva*, satis ostendunt: solo imperio in unam tam vasti imperii molem coaluêre. *Scythicæ* originis manifestum indicium præbent *Hippophagi* Ptolemæo memorati: hodieqve enim Sinenses *eqvina*, ut nos bubula, vescuntur. Sed *Seres* mansvetiori vita & artibus cultiores ad Indorum naturam accedunt, nec non omnes illi qvi Philosophiam Sinenses docueruut. Ut rationibus probe subductis, apparet *Sinense* Imperium ex *Semi*, *Chami* ac *Japheti* selectissima

ma posteritate, qvibuscunqve casibus, compositum fuisse.

IV. Antiqvissima *Sinarum* mentio extat apud *Esaiam* XL: X.12. Nimis angustis regnum *Christi* terminos includunt, qvi *Pelusium* Jerosolymæ tam vicinum intelligunt. Respexisse Prophetam ad amplum id in extrema Asia Imperiũ, haudqvaqvam improbabile videtur.

V. Prima gentis & Imperii *Sinensis* initia exacta definire velle, nisi qvis Annales ipsorum pro certis & indubitatis habeat, desperati laboris est. Neqve Athanasio *Kirchero* fidem adhibuerim, qvi ipsum *Chamum* per Persiam & Bactrianam in Sinas cum colonia pervenisse primo & tertio *Oedipi* sui Tomo contendit. *Ægyptiacæ* qvidem & Religionis & literaturæ manifesta apud Sinas reperiuntur indicia. Sed qvo tempore id contigerit, incertum est. Si qvi conjecturæ locus, in famosa illa *Sesostris* sive *Rhamsis* expeditione Asiatica, id contigisse potuit.

VI. Certior vel saltem non adeo improbabilis Historia Sinensium sub familia HIAA incipit, qvemadmodum in antecedentibus prolixe ostensum. Sed ipsum qvale nunc est Imperium muro illo ingentis & admirandæ molis ac structuræ velut immobili & fatali termino inclusum, originem suam ut dictum, Imperatori primo familiæ *Cina* CHINGO sive Xio debet.

VII. Ita igitur firmum ratumqve maneat, Imperium *Sinense*, qvod hactenus in multa minu-

minuta regna diſtractum fuerat, à *Chingo* ſive *Xio* compoſitum & in eam formam redactum qva per tot ſecula ad noſtram usqve memoriam floruit. Ut eodem qvo *Cyrus* Perſarum, *Alexander* Macedonum Imperia condidiſſe perhibentur, jure, *Chingus* ſive *Xius* primus Sinarum Monarcha appellari qveat.

VIII. Familia Imperatoria, qvam *Chingus* ſive Xius condidit, dicta fuit CINA, unde nomen *Sinarum*, non apud vicinos modo Indos, verum exteras etiam nationes profluxit, qvemadmodum *Martinius* eam ſententiam multis argumentis confirmat.

IX. Atqve ut omnem prioris per tot regna *Sinæ* memoriam Xius aboleret, qvicqvid librorum Sinicorum, maxime *Hiſtoricorum* extabat, comburi juſſit publico edicto ſub ſeveriſſimarum pœnarum comminatione. *Cauſa* erat duplex: ut *priorum* omnium *Imperatorum* memoria aboleretur, & qvod jam regnum non amplius, ut olim, *diviſum* eſſet in plures Dominos, ſed ſub *unius* Imperio totus qvieſceret orbis. Ex qvo manifeſtum evadit *Sinam* ante *Xium* nondum fuiſſe unum Imperium, ſed in multa regna & dominos diviſum: deinde qvæ de antiqviſſimis illis Sinarum Imperatoribus hodie traduntur, magnam partem à Philoſophis conficta eſſe poſt extinctam familiam *Cinam*. Deletis enim libris & extinctis omnibus illis qvi vel *unum* occultaſſe deprehendebantur, periit ſimul anti-

antiqvitatis notitia & restitui non potuit nisi ex confusa qvorundam memoria ac incertis falsisqve posterorum traditionibus.

X. Neqve vero est qvod qvis dicat, multos & eos antiqvissimos fuisse libros servatos. Ut enim hoc de *Confutio* & *Mentio* qvi Philosophiam conscripserant, verum sit; de Historicis in universum traditur, captos *librorum* tenaces & *studiosos* omnes ac una cum libris tandem *combustos* neminemqve ne in montium qvidem abditis latibulis eam inqvisitionem effugere potuisse.

XI. Totius autem Sinici Imperii *Monarcha* XIus factus fuit, postqvam viginti qvinqve annis contra Regulos bellum gessisset anno ante Christum natum ducentesimo vicesimo primo. Idem novas *leges* invexit ac antiqvam gubernandi rationem in multis immutavit.

XII. Inter omnia autem qvæ XIus splendide ac magnifice pro Imperio Sinico gessit, nihil admirabilius & portentosius ad posteros fuit qvam ingens contra *Tartarorũ* irruptiones, à littore maris *Leaotung* usqve ad ripam *Crocei* fluminis, per sexcentas leucas inter altissimorum montium crepidines & super rapidissima flumina, portis passim ingentibus pervius constructus murus, anno ante Christum natum *ducentesimo decimoqvinto*, ad cujus custodiam semper *decies centena* militum *millia* excubabant. Hujus muri meminit *Geographus* Nubiensis IX. parte climatis VI. eumqve

qve

qve aggerem *Jagog* & *Magog* appellat, ac ab Alexandro Magno exſtructum arbitratur. Reliqva Sinæ partim mari & freqventibus inſulis verſus ortum, partim ſaltibus, montibus & vaſtiſſimis arenis ab occidente & auſtro muniuntur.

XIII. Et qvoniam Xius primus hujus Imperii qvale ad noſtram memoriam duravit fundator fuit, operæ pretium erit qvædam de ejus regimine & ſtatu paullo altius repetere.

XIV. Nomen Imperii apud Sinenſes non unum, ſed varium pro *lubitu* regnantium familiarum fuit, *Than*, *Yu*, *Hiaa*, *Sciam*, *Cheu*, *Han*, *Min*, *Tamin*, aliisqve multis appellatum, qvæ omnia *latum* qvid ſive *immenſum*, *qvietum*, *magnum*, *pulchrum*, *perfectum*, *ſplendidum*, *clarum*, ſignificant. Perpetuum & conſtans nomen eſt *Ciumqvo*, qvod regnum & *Chiumhoa* qvod *hortum*, utrumqve in medio mundi ſitum, denotat: qvippe Sinenſes cœlum qvidem rotundum ſed terram qvadratam, in cujus medio Imperium Sinenſe ſitum ſit, ſtatuunt.

XV. Vicini populi & exteri diverſis nominibus id appellant. Cocincinenſes & *Siami Cin*, à qvibus Luſitani *Chinæ* ſive *Tzinæ* nomen didicerunt, Japones *Than*, Tatari *Han*, Saraceni *Cataium*, de qvo *Haitho* cap. 1. Paulus Venetus & Mandevilius, ac nuper ex profeſſo Jac. *Golius* appendice ad Martinii Atlantem. Ipſe Imperator *Mundi Dominus* appellatur, & *Thiencu* id eſt cœli filius & *Hoamſi* id eſt ſupremus Imperator aut Monarcha. Cæteri Re-

ges

ges longe inferiore titulo *Guam* appellantur, unde Europæi *Magnum Camum* fecerunt. Regna finitima Sinensibus tributaria ad *ortum* tria, ad *occasum* tria supra qvinqvaginta, ad *austrum* supra qvinqvaginta qvinqve, sed hodie longe pauciora numerantur. Ipsa Sina populosissima, ut supra ducentos hominum milliones in ea reperiri, qvi viderunt, existiment. Dividitur in *duas* partes, *Peking*, Borealem & *Nanking*, australem: provinciæ in universum qvindecim sunt: I. *Leaotung* ubi urbes Leaotang, Tuxun. II. *Peking* sive Pecheli cum urbe cognomine qvæ & *Xuntien*, Tartaris & Saracenis *Sambulu* dicitur, in qva Regia sedes. III. *Xansi*, urbes, Taitung, Taixven, Pucheu, Kiangcheu. IV. *Xensi*, urbes Sigan, Honclung. V. *Honan*, urbs Caifung. VI. *Xantung*, urbes Tiencin, Cinan. VII. *Nanking*, urbes Nanking, Hoigan, Tancheu. VIII. *Chekiang*, urbes Hangcheu, Sunkiang. IX. *Fokien*, urbes Focheu; Kienning, Vencheu. X. *Kiangsi*, urbes Cancheu, Kincheu, Nanchang. XI. *Qvantung*, urbes Qvangcheu, Chaoking, Nanhiung; Macao. XII. *Qvangsi*, Urbes Qveicheu. Insula *Hamian*. XIII. *Iunnan* cum urbe cognomine. XIV. *Suchuen*. Urbs Chingtu. Lacus *Mahu*. XV. *Huqvang*, Urbs Huchang. Lacus Tungting. Flumina majora sunt: *Croceum* & *Kiang* sive filius maris. De qvibus omnibus *Atlas* Sinensis Martinii consulendus est.

XVI. Id in tanto Imperio admirabile; qvan-

qvanqvam singulæ provinciæ peculiarem sermonem habeant, *lingvam* tamen insuper toti Imperio *communem*, qvam *Qvonhoa* vocant & eosdem in scribendo characteres esse. Sed ipsorum arteş haudqvaqvam cum Europæis comparandæ sunt. *Typographia* ante qvinqve demum secula usu apud eos recepta fuit, teste *Trigautio*, qvanqvam *Martinius* originem qvinqvagesimo post Christum natum anno sumsisse velit. In *architectura, pictura,* & *statuaria* multum inferiores sunt nostratibus. Sed illud singulare habent, qvod totum Imperium à solis Philosophis gubernatur, nec non qvod inter omnes Asiaticos [illegible] *soli* cum Europæis in *vescendi, sedendi* ac *dormiendi* ratione conveniant. Sedent enim in *sellis* & ad *mensas*. Vescuntur etiam *eqvis, mulis, asinis & canibus*: sed eqvi illorum adeo sunt degeneres & imbelles ut ne *hinnitum* qvidem eqvi Tartarici perferre possint, ideoqve inepti ad bellum & ferro calces non muniti. Cætera prolixe in singulari opere, qvo legatio *Batavica* ad Magnum qvi hodie imperat Tartariæ Sinæqve *Chamum* à nobis describitur, qvo lectorem curiosum remittimus.

Sinenses longe lateqve per *Indiam, Africam* & *Americam* navigarunt.

I. Qvanqvam hoc *Trigautio* lib. I. 5. fabulosum videatur, multis tamen id *Martinius* lib. VI. Annal. probat, & ostendit jam sub Impera-

peratore *Xio* Sinas omnem *Indiam* classibus suis pervagatos & in *Japoniam*, *Lusoniam*, *Ceilan* & *Madagascar* navigasse, in qva insula Africæ vicina etiamnum habitat *Sinica* gens, maxime in S. *Claræ* Sinu, qvo loco candido vultu homines, *lingva* loqvuntur *Sinica*. Tanta autem Sinarum arrogantia est ut extera describere haud dignentur. Unde illorum longinqvæ expeditiones vix certo definiri possunt. *Martinius* sane arbitratur ultra *Coream*, per fretum *Anian* in *Americam* ipsam pervenisse Sinenses classes, & hinc fortasse originem illam gentem habuisse. Id qvod in libris de Americanorum Originibus prolixius à nobis alibi assertum fuit.

II. Insulas, *Tandair*, *Luzzon*, & qvæ uno nomine hodie *Philippinæ* vel *Manillæ* dicuntur, Sinenses olim coloniis suis freqventarunt : postea certas ob causas deseruerunt, unde incolæ *rectore* destitutæ brutam vitam moresqve induerunt, sine ulla stabili Politiæ forma, qvi status usqve ad A. cIↄ Iↄ LXIV. qvo in *Philippi II.* potestatem venerunt, duravit. *Linschoten* cap. 22.

Familiæ Imperatoriæ fuerunt *Cina*, *Hana*, *Cyna*, *Tanga*, *Iuena*, *Taïminga*, & qvæ hodie imperat *Taicinga*.

I. De prioribus illis & antiqvissimis familis *Hiaa*, *Xanga* & *Cheva*, qvæ ante familiam *Cinam* à *Xio* conditam imperium tenuisse traduntur, jam supra dictum. Illis igitur tanqvam incer-

incertis & fabulosis, vel saltem qvæ nondum Imperio *Sinarum*, sed partibus ejus exiguis potiebantur, nunc omissis, primam facimus Imperatoriam familiam, qvæ à Xino *Cina* dicta fuit. Ea angusto admodum tempore imperavit, nonnisi per annos qvadraginta.

II. Successit Anno ante Christum 206. familia HANA, condita à LIEUPANGO, sub qva Sina qvos *Cina* familia gravissime oppresserat, respirare cœperunt, & Reges iterum emerserunt, à qvibus *Lieupangus* in publicis comitiis Imperator coronatus fuit. Sub IV. Imperatore *Venivo*, regio *Nanive* qvæ *Qvantung* & *Qvansi* provincias complectitur, in leges ac mores Sinarum transiit, & sub eodem papyrus inventa. Sub VI. *Hiaovuo* extincta fere literarum studia revixêre, ac libri qvi immanem illam familiæ Cinæ cladem evaserant, undiqve conqvisiti & ex latebris in lucem producti fuerunt, imprimis Pentateuchus *Confutii* & *Mendii* scripta. Idem felicissimus Imperator non modo *Tartaros* longe lateqve extra murum, verum etiam *Indiam* ad Gangem & *Bengalam* usqve domuit ac Sinico Imperio subjecit. Sub *Ngaio* Pingo id est pacifico altissima per *Sinam* & *Tartariam* pax fuit, & eo anno CHRISTUS natus.

III. Anno post *Christum* natum *ducentesimo sexagesimo qvarto* successit familia CYNA, quæ usqve ad A. Ch. CCCCXIX. imperavit, qvo anno qvinqve Reges de regno certarunt dicti *Utai*, donec omnibus his extinctis A. Ch. IↃCXVIII. sola familia TANGA superstes mansit. Paulo

S post

post iterum emergentibus factionibus *Heutai* Imperium dilaceratum fuit usqve ad A. Chr. Iↄ cccc xxiii. qvo familia SUNGA Imperium obtinuit usqve ad A.Ch. cIↄ cc lxxviii. qvo *Tartari* Sinam expugnarunt, qvorum familia dicta IVENA imperavit usq; ad A. cIↄ ccclxviii. E. Tartaris expulsis, successit familia TAIMINGA, qvæ imperavit usq; ad A. cIↄ Iↄ cxliv. qvo Tartari Orientales Sina potiti condiderunt familiam TAICINGAM. Ultimi Sinarum Imperatores ex familia *Taiminga* hi fuerunt A. 1573 *Vanlieus*. 1620. *Taichang*. 1620. *Thienki*. 1627 *Zungchini*. qvi A. 1644. capta *Peqvingo* filiam nubilem gladio transfixit, & se de arbore *pruno* suspendit ac familiæ *Taiminga* luctuosum finem imposuit. Electi qvidem aliqvi post eum à Sinis Reges veluti A. 1644. *Hungqvangus* à Tartaris seqventi anno captus & *Pekinga* strangulatus. Anno 1649. *Junglius*. Aliqvot etiam latrones regium titulum assumserunt: sed omnes à Tartaris deleti & expulsi fuerunt. Nova tamen regna in insulis condiderunt præsertim in *Xeuxan* ubi lxx. urbes magnificas struxerunt, de qvo alibi.

Sinæ condiderunt regna *Japoniæ*, *Coreæ* & *Kara Kathay*.

Qvanqvam complures aliæ per *Indiam* Sinensium coloniæ referantur, veluti per insulas *Tandair*, Luzzon, qvæ nunc Philippinæ dicuntur, *Linschoten* cap. 22. tres tamen præcipuæ in Annalibus illorum celebres sunt, *Japonia*, *Corea* & *Kara Kathai*. JAPO-

JAPONICA.

JAPONIA initio *Dairis*, nunc *Imperatoribus* paret.

I. JAPONIA, qvam indigenæ *Nippon*, Venetus III. 2. *Zipangri* vocant, sub Imperatore *Xio* primos ex Sina colonos accepit. Qvidam enim *navarchus* impetrata classe, coloniam Sinensium eo traduxit, & urbe condita *Regem* se fecit. A qvo tempore *Japonia* freqventari cœpit & *Japones* à *Sinis* se originem trahere gloriantur. Aliam Sinensium coloniam post multa secula in Japonicas insulas traductam, Hugo *Linschoten* cap. XXVI, commemorat; qva fide, cum Annales Martinii prodierint, patebit. Tanta incrementa *Sinæ* in Japonicis insulis sumserunt, ut LIII. regna constituerent, qvæ omnia uni Monarchæ parebant.

II. Antiqvissimi Japoniæ *Monarchæ* DAIRI dicebantur, de qvorum successione & rebus nihil nobis certi constat, Annalibus Japonensibus ex lingva Schain nondum in Europæam translatis. Imperatoris Japoniæ qvi ante Iↄ ccc. annis vixerit meminerunt Epistolæ selectæ apud *Maffeium* lib. IV. Alterius circa A. cIↄ cc xc. mentionem facit *Venetus* III. 2. 6. Japonii à Sinensibus fuerunt proscripti ne in Sinam mercaturæ causa freqventarent. Nobiliss. Fr. *Caron*. Duravit hoc Imperium *Dairorum* usqve ad A. Chr. cIↄ Iↄ LV. qvo qvidam exercituum Dux, nomine *Nabonunga* summmam Monarchiam cæteris debellatis Regibus invasit

ac *Dairis* nomen inane & voluptates reliqvit. Sed circa A. CIƆ IƆC. TAICOSAMMA à *Dairo* ſponte ſe abdicante IMPERATOR totius Japoniæ declaratus fuit, cui ad noſtra usqve tempora ſucceſſerunt *Fidery*ſamma, *Ongoſchiò*, *Chiongon*. Qvis nunc rerum ſtatus ſit, proxime innoteſcet.

COREANA.

COREA peninſulam Iſthmi forma conſtituit, cujus urbs regia *Kingki* vocatur. De illius regni origine ſupra in Sinenſium rebus memoratum fuit.

KARA KATAICA.

Kara Katai à *Turcis* Neſtorianis & *Tartaris* Mogolis occupatur.

I. KARA KATAI omnem illam Tartariæ partem qvæ inter arenoſum deſertum *Xamo* & Sinicum murum jacet complectitur. In hanc regionem ſextus ex familia *Hana* Imperator *Hiaovus*, debellata majori parte Tartariæ, Coloniam Sinenſium deduxit & exſtructis urbibus, duos duces ibi Reges creavit. Atqve hinc regio illa *Katai* & *Kara* Katai id eſt *Nigra* Kataia, ab exteris dicta fuit, qvia ſex *Boreales* Sinarum provinciæ à Turcis, Tartaris & Saracenis *Catai* dicuntur.

II. *Cataini* igitur ſunt *Sinæ*, habitantes tam intra murum ſex illas Boreales provincias, qvarum caput eſt *Peking* ſive *Cambalu*; qvam extra

extra murum in Tartaria illam regionem qvæ *Kara* Katai dicitur. Atqve hinc gravis ille exortus fuit error *Cataiam* à Sina excludentium & peculiare Imperium præpotens ac opulentissimum facientium: qvia nimirum esse aliqvam extra Sinam Cataiam intellexerant, hinc qvicqvid de Cataia Sinica peregrinantes referebant, ipsi de regione extra Sinam intellexerunt. Sed nihil sane in illa *Nigra* Kataia occurrit, qvod cum Sinicis illis sex provinciis Borealibus qvæ *Kataia* sive Mogul *flava* dicuntur à Mogolis Tartaris qvi eam tempore *Kublai* Chan expugnarunt (ita enim Russi hodieqve Mogolorum regionem distingvunt secundum vestium colorem, qvi Tartaris niger, Sinis flavus est) conferri possit: colonia tantum fuit militaris & regnum tributarium, qvod postea à Tartaris destructum (nam hoc regnum *Kara* Chataiæ occupavit *Zingis* Chan A. ciɔ cc ix. teste Abul Pharajio,) ut hodie nulla ibi *Cataia* culta reperiatur, sed omnia sint Tartarica & ab urbibus deserta: soli Tartari *Tanyu*, *Niuche*, *Niulhan*, *Iupi*, cum plaustris & eqvis suis ibi vagantur ac omnia persultant.

Facfur à Tartaris *Sina* pellitur.

Ultimus Rex Sinensium, qvem Tartari Sina expulerunt A. ciɔ cc lxxviii, à M. P. *Veneto* vocatur *Facfur*, cujus magnificentiam describit II,53. usqve ad finem libri. Est autem nomen illud *Facfur* generale, qvod Saraceni omnibus

Sinensium Regibus tribuunt, ut ex *Arabsha* in vita Timuri patet. Alii *Tepin* vocant, ut Gonzales de *Mendoza*. Hic *Facfur* cum mille navibus & maximo comitatu fugit ad longinqvas & inexpugnabiles qvasdam insulas & in illis permansit. *Venetus* II.54. Qvænam sint illæ, adhuc incertum est. In *Originibus* Americanis haud nullis conjecturis probavimus, talem classem Sinensium in ipsam *Mexicanam* & forte *Peruviam* pervenisse ibiqve indigenis permixtam, duo illa Imperia ad Sinensem formam plurimis in rebus, præcipue civitatum temporumqve structura & legibus, supra captum Barbarorum Americæ, constituisse. Qvæ Sinæ sub Tartaris conditio fuerit & qvomodo iterum expulsi Tartari, supra memoratum fuit.

OCCIDENTALIS.

Occidentalis res *Americæ* complectitur.

I. ANno CIↃ CCCC XCII. à Christophoro Columbo auspiciis *Ferdinandi* Aragoniæ & *Isabellæ* Castiliæ Regum spernente ob avaritiam *Henrico* VII. Rege Angliæ, novus orbus detectus fuit, qvem ab Americo Vespatio *Americam*, & respectu situs *Indiam* Occidentalem nominamus. Et qvoniam de antiqvis illarum gentium qvæ numero ac multitudine sua tres reliqvas orbis partes, *Asiam*, *Africam*, *Europam* vel superarunt vel æqvarunt, paucissima ad nostram pervenerunt notitiam; ideo de moribus illorum, qvæ optimi tradiderunt Scripto-

ptores, narratione, hiatum illum temporum & rerum implebimus.

II. *Incolæ* in universum imberbes, colore, si Parios excipias, buxeo; Capillitio atro & promisso: pauci *nigri*: pauciores *calvi*. Ex tot gentibus nullos *rutilam* comam, & qvatuor tantum nationes *barbam* alere, deprehensum fuit. Velocitas pernix & feris par; Natatores tam expediti, ut in undis genitos credere possis. Salubri corpore; plerosqve senectus dissolvit. Ebrietati, mendaciis, saltationibus, ultra modum dediti. nec tamen viri & fœminæ mixtim saltabant; sed uterqve sexus separatim.

III. *Vestitus* simplex, ferarum pellis; interula ex gossypio, vel alia materia. Præcipuus ex plumis ornatus & picturatum esse: Arma omnibus sagittæ, exceptis tantum, qvi in Panamensi Isthmo & Insula *Tamreqvi*: immanes ex ligno clavæ & enses; cumqve ferro rarius uterentur, *ossibus*, *ære* & acuto *silice* arma præpilabant: unde & cultri aliaqve ad sectionem instrumenta.

IV. *Mores* ut barbaris, hostem cædere, implacabilem esse; ulcisci manes suorum summa felicitas, nec aliunde major honos. Hinc æterna inter infestos bella & segreges suspectæqve gentes, innumeris lingvis divisæ; prævalida qvoqve & adulta vitia. Nec in tanta barbarie egregiis virtutibus destituuntur. *Opes* & qvibus impotens hominum libido pretium fecit, *contemnere*; nec de superfluis sollicitum esse: in adversis patientia: inter prosperos successus, non

insolens & sui immemor animus, amare suos & hospitales esse. Ita viventes, sui post fata desiderium relinqvunt. Qvod superstites testantur, pretiosissima qvæqve defuncti, non avaris hæreditatibus rapientes; sed reqvietorio novis accumulata donis inferentes. *Mercatura simplex* & absqve *fraude*, rerum permutatione constat. Auri, argenti, plumbi, cupri, orichalci non expertes, *ferrum* & *argentum* vivum ignorabant. Nec moneta, ex auro vel argento ulla. Potus ex frugibus in qvandam similitudinem vini corruptus. *Uxores* singulis complures, una cæteris præfertur. Sunt tamen gentes, qvæ unam tantum ducunt, exceptis paucis, qvæ non libidine, sed ob nobilitatem plurimis nuptiis ambiuntur. *Ignem* duorum lignorum mutuo attritu omnes accendunt. Apud *Mexicanos* & *Peruanos* picturæ, & illis qvoqve Scriptura qvædam, his filamenta, reliqvis unum memoriæ & annalium genus, antiqva *Carmina* sunt. Dii varia & ut plurimum horrenda specie, diversis præfecti rebus & officiis; & ad austrum vix multa hominum cæde placabiles. Divinorum & Magorum ingens ubiqve numerus. Iidemqve Sacerdotes simul & Medici curam morborum *suctione, incantamentis* & *simplicibus* administrantes. Communis apud omnes sententia: *diverso itinere post obitum malos à bonis loca tetra, inculta, fœda atqve formidolosa habitare.*

V. Tam innumeræ gentes *tribus* omnino ordinibus distingvuntur. Qvidam ut *Chichimecæ*, *Pileo-*

Pileosones, *Cheriguanes*, neqve moribus neqve lege aut imperio cujusqvam reguntur; asperi incultiqve per montes & avia vagi colunt ac diversi,ut fons, ut campus, ut nemus placuit. *Cibus* caro ferina atqve humi pabulum,uti pecoribus. Et hi qvidem, liberi ac soluti, feris propiora qvam hominibus imperia gerunt. Aliis jam species *Reipublicæ* est, qvi societatem inter se colunt, Duces suos,leges, jus,fas,religionem habent.His etiam *regna* sunt,qvæ plerumqve intra suam cuiqve patriam terminantur. Et horum longe maxima pars per Novam *Franciam*, *Belgium*, *Floridam*, totumqve Australem continentem, ubi *Chilenses* eminent. *Tertium* genus eorum est,qvi jam vere regnantur, opibus & imperio graves, cultu, legibus, religione superbi; qvales in utraqve parte *Mexicani* &*Peruani* fuerunt.*Tres* etiam lingvæ qvarum latissimus usus, *Mexicana*,*Peruana*,& *Guarajana*, qvas qvi tenet, ille per universam Americam poterit intelligi. His adde alias duas pluribus communes, *Chanoensem* & *Gorgotoqvanam*, sed *Gvarajana* omnium latissime patet.

VI. Mores *Scythici* per omnem Americam; plures uni viro *uxores*, hostes *comedere*, cæsorum *capita* prælongis contis infigere,*pingi*,navigia ipsorum *nervis* atqve *viminibus* contexta. *Magiæ* peritissimi. In medio cursu navem sistere, qvicqvid toto orbe geritur *scire*, ventos se venales habere profitentur,venando ætatem transigere, crebro sedes Nomadum ritu mu-

tare,& si qvæ alia Scythis adscribunt. Suilla & prisci *Scythæ* abstinuerunt, & hodierni *Tartari* abstinent. De illis Herodotus in Melpomene: ὑσὶ δὲ ὗτοι ὐδὲν νομίζουσι. De his *Rubruquis*. Idqve illis etiam qvi in nova *Anglia* habitant, Indis receptum. Nam & aliæ gentes suilla abhorrebant ut *Ægyptii*, Herod. IV. *Arabes*, Ælian. X.17. *Scoti* hodierni, ut alios omittam. De *Qvi-viris* qvi omnium Americanorum proximi Tataris, tradunt eos seqvi in moribus suis & pastura armentorum Scythas *Nomadas* sive *Hordenses* Tataros. De *Qviviranis* supra *Californiam* Hispani observant: *Nomadum more agere & loca sæpe mutare prout armentorum pastura invitat*. Nec putandum qvibusdam tantum Scytharum gentibus hæc recepta fuisse; cui errori *Solinus* & *Marcellinus* favent: cum *Herodotus*, qvod ille solis *Gelonis*, omnibus tribuat: & *Virgilio* non *Agathyrsi* modo, verum & Geloni pingantur. Qvemadmodum etiam *Pictos* Caledonios, *Scythas* Beda vocat. Vix ulla gens Americæ non picturata, si *Mexicanos* excipias. Et modus pingendi utrobiqve idem. In *Cangigu* viri & mulieres faciem totumq; corpus pingebant imaginibus *Leonum*, *Draconum*, *Avium*, qvæ aboleri non poterant. Qvo qvis plures imagines habebat, eo pulchrior videbatur. *Venetus* lib. II. cap. 46 Idem *Agathyrsis* (Marcell. 31.) & per *Virginiam Floridamqve* receptum. Ita mores illi Scythici ab extrema *Qvivira*, adusqve *Magellanicas* fauces pervaserunt; ut & illud: summam *gloriam* ex hostium cædibus qværere,

fere, qvod ab *Huronibus* usqve ad *Magellanicos* receptum. Nam & apud Scythas ille homo honoratissimus, qvi plurimos occiderat, & ille beatus judicatus qvi in prælio animam profuderat. Præcidere hostium capita, eaqve prælongis contis infixa circumferre, olim Scytharum, hodie Turcarum & Tartarorum est. Qvæ in ejusmodi pertica ædium cacumen superante, præfixa fuerunt à Tauris. Qvod etiam *Popajonos* fecisse testatur *Acosta* libro de procuranda Indorum salute. Dici vix potest qvam crudeliter captivos hostes excarnificent *Hurones* & *Iroqvosii*. Nec qvisqvam Sagardũ ea de re scribentem absqve horrore leget. Ubi & hoc commemorat; captivis cutem qva cranium tegit, una cum capillis detractam. Qvod *Floridanis*, qvorum magna cum Huronibus convenientia deprehenditur, & vicinis nationibus receptum. Omnes particulam hujus cutis secum gestare, pulchrum arbitrantur. Hoc à Scythis profectum *Herodotus* docet lib. IV. cujus verba exacte nobis repræsentant *Floridanum* & *Huronensem* Scytham, cæsi hostis caput ita secantem, ut cum pilis ipsam cutem auferat. Scythæ maximi potatores. Unde apud Græcos proverbium: *Scythico more bibere*, cujus *Herodotus* IV. meminit. Idem vitium toti Americæ. Et qvatuor vetustissimæ gentes partim à *Phœnicibus*, partim *Scythis* ortæ, qvod nomina ostendunt, *Mazatezæ*, *Otomies*, *Pinoles*, *Chichimecæ*, singuli singulas uxores habent: sicut de Massagetis *Herod.* & *Strab.* testantur.

VII. De qvo is demum dubitabit, cui Proverbium Græcorum, Σκυθιστὶ χειρόμακτρον, inauditum est. Qvemadmodum enim Hurones & Floridani; sic etiam Scythæ *pellem* ex hostium capitibus una cum pilis detraxerunt & inde *mantilia* fecerunt. Vagi *Canadenses* (nam cæteris id non in more) ægrotos, de qvorum vita desperatur, magno se beneficio putant afficere, si compendio ad mortem ducant. Ne parentes qvidem excipiunt. Spiritum ægre trahentes, sua manu conficiunt. Is laborum & errorum finis. Qvod Scytharum, imprimis *Messagetarum* proprium. De *Massagetis* Strabo XI: *Senes in frusta cadunt & cum ovillis carnibus edunt.* De Derbicibus: *Senes septuagenarios jugulant & comedunt. Anus autem strangulant, dein sepeliunt. Eos qvi circa* LXX. *annum obeunt, non comedunt, sed sepeliunt.* Sic in terra *Firma* moribundi in patentes campos delati, ut avium & bestiarum pabulum essent. Qvem mortem in *Sarthis*, Scythica gente, antiqvitas tantopere abominata fuit. A qvibus ad *Persas* & *Caspios* ac *Hyrcanos* manavit. Idem *Tebetensibus* in Cataia receptum. Unde in Americam cum Scythis migravit. Immanis mos *mortuos* epulari: qvod præter *Hibernos* atqve *Scotos*, Issedones Tataros fecisse legimus. Qvos in America secuti qvi *Venezuelam* habitant. Ubi Principum carnem conscissam potui immiscebant & bibebant. De *Cheribuanis* qvi populus Peruviæ trans *Antes* immanissimus, Inca Garcilasso:

ſo: *Edebant carnem humanam, bibebant ſanguinem.Edebant qvoq; cognatos ſuos defunctos ac comeſtorum oſſa compoſita ſepeliebant. Ne à ſororibus qvidem, matribus aut filiis abſtinebatur. Hunc morem eos Incæ dedocuerunt.*Et inter *Arwaccos* atqve Tataros etiam in eo ſumma convenientia, qvod utriqve mortuos ſuos *comburunt*; & *cineres* pro condimento *cibis* inſpergunt. Sed nec hoc prætereundum eſt, longe majorem *Americanorum* qvam *Scytharum* barbariem fuiſſe.Qvidam *carne* humana indiſcriminatim veſcebantur, ut *Canibales*; alii ſolis hoſtibus ut *Popaiani* & *Mexicani*. Summus omnis immanitatis gradus hic fuit.In valle*Nova* qvæ *Popaianam* adſita eſt, capiunt hoſtium ſuorum fæminas & prolis cauſa domi alunt, qvam vix editam devorant.In valle*Gvaca* propinqvis ſuos captivos diſpenſant & prolem devorant. Hæc jam exempla omnem barbariem exhauſerunt.Tamen reſtant alii juxta *Ilheos* in Braſilia, qvos tum deſcribam ubi ſupra immanitatem vox reperta fuerit.Hi cum *Aymuris* bellum gerunt. Prægnantium *ventres* aperiunt, ac immaturos fœtus extractos,ſtatim ſpectantibus parentibus *ſemicrudos* & *ſemivivos* deglutiunt.

VIII.Hæc in commune de omnium Americanorum terris, moribus, origine accepimus: nunc *ſingularum* gentium inſtituta, ritusqve, qva differunt, & paucis, expedienda ſunt.Initium, unde Terris, à *Cronia* erit: cujus incolæ corpulenti, promiſſo capillitio, qvod à fronte

S 7 reſe-

resecant. *Fœminæ* comas duobus nodis anterius in tempora substringunt,& posticam partem tertio nodo alligant. Qvædam siculis cuticulam oris deradunt, & sulcos in eo factos cyaneo pulvere oblinunt. Ubi *appetitus* deest, herbas qvasdam deglutiunt. Magna in frigidis terris *aqvæ* penuria, contra sitim *glaciem* freqventer sugere cogit. *Domus* balænarum ossibus firmatæ & constratæ pellibus ad altitudinem hominis. Non alius labor qvam *venari, piscare, aves* configere. *Cymbas* ex ligneis circulis arcte compactas secum circumgestant, septendecim hominum capaces. *Vestes* ex pellibus. Victu parabili, semicruda fera satiant famem, & interdum cum *sangvine* elixa fœdo spectaculo edunt. Sine cultu, sine religione, vastas terras non implent, sed tenent. Sitne una continens cum *Estotilandia*, nondum aperuit navigatio. Fabulose multa à *Zenonibus* de ingenio & urbibus incolarum tradita sunt; ideo prætermittuntur. *Canadenses* plerumqve rident. Timidi & in ultione crudeles, *dentibus* ad miraculum candidis; nec propria singuli nomina habent. Animæ sedem caput esse dicunt. Sermo iis tardus, crebro hæsitans ac abruptus. Puellæ festinantur & iis à decimo qvarto anno vaga libido, nuptæ septa pudicitia agunt. Si qvæ sterilis, repudio dimittitur. Nec nuptiæ inter matres, filios, fratres, sorores, patrueles, licitæ. A Septembri ad Octobrem *angvillas* capiunt, & in hiemis subsidium siccant; iis consumtis *feræ* præda sunt. Qvamprimum

infans

infans editus in lucem, *aures* ei perforant. Apud *Hochelagienses* Esurgni in pretio, qvod sic acqvirunt. Dissecta *reorum* cadavera in flumen projiciunt: & relicta in aqvis per 12. horas extrahentes in sectionibus *Esurgni* inveniunt, ex qvo monilia fiunt. *Almuchioqvoes anteriores* capillos abradunt, *posticos* alunt & pennis ornant. Lingva ipsis diversa à cæteris. Colunt agros.

IX. Nec liberi succedunt in bona parentum: sed ex sororibus nati. Fœminas dum morbo laborant, segreges habent, & ne cibum qvidem cum iis capere licitum: qvicqvid tetigit impurum habetur. In hostes immanis crudelitas: per mille cruciatus, lentis tormentis, spiritus expellitur, ut sentiant se mori. Senes & infirmos, dum alio migrant, ad spontaneam mortem adigunt. Cutem cranii cum capillis avulsam siccant in victoriæ monumentum. Religio varia. Nonnullis *Cudoagoni* DEUS, & post obitum credunt se ad *Stellas* & Amœnos campos migrare, ubi æterna gaudia sint. At scelestorum animas ab ave grandi in frigida regna deportari ac torqveri. *Souriqvosiis* unus summus DEUS à qvo omnia, unus *Filius*, unus *Sol*, qvi boni, una *mater*, qvæ mala. *Homines* ex sagittis à Deo in terram missis natos: & inde mutatos in *lapides* vel *arbores* communis fama. *Huronibus* OKI *Dæmon*, Joscaha, mundi *conditor*: cæteris ille qvidem *Manitto*, hæc *Ataouacan*: Ejus avia *Acatusig*. Cibo, potu, vestibus egere defunctorum animas putant.

Unde

Unde in eas proni: qvicqvid opum elargiuntur sui immemores, & singulis sexenniis magnas exeqvias simul instaurantes, nuda carne, ossa, novis pellibus involvunt. Nec male cum mortuis actum: qvos & immortales apud *Ioscaham* & ejus matrem, in via *lactea* degere & *resurrecturos* tandem arbitrantur. Gens priscæ simplicitatis: terram *rotundam* esse & singulis diebus à sole circumiri capere neqvit. Igitur ipsis *Sol* in occidente per noctem absconditur miro stupore. *Canum* qvoqve superstes animus ad sidera transfertur. Aliis magnus DEUS *Kautantowit* colitur, qvem in austro degere; ibi majores suos esse; eo post mortem se qvoqve venturos putant; ab eo creatos primum ex *lapide*, & iis confractis, ex *limo* homines credunt. *Resurrectionis* incapaces, qvam nullis argumentis persvaderi possunt. Celebrant qvoqve antiqvis carminibus qvendam *VVetuckum*, à qvo magna volunt edita fuisse miracula. Qva fluvius *Canada* mare subit, insula Siciliæ simillima, ingentibus spatiis diffunditur. *Duplex* in ea populus diversæ originis: *Majoribus Minoribusqve* nomen est ex modo virium. Unus & *Minor*, oculis *magnis*, lata *facie*, capillis *effusis* in tergum, corpore & vestibus *ruber*, officiosus: Alter & *Major* grandis, *facie* notis adusta, *capillitio* in vertice religato. In *Xamunambu* comam scindunt duobus tantum ad tempora cirris relictis, qvos sub mentum alligant. Regum domos pro templis venerantur: in qvibus duo Idola *Mas* & *Fæmina*,

qvæ

qvæ *Inamahari* vocant. Ea bis qvoto anno circumgestantur, sementis & messis tempore. Dies est *alius* festus, qvo ligneam semirudem statuam in campo super celsa trabe constituunt & muneribus ornant. Inde si ad mare colunt, *mari*: si ad flumina, *flumine* mergunt: & singulis annis novam conficiunt. *Tertio* festo veteris cujusdam cadaveris ossa refodiunt & dona offerunt. Sacerdos qvidam demortui laudibus pleraqve, de immortalitate mox animæ plura, demum qvo tendant dicit. Ad gelidas *arctos* & concretas æternis nivibus regiones *primum* ajunt illas proficisci expiariqve apud Regem *terrarum* Dominũ, nomine *Mateczungua*, dein ad *australes* plagas divertere: ubi à Principe *Qverugа* Claudo innumeris deliciis excepti, inter suorum majorum & cognatorũ amplexus *rejuvenescant*. Putant etiam vivere homines super *rota* cœlorum. Credunt qvoqve in *mari*, sub *terris* & in *cœlo* numina esse. Et Principe moriente ipsius animam *ignea* specie ad cœlos volare, Sacerdotibus flammæ qvasdam imagines & scintillas spargentibus, credunt. Annus ipsis in duodecim *Lunas* divisus. Soli *Reges* supra alios pro *Statura* eminent, arte naturam juvante, id qvod aliis facere capitale.

X. *Chicorenses* & *Gualdapani* cervos domi cicures alunt, & ex lacte caseos premunt. *Vidua* nubere non potest, si sua morte maritus obiit, si propter scelus vel in bello cæsus, licet. *Regem* adituri, nares ejus tangunt & fricant: tum

tum à fronte ad cervices molliter promotis manibus expectant à Rege favoris signum. Qvi si non segnis, caput in sinistrum humerum flectat aperto gratiæ signo salutantem complexus videtur.

XI. *Virginiani semitonsi*, capillitio nigro, qvod viri ad alterum tantum, fœminæ ad utrumqve latus dependulum habent: auribus perforatis: in foraminibus serpentes colla & humeros lambentes: alii mortuos sorices, & manum hostis siccatam in capite, non minima pulchritudinis opinione, ferunt. Ab his *plumarum* in capite ornatus incipit & ad *Magellanicum* fretum extenditur. Infantes gelida indurant. Annus in qvinqve partes divisus. Pars, prout vitæ merita, sic animas, vel gaudia, vel ignem æternum, in abysso *Popogusso* manere credunt. Prima ibi regnorum, qvanqvam exigua species, non jam intra *pagos & familias* concluso Imperio sed in plures extento, *Chichabamaniani* à Sacerdotibus gubernantur & collegio Seniorum. *Coicgocomocæ* exigua statura. Grandes *Sasqve Sahanocæ*, à lingua & vestitu miri. Qvidam caput lupi collo pro monili gerunt. *Tubi*, per qvos fumum Tabaci attrahunt, tam ingentes, ut pro clavis esse possint. Principes *Virginiæ* extremas comas sub *aurem* colligant, summum verticem à fronte ad *occiput*, cristæ gallinaceæ in morem tondent, oblongam volucris plumam ad cristæ supra frontem initium ponentes, & ad singula latera pone aures breviorem. *Præstigiatores* totum

tum caput radunt excepta crista. *Torqvem* collo & armillas ex unionibus vel globulis æreis manibus gestant. *Matronæ* Secotenses parvis oculis, naso plano & lato, brevi fronte, amplo ore, in publico manibus decussatim pendulis: anteriores capilli resecti, reliqvi satis breves & rari, corolla capiti imposita. *Roanokanis* collo in pectus ærea tabula qvadrata pendet. Cibum capientes ad stoream ex scirpis humi stratam adsident. Festa & triumphos suos noctu celebrant ad ignes structos, manu crepitacula tenentes, inter patria carmina. Oppida in orbem palis cincta. Totius Provinciæ incolæ magna ex parte notam in dorso expressam habent, qva dignoscuntur, cujus Principis subsiditi sint. Cadaver *Coeroanci* exenterant: deinde pelle detracta, qvicqvid carnium, ossibus tenus auferunt: *ossa* siccant ligamentis adhuc cohærentibus & expassa cute inducunt; sicqve in monumentis ordine collocant. Proxime seqvuntur qvos uno nomine *Floridanos* dicimus. Nuda omnibus corpora in molliori cœlo, nisi qvod naturam belle tegunt, in pedibus & manibus ungves viris pariter ac fæminis longi, victus communis, simul seritur, simul metunt: fruges publico horreo, sub Regis custodia clausæ: sic repletis cellis tutus annus. Primogenitus masculus Regis in trunco clava cæsus sacrificatur. *Auri* & *Argenti* gens tam rudis, ut ejecta naufragio vasa, opibus neglectis, sola ceperint. Assidua genti cum *Crocodilis* bella, contra qvos non secus ac in apertos hostes, perpetuæ aguntur excubiæ.

biæ. Ubi appropinqvare, & noctu id fieri solet, bestia ingens, nodosus stipes in ejus fauces, jam prædam spirantes, complurium lacertis torqvetur. Ita neqvicqvam reluctantem facile conficiunt. Balænas obthuratis ejus naribus palo acutissimo mira audacia capiunt. Potus *Cassine* calida. Cursu, jaculatione, venationibus omnis ætas teritur: & mulieres tam perite natant ut ex aqvis genitas putes. Sic instituere majores, posteri imitantur. Hi lusus infantium, hæc juvenum æmulatio, perseverant senes: Cervos venantur mira fraude: corpori suo maximi cervi pellem aptantes, ut iis permixti qvos volunt configere possint. *Ægroti* suctionibus Medicorum curantur. Hiemem in abditis silvis inter arbores & juxta focum & ad ignem agunt. Regibus plures uxores sunt: *una* tamen regina, ejus liberi patrio regno nascuntur. Qvicqvid publicæ rei suscipitur, multa deliberatio præcedit. Prout qvisqve prudentior mane regem adeunt, salutant, uno elata manu clamante *Ha Ha!* Si qvid gravius, Sacerdotes qvoqve vocantur & ex populo Seniores. Hinc *Cassine* bibitur: ut ad magnas cogitationes pateat animus & potu incalescat. Bellum denunciaturi sagittas, qvarum summitati capillorum flocci appensi, in publicas vias figunt. Bella non aperto Marte geruntur: insidias ponere hosti & incautos obruere, id demum vera fortitudo. Rex clava insignis agmen præit: seqvuntur ad bellum delecti: nec hostibus aliud qvam internecionem minax ille vultus pollicetur.

Viri

Viri omnes trucidantur, imbellis ſexus cladis expers. Cæſis cutim cranii cum capillis detrahunt & ſiccant, ut & brachia & crura amputant & domi ſiccant. Nunqvam pugna excedunt qvin prius cæſorum anum usqve ad ſumma ſagitta trajiciant. Rex in bellum iturus ſubditos accerſit: eum in orbem cingunt conſidentes. Ad Regis ſiniſtrum latus pyra accenſa, ad dextram duo magna vaſa aqva repleta. Rex velut ira furibundus ſubmurmurans, & oculos torqvens, ſubinde horrendum inclamat. Reſpondent milites armorum ſtrepitu & coxas ferientes. Inde accepto ligneo vaſe ad Solem converſus victoriam poſcit. Tum ſparſa in aërem aqva precatur: ut qvemadmodum hæc aqva, ita ſangvis hoſtium fundetur. Effuſa in ignem alterius vaſis aqva: ſic, *inqvit*, extingvantur omnes hoſtes veſtri & capita ipſorum referatis. In exercitu Rex in medio, ad agminis alas: adoleſcentes curſores celerrimi qvi hoſtium res præſpeculanter.

XII. Non alius genti notior Deus qvam Sol: cui poſt victoriam reduces hoſtium capita cruenta & capillos inter triduana hilaria, velut authori ſucceſſus oſtentant. Reges mortui magna pompa conduntur. Sepulchro poculum ex qvo bibere ſolitus imponitur: circum inane corpus infixæ ſtant ſagittæ. Superſtites viri fœminæqve capillos decurtant: nec aliud majus doloris argumentum. Qvicqvid Regis una cum ejus domo comburitur. Idem fere mos ſepeliendi apud alios, Sepulcro

cro insternitur pallium qvo usus; & mensa in qva edit. Nonnunqvam ex bonis ei qvædam in sepulcrum conjiciunt & domos suas comburunt in memoriam defunctorum. Fœminæ capillos sub auribus præsecant & per sepulcra maritorum dispergunt, armis & conchis ex qvibus bibere soliti, ibidem abjectis. *Avanares* callidissimi sunt & in bellis stratagemate grassantes, nocturnisqve & subitis incursibus hostes etiam longe dissitos adoriuntur. Idolum *Kiwasa* ligneo trunco, capite in Floridanum morem, facies colore carneo, pectus albo, reliqvum corpus nigro: cruru picturis albis variegata. Nunqvam supra tria Idola in uno templo. Incolæ grandes, obesi, ora varie picti. Genas lacerare & sangvinem mittere summus honor. Regi sceptrum & duæ ex plumis coronæ de ossea pendentes catena. Jamanes sive *Patarabueyes* Deum à qvo omnia sint, *Apalito* vocant. Domus ex lapide commodo ordine dispositæ. Hactenus in Orientem *Americam* novimus. Ad occidentem primi in septentrione populi *Qvivira* tenent: supra qvid sit fama nondum vulgatis, nec inqvirere audentia defuit: sed obstitit Oceanus in se simul & terras inqviri pertinax. Casæ ex palis superne coeuntibus luto obductæ. *Tauri* vestem, cibum, tecta suppeditant. Ad vecturam pro jumentis *canes* robusti adhibentur. Ipsa regio melior qvam ulla Europæ. *Cinawenses* nondum plene cogniti. Nam qvi de auri apud eos copia & templis primi retulerunt, ejus valde cupidos fuisse

opor-

oportet. Animal apud eos ingens cornu in fronte ad pectus incurvo. Credunt summum Deum & Creatorem, sed sine cura rerum humanarum: ejus libero arbitrio cuncta fieri. Mortuos comburunt vel in fossam Iↄ c. pedes altam projiciunt. Solem sed absqve sacrificiis colere visi sunt.

XIII. *Cibola* fere sub horrido cœlo, fluminibus modico flexu in austrinum, mox in septentrionalem Oceanum labentibus, supra barbariem culta. Domus ex lapide *qvatuor* contignationum, in agro *cœnaculum* qvatuor columnis superbe impositum: *hypocausta* contra frigus. *Calcei*, ocreæ, scuta ex optimo corio: vestes ex pellibus & gossypio. *Molendi* ratio communis. Placentæ optimæ. Ipsa gens ingeniosa, lingua, armis, moribus ostendit à se qvondam *Mexicanos* profectos. Populorum complura nomina: *Tignes*, *Qvires*, *Cunami*, *Hubates*, *Tami*, *Conchi*, *Passaguates*, *Tobosi*, *Aztlani*, Mexicanorum parentes. Adjacent insulæ & una ingens *California*: qvarum iidem qvi continentis incolæ. *Nuda* omnibus membra, nares perforatæ: anterius rasi. *Caput* galea ex cervina pelle plumis ornata munitur. *Fœminæ* pudenda ante & retro tectæ. Deos habeant nec ne incompertum adhuc: Solem adorasse visi. *Chiametlis* formosæ fœminæ. Seqvuntur in eodem latere *Chiameth*, *Culhuacani*; & alii. Calcei ex pelle cervina. *Primi* hominũ in septentrione *estores*: inde fœdus mos per omnem Americam. Ejusdem in universum generis, qvi fluvios *Iaqvimi* & *Petatlan* accolunt:

lunt: nisi qvod laboriosi & fortes in bello, non ut cæteri, fremunt, sed taciturni sunt: *Culhuacani* damnata libidine infames, qvod ex picturis qvæ passim in ædibus repertæ, fuit cognitum. *Cinawies* pagos habitant qvorum singulis 300. circiter incolæ sunt: fœminis ora, ferro adusta, viris incisa & picturata. Solem, sed absqve ritibus, absqve sacrificio, colere sveti. *Uxitipanis* fœda ebrietas, immensa cupiditas potus. Potu se obruunt, distendunt & farciunt, qvod per superius neqvibat, id per inferius guttur siphonibus adigunt. Sin infra bestias abjecti immania perpetrant. Crebræ ut inter ebrios rixæ, conviciis, cæde & vulneribus transfiguntur. *Templa* ex cespite excelsa, cætera Mexicanis similes; nisi qvod lingva discrepant.

XIV. *Xaliscanorum* opes lapilli virides, cochlearum domunculæ qvibus crura, collum, lacertos, velut monilibus, ornant. Ingenio non incapaci: sed in pigritiem soluto, contemptores opum, nec minus manu promti crebro hostes lacessunt. Mira diversitate naturæ, cum iidem homines sic ament inertiam & oderint qvietem. Gentes ipsorum *Cazcanes*, *Gûachichiles*, *Gûamares*, qvorum & *Atzlan* lingva, brevis & difficilis. Contemni se impatientissime ferunt, at strenui si putentur & bellicosi tum vero sibi eximie placent. Labore fessis vel nocte deprehensis humus sufficit: contectos nivibus vel imbre diffluentes, prius saties qvietis qvam cœli & aëris injuriæ exci-

excitant. Non arma in bello ſed baculos gerunt qvibus acies regitur. Proxima *Culvacan* qvondam *Chichimeca* in ſpeluncis & ſilvis diſperſi, ne ſe qvidem inter colebant ſocietatem. Religio nulla niſi qvod feram primo captam, Soli immolarent. *Otomies* abjecti & rudes, nec minus laborioſi. Difficilis genti lingva. *Panucavi* cæteris feriores & in omnia proni ſcelera. Turpe viris ante qvadrageſimum ætatis annum fœminæ notitiam habuiſſe. Auribus & naribus perforati, dentes *lima* acuebant patrio ritu, hodieqve ſerpentes colunt ac innoxias domi alunt pariter & comedunt Deos ſuos.

XV. Nunc de *Navatlacis* dicendum eſt: qvorum non una gens: majorem enim Novæ Hiſpaniæ partem obtinent, propriis adhuc nominibus nationibusqve diſtincti. *Navatlacæ* poſtea *Mexicani* in commune ab Imperio dicti, cultiores cæteris & Imperii capaces, omnes *ferè* ad aliqvam, ut inter barbaros, humanitatem compoſiti, eloqventiam exercebant. Fuitqve tam elegans & verbis copioſa Mechoacenſium lingva, ut *Latinæ* præferendam dicant. Itaqve apud eos oppida, leges, Reſpublicæ, & agriculturæ ſtudium. *Floribus* vehementer etiam in publicis ſolennitatibus delectati: unde priſcas ſtatuas videre licet manu *Flores* geſtantes adornatum. Auriculas uterqve ſexus perforat & gemmis ornat: Viri qvoqve inferius labium in qvo auream laminam geſtant. Ubi vero ad lacum in mollio-

ri cœlo consederunt, multum creverunt & artes & cultiores facti. *Annus* ipsis Lunaris: *Octodecim* mensium; dierum CCCLX. Itaqve mensis qvam *Lunam* sive *Tonam* dicunt, viginti dies complectebatur. Qvi superant *qvinqve* dies, otio & voluptatibus transacti: nihil iis publice vel privatim actum. *Qvatuor* anni partes, & initium ejus à *sexto & vigesimo* nostratis Februarii. Qvæ nobis *Septimana*, id ipsis tempus dierum *tredecim*: & major periodus totidem annorum. Ita ex qvatuor septimanis *rota* conflata; qvod *qvinqvaginta & duum* annorum seculum. Cœlos *novem* esse existimatum. *Ultimam* noctem Rotæ suæ, putantes mundum periturum, pervigilem ducebant, omnia *vasa* confringebant, omnia *lumina* extingvebant; incerti an *Sol* denuo oriturus esset. Eo conspecto novam inter magnam lætitiam & religiose auspicati sunt *rotam*. *Ædes* ex *lapide* omnes & *marmore;* non ad necessitatem tantum, sed splendorem. *Miranda* variarum artium *opera* ex *auro*, *argento*, *plumis*. Nullum animal, nulla figura, qvam non ad vivum exprimerent. In qva re *omnes* totius mundi *nationes* superasse videntur. Imprimis qvod *plumatilia* attinet: qvarum conglutinatione artificiosissima, ipsam naturam æqvabant, præsertim *Mechoacani*. Scaccorum qvoqve ludis ipsis cognitus. Ex animalibus edebant, sed imprimis saginatos catellos. In lucubrationibus candelarum loco *pineas* medullas urere soliti. Plebs una uxore & floreis

in

in pavimento contenta, *procerum* qvisqve plures ducebat & *lectis* hi *soli* utebantur.

XVI. *Pondus* ignotum: *mensura*, numerus, ut nobis. *Pecunia* Cacoa & iis ædiles præfecti. Honorem exhibituri terram dextra tangunt & osculantur. Titulis omnes accurate distincti, & eorum observantissimi. Qvi tenuiore sorte *Magnates*, capite in terram prono, genu flexo, tremula voce alloqvebantur. *Senatores* qvibus corpus annis infirmum; animus sapientiæ validus erat, fere *decem* aut *duodecim*, & *præter eos* Reges penes qvos Imperium non nisi ex *electione* & circumscriptum *legibus* ac *procerum* voluntate. Unde multa indulgere, etiam nolentes cogebantur. Apud *Tenoxtitlanos* primo à *plebe* & *nobilibus*: deinde à solis *Electoribus* creati. Qvorum *sex*, duo *Regis* tributarii *Tezcucoanus* & *Tacubanus*: qvatuor *Mexicani*. Plerumqve *juniores* adhuc lecti, ut rebus gerendis bello pares essent. Titulus *Rex Regum*, *cœli* ac *terrarnm* dominus. *Electione* facta duum generum festa celebrata; qvorum alia Regis *introductionem*, alia *coronationem* spectabant. *Introductio* multis sacrificiis ad Deum aras & Orationibus publicis ad Regem, celebrabatur. Inde *bellum* à Rege susceptum, ad captivos, qvorum sangvine inter coronationem litarentur, ex hostilibus Provinciis adducendos. *Corona* antrorsum ut *Episcopalis* intra: retrorsum depressior ut *Venetorum* Ducis. Eam Rex *Tezcucæ* coronando imponebat; qvi etiam ungvento divino, qvo

& *Vitzliputzli*, unctus est. Nonnulli Regum nares pertundebant: foramen Smaragdo, velut inserta, ornabant ornatus ergo. Celebratis sacris magnifice, *tributa* ex omnibus regni Provinciis novo Regi magna pompa in subjectionis signum allata sunt. Tributa qvicqvid alimentorum & opum, *terra, mare* suppeditabant. *Aula* & *cultus* Regum majestatis plenus. *Vestem* nullam secundo Rex induebat, nullis *vasis* iterum utebatur. Itaqve singulis diebus, novas, bis terve, sumebat vestes: illæ qvas deponebat, aulicis, militibus aliisve donatæ. *Regem* nemo vidit anteqvam *pransum* vel *cœnatum* ex penetrali prodiret. *Mensa* ejus septo circundata, *dapes* tercentum juvenes *Palatini* affernnt, suppositis ne gelascant hyberno tempore, *prunariis*; unus intra septum mensæ imponit, *Rex* è ferculis manu sua stantibus ad dextram *sex* authoritatis primariæ *senibus* impertit. *Nudis* pedibus omnes stant. Pavimentum storeis stratum. Si qvenqvam vocet, adit *corpore* demisso, *facie* in terram prona, genu flexo: neqve *caput* elevat unqvam, donec procul, *serptim* retro cesserit, *tergum* Regi obvertere *nefas*. Recto *vultu* intueri Regem *nemo* solet: dejectis oculis & *facie* in *lævam* vel *dextram* versa auscultant. Humeris suorum & *ipse* & *proceres* lectica gestati. In *publico* cum suis Aulicis inter erectos utrinqve *Cancellos* ibat, *cæteris* exclusis.

XVII. *Domus* Regiæ varii generis: *gaudio*, *tristitiæ*, publicis *negotiis* consecratæ. Sunt in qvibus

qvibus *monstrosi* homines, *nani, gibberes*, natura *cani, bicipites, unipedes*: sunt in qvibus *aqvilæ, vultures, leones, tigres, lupi, vulpes* & ad voluptatem alia animalia concluduntur: si qvod *animal* obiret in vivario, ejus *imaginem* auro, argento, gemmis pretiose confectam asservabant. Cum ipso Rege qvatuor *Electi* Principes, consiliorum adstites: absqve horum autoritate *nihil* agebatur. Nomina ipsorum erant *Atlacohecalcatl*, *Tlacatecatl*, *Esuamacatl*, *Tlillancalqvi*. Soli jus vitæ necisqve habebant, & qvi per totum regnum variis distincti ordinibus ministri Regii erant, his *qvatuor* parere & omnium factorum *rationem* reddere tenebantur: ipsi qvicqvid ejus erat, regem certiorem fecerunt. Res novæ & qvæ scire intererat citatis nuntiis & picturis expositæ.

XVIII. *Rege* mortuo, *unus* ex his *qvatuor* electus. Accurate juventus educata. In qvam rem *Scholæ* passim erectæ in Deûm templis; ubi à magistris erudiebantur in omnis generis virtutibus & exercitiis *Armorum*, *Musica*, *Saltatione*. Imprimis viva *voce* priscorum Rhetorum *Orationes* in regum coronatione & publicis consultationibus habitæ; & *Poëtarum* carmina docebant. Ita sine literis, memoria discentium, omnia conservabantur. Cibum parentes mittebant. Qvo qvisqve magis inclinabat, id tractare permissum. Cui *sacra* placebant, is *sacerdotum* curæ traditus. *Eloqventiam* omnes qvi in luce & Republica versari cogitabant, exercuerunt, unde copia

disertissimorum virorum. *Carmina* trium generum obtinuerunt: qvibus vel priscæ *historiæ* vel *superstitiones* vel *nugæ* & *Fescennina* decantabantur. Et in iis modulandis ac discendis assidui. Saltationes variæ; sed *Mitotes* imprimis. Hæ & præcipua festa sub ingenti illa *Tlacochavaia* arbore, anteqvam fulmine tacta fuisset, celebrata. Videre agmina licebat *funambulonum* & ejusmodi *Suaviludionum*. Et hæc pacis.

XIX. In *Bello*, arma, *gladii* ex *ligno* & acuto *silice*, lapides, clypei, sarissæ & clavæ. *Exercitus* in suos ordines & vexilla distributus. *Eqvitum* qvinqve genera. *Regii* qvorum dux ipse Rex. Hi *capillos* rubro loro in vertice colligabant, pretiosis plumis ornatos, qvarum aliqvæ ad tergum dependulæ, tot notis distingvebantur, qvot in bello facinora edidisset eqves. Minoris dignitatis *Aqvilini*, *Tigrium*, *Leonum* Eqvites. Cuncti dimidia sui parte armati, *Collobium* ex corio. Omnes in universum eqvites, ex auro, argento, gemmis, pretiosas vestes gestabant. *Pueri* qvibus bella placebant, in castra victum militibus portantes ablegati, ut periculis & tolerantiæ paulatim adsvescerent. Solis gerere militibus calceos: solis in aula habitare licebat. *Plebs* vestitu vili, sine calceis, eo contemtus venit, ut cum antehac inferiora palatii habitaret & aulam freqventaret; sub ultimo Rege *Motesuma* exclusa fuerit. Interdum ipsi *Reges* hostili invicem animo ad duellū provocabant: qvod

armorum traditione & *unctione* emortuali factum. *Capi* in bello vivum projectissimæ conditionis. *Victi* gratiam petebant abjectis armis,& manibus in *crucis* formam compositis. Agri & regiones subactæ inter victores dividebantur: Rege maximam partem; inde, ut qvisqve meritus,capiente. Victoria reportata, exercitus magno *triumpho* à sacerdotibus exceptus,& Diis pro victoria gratiæ actæ. Interemti hostis caput apud multos pro trophæo domi asservatum. Sed nihil mirabilius, qvam *libri* magno numero passim reperti. *Charta* ex interiore arboris cortice tenui, qvam *phyliram* dicunt, bitumine tenaci ad usum compacta & scriptionem præparata. Folia in longum distenta, & in *qvadratas* reducta partes non solutas, sed tenaci bitumine flexili adeo conjunctas, ut *ligneis* compacta *tabellis*,arguti compactoris manus videantur subiisse. Itaqve *libri* ex perpetuis,sed *introrsus* complicatis foliis compacti, *tigridis* tergore vel alia re muniti. Qvacunqve pateat apertus liber, *duæ* se *facies* inscriptæ ostendunt, duæ *paginæ* apparent,totidem sub illis latent nisi protendantur in longum. Sub *uno* namqve folio *multa* conjuncta folia consistunt.*Characteres*,non literæ,sed figuræ, picturæ. Integras majorum orationes de verbo ad verbum his figuris scribebant,leges qvoqve, *sacrificia*, *ceremonias*,*ritus*, *computationes* & *astronomicas* observationes seminandiqve rationes. Habebant etiam *Mappas* Geographicas, qvarum una *longa* pedes 30. latitudine paulo minor, in qvibus

omnes *Provinciæ* Imperii & qvi circum id *hostes* ac *vicini*, ſcriptæ erant una cum littore ductilibus. Nec ſcribebant ad *lineam*, ab uno latere ad aliud, more noſtro, contra qvam Sinenſes, ab *imo* ad *ſummum*, & ad eum modum agebant in calculo dierum, & aliis qvæ notabant. In *rotulis* tamen ſuis aut *orbibus* vel *ſignis*, ordiebantur à *medio*, in qvo pingebant ſolem, inde aſcendentes per annos usqve ad curvaturam rotæ. Jam operoſa religio & crudelis, qvæ cum ipſis crevit imperiis, in qva tamen eo diligentiores qvod honorem Diis exhibitum in Reges redundare putabant, qvi Deûm imago eſſent. Tempora ſic pingebant. *Dies* circello ſignatus: *annus* domo, cuniculo, arundine, ignitabulo, *ſeculum* rota, cujus medium *Sol* tenebat. A ſole prodeuntes *qvatuor* Diametri totam rotam qvadripartiebantur: unaqvæqve pars ſuis *coloribus*, viridi, cæruleo, rubro & flavo diſtincta. Qvælibet *pars* in 13. minores *partes diviſa*, qvæ annos referebant. Suum cuilibet *menſi* & *anno*, *ſignum*: & huc annales adſcripti in margine.

XX. Summum DEUM agnoſcebant, rerum omnium *creatorem*. Proximus ab eo *Sol*. Idola varia. Princeps *Vitziliputzli* ſive *Patilla* qvæ fuit *ſtatua* ex *ligno* humanam formam referens. Erat & ex *marmore* ingens *coloſſus* hunc Deum repræſentans. Omnis ejus ornatus ſuam ſignificationem habebat. Huic velut ſocium pari poteſtate adjungebant Idolum *Tlaloc*. Pœnitentiæ & Remiſſioni peccatorum præ-

præfectus *Tezcatlipuca:* nec non ficcitatis, famis, peftis, fterilitatis Deus habitus, qvem omnia qvæ in mundo gererentur videri putabant: cujus Idolum ex lapide nigro fplendido. Dearum maxima *Tozi*, fœmineo præfecta fexui.

XXI. *Cholulenfes* Idolum *Quetzaaleoalt* coluerunt: qvi mercatorum DEUS & *Mercurius:* ab eo divitias & hujus vitæ bona expectabant. Ponebantur Diis *fimulacra* in accepti alicujus beneficii memoriam & ut defunctis propitii effent, ex collatitiis *feminibus* frumenti; qvæ contufa & *humano* fangvine macerata facerdotes in Idola effigiabant.

XXII. *Tlafcaltecanis* animus in mortem pro libertate contumax. Primo *hoftes* ex odio: inde *fuos*, adfvetudine, comedebant: & eo furoris ventum ut *laniena* hominum in publico habitæ. Iis vicini *Totonaques* humani, fuum Regem fumme colentes. *Tlafalteca* natum Dea qvadam *Venatorem* infignem divinis honoribus coluerunt. Sed *Mexicani* qvotannis DEUM qvendam vivum faciebant. Ex captivis maxime idoneus eligebatur: cui *nomen*, *veftes*, *infignia* hujus vel illius DEI impofita. Ille non fecus, ac ipfe cujus perfonam fuftinebat DEUS, colebatur. Eunti per plateas omnes affurgebant; ejus divinitatem & mox Diis affociandam faciem adorabant cuncti, donec tempus & feftum aderat: ubi immolatus qvicqvid pœnarum irati Dii minabantur, fuo expiare fangvine credebatur. Sacrificandi

modus immanis. Hostiæ humanæ ex captivis ordine intra palos custodiebantur. De scalis cum Idolo ex *mayzio* & *melle* confecto, *Sacerdos* decurrens: *Hi sunt Dii vestri.* Inde adscendentium qvisqve à sex *Chicalmuis* sive sacerdotibus horrendæ speciei arreptus, lapidi *Qvauxicalli* dorso injicitur: & dicto citius *Papa* sive *Topilzin*, qvi est summus sacerdotum, cultro per pectus ducto *cor* victimæ eruit: & adhuc *fumantis* calorem *Soli* offert; inde Idolo *Viztlipuztli* in faciem projicit. *Cadaver* per scalas pedibus deturbatur: is qvi hominem ad sacrificandum obtulit, domum defert & cum vicinis lætus epulatur: caput in templo *Viztliputzli* ex more palis infixum. Ingens numerus ita sacrificatus: & 5000. aliqvando 20000. superabant. Sunt & alii modi. Aliqvando captivum *pelle* nudabant: ea sacerdotum qvidam indutus, passim discursabat, obvios, nisi pecuniam largiter erogarent, cruenta ejus parte percutiens. Nonnunqvam cum *Sacerdote* captivus ad lapidem pede alligatus, de vita *gladio* & *parma*, certabat: victus in illum lapidem reclinis, pelle exutus sacrificabatur. Templa in universum splendida, plurimis & altissimis conspicua turribus, & *Tenoxtitlan* ducem singulis Diis sacra: sed duo summa *Vitziliputzli* & *Tetzcalipucæ*, vasti operis & admirandi. Communis *Vitzlipuzlin* colendi ritus: *sangvinem* ex variis corporis partibus missum offerre: & in ejus templo *æternus* ignis. *Sacerdotum* ingens numerus, & varii

rii ordines: qvorum ſummus Pontifex PAPA Mexicanorum priſca lingva dictus: Soli ſacerdotes *Vitziliputzli* ex certis qvibusdam familiis naſcebantur.

XXIII. Aliorum Deûm miniſtri vel *electi* vel *ſponte* ſe offerebant. Munus omnium; *Qvater* Diis adolere ſingulis diebus *mane, meridie, veſperi* & *nocte* media. Peracta adolitione pedes cultris acutis ex *Magvei* transfigebant & ſangvine tempora ſua & cultros tingebant: iisqve in omnium conſpectu poſitis, in lacu *Ezapam* abluebantur. Erant iis ſtata jejunii tempora: freqventerqve ſe flagellabant miſerrime & torqvebant. Conciones ad populum habere, ſacra & ceremonias diligentiſſime docere: ſacrificia procurare ipſis imperatum. Monebant qvoqve Reges, *auditas in templis voces*, Deos *eſurire*: qvi ſacrificiis placandi eſſent. Qvod qvamprimum innotuit, *Reges* bellum vicinis hoſtibus indixerunt: ubi non *cædium* ſed *captivorum* ratio habita; ea unica pugnantibus citra: id omnium votum. Sacerdotes, cum turba captivorum revertentes, fiſtulis & aliis ſolennitatibus excipiebant: Diis victimas cædebant: terram edebant: cultris crura pungebant ad ſangvinis miſſionem. *Ungvento*, ex venenatis inſectis confecto, totum corpus inungebant. Nam pueri *Araneas, Scorpiones, Salamandras, Natrices, Campos*, & alia ejus generis impura colligebant animacula: qvæ *igne* ſacro in cineres redacta cum *Tabaco* miſcebant, adjectis inter *tundendum* aliis vivis, *Araneis*,

& *Scorpionibus* & vermiculis, qvorum ſoli pili veneno turgebant,& ſemine qvodam *Ololuchqvi*, ungventum fiebat, qvo etiam adverſus omnes morbos utebantur tanqvam divina medicina. Pilos ex eo uberrime progerminantes arte qvadam plexos nunqvam, niſi certis qvibusdam caſibus radebant. Infecti qvoqve longa fuligine ad *Æthiopum* nigrorem horribili aſpectu.

XXIV. Hoc *ungvento* inuncti nihil metuebant: *imperterriti* & *crudeles* loca ſola & formidoloſa noctu perreptantes, neqve jam feras *tigrides, leones, urſos*, conſpectum ſuum ferre poſſe exiſtimabant. In eodem *Vitziliputzli* templo *Monachi* juvenes à XVIII. ad XX. annum, ut Monachi in orbem tonſi capillis in tergum pendulis & plexis, *caſte* & *continenter* vivebant. Qvorum munus *inſervire ſacerdotibus, veſtes ſacras, tus, ignem æternum curare*. Præter hos etiam *pueri* erant: Veſtes iis albæ & craſſæ. Templum *floribus* ſpargere, *manus* lavare ſacerdotibus, *cultros* ad ſacrificia acuere, *eleemoſynam* colligere & ea negata *ſpicas* ex ſatis evellere, media nocte *tubis* homines excitare, peracto ſacrificio Diis offerre *ſangvinem:* in lacu ſe abluere, duriſſimam vitam agere, venenata *inſecta* ad ungventum ſacrum venari ſoliti. Sacræ *virgines* primo raſæ: tum capillis ad tempus ſubmiſſis, albo & ipſæ veſtitu utebantur. Hæ *templum* purgare, Diis *cibos* parare, nocturnum cultum exercere, ornamenta templi, *veſtes* Idoli texere, *ſangvinem* ſuum

ſuum Diis offerre, ſe ipſas *flagris* conſcindere; annuam caſtitatem ſervare. Si qvæ corpus proſtituiſſet, ea ſine mora neci dabatur. Signum violati pudoris erat in Idoleio *Vitzliputzli* currentem *ſoricem* videre aut volantem *veſpertilionem*, vel adeſa *ſtragula* & pepla deprehendere. His præmoniti ſignis in ream inqvirebant. Poſt unius anni caſtitatem egredi clauſtro & nubere licebat. Feſtum *Vitziliputzli* magna pompa & religione menſe *Majo* celebratum. Biduo ante ex *blito* & *maizio* Idolum *Vitziliputzli* componebant: eaqve die dicebantur ſorores *Vitziliputzli*. Inde *Monachi* hunc factitiũ Deum ſuum ex templo in montem *Chapultepec*: poſt in vicum *Atlacuiavajam*: tum in *Cuyoacanam*, denuoqve *Tenoxtitlam* ſumma feſtinatione geſtabant, qvod erat *Ypaina Vitziliputzli*. Appoſitæ in Idoleio *placentæ* magno numero ex eadem, unde DEus, maſſa: qvas ſanctificatas ſacerdotes *carnam* & *oſſa* Vitziliputzli eſſe dicebant. Peracto ſolenni hominum ſacrificio, DEUS *fictilis* in buccellas comminutus: illæ cum placentis diſtributæ veſcentibus qvi *carnem* & *ſangvinem* Vitziliputzli ſe comedere putabant. Qvi veſcebatur de hoc ſacramento, decimas earum rerum, unde confectum numen, Sacerdotibus perſolvebat. Ita peractis Ceremoniis concione ſacerdos habita, populo interpretabatur myſteria Religionis.

XXV. Feſta *Toxcoalt* & *Tezcatlipucæ* ſingulis qvadrienniis coincidebant, & tum erat

plenaria peccatorum Remiſſio. A nono ad XIX. Maji *ſacerdos* qvotidie fiſtula verſus qvatuor mundi plagas canens, *terram* edebat: eumqve omnes qvi aderant, ſecuti, magna cum animi humillitate & anguſtia, *Peccatorum* Remiſſionem petebant & alia. Hinc qvinqve continuis diebus jejunabant ſacerdotes. XIX. Maji Idolo DEI *Tezcatlipucæ* ſplendide ornato, tus adolebant; unde cibi DEO parati: populo interea flagellis ex *Mangvey* ſe propter peccata caſtigante. *Captivo*, qvi Deum hactenus repræſentarat, ſacrificato, juventus curſu certabat, qvi primus templi *Tezcalitpucæ* gradus adſcendere poſſet. Apud *Chollolutecas* feſtum *Qvetzaalcoalt* celeberrimum erat. Qvadraginta dies ante id *Mercatores* captivum qvendam ſine corporis vitio emebant, qvi DEUS *Qveizaalcoalt* eſſet. Inde peracta *Neyoho Maxilt Heztli* novem ante feſtum diebus; ille qvi DEI perſonam ſuſtinebat ad lætitiam commotus, nocte media, communi more ſacrificabatur, *Corde* ejus *Lunæ* oſtenſo. Ex *cadavere* varios *cibos* parabant: ſicqve convivio peracto, qvod reliqvum diei, ludicris & jucundis ſpectaculis impendebatur. Hujus DEI ſacerdotes puerorum inſtitutioni operam dabant, & mane ac veſperi *tympanum* ex ſummitate turris pulſabant.

XXVI. Erat & hoc *ſacerdotum* munus, *nuptias* confirmare. *Sponſus* & *Sponſa* ſe ſiſtebant & à ſacerdote rogati, *num vellent nubere:* cum *ſe velle* reſpondiſſent; ſacerdos partem veli ſpon-

ſponſæ,pallio ſponſi annectebat. Domum deductos,poſtqvam *ſepties* circa *focum* duxiſſet, ratum erat conjugium. De recens natorum *auribus* & *præputio* particulæ Diis ſacrificabantur. Et qvam primum infans natus,ſacerdotes eum *lavabant*, inde ſi nobili *ſtirpe oriundus*, ne extra virtutum cogitationes extraqve bellorum caſus fore putaretur,dextræ *gladiolum*, lævæ *parmulam* inſerebant.*Plebeji* inſtrumentum paternæ artis manu capiebant. Puellis *colus*,*lana* aliudve dabatur fœmineũ. Idq; coramIdolo ipſum qvatriduũ fieri ſolitũ.

XXXVII. *Principe* ægrotante, *Idolis* ſuis *larvas* in faciem locabant, qvæ non ante ſublatæ qvam vel convaleſceret vel obiret. Qvod ſi *Magiſtratum* male geſſiſſet, ejus animæ in ignivomis montibus qvalis *Porocatepeqve* parata tormenta exiſtimabant. Sepulturæ hic ritus.Cadaver in cubiculo,pedibus januam ſpectantibus poſitum à cognatis & amicis ſalutabatur: qvorum nemo absq; *dono* accedebat, qvod juxta funus poſitum. Cum Rege vel Satrapa *captivi*, ſacerdos ejus & alii familiares interemti,ad *novam* in altero mundo *familiam* condendam. *Exeqviæ* decem dierum cum multo planctu & næniis. *Cadaver* à Sacerdotibus geſtatum vario ritu. *Magnatum* funeri inſignia & ſpolia ab hoſte reportata *appenſa* & partim *prælata*. Alii ſacerdotes *ſuffitum* faciebant: alii *leſſum* & funebria carmina ejulabant mortuo ſæpius elevato.Sacerdos facturus *ſacra*, indutus erat ejus Idoli inſignibus,

qvod

qvod ille,qvi funus,repræſentarat in vita. Qvi ſeqvebantur funus nonnunqvam à mortui familia *veſtiti* ſunt. Sic cadaver, cum opibus, *rogo* impoſitum & combuſtum. Eo facto ſacerdos veſtitu horrendo, aperta ora & oculos gerente, manu baculum gerens prorumpebat, cineres in *buſtare* ſuperba manu commiſcens. *Cineres* in urnam collecti cum opibus in templis vel alibi conditi. Tum convivio excepti qvi funus proſecuti fuerant. Erant qvi non *comburebantur*,ſed *condi* malebant. Illos cum veſtitu gemmis opibusqve ſepeliebant. Defunctorum *animis* ſingula in templo *Idola* poſita: qvibus ſtato tempore humanis hoſtiis litatum eſt. *Mechoacani* aliqvam cognitionem *creationis* mundi,& hominum ex *limo* ac *diluvii*, ſed innumeris corruptam fabulis habuerunt. Statuebant *matrem* omnium Deorum; ſicut Græci *Cybelen*. Superiores Deos *cœleſtia*, inferiores *terreſtria* creaſſe. *Sacerdotes* caſti & cœlibes. Cæteris ſera Venus. In *fœminis* mira *caſtitas*. Magnatibus *una* uxor: complures *pellices*.Adultera venditur principi, à qvo eam cognati redimere poſſunt. Nec *innuptis* cibum capere licet inter *conjugatos*. Auguſto ac Septembri menſe qvinqve ac triginta dies non *carne* tantum, ſed & *piſcibus* & omni re qvæ *ſangvinem* nutrit, abſtinent, *oleribus* & *leguminibus* contenti. *Hoſtes* tantum & *peregrinos* comedunt.

XXVIII. Proxima Mexicanis *Iucatan*, nomine ab Hiſpanis invento,regio calida & humida,

mida, qvam ab Oriente, & ex mari ſpirantes auræ temperant, nullis irrigua fluminibus, nec metalla gignens. Ei adjacet *Cozumel* inſula celebris, nec ſolo nec cultu alia qvam Jucatan. Immenſa vis mellis. Ædificia ut Mexicanorum ſplendida, culmis & fruticibus & freqventer lapideis laminis tectæ: domus plerumqve trium paſſuum intercapedine diſtantes, prædia qvoqve in agris magnificentia, elegantia cum ſolariis, impluviis & tabulatis egregiis more noſtro. *Incolæ* rubrica picti & nigris compuncti notis, fronte raſi, capillis retro prolixis & colligatis, auribus perforatis: ex *goſſypio* veſtitus mille modis & variis fucato coloribus: ut plurimum annoſiſſimi, & trecentorum annorum ſenio graves. Alii à *Mexicanis* & qvoad originem iidem cum *Guarayanis* Americæ meridionalis, qvorum & lingvam intelligunt. Fœminæ à cingulo ad talos veſtitæ; caput & pectora velamine contecta, nec religioſus qvicqvam cavebant qvam ne *crus* aut *pes* conſpiceretur nudus. Circumciſionem hic obtinuiſſe, nondum plene rebus exploratis putatum. *Baptiſmi* tamen inſtar habuerunt. *Zempoalenſes* pueros jam annicu-los puellaſqve in templis, *aqva* in crucem cum *urceolo* capiti ſuperinfuſa baptizare videbantur, verbis qvibusdam pronunciatis. *Cruces* viderant, qvarum ex ligno & lapide in templis aliqvot repertæ: & *interrogati* unde id haberent; tranſiiſſe olim virum qvendam per eos tractus *formoſiſſimum*, qvi ſe in cruce paſſum dixe-

dixerit,& in sui memoriam hoc *insigne* reliqverit, testabantur. Alii originem ad *Chilam* Cambal priscum *prostatam* Indorum referunt. Scriptura ipsis per *Symbola* & rerum *notas*; qvibus etiam absentibus mentem suam significabant; & *libri* innumeri, qvibus *antiqvitates*, *plantarum* vires, *astrorum* series & alia conscripta. Alii obiisse virum qvendam Sole lucidiorem in eo opificio. Arma bellum gerentibus lanceæ, gladii, sagittæ, galea ex ligno, thoraces ex gossypio. *Reges* sceptra manibus gerebant. *Idola* partim ex *marmore*, partim *fictilia*. Marmoreus inter imagines *Leo*, pertusa cervice, in qvem hostiarum *sangvinem* projiciunt. Pueros puellasqve *Zemibus* suis immolabant. Ex Idolis unum est *virile*, qvod inflexo capite *lacunam* sangvinariam inspectat. Alia *ursorum* speciem referunt: qvæ suffitu & precibus velut domestici lares culta. *Torulos* brachiorum, *femorum* ac *surarum* pulpas hostiarum bello captarum, edere soliti. *Cor* & *exta* combusta: & calido cruore idolorum labia illita. *Locus* ubi supplicia de reis sumebantur, *qvadratus* ex *marmore*: ubi hominis simulacrum, adhærentibus illi duobus *qvadrupedibus* ignotis, qvi marmorei hominis *ventrem* uti canes rabidi, videbantur dilacerare velle. *Serpens* bitumine ac lapillis compactus, pedes longus *septem* & *qvadraginta*, bovis magni crassitie marmoreum *leonem* vorans, simulacro adstabat. Proximi erant, solo affixi *tria* ligna, qvæ *tria* alia lapidibus suffulta transversabant.

sabant. *Cubanis* incognitum fuit esse insulam qvam habitabant, unde eam *fine* carere existimatum primo. *Templa* religiosissimi cultus duo, unum in *Acrizamil*, alterum in *Xicalango*: inde in oppidis singula.

XXIX. *Iucatanam* ingentes & complures insulæ respiciunt. Maxime *Ayti* & *Cuba*. Incolæ patulis *naribus*, fronte *lata* & firma, deformes *dentibus*, nitida & splendente cute: *simpliciores, ignavi*, *aurum* in auriculis & naribus perforatis gerentes, & suis bonis contenti: alia præterqvam sua littora non noverant, qvanqvam ipsorum *canoæ* circiter 80. remigum capaces essent. *Uxores* qvaslibet, exceptis matre, filia, sorore, & *qvotlibet*, ducere licitum, *una* tamen præcipua, cujus liberi *hæredes*. Infantes recens natos *frigida* indurare, & *frontem* ac *nares* iis ornatus gratia dilatare soliti. *Domus* ligneæ *sphærica* figura & ut *tentoria*. Latrones palis infixi. Sine *mensura*, *pondere*, *libris*. Nec hiemis præsidio vestes *noverant*, vel potius non *curabant*: ita ut cum essent ipsis *nemora* gossypio referta, in montibus tamen nudi ob frigora tremerent. *Caribum* invasioni expositi: nec animus resistendi, præterqvam *Iamaicanis*, erat. Qvi cæteris acutiores, *bellicis* qvoqve laudibus & *arte* varia celebrantur. *Ciguaiones* qvoqve feroces, *hostium* estores, *Caribum* propago crediti.

XXX. In bella euntibus *nigro* & *coccineo* colore, fœdum in motem tincta corpora, capillo, qvos nigerrimos habeant, mille modis plexo. *Cibus* ex radicibus *Agis*, *juccis*, *Maizio*.

Lecti

Lecti *penſiles* ab his inſulis incipiunt, & per omnem Meridionalem *Americam* obtinent. *Bis* qvoto die lavare moris.

XXXI. *Reges* humeris ſubditorum geſtati; & in *Yucaionibus* divino honore culti, ubi *perpetua* inter ſe beati *pace*, moribus innocentiſſimis, ſine cupiditate, ſine impotentia qvieti ſecretiqve *felicem* vitam ducebant: nec aliud *Regis* munus qvam *victum* ſuis diribere.

XXXII. *Canarii*, fuſci, naſo plano & lato, *voraciſſimi* & agillimi, varie picturati. Cutis *ſebo* & *ſuccis* indurata. Nudi, vel veſtes ex *pellibus* & herbarum *radicibus*. *Cibus* caro cruda & fruges, lac caprillum. *Domus* ex *ramis* & montibus, effoſſæ *ſpeluncæ*. Rudes *ferri* & *ignis*, agros *cornibus* pecudum fodiebant ad ſementem. Qvælibet inſula ſuam *lingvam* & *Regem* vel *Duces* habebat. *Arma*, ſagittæ, *cornibus* præpilatæ & *lapides* qvos manu torqvebant. *Sponſam* Rex vel procerum qvis deflorabat. *Cadavera* mari abluta & ſiccata diu *incorrupta* ſervabant. *Idola* varia, *Solem*, *Lunam*, *Stellas* colunt. Deus unicus, qvem ſublatis ad *cœlum* manibus adorabant. Orandi locus & ſtatus & certus; qvem caprino lacte ſpargebant qvotidie & capræ illæ unde petitum lac, ſegreges & ſacræ Deo putabantur. In feſtis bellove variis coloribus picturati. Tam mandatis reverenter parebant, ut ſi cuiqvam Rex *præcipitium* imperaſſet, nulla etiã in mediũ adducta ratione, facturus id ſine dubio fuiſſet. Erant & *Iucaionenſes* fœminæ adeo formoſæ, ut earum

rum pulchritudine allecti vicinarum regionum incolæ, eam ſibi *patriam* elegerent. Cum primum menſtrua fluere incipiebant, *parentes* vocatis ad convivium vicinis cuncta lætitiæ ſigna edebant. Et tum pudenda tegere incipiebant reticulis bombycinis. *Vitiatæ* femoralibus tenus genua uſæ, ex herbis *tenacibus* vel *goſſypio*. Animas credebant poſt expiatas in *gelidis* montibus arctois labes, apud *Muteczungam* Regem in *Meridiem* ad Regem *Quexugam* tranſire: & ibi *perpetuis* deliciis frui. In *bello* & *feſtivitatibus* veſtitu ex goſſypio, plumis ſuperbis caput ornati. *Cubani* in nuptiis inſpectante ſponſo, qvotqvot invitati cum ſponſa concumbebant.

XXXIII. Sed *Haiti* qvemadmodum aliarum inſularum ejus ſinus *Regina* eſt; ita imprimis de ea dicendum. *Reges* filios ſuos *Boitiis*, qvi ſacerdotes nupti & Medici ſunt erudiendos tradunt. Duo ſapientiæ capita ipſis proponuntur: unum de rerum *origine* & *ſucceſſu*: alterum de *rebus* majorum, *pace*, *bello*, præclare geſtis.

XXXIV. Qvæ duo *rythmis* patriis qvos *areitos* vocant, compoſita traduntur. Eſt & univerſis nobilibus ingens cura de noſcendis finibus & regnorum terminis: vulgus agriculturæ invigilat, piſcationis qvoqve & venaturæ ſtudio deditum: ubi piſce *Guaicano* & cucurbitis, ſagaci invento, excelluiſſe traduntur.

XXXV. *Unum* Deum, à qvo creata omnia, noverunt. Ejus internuncios *Zemes* vocant, ſunt

ſunt autem Zemes nocturnorum *lemurum* ſimulacra, qvæ colunt, qvorum *minores*, infantulos Dæmones referentes cum hoſtibus manum collaturi, *frontibus* alligatos in prælium ferebant. Ab his *pluvias*, *Soles*, & qvibus indigi ſunt, alia petunt. Appoſitus *Idolis* victus: qvod ea *fame* urgeri crederent. Summum numen, *Iocauna* & *Guamaonocon*: ejus matrem *Attabeiram*, *Mamonam*, *Gvacarapitam*, *Iiellam*, *Guimazoam* nominant. De origine hominum hæc ex majorum traditione: Eſt in inſula regio *Caunana*: ubi ex duobus montis *Cautæ* ſpecubus prodiiſſe genus humanum: majorem partem ex ampliori antro *Cazibaxagua*, minorem ex arctiori *Amajauna* credunt. Priusqvam hominibus inde egredi licuerit, fauces antri à qvodam *Machochael* cuſtoditas. Sed & eum & alios qvosdam à *Sole* in *lapidem* & *myrobalanos*: Famulum *Vaguoniona* in *luſciniam*: infantulos in *ranas* mutatos fuisſe. *Vaguonionam* captum amore *Oceanitidis* cujusdam ad eam in maris fundum deſcendiſſe, & donatum marmoreis calculis & gvaninis ex *Orichalco*, qvæ pro ſacris apud Reges poſtea habitæ ſunt. *Fœminas* antro emiſſas in *Mathinono* inſulam veniſſe, *viros* absqve fœminis relictos, ex animalculis *formicarum* ſpecie, roſtris *picarum* fœminas ſibi feciſſe: hinc in inſula procreatum ſobolem. De maris origine ita commenti ſunt.

XXXVI. Virum in inſula potentem *Iaiam* fuiſſe: qvi *unicum* filium mortuum intra *cu-*

cur-

curbitam condiderit. Eum *Iaiam* filii desiderio impatientem, post aliqvot dies, aperta cucurbita, *balanas* in ea vidisse ingentes, & *mare* ibi conclusum esse, vicinis suis prædicasse. Ea permotos fama *qvatuor* fratres *cucurbitam* fregisse; ex qva *mare* effusum, *omnes* terras submerserit, relictis tantum *montibus*, qvi nunc eas insulas constituant. Hos fratres *Iaiæ* metu, hinc inde diu vagatos: tandem à *pistore*, cum *panem* peterent, unum ita consputum, ut in gravissimam *hydropem* laberetur. Aperta *cute*, natam *fœminam* ex qva *liberos* genuerint. Antrum *Jovanoboina* religiosius cultum qvam apud Græcos *Cyrrha* vel *Nysa*, millefariis ornatum picturis. In hujus antri foribus duo *Zemes* sculpti *Binthaitellus* & *Marohus*: & *Solem* ac *Lunam* inde prodiisse putarunt. *Aitni* insulam *vivere* putabant, & *respirare* & *edere*: anum per qvem excrementa egerantur esse antrum *Guccajarima*: cui ab hac opinione nomen impositum. Hæc & alia *rythmis* ultra hominum memoriam, à majoribus accepta, neminem licebat, præter *regulorum* filios edocere.

XXXVII. Iidem *Boitii* Medicinam qvoq; fecerunt, *jejunio* & *purgatione* ad curam morbi se præparantes. Circuibant ægrotum *ter* aut *qvater*, faciem, labia, nares fædis gestibus torqventes: in *frontem*, *collum*, sufflantes, ægroti *spiritu* attracto, *morbum* se attrahere. Inde ægrotum *fricantes*, connexas & pedibus manus deducunt: ad ostium procurrentes apertum,

tum, ibi excussis *manibus* se *morbum* fugasse, dicebant. Ast à tergo *carnis* frustulo, *osse* vel *lapillo* ex ore sumto, dicebant: *Hoc ultra* necessitatem *comestum* causam *morbi fuisse*, nunc ablatum, sanitatem in propinqvo esse. Lapillos & ossa hæc mulieres loco *Zemium* habebant, puerperiis prodesse plurimũ existimantes. Qvod si ægrotum perire contigit, cognati ejus mortuum magicis *incantationibus* fateri cogebantur, fatone an *Boitii* culpa diem obierit. Si *Boitius* in culpa, vindictam sumebant. *Regum* & *Optimatum* animæ immortales, cæterorũ cum corporibus interire creditæ sunt. Cum mortuis, maxime optimatibus *aqva*, *panis*, *sella*, *arma*, & *fœminarum*, *famulorum* *pretiosissima* qvæqve, & dilectissima tumulata. Et ut eo libentius se vivos cum Dominis tumulari paterentur, vulgo persvasum fuit: *talium qvoqve animas propter fidem in Dominos, immortales evadere & ad perpetuas delicias in amœna vireta pervenire: ubi edendo, bibendo ludis ac choreis omne ævum tererent.* Si *lactantem* contingeret matrem obire, admotum uberibus *fœtum* simul sepeliebant. Vidua fratri prioris mariti vel propinqvo nubebat, præcipue si liberos reliqvisset.

XXXVIII. Zemes iidem *Boitii* consulebent de *pacis bellive* rebus, absorpta per nares herba *cohobba*: inde responsa fingebant. Reguli per præcones ad sacra *Zemium* suos convocare soliti sunt. Comti more suo pictiqve veniebant viri: *virgines*, ut erant, *nudæ*; qvæ

viri

viri notitiam habuerant, pudenda *tectæ*. Omnes lacertos, femora, suras, talos conchylibus svaviter crepitantibus, capita sertis ornati. Rex *tympano* advenientes suscipiebat & *bacillo* in guttur demisso *vomens*, ut omnes idem facerent, hortabatur, ostensuri nihil mali se in pectore tenere. Fœminæ placentas *Zemi* offerebant. Decantatis *Areitis*, Bohili placentas sanctificabant; & in partes divisas distribuebant. Particulam suam qvisqve, velut rem sacram toto anno asservabat: nec felicem fore illam domum qvæ tali particula careret existimabatur. Silentium *Zemium* tristi omnes ululatu & lacrimis excipiebant: edita ab iis voce gaudio supra modum exultabant. *Mortuos* noctu vagari ac vesci *guannaba* fructu, cunctaqve humana membra, præterqvam umbilicum suscipere posse; & utero tacto evanescere, communis opinio.

XXXIX. Ex his insulis in continentem tendentibus *Guahutemalla* occurrit, regio salubertima & feracissima. *Potus* incolis *Chocolate* ex *Cacao*. Ibi ordine sedes habent *Chiapani*, *Zoqvetani*, *Zeltales*, *Qvelenes*. Apud *Zeltales* crebra sed exigua flumina, regimen *Ochlocraticum*, *Chiapanicæ* ingenio capacissimo & ad omnem humanitatem formato conditores suos adhuc referunt. *Soconuscani* dites & superbi. Pigri *Milecæ* & in diem viventes, dediti somno ciboqve. Nec aliam suis liberis virtutem recommendabant. Apud *Gvaymuras Honduranos* una singulis uxor: sed nobilioribus complures.

Cibus ut apud Mexicanos, & eadem temporum ratio, vestes sicut in *Isthmo* & *Uraba*. In *Verapaz* fœminæ ad partum faciles, sed brevioris vitæ. Mox à partu flumine vivo se abluunt. Viri statura media & decenti ac amabiles. Regio *tempestatibus* & *nimbis* subjecta, ac nonnisi dimidia sui parte temperata; cætera caloribus exusta. *Innumeris* abundans rivis, fontes aqvæ *rubræ* & *cæruleæ* habent. *Ycalcoani* per *Contles*, *Xeqvipiles*, *Cargas* numerant. Cibus ingentes *formicæ* qvas in foro vendunt. *Terra* in cujusdam rivi fundo *atra* & *rubra*, qva ad *tingendum* utuntur, & qvæ sulphureæ & versicolores. Sub regno *Guaxacæ* fuit *Goacalco* in qva piscatores inopes, hinc inde per sodalitia dispersi. In Prov. S. *Salvatoris* ex venenatis & fœtentibus vermibus, præsens contra catarrhos remedium conficiunt. *Chontaler* populus brutus diversarum lingvarum. *Terra* qvædam ut *ærugo*, unde atramentum fit. Apud *Pipeles* prisca Religione sacer lacus *Coatan* & in eo insula, cujus sacra intueri nefas existimabant. Erat autem *statua* ex *lapide* muliebri forma. *Gvastecani* procera statura, capillis ad genua usqve promissis & muliebriter comtis. Non alia re mercantur qvam *sale*: id pretium est.

XL. *Nicaragua* calidissimis Solibus adeo exusta, ut non nisi *noctu* possit per arenas ambulari, plena hortorum & arborum. *Oppida* freqventia, creberrimis *pagis* cincta, sed non magna. Alicubi qvoq; intra arbores habitant. *Domus* ex *trabibus* omnes ac *paleis* coopertæ:

Pala-

Palatia Regum longa *centum*, lata *qvindecim* passus, à fronte aperta, à tergo clausa omnia: supra humum aliqvantulum elevata. Templis obscura *penetralia*, in qvibus *nobilium* sepulturæ, & apparatus ad bellum. *Incolæ* magis *albi* qvam *fusci*, facie fissuris conscissa. In medio *cranio* fossam habent, qvæ infantibus formositatis ergo imprimitur. Corpus depilant: capillos alii *antrò*, alii *circum* tonsi, cirro tantum in vertice retento, alii capillis desuper, alii retro constrictis: Togæ sine manicis.

XLI. *Viri* infra fœminas abjecti, *domum* purgare, ignem *excitare*, nere; inter mejendum *conqviniscere*, pulchrum existimabant: *Dominis* interea in foro & extra domum vagantibus ac erecto corpore mejentibus. Eædem anteqvam nuberent malæ: post nuptias plerumqve bonæ frugis. Omnes *naturam* intra clunes constringebant, turpe ducentes eam pendulam gerere. *Plures* uxores: sed unam legitimam, & hoc ritu ducunt. *Sacerdos* sponsum & sponsam, minimis prehensos digitis in cubiculum ducit, ubi *ignis* accensus. Qvamdiu ignis durat, sacerdos admonendi finem non facit; eo extincto confirmatum est matrimonium. Hoc maxime vinculum, hæc arcana sacra, hos conjugales DEOS arbitrantes. Nonnulli Regibus sponsas deflorandas dabant. Nec licebat fœminis cum ægrotarent, vel templa freqventare vel adesse viris. Qvod si qvis *duas* solenni ritu uxores ducebat, is præterqvam qvod ad perpetuos carceres damnabatur,

etiam bona ſua primæ uxorum cedere cogebatur. Severa illis matrimonia. Adulterii pœna præſens & legibus ſancita: in viro *plagis*: in fœmina *repudio* & perpetua *viduatione* punitur, non forma, non ætate, non opibus maritum invenerit. Ita arctis continentiæ legibus adſtricti; niſi qvod *feſta* qvædam licentiam dabant vagas ſectandi libidines. In multis pagis *virgines* inter convivia publica *maritos* ſibi ex præſentium numero eligebant. Si qvis virgini obtulerat vitium, is vel *dotem* ſolvere, vel *ſervitutem* ſubire cogebatur. Et gravis in *ſervos* conſtituta pœna: qvi cum vitiata Domini filia *vivus* terra obrutus. *Fures* raſi; & ei, cui furtum factum, in *ſervitutem* dati, adeo ut niſi mox ſe redimerent, Diis ſacrificarentur. In *Mancipia* Dominus *necis* poteſtatem habebat. At qvi *liberum* hominem interemerat, unum ex *liberis* vel *parentibus* ſuis reddere tenebatur. Nulla in eum pœna conſtituta, qvi Regem occidiſſet: qvod id nefas in neminem cadere poſſe exiſtimabatur. *Limites* regionum accurate diſtincti. In bellis *puſillamino* arma ignominiæ cauſa ademta. Qvi ex uno oppido in aliud migrabat, non poterat *vendere* domum aut *opes*: ſed vicinis relinqvebat. Erant & oppida ſui juris, qvæ magiſtratus ſuos eligebant.

XLII. Antiqviſſima gens *Ciorotegani*, robuſti, crudeles & *uxoribus* ſubjecti. Apud hos religio ſuas ſedes habuit. *Sacerdotes* uxorati omnes, exceptis qvi *confeſſionibus* præfecti. Ii

feſta

festa populo annunciabant, qvæ pro mensium numero *octodecim*; & qvales Diis immolandæ hostiæ. Sacrificandi hic ritus: *Sacerdos* ter circumit hostiam: tum in lapidem prostratæ aperto ei pectore *cor* eripit: faciem suam miseri sangvine fœdat: & si captivus est, *cor* sibi; *manus* & *pedes* Regi, *femora* ei à qvo captus, residuum populo cedit: qvisqve suam portionem inter saltationes & patria carmina edit. Si *emtitius*, omnia intestina cum manibus pedibusqve sepeliunt: *cor* & qvod restat corporis, excepto capite inter priorum victimarum cineres comburunt. *Caput* arbori notatæ illius Provinciæ nomine, unde petita hostia, infixum; *Sacerdotes* albo ex gossypio vestitu, novaculas ex nigro lapide, carbones, herbas qvasdam, populus *Idola*, vexilla mille coloribus distincta & lemurum imaginibus, juvenes arma gestabant, nec abesse ulli qvi pedibus consistere poterat, licuit. Sic ordine progressi cantantes, ubi ad locum ventum, sparsæ magno numero *flores* & *rosæ*, ne Idolum terram contingeret; mox precibus recitatis, qvisqve *sangvinem* suum ex aliqvo membrorum mittebat, qvo facies Idoli picta. Interea juvenes saltantes, ludicra prælia exercere, & qvisqve *obstipo* capite vota concipere. Nonnunqvam benedictus ex *Maizio* panis, irrigatus pudendorum sangvine, horrendo mysterio, distribuebatur. Alios qvosdam ritus *Coribicani* observabant: & *Mexicani* cum iis qvi ad lacum eadem. Libros qvoqve legum & rerum gesta-

rum magno habebant numero. Apud *Honduras* defuncto uno *Germano*, *viduæ* ibant ad domum alterius *Germani*, & oportebat illum eas in uxores accipere. Qvando vero populus religioso sacerdotum murmure Deûm labra fricari cernebat, vota precesqve concepit pro frugum ubertate, pace, victoria, & qvæ ejus generis alia. Litabant alii qvoqve simulacro; Rex & proceres suo sangvine: qvod perticæ infixum seniores ex templo portabant præeunte longa prompa.

XLIII. *Veraguani* foliis arborum latis contra injuriam aëris & tempestates usi: *aurum* non nisi certo anni tempore, & religiose qvidem, à coitu & omni oblectamento abstemii, legunt *Religionis* fere nullius, qvod *animas* cum *corporibus* interire credant. *Solem* tamen Orientem venerantur. In *Taia* & *Maia* picturati floribus, rosis, laqveis & aliis figuris. In *Xaguaguara* Rex *nigro*, populus *rubro* colore picti. *Regi* & *proceribus* lamina à naribus aurea labiorum tenus pendebat. Non alius DEUS præter *Solem*.

XLIV. *Isthmum* & vicinas *cis* ac *uls* regiones varii tenent. Nudi omnes, exceptis *Principibus* & *Palatinis*, qvorum ex *albo* gossypio pallia. Mulieres vestem *lineam* ad genua, & si *nobiles*, ad ima pedis usqve propendentem gerebant. *Domus* amplæ: & interdum vix *duæ* vel *tres* in singulis pagis *trecentorum* capaces hominum. *Bis* vel *ter* de die lavare, sedes crebro mutare; *naturam* vaginis aureis vel testa con-

contegere. Ducebant omnes excepta *matre, sorore, filia, peregrinis*. Lupanaria publica: uxores *steriles* venditæ. In bella euntes varie picti *nigro* vel *rubro* colore: servi ab ore sursum: liberi deorsum. Captis prælio notæ inustæ & dens anterior unus excussus. Furtum & latrocinia capite plexa. *Arma* non sagittæ sed *maccani* id est longi gladii, hastæ præustæ ac missilia. *Tympanis* qvoqve & marinis *conchyliis* ad excitandos in pugna animos usi sunt. Summi Dei matrem fuisse *Dabaibam* credunt: cujus simulacrum in *Dariene* religioso concursu cultum fuit. Coram eo *mancipia* jugulata, mox *combusta*, qvod *odore* illo Deam affici crederent. *Reguli* suos domi sacerdotes & fana habuerunt & efficacibus *precibus* ac *jejuniis* pertinacia Idola tamdiu *fatigabant*, usqve dum voti compotes evaderent. *Qvinto* die, ne vires jejunio plane deficerent, aliqvid cibi liqvidioris sumtum. *Aureis tubis & campanis* ad sacra usi. Mira sacerdotum continentiæ polluti *lapidibus* vel *igne* puniti. Qvo tempore *jejunatur & oratur*, lota fricataqve *facie*, cum alias *picti*, semper ambulant *manibus* ac *oculis* in cœlum erectis; ab uxoribus abstinent. Adeo *simplices*, ut *animæ* nomen nullum imponere sciant neq; *vim* ejus intelligant: *aliqvid* tamen post hanc vitam superesse & paratas, prout qvisqve vixerit, vel *gaudii* vel *pœnarum* sedes, illas in *cœlo* in *terris* has imaginantur. *Crassam*, qvæ in globo *lunari* spectatur, maculam *hominem* esse credunt eo projectum ob admissum cum so-

rore inceſtum. Alicubi, *mors* cuncta hominum diſſolvere credita; ultra neqve *curæ* neqve *gaudio* locum & non niſi *Regum* & *Optimatum* Animæ immortales creditæ: qvi cum *fœminarum* & *famulorum* ſelectiſſimis tumulati ſunt. Nec *infelices* ſibi videbantur qvibus ſic *mori* datum: ita enim *animas* ſuas immortales fieri, cum cæteris ſimul animam *mori* & totos *tumulum* accipere putatum. Si *lactantem* contingeret obire, admotum *uberibus* fœtum ſimul ſepeliebant, *vidua* fratri prioris mariti vel propinqvo nubebat, præcipue ſi liberos reliqviſſet. In *ſepulcris* ſuperne foſſa relicta per qvam *Maizii* puſillum, & potus *qvotannis* infuſus, profutura hæc ſuorum *manibus* exiſtimantes. *Regum* qvoqve & *primatum* exeqviæ *qvotannis* inſtauratæ. Conveniebant ad *tumulum*, allata ſecum *potus* & *cibi* magna copia. *Nox* inſomnis inter lugubres *nænias* agitur, mortui *infelicem* caſum, præſertim ſi bello peremtus, deplorantes. Tum *victoris hoſtis vitam* & *mores*, indignis modis lacerant, *Tyrannum, Crudelem, perfidum* vocantes, qvi per *inſidias* non *virtute* dominum ipſorum ſuperarit. *Hoſtis* mox afferuntt ſimulachrum, & ficta pugna in *ſtatuam* ſæviunt variis incurſionibus; demum in *fruſta* ſecant. Ita ulti *manes*, ad laſſitudinem usqve *choreis* & *commeſſationibus* indulgent. Ad *luctus* iterum converſi, deplorant *mortuum* dicentes: *Qvis te nobis inclite* Princeps *eripuit? Proh infauſtum* diem qvi *tanta* nos *felicitate* privavit; nos *miſeros* qvi talem

lem *patrem patriæ* amiſimus. Tum ad *laudes* converſi, mira de illius *meritis*, *bonitate* & cæteris *virtutibus* promunt; eum *elegantiſſimum*, *liberaliſſimum*, *fortiſſimum* appellantes. Eluceſcente die, *monoxylon* cum defuncti ſimulacro, plenum *cibariis* & *potu* comburunt, *fumum* eum defuncti animæ gratiſſimum fore putantes. *Muliebres* ebriæ poſt *ineptas* geſticulationes, telis *virorum* aliqvandiu tractatis, demum in atrio *ſomnolentæ* procumbunt. *Juvenes* naturam ſpina piſcis perforabant, ut profluens ſangvis pavimentum irrigaret; vulnere intra triduum, ſacerdotibus, pulvere inſperſo, ſanantibus. Hæc in Maris *Auſtralis* Inſula *Ceſuaco*. In *Comagra* Principum *cadavera* lento *igne* ſiccabant, donec omni *carne* conſumta, ſola intra cutem *oſſa* hærerent: ita velut *penates* in domibus aſſerva. In *Comagra Æthiopes* nigerrimi & vicinis infeſti. Alicubi *pedes* moribundi *Caſiqvæ* illorum, qvi in regno ſucceſſuri erant, oſculabantur; qvod perinde ac ſi *coronati* fuiſſent. Erant qvi in vaſtis *campis* animam *exhalare* vellent ut ibi ab *avibus* & *beſtiis* devorarentur.

XLV. In tantis *Iſthmi* anguſtiis mira *temperamenti* varietas: adeo ut cum *aër* ad *Panamam* ſalubris, qvod fit ex mari ventis ſpirantibus, oppoſita ipſi *Nombre* de Dios inſalubris ſit. Nihil temperatius *Dariene*: & tamen medio ejus, ubi oppidum *Darien*, nihil *peſtilentius*: ibi regio, *altiſſimis* incluſa montibus & *meridiano* ſoli expoſita, *guttas* in *bufones* vertit.

XLVI. *Caribes* à robore & ferocia ita dicti ob *metum* alio nomine *Canibales* late ad *Occidentem* Isthmi littora tenent, & vicinas insulas, qvarum præcipuæ *Haihai* & *Queraqueira*, nunc S. *Crucis* & *Guadalupa* dentibus nigris. *Feri* supra *fidem* & vicinis pariter ac longe dissitis infesti, qvos, ut feras, indagine cinctos à suis *littoribus* ad *escam* venabantur. Navigabant ad CCL. miliaria in illo mari. In bellum ituri secum gestabant Idolum *Chiappam* humano sanguine illitum. *Indomita* omnibus mens, nec *fœminæ* minus qvam *viri* ad arma promtæ. Ex *fustibus* aggerem secum qvocunq; portabant: *exscensione* facta pali terræ infixi, contra *invasionem* munimento erant. Captis hostibus *sorores* & *puellas* indulgebant; non contenti ipsos comedere. Nefas mulieres edere: qvas ad sobolem alebant; fœtus qvoq; devorandus erat: id demum videbatur operæ *pretium* esse. Aulæa ex gossypio leonibus, aqvilis, tigribus & aliis conspicua animalibus texebant. In *Dominica* duo calidi fontes. Qvi *S. Luziam* tenent, *rubras* à temporibus ad oculos *lineas* ducunt. *Ai Ay* sive *S. Crux* lacum habet cujus aqvæ ante *solis* ortum potæ insalubres. *Tolu* balsami ferax. Sed curarint, ut olim, vulnera sua balsamo non constat. *Monardo* id videtur, qvi Hispanos ab Indis hoc didicisse putat: *Acosta* rem in medio relinqvit: nihil sibi de eo compertum afferens: & potius in contrarium inclinat. In *S. Marthæ* Provincia domus ornatæ: ipsi incolæ satis capaci ingenio. *Fœminæ* caput

caput superbis plumis ornabant. *Virgines* qvoq; in bellum ibant. *Cæsorum* capita domibus imposita. Dentes ad ornatum collo gestati *Bariqvizemetæ* animo remisso, stupido, in diem viventes : ac in se, dum potu obruti sunt, cædibus grassantes. *Cuibæ* lingvarum diversarum, bellicosi, homiedones. Seqvuntur *Caracæ*, *Pocatuges*, *Alcobolados*, *Coromochi* & omnium bellicosissimi *Chiugotæ*.

XLVII. *Tamalameqvani* stupore & pigritia ignobiles hebent; *stertere* summam voluptatem ducebant. *Gens* omnino *angustæ* mentis. Iis vicini contra catarrhos & capitis dolores *Tabacco* freqventer usi, ejus *cineres* naribus attrahebant. *Cerabaroæ* Carthagenæ floridis sertis & coronis ex *leonum* & *tigrium* ungvibus contextis delectati.

XLVIII. *Cariarenses* fœminæ *scindunt* crines: viri *occipite* nutriunt, *fronte* radunt colligantqve vittis candentibus & in *orbem* circumducunt capiti, ut nostrates puellæ. Servant etiam *desiccata* procerum & parentum cadavera, foliis arborum involuta; populo *nemora* & *Sylvæ* addicta sepulcro. Inter *Caramairenses* & *Saturmanos* itinera lata rectaqve, ut distenta *rubrica* credi qveant notata. Suppellex omnibus littoralibus *cannæ* & ex herbis contextæ *storeæ*, aulæa mira arte ac industriæ in *leonum*, *tigrium*, *aqvilarum* imaginibus; effigiata. *Domuum* ac *cubiculorum* fores putaminibus cochlearum, tenuibus funiculis appensarum, qvo facilius vento agitatæ invicem colliderentur, qvo sono delectantur, ornatæ.

XLIX. Qvi interiora tenent, ubi hodie Nova *Granada*, Solem adorabant; & ei captos hostes sacrificabant. *Uxores* qvotlibet, exceptis parentibus, *Fratres* & *Nepotes*, non liberi, hæredes. Fœminarum in capite ornatus florentes corollæ. Reges summe *honorati*: nec alloqvebantur eos nisi tecta prius facie. *Sputum* qvoqve, ne in terram caderet, exceptum. *Pœna* capitis latrocinio, furto, constituta. Idola & Heroum cadavera secum in bella deferebant. Victi solem deprecabantur. *Panches* cursu pernici, depressa fronte: dentibus *succo* qvodam *denigratis*. Serta capiti, & optimates ex *gossypio* pileolos imponebant. *Armani* & *Rincones* supra modum humanæ carnis avidi, publica hominum macella habent. In *Tunia* formicas edere soliti, sicut & in *Verapaz*.

L. *Cumani* & *Parii* omnes genu tenus *mares* ad suras usqve fœminæ gossampinis vestibus simpliciter amicti: sed viri *insuto* minutim ad belli usum gossypio dupliciter, cætera in vestes. Dentibus arte nigris, capillitio ad aures usqve detonso & toto depiles corpore. Inter Americanos omniũ *pulcherrimo* colore. Principes multas, cæteri singulas uxores ducebant. Sponsæ primum florem Sacerdos prisco gentis more decerpsit. In *festis ungvento* inuncti totos se plumis operiebant. *Sol* & *Luna* tanqvam *mas* & *fœmina* heic cultus. Cruces noverant, qvibus contra spectra usi. Cometa viso, tubis suis & tympanis horrendum fremere: Lunæ Solisqve labores jejunio excipere soliti.

LI. Cu-

LI. *Curiani* naturam *auro* vel *conchyliis* vel *goſſypio* tecti, capillo nigro, longo, ſemicriſpo, dentes *albidos* efficiebant *herba* qvadam ore detenta. *Virgines* à nuptis colore & aliis ſignis diſtinctæ. Nudum *femen* oſtendiſſe probroſum fœminis: & maxima injuria, ſi qvis illud vel leviter attingeret. Ad *Maracaybonem* domus in arboribus: *clypei* ex *cortice* vel *corio*. X. vel XII. ætatis anno *folia* arboris *Hay* toto die geſtant in utraqve maxilla & *qvotis* horis expuunt folia vetera, recentibus ſumtis. *Nigreſcunt* exinde ad carbonis extincti formam dentes & ad extremum vitæ *incorrupti* & absq; *dolore* perdurant. Ex iisdem *foliis* toſtis pulverem conficiunt & calce, ne corrumpatur, confodiunt: qvo empto, vicinæ regiones ad eandem curam dentium utuntur. *Agros* diſtingvunt funiculo ex *bombyce*, cingulo virili tenus: & ſacrilegum exiſtimant, qvi trajecto *funiculo*, aliena ſata calcaverit, brevi morte pœnam temeritatis luiturum.

LII. *Chiribichenſes* aliqvi funiculo præputium colligant, nec niſi ob neceſſitatem ſolvunt, *auguriis, ludis, ſaltationibus* deditiſſimi, nunc in *arctum* coacti, modo ſtricto *cuneo*, dein *rotunda* corona connexis manibus, mox *ſolutis*, mille ſaltibus variis, ſemper canentes, in *gyros* ſe volvunt. Cujuſq; pagi *dux* unus tripudiorum & cantuum regulam præbet cæteris, qvi tanto reſpondent concentu, ut una in multis *vox* eſſe videatur, & in multis *motibus* unus motus. *Regulos* ſuos canentes adeunt:

ubi in laudes ipsorum effusi, *comessando* dies noctibus jungunt. *Ebrii* præteritas injurias renovant; hinc *jurgia, cædes* & alia discrimina. Ab *homine* multum distare credunt *temperantem*: qvia futurorum expertem remanere oporteat eum, qvi ebrietate non corruat. *Virgines* in femorum & surarum crassitie magnam elegantiæ partem ponunt. *Bellica formant* instrumenta, qvibus varie affectus suscitant, *lætitiam, tristitiam, furorem*: ut & *tympana*. Noctu fero semper more præconum ex altiore cujusq; pagi domo, vociferant multi, respondetur à vicino pago non negligenter. *Nemini* ignoscunt à qvo offensi. Dum navigant, cantor sedet unus in *cymbæ* prora, cui remiges respondent remis suis. *Fœminæ* leviter pariunt, nullo doloris signo edito. *Infantuli* cervices duobus premunt pulvinaribus, à *fronte* uno, ab *occipite* altero, stringuntqve ad *oculorum* rupturam: placet illis *plana* facies. *Puellas* nubiles biennio arcta custodia tenent parentes. Iis nubentibus, *viri* invitati ad nuptias *palearum* & *culmorum* fasces ad construendam novæ nuptæ domum portant, qvæ in modum *tentorii* erigitur. Hinc sponso capilli ab aure, sponsæ retro tantum scinduntur.

LIII. *Magi Piaces* vocantur; qvi pueros in abstrusis nemorum secessibus auguriis patrum & prisca formidine sacra instituunt. *Abstinent* ibi ab omni esu rerum *sangvinem* nutrientium. Nec vident præceptores interdiu. Noctu dictant *carmina* evocandis *Dæmonibus*, ser-

mone

mone qvem ne ipsi qvidem intelligunt, & curandi morbos via ostenditur: biennio exacto, cum *testimonio* scientiæ ad suos redeunt. *Morbos* communes curant, ut *Aitani*, per suctionem. Graviores *Dæmoni* adscribunt, qvem *Piaces* magno labore se ejicere simulant. *Mortuorum* procerum cadavera lento *igne* distendunt & *suspensa* pro penatibus servant. Qvæ vero corpora non *desiccantur*, domi *sepeliunt*. Exacto funeris anno, ossa magno cum planctu *effodiunt* & *comburunt*, capitis cervice tantum domi servata: *Animam* esse immortalem fatentur & exutam corpore, ad montanas regiones proficisci in *silvas* & ibi in *speluncis* perpetuo degere, nec *cibi* nec *potus* expertem. Auditas è specubus voces, qvam *Echo* vocamus, *animas* per ea loca vagantes esse putant. *Crucem* qvoqve venerati, & eo contra formidolosa qvævis usi. *Eclipsin* Lunarem tristi ululatu excipiunt, & puellæ nubiles sangvinem sibi ruptis venis mittunt; abstinent ab omni oblectamento; qvicqvid ciborum domi tum est, in mare vel flumen abjicitur; donec ab eo labore conspiciunt emersisse Lunam. *Causam* eclipsis Lunaris esse referunt *vulnus* Lunæ ab irato *Sole* inflictum. *Cometa* conspecto tympanorum boatu & sono, qvalis Cerealibus sacris cieri, se eam dissoluturum putant. In *Araia* nobiles Salinæ.

LIV. *Caianenses* homicidium & adulterium capite plectunt. Mulieres singulis complures, servili modo habitæ. Non ultra *decem* in numerando procedunt. Religio fere nulla. *Lu-*

nam honorant, non colunt. Animas bonorum in cœlos, malorum in terram abire putant. *VViapoconenſes* graviſſime torqventur à tigribus, muſcis, ſerpentibus. *Uracoanos* potus fluvii *Conamanzæ* hydropicos facit. Incolæ illius tractus varii & vagi: alii *Iaones* ſive *Capayori* & *Arwaccæ*. Ad rivum *Arwy* Caribes *Otomegali* reperti. Inſula *Gowateri* habitatur à *Schebaiis*. In Trinitatis inſula, qvæ *Cairi*, ſunt *Iaos*, *Arwaccæ*, *Salvai*, *Nepoiæ*, *Carinepagodes*. Qvi ad Magnum fluvium *Amazonum* & *Maragnan* ſunt, *Caripi* & *Iapoci* vel *Iaones* dicuntur, *gens* totius Americæ *humaniſſima*, *juſti* & *virtutis* tenaces, *carne* & *piſcibus* ante veſci non licet qvam hoſtium aliqvot in acie trucidarint, & tum hoc privilegio miris ceremoniis, freqventer *cæſi* ac *fumo* ad animi deliqvium exagitati donantur. Ad Orientem *Popaiani*, *Peruani*, *Chilenſes*, *Chicæ*. hinc flexo ad Occidentem continente *Braſiliani* immenſa terrarum ſpatia tenent. *Popaiani* civiliores.

LV. *Peruvia* ante Incas, circa A. CIↃ. Regio inculta erat: populus ſine cura Deûm, ſine *legibus*, per cavernas montium & ſylvas abditus, latebat qvam habitabat. *Vita* ut brutorum, nullo agrorum cultu: nulla civitatum communione. Diſperſi non plures duobus tribusve in uno antro aut vicinia degebant: gramina, radices & ſi qvæ alia tellus profert, edentes. *Veſtitus* ex *foliis* & *corticibus* arborum, aliis *pelles* ac *coria*. Uxores omnibus communes. *Utri* ex pellibus inflato vel *arundinum* faſci inſiden-

ſidentes mari ſe committunt & *Chiriguanæ* in *Charcis* acuto telo piſces confodiunt. Qvi montana colunt ingenioſi & laborioſi magnis & acutis capitibus, in planitie viles & inopes. *Veſtitus* cunctis fere idem. Venatus communiter per *Chaco* in orbem cinctis feris. *Fœminæ* lanea veſte ad talos, mares induſiolis ad ſuras usqve, ſuperjecto pallio tecti capitum & capillorum ornatu fere à ſe invicem diſtincti. Peregre profecturi faciem qvodam *bitumine* oblinunt adverſus *ventos* & *cocam* ore gerunt contra famem & defatigationem. *Qvitonenſes* ſupra cæteros morati *Kathaicam* originem oſtendunt. In *Gvancavelica* qvinqve vel ſex *dentes* ornatus ergo excuſſi. *Cannares* viri domi fere deſident, colum, lanam & alia muliebria tractantes. Fœminæ vagantur libidini ſervientes ſuæ. Ipſa gens inſigniter in bello fortis. Ad *Titicacam* antiqviſſima gens *Iagæ*, auribus perforatis, raſi. Poſtqvam omnes ſub Ingarum Imperio coaluerunt. communes *leges* & *Religionem* ſecuti ſunt. *Punenſium* naves oblongis & inæqvalibus tignis compactæ, ſubito diſſolvi poterant in ſuas partes. Alibi ex duabus pellibus invicem aptatis artificioſe compoſitæ. Duas qvoqve veſicas inflatas habent, qvas ſcaphis alligant & ita navigant. *Annum* diſtribuebant in dies CCCLXV. *Lunares* menſes duodecim, qvibus XI. reſidui dies immixti. Initium anni primitus à *Januario* noſtro; poſtea mutata paulum ratione temporis, *December* initium fecit. Exercitia publica *Puellæ* ſive

la ſive pugnæ: *Taqvi* ſive ſaltationes variæ, & in qvibusdam *Gvaconis* ſive perſonis & larvis uſi. Pecuniæ vicem *coca* ſubibat: qvæ & in deliciis, adeo ut absqve Ingæ permiſſu vulgo ea uti non liceret. In Prov. de la *Cruz* magna aqvæ inopia: qvam ex pluviis colligebant & ejus cauſa alter alterum occidebat. *Uri* habitabant inſulas lacus *Titicaſæ*, brutis qvam hominibus propiores. Unus eorum interrogatus: *Qvales homines eſſent?* Non ſe *homines* eſſe, ſed *Uros* reſpondit. Integri eorum greges in ipſo lacu, ſcaphis ſuis ad rupem alligatis habitabant. Unde mutatus in dies locus, & qvi *hodie* ibi, *cras* alibi erant. *Chiribuavæ* trans *Andes*, olim immaniſſimi homiedones. Bibebant *ſangvinem*. Ne *mortuis* qvidem, ne *ſororibus*, *matribus*, *filiis*, impii dentes parcebant. *Oſſa* comeſtorum compoſita & ſepulta ſunt. Hæc ſola pietas, *Incæ* impium morem abrogat. *Tagnamacini* ſtupidi & ignobilis animi. Eadem cum *Diaguitis* lingva. Pecunia textum *goſſypium*. In *Hornanis* Inſulis Reges dicuntur *Herico*, voce ex *Curacan* expreſſa, *capillis* varie diſtincti: unde *Peruanis* ortos colligitur. Divitiæ *hamus* & ex gramine *lectus*, plura ne qvidem Rex poſſidet, qvem ſui ut *Deum* venerantur.

LVI. Succeſſio *Ingarum* hæreditaria. *Ingam* mortuum filius ex *Coya* ſive *Auguſta* excepit. Frater tamen filio prælatus. Eadem ſucceſſio *Curacum* & Dominorum in officiis publicis. *Ingæ* in lectica à nobilium primoribus ſedentes in aurea *lamina* geſtati. Sub lectica *prolapſus* ſtatim

tatim occisus. *Sputus* Regis unus ex intimis amicis manu religiose excepit. Diadema *villus* ruber, fronti alligatus, per *filium* inde pendulum omnia mandata regia dispensata; eo *misso* nefas jussa vel ad momentum suspendere. Parebatur iis summa cum alacritate. Itaqve accepto *villo* innumera sacrificia *Viracochæ* oblata, mile *oves* versicolores: *cumbi*, *vasa* ex auro & argento, *plumæ*, *ostrea*, *infantes* inter *sextum* & *octavum* annum. Solennitatem sua præsentia Legati ex omnibus provinciis etiam *Guacum* nomine missi cohonestabant. Inde *Rectores* Provinciis dati justitiæ laudibus conspicui. *Plebs* continuo labore publico exercebatur & qvotannis certus ex qvalibet Provincia numerus ad eam rem delectus. *Architectura* rudis & tamen admirandi operis. *Lapides* maximos, non ad amussim cæsos, sine *calce* & *cæmento* accuratissime coagmentabant. *Pontes* non nisi ex *stramina* & *Totora*, alicubi ex ligno, & funibus. Rivos superabant jucunda arte. *Funis* ad utramqve ripam tenso *corbis* appensus, qvem vector suus insidebat: & alio *fune* ad ripam tractus. Erant & alii modi non minus faciles qvam jucundi. Erant *Decuriones*, *Centuriones Chiliarchi*, decem millibus præfecti sive *Hunones*. Omnibus his ex Ingarum familia cum summo Imperio unus gubernator præerat. Huic cæteri de omnibus reddebant rationem, qvot *nati*, qvot *mortui*, pecora qvæ, agri qvales. Gubernatores omnes in festo *Rayme* Cuzconem tributa ferebant. Totum regnum

regnum in qvatuor *Tahuantisuyo* divisum: *Chinchasuyo*, *Collasuyo*, *Andesuyo*, *Condesuyo*. Ad singula sesqvi milliaria sive *Topo* erant qvatuor *Chasqvis* sive cursores regii, qvi mandata celerrime in omnes regni partes ferebant, confectis intra 24. horas, L. Hispanicis milliaribus. In omni Republica & societate duo homiuum genera, *Hanansuyo* & *Uxinsaya*. *Tributa* erant res opimæ cujusvis Provinciæ, *Chica*, ligna pretiosa, *Lucaya* expeditos lecticæ regiæ portatores, *Chumbibilcæ* saltatores: loca omnino sterilia *lacertas* & *insecta* afferebant. Thermas suas *Inga* habebant: ubi calidam frigida temperabant. Rationibus regni *Quipocamayos* præfecti. *Qvipes* erant filamenta: qvorum nodis qvicqvid memorandum conservatum. *Fodinas* ad id designati exercebant. Minium qvod *Limpi* vocant & qvo Idola suasqve facies ad terrorem pariter & elegantiam oblinebant *Guancavelica*: argentum montes *Porco* suppeditabant. Omnes Provinciæ in tres partes distributæ. Prima Diis sacra & ad religionem spectans. Qvisqve DEUM, *Pahajachaci*, *Chuqvilla*, cæteriqve *Guacæ* suos agros, suos proventus assignatos habebant. Secunda *Ingarum* pro regia familia. Tertia *plebis*; Ex hac cuilibet singulis annis tanta portio victus omnis generis data, qvanta ad suos sustentandos indigebant. Omnia *communia*. Imprimis *pecorum* studiosi. Non licebat fœmellam occidere. Ad *ovium* copiam multiplicandam qvotannis magnus numerus

Soli

oli consecratus in *agros* & *deserta* emissus: ec licitum cuiqvam, nisi soli Regi, unam ex is capere. Greges *Gvacum* & *Ingæ* dicebanır *Capaellamas*: plebis *Gvachallamæ*.

LVII. Singulis Provinciis suus vestitus, vo ab aliis distinctæ. Nec mutare concesım morem alio migrantibus. *Opificia* alia ommunia, qvæ omnes tenebant & exercebant; t *textoria*, *sutoria*, *sartoria*, *tectonica*: alia ngularia, ut *aurifabrilis*, *pictoria*, *figulina*, rithmetica. Qvisqve Inga sibi vivo statum *Guaoiqvi* erigebat qvæ pari cum ipso hoore culta. In novam subactam Provinciam oloni *Cuzconenses* eqvestris familiæ ducti, inigenarum præcipuis aliis deportatis. Lingva voqve & Religio Cuzconica introducta. Lees erant: *De furibus*, *homicidis*, *latrocinantius*, *adulteris* multandis. *Unam* uxorem legitiıam esse debere: singulis permissus *concubiarum* usus. Ob præclara pace bellove gesta rædiis donati, connubio qvoqve cum Ingaım familia honestati. Regem *Ingam* nisi cum ıunere, oculis in terram dejectis, pedibus udis, depresso capite, humeris elatis, adire efas. Familiares suos & proceres ipsi Ingæ, eteros ex plebe. *Coracani* nubebant, solenni *triæ* ritu. Parentes liberis superstites infeliissimos existimabant. *Rex* & *Magnates* sepul- in *sellis*, qvas *Duos* vocabant, magnifice seentes; induti pretiosissimo vestitu. Simul pulta *uxor* dilectissima, *famuli*, *opes*, ad servitia

tia & ſplendorem in altero mundo. Per tubulum *Azua* mortuo in os fuſa. Impoſita ſepulcro defuncti imago; & ſi plebeius, illius artis qvam tractaverat in vita, inſtrumentum. Mortuos *reſurrecturos* non ignorabant: unde ipſorum oſſa cum cura cuſtodita. Ex mortui *Ingæ* theſauris nihil hæres cernebat: omnes opes illi templo in qvo ſepeliebatur & *Guacæ* & familiæ conſecrandas lege receptum. Itaqve novus *Inga* novos ſibi theſauros & opes colligebat. De origine hominis ita: Ex *Septentrione* filium *Solis* & *Lunæ* veniſſe, cui nomen *Con* fuerit. Eum cum proficiſceretur pro lubitu vias longas brevesqve, *montes* ac valles feciſſe. Ab hoc primos homines conditos. Offenſum peccatis ipſorum, regionem illam in *arenas* mutaſſe & *fluviis* privaſſe, ſolis contentos eſſe fluviis jubens. Sub eo *Indos* ſe frugibus ſilveſtribus ſuſtentaſſe. Poſt eum veniſſe alium virum ab auſtro nomine *Pachacamam* filium itidem *Solis* & *Lunæ*, ad cujus adventum diſparuerit *Con*. Ab hoc incolas ejus ævi in *ſimias*, *urſos*, *leones*, *pſittacos*, mutatos: eum aliud genus hominum qvod etiam nunc duret creaſſe. Hunc *agriculturam* & alia docuiſſe. *Gvanches* in valle *Xaura* primos ſuos parentes, virum & fœminam ex *Guaribilqve* celebri fonte, alii qvi *Andagudilam* habitant, ex lacu *Sogdocoqve*, alii ex *Titicata*, alii ex Specu *Pacaritambu* proveniſſe poſt ingens *diluvium* referunt.

LVIII. Religio varia & operoſa. Summus Deorum *Ticcivíracocha*, *Pachacamak* ſive *Viracocha*

acocha Pachayachachik & *Usapu*. Ab hoc aje-
ant *Solem* & alios omnes *Guacas* essentiam
iam & vires accipere: qvi propterea ut inter-
essores apud *Virachoam* culti. Erant igitur
ræter *Viracocham* Dii minores, *Sol*, *Luna*, *Stel-*
, Mare, *Terra*, *Tonitru*, *Tempestates*: qvic-
vid rarum & singulare: ut *rivi*, *fontes*, *fissuræ*
ıpium, *montes*, *collium* cacumina sive *Apa-*
ita, qvorum præcipuus mons arenosus in
axamalca & *Nasca* inter medias rupes sur-
ens; qvicqvid *monstrosum*, *deforme*, *noxium*:
tiam *lapides*, *metalla*, *radices* præcipue *Ilalla-*
ia; & *viæ* ac *compita*. Qvisqve *coluit* id qvo
ıaxime *indigebat*: piscem *piscator*: agricola
qvam & *terram*: bestias *venator*. Ab omni-
us pari honore cultus *Sol*, *Tonitru*, *Terra*, *Stel-*
e. Tonitrua & tempestates DEUS *Chuqvilla*,
atuilla & *Intillapa* dictus: qvem fingebant
sse *virum* qvi in cœlo *fundam* & *clavam* manu
enens, omnes tempestates & tonitrua cieret.
athamama Tellus, *Mamacocha* Mare. Nul-
m in *terra* putabant rem esse, cujus non in
elo imago aliqva extaret: à qva *generatio*
propagatio ejus in terra penderet, præcipue
Stellis, qvibus officia varia assignata. Igitur,
rout qvisqve hac vel illa re opus habebat; ita
unc vel *illam* stellam invocabat. Præcipui
stellis Dii: *Colca* sive capella. *Urchillai*
vem dicebant *arietem* esse versicolorem, pe-
orum custodem; nobis *Lyra* dicitur. *Catuchil-*
y & *Urcuchillay* ajebant esse ovem cum agno.
Iachacuay præfectus serpentum. *Cuqvi-*
chinchay

chinchay præfectus tigrium, urſorum, leonum, *Chacana*, *Topatatca*, *Mamana*, *Mirco*, *Miqvi-qviray* & alii.

LIX. His omnibus Diis *Ingæ* poſt mortem accedebant: qvi *reſina* ita *conditi* ut ad multa *ſecula* incorrupti perdurarent. Eorum Idola *Guaoiqvies* ex lapide: qvæ adorare, circumgeſtare, ad pluvias & fertilitatem impetrandam: ſecum in bella ſumere: ſacrificiis propitiare ſoliti ſunt. Omnes adorabant *manibus* elevatis & *labiorum* obſcuro murmure, qvolibet *petente* id qvo maxime *opus* ſibi exiſtimabat. Idola *Gvacas* dicta: qvorum nonulli *mitras* capite & *virgas* epiſcopales manu gerebant. In qvalibet Provincia templum erat *particulare*: & ſimul pro toto Ingarum imperio *univerſalia* aliqvot. Ex his duo celeberrima: Primum nomine *Pachacama* circa *Limam*: in qvo Diabolus, ſpecie ſerpentis, viſendum ſe præbebat. Alterum *Pachacama Viracochæ* & *Solis* Cuzcomicum, templorum primarium, & *Pantheon* Ingarum: in qvod omnium *devictarum* provinciarum *Dii* ordine collocati, & inter eos *Punchao* Solis Idolum ex puro auro, ut cætera qvoqve. Nam *Cuzco* ſicut regni, ita religionis qvoq; *metropolis* fuit: ubi ſupra trecentos *Gvacas*: qvorum nonnulli Trinitatem referebant: ut tria Idola Solis, *Aponiti*, *Churiunti*, *Intiqvaoqvi*: tria Idola *Chuqvillæ*: Idolum *Tangaianga* qvod in Unitate *trinum*, in *Trinitate* unum eſſe ajebant. Erat & in *Collao* celeberrimum templum. Sacrificia vel ex rebus inanimatis,

matis, *Coca, Mayz, Mollo,* ejectamenta maris, aurum, argentum in animalia figuratum, panni ex *Cumbo,* ligna soaveolentia & freqventissime incensum *sebum* & *adeps* : vel ex animalibus, freqventer *Cuyes*; rarius *Pacos.* In horum sacrificio numerus, color, tempus observatum. *Modus* hic : Animal *dextro* brachio *oculis* imposito, *Soli* obvertebant; qvibusdam verbis submisse pronunciatis. *Versicolor* pecus *Chuqvilla*, Soli *album,* Viracochæ *incanum,* diversis unicuiqve formulis sacrabatur. *Cuzcone* Soli qvotidie *Pacos* oblati. *Pacos* indusio *rubro* amictus comburebatur. Inter comburendum *Villa cornica* sive sportulæ aliqvot *Coca* refertæ, in ignem missæ. Aliud sacrificii genus *Cuzcovicca* sive *Contevicca* & *Huallavicca* ac *Sopavicca* dicebatur. Collectæ ex *Puna* omnis generis aves. Hæ, incenso *Gauly* & facta *Qvifo*, in ignem conjectæ. *Popæ* & victimarii circumeuntes ignem & lapides, in qvibus tigres, leones, serpentes, bufones picti, inclamabant *Usachum* & alia contra hostium *Gvacas.* Deniqve *Urcu* & *Apurucos* immolatæ. Fluminibus qvoqve per *Charcas* & agros labentibus oblatæ hostiæ; prout visum hariolis; qvi omnia *ostiatim* ad sacrificium collecta, illi qvi offerre debebat, tradiderunt. Fontes & rivi *Mollo* vel *Conchiliis* oblatis culti. *Gvancavilcæ* Diis suis *dentes* offerebant. Sed omnem immanitatem ritus infantes immolandi superat. *Inga* villum sumente, ducenti *infantes* inter *qvartum* & *decimum* ætatis annum sacrificati.

Sic pro ejus ſanitate, victoria. Pro eodem *Acllas* qvoqve oblata *Parentes* de vita ſua per hariolos dubii facti, *filios* ſuos *Viracochæ* mactarunt.

LX. *Modus* ſacrificandi duplex. Vel enim *ſtrangulati* vultu torvo & aliis ceremoniis ſepeliebantur, vel *capite* truncatorum ſangvine, ab una aure ad aliam, per faciem ſe oblinebant. *Feſta* vel *ordinaria* & *ſtata*, vel *extra* ordinem. *Ordinaria* pro menſium numero duodecim. *Menſe* Rayme feſtum *Capacrayme* celebratum. Nulli tum temporis advenæ *Cuzcone* manere licebat, *omnes* excluſi. *Oves* & *Agni* centum immolati. *Tria* ſolis, & totidem *Tonitrui* Idola propoſita, qvæ *Patrem, Filium* & *Fratrem* eſſe dicebant. Junior *Inga* dedicatus, *Gvaras* ei impoſitus, & perforatæ aures, facie ejus ſangvine oblita. *Juniores* curſu contendebant qvis primus montem *Ianacauri* adſcenderet. His peractis, cœna magnifico apparatu celebrata. Aliud Menſe *Camai* feſtum, qvo *ſacrificiis* oblatis, eorum *cineres* in profluentem miſſi, qvos ad *qvinqve* milliaria baculis ſeqvebantur, *flumen* orantes ut eos ad *Viracocham* in mare deferret propitius. Hujus loco hodie aliud, qvod *Ayma* vocatur, celebrant. Menſe tertio, qvarto, qvinto eadẽ *Hecatombe* oblata. Menſe *Hatuncuzqvi Aymorai* feſtum *Aymorai*, in qvo *Hecatombe* oblata *Perua*, poſt adorationem vel *combuſta* & *nova* facta, vel *aſſervata* eo anno. Menſe *ſeptimo* Aucaycuzqvi Intiraymi feſtum:

ſtum: *Infiraymi* Soli ſacrum; in qvo *Hecatombe* Gvanacos oblata, ſtatuas ex *Qvinua* faciebant & *Cayo* ſaltabatur. *Octavo* menſe *Chahua Huarqvi* Hecatombe ovium *Vizcacha incanarum*; Menſe *nono* Tapaqvis Hecatombe *albarum* & *lanigerarum* ovium oblata. Celebrabatur tum feſtum *Situa*. Prima die ad *Lunæ* conſpectum facibus alter alterum feriens dicebat: *Exeat malum Panconcos*. Inde aqva abluti *qvatriduum* ipſam bibebant & in fidem *Solis* ac *Ingæ* cœna celebrata. Menſe *undecimo* Homoraimi *Purchaiqvis* alia Hecatombe. Qvod ſi tum *ſiccitas*, ovem *nigram* in planitie alligatam, *Chica* circumfundebant: neqve ei ante cibus dabatur qvam *pluvia* cecidiſſet. Menſe *duodecimo* & *ultimo* alia *Hecatombe*. Celebratum feſtum *Raymiſantara Rayqvis* & *Iturаymi* contra *ſiccitatem* & *peſtem*.

LXI. Feſtum *Yiu* præcipuum, qvod nonniſi in *magnis* conſtituti *anguſtiis* celebrabant. Biduum omnes jejunabant, & ſecubatione ab uxoribus facta certis veſtibus induti loca *ſola* tarde & cum *ſilentio* diem noctemqve continuam perreptabant, nonnulli ſe de rupe præcipitabant: ſecuta bidui *hilaria*. Menſis *Rayme* feſto *Capacraime* & menſis *Coyaraime* feſto Situa finitus; advenæ Cuzconem admiſſi: piſtæ ex *Maiz* & alborum *arietum* ſanguine à *Mamaconis* placentæ: inde Sacerdotes familiæ *Iluqvi Yupangui* cuilibet bucellam

dabant cum his verbis: *Hoc est* monumentum *unionis* nostræ cum *Inga*. *Solem* igitur & *Ingam* intimo affectu colite. Mittebantur etiam illæ *placentæ* ad omnes totius regni *Gvacas* & *Curacanos* & ibi distribuebantur. Vias ita colebant: Proficiscentes in *viis* sive *collium* triviis & *Apachitis*, detritos *calceos*, *plumas*, dentibus mansum *Coca*, vel *lapidem* offerebant, precati, ut *robur* ad iter peragendum largirentur. *Peccata* ipsis initio tantum erant *externa* opera mala; ut *occidere* extra bellum, *furari*, *adulterium* committere, *venena* miscere, *incantare*, negligenter *Deos* colere, *festa* profanare, *Ingæ* rebellem esse. *Inga* ægrotante omnes Provinciæ *Collas* peccata confitebantur. Modus erat talis: *Ychuiri* inqvirebat in singulorum peccata. Tergiversantes *sortilegiis* vel *extispicio* adacti ad fatendum secreta, & tamdiu lapide in dorso percussi usqve dum omnia confiterentur. Tum *opacuna*, id est lotione in torrente usi, dicentes: *Tu rive, mea peccata in mare defer, ne unqvam appareant.* His peractis à *gibboso*, vel alio vitio laborante, *urticis* flagellati. *Ingæ* SOLI peccata sua confitebantur, eum rogantes, ut ea ad *Viracocham* deferret & *remissionem* impetraret. *Innumeri* per totum regnum *harioli*, *sagæ*, *sortilegi*, *divinatores*, *circulatores*. Admissi ab *Ingis* Magi, qvi se in qvascunqve *figuras* transmutabant & per aërem volabant ad nunciandum res longissime dissitas. *Oracula* hi excipiebant. Ejusmodi Sagæ in Prov. *Collao*, vico *Manchai*,

Gua-

Cuarochiri pleræqve vetulæ. Res qvoqve amissas Magi indicabant. *Moniales* qvamplurimæ, claustra *Aclaguaci*: harum præfectus *Apopanaca* puellas, *Acclas* dictas, ab octavo ætatis anno ad cultum sacrum eligebat; qvæ à *Mamaconis* in Religione & aliis rebus institutæ. *Qvartodecimo* ætatis anno *Maimaconet* factæ, aliæ ad *Gvacum* sacerdotia, aliæ ad sacrificia, tum *ordinaria* tum *extraordinaria* destinatæ: aliæ inter concubinas *Ingæ* & ejus amicorum admittebantur.

LXII. Ingentem multorum anorum *siccitatem* & *Solis* ac *Lunæ* Eclipsin fore ante mundi finem putabant. Qvæ causa fuit cur *magnates* frumento *horrea* sua stiparint, ne in siccitate inopia laborarent. *Animarum* immortalitas & ex *mortuis* resurrectio tam nota, ut propterea nihil magis *abominabile* qvam ossium disjectio: ex qva *difficiliorem* fore putabant *resurrectionem*.

LXIII. Chilenses *Legibus* & *Imperio* omni soluti: nisi qvod maleficos *talionis* pœna *redhostiunt*. *Injurias* potu *Cici* abolent, qvod rei annuatim pendunt. Cætera similes *Peruanis*, nisi qvod ipso adhuc terræ suæ *Solo* & *Cœlo* acrius animantur. *Duriora* genti corpora, *stricti* artus, *minax* vultus & *major* animi vigor. Multum *rationis* & *solertiæ*: *præponere, audire lectos, nosse ordines, intelligere occasiones, differre impetus, ad bellum, non prælium, ire.* Promta omnibus arma & si *res* poscat, magni *exercitus*, ardentissimi *Duces*. Ita pro *patria* & li-

bertate pugnantibus, *vita morsqve* juxta æstimatur. Olim *humano* victu contenti. *Barbaries* ex bello cum *Hispanis* nata. Nam *fame* pressi *Araucani*, carnem humanam *gustare* cœperunt. Atqve hinc fœdus mos hæsit.

LXV. *Chica* supra cæteros Americanos immani statura, pene *Gigantes* referunt; non tamen *adeo* ut pro talibus haberi qveant, *pellibus* in dorsum rejectis contra *frigus* amicti. Per *sylvas* & *montes* dispersi omnem cultum ejurant. Victus & vestis ex venatione Pinguinum. *Sonora* voce & *horribili*, facie passim lapillis distincta. Viri non radunt; fœminæ radunt posteriores crines: anteriores usqve ad aures enasci sinunt. *Crudam* vel leviter *calfactam* deglutire summa voluptas. Mapalia ex *balænarum* ossibus & arborum truncis *duabus* fere mansionibus distincta, qvarum una *viros*, altera fœminas & pueros recipit. In *antris* & *specubus* rupium nonnulli *latent* potius qvam *habitant*. Oliv. à *Noord*. Omnes inter se pares; nisi qvod in bello Duci suo parent. Qvi ad austrum freti *Magellanici* degunt, *pleriqve* & *pauci* numero sunt & *parvi* & *mali* bestiis qvam hominibus similiores. Capillo *prolixo*, *nigro*, *dentibus* acutissimis. Viri totum corpus nudi: pellibus cincti qvidam: fœminæ pudenda tectæ collo monilia ex *corniculis* & *testis* gerunt ad ornatum. *Humanas* carnes crudas vorasse conspecti sunt: adeo impudentes, ut nisi sponte cedant, alios lotio suo conspergant. Dimidia parte *rubro* & *nigro* colore pi-

cturati.

ſturati. Inſulæ *Talka* major, & *Caſtemme* minor. Gentes qvinqve. *Caſa* ex arboribus *infra* rotundæ: *deſuper* in acumen faſtigiatæ veluti *tentoria*, relicto ad evolvendum fumum foramine, intra ſolum ad 2. vel 3. pedes excavatæ. Suppellex, corbes ex *juncis* & *hami*. Arma: *Sudes*, *Sariſſa*, *Funda*, tela *ſerrato* lapide acutiſſimo præpilata: & inde *cultri* qvoqve. *Scapha* ex corticibus arborum artificioſæ. *Enoos* in Provincia Coſſi: *Kemenetes* in *Karrai*; *Kennekes* in *Caramai*; *Karaika* in *Moriiis*. Et hæ qvatuor gentes *ſtruthivoræ* ac propterea *Tirimenis*, prolixæ ſtaturæ, *exoſi*.

LXV. At in *continente*, qva fluvius *argenteus* ingenti *oſtio* erumpit, gentes ſtatura *grandi*: exceptis *Tibiguris* & qvi *Vaſin* accolunt: *ch emiis*, *Sanaiſcho*, lingva *Chicenſis*. Hoſtes injecto collis *fune* ſumma dexteritate *vivos* capiunt. *Pecunia* ex lamellis *ferreis*.

LXVI. *Qvirandies* vivaciſſimi & bellicoſiſſimi. *Timbues* in utroqve naſi latere ſtellas exiguas ex lapillis *cæruleis* & *albis* geſtant. Mulieres ipſorum fœdiſſimæ, genis plerumqve cruentatis. *Carcares*, contra *ſitim* cervorum *ſangvinem* miſſum potant. *Ameguaes* piſcatores. *Caries* vel *Caribies* pecuarii & agricolæ: apud hos pater *filiam*, vir *uxorem*, frater *ſororē* vendere poteſt. *Payaguaes*, *Gulgaiſæ*, *Chanes*, *Chemenei*, *Carcares*, *Armiriri*, *Cipoia*, *Tocanguazi* vel *Guaranies*, *Taqvari*, *Agazes*, *Guaiurna*, *Cacova*, *Cuxarapes*, *Xacoes*, *Xaqveſſi*, *Chaneſſi*, qvi circulum ligneum ab auricula

dependulum habent, ita ut aures illo circulo mirabiliter ſint circumvolutæ : in labiis cœruleum lapidem geſtant. *Xaraies, Tarapecocies, Payzunæ, Majæ, Cheriguanes, Guatatæ, Mogoles, Connaneqves, Calchines, Mepenes, Chiloacæ* & alii diverſorum morum. Ipſa *Terra* vel Fuego *montoſa* ut plurimum, amœniſſimis vallibus & arboribus, crebrisqve rivis & floribus diſtincta : Omnes in *ortum* arbores propter vehementiam *Occidentalium* ventorum inclinant. *Solum* in montibus ceſpitoſum vix *pedes* tres profundum : infra rupes.

LXVII. Inter *Maragnonem* & *Argenteum* fluvium, ingens, ab Europæis accepto nomine, *Braſilia* ſita eſt, regio amœniſſima & ſaluberrima. Incolæ *ſimi*, colore *æneo*, anterius in coronæ Monachalis formam, à vertice usqve ad aures *capillati*, corpore ad *labores* & *inediam*, animo ad *mortem* parati. Qvidam in labio duntaxat inferiori, qvidam in tota facie passim prælongos lapillos gerunt. *Panis* ex radice *Mandioca*. *Nudi* toto corpore. In *feſtis* nonnunqvam *viſco* inuncti *plumis* ſe immergunt : unde adhærentibus illis cuti, *avium* ſpeciem referunt. Induunt qvoqve nonnunqvam *veſtes* & *pileos* ab Europæis acceptos. Temporum non alia qvam per *Lunam* diſtinctio, itaqve dierum, ſeptimanarum, annorum rudes. Nec ſtata edendi tempora obſervant : ut *fames* monet ita *edunt*, etiamſi media *nox* ſit : & inter edendum *bibere* non ſolent : nec, dum bibunt, edere. Itaqve aliud tempus *cibi*, aliud

aliud *potus* capiendi. *Sal ex palmis* confectus: qvo aliqvæ nationes omni abstinent. *Hami* qvo piscantur ex *spinis*. Scaphæ ex *longuriis* aliqvot ligno transversim connexis: qvibus exporrectis cruribus insidentes, ligno plano remigant. In una casa multæ simul familiæ & unus Rex. Uxores facile pariunt, mox à partu ad munia domestica impigrum animum transferunt: earum loco *maritus* aliqvot diebus ut æger decumbit, & ut *puerpera* molliter curatur. Qvamprimum editus in lucem infans, *pater* nares pollice comprimit ut *simi* fiant: & si masculus, in *ulnas* sumtum deosculatur: tum *armis* traditis, Et *tu mi fili*, inqvit, *ubi justa ætas te virum fecerit, ultionis memento, & in hostes sis strenuus. Juniores* adhuc se desponsant: & in nuptiis *Sponsus* tergi sui partem dissecat: ex *vulnere* superstes cicatrix fidei in uxorem momumentum est. *Sorores* donare licet.

LXVIII. *Amicos* & hospites inter amplexus & amicissimos ambitus appresso ad pectus capite, cum multa *comploratione* & altis *suspiriis* excipiunt, nec qvicqvam omittitur qvod ipsis gratum esse qveat. *Gregatim* peregrinantur miro silentio, *uxore* virum præeunte. *Plumis* in orbem *collectis* postica sua in prælio & festis ornant.

LXIX. *Bella* æterna, ad ulciscendum *manes* majorum. Mane unus ex casæ Senioribus *inambulans* amorem conjugum & adversus hostes *vindictam* omnibus inculcat. Cornibus

fistulisq; ex hostium *devoratorum* ossibus prælia cient cum fero ululatu & multis conviciis. Nec qvicqvā laudabilius esse existimant qvam cæsis hostibus vesci. Cædem cæde *pensare*; incendia alternis *ignibus* vindicare decorum. Nec aperto tantum *Marte*, insidiis & fraudibus agunt. Nihil turpe aut ignobile sananti oculos inimicorum malis. Qvi in tanto discrimine, invicta *constantia* priorum adhuc facinorum recordantur: qvot hostium mactarint: devorarint: nec *inultos* se occumbere, Arma, clavæ, sagittæ & ex corio feræ *Tapiroasson* scuta. Summa gloria interemisse hostium qvamplurimos. *Deus* crepitaculum *Tamaraka*. Solem qvoqve *Orientem* adorant & animas bonorum fortiumqve virorum, qvi ulti parentes moriendoqve hostibus insultarint, credunt in *Orientis* partibus, in qvibusdam voluptatis *campis* post altissimos montes animis majorum addi. Contra ignavos in Occidente infaustas sedes & tormenta cum *Aignane* habituros. Credunt ut qvisqve vel *mancus* vel *debilis* corpore, sic eum in orcum descendere. Sacerdotes ipsorum *Caraibes* dicuntur, qvorum prædictionibus & fabulis mirum qvam dediti sunt. Meminerunt *diluvii* cujusdam magni in qvo omnes perierint, exceptis tantum paucis, qvi vel *scaphis* vel in *arboribus* evaserint. Referunt etiam ad majores suos olim virum nomine *Meyro Hamane* venisse, qvi multa passim *miracula* ediderit, & ab eo morem suæ *tonsuræ* sibi traditum. Littora

tenent

tenent *Tupini* Kinfi, *Tupin* Imbas, *Caries* five Pati, *Miramumini*, *Tonoupinambaulti*, *Margayes*, *Tapuyæ*, *Apiapetangæ*, *Oüetacates*, *Aymures* & *Gaymures*.

LXX. *Oüetacates* non ejusdem cum cæteris, qvod ex multis colligitur, originis. Qvippe & lingva peculiari & *capillis* ad nares usqve promiſſis. *Feri* ultra modum & indomitæ *crudelitatis*, perpetua *latrocinia*, tam in ſuos qvam alienos exercent. Adeo pernices curſu ut *cervos* adæqvent. Cum vicinis, merces ſuas, nullo intercedente colloqvio, permutantes, ſtatim de eripiendis qvæ dederunt alteri, bonis cogitant. Itaqve niſi pedibus ſalutem qværat, & de vita & mercibus ejus actum eſt.

LXXI. *Interiora* Braſiliæ tenent *Petiüares*, *Maraqüites* ſive *Topoyes*, *Topimanbazes* barbati, *VVaymoores* ſive *Gaymures* audaciſſimi, *Tomonymenes*, *VVaytaquazes*, nemini amici, *VVayanaſſes*, *Topinaqües*, *Pories* pacifici & qvi *humanam* carnem, ſi alii ſuppetant cibi, non edunt. *Molopaqües* babari & civiles. *Fœminæ* coma vel alia re pudenda tegunt. Habent qvoqve ſtata edendi tempora, qvod rarum. *Motayes* capillos detondent vel evellunt. Apud *Lopos* ſive *Biberos* aurifodinæ. *VVayanawaſoni*, *Tocomani*, *Caryogæ*, *Taymoes*, *Ararapæ*, *Apiga Pigtangæ*, *Unitan*. *S. Crucis de la Sierra* populi *Ceriganes* & *Vicarani* ſunt æternis odiis diviſi, & homiedones. *Todes* ipſis vicini. Qvi captos hoſtes in humeros conjiciunt, &

domum deportant, ſine intermiſſione eos agitantes. *Varais* æqvales inter ſe, cæteris majores, atqve hinc inſolentia & faſtus. Vagæ ſedes. Filias ſuas à teneris armis exercent. Nomina leonum, tigridumq́, & alia à beſtiis petita, uſurpant. Utqve *vulneribus* & *ſangvini* aſſveſcant, Luna *nova* & *plena*, pugionibus oſſeis, in ſe graſſantur. Fœminæ pudenda goſſypio tegunt. Cætera ipſis & pariter viris nuda. Viperas, abjecto capite edunt. Qvando frigus eſt, nunqvam domo egrediuntur, qvin manu calidum lapidem ſtomacho calfaciendo gerant. Qvidam in medio, alii hoc illudqve latus radunt: plurimi circumcirca tondent relictis in medio capillis, ut apud Virginianos fit. Hoc ſibi à qvodam *Paicume* traditum. Viri puerperium fœminarum in lecto tranſigunt, ut Braſiliani. Ultra *qvatuor* non numerant, *qvinqve* tota manus, *decem* utraqve monſtrat, *viginti* manus pedesqve, & ſic porro. Qvando maritus peregrinatur, domi relinqvit tot nodos, qvot diebus ſe abfuturum credit, totidem ſecum geſtat. Singulis diebus unum ſolvit, pariter uxor. Et ſic dies abſentiæ numerantur. Sunt & ibi *Garayes* id eſt *bellatores*, qvorum lingvæ latiſſimus per omnem Braſiliam, *Pataguay* & vicinas provincias uſus. Cæteras gentes ipſi *Tapuys* vocant, id eſt, ſervos. In una domo complures familiæ. Labio inferiori perforati monile inſerunt. Jucatani eos intelligunt & complures alii populi usqve ad fretum *Mayalt* & *S. Mariam*. Ad celerita-

ritatem currendi & certitudinem jaculandi, brachia pedesqve diverſis locis incidunt, & pulvere ex pernicibus animalibus conſpergunt. Apud hos latrones morte puniuntur. Arcum & ſagittas ad ariolos portant & prout bonas malasve augurantur, eas frangunt vel conſervant. Lunam novam & alias ſtellas magno ululatu adorant. Stato tempore furibundi per ſolitudines ac præcipitia diſcurrunt, horrendis clamoribus nomen cujusdam *Candire* inſonantes, eunt ſuper ardentes carbones & venenoſa animalia ſine damno.

LXXII. Ipſis vicini *Chines* annum in XII. menſes dividunt, qvibus totidem ſtellæ præficiuntur. Nihil æqve abominantur ac clamorem *upupæ*. Eo audito *Seniores* cum armis egrediuntur ac *conjurant*, non ſe ante reverſuros, qvam ea avi occiſa. Interim juniores cum fœminis domi latent ne qvid infauſti ea avis apportet. Et hæ qvidem littorales ad Meridiem Provinciæ. Qvid intra ſit, nondum plane cognitum eſt. *Crebris* magnam partem & ſtagnantibus pleraqve aqvis obruta eſſe fama fert. Sunt qvi viſa ſibi ad *Orellanam* & *Oreniconem* florentiſſima regna, *Paytici*, *Dorado*, *Cæſares* & alia memorant. Sed in univerſum omnia adhuc incognita & nonnullæ tantum detectæ Provinciæ.

Inſularum *Fortunatarum* præcipua *Canaria*.

I. De his *Diodorus* III. ſub finem. *Incolæ*

vocanrur *Guanches*, igne & ferro destituti. Qvælibet insula peculiarem lingvam Regemqve habebat. *Gomara* Hist. Ind. cap. CCXXIII. *Cadamustus* Navig. capite VIII.

II. Præcipua illarum *Canaria*, cujus Rex circa A. CIↃ CCC. fuit *Guavartama*, contra qvem rebellavit qvidam *Doramas* ac se Regem *Teldæ* fecit. *Gomara* Hist. Ind. cap. CC XXII.

II. *Teneriffani* Duces novem habebant libera electione sibi invicem succedentes. *Cadamustus* cap. VIII. Circa A. CIↃ CCC LXX. Robinus de *Bracamonte* Franciæ Archithalassus has insulas pro filio suo Johanne de *Betancourt*, regio titulo impetravit, qvi Barbaris debellatis Rex *Canariæ*, *Lanzarottæ*, *Fortaventuræ*, *Gomeræ* & *Ferro* se appellavit. Cui ordine successerunt *Menardus*, Petrus *Barba*, Ferdinandus *Berazza* & Didacus de *Herrera*, qvi omne jus suum transtulit in *Ferdinandum* Regem Aragoniæ & Castiliæ.

Ayti qvinqve *regna* complectebatur.

I. Tribus potissimum nominibus hæc insula appellata fuit, *Ayti* à montium asperitate, *Cipangi* sive *Cibam* à montium similitudine, qvos incolæ in alia insula, ex qva seditione domestica pulsi erant, habuerant patrios, *Qvisqvia* à magnitudine. *Gomara* I. 27.28.

II. Divisa fuit in *qvinqve* majora regna, qvæ Bartholomæus de la *Casa* vocat *Maguan*,

Darien,

Darien, Magnana, Xaragua, Higvei. Alii *Cascimu,Hubabo, Caiabo, Guacayarina, Banoa.* Athanasio Ingæ: *Magua,Xaragua, Xara, Higveia, Xagua.*

III. Regnum *Magua* in insulæ meditullio situm lingvæ morumqve elegantia reliqvis præstabat: unde & proverbio inter *Aytones* vir fortis & eximius *Maguanus* appellabatur.

IV. *Xaragua* aliis *Guaccayrima,Haniguaiaga* vel *Maguana*, Orientalem insulæ partem complectebatur. Ultimus Rex *Caonabo*,qvi in Columbi navigatione *Canoba* id est *domus auri* dicitur.

V. *Xara* sive *Ciguayacet Caiabo* cæteris omnibus potentius erat, adeo ut Barthol. de las *Casas* Regem *Xaræ* ultimum, *Guarinoex*, maximum & totius insulæ Dominum vocet. Suberant ei plurimi potentes reguli.

VI. *Hygvei* sive *Caiscumo, Bainoa, Marien, Darien.* Hoc regnum *Portugallia* majus fuisse dicit Casa.

VII. *Tagua* ultimus Rex fuit *Marabonez.* Tota hæc insula penitus destructa & incolis exhausta fuit ab Hispanis, ut hodie vix ulli antiqvæ stirpis supersint, sed vasta omnia & desolata jaceant ac ab efferis tauris pecoribusqve persultentur. Idem cæteris fere omnibus insulis contigit.

Cuba,

Cuba, Jamaica, Borriqven, Cubagua, & aliæ insulæ Reges habuere.

I. Ultimus Rex Cubæ *Arnacuba*. Cætera ignorantur.

II. In *Jamayca tres* erant civitates. Reges ultimi communi nomine *Beroyca* vocabantur. A. cIↄ cccc x. cum *Beroyca* fame laborantes *Aytonas* liberaliter sublevasset, ii gratitudinis ergo magnum auri pondus qvotannis ei persolverunt & *Iamaycanos* insignibus privilegiis in *Ayti* donarunt.

III. *Borriqven* Reges tres fuerunt *Gvahatacq*, cujus maxima per insulam authoritas, *Agveibana* & *Vraioa*.

IV. *Cubaguæ* ultimus Rex *Belberiacq*.

Navatlacæ condunt Imperium *Mexicanum*.

I. In Septentrionali parte Americæ inter *Chichimecas* habitabant *Navatlacæ*, ita dicti qvod rerum & verborum suorum rationes reddere possent, ac humaniori cultu viverent. Septem eorum populi erant, qvi circa A. Iↄ ccc xx. versus austrum migrare cœperunt, relictis in prisca patria nonnullis qvi regione *Atzlan* & *Teuculhuan* incoluerunt.

II. Reliqvi consederunt ad *lacum* Mexicanum, ex qvibus primi fuerunt *Suchimilcæ*, secundi *Chalcani*, tertii *Tepanecæ*, qvorum urbes

bes *Azcapuzalco*, *Coyacan* & *Tacuba*, fingula regna, qvarti *Culhua*, qvorum urbes regiæ *Culhua* five *Atlacuyaѵaya* & *Tezuco*, qvinti *Tlatluicæ*, qvorum regia *Qѵahunachua*, fexti *Tlaxcaltecæ*, qvorum regia *Tlacala*, feptimi *Mexicani* à duce *Mexio*, dicti, qvorum errores cum Ifraëlitarum per deferta Arabiæ comparari poffunt; à qvibus in lacu Pazcuario *Mechoacan* & *Malinalco* ftructæ. Tandem ad *Tulæ* montes *Coatepec*, inde ad montem *Chapultepeo* & provinciam *Tifaapan* delati, urbem *Tenoxtitlan* qvæ & *Mexico* dicta, condiderunt. Infignia erant *aqѵila* uno pede *aѵem* tenens, altera arbori *Tunal* infidens. Alii per feditionem fecedentes, urbe *Tlatellulco* ftructa, peculiare regnum conftituerunt.

III. Primus Mexicanorum Rex fuit *Acumapixtli*, cujus infigne fuit *manus* fafcem *arundinum* five *fagittarum* tenens, id enim nomen ejus fignificabat. Erant initio tributarii Regibus *Azcapuzalconis*. QvartusRegum *Ifcoalt* circa A. cIɔ cccc xxxvII. *Tepanecas* five *Azcapuzalcanos*, *Cuyocanos*, *Suchimitcanos*, *Cuytlaѵacas* & *Tezcucanos* domuit. *Motefuma* I. *Chalcam* aliasqve plurimas ad utrumqve mare provincias fubegit. Sub eo lex lata: *ne ulli Regum liceret* Tlaxcalam *fubjugare* propter duas caufas. Tum ut *Mexicani* perpetuo *armis* exercerentur, tum ut *captiѵorum* ad facrificia copia fuppeteret. *Acofta* V. 20. VII. 16. 21. *Axayaca* Teguantepec, Qvatulco, Tlatelluco, *Auzol*, Qvaxutatlam & alias ad *Gѵahutemallam*

lam usqve provincias ſubegit. Ultimus Imperatorum fuit *Moteſuma* II. ſub qvo Ferdinandus *Corteſius* auſpiciis *Caroli* V. Imperium *Mexicanum* innumera incolarum ſtrage edita occupavit.

Ingæ condunt Imperium *Cuzconicum* Tahuantiſuyo.

I. Prima ſedes *Ingarum* fuit ad lacum *Titicaſam*, qvem alii *Tiquicaſam* vel *Intiticacam* vocant. Conditor familiæ Ingarum fuit *Mango* Capa *Acoſta* I. 25. *Mayta* Capa, aliis Inga *Zaphali*, qvi à lacu *Titicaſa* cum numeroſo exercitu prodiens *Cuzconem* occupavit & vicinos domuit. *Gomara* Hiſt. Ind. cap. CXIX. *Yaguarquaque* ſive *Guacinga* multos populos, *Pachacuti* Tupangui *Changas* ſubegit, arcem Cuzconicam fundavit. Tota Tupangui I. multos in *Chile* & *Quitone* populos domuit, *viam Cuzcone* per *Charcas* in *Chilen*, mirabili artificio excitavit ac arcem Cuzconenſem abſolvit.

II. *Guainacapa* totum regnum *Quitonicum* ſubegit, ac Imperium admirandis ſtructuris exornavit. Hiſt. *Peruv.* I. 13. *Acoſta* VI. 22. Imperium diviſit in duo regna *Qvitonis* & *Cuzconis*, inter filios *Tito* Cuſſy *Gualpam* ſive *Guaſcarem*, & *Atahualpam* ſive *Atabalipam*. Guaſcar obtinebat *Cuzconicum* Imperium, cujus ultimæ ad Septentrionem provinciæ erant *Canara*, *Chaparra*, *Palta* & inſula *Puna*. Atahualpa regnum *Qvitonis*. Et qvia in teſtamento

mento patris clare definitum non erat, cui provincia *Tomebamba* cedere deberet, hinc bellum inter fratres exortum, in qvo *Guascar* captus. *Atahualpa* qvanqvam victor & fratre capto, nunqvam tamen *villum*, qvod Imperii Incarum insigne erat, gestavit. *Gomara* Hist. Ind. capite CXVI. CXVIII. His fratrum contentionibus durantibus Franciscus *Pizarrus* A. cIↄ Iↄ XXXIII. in regnum irrupit ac sublatis *Guascare* & *Atahualpa* illud *Peruviam* appellavit ac *Carolo* V. subjecit. Arripuit tamen *Incæ* titulum *Paulus*, ac montanas provincias Hispanis inaccessas occupavit, eumqve *Diegus* de *Almagro* senior *Incam* solenniter creavit. Hist. *Peruv*. II. 1. III. 4. Ei successit *Mago*. huic *Xairez* Topa qvi se A. cIↄ Iↄ LVII. *Philippo* II. submisit.

Attala regnum in *Guiana* condit.

In illa fatali *Incarum* & *Cuzconici* Imperii destructione, qvidam ex regia familia nomine *Attala*, mirabiliter Hispanorum cruentis manibus elapsus, collectis profugis, qvorum XV. cIↄ. erant, ad interiora se recepit, ibiqve ad lacum *Guianam* novum regnum condidit, de cujus qvidem opulentia & magnificentia, civitate *Manoa* Dorado, id est aurea, incredibilia Hispani & super alios Waltherus *Rhaleg* jactarunt: nec desunt hodie qvi in ea thesauros Attalicos sibi imaginentur. Sed inaccessa

hacte-

hactenus & impenetrabilis mansit : unde nihil certi de ea Cuzconensium colonia memorari potest.

Judæi Pseudo-*Messias* Reges creant.

I. Post excisum à *Tito* templum & eversam Judæorum Rempublicam, *Judæi*, impulsore R. *Akiba*, qvendam nebulonem nomine *Heitoliba* (ut Burgensis tradit) *Messiam* ac *Regem* crearunt, eumqve *Barchochab*, id est filium stellæ appellarunt, ob vaticinium Bileami, *Num.* XXIV. *Hieronymus* in Catal. Script. Eccles. eum vocat *Cochibum* Ducem Judaicæ factionis, qvi Christianos variis suppliciis enecavit. Qvantas per Africam, Ægyptum, Cyrenen, Cyprum cædes fecerit, apud scriptores Ecclesiasticos videri potest.

II. Multa de hoc impostore Judæi, ut semper in Historia solent, fingunt & mentiuntur: recte tamen *Bar cozibam*, id est filium mendacii appellarunt, postqvam spes suas evanuisse, & se ab *Akiba* deceptos, tristi experimento deprehenderant. R. *Lipman* hunc Pseudo-Messiam inter *legitimos* Judæorum *Reges* post excidium refert, in suo *Nitzachon* ad IX. Danielis. Verba ejus, ut Latine redduntur, hæc sunt : *Etiam post excidium regnavit Ben cuziba duobus annis cum dimidio Betheræ, & filius ejus* Rufus *atqve nepos ejus* Romi-

Romilus, *qvi trucidatus fuit 73. ann. post devastationem templi in bello* Adriani. *Atqve hi fuerunt è domo* Davidis.

III. Circa A. cIↄ cL. alius in Arabia *Felici* apparuit nomine *David* El *David* ex urbe *Omadia*, qvi se *Messiam* jactabat, de qvo videri potest Epistola *Maimonidis*, sive ut vulgo vocatur Rambam, *Gregorius* Abul Pharagius, & *Benjamini* Itinerarium. Sed de his plura proxime.

Zingari in *Germaniam* migrant.

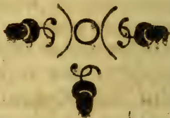
I. Circa A. cIↄ cccc xL. *Zingari* sive *Zigeuini* primum in Germania conspecti sub Rege *Zindelone*. Aventinus VII. Bojor. Unde originem trahant, incertum. Tradunt eos in confiniis *Ungariæ* & *Turciæ* habitare, & inde magnis agminibus egredi. Sunt colluvies variarum gentium, neqve *Europam* modo, verum *Asiam* qvoqve & Africam pervagantur. *Bellonius* eorum magnam copiam in Ægypto reperit, unde vulgo originem trahere putantur. Apud *Crusium* Annal. Svev. parte III. lib. VII. 5. epitaphium tale reperitur: A. cIↄ cccc xLv. *obiit* Panuel *Dux* parvæ *Ægypti*. Qvi procul dubio idem ille fuit qvem Aventinus *Zindelonem* nominat. Alius Regis *Zingarorum* meminit *Pomarius* in Chronico Magdeburgensi his verbis: A. cIↄ Iↄ xv. Dominica Jubilate, fulmine ictus Magdeburgi periit Rex

Rex Tartarorum, Comes *VVilhelmus* à *Rosenberg* ab ipsis dictus. Sepultus est in templo Catharinæ. Ubi per *Tartaros* non alii qvam Zingari intelliguntur.

II. Hæc maleficentissimorum hominum colluvies à Sigismundo Imperatore diploma impetravit, cujus meminit Munsterus in Cosmographia.

III. Hodie magno adhuc numero imprimis per Hungariam vagantur, de qvibus *Isthuansius* V. Hist. Pannonicæ: *Secuti erant castra plurimi ex vagis illis, qvos* Cyganos *vulgus appellat, vilissimum & abjectissimum genus hominum, incertaqve originis, in* Transylvania *ac utraqve* Valachia *tortorum infamem operam exercere soliti.*

FINIS.

INDEX

INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM.

A.

Adam

Cares

F.

G.

H.

Hebron

Jabal

I.

K.

L.

Lu

Mareb,

Mitz-

N.

Rahia,

Tarta-

V.

W.

X.

Y.

Z.

